Manuscrito en 4o. pergamino, mal tratado, foliado hasta el 217 en donde le faltan algunas hojas. siguen siete hojas sin foliar.

in universam Aristotelis logicam

No tiene rotulata.

El año de 1714 a 16 de mayo cump

Rº Monzon a ... [illegible]

21 años menos 6 mezes y medio

19 ...

1683

4

NON PLVS VLTRA

, Inci
pit exposi
tio in vni
uersa
m

NON PLVS VLTRA

Aristo
, telis logica,
iuxta metodu
doctrine S.t Th. =
in hoc suo ma
iori collegio =
Hispalensi.

Proœmium.

En iam iterum expedimur logicæ, logicæ, inquam, magnum, seu mare magnum, vndique turbulentum, vbi insurgunt difficultatum montra ingenij terrifica, vbi passim offendimus scopulos, in quos sepè sepius mens rudis impingit. Hucusque per prima rudimenta repsimus, quæ Summulas appellauimus. Nunc altius, acutiorique Minerua perniculatius altiora verum viribus vectis parua; incipimus explanari. Vtinam nauicula ingenij nostri ad portum obtatum appellat, vt plus comertium adeamus, vbi mens fatigata quiescit, et dominio de obiecto sibi conaturali solidetur.

Paragraphus vnicus de origine et inuentione logicæ, et ipsius distintione à dialectica.

Nomen logica, à verbo greco logos originem traxit, quod idem est, ac latinè ratio, sapientia, verbum, sermo, et alia, quæ intellectus actus conseruunt: vnde hoc nomen logica duo significat proprie, sermonem, scilicet, et rationem; atque adeo idem est, ac sermocinalis scientia, seu rationalis; sicque considerata definitur à Magistro Zoto, per hoc, quod sit ars, seu scientia disputandi.

Hæc scientia, vt constat

ex D. Th. 1ª pª Q. 94 Art. 5. Adamo primo parente nostro infusa est à Deo, sicut & reliquæ scię; exquo tamquã ex primo fonte ad eius filios redundauit, inde ad Caldeos, ex his ad Egiptios, à quibus Græci acceperunt, de quibus fuerunt Paripatetici, inter quos princeps fuit Aristoteles, sed tam longo temporis interuallo adeo obiecta erat errorum caligine, ut vix pristina facies logę permaneret usque ad tempus Aristotelis, qui omnes eius partes in unum reduxit, & mirum in modum auxit, unde merito huius artis inuentor senciendus est.

Huius autem rei inuentionis experientia ocassio fuit, non quia ipsa, cum sit singularium, scientiam generet; sed quia ipsius ocatione scię inuentę sunt; videns enim in suis longa obserbatione, & reflexione diuturna supra suos actus, se aliquando benè, aut malè definire l. diuidere, & in suis rationationibus aliquando concluderet, aliquando non, motus est ad inuestigandam causam, quare hoc ita esset, & hac inuenta, potuit præcepta, & regulas construere benè definiendi, diuidendi & argumentandi; sicque paulatim logica reinuenta fuit.

Hęc autem logica ex prima nominum inpositione ferè nihil à dialectica distat, sed tamen recentiores Mag. utrumque distinguunt, per hoc, quod dialectica fiam silogisticam tradat, quę pertinet ad libros priorum, logica vero maam demonstrationis, quę ad posteriorum libros pertinet, sed non in minoribus moremur, ad maiora gradum transeamus.

Quest. 1ª proemialis

art. 1.

Vtrum loga sit simpliciter nessesaria ad adquirendas alias scias.

§. 1.

§.[us.] 1.[us]

Proponuntur notabilia quædam, et sententiæ referuntur.

Pro questionis intelligentia supponendum est primo; logicam = alia esse naturalem, alia artificialem dici; Logica naturalis = nihil aliud est, quam intellectus ipse, habitu primorum prinsipiorum adiutus, qui de quallibet re rationinare l. discurrere potest; Logica artificiallis est quædam facultas labore, et industria horum adquisita, media qua lumen naturalle edosetur in ordine ad definitiones, divitiones, et argumentationes. De prima ergo non est dificultas, quod ad omnes scientias sit simplicitea nessesaria; quia ad omnes intellectus nessesarius est; de secunda vero est dificultas, et hæc, cum sit duplex, una, ad quam pertinent prinsipia logicæ, seu preseptaillius, nempe, definitiones instrumentorum logicallium, et regulæ pro ipsis conficiendis, quæ pars dicitur præceptiua; altera pars, ad quam pertinent conclutiones per demonstrationem deductæ ex prinsipiis traditis à logica præceptiua, et hæc vocatur logica scientia.

2°. notandum est, quod nessesarium ad aliquem finem dupliciter accipitur, l. simplicitea l. ad mellius esse = seu secundum quid; illud dicitur nessesarium simplicitea, si ne quo finis nullo modo consequi potest sicut respiratio dicitur, simplititea nessesaria ad vitam: illud dicitur, nessesarium secundum quid, sine quo finis absolute consequi potest = mellius tamen cum illo; sicut equus est nessesarius ad iter agendum; de secunda nessesitate inquirimus in præsenti, nam certum est, logicam saltem secundum quid, esse nessesariam, ad alias sientias, unde solum sine alia nessesitatem potest esse dificultas.

3.° notandum est, quod quslibet scientia potest considerari in duplici statu, 1. statu perfecto, quando, scilicet, habitus scientificus inclinat intellectum ad omnes conclusiones, et perfecte in intellectu radicatur. 1. in statu imperfecto, et hoc modo dupliciter. 1.° accidentaliter, quatenus qui talem assensum eliquit, non potest conficere plures demonstrationes, neque plures elicere assensus scientificos; tamen evidenter assentitur, et sine formidine tali primò assensuit, conclusioni, et ideo habet scientiam quantum ad substantiam scientiæ, non tamen quantum ad totam perfectionem.

2.° imperfectio est substantialis, nempe, quatenus aliquis assentitur alicui conclusioni illatæ ex demonstratione in illa; tamen non est firmus, neque illius rationem potest tribuere; et assensus hoc modo elicitus non est scientificus respectu acencientis, et vocatur scientia materialiter tantum, non autem formaliter.

Circa quod plures sunt sententiæ: 1.ª docet, sufficere lumen naturale intellectus ad adquirendas alias scientias, ita Jaucelus in logica tract.[tu] 1.[u] Cap. 4. Fonseca, et alij = 2.ª sententia asserit, logicam esse scientiam necessariam ad scientiam in statu perfecto, ad imperfectum vero sufficere lumen naturale intellectus, ita P.P. Carme.[e] in logica disput.[e] 1.ª proemiali, Q.[e] 7. M.a.[e] S.° Th.ª Q.[e] 1.ª logicæ, art.° 1.° et Sanches = Sedeño.

3.ª sententia asserit, logicam præceptivam esse necessariam simpliciter ad aliarum scientiarum adquisitionem; sufficere tam ad scientias in statu perfecto, quam imperfecto et nullo modo requirit logicam simpliciter scientiam; ita Ortiz, et alij plurimi in manuscriptis.

4.ª et vera sententia defendit, logicam scientiam esse simpliciter necessariam ad

alias.

scientias adquirendas, tam in statu perfecto, quam imperfecto; ita Illustr.^mus Arauxo, lib. 2.º metafisicae Q. 3.ª art. 3.º Gallegos controbersia 1.ª proemialis. Mag.^r Lerma hic Q. 2.ª Parra et Lince.

§.^us 2.us

Statuitur prima conclusio, et probatur.

Logica scientia est simpliciter necessaria ad ceteras scientias adquirendas in statu perfecto. Haec conclusio statuitur contra secundam sententiam, et probatur primo autoritate, secundo ratione; autoritas est D.^i Th.^e 1.º posteriorum lecti.^e 1.ª ubi sic ait; Ars quaedam necessaria est, quae sit directiua ipsius actus rationis, per quam, scilicet, homo in ipso actu rationis ordinate, et faciliter, et sine errore procedat, et haec est ars logica; id est, rationalis scientia. Ex quibus verbis sic formatur ratio; illa scientia est necessaria simpliciter, quae non tantum dat facilitatem, sed etiam ordinem, et ut sine errore procedatur; sed haec est logica scientia; g.º secundum Angelicum Doc.^m illa est simpliciter necessaria; Mai.^r patet, nam illa est necessaria simpliciter, quae dat esse sustantiale scientificum; sed scientia conferens ordinem; et ut sine errore procedatur, dat esse quoad sustantiam, et speciem, scientificum, quod in ordine, et veritate consistit; g.º Ma.^r est vera, Mi.^r etiam perspicua, videtur ex verbis Doc.^ris S.^i et haec est ars logica, id est, rationalis scientia; g.º et conclusio a nobis illata vera erit.

2.º probatur conclusio nostra, autoritate B.^i Alve.^i Mag.^i qui tertio capite praedicabilium haec verba protulit; nesciens logicam, et si scire aliquid videatur, nescit tamen, cum ratione sui sciri nesciat. Quibus supositis sic formatur ratio; illa scientia est necessaria simpliciter ad

alias scientias, que reddit rationem rei scite; sed sola logica scientia est, que reddit rationem illius; siquidem procedit per demonstrationem; g.° illa est simpliciter necessaria; patet consequentia, id est, necessarium simpliciter, ut diximus, quod sine illo nullo modo finis consequitur; sed secundum S. D. sine logica nescit quis tamen, et si scire aliquid videatur; g.° manet vera.

2.ª ratione probatur ad habendam quamcumq. scientiam in statu perfecto requiritur cognitio evidens veritatis premisarum, et bonitatis consequentie, sed hec non potest haberi sine logica scientia; g.° ad habendam quamcumq. scientiam in statu perfecto est necessaria simpliciter logica scientia. Mi.ª prob.ª veritas consequentie non potest evidenter cognosci, nisi per demonstrationem, sed demonstratio pertinet ad logicam scientiam; g.° non potest evidenter cognosci veritas consequentie nisi per logicam scientiam. Prob.r Ma.r Veritas consequentie est pasio consequentie; sed pasio non potest cognosci evidenter, ut conveniens alicui subiecto nisi per demonstrationem; g.° veritas consequentie non potest evidenter cognosci nisi per demonstrationem.

Confirmatur, et explicatur hec ratio, in consequentia clarii non potest cognosci talem consequentiam esse bonam, nisi per hunc discursum: omnis consequentia, in qua infertur consequens, in virtute antecedentis, est bona, sed in silogismo formato in modo de darii infertur consequens in virtute antecedentis; g.° in silogismo de darii consequentia est bona.

At hic discursus est vera demonstratio, g.° bonitas consequentie non potest cognosci, nisi p. demonstrationem. Ma.ª est certa. 1. si ab adversariis negatur, asignent ipsi alium modum cognoscendi, qualis sit bona consequentia. Mi.ª autem prob.ª quia in hoc dis=

cursu

cursu datur verum medium, scilicet, illatio unius virtute alterius, quod virtualiter distinguitur abessentia con sequentiæ, et euidenter infert bonitatem consequentiæ; g.º talis discursus est vera demonstratio. Respondent = multipliciter aduersarij ad hanc rationem; 1.º negando = bonitatem consequentiæ esse passionem illius, sed esse ipsam es sentiam consequentiæ, et propterea indemonstrabilem de illa quia sicut iste discursus non est demonstratio, Omnis = homo est animal rationale, P.us est homo; g.º P.us est ani mal rationale, ita similiter, neq. erit demonstratio = discursus supra factus. Sed contra est 1.º quia bonitas = consequentiæ est passio secuta ad essentiam consequentiæ; g.º falsum est, quod ipsi respondent. Prob.r ans. prius est = aliquid inferri ex alio, quam bene inferri, sed essentia con sequentiæ consistit in hoc, quod est unum inferri ex altero, g.º bonitas consequentiæ in bene inferri consistit; g.º bonitas con sequentiæ non est ipsa essentia consequentiæ, sed passio ad alia secuta. Prob.r Ma.r quia prius est, quod aliquid sit, = quam bene sit; g.º prius est inferri ex alio, quam bene in ferri.

2.º replicatur, ideo q. bonitas consequentiæ non est passio ipsius, sed essentia, quia consequentia diuiditur in bonam, et malam æquiuocè, sed hæc ratio est nulla; g.º = Prob. Mi.r quia quod bonitas consequentiæ sit passio con sequentiæ, non tollit, quominus talis diuitio sit æquiuoca, = imo ex eo sequitur; g.º ratio, quam assignant, est nulla; Prob.r ans. ex eo, quod ipsa bonitas sit passio consequentiæ, sequitur, quod omnis consequentia sit bona exentialiter, sicut ex eo, quod risibilitas sit passio hominis, sequitur, quod omnis = homo sit essentialiter risibilis, ex eo autem, quod omnis =

consequentia sit bona essentialiter sequitur, quod talis di
uisio sit æquiuoca, g.º etiam si bonitas consequentiæ sit=
passio illius erit talis diuisio æquiuoca; g.º non propter
hoc asserendum est, bonitatem esse essentiam consequentiæ.

2.º respondent contrarij nostræ rationi; quod quamuis verum
sit, quod bonitas consequentiæ sit ipsius passio, adhuc ta
men est de illa indemonstrabilis, quia est prima passio,
et inter ipsam et consequentiam non datur medium, per
quod ipsa bonitas de consequentia probetur, quod neces
sarium est, vt detur vera demonstratio.

Sed contra est 1.º etiam si bonitas consequentiæ sit prima ipsius passio, est
tamen demonstrabilis de illa; g.º solutio est nulla. Prob.ª ant.
etiam si bonitas consequentiæ sit prima passio consequentiæ
datur tamen medium, per quod probetur talem bonitatem
consequentiæ conuenire; g.º si sit prima passio consequentiæ
adhuc est de illa demonstrabilis. Prob.ª ant. definitio consequ
entiæ est sufficiens medium, per quod probetur talem bonita
tem conuenire consequentiæ, virtualiter distinguitur ab ipsa
consequentia; g.º est sufficiens medium, per quod probetur
bonitatem conuenire consequentiæ. Prob.ª cons.ª vt aliquid=
in aliqua demonstratione sit medium, sufficit, quod virtu
aliter distinguatur à subiecto, de quo passio demonstratur.
g.º si definitio consequentiæ virtualiter distinguitur ab=
ipsa consequentia, erit sufficiens medium.

(in margine: qo datur sufficiens medium P.ª ant. definitio con[sequentiae] virtualiter distin.ª ab ipsa con[sequenti]a)

Confirmatur=
ad demonstrandum de Deo aliquod atributum sufficit as
sumere pro medio aliquam perfectionem diuinam, quæ ab=
ipso Deo tantum virtualiter distinguatur, et rationalis=
perfectio erit optimum medium, et discursus, quô proba
tur illud atributum Deo conuenire, erit optima demons

tratio

ratio; g.° similiter in nostro casu. 2.° impugnatur ea=de solutio, quia licet verũ sit, quod bonitas consequentię sit prima eius passio, tamen propositio, in qua probatur bonitas de aliqua consequentia in individuo, non est im mediata, sed mediata consequentia; g.° habet mediũ, per quod probatur ipsa bonitas; consequentia videtur bona, et ant. Prob.: quia inter subiectũ aliquod, et passionę in individuo provenientę ab aliqua forma, non est conexio immediata, sed mediata; conexio autę immediata est inter subiectũ et ipsã formã, à qua summit suã essentiã; g.° inter talę consequentiã in individuo Vg.ª inter consequentię de da rii, et ipsã bonitatę non est conexio immediata, sed mediata; immediata autę conexio erit inter talę consequentiã et rationę formalę consequentię, sicut inter P.ũ et risibile non est conexio immediata, sed mediata; immediata autę conexio est inter P.tũ et suã essentiã, à qua risibile dimanat.

Tunc sic g.° illud quod mediat inter talę consequentiã in particulari, et ipsã bonitatę erit sufficiens mediũ ad demonstrandã ipsã bonitatę de tali consequentia in particulari; sicut illud, quod mediat inter P.tũ et risibile, nempe, essentia ipsius P.i, est sufficiens mediũ ad demonstrandũ risibile de P.° ex quo infertur, quod ad demonstrandã bonitatę de hac consequentia in particulari non est necessariũ recurrere ad definitionę consequentię, sed potest assumi pro medio ipsa consequentia; sicut ad demonstrandũ risibile de P.° non est necessariũ recurrere ad definitionę hominis, sed potest assumi pro medio ipsa ratio hominis, et formari demonstratio hoc modo: Omnis homo est risibilis, P.us est homo; g.° est risibilis; et sicut ista est opti.ma

demonstratio, sic illa, quā adduximus in confirmatione nostrę rationi. 3.° respondent, verum esse, quancumq. passionē demonstrabilē esse de subiecto siue sit prima, siue secunda passio; at vero potest etiā ipsa passio cognosci, vt conueniens subiecto aliō faciliori modo, scilicet, per definitionē ipsius passionis, quod potest contingere etiā in bonitate consequentię, quę quanbis sit passio, ex hoc tantū sequitur, quod possit demonstrari de subiecto, non autē vt debeat necessario demonstrari, quia potest cognosci, vt conueniens subiecto per eius definitionē, regulas, et pręcepta. Sed contra est, quia aliud est, quod cognoscatur ipsa bonitas consequentię in actu signato, aliud vero, quod in exercitio cognoscatur conuenire huic subiecto, l. illi, scilicet, consequentię de darij. l. de Barbara; quod est cognosci in concreto; primum bene potest cognosci per regulas, et definitionē bonitatis consequentię, secundū autē est impossibile; g.° vt quis scito sciat bonitatē conuenire huic. l. illi consequentię, necessario requiritur demonstratio. Ma.ª est scita, et Mi. quo ad secundā partē prob.ª bonitas consequentię non conuenit huic. l. illi consequentię immediatè, sed mediatè essentia ipsius consequentię; g.° non potest cognosci euidenter conuenire tali. l. tali consequentię, nisi per demonstrationē, in qua summatur, vt mediū essentia consequentię. Prob.ª consequentia; quanbis in actu signato possit sine demonstratione cognosci, quid est risibilitas: non tamen potest cognosci in actu exercito quid sit risibilitas, et risibilitatē conuenire P.° nisi per ipsā demonstrationē, in qua essentia hominis assumitur, vt mediū; vg.ª <u>omnis homo est risibilis</u>, <u>P.</u> est <u>homo</u>;

homo; g.º P.ⁱᵘᵐ est visibilis; et hoc non ob aliã rationẽ, nisi quia visibilitas non conuenit P.º immediatè, sed mediatè essentia illius, quæ est homo; g.º similiter quia bonitas est = passio consequentiæ, non potest euidenter cognosci conuenire huic. l. illi consequentiæ, nisi per demonstrationẽ in qua assumitur, vt mediũ essentia, seu ratio consequentiæ.

Quod = autẽ dicunt per definitionẽ, et regulas aplicatas huic. l. illi consequentiæ posse cognosci, esse bonã, verũ est, sed non potest cognosci, regulas neq. definitionẽ bene aplicari, aut benè conuenire tali consequentiæ, nisi per demonstrationẽ; g.º Prob.ª Mi.ª quia tam regulæ, et definitio bonitatis, quã ipsa bonitas non immediatè conueniunt cuilibet consequentiæ in particulari, sed mediatè; g.º requiritur aliud mediũ quô cognoscitur, scilicet, mediante ratione formali, seu essentia consequentiæ, sicut diximus de visibilitate respectu P.ⁱ.

2.º prob.ª nostra conclusio ratione vt quis habeat assensũ scientificũ, requiritur, vt cognoscat demonstrationẽ, per quã talẽ assensũ eliquit, esse causatiuã scientiæ; sed hoc non potest euidenter cognosceri, nisi per logicã scientiã; g.º ad habendũ assensũ scientificũ requiritur logica scientia necessariò; Ma.ª est certa, et patet ex definitione scientiæ, quæ est cognitio rei per suas causas, et quod illius est causa, et quod aliter se habere non potest. Mi.ª autẽ prob.ª quia causare scientiã est passio demonstrationis, et de illa demonstrabilis; g.º non potest cognosci euidenter talẽ demonstrationẽ = esse causatiuã scientiæ, nisi per demonstrationẽ factã = in logica, quã probetur causalitas scientiæ de demonstratione; Prob.ª ans. ex definitione demonstrationis, scilicet, ex veris, primis, et immediatis, causisq. conclusionis,

in qua consistit essentia demonstrationis; sed ad hoc sequitur causalitas scientiæ: g.º causalitas scientiæ est partio demonstrationis, et de illa demonstrabilis in logica.

2.ª conclusio, ad adquirendam scientiam in statu imperfecto, dum tamen habeat sustantiam, et essentiam scientiæ, requiritur necessario logica scientia: Prob.ª nostra conclusio eisdem rationibus, quibus præcedens sic in forma illi applicatis; non potest quis scire, nec habere scientiam etiam in statu imperfecto, dummodo essentiam, et sustantiam scientiæ habeat, nisi evidenter cognoscat bonitatem consequentiæ illius demonstrationis, quâ adquisivit talem scientiam imperfectam quoad statum, sed non potest cognoscere talem bonitatem, nisi cum logica scientia resolvendo illam ad sua principia; g.º non potest habere scientiam etiam quoad statum imperfectum scientiæ, nisi habeat logicam scientiam.

Ma.ª est certa, quia, ut omnes fatentur, ad assensum scientificum requiritur cognitio evidens veritatis præmissarum, et bonitatis consequentiæ: Mi.ª autem prob.ª ex dictis, bonitas consequentiæ non convenit huic vel illi consequentiæ immediate, neque bonitatis regulæ, aut definitio possunt evidenter applicari huic consequentiæ vel illi in particulari immediate, sed mediate essentia, et ratione formali consequentiæ: g.º ad cognoscendum bene applicari tales regulas, et definitiones huic conseq.ª in particulari necessario requiritur demonstratio, in qua assumatur, ut medium essentia conseq.æ sicut diximus de risibilitate respectu P.ⁱ quæ non potest evidenter cognosci convenire P.ⁱ nisi demonstretur aliquo sillogismo, in quo assumatur, ut medium essentia hominis, sed talis demonstratio pertinet ad logicam scientiam: g.º non potest aliquis evidenter cognoscere bonitatem alicuius ve

conseq.æ

& scifica; sed è 3.ª accidit.

Sed 3.ª est; quia ex hac solutione sequitur, quod ens rōs sit primū in dignitate, at hoc est falsū; g.º solutio ruit, illud est obtū dignius, quod prius atingi.ª ab actu nouilioꝝ specieī, sed ens rōs etiā atingitur primario p actū scificū, qui est nouilior actus intus, g.º sequela est vera= Res.ª distinguendo ma.ᵉ aliud est obtū dignius alicuius poꝝ quod prius atingitur via intentionꝭ 3.ᵈᵒ ma.ᵉ via execūtionꝭ g.º ma.ᵉ quod patet in visione beata, cuius obtū est dignius cæteris, & nihilominus posterius atingitur, & similiter in medio= & fine; vnde ens rōs est primū via execūtionis, quia est, quod primo scitur, non autē in intentione.

Vltimo arguitur; nā metha est scia subalternans aliās sciās, sed scia subalter= nata nequit adquiri in statu perfecto, nisi prius adquiratur subalternans; g.º nisi metha prius adquiratur, non poterunt aliæ sciæ adquiri, & similiter loga. Ma.ª pb.ª metha tradit principia, tam logæ quā alterius sciæ pbata, & defensata; g.º ma.ª est vera.

Res.ª quod scia subalternata dependet à subalternante quoad claritatē, & euidentiā suorū principiorū, ita vt in absentia illius non nisi fide, & opinione habeatur principia subalternatæ; at principia sciarū dependent à metha non p se, quia possunt clare, & euidenter haberi primorū principiorū cognosci; dependent tamen ab illa, quoad aliquā perfectionē acidentalē, quatenus sapientiæ est oficiū illa roborare, & defendere.

Sed 3.ª nā loga dependet in cognitione sui modi sciendi à metha. g.º & aliæ sciæ similiter, non tantū quoad perfectionē acidentalē, sed etiā sustantialē. Prob.ª coā. quia nemo potest scire nāā speciei, & definitionis, Vg.ª nisi prius cognoscat, quid sit nāā specifica, gradus generi.ᵍ

& differentialy? Sed hæc cognitio præstatur à metha; g.º in logª non est prius in adquisitione. Prob.º ma.ª nã intentio speciei petit ad cognitionẽ scificã sui nõã clarã nãẽ specificẽ; & similiter intentio definitionis, quæ datur p̃ genus, & difñã; sed hoc præstatur à methã; g.º ma.ª est vera.

R.ª quod vt quis habeat cognẽ scificã intentionũ prædictarũ in arguto, & similiũ non requiritur nõã euidens, & clara, sed satis superq. ẽẽ habere aliquã nõã naarũ, & præatorũ, quæ denominat.l. in quibus remotẽ fundãtur, qualiter potest p̃ fidẽ, & opinionẽ, & experientiã, sed etiã per habitũ primorũ principiorũ haberi abq. methã.

Art.us 3.us

QVID SIT LOGA VENS, & docens, quomodo distinguatur.

§.us 1.us

Explicatur 1.ª pars quæsiti

Supposita igitur distinctione, quã aliqui negarunt, inter logã docentẽ & vtentẽ: logã docens est, quæ tradit præcepta & regulas docendo & demonstrando rectitudinẽ, quiã regulæ debent habere. Vtens v.º dicitur quatenus vtitur regulis, & præceptis abipsa logã traditis. Loga docens extenditur ad omnes suas partes, scilicet, demonstratiuã, topicã, et sofisticã; quia docet demonstratiuè quomodo debeat fieri silogismus demonstratiuus ut causet scĩã; topicè quomodo topicus & probabilis disponant ad scĩã; quomodo componenda sint, & cauenda sofismatha.

Vtens

Virtus autem logicæ non extenditur, ad partem ipsius demonstrativam. Pro quo nota, quod virtus multipliciter dicitur, nam virtus dicitur quæbis aplicatio potentiæ l. habitus ad suum actum, sed hic sumitur virtus latissimo modo, etiam dicitur virtus, quilibet actus voluntatis, quo aplicat seu intellectum ad operationem. Voluntas etiam quum sit reflexiva quolibet actu, quo amat, vult se amare, et quolibet actu intellectus ex motione sua intelligere, sed nec hic virtus ut extricte dictus; unde virtus proprie dictus est aplicatio potentiæ executivæ ad operandum directive facta per intellectum, efective a voluntate per actum, qui virtus dicitur. Et quia omnis actus logicæ est intellectus speculativi, sequitur quod virtus logicæ, nec directive neque executive sit virtus in 3a. acceptione, proprie dictus, sed tantum metaforice inquantum disponit intellectum, et aplicat sua principia ad concludendum externa ma...

Hoc supposito, quod autem virtus logicæ non extendatur ad partem demonstrativam ipsius, probatur 1o. ex Divo Thoma quia ait, quod pars demonstrativa logicæ doctrinæ tantum habet, et non virtutem; per quod occurritur contrariis, qui aplicationem doctrinæ partis logicæ demonstrativæ, virtus vocant, quia constat ex D. Thoma quod in parte demonstrativa datur doctrina, quæ est actus 2us. logicæ docentis, seu aplicatio ipsius; et tamen negat virtutem; ergo aplicatio logicæ docentis ad partem demonstrativam non est virtus ipsius; ergo non datur virtus respectu partis demonstrativæ.

2o. probatur ratione, nam ut vidimus virtus proprie dictus dicit aplicationem potentiæ superioris respectu inferiorum, et externæ, cum quadam ratione imperii, sed actus logicæ docentis non dicit inferioritatem, neque est externus respectu ipsius in parte demonstrativa; ergo etc. Confirmatur logica quoad partem demonstrativam est fractibus scientia; ergo in parte demonstrativa non datur virtus. Probatur consequentia

quia ut diceremus loga utens non est scia, sed loga ut demonstrat reduplicative est scia; g.º ut demonstrat non est utens; g.º in parte demonstrativa non datur usus. Contra hoc sunt aliqua arguta, sed ex dictis facile solvuntur=

§.us 2.us

EXPLICATUR USUS LOGÆ RESPECTU aliarum sciarum.

Usus g.º est duplex alius activus, passivus alius, usus activus logæ dicitur, quatenus utitur doctrina, et preceptis ad demonstrandas defs.es l. silogismos construendos; tam in mat.a propria, quam in mat.a aliarum sciarum: usus v.º passivus logæ dicitur, quatenus intus, sive alia scia utitur regulis, et preceptis traditis a loga in mat.a propria ipsius logæ. Hic g.º inquirimus de usu passivo, nam certum est omnes sias uti passive regulis, et preceptis logæ; tam in mat.a necessaria, quam in topica, seu probabili: examinandum g.º est; an loga habeat usum activum in alijs scijs, sive in parte demonstrativa sive in probabili et sofistica proquesit.

1.a Dc.º

Logica in parte demonstrativa aliarum sciarum non concurrit active, seu non habet usum activum; sed tantum concurrit directive, seu regulative. Hæc conclusio est expressa D.i Th.æ 4.º methæ, lectione 4.a ubi ait; sed in parte logæ, quæ dicitur demonstrativa, ista doctrina pertinet ad logam, usus v.º ad sciam; seu ad alias scias: et hoc ideo, quia usus demonstrative consistit in utendo principijs rerum, de quibus fit demonstratio, quæ ad scias reales pertinet non invitendo intentionibus logicis; g.º secundum D.is Th.i non datur usus activus respectu partis demonstrativæ aliarum sciarum.

Ratione sic pb.r Dc.º nam demonstratio in ppia mat.a V.g.a fiq debet procedere ex propiis principijs ipsius phiæ; sed si loga haberet usum activum respectu partis demonstrativæ aliarum sciarum, talis demonstratio non procederet ex principijs

phiæ =

phicę; gº in maa demonstratiua non potest loga habere viu actiuu. Probª miª quia si loga haberet viu actiuu vteretur principijs ipsius logę, in maa phicę; siquidu viu actiuu consistit in vtendo principijs in ipsa maa: gº iam demonstratio phicę non procederet ex principijs phicis, sed logicis. Confirmatur hoc; nā sequeretur ex hoc, solā logā esse sciā; quod pbº nā scia est quę pcedit p demonstrationē, sed sola loga demonstrando pcederet, gº sola illa esset scia. Probª miª nā in maa sicut vgª demonstratio pcederet à principijs logę; gº esset demonstratio loga gº omnes demonstrationes essent demonstrationes logę, ac pd! sola illa p demonstrationē pcederet; gº sola illa esset scia. Quia tamen regulę, p quas cęterę scię conficiunt silogismos sunt regulę logę, dicitur logā directiue concurrere ad cęteras scias.

Sed contra hanc dcū est argūtu; nā cęterę scię in parte demonstratiua procedunt p demonstratione, sed non possunt fieri demonstrationes sine vsu actiuo logę; gº loga habet vsu actiuu in alijs scijs. Probª miª demonstratio, vt causet sciā, petit saltē, vt conditionē 2ªs intentionē rōis, sed hęc secunda intentio rōis nequit causari, nisi à loga; gº non possunt fieri demonstrationes sine vsu actiuo logę. Probª miª loga est scia vniuersalis circa omne ens rōis, gº illa secunda intentio rōis debet pcedere à loga. Patet cōa, nā cāa vnialis efectiuè influit in omnē cāā parlarē; aāns etiā patet; nā loga equiparatur methę in hoc, quod sicut metha est scia vnialis circa omne ens realē, ita loga est scia vnialis circa ens rōis.

Rx. es. à D. Th. locô citatô dicente: quod loga dicitur scia vnialis, et equiparatur methę non in vniuersalitatē in causando, sed in hoc, quod sicut metha in omni ente reali potest causari; ita loga in omni ente rōis potest dirigere, quapropter non dicitur vnialis in causando, sed in dirigendo; ideoq. dicitur

directive ad alias scias concurrere, non active.

Sed 3.a est ro Dc.ii qua non est ro, cur loga non procedat efective in aliis scijs, et active; g.o solutio ruit. Prob.r ant. quia diximus, quod loga non potest tradere principia aliis scijs, quia sunt extranea à mãa aliarum scìarum, sed hec ro ex solutione falsificatur; g.o Prob.r mi.r nam ex hac solutione constat, metham tradere principia alijs scijs, etiam per parte demonstrativa; sed talia principia sunt ~~tam~~ extranea, vt pote alterius scie; g.o ro Dc.ii falcificatur ex solutione.

Rei.r principia methe non esse extranea, nec impropria Dc.o parlarium aliarum sciarum; quia principia methe continent in se omnem vim illativam principiorum parlarium eorum veritatem probando, quia cum principia methe sint universalissima pro omni ente, et omnes veritates parlares in ente fundentur: hic est, quod principia illa omnem veritatem parlarem in se contineat, ac per inde non sint extranea respectu principiorum aliarum scìarum, at v.o cum principia loge sint principia rorum, non possunt in se continere prinsipia realia, qualia sunt principia aliarum sciarum, ac per inde omnino sunt extranea respectu illarum.

2.a Dc.o

Loga habet proprie vim in parte topica, et sofistica respectu aliarum sciarum. Prob.r ex D.o Th.a l.o post.r lect.e 41. quod medium, seu principium in demonstratione est ro, sub qua obti scie, qua est lumen, per quod cognoscitur Dc.o in tali scia; vnde ad cognoscendum, cuius scie sit demonstratio, incipiendum est modum, per quod procedit, et cuius fuerit medium, ad ipsa scie omnis demonstratio pertinebit. Quô supposito.

Prob.r Dc.o nam loga prebet principia alijs scijs ad disserendum pbaliter in mãa ipsarum, sed hoc requiritur ad vim activam; g.o loga respectu aliarum sciarum habet vim activam; Prob.r ma.r nam principia, per que par thopa procedit.

procedit, sunt quędam intentiones rationis communes, et generales ab=
omnibus entibus, sed hę intentiones rationis pertinent ad logam tanquam
ratio, sub qua obiectum ipsius; ergo loga praebet principia aliis scientiis. Maior
constat, nam ut videri est in libris thopicorum inveniuntur principia,
et loca, per quę procedit loga. Minor principalis etiam constat, nam=
virtus activus concistit in aplicatione principiorum ad externam materiam;
sed hoc facit loga, applicando principia propria materię aliarum=
scientiarum, quę extranea est respectu ipsius logę; ergo. Ut autem hęc=
materia plene percipiatur, sciendum est; quod in loga inveniuntur
quędam principia, seu loca communia, et generalia omnibus scientiis;
quę topica vocantur, seu probabilia, quę deserviunt ad hoc, ut intellectus disponatur ad inveniendam veritatem, quam inquirit; nam intellectus=
videns, quod veritas ita hoc, vel illo medio potest probari; et quod
hoc non probatur recto, vel quod illud fallit, aliud vero in verum propen-
dit formam iudicium determinat attendendo illi medio, per quod
veritas manifestata est ipsi intui: unde hęc pars logę tenta
tiva vocatur, quia intellectus per illa media, quasi tentando proce-
dat, donec inveniat, per quod veritas evidentia patefiat, hęc au
tem media, cum sit media logalia, quia sunt intentiones rationis
clare fit omnium illum discursum ad logam pertinere. Et ex hinc
oriter nota, differentia inter medium probabile, et opinativum; nam me
dium probabile non causat habitum in intellectu, sed disponit ad scientiam,
quia medio probabili non assentitur intellectus, sed attingit probabi=
bilitatem ipsius, et videt, utrum ex illo possit evidenter attinge
re veritatem? an non? at vero medium opinativum causat habitum
opinativum, et illi intellectus assentitur, licet, cum formidine alte-
rius partis, per quod a medio demonstrativo distinguitur, et id,=
quod de medio probabili diximus de medio sofistico proportiona
biliter intelligendum est. §us. 3us.

§ ∾ 3 ∾

Tractatus 2ª. Pars Quæsiti

Circa 2ª. quæstionis partem, quomodò logica docens et utens distinguantur inter se, adverte, non esse hic sermonem de actibus illarum partium, quia certum est, actus inter se realiter distingui, sed dubium est, an habitus, à quibus isti actus procedunt, sit unus realiter, an vero sit habitus realiter distinctus! Pro quo nota distinctionem esse 2am, aliam realem, aliam rationis; distinctio realis est, quæ versatur inter extrema realia, ut distinctio, quæ est inter equum et leonem, et hæc subdividitur in distinctionem realem entitativam, quæ, scilicet, versatur inter duas entitates, et in realem modalem, quæ versatur, inter rem, et modum eius, ut inter Petrum et eius sessionem.

Distinctio rationis est illa, quæ versatur inter aliqua extrema, nullo modo distincta realiter, sed per apprehensionem intellectus tantum, ut distinctio, quæ datur inter animal, et rationale, et inter attributa Divina; hæc etiam distinctio est 2x. alia rationis ratiocinantis, quando intellectus absque ullo fundamento illam distinctionem facit, idest à se ipso distinguens, ut quimera; alia est distinctio rationis ratiocinatæ, quando intellectus in re, quam distinguit fundamentum invenit, ut in exemplo 1º.

His suppositis in hac difficultate; 1ª. sententia affirmat, logicam docentem et utentem, non solum esse eundem habitum; sed etiam eundem actum: alii opositum docent, non solum actus sed etiam habitus inter se realiter distingui: alii autem dicunt logicam docentem et utentem, in materia logicæ esse eundem habitum, diversum vero in materia aliarum scientiarum; Thomistæ vero communiter docent non distingui realiter, nec distinctione media, quam finxit Scotus, sed sola rationis ratiocinata distinguit ita Soto, Araujo, et omnes; pro quo sit.

Dc.°

Loga docens, et vtens est idem habitus realiter sola distin[c]tione rationis ratiocinatae distinctus; 1.ª pars prob.ᵗ 1.° ex D.° Th.ª in 4. methis, lect.ᵉ 4. vbi sic ait. Dialectica potest considerari secundum quod est docens, et secundum quod est vtens = g.° angelicus D.ʳ sentit logam docentem et vtentem esse eundem habitum. Patet cõa, quia si essent realiter distincti habitus, absoluti diceret loga docens et vtens, sed S. D.ᵒʳ tantum eas diuersificat secundum considerationem; g.° secundum D.ʳᵉᵐ Th.ᵃᵐ loga docens, et vtens sunt idem habitus realiter sola roe distinctus.

2.° pb.ᵗ roe; tunc dantur distincti habitus realiter, q.ᵈᵒ dantur distincta principia fralia, et distinctae dificultates vincendae per tales habitus, sed loga vtens non tradit distincta principia, ab eis, quae tradit loga docens = nec adit nouam dificultatem vincendam; g.° non distinguitur realiter à loga docente; ma.ᵗ quoad vtramque partem est certa; nam quilibet habitus petit sua principia fralia, et inter distinctos, distincta; et cum dentur habitus ad dificultates vincendas, vbi non fuerit noua dificultas, non erit nouus et distinctus habitus. Minor quoad primam partem pb.ᵗ nam si loga vtens distincta principia traderet ab eis, quae tradit loga docens, non est vtens tantum, sed docens; g.° non potest tradere distincta principia: Prob.ᵗ ant. ideo loga docens talis vocatur, quia tradit principia; g.° si loga vtens principia traderet, iam non esset = vtens, sed docens, et sic essent duae logae docentes. Quoad = 2.ᵃ partem pb.ᵗ mi.ʳ nam cognita naa artificij logae potest facilime intus conficere illud, et applicare talis .l. talis maa, sed munus logae vtentis est, aplicare illa principia et regulas traditas à docente, exequi q. eas in alijs maijs; g.° loga vtens non adit nouam dificultatem supra docentem; pb.ᵗ ma.ᵗ nam q.ᵈᵒ cognitio

& constructio alicuius instrumenti artificij pertinent ad eandem potentiam, constructio non addit novam dificultatem supra cognitionem sed cognitio extrorum logalium, & constructio eorum ad eandem potentiam intellectivam pertinent; ergo constructio non addit novam dificultatem supra cognitionem.

Maior probatur quia in angelis non distinguitur ab intellectu & voluntate, sed eadem potentia cognoscit singulas & operatur in materia externa, constructio non addit novam dificultatem ergo quando constructio artificij logicae & cognitio illius ad eandem potentiam pertinent, constructio non addit novam dificultatem; ergo si constructio instrumenti logici & eius cognitio ad potentiam intellectivam pertinent, consequenter non addit novam dificultatem; ergo nec novum habitum.

Confirmatur, nam quando duo actus ordine quodam procedunt, unus scilicet ut primarius, & alter ut secundarius, sufficit idem habitus ad elicientiam utriusque actus; sed actus logicae docentis et utentis, se habent ut primarius & secundarius respectu habitus logicae; ergo idem habitus sufficit ad elicientiam utriusque actus. Maior constat, quia actus dilectionis Dei & proximi, ordine quodam procedunt, scilicet, unus ut primarius, & alter ut secundarius ab eodem habitu eliciuntur; Minor etiam constat; nam actus logicae docentis est primarius respectu logicae, & actus logicae utentis est secundarius = ergo minor est vera. Probatur antecedens quia quod primario intenditur à loga est sui obiecti natura, & proprietates explicare scilicet silogismi, definitiones &c. postea vero quasi secundarius actus logicae est formam tradita à docente, uti illa in alijs materijs; ergo antecedens verum.

2a pars conclusionis sic probatur habitus se extendens ad munera diversa & officia praebet intellectui sufficiens fundamentum ut aliquam distinctionem consideret in illo habitu; sed ex dictis constat idem realiter habitus logicae ad diversa munera

se extendit, scilicet, ad cognitionem instrumentorum logalium, et ad eorum constructionem in materia aliarum scientiarum; ergo intrinsecum fundamento in re potest hanc duplicem formalitatem logicae distinguere; ergo idem habitus distinguitur ratione ratiocinata, et quatenus docens, et quatenus utens.

§us. 4us.

SOLVUNTUR ARGUMENTA CONTRARIAE SENTENTIAE

Arg. 1o. habitus distinguuntur per actus realiter distinctos, sed actus logicae docentis, et utentis realiter distinguuntur; ergo habitus, à quibus eliciuntur realiter sunt diversi; maior est certa, et minor probatur: actus logicae docentis est scientificus, actus logicae utentis est opinativus, sed actus opinativus, et scientificus sunt realiter distincti; ergo actus logicae docentis, et utentis sunt realiter diversi.

Confirmatur: si habitus logicae docentis, et utentis esset idem realiter, verificaretur de illo, ut contradictoria praedicata, nempe, quod esset scientificus, et non esset scientificus, sed hoc non potest dici; ergo habitus logicae docentis, et utentis realiter distinguitur. Sequela probatur: logica docens est scientia; logica vero utens non est scientia, ut dicemus; ergo de eodem habitu verificaretur, et quod esset scientificus, et non esset scientificus, quae sunt contradictoria praedicata. Respondetur negando minorem.

ad probationem negatur minor scilicet, quod actus logicae utentis sit opinativus, quia actus opinativus non procedit à logica utente, licet procedat ab illa actus probabilis. Sed contra est, quia actus probabilis non est scientificus, cum actus scientificus sit demonstrativus, quod distinguitur à probabili; ergo si hac ratione excluditur actus opinativus etiam probabilis debet excludi; vel si actus probabilis admittitur etiam opinativus, debet admitti.

Resp. distingo ant; actus probilis non est scientificus simpliciter et absolutè conc. ant. dispositivè nego ant; vnde licet actus logicae vtentis non sit scientificus simpliciter, sicut actus logicae docentis; est tamen scientificus dispositivè, quatenus intus tentando probabilitatem principiorum logicae vtentis disponitur ad prestandum assensum scientificum veritati.

Sed contra est; non solum actus probabilis sed etiam opinativus à logica vtente procedit; ergo est distinctus habitus à logica docente. Prob. ant. logica vtens non solum construit silogismos probles, sed etiam opinativos; ergo actus opinativus procedit à logica vtente.

Resp. neg. ant, ad cuius prob. concesso anti, distingo cons. ergo actus opinativus procedit à logica vtente, ex parte regularum à quibus vtitur, conc. cons; ex parte materiae, cui tales regulae aplicantur, nego cons; itaque constructio silogismi opinativi à logica vtente procedit, quia haec tantum per accidens dicitur opinativa, quia materiae opinativae aplicantur, quae si materiae scientificae aplicarentur, diceretur scientifica.

Instabis adhuc; ergo logica non solum tradit regulas, et praecepta pro silogismo demonstrativo, sed etiam pro opinativo; tunc sic: ergo etiam est opinativa; ergo distinctus habitus patet cons; habitus scientificus et opinativus non possunt esse idem realiter habitus = Resp. quod logica secundum quod docet, et tradit regulas pro silogismo opinativo tantum materialiter est opinativa; formaliter vero est scientia, quia id docet sub eadem ratione formali, sub qua docet bene demonstrare; secundum vero quod est vtens tantum negativè est opinativa, hoc est, non pertingit ad perfectionem assensus scientifici, sed remanet intra probabilitatem, cui intus non assentitur, et sic est idem habitus cum logica docente.

Sed inquies, à quo ergo provenit actus opinativus logicae? quia à logica docente.

in Deu, vt in priu, & poa peccandi reducitur in nihilu, vt in tu, in quo fuit anima pducta; similiter gradus vitæ reducitur in motorem Cali, & gradus corpory muiy geniti ex putrifactione terræ reducitur in Calu, & tamen poa peccandi cu anima, & gradus corpory, & vitæ identificantur; similiter q. &c. Ad 2.^m neg.^do mi.^m ad pb.^m disg.^a ma.^a & ad vlmu dicendi modo; q.^o intensibilitas petit naaliter aluedini absq. recursu ad subiectu, phice locuendo neg.^a coa, naaliter phice c.^do coam q.^a metha rerum essas cosiderat, & demonstrat ea, quæ naaliter posunt cuenire, id e, n supernaaliter, vnde q.^a aliqua accidentia sunt intensibilia, n. supernaaliter, id e, vt metha demonstret tales intensibiliates nullo hito respu ad subiectu; phia v.^o cosiderat res naales 2.º qd opo nitur violentis, & vt saluetur, qd motus naalis sit, n sufficit, vt accide ti cueniat, sed etia vt sit conformis subiecto, quod si n habet, n erit motus naalis, vt in intentione caloris in aqua ctat; vnde euenit, vt naalitas phica motus vlmo reducatur in subiectu. Ad 3.^m resp.^a neg.^do mi.^m ad pb.^m disg.^a ma.^a vt aliquod pratu de aliquo subiecto demonstretur debet illi nessario cuenire formaliter, & actualiter prasise neg.^a ma.^a debet nessario cuenire l. formaliter l. exactiue c.^do ma.^m & sub eadem distione mi.^m neg.^a coa, q.^a si intensibilitas aluedinis e naalis, tunc aliquo do exigitur naaliter ab aliqua subiecta, qd sufficit ad demonstraone, sicut motus demonstratur de gradibus, & motus sursu de leuibus, & tamen talis motus illis n cpetit nessario actualiter, & formaliter, q.^a n semper sunt in continuo motu, sed tantu talis motus naaliter exigi a naa grauiu, & leuiu; ita in psenti si e intensibilitas naalis quantitatis exigitur naaliter ab aliqua subiecta, et si e aumentabilitas quantitatis naalis naaliter exigitur ab aliqua subiecta, & iter poterit demonstrari de illa n demonstraone nessaria; sicut q.^do risibilitas demonstratur de hoc, sed demonstraone habente exigentia conaalis. Ad 4.^m resp.^a c.^o anti, & 1.^a coa, neg.^a 2.^a q.^a licet subiecta radicaliter sit

intensibilis, ni ablute dicitur intensibilis, q.a esse aliquid intensibile est esse subreptivum magis, et minus, trando motum crantis intentionis, qd substantie repugnat, unde substantia tantum e radicaliter intensibilis, qd e esse intensibilis improprie, hoc e, receptivum accidentis, qd intenditur, et remittitur; esse autem intellectivum l. visibile &c.a dicit esse principium activum, et cum substantia sit l.s et principale principium activum operationum; inde e, qd sufficit esse radicale principium intellectionis ut dicatur substantia ablute. l. intellectiva. l. volitiva.

3.o arg.r et pot esse repla; licet accidens reducatur in substantiam, hoc non obstat ut sit in sua lignea l.s et radicale principium motus naturalis, sed hoc sufficit, ut accidens, sit ens naturale, ut à substantia distinguitur; g.o accidens e radicale principium motus, unde erit obiectum l.is partiale physicae; ma. pb.o in ss.a probabili, qd forma totalis e natura, et tamen in tali ss.o humanitas v.g.a licet supponat materiam et formam, quae sint l.o principia entis naturalis, etiam ipsa e l.s principium in sua lignea scilicet, principium totalis; unde etiam forma totalis e natura; g.o similiter, dici accidens supponat &c.a mi.o etiam l.o discursus eadem pariate pat, nam qd humanitas in sua lignea sit l.s principium, sufficit, ut sit natura; g.o etiam ut accidens in sua lignea sit principium l.s sufficit, ut sit natura.

Confirmatur; sufficit, qd compositum accidentale habeat unam partem, quae sit l.s principium, et radicale motus, ut tale compositum sit ens naturale; g.o licet accidens, qd e una pars talis compositi non sit l.s principium, hoc tamen non obstat, ut compositum sit ens naturale; pb.o ant. accidentale compositum constat ex substantia, et accidenti v.g.a albus ex albedine, et corpore sed sufficit, qd albus habeat unam partem, scilicet, substantiam, quae sit radicale principium motus, ut totum compositum dicatur ens naturale; g.o pb.o mi.r in ss.a qd motus Caeli e naturalis tantum propter materiam, quae e pars Caeli, et tamen sufficit, qd una Caeli pars sit radicale principium motus, ut Caelum dicatur ablute ens naturale; g.o similiter.

Resp.r neg.o ma.m ad pb.m 2.do C.o ant.o neg.r coa, et disparitas e, qd forma totalis licet supponat materiam et formam e effectivus radicale principium, eo qd effectivus radicat motum principium totale quam partiale, et saepius attribuuntur formae totali operationes, quae partibus

diuisiuè sūpty n̄ ɔpetunt; vt videre, videre, ꝯ alię naales operaones ɔueniunt hoī naaliter, quę nullatenus paibus ɔpetunt diuisiuè sumpty. Et licet fīa totaly pręsuponat maq, ꝯ fīq, semper remanet in lāe prij ɔfecti radicaly motus .l. operaonis, ꝯ ɔter eius naale, q. nostra naa è radicale priq operandi, accidens vº. eo qd subitq supponat, n̄ è radicale priq motus, sed ꝓximq, vt dictq è, nec illi vt à subsa disto atribuitur aliquy motus naaly, q. oēs reducitur in subsaq vnde accidens n̄ è radicale priq. Sed ɔ.ª è, oēs motus naaliter diuisibily è, sed diuisibilitas motus n̄ reducitur in subsq, sed in quantq; g.º aliqua naalitas reducitur ad accidens, vt à subsa disguitur, sicut fīq toti ɔpetit aliqua operao naaly, quę n̄ correspondet paibus; g.º nulla è disparitas; ꝓb.ª mi.ª diuisibilitas motus reduci debet in id, qd è priq 1.ª diuisibilitaty, sed hoc priq diuisionis è quantitas, ꝯ n̄ subsa; g.º diuisibilitas motus &c. Ma.ª è certa, q.ª intensibilitas naaly qualiaty deducitur in 1.ª priq, ꝯ radicale intensibilitaty; g.º pariter. mi.º etiaq è certa, tunc q.ª ideo subsa corporea habet paes distas, q.ª quantq radicat; g.º ex quante sumitur 1.ª ꝯ radicale priq diuisibiliaty, tum etiq q.ª D. Th.ª opus.º 70. quęst.ª 5.ª art.º 3.º docet: 1.ª rao diuersificandi .l. diuidendi ea, quę sū eiusdq speciei, è quantitas, sed ea quę sū eiusdq speciei, ꝯ disguntur, sunt diuisa .l. diuersa naaliter, ꝯ quantitatiuè; g.º 1.ª priq diuisibilitaty motus naaly è quantitas. Resp.ª dist.º ma.ª oēs motus naaliter ꝯ methe è diuisibily ɔ.do ma.m phice, ꝯ ꝓ ɔformiatq ad subsq neg.ª ma.ª q.ª motus aliqui sunt violenti, ꝯ minori admissa g.º coq; vnde ɔstat ad ꝓb.m nq licet diuisibilitas motus radicetur in quante, tamen n̄ infertur, qd naalitas phica motus ad accidens reducatur. Ɔfratur in ɔ.ª quilibet motus è diuisibily naaliter ꝓ ɔformiatq in subsa corporea, sed istq diuisibiliatq habet ꝓ ordinq ad quantq, quę è 1.ª priq; g.º ꝓb.ª ma.ª motus=

licet violentus sit Vg.a intensio caloris in aqua, q.a deformatur cum materia 1.a aquæ, et appetit naturaliter formam contrariam aquæ, eo quod non est saciata forma aquæ, sed sufficit ista deformitas cum materia 1.a ut divisibilitas motus naturalis sit, et physica: q.o probatur minor: q.a quod motus Cæli sit deformis materiæ Cæli, sufficit, ut sit naturalis indissolubili; ergo similiter in præsenti.

R.esp.x neg.do ma.m ad prob.m dist.a ma.x distinguitur motus cum materia, tanquam cum primo, cuius inclinatio est semper prædominans, q.a ma.a tanquam cum primo, cuius inclinatio aliquando est prædominans et aliquando vincitur ab alia inclinatione opposita, quæ habet forma ad sui conservationem; dist.do ma.m et neg.a mi.x q.a non materia 1.a est cum minimo gradu caloris in aqua, hinc talis calor, et motus divisibilis intensionis est absolute violentus, q.a est contra inclinationem prædominantem formæ aquæ, quæ petit sui conservationem, et expellere calorem à se, si autem pervenerit calor ad ultimum gradum, tunc erit naturalis ratione materiæ, licet aliquo modo violentus sit, q.a est contrarius formæ et contra eius perfectionem.

E.x quo infertur quod naturalitas divisibilitatis motus s. intensionis ut sit physica, reducitur in subiecto, et non in quantitate; unde patet ad confirmationem de motu Cæli, qui est naturalis per conformitatem cum materia 1.a Cæli, eo quod eius inclinatio ad talem motum est prædominans, et non impeditur ab inclinatione contraria formæ, cuius oppositum in præsenti contingit, q.a sæpe inclinatio materiæ ad formam ignis, et ad calorem, qui est dispositio ad illam impeditur ab inclinatione contraria formæ aquæ, unde talis motus tunc est violentus, q.a contrariatur inclinationi principali compositi aquæ.

A.d confirmationem resp.x neg.do ant. q.a loquitur de composito accidentali, et dist.a à substantiali, quod habet per formam accidentalem, unde si ratione formæ accidentalis non est principium motus absolute neg.x esse ens naturale, q.a habet unam partem in sua linea, sicut in ratione substantiæ, quæ est materia 1.a esse principium radicale passivum motus; unde est disparitas.

4.o arg.x licet accidens sensibile in esse entis radicetur in substantia, ab illa q. dependeat, non tamen in ratione sensibilis à physica; ergo ens mobile abstrahens est obiectum. P.a ant. prob.r licet accidens in communi à substantia dependeat, in illa q. radicetur in esse=

entis=

Entis Ɔsiderati, ñ tamen radicatur in illa in ēē scibilis à metha g.º pariter; ans Ɔstat, q.ª ens abstrahens à substa, et accidenti ē obly metha; q.º accidens in ēē scibilis ñ dependet substa in metha; coa pat à paritate raonis.

Resp.ª neg. ans. ad pb.ᵐ Ɔ.ᵈᵒ anti, neg.ª coa, et disparias ē, qd ppriates, quas metha demonstrat, sunt vnitas, veritas &c.ª et similes, quæ licet maaliter dependeant à substa, ñ tamen fraliter 2.º qd de accidenti demonstrantur, q.ª si substa ēēt impobilis in tali casu, adhuc intelligeretur accidens, vt vnus, bonus &c.ª vnde accidens intrat in metha, vt 1.ᵘˢ obiectus, q.ª ingreditur obiectus illius independenter à substa fraliter.

At v.º in phia ppriates demonstratæ sunt mobilitates naales, quæ dependent fraliter à substa q.ª si p impobile substa ñ ēēt, ñ intelligerentur mobilitates naales, q.ª substa tantum ē naa, seu 1.ᵘˢ et radicale princ. motus naalis, vt dictus ē; vnde si phia agit de accidentibus, ē pdependens l. reductione ad substam, sicut ad id, qd tantum ē ens naale.

D.ª ē 1.º phia demonstrat accidentis mobilitates, quæ ad substam nullatenus reducuntur; g.º sol.º ē nulla; pb.ª ans. ad phiam attinet demonstrare mobilitates pximas aumentaonis de quante naali, ñ solum q.ª sunt mobilitates naales, sed etiam vt sunt quædam mobilitates absolute Ɔsideratæ 2.º se pscindendo à naalitate, sed put sic ñ reducuntur fraliter ad substam; g.º

Mi.ˣ ē certa, q.ª solum vt naales sunt, reducuntur in substam, vt in 1.ᵘᵐ princ. naalitatis; ma.ª autem pb.ª motus aumentaonis 2.º se ē demonstrabilis de quante; g.º ad aliquam sciam debet ptinere, sed ñ ad aliam, nisi ad phiam g.º pat mi.ª q.ª neq. ad methā l. ad aliam sciam ptinet; g.º

Ans. in quô ē dificultas pb.ª 1.º talis demonstraa pcedit ex princ. Ɔtentis sub abstraone phiæ, ñ methæ; g.º ñ ptinet ad methā; pb.ˣ ans. q.ª demonstratur, quantum ēē aumentabile, eo qd ē accidens maale habens partes

diuisibiles, sed hoc Ptinetur in abstraone phię, et ń methę, eo qd Ptera nit mag sensibilę, quę ē abstrao phię, et ń methę, q. ń abstrahit ab oī maa positiuè, quę ē abstrao methę (idq q. dicitur de qualiates maali, vt intensibilę ē) g.

2.° pb. illa pars antį, q.a naalitas ē accidens motus, eo qd diuisio motus in naalę, et violentę est accidentalį; g. ń ad methę ptinet agere de motu aumentaonę 2.a se et ń solę vt naalį ē. = 2.° P.a disparitatę arg.i q.a accidens ctiā Pac sui ē 1.m priń motus naalį; g.° nulla ē disparitas, pb. anś, motus Cali ē naalį, et tamen talį motus quatenus naalį ń solę reducitur in mag. l. frę, sed ctiā in priuaonę accidalę, sclt, talį loci partialį. l. talį vbi g.° ctiā accidens ē &c.

Prob.r mi.r p 2.a pae; oīs motus naalį, sicut quodlibet ens naale debet habere tria pria, sclt, mag, fra, et priuaonę, sed in Calo ń datur priuao substalį, in quę reducatur motus, eo q.a maa 1.a Cali nunquą habuit priuaonę frę substalį; g.° reducitur in accidalę priuaonę; g.° ctiā priuao accidalį ē 1.m priń entį naalį.

Resp.r ad 1.g replę neg. anś. ad pb.m g.° ma.m et mi.r istius pbaonę, ad illius pb.m = g.° anś. ad primą pb.m antį, dist.° anś. talį demonstrao procedit ex priįs ń Ptentį sub metha, si maaliter Psiderentur, et vt sunt in se P.do anś. si fraliter Psiderentur, vt à metha atinguntur talia pria. g.° anś et coną q.a licet quantitas sit ens naale atingitur à metha vt abstrahit ab oī maa positiuè, idē, ń Psiderando fraliter, et 1.io illius maalitatę q.a qd 1.io demonstrat, ē vnitas, veritas; postea tamen quasi 2.° maaliter, et p redundantią metha Psiderat Paoes partares accidentię, et si maalia extra sint.

Rāo denique ē, q.a metha ē sapientia, de cuius Pac ē Psiderare oīa p altimas caas, hoc ē, p caas vnialės, et superiores, et q.a ptinet ad methę agere de quantę 2.a se, quatenus abstrahit ab oī maa positiuè, postea Pac talį vnialį sicq 2.° demonstrat de quantę alias ppriatės, quę mag Pternunt, qd in Pueniens ń ē, q. metha ctiā 2.io.

etiã 2.º agit de ente Rõy, qd sub abstraone methę ppria ñ cadit; vn de ñ ptinet ad phię demonstrare mouiliatę aumentaonỹ 2.º se, sed tantũ vt naalę, quâ Rae ad subitę reducitur, et hoc pât ad pbaonẽ antũ. Ad 2.ᵃ replg respª qd motus Cæli reducitur tanquã in pria radicalia in maã subitalẽ Cæli, et in fmã tantũ, ñ autẽ in priuaonẽ accidalẽ; ad pbᵐ in dª dicimus, qd pria entỹ naalỹ in fie ñ sunt tria, sclt, maã, fma, et priuao subitalis; sed qdo igẽ è pductũ ens naale, tantũ habet duo pria, sclt, maã, et fmã, quę sunt pria radicalia oĩ motus naalỹ, vt dictũ è. 5.º et vlmò argª autoriate D. Thę magnificata à Thariỹs, 4.º methę, lec. 5.ª et alibi vbi docet: qd si ẽent aliq subitę priores subitỹs mouilibus corporalibus, scia naalỹ ẽet 1.ª phia; sclt, et idẽ docet alỹs locỹ; quę autoritas sic ponderaª "destructis spiritalibus subitỹs ñ ẽet metha, quę nunc è, sed phia ẽet 1.ª scia, qd è ẽe methę Xª Arisᵐ et D. Thª sed si obiũ phię ẽet tantũ ens mouile subitale, phia ñ ẽet 1.ª ssᵃ 1. metha; gº obiũ phię è ens abstrahens; pbª miª q.ª ẽet dabilỹ alia scia agens de ente mouili abstrahente, cũ illud scibile sit; sed talỹ scia ñ ẽet prior, quã phia qª ageret de Rae vniuersaliori; gº &ª. Respª Omissỹ alỹs dªᵃ maª negª miᵐ ad pbᵐ negª maª qª vt alia scia ñ sit dabilỹ in casu arguti sufficit, qd phia agat de ente mouili subitali 1.º et de accidali 2.º qd vtique nos fatemur. Sed dª è, qd ens mouile accidale 2.º à phia atingatur, ñ obstat, vt ab alia scia 1.º cognoscatur; gº ẽet dabilỹ alia scia propter phię agens de ente, vt abstrahit, quę in talicasu ẽet 1.ª aũ pbª qd ens Rõy 2.º à metha atingatur, ñ obstat, vt sit alia scia, sclt, Theologa, quę de illo 1.º agat; gº pariter. = 2.º pbª aũ quod Theologia agat 2.º de virtutibus, et creaũs, ñ obstat, vt phia moralỹ et metha de illỹ 1.º traetet; gº idẽ qd prius. Respª ad 1.ª replg negª do =

Ani. ad 1^m. eius pb.^m 9.^{io} ant. neg.^2 coa, et disparitas e, qd ens ʒoy in câ deꝫ vnialitate, quâ metha atingitur 2.º n̄ atinguitur 1.º à loga, nec ab alia scia, q.^a metha agit de ente ʒoy in tota sua latitudine, logas v.^o n̄ sic, sed tantū agit de 2.^a intentione habente fundatū in aë; unde n̄ verificatur, qd ideꝫ obtū 2.^a oꝫ vnialitatꝫ ab vna 1.º et ab alia scia 2.º atingatur.

Aliâs nil novū scia illa demonstraret fius tranea, vt potè n̄ vincens aliquꝫ dificultatꝫ intus de novo circa tale obtū, si in câdꝫ vnialitate atingeretur à 1.^a scia; phia v.^o in casu quo demonstrarentur subitꝫ spiritales, vt pbat arguitꝫ, ageret 2.º de ente movili abstrahente in tota sua latitudine, et vnialitate, unde eet superflua alia scia agens de illo sub cadꝫ vnialitate, et Dtra phia eet 1.^a phia.

Ad 2^3. resp.^2 9.^{io} ant. neg.^{do} coa, q. Teologia ē scia, et sapientia ordinꝫ supernaalꝫ, saltꝫ prꝫsupositivè, cū prꝫsuponat prīcipia supernaalia et subordinat sibi scias naales, vt ostendat Dformitatꝫ illarū veritatibus fidei, et cū fine vltimo, sclt, beatitudine supernaali; ideo q. pptea eius abundantiā, et vnialitatꝫ se extendit ad agendū de virtutibus, aliisq. ptinentibus ad scias naales, quin superfluent naales sciꝫ, eo qd istꝫ pcedunt tantꝫ in virtute luminꝫ naalꝫ ʒoy ad vincendas dificultates circa obta naaliter Dgnibilia.

Phia v.^o agens 2.º de ente movili accidali, et 1.º de substali demonstrat oia ptinentia ad ista obta; unde superflua eet scia alia agens de illꝫ sive 1.º sive 2.º q.^a in câdꝫ coitate ageret, in qua talia obta atingit phia, eo q.^a destructꝫ substijs spiritalibus, ma.^x vnialitas = lattꝫ eet ens abstrahens, qd vbiq. movile ē; q. alia entia n̄ movilia ptinent ad alias scias, vt Dstatꝫ unde eet cadꝫ coitas, et vnialitas, quꝫ ~~obto~~ phiꝫ Dvenit, qd abstrahit à 1.º et 2.º = Ex qq.^{ox} infertur, obtū phiꝫ 1.^u ēē ens movile substale, et obtū 2.^{ū} illius ēē ens movile accidale l. violentū l. prꝫpter naale, q. si phia de illꝫ agit, ē ad Dgnendū ens substale, et in ordē ad illud, vt ad 1.^m priꝫ motus naalꝫ.

Art. 2.us

Art. 2us.

Quodnam sit obtum 1o. cognitum à nostro intu p hoc statu?

§us 1us.

Proponun. notabilia, Oss.

Difficultas hæc licet ad libros de anima ptineat, tamen solet hic disputari, et ideo p ipsius resolutione noto 1o. cum Durandy in lane n posse directe, et p se cogni ab intu nostro p hoc statu, sed tantum reflexè, ut loco citato docetur; secundum etiam ē, qd hic loquimur de intu nostro p hoc statu, scilt, prout ē immersus in maa, et cognoscit medijs speciebus quæ ei ministrantur à fantasmasia; et inquirimus, an id, quod 1o. noster intus cognit, sit species specialima, seu infima l. aliquis gradus superior, et magis coe?

2o. nota, cognionem nostri intus ee 2s. aliam distam, et aliam cfusam; et vtraq. etiam ē 2x. sclt, actualis, et poalis; cognio dista actualis ē, qa cognitur totum actuale discernendo inter pacs ejus, v.g. qdo = cognitur hoo distè cognendo al, et raale, quæ sunt eius pacs actuales; cognio dista poalis ē, qdo cognitur distè totum poale, ut qdo distè cognitur ao alis cognendo oia inferiora distè, sclt, hoes, et leones, quæ sunt eius pacs subiectiuæ alis, ut ē totum poale; cognio cfusa actualis ē, qdo attingitur totum actuale sine discernentia inter pacs; cognio cfusa poalis ē, qdo cognitur totum poale n attingendo distè eius pacs.

Inter istas cognioes ē ordo, nam 1o. ē cognio actualis cfusa totius actualis; 2a. ē cognio cfusa poalis totius poalis; 3a. ē cognio actualis dista totius actualis; 4a. cognio ē dista totius poalis; et rao huius ordinis ē, qa prius cognitur aliqua res 2o. ea, quæ in poa habet siue cfusè l. distè cognoscantur.

Quia cfinentia actualis prior ē, quàm poalis, actualis enim ē essealis rei, poalis ē accidalis cuenienes ei p operaoes intus, et cum alias prior sit cognio cfusa, quàm dista, recte infertur 1o. cognionem ee cognionem actualem cfusam totius actu

alÿ, et qd unusquisq. gradus sine superior medius, l. inferior posit trare hanc cognionem actualem confusam, interrogat quaestio quid sit l.o cognitum à nostro intu pro hoc statu hac cognione confusa. Deniq. notabis, qd in specie specialima et sunt prata propria ipsius speciei, quae signantur per nomina specifica ho et leo, et sunt alia prata superiora vg. Ens, substa, corpus, quae quidem superiora prata tripliter possunt considerari 1.o ut includuntur actu in specie specialissima, ut pars in toto actuali, qd constituunt; 2.o quatenus talia prata habent rationem totius potalis in ordine ad speciem specialissimam. 3.o possunt considerari talia prata, nec ut habent rationem totius potalis in ordine ad speciem specialimam, neq. ut habent rationem partis actualis illam componentis, sed ut sunt actuale abluti et 2.o se accepti, et cognio ad illa prata e actualis confusa, nam si species specialima consideretur ut respiciens prata superiora 1.o et 2.o modo accepta sic cognio confusa prata ad speciem specialimam, ut ad totum actuale, prior est quavis cognione prata ad superiora prata 1.o et 2.o modo sumpta. Dificultas g.o loquitur de specie specialima respective ad prata superiora 3.o modo acepta, nec dubitatur ipsam speciem esse aliquid l.o cognitum, sed inquiritur an de specie cognoscantur propria prata ipsius, an vero aliud pratum superius, si enim l.o modo cognoscatur ipsa species specialima erit l.o cognitum, si v.o 2.o modo erit l.o cognitum materialiter, formaliter v.o erit l.o cognitum illud pratum, qd in specie specialima attingitur. In qua dificultate 2.x est sententia. l.a D.ri subtilis asserentis l.m esse speciem specialimam, ita in l.o distinctione 3.a quaestione 2.a quam sequuntur discipuli, et Antonius Pallatensis = 2.a sententia dicit, l.m cognitum esse ens in com. abintu nostro; sic contra Bontius cum D.r Th.a sed inter illos est desidium, quia alÿ dicunt esse ens abstrahens à naali, et supernaali, maali et spiritali; sic M.o Soto, Lerma; alteri affirmant esse ens maale, ut maale formaliter, sic P.P. Complu.i et alÿ, quos sequitur, et citat M. Parra. Alÿ tenent esse ens conotans mag. l. quiditatem sensibilem, ita ut quidditas sensibilis.

sensibilis n ingrediatur p modu Obti Cogniti, sed p modu Condicionis, ita Arauxo, S. Bna. Godoi, et alij.

§us 2us.

Proponitur 1a. Concl. et pbar.

1a. Concl. nostra e; n e 1m Cognitu a nostro intu p hoc statu, hęc sta tuitur Da. Scotu, eiusq. Discipulos, et est conclusio inter has cu nostro An gelico Doctore, et pbr. eius ratione, quae stat 1a. pte, quest. 85. art. 3o. in corp. ad hanc fig. redacta: Cognio actualis confusa speciei specialime e pfectior Cognione confusa trata ad alia prata superiora ad speciem; go. species specialima n e 1m Cognitu a nostro intu, sed aliud pratu supe rius; ans pat, nam Cognio speciei pfectior e Cognione pratorum comm, sed supe riorum ad ipsa, cu prata ipsa coia utpote potaliora sint minus per fecta. Coa vo. pbr. qa. intus noster, qdo. incipit Cognere, prius debet elicere Cognionem minus pfectam; go. n Cognionem speciei specialime; ans pbr. intus noster, qdo. incipit Cognere, e agens naale pcedens de pota ad actu; go. prius debet elicere Cognionem minus pfectam; ans e Phi 3o. de anima, textu 25. 26. et coa pbr.

Agens naale pcedens de pota ad actu prius elicit actu impfectu, quam pfectu; go. intus noster qdo. in cipit Cognere pcedens de pota ad actu, prius debet actu impfectu elicere; ans. pbr. qa. agens dipota ad actu pcedens prius debet elicere actu sibi magis pportionatu; go. actu impfectu; pat coa, qa. talis actus, cu sit = medius inter puram pot, et actu pfectu, e magis pportionatus; go. tale actu impfectu debet elicere. 2o. pbr. illud ans. aliqq. exemplis 1m. sit de igne, qui e agens naale, et prius ponit in ligno calorem impfectum quam pfectum; 2m. sit in generaone substali prius generatur fma embri onis, quae impfecta e, quam fma viventis; 3m. sit in matre, quae prius actu atur anima raali 2o. gradu vehetativa, quam sensitiva. 4m. sit intu

nostro, qui in Sta. ipsius Scoti prius elicit cognitionem confusam, quam distinctam. Vlmus sit in specie impressa repraesentantur plures gradus, et praeterea inaequalias in perfectione, quam prius vnitur intuitu, vt repraesentati gradus imperfectum, quam perfectum; ergo agens naturale siue actiuum siue passiuum procedens de potentia ad actum prius debet elicere actum imperfectum, quam perfectum, et ita noster intellectus &c.

A rg.

1o. contra istam conclusionem: ex eo species specialissima non est 1a. cognita, quia intellectus cum sit agens naturale &ca. sed haec ratio est nulla; ergo probatur minor 1o. intellectus noster in processu scientifico est agens naturale procedens de potentia ad actum, et tamen prius debet elicere assensum priorum, quam assensum conclusionis licet imperfectior sit iste, quam ille; ergo = 2o. probatur minor: dum sol cepit illuminare procedens vt agens naturale de potentia ad actum, et tamen prius non peruenit ad imperfectum actum illuminationis, quam ad perfectum, siquidem a principio obtinuit perfectissimum actum; ergo idem quod prius.

R esp. neg. minorem. ad 1am. probationem dicam talem propositionem intelligendam esse, quando actus imperfectus non dependet a perfecto, tunc etiam prius elliciendus est actus perfectus, quia voluntas prius elicit intensionem finis, = quam mediorum electionem, licet iste imperfectior actus sit, quia causaliter ab illo dependet, sic intellectus prius elicit assensum priorum, quam conclusionis quia iste causaliter dependet ab assensu priorum; at vero in nostro casu, cum inter vnum, et alium actum non detur talis dependentia, prius eliciendus est actus imperfectus, vt potest magis proportionatus.

A d 2am. dist. maiorem. procedit de potentia ad actum, et alias virtus illuminatiua solis adequatur cum vnico actu conc. maiorem habet plures actus; ergo maiorem quia quando virtus operatiua adequatur cum vnico actu, et non est in potentia ad plures, tunc non elicit prius actum imperfectum, et perfectum postea; vnde sol, et alia corpora caelestia, cum sint perfectissima a principio, in sua lignea habent omnem magnitudinem a principio, et materia solis a principio actuatur forma substantiali perfectissima; vnde etiam a principio habent virtutem operatiuam perfectam, quod in sublunaribus non contingit, et sic ibi non est intelligenda illa propositio nostro fundamento allata, sed in aliis agentibus.

S ed contra.

sol

Sol in 1ª. illuminaone habuit pfectu actu illuminaonis; g.º simil.ᵗ in= tus in 1ª. sui Ognione; pbª. coa, n minus intus noster dum incipit Og nere, habet virtutem operaum pfectam, quam sol virtutem illuminativam; g.º pbª. ans. intus noster dimanat ab anima cum oi sua virtute Ogniva quae sub sessu temporis n crevit; g.º &c. Resp.ª O.ᵒ ant, neg. cog.ᵈᵒ ad pbᵐ dist.ª ans. intus habet virtutem operaum pfectam adequatam uni co actui neg.º ans. Otinentem plures actus O.ᵈᵒ ans. et g.º cog; virtus enim illuminava solis adequatur à prio cum unico actu illuminaonis, secus autem virtus Ognitiva intus nostri, ac proinde cum sit in poa ad plures ac tus ordinê quodam illos ellicit ab imperfectioribus incipiendo; unde ar gutum pbat, qd intus etiam q.ᵈᵒ incipit Ognere, debet prius elicere Ogni ionem distam, quam Ofusam, q.ª pfectior e, et sicut hoc n admittunt Otrarij, nec 1ᵃ admittere tenentur. Propterea quam qd, intus q.ᵈᵒ incipit Ognere eliciendo actum imperfectum, elicit pfectionem actum, quam pot p nunc elicere q.ª lt à prio habeat virtutem pfectam, tali n ordinatur ad habendum 1º actum pfectionem, sed ordine quodam, sclt, post imperfectionem, sicut intus à prio habet virtutem ad Ognionem distam obli, n tamen ad illam 1º habendam, sed post Ofusam. Per qd occurritur cuidam arguto, qd hic solet fieri, sclt, qd agens naale n impeditum debet eliceri actum pfectissimum, quem pot p nunc elicere, g.º = Resp.ª qd ellicit actum pfectissimum, quem pot p= tunc ellicere, n quem absolute pot elicere, sicut ignis é agens naale n impeditus, et tamen solum caat in ligno 1º disponiones ad frm ignis, quae disponiones sunt effectus pfectior, quem p tunc pot ellicere ignis, é tamen effectus imperfectior respu frm subtantialis ignis, quam postea pducit. 2º ar= guitur, sinlare species specialime prius movet sensum, quam sinlare prati superioris; g.º species specialima é, qd 1º Ognitur ab intus nostro; pat coa, q.ª pratum prius Ognitur à nostro intus, cuius sinlare prius= movet sensum; ans. autem pbª. singulare species specialime fortius movet

sensu, quam singulare cuiuscunq. alterius prædicati superioris; ergo prius movet sensum; probatur antecedens. singulare speciei specialissimæ est magis singulare, cum sit magis determinatum, sed singulare, quatenus tale movet sensum; ergo magis singulare fortius movet sensum.

Confirmatur 1.º Objectum 1.º cognitum à nostro intellectu cognitum est abstractum à suis inferioribus, sed species specialissima facilius abstrahitur, quam quodlibet aliud prædicatum superius; ergo illa 1.º cognitur; probatur minor inferiora speciei minus differunt, quam inferiora alicuius prædicati superioris; ergo species facilius abstrahitur præ cæteris, quia quæ minus differunt, facilius cognoscuntur, et sic ab illis facilior est abstractio.

Confirmatur 2.º ex eo quod alia prædicata sint magis universalia, quam species specialissima, non sequitur, quod non debeat 1.º cognosci; ergo prius cognitur species specialissima; probatur antecedens. ens in communi, quod est objectum methaphysicæ, est magis universale, quam omnia prædicata superiora contenta in specie, et tamen ultimò cognitur, cum à methaphysica cognoscatur, quæ inter scientias naturales ultimò adquiritur; ergo antecedens verum.

Respondeo negando antecedens. ad probationem negando antecedens ad probationem distinguo minorem singulare, quatenus tale movet sensum ly quatenus dicente rationem formalem movendi, nego minorem dicente conditionem movendi concedo minorem et nego consequentiam unde cum singularitas sit solum conditio ad movendum, non infertur, quod magis singulare fortius moveat, quia sicut applicatio est conditio, ut ignis urat, non sequitur, quod magis applicatus magis comburat, quia potest minus applicatus esse maioris virtutis ad comburendum, quam magis applicatus.

Sed contra est, etiam si singularitas sit conditio, ut objectum moveat sensum, stat quod magis singulare fortius moveat; ergo solutio ruit; probatur antecedens crescente conditione ad aliquod effectum requisita crescit perfectio effectus; ergo magis singulare fortius movet; probatur antecedens. si duorum ignium æqualis virtutis 1. eiusdem sit unus magis applicatus, quam alius, 1.us fortius urit, quam 2.us et tamen applicatio est conditio, ut ignis comburat; ergo antecedens verum.

Respondeo verum esse, quando duo ignes æqualis

æqualis virtutis, et activitatis posita in uno ma. applicatione l. approxima one fortius urit, quam alter, qui p distantia locali impeditur, ut ꝯ urat: at v.º in nostro casu n sic ꝯtingit, nam obiectum sensibile cum ma. singularitas adiungitur, scilicet, species specialissima, n habet æqualem virtutem ad movendum sensum, ac aliud obiectum magis universale, cum sit magis perfectum, et ꝯtra minus proportionatum cum sensu insipiente ꝯgnoscere

Ad 1.^m ꝯfirmationem dist. ma. Obiectum 1.º ꝯgnitum à nostro intellectu ꝯgnitum, ut abstractum negavi ꝯdo ma.^m posituri, g.º ma.^m quia prædicatum superius facilius abstrahitur à suis inferioribus loquendo de abstractione negativa, quæ ꝯsistit in hoc, quod ratio eius attingatur sine respectu ad inferiora, ut sic autem facilius abstrahitur, quod est magis commune, cum magis proportionatum sit intellectui nostro, ut potè minus perfectum, ut prius percipiatur.

Ad 2.^m neg. ant. ad prob.^m ꝯ.^a ma. dist. mi. et tamen ultimo ꝯgnitum ꝯgnitione ꝯfusa neg. mi. ꝯgnitione distincta ꝯcedi. mi. ꝯgnitio g.º quam metha habet de ente in com. est clara, et dist., ut potè scientifica, ac proinde ultima. = Vel 2.º resp. quod ens in com. quod est obiectum metha. ꝯtinet sub se spiritalia, et materialia; unde ratio rerum spiritalium, quas ꝯtinet, impeditur, ne prius ꝯgnoscatur, quia res spiritales sunt improportionatæ cum intellectu nostro p hoc statu.

§us. 3us.

2.ª 2.ª ꝯclusio. Opponitur ꝯpba.

2.ª ꝯclusio 1.^m ꝯgnitum à nostro intellectu p hoc statu ꝯiunctionis est ens, ut ꝯnotat quidditatem materialem, ut à parte rei, et ut in phantasmate; Hæc est plurium Thomistarum, et prob. sic, intellectus noster p hoc statu, ut dictum est, exit de potentia ad actum quo debet elicere actum imperfectissimum; cum ꝯstat in omnibus potentiis procedentibus de potentia ad actum; tunc sic, g.º prius debet attingere universalius, ut imperfectius, cum obiectum specificans actum imperfectissimum, si possibilis sit attingentia illius, debet esse universalius, et potentialius; at ens ut sic ꝯnotans materialitatem est universalius ente materiali, ꝯtraque imperfectius, et potentialius, et alias pat

Ogni p hoc statu; g.º illud ē 1.º Ognitū. M.ⁱ in qua ē dificultas pb.ª p 2.ª pāe (p 1.ª anullo neg.ᵒ) si n cēt ens, qd 1.º atingitur hoc cēt desu pportionis, ꝯ Ouenis in modo essendi cū intu nostro p hoc statu, sed ens vt sic Onotans quidiatē maalē Ouenit cū modo essendi intus nostri p hoc statu; g.º

Prob.ᵒ mi.ʳ intus noster p hoc statu etsi immersus sit in maa, n tamen intrincè ē maalis, nec maalitas ē rāo, qua l. quâ Ognoscendi ex pāe intus, sed solū se habet, vt Odio exercita, tum àpae rei, tum in poȳ sensitiuis; g.º obtū pportionatū cū illo in modo essendi n ē ens intrīcè, ꝯ essaliter maale, ita qd maalitas sit rāo Ognita l. vt quo l. vt quod, sed ens vt sic, qd nullā maalitatē intrīcè dicit l. includit, sed illā Onotat tum àpae rei, tum in phantasmatibus; ita vt sicut poa ex pāe poȳ Ognitiui ē omnino immaalis, suponit tamen poas sensitiuas Otemplantes phantasmata, ita in obto nulla maalitas claudatur intrīncè, sed in fasmatibus suponitur Ognita à poȳ sensitiuis.

2.º p̄ illa mi.ʳ arguti priatū, g.º impobilitas pot puenire ex eo qd species abstracta à fasmatibus debet cē maalis in repñando, vt pote elicita à poȳ maalibus in repñando, ꝯ Pter solū pot repñare quidiatē maalē, at nulla ē repugnantia, in eo qd species abstracta 1.º repñet gradū entis Onotando maalit in fasmatibus; g.º rāo impobilitatis nulla.

Pob. mi.ʳ illud fantasma à quo abstrahitur species n solū ē maalis in repñando, sed in essendo, sed maalitas illius in essendo n obstat, vt species abstracta in essendo sit immaalis; g.º similiter n obstabit maalitas illius in repñando, vt species abstracta sit immaalis.

3.º p̄ mi.ʳ fantasma ē singulare in repñando, ꝯ tamen species abstracta ē repñatiuè vnialis; g.º etsi fantasma sit maale in repñando, poterit species abstracta cē immaalis in repñando. = 4.º in fasmate solū

repñatur

docente non potest provenire, cum sit scia; g.º remanet, vt à logica utente proveniat, et ita erit distinctus habitus à loga docente = Res.ª quod actus opinativus provenit abhabitu logæ docentis remisè operante; unde sicut actus intensi, et remissi proveniunt abunica fra cum dispa, quod intensi proveniunt ab subto operante in tota vi, et fortitudine: remissi v.º abillo mancant remisè operante; similiter ergo dicimus de actibus scificis, et opinativis logæ; quod illi procedunt abhabitu docentis operante subto cum omni vi, et eficacia. opinativus v.º ab eodem habitu, non cum tanta eficacia influente.

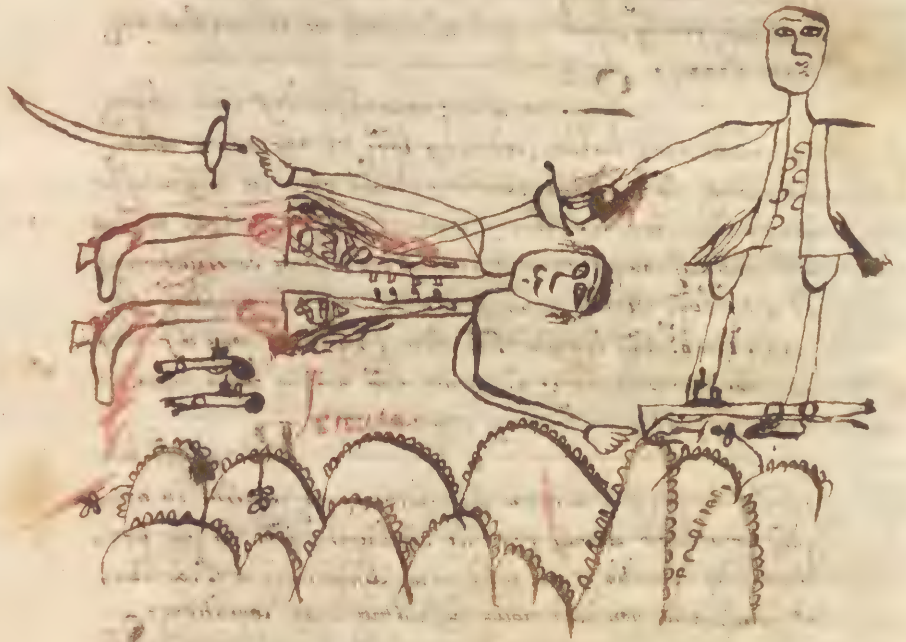
Ad confirmationem positam in principio resp.ª neg.do seque.am nam ad hoc vt verificarentur duæ contradictoriæ necessarium erat, vt erat eius dem de eodem secundum eandem fralitatem; cum autem de loga secundum fralitatem docentis verificetur, quod sit scia; et de loga secundum fralitatem vtentis, quod non sit scia: vnde est, vt non sint duæ contradictoriæ:

2.º arguitur; noua dificultas circa aliquam rem exigit nouum habitum, sed actus logæ vtentis adunt nouam dificultatem ad actum logæ docentis; g.º loga vtens est distinctus habitus à loga docente. Ma.ª est certa, et mi.or pb.ª suposita naa logi artificij rutat noua dificultas circa illius contructionem; g.º actus logæ vtentis noua dificultatem adit ad actus logæ docentis. Prob.ª ant. cognita naa domus reperitur noua dificultas circa illius contructionem; g.º cognita naa artificij logici reperitur noua dificultas circa illius contructionem.

Resp.ª ad hoc argum. in pb.e D.ir redendo disparitatem, quæ consistit in hoc, quod contructio domus pertinet ad diuersam pom, ad quam pertinet eius cognitio, et sic adit nouam dificultatem: at v.º cognitio, et contructio non adit nouam dificultatem supra cognitionem.

Sed D.a est; stat benè, quod cognitio strumenti logici, et contructio =

illius

habitus non potest simul augeri, et non augeri; sed augetur loga utens in auta docente; g.o non sunt idem habitus; Prob.r mi.r quia multiplicatis acti.s logæ utentis multiplicatur loga utens, et non docens; g.o augetur loga utens in auta docente.

Ofiatur; nam actus logæ utentis frequentati generant in intu novam facilitatem circa tales actus; sed talis facilitas est signum novi actus; g.o Mi.r pb.r nam talis facilitas vincit dificultatem, non dificultatem logæ docentis; g.o logæ utentis; sed nova facilitas arguit novum habitum; g.o loga utens est novus habitus.

Re.a distingo mi.r augetur loga utens in auta docente extrinsecè C.do mi.s; intrinsicè n.o mi.rs et conam nam aumentum extrinsicum non adit ~~novam dificultatem~~ novum habitum, sed tantum aumentum intrinsecum = Sed C.a est peractus logæ utentis augetur loga utens intrinsecè, p suos actus proprios sed hoc modo augetur loga utens; g.o augetur intrinsicè.

Re.bis neg.do ans. ad pb.s distingo ans; quilibet habitus augetur intrinsicè p proprios actus, si sint actus primarii respectu habitus C.do ans. si sint secundarii g.o ans, et cum actus logæ utentis sint secundarii respectu logæ, inde est, quod aumentum istorum non arguat aumentum intrinsecum habitus logæ ~~utentis~~ Sed instabis; nam actus logæ utentis sunt actus primarii respectu logæ = utentis; g.o intrinsicè p illos multiplicatur, seu augetur; Prob.r ans. loga utens primario, et p se inclinatur in tales actus; g.o sunt primarii respectu logæ utentis.

Re.a distingo ans; sunt primarii respectu habitus logæ g.o ans, sunt primarii respectu logæ reduplicativè ut utens est C.da ans. nam habitus logæ respicit primario actus logæ docentis, et secundario actus logæ utentis, et sic aumentum illorum actuum est extrinsecum respectu habi.

logę; quod vº. loga vtens, vt vtens est reduplicatiuè respiciat = suos actus primario, non obest doctrinę nostrę; quia non loqui mur de actibus logę vtentis, vt vtens est reduplicatiuè, sed vt comparatur, vt formalitas secundaria respectu habitus logę = Et ex his sit satis confirmationi, quod multiplicatis actibus logę vtentis generatur facilitas extrinseca, non vº. intrinseca et sic non generatur nouus habitus.

Artus. 4us.

VTRUM LOGA SIT SIMpliciter stia, et ars.

§us. 1us.

Loga docens est simpliciter scia, ita D. Thas. 1º. post. in principio, et 4º. meth. lec. 4ª. et alii sepè; quę secuntur omnes eius discipuli; est q. communis omnium consensus, vbi nota, non loqui de scia secundum quod est quęlibet cognitio, sed prout est cognitio rei per causas; non autem est necessarium, quod sit cognitio rei per causas reales. l. formales, sicut q. do risibilitas cognoscitur per rationalitatem; sed sufficit, quod sit cognitio rei per causas virtuales. l. per motiuum tantum obiectiuum; quod patet in metha, quę est suprema inter scias, et tamen demonstrat passiones entis per ens, quę non distinguuntur, nec realiter, nec formaliter abente, sed tantum virtualiter, sic q. in aliis exemplis adductis à Mº. Parra dubio 5. proemialium §. 1us.

Oc. nostra sic pbr. nam loga docens est habitus certus, et euidens, per demonstrationem adquisitus; q. est simpliciter scia; cõa patet ex definitione scię = in communi, anũ pbr. nam loga habet veras, et proprias demonstrationes, sed tales demonstrationes generant sciam = seu habitum scificum scię; q. loga est habitus certus &c. = Ma. pbr. nam hęc demonstratio est loga Omne vniuersale

é prabile

est ꝓbile, genus est universale; g.º est ꝓrabile; sicut et ista Omnis silogismus constans ex veris, primis, causisq. &c.ª generat scia; sed talis silogismus est demonstrativus; g.º generat scia, g.º loga habet veras, et proprias demonstrationes.

2.º

probatur &c.º ob aliquam causam, loga non est simpliciter scia maxime quia agit de ente roñ, tanquam de obto specificativo ipsius, sed hec rõ non obstat; g.º loga est simpliciter scia. Ma.ª ad mittitur à contrariis, et mi.ª pb.ª ens roñ est absolute, et simpliciter scibile; g.º potest specificare scia, que sit simpliciter talis. Prob.ª ans. perfectio scibilis non mensuratur cum perfectione entis; g.º licet ens roñ sit ens secundum quid potest esse scibile simpliciter. Prob.ª ans. 1.º nam perfectio entis sumitur ab ordine ad esse, scibilitas v.º à conexione passionum cum essentia; sed non est inconveniens, quod essentia entis roñ conectatur simpliciter cum suis passionib.º licet talis essentia sit ens secundum quid; g.º perfectio scibilis non mensuratur cum perfectione entis.

2.º

pb.ª ans; ea, que in roe entis analogantur, conveniunt univoce in roe scibili g.º rõ scibilis non mensuratur &c. Prob.ª ans. nam substa, et accidens, privatio, et fia, ens in poa, et ens in actu habent maximam inequalitatem in roe entis, et tamen univocantur in roe scibili, siquidem specificam metham, que est una scias simpliciter; g.º ea, que analogantur in roe entis, posunt univoce convenire in roe scibili; g.º licet ens roñ sit ens secundum quid, erit simpliciter scibile, potest q. specificare logam que sit simpliciter scia.

§.us 2.us

Proponuntur et soluuntur argumenta

Arg.ª 1.º omnis scia de suo obto debet aliquas passiones demonstrare, sed loga non potest de suo obto aliquas

demonstrare passiones; g.º loga non est simpliciter sciã
Mi.ª pb.ª obtũ logẽ est 2ª. intentio roῖ, sed secunda intentio
roῖ non habet aliquas passiones ab ipsa demonstrabiles; g.º lo
gã non potest de suo obto &c. Prob.ª mi.ª passiones dima-
nant ab essentia, cuius sunt passiones, sed nulla passio potest
dimanare ab essentia entis roῖ; est enim incapax omnis in-
fluxus; g.º ens roῖ non habet aliquas passiones de ipso
demonstrabiles.

Ɔ fratur 1.º eadẽ roẽ, quâ essentia produ-
citur, debet produci passio, sed ex vi actionis, quâ produ-
citur essentia entis roῖ, non producitur aliqua passio; g.º
ens roῖ non potest habere aliquas passiones. Ma.ª constat
& mi.ª pb.ª passio entis roῖ debet esse ens roῖ; g.º potest pro
duci essentia sine eo, quo passio pducatur; ans constat, &=
coã pb.ª intus optime potest unũ ens roῖ cognoscere, non
cognito alio; g.º potest pducere essentiã entis roῖ, & non eius
passiones.

Ɔ fratur 2.º ut aliquis habitus sit scificus=
obtũ illius in communi debet habere aliquas passiones, sed
obtũ logẽ in coῖ non habet aliquas passiones; g.º loga non
est verè & propriè habitus. Ma.ª est certa, & mi.ª pb.ª non
possunt assignari aliquæ passiones respectu 2.ª intentionis in
coῖ; g.º obtũ logẽ in coῖ consideratũ habet aliquas passiones.

Rᵈ.
ad hoc argumtũ concessa ma.ª negando mi.ª ad pb.ª neg.ª mi.ª
ad cuius prob.ª distingo ma.ª passiones dimanant ab essentia
respectu cuius sunt passiones, dimanant logè, & virtualiter Ɔ.do
ma.ª dimanant fisicè semper, & realiter p influxũ realẽ
g.º ma.ª & eodẽ modo distinguitur mi.ª nulla passio di-
manat ab essentia entis roῖ fisicè, & p realẽ influxũ Ɔ.do =
mi.ª logè, & virtualiter g.º mi.ª unde p cuius distintionis
~~enim~~ intelligentia notandũ est, quod passionis respectu

aliquius

aliquius subiecti sunt in duplici differentia; aliae sunt passiones physicae, et sunt illae, quae per realem influxum ab essentia dimanant. Aliae sunt passiones logicae, quae licet per realem influxum ab essentia non dimanent, semper tamen praesupponunt illam, saltem nostro modo intelligendi, quapropter ipsa essentia dicitur causa virtualis illarum, quae si esset capax alicuius influxus realis, influeret realiter in illas; unde licet obiectum logicae non habet passiones physicas, cum sit ens rationis, et ideo incapax talis influxus, quae tales passiones necessario exigunt: potest tamen habere passiones methaphysicas, cum unum ens rationis sit causa, quasi a priori respectu alterius, sicut universalitas respectu praedicabilitatis, et non entis respectu boni. Ad 1am confirmationem respondeo distinguendo maiorem: eadem actione, qua ponitur essentia, ponitur ipsa passio formaliter, nego maiorem; fundamentaliter, concedo maiorem, quia licet unum ens rationis quoad suum esse formale non ponatur ex vi actionis, qua ponitur aliud, ponitur tamen fundamentaliter, quia idem fundamentum potest esse utriusque entis rationis, sicut idem fundamentum est universalitatis, et praedicabilitatis, et hoc sufficit, ut praedicabilitas sit passio universalitatis. Nec exigitur maior connexio ad hoc, quod unum ens rationis sit passio alterius, quia cum passio rationis non habeat connexionem naturalem cum essentia, sicut passio realis, sed solum connexionem logicam, sufficit, quod ex vi actionis, qua propter essentia ponatur passio exactive, seu virtualiter, id est, quod unum quantum est ex se exigat passionem alterius. Ad 2am respondeo ens rationis in communi habere suas passiones, cuius essentia consistit in hoc, quod sit directivum operationum intellectus, ut probat argumentum, ad hoc sequitur tanquam passio esse ostensivum veritatis.

quia ex eo, quod taliter dirigat, et rectificet intum, sequitur ostendere veritatem; deinde sequitur tanquam secunda passio facilitare intum ad versus errores oppositos, quia intus instructus secundis intentionibus non solum est potens veritatem intelligere, sed etiam errores veritati contrarios fugare; unde logica demonstrationem facit de ostensivo veritatis, de suo obiecto, assumens pro medio ipsam definitionem essentialem secundae intentionis, nempe, rationem directivi operationum intus; et secundo demonstrat rationem facilitatem intellectivam, tanquam 2.am passionem assumens pro medio rationem ostensivi, quae est 1.a passio.

2.o arg.i obiectum logicae non est simpliciter scibile; ergo logica non est simpliciter scientia. = Prob.r antecedens obiectum logicae non est simpliciter ens, si quidem est ens rationis; ergo non est simpliciter scibile. Antecedens est certum, et consequentia prob.r quod non est simpliciter ens, non est simpliciter cognoscibile; sed quod non est simpliciter cognoscibile, non est simpliciter scibile; ergo quod non est simpliciter ens, non est simpliciter scibile.

Rei. neg.do antecedens ad prob.em concesso ante ergo consequentiam ad cuius prob.em dist.o ma.em quod non est simpliciter ens, non est simpliciter cognoscibile; cognoscibilitate absoluta, et in esse entis = ma.em, contra cognoscibilitate scifica, et in esse scibile ergo ma.em et distinguo mi.em contra tamen eadem solutione, itaque cognoscibilitas est duplex alia absoluta, quae sequitur rationem entis, tanquam propria passio ipsius; alia cognoscibilitas est scifica, seu respectiva, quae summitur a conexione passionum cum essentia, et haec non est passio entis, sed pertinet ad aliud genus, scilicet, cognoscibile, unde licet ens rationis non sit simpliciter ens, est tamen simpliciter scibile, quia eius essentia ita simpliciter conectitur cum suis passionibus, sicut ens reale cum suis. Sed contra hanc solutionem, quae communis est, obstat 1.o ens rationis in esse scibile

et cognitio.e

scifica non est simpliciter scibile; gº. solutio ruit. Probª. anš

etiam in esse scibile esse ens secundum quid; gº. non est simpli

citer scibile cognitione scifica; pbª. anš. nam ens rōis in esse

scibile nihil dicit, nisi connexionem passionum cum essentia, sed

hęc conectio est secundum quid; gº. et scibile. Miª. pbª. nam

extrema talis conectionis sunt secundum quid; gº. et conexio =

Patet hęc coā, quia conexio nil aliud est, nisi extrema

conexa, sed hęc sunt secundum quid; gº. et conexio.

2º. obstat,

quod non est simpliciter ens, non est simpliciter scibile; gº. sic

ens rōis non est simpliciter ens, non est simpliciter scibile.

Probª. anš. nam scibilitas sequitur ad entitatem; gº. quod non ē

simpliciter &c. Probª. anš. quia in tantum aliquid est cognos

cibile, in quantum habet esse; gº. anš verum. = 3º. obstat logē di

citur quid imperfectum, seu perfectum secundum quid, et non

simpliciter, quia est ens secundum quid, et non simpliciter;

gº. propter eandem rōem dicetur scibile secundum quid, et non

simpliciter.

Ad 1ᵃ. respª. negª. anš. ad pbª. negatur anš, et

similiter ad eius pbª. negª. anš. ad istius pbª. negª. miª. ad cu

ius pbª. conceditur anš, et negª. coā, ad pbª. distingª. anš. est co

nexio secundum quid seu rōis secundum conceptum explicatum

gº. anš. secundum simplicitatem Cº. anš. et distingº. Cº. eodem modo;

itaq. licet illa conexio sit conectio rōis inter extrema rōis,

non tamen dicit hoc de finali, et de explicito, quia finaliter

tantum dicit vnionem, seu conceptum conexionis, et cum in rōe

vnionis, ita vniat extrema rōis, sicut vnio realis extrema

realia; inde est, quod secundum illum conceptum sit conexio

simpliciter, et non secundum quid, licet entitas implicita

sit entitas secundum quid.

Ad 2ᵃ. negª. anš. ad pbª. negª.

etiam anš. ad eius pbª. distingo anš. in tantum est cognosibile

in quantũ habet esse; ly: inquantũ dicente rõe formale g.º añs. dicente aliqua rõe presupositam 3.do añs. quia licet verũ sit, vt aliquid sit scibile .i. cognoscatur, requiritur, quod habeat esse; non tamen est rõ formalis inferendi vnũ ex alio formaliter, sed tantũ presuppositiuè, quia, vt diximus, ab alio principio sumitur rõ entis, et scibilitas.

Ad 3.am 3.o antecedenti nego cõam, quia ab alio summitur denominatio imperfecti et ab alio denominatio secundũ quid; nam denominatio imperfecti sumitur ab entitate, quia perfectio est passio entis, pertinet enim ad lineam boni, et sic cum illa entitas sit imperfecta, totũ conceptũ denominatur imperfectũ; at v.º esset tale scilicet, scibile secundũ quid, non prouenit ab entitate, sed ab hoc, quod aliquid in sua fõa dependeat ab alio; et cum scibile rõis, in suo esse scibilis non dependeat ab ente reali, sed ita conectatur cum suis passionibus, sicut ens reale cum suis: hinc est, quod in esse scibile sit tale simpliciter, licet sit ens secundũ quid.

§us. 3us.

SECVNDA CONCLVSIO PROPONITVR. PROBATVR.

Logica utens siue acsipiatur p usu actiuo, sicut p passiuo, non est scia fralitea; hęc Dc.° admittitur etiã ab alijs, qui usũ actiuũ logę in parte demonstratiua concedunt: unde in eos arguun tur hac rõe à M.° Parra. Usus partis demonstratiuę est actua lis demonstratio, sed actualis demonstratio est scia actualis; siqui dẽ scia actualis est ipsemet actus demonstratiuus; g.° loga acti uè sumpta est fraliter scia; g.° in Dtes in parte demonstratiua logę concedant usũ actiuũ, & negant logã utentẽ actiuè esse sciã.

Qua propter 1.ª pars Dc.ⁱˢ consequ.ᵗ ad doctrinã datã sic pb.ᵗ loga in parte demonstratiua non habet usũ actiuũ; g.° loga utens actiuè non est scia. Ans constat ex dictis, & cõa pb.ᵗ usus actiuus logę solũ est ex pbabili.ᵇ inferre Dc.ⁱˢ pbiles; sed ex pbili.ᵇ non generatur scia; g.° loga utens actiuè non est scia. = Confratur; nã scia est, quę con cludit p ppia principia, sed loga utens actiuè non concludit p ppia principia; g.° loga utens actiuè non est scia. Ma.ʳ est scita, quia si non pcedit, & concludit p ppia principia ratiocinatio: non erit scia, ut tenet Arist. 1.° post, & D.ᵘˢ Th.ᵃˢ ibi lectione 4.ª = Mi.ʳ constat ex dictis à nobis art.° 3.°

2.ª pars Dc.ⁱˢ satis liquet; nã scia pcedit p demonstrationẽ, sed loga utens passiuè hoc mo do non pcedit; g.° non est scia. Prob.ᵗ mi.ʳ usus passiuus logę nil aliud est, nisi quod alię scię utuntur pceptis, & regulis logę ad suas demonstrationes conficiendas; sed hoc non est logã demons trare, sed alias scias demonstrare pceptis logę; g.° loga utens pa siuè non pcedit p demonstrationẽ.

Ex his patet hanc ppõ.ᵉ loga utens est scia, sumptã in sensu frali esse falsã, & nimiliter istã logã ut utens est scia, reduplicatiuè aceptã propter nõs dictas; si v.° illa ppõ. loga utens est scia, sumatur in sensu mãli, & idẽ tica est vera, quia facit hunc sensũ, loga utens, quę est idẽ ha bitus cũ loga docente est scia, quod verũ est, ut vidimus; D.ª iterũ

Dc.^em nil dificultatis specialis in D.^a ut.

§.^us 4.us

PROPONUNTUR ARGUTA 3.^ii D.^ii ET RE- solvitur 2.ª pars dubij.

Pro resolutione 2.^e partis articuli, scilicet, an loga sit ars, nota quod ars nihil aliud est, quam recta ratio operum faciendorum; dividiturq. in liberalem, et mecanicam; ars liberalis est, quae exercetur per actus animae, et intus; ut ratiocinare; ~~...~~ Mecanica est, quae exercetur per actus corporis, seu actiones corporeas; ut edificare; quo supposito trium opinio tenet, logam secundum quod se extendit, ad utentem et docentem esse propriè artem, sic M.^o S.^o Th.^a Parra, Ortiz, Prado, et alij; alij ut Patres complutenses existimant logae non convenire rationem artis veri, et propriè, sed tantum impropriè, et secundum quid; alij autem asserunt rationem artis solum logae utenti convenire, non v.^o docenti. Pro cuius resolutione sit.

Dc.^o

Loga est verè et propriè ars libera lis secundum quod se extendit ad utentem et docentem. Prob.^r 1.º quia numeratur inter artes liberales, ut patet ex versu illo.

H Lingua, Tropus, Ratio, Numerus, Tonus, Angulus, Astra.

Hoc est dicere, grammatica, retorica, loga, arismetica, musica, geometria, astrologia. Ubi ut videtur loga est una ex septem liberalibus artibus. 2.º pb.^r rone; ratio artis nil aliud dicit, quam tradere regulas et praecepta ad aliquid faciendum l. operandum, sed hoc totum reperitur in loga; g.^o vere et propriè est ars. Prob.^r mi.^r nam loga tradit regulas, et praecepta ad faciendum definitiones, divisiones et argumentationes, quibus noster intus recte operatur; g.^o loga tradit regulas et praecepta ad aliquid operandum l. faciendum: et cum hoc opus non sit aliquid extra intus, sed ipsiusmet intus, fit D.^o logam non esse artem mecanicam, sed liberalem.

Quod autem ratio artis non conveniat solum logae utenti, sed etiam docenti, pb.^r 1.º ex D.^o Th.^a

1º post. lectione 1ª. vbi ait: hæc est ars logica idest rationalis scientia, vbi rationem artis atribuit parti logicæ, quæ scientia est; sed vt diximus logica vt vtens non est scientia, sed vt docens est; ergo logicæ docenti proprie convenit ratio artis secundum D. Th.

2º probatur ratione; nam ad omnem artem pertinet non solum in exercitio opus facere, sed etiam considerare antea qualiter illud faciendum sit, sed logica docens est, quæ considerat, qualiter opus in logica vtente faciendum sit, et aplicandum; ergo non solum logica vtens, sed etiam vt docens est vera et proprie ars. Minor cum ea patet et maior constat ex eo, quod in quacunque arte vsus se habet tanquam quid secundarium respective doctrinæ, quæ formaliter ad artem pertinet; ergo de ratione artis est, non solum in exercitio facere, sed etiam considerare, quomodo sit opus faciendum.

Dª. Dicies oponunt 1º. autoritatem D. Th. 1ª. 2æ. Quest. 67 art. 3º. ad 3um. vbi ait: artes liberales non esse proprie artes, sed per quandam similitudinem; sed logica, vt diximus, est ars liberalis; ergo non est proprie ars. = 2º. oponunt, ratio artis, et scientiæ non possunt in eodem convenire; ergo si logica est scientia proprie, non potest esse proprie ars. Probatur antecedens. ars procedit modo compositivo, scientia vero modo resolutivo: ars versatur circa singularia, et contingentia; scientia vero circa universalia, et necessaria, sed hæc rationes non possunt in eodem supposito convenire; ergo antecedens verum.

3º. oponunt; nam logica versatur circa opera interna; ergo non est vera et proprie ars; ars est recta et cons. probatur quia D. Th. 2ª. 2æ. quest. 47 art. 4º. et 9º. distinguit artem a prudentia, in hoc, quod prudentia versatur circa opera interna; ars vero circa externa; ergo ars, quæ non versatur circa opera externa, sed circa interna non erit proprie ars.

Ad hæc, et similia argumenta respondetur quod hoc nomen ars secundum 1am. eius impositionem, et notionem significationem, potest 1º. considerari, et hoc modo est solum in mecanicis, practicis, et factivis operum externorum

quia ista habent mag. circa quæ est in rigore factio; et hoc modo locuendo de arte non convenit artibus liberalibus: potest autem accipi hoc nomen ars secundum quod est in usu loquentium, et sic solum exigit essentialiter, quod sit aplicatio rectæ rationis ad aliquid factibile, sive sit illud externum, sive internum, et hoc modo acepto convenit propriissime artibus liberalibus, et logicæ, cum sit aplicatio rationis ad construendos silogismos, definitiones, &c. Et per hoc ad omnia obiecta resp. quod si vox considerata, secundum primam eius impositionem, non convenit artibus liberalibus ratione artis, ac proinde nec logicæ; at vero in 2.a proprie, et cum proprietate illi competit.

Art.us 5.us

An logica sit una secundum speciem athomam?

Proponuntur 1.us §.us notabilia, et prob. 3c.

Breviter hunc articulum percurremus, de illo enim in posterioribus late agemus; pro nunc supono 1.o unitatem esse triplicem, alia numerica, per quam res est una in se, et divisa a qualibet alia; sicut unus homo est unus numero, quatenus est indivisus in se et divisus in quolibet alio; alia est unitas formalis seu specifica, est quæ illa, per quam res est indivisibilis per principia formalia, licet sit divisibilis per materialia; sicut Petrus et Paulus dicuntur unum specifice, quia carent divisione per principia formalia, licet dividantur per principia materialia.

Alia est unitas generica, per quam una res convenit cum aliis in aliqua ratione superiori, quæ divisibilis est formaliter per plures species sub se contentas, sicut homo, et leo dicuntur unum generice ratione animalitatis, quæ dividitur in varias species. Dificultas ergo præsens non inquirit de unitate numerica, quia certum est, hanc ab unitate subiecti sumi, et sic tot esse logicæ numerice, quot sunt intellectus in quibus residet. procedit ergo dificultas de unitate specifica, et generica: an, scilicet, logica sit una unitate specifica athoma? An vero unitate generica, ita ut dividatur in plures species logicæ?

2.o supono.

2°. suppono, quod vnitas fralis cuiuscunq. sciæ, et eius distinctio; ab vnitate, et distinctione obti sumitur, non in esse rei, sed in esse scibilis considerati, et quancunq diuersitatem in genere entis in obto reperta, præsupositiue, et mãaliter se habere ad logam fralem obti; vnde si loga vnum obtum frale respiciat, erit vna secundum speciem athomam, pro cuius resolutione sit.

1.ª Oc.°

Loga est vna scia secundum speciem athomam; pbr. nam vnitas specifica, et fralis sciæ sumitur ab obiecto, non in esse rei, sed in esse scibilis considerato, vt dixit, et docet S. Thas. pluribus in locis, sed in logica est vnum obiectum frale in esse sibilis; g.° loga est vna scientia secundum speciem athomam; Mi.ª pb. omnia instrumenta logicalia, licet in esse entis, et mãaliter diuersificentur, tamen in esse artificiati logæ omia fraliter conueniunt; g.° in logica est vnum obiectum frale in esse sibilis, licet in genere entis sint plura obta mãalia.

§us. 2us

Soluuntur Argta.

Arg.ª 1°. in logica sunt plures actus fraliter, et specificè diuersi; g. procedunt ab habitibus formaliter diuersis. Coa patet, et antecedens pbr. in logica sunt plures conclusiones, et assensus scientifici, plures etiam opinatiui, sed hi actus sunt formaliter diuersi; g.° in logica sunt plures actus fraliter diuersi; g. datur in logica vnus habitus, qui inclinet ad scificos assensus, alius v.° qui ad opinatiuos inclinet.

Resp.ª Iter ad dicta art.° 3.° quod in loga sicut in qualibet scia 2x hitus frali.r imò et realiter distus debet admitti; alter scificus inclinans, media demonstratione, ad scificos assensus; alius opinatiuus inclinans ad assensus opinatiuus; qd vnitati specificæ hitus n derogat, q.ª n seq.r ab illius vnitate, put ad partem demonstratiuam, et opinatiuam extendi.r sed tantum put ad partem demonstratiuam extenditur.

2°. arg.ᵗ loga est una athoma in quantum attingit suum obtum sub abstractione ab omni mãa, sed hæc 2ᵒ non facit, logam esse unam athomam: g.ᵒ loga non est una secundum speciem athomam. Ma.ᵃ supp.ᵗ et mi.ᵗ pb.ᵗ 2ᵒ datur specificatione suæ non habet, nec debet alteri convenire: quia per illam log. differt ab omnibus aliis, sed abstractio ab omni mãa non convenit logæ solum, sed etiam methæ: g.ᵒ abstractio ab omni mãa non facit, logam esse unam athomam, sed ad summum unitate subalterna.

Res.ᵗ d.ᵃ ma.ᵗ neg.ᵈᵒ mi.ᵐ ad pb.ᵐ distin.ᵗ mi.ᵗ abstractio ab omni materia convenit methæ, abstractio positiva d.ᵈᵒ mi.ᵐ abstractio negativa g.ᵒ mi.ᵐ duplex itaq. est abstractio, alia positiva conveniens alicui, quatenus licet habeat mãam, quæ conservat, illam non conservat: et huiusmodi est, quæ convenit methæ, quia licet plura, de quibus metha agit, sint realiter in materia metha illa respicit, ut à tali mãa abstracta; alia est abstractio negativa quæ talis dicitur, quia caret mãa, quæ respiciat, at huiusmodi est obtum logæ, quia cum sit ens ratis, non habet mãam, et sic abstrahit negative, et hæc abstractio negativa est, quæ constituit logicam unam unitate athoma non convenien. alteri sciæ.

Sed d.ᵃ replica.ᵗ quia illa abstractione negativa non potest constitui loga una unitate spali: g.ᵒ solutio nulla. Prob. ani. nam abstractio negativa convenit Theologiæ, g.ᵒ Theologia respicit Deum sub abstractione ab omni materia negative; g.ᵒ abstractio ab omni mãa negative non potest logam constituere unam unitate spali sciæ.

Resp.ᵗ neg.ᵈᵒ ani. ad pb.ᵐ dist.ᵒ ani abstractio negativa convenit Theologiæ propter maximam eius perfectionem d.ᵈᵒ ani. propter imperfectionem sicuti logæ, g.ᵒ ani. unde abstractio ab omni mãa negative etiam est duplex. 1. quatenus provenit ex perfectione, id est, ex eo, quod obtum ita perfectum sit, et actuale quod nulla potentia habeat, cui mãam, quæ ex potentialitate provenit. 1. talis abstractio potest provenire ab imperfectione, id est, ex eo,

quod.

quod obtũ ita imperfectũ sit, vt non possit propter sui minimã entitatẽ ad mag. pertinere 1ª. conuenit theologię, 2ª. logę; et hęc sufficit, vt diuersificentur, et vt hęc logã in vnitate athoma consituat. Et de hoc satis.

Art.us 6.us

An loga sit vna simplex qualitas, et ha.tus

§.us 1.us

Pręmitun.r notabilia, et sententię referuntur

Egimus art.o pręcedenti de vnitate logę in ordine ad suũ obtũ, quod cum vnũ sit, reddit logã vnã specie athoma, modò agimus de vnitate logę in ordine ad eius subtũ, scilicet, ad intũ, qui est subtũ sciarũ; An loga sit vna, et indivisibilis fra in ordine ad intũ? l. sit composita ex plurib.s habitib.s seu, qualitatib.s 2um. 3 q. est, quęstionẽ istã esse communẽ respectu omniũ sciarũ; vnde quod de loga diximus de omni scia intelligendũ est, et cuicũq. applicanda doctrina tradenda est.

Sciendũ est, quod ad assensũ scificũ requiritur, quod obtũ vniatur poę medijs speciebus intelligibilib.s ab ipso obto emissis poę; propter hoc autẽ requi.r ex parte ipsius poę quędã fra, seu qualitas tribuens illi virtutẽ, et illã constituit in actu 1o. ad operandũ, quę fra. vocatur habitus. Per quod excluditur opinio dicentiũ, sciã consistere in collectioñe specierũ, quod affirmarunt Nominales, Soncinas, et alij, et alias, quia scia est habitus adquisitus p demonstrationẽ, sed species non adquiruntur p demonstrationẽ, sed p sensus l. intũ; g.o scia non potest consistere in collectione specierũ, alias rões contra hoc vide in M.o Parra.

Hoc supposito in pręsenti, duplex versatur sententia; 1ª. asserit, logã non esse simplicẽ qualitatẽ, sed ex plurib.s habitib.s partialib.s compositã, hãc tenet Nominales, Fonseca, Suarez, et alij multi extra scholã D. Thę. qui licet conueniant in sententia, in modo illã defendit=

diferunt tamen, nã alij asserunt quolibet actu logę genera ri habitũ ad similes actus repetendos, alij multi applicant habitus tot, quot sunt tractatus in logã = 2ª. sententia communis in schola D. Th. tenet, logã esse vnã simplicẽ qualitatẽ non compositã ex plurib. habitib. in qua omnes discipuli D. Th. cum suo M.º conueniunt, et extra illã tenent Egidius, Rubio, Balentia, et alij passim.

§. I.

Probatur nostra 3c.º et proponitur.

3c.º igitur nostra est; logã est vna simplex qualitas, et habitus non composita ex plurib. habitib. partialib. hęc est expressa D. Th. plurib. in locis precertim 1ª. 2ę. vbi in questione 54. = art.º 4.º in arg.º sed 3ª. sic ait: Habitus, cum sit qualitas quędã, est fũa simplex, sed nullũ simplex constituitur ex plurib.; g.º vnus habitus non constituitur ex plurib. habitib. Et in respon. ad 3.um vbi sic ait: Quod ille, qui in aliqua scia adquirit = p demonstrationẽ sciã 3c.ii vnius, habet quidẽ habitũ, sed imperfectũ; cum v.º adquirit p aliã demonstrationẽ sciã 3c.ii vnius habet quidẽ habitũ, sed imperfectũ; cum v.º adquirit p aliã demonstrationẽ sciã 3c.ii alterius non agenerata in eo aliud habitus, sed qui prius inerat, fit perfectior, vt poti ad plura se extendens, eo, quod 3c.ª et demonstrationes vnius sciẽ ordinatę sunt, et vna deriuatur ex aliã. Est sic ex D.º Th.ª nostrã 3c.em et fundamentũ doctrinę tradendę.

2.º pb.º 3c.º rõe D. Th. deducta ex logo citato, quę potest formari sic; habitus logę atingit omnia obta maalia sub vna rõe fũali; g.º est vnus simplex habitus. Ant. constat ex precedenti argũto, et art.º et coã pb.º idẽ omnino intus (et similiter quęlibs poa) sufficit ad atingenda omnia obta, quę cadunt sub vniuersali rõe veri; quę est rõ fũalis poę intellectiuę; g.º idẽ omnino habitus logę sufficit ad atingenda obta maalia, quę cadunt sub rõe fũal 2ę. in

tentionis.

tentionis. Ant. est certum, et consequentia probatur omnis perfectio proportionatur sub perfectibili in ea ratione, in qua comparantur, ut perfectio, et perfectibile, sed habitus logice est perfectio potentiae inquantum potentia operativa et cognoscitiva est formaliter; ergo debet proportionari; tunc sic, sed potentia est una in ordine ad objecta attingenda; ergo habitus erit unus in ordine ad objecta attingenda sub una ratione formali.

Huic rationi, etsi efficax sit, respondet Suarez, proportionem inter potentiam, et habitum servandam esse, quoad fieri potest, non autem quoad simplicitatem; et rationem reddit, quia potentia dimanat abipsa natura, habitus vero a successione nostrorum actuum generatur: et cum quilibet illorum aliquid sibi proportionatum, et assimilatum efficiat; dicitur fit non posse per illorum unum simplicem qualitatem produci.

Sed contra hanc doctrinam obstat 1°. stante unitate objecti formalis stat unitas potentiae. 1. habitus; ergo quod acquiratur nostris actibus 1. de materiali se habet: sed atendendum erit ad rationem formalem objecti 1. subjecti. Probatur ant. ex eo potentia intellectiva est una (et quaecumque alia potentia) quia licet respiciat plura objecta materialia respicit illa sub una ratione objecti formali; quia potentiae unitatem sumunt abobjectis in esse objecti, et similiter distinctionem; ergo ad simplicitatem potentiae atendenda est ratio formalis objecti, et non quod acquiratur 1. non adquiratur nostris actibus ergo ubi fuerit una ratio formalis, erit una potentia, et contra unus habitus.

2°. replatur; nam habitus infusi non adquiruntur nostris actibus sed consequuntur gratiam, et tamen est in illis diversitas ratione diversitatem rationum formalium, et non per principium, quia est idem, scilicet, gratia; et eodem modo habitus, scilicet, infusi; ergo quod una potentia intellectiva extendatur ad plura objecta, quae sub ratione entis continentur, non inde provenit, quatenus ad naturam ~~requiruntur~~ sequatur realiter, sed quia principium attingens 1°. aliquam rationem formalem ad omnia objecta materialia contenta sub illo valet extendi; sed haec eadem ratio militat in habitu, et quovis alio,

g.° nullũ est fundamentũ solutionis.

3.° non obstante, quod voluntas à naa dimanit, et virtutes morales nostris actib.⁹ ad quirantur, seruant pportioñ in simplicitate; g.° similiter, et intus à naa dimanet, et virtutes intellectuales nostris actib.⁹ ad quiratur, debet seruare pporcioñ in simplicitate: ant. D.tur à Suarez, coa v.° pb.ª 1.° na actus, quo 1.° adquiritur habitus temperantiæ V.g.ª abstinentia à cibo, non extenditur ad abstinentiã à potu cum sit diuersũ obtũ, et tamen habitus ex ipso genitus ad hoc 2.um obtũ extendi.ª cum simplicitate; g.° pariter actus, quo adquiritur habitus intellectualis.

2.° pb.ª coa; na g.do aliqua poa est perfectior, petit principia vniuersaliora: vnde specieb.⁹ angelicis est communis doctrina de angelis, sed intus est perfectior poa, et facultas, quæ voluntas (adhuc in sententia Suarez, et omnium preter Scoti sequaces) g.° habitus intus debet excedere. l. saltẽ adequare cum habitu voluntatis, quoad vniversalitatẽ; tunc sic, sed habitus voluntatis non multiplicantur ad quanlibet deuersitatẽ obtorũ, et actuũ, sed sufficit vnicus simplex, qui posit ad omnia obta tractari; g.° similiter habitus sciẽtias.

Rẽs.cnt aduersarij 2.° ad roẽ nostrũ D.cũ quod licet logica, seu quelibet altera scia non posset diuidi in plures habitus specie maali distinctos, quia scia vnã roẽ fralẽ respicit, tamen potest diuidi in plures habitus specie maali diuersos, cum obta plura maaliter diuersa respiciat quelibet scia. ac p inde ex roẽ D.cũ bene sequi.ª non dari plures habitus adequatẽ distintos, non autẽ sequi.ª non dari plures partiales habitus, Dter q. erit qualitas composita ex pluris.⁹ habitib.⁹

Sod= D.ª est; na distintio maalis non habet locũ in habitib.⁹ nec= illos maaliter diuersificat; g.° solutio ruit. Prob.ª ant. talis=

distintio.

distinctio non diversificat materialiter habitum, neque ex parte subiecti neque ex parte obiecti; ergo non habent locum in illis. Probatur antecedens quoad 1.am partem, nam habitus recidunt in intellectu, qui indivisibilis est, sed in illo non ponuntur esse plures habitus numero solum distinctos; ergo distinctio materialis non diversificat habitum ex parte subiecti. Minor probatur quia in eodem intellectu non possunt esse plura accidentia solum numero distincta; ergo nec plures habitus solum numero distincti. Quo

ad 2.am partem probatur antecedens; nam materialis diversitas ex parte obiecti est ac si non esset respectu habitus; ergo habitus non sumit ex obiecto materialem distinctionem. Probatur antecedens: materialis diversitas se habet antecedenter ad rationem formalem sub qua habitus; ergo est, ac si non esset. Probatur antecedens: nam materialis diversitas attingitur ab speciebus repraesentantibus vel a particularibus cognitionibus sed hoc tantum antecedenter et praesuppositive se habet ad rationem formalem sub qua habitus; ergo. Prae

terea, quia de ratione formali habitus non est respicere rationem particulares, sicut actus, sed praecise attingere rationem communem specificativam talis habitus; ergo licet detur materialis diversitas ex materiali diversitate obiectorum, non tamen habitus erunt materialiter distincti. Probatur antecedens quia actus sunt determinationes habituum, ideo que solum valent attingere obiecta peculiaria; quod non contingit in habitu, qui per se respicit rationem formalem, in qua illa omnia obiecta conveniunt aliisque rationes probativas, et solutiones doctrinae ex argumentis constabunt.

§.us 3.us

PROPONUNTUR, ET SOLVUNTUR ARGUMENTA

Argumentum 1.o doctrina nostra doctrinam nam habitus scientificus longe extendi ad plures doctrinas; ergo non est qualitas simplex, sed composita ex pluribus habitibus. Antecedens constat, et consequentia probatur: non potest intelligi quod longa, seu quilibet habitus scientificus extendatur ad plures doctrinas sine additione novae formae vel qualitatis; ergo si longa extendi.

ad plures dc.ᵘ est per aditiones novæ entitatis. Prob.ᵗ ant. nam aumentum extensivum, quod secundum D.ᵘᵐ Th.ᵘᵐ reperitur in scia, fit per aditionem, non v.º aumentum intensivum, quod secundum ipsum reperi.ᵗ in simplicib.ˢ qualitatib.ˢ g.º secundum D.ᵘᵐ Th.ᵃᵐ si aumentum extensivum non reperitur in qualitatib.ˢ simplicib.ˢ et in scia reperi.ᵗ; scia, non erit habitus simplex.

R.ᵉˢ D.ᵘᵐ Th.ᵃᵐ non concedere habitui scifico aumentum extensivum per aditionem novæ entitatis .l. fræ, sed tantum per extrinsecam aditionem ad novum obtum = maale, quod constat ex verbis ipsius S.ᵗⁱ Th.ᵉ (ait enim 1.ª 2.ᵉ = quæst.ᵉ 53. art.º 2.º in corpore) similiter etiam, et scia potest augeri secundum se ipsam per aditionem sicut cum aliquis plures dc.ᵃ Geometriæ dicit, augetur in eo habitus eiusdem essentiæ; ecce constat ex D.º Th.ᵃ habitum non augeri per intrinsecam aditionem, sed = tantum per extrinsecam, ac novam dc.ᵉᵐ l. obtum maale.

Similiter constat aumentum extensivum quod D.ᵘˢ Th.ᵃˢ concedit simplicib.ˢ qualitatib.ˢ concedit habitui scifico, ait enim in eodem = art.º augetur nihilominus scia per intentionem, quatenus expeditius, et clarius unus homo se habet alio in eiusdem dc.ᵉ considerandis ex quo constat aumentum extensivum reperiri in habitu scifico, et dicitur esse simplicem qualitatem.

Sed d.ª replicatur; nam aumentum extensivum non petit tantum extensionem ad novum obtum = maale, sed ultra req.ᵗ aditio novæ entitatis, sed habitus scificus augetur extensive; g.º per aditionem novæ entitatis. Prob.ᵗ ma.ʳ nam D.ᵘˢ Th.ᵃˢ negavit habitui charitatis aumentum extensivum quod concessit habitui scifico, sed si aumentum extensivum solum fieret per aditionem novi obti; non esset ro; cur D.ᵘˢ Th.ᵃˢ hoc negaret habitui charitatis; g.º aumentum extensivum fit per aditionem novæ entitatis. Prob.ᵗ mi.ʳ habitus charitatis terminatur ad novum obtum amabile, ad quod antea non terminabatur; g.º si aumen.ᵘᵐ

extensivum

extensivum in hoc consistit, non est ratio, cum tale aumentum habitus charitatis negetur.

Resp. neg. maiorem ad probationem concessa maiore negatur minor ad cuius probationem distinguo antecedens habitus charitatis terminatur ad novum obiectum amabile sub eodem medio, concedo antecedens, sub diverso medio, nego antecedens et consequentiam; itaque in habitibus infusis, quales sunt fides, spes, et charitas tantum reperitur unica ratio primo attingendi omnia obiecta materialia omnibus enim articulis assentitur per fidem, quia Deus veritas revelat, et omnia amabilia obiecta amamus propter charitatem, quia dicunt ordinem ad divinam bonitatem; quapropter non est mirum, quod S. Thomas excludat aumentum extensivum ab huiusmodi habitibus cum omnia obiecta materialia unico, et indivisibili motivo attingant.

At vero in habitibus adquisitis scientiae non est eadem ratio proxime attingendi diversas conclusiones quae continentur sub formali specificativo ipsius scientiae; nam ad quamlibet conclusionem particularem requiritur particularis demonstratio, et medium particulare: unde habent aumentum extensivum per extensionem ad plura obiecta, cum petant ad illam extensionem nova media, et motiva.

Instabis ergo in logica reperiuntur plura media, et motiva assentiendi conclusionem quae quidem non reperiuntur in fide et charitate tunc sic; sed fides, et charitas habent esse simplices qualitates, ex eo quod omnia obiecta attinguntur sub unico medio; ergo si logica attingit obiecta per plura media non erit habitus simplex.

Resp. concedo consequentiam, et ad minorem subsumptam duo, quod fides, et scientia parificantur in hoc, quod sicut fides attingit omnia obiecta materialia sub una ratione formali, ita scientia attingit omnia obiecta materialia sub una ratione formali; et sic utraque tam fides, quam scientia est simplex habitus; diversitas vero mediorum, quae reperitur in scientia est tantum materialis, quae non diversificat habitum et de hac diximus, non reperiri in fide, quia etiam omnia obiecta materialia attingit sub tamen unico medio tam formaliter, quam materialiter eodem.

2°. arg.ᵗ 3ᵃ. rōz 3c.ⁱⁱ ex eo, quod habitus sit perfectio pōz, non seq.ᵗ debere pporcionari in simplicitate cum pōa; g.° rō 3c.ⁱⁱ non pbat. Añs pb.ᵗ actus est perfectio pōz, et tamen multiplicatur actus 3ᵃ. obtorū materialē multiplicationē; g.° ex eo, quod habitus sit perfectio pōz non seq.ᵗ &c.ᵃ = Dices dis.ᵈᵒ ma.ᵘᵐ actus est perfectio pōz p modū tri 3.ᵈᵒ ma.ᵉᵐ p modū principij g.° ma.ᵉᵐ 3=cessa mi.ᵗ g.° cōq; naz ex eo, quod actus multiplicentur, non seq.ᵗ multiplicatio habitus; actus enim perficit pōz, ut terus illius at v.° habitus, ut principium.

Sed 3ᵃ. repli.ᵗ etiā si habitus pficiat pōz p modū principij potest multiplicari habitus ex maali multiplicatione obtorū; g.° solutio non satisfacit. Prob.ᵗ añs = 1.° species perficit pōa p modū principij, et tamen multiplicantur species in multiplicatione maali obtorū; g.° etiā habitus perficit pōz p modū principij &c.ᵃ

2.° actus perficit pōz p modū principij, et tamen multiplicatur; g.° idē, quod prius. Prob.ᵗ ma.ᵗ actus est principium habitus, quia habitus henexatur p actus demonstrativos; g.° perficit pōz per modū principij.

Res.ᵗ distingo mi.ᵐ ad multiplicationē maalē obtorū g.° mi.ᵉᵐ ad multiplicationē fralē 3.ᵈᵒ mi.ᵉᵐ et g.° cōq; si nanq. conueniant plura obta in unica rōe repraesentatiuā fraliter, una species sufficit ad omnium illorū cognitionē, ut in speciebᵗ angelicis clare videt.ᵗ quae plura obta repraesentant eadē rōe frali. repraesentatiuā conuenientia; imò species hois una sufficiens est ad omnia indiuidua humana cognoscenda.

Ad sciendā pb.ᵉᵐ distig.° mi.ᵉᵐ actus pficiat p modū principij universalis g.° mi.ᵉᵐ p modū tendentis actualis 3.ᵈᵒ mi.ᵉᵐ et g.° cōq; unde licet actus respiciat idē obtū frale specificatiuum, ac respicit habitus, non tamen respicit illud sub illa ampliatione, ac universalitate, sub qua

respicitur

respicitur ab habitu; quia actus est determinatio habitus, et determinat, et quasi limitat illam rem, quam respicit habitus; quia de rõe determinantis est non habere tantam universalitatem, sicut rõ determinabilis, ut patet in ipsis habitib. qui multiplicantur Xa. multiplicatione rõnis formalis, quas respiciunt sine eo, quod multiplicetur pota intellectiva.

Si instes; et si habitus respiciat suam rõem formalem per modum virtutis, et principii universalis non requiritur maiorem universalitatem, quam actus habere; go. ruit solutio. Prob. ant. habitus luminis gloriæ non habet maiorem universalitatem, quam actus, quia solum unum actum causat; go. illi habitus respiciat Xa.

Resp. neg. 2do ant. ad prob. dist. ant. habitus luminis gloriæ non habet maiorem universalitatem, quam actus; formaliter conc. ant.; non habet maiorem quasi æquivalenter go. ant. et cons.: actus enim visionis beatæ est attingentia adequata totius obti formalis, et materialis habitus luminis gloriæ; et sic formaliter non exceditur ab habitu, exceditur tamen æquivalenter quia actus ille pluribus actib. æquivalet, at vero actus scientificus formaliter exceditur ab habitu, quia nullus actus est attingentia adequata totius rõis formalis, sicut est habitus.

3o. arg. unus, et individualis habitus non sufficit ad omnes conclu. attingendas logicæ; go. alius necessarius erit, et consequenter non erit simplex. Prob. ant. adquisito habitu scientifico per 1am demonstrationem potest esse error circa 2am. l. 3am. sed ad hunc errorem vincendum requiritur alius habitus distinctus à 1o. go. non sufficit &ca. Ma. ad mittitur, et mi. prob. quia talis error non excluditur per habitum scientificum preexistentem, si quidem cum illo compatiebatur; go. ut talis error excludatur, requiritur alius distinctus habitus.

Confirmatur 1o. nam habitus dantur ad vincendas difficultates, sed unus habitus non sufficit ad omnes vincendas in logica; go. requiritur alius distinctus; Ma. est certa, et

Mi. pb. na compatitur cum facultate circa 1.am Dc.em difficultas circa 3.am g.o idem, quod prius.

D ficatur 2.o non potest cadem indivisibilis qualitas quoad aliquid destrui, et amitti, quin taliter destruatur, et amitatur, sed posito habitu erroris circa 3.am Dc.em habitus scilicet quoad aliquid destruatur; g.o non est cadem indivisibilis qualitas. Prob.a ma.a quia fides est indivisibilis qualitas, nequit destrui quoad unum art.um l. amitti, quin quoad omnes destruatur, et amitatur; g.o cadem indivisibilis qualitas nequit destrui quoad aliquid &ca.

Rei.a neg.do ant. ad pb.em conversa ma.a disting.o mi.a ad hunc errorem vincendum req.r novus habitus de novo productus g.o mi.a denovo applicatus D.do mi.m et g.o coa; Unde ad vincendum, seu expellendum errorem circa 2.am l. 3.am Dc.em non est necessaria productio alterius habitus, sed tantum aplicatio preexistentis, ut taliter error excludatur ab illa conclusione.

Sed D.a est l. replica.a ad illum errorem vincendum non sufficit aplicatio habitus, sed req.r habitus distinctus; g.o ruit solutio. Prob.a ant. ad spelendum illum errorem req.r nova atingentia rois fralis; g.o req.r novus habitus, et non sufficit applicatus. Prob.a ant. per illum actum erroris destruitur Ro fralis= g.o ad illum expellendum requir.r nova atingentia Rois fralis.

Rei.a neg.do ant. ad pb.em g.o ant. et ad istius pb.em distingo ant: per illum actum erroris destruitur Ro fralis quatenus atingit illud obm= circa quod est error D.do ant. ut atingit alia g.o ant, et coa; instantia est in intu, in quo potest esse error circa aliquod obm, sine eo, quod destruatur Ro fralis atingens ad alia obta: unde sicut in intu sufficit ad expellendum errorem circa illud obm, et non req.r novus intus parcialis; sed aplicatio Rois fralis= ad illud; sic similiter distinguendum est; quod ad expellendum

errorem=

errore circa 3.^{am} Dc.^{em} non requi.^{r} habitus partialis de novo produc-
tus; sed aplicatio Ròis fralis ad aliud obtu, per quam aplicationem=
quae fit medio aliquo actu excluditur alius actus erroris in
compatibilis cum actu scipsio.

Ad 1.^{am} Dfrationem resp.^{r} conve-
sa maiori neg. mi.^{r} ad cuius pb.^{em} distingo ant; opte compati-
tur cum facilitate circa 1.^{am} Dc.^{em} dificultas circa 6.^{am} dificultas
maalis D.^{do} ant. dificultas fralis g.° ant, et coa; nam dificultas,
quae reperitur in atingentia 6.^{e} Dc.^{ii} non est dificultas circa
atingentiam Ròis fralis, quia iam haec dificultas victa est per atin-
gentiam 1.^{e} Dc.^{ii} solum; g.° est dificultas circa aliquod obtum par
lare, quae tantum est maalis, quia versatur circa aliquod quod
maaliter comparatur ad ròem fralem habitus.

D.^{a} g.° instant ad
uersarii; nam per atingentiam 6.^{e} Dc.^{ii} vincitur dificultas saltem
maalis; g.° producitur novus habitus non fralis, sed maalis, et
sic erunt plures habitus maaliter distincti, quod est in con=
intentum. Prob.^{r} coa; nam ubi datur nova dificultas vincenda
fralis, datur novus fralis habitus; g.° ubi datur nova dificul-
tas maalis vincenda, datur novus habitus maalis.

Sed ad
ad hoc ex dictis §.° 2.° constat, et sic resp.^{a} quod de ròe habitus
non est respicere, seu atingere Ròem maalem, sed eius præcipua
atingentia est ad obtum fralem, sub quod obta maalia continent.^{r}
quae atinguntur per actus, qui sunt atingentia obtorum maalium:
Unde antecedenter ad maalia obta habitus est constitutus per,
atingentiam Ròis fralis, tanta q.^{e} maalis diversitas ad eius uni
tatem. l. diversitatem nullo modo conducit.

Ad 2.^{am} Dfrationem
resp.^{r} neg.^{do} ma.^{em} ad pb.^{em} disting.^{r} ant. quia fides est indi-
visibilis qualitas, nequit destrui, quoad unum art.^{um} quin tota.^{r}
destruatur; quia est indivisibilis tam ex parte principii, quàm

ex parte motivi proximi ∂do ant. quia indivisibilis est præ
cisè go ant. Unde non ideo fides simpliciter amittitur, ab eo,=
qui non assendit unico arto. quia est simplex qualitas præ
cisè; sed quia est indivisibilis, tam ex parte principii, quam ex
parte motivi proximi, quo intus inclinatur ad assensum omnis
credibilis; nempe, la. veritas revelans; at vo. in habitu scientifico=
Xa. diversitatem ∂cum. reperiuntur diversa media, et diversa moti
va ad scienter ipsis assentiendum, licet omnes conveniant in ratione
formali specificativa scientiæ, et sic potest destrui quoad unam l. al
teram ∂cem. quin quoad aliam destruatur.

Dices, fides est=
una simplex qualitas, quatenus formaliter, quam materialiter est=
indivisibilis, sed logica est indivisibilis, tam formaliter, quam ma
terialiter; go. non erit una simplex qualitas. Cõa patet; quia
in fide, et si sint diversa obiecta materialia non diversificatur
ratio formalis, neque materialiter; go. etsi in logica sint plura obiecta
materialia non debet ratio formalis multiplicari materialiter ad mul
tiplicationem eorum l. si multiplicatur, non erit simplex qua
litas.

Resp. ad hanc replicam reddendo disparitatem inter=
fidem, et scientiam; nam fides debet pro ratione formali attingendi obiecta ma
terialia, aliquid extrinsecum ipsis obiectis, nempe, divinam veritatem;=
et sic non multiplicatur ad eorum multiplicationem; at vo. in
obiectis modalibus scientiæ invenitur intrinsecè ratio formalis ipsius;=
et sic multiplicatur ad multiplicationem eorum: sicut ratio veri,
quæ est ratio formalis intus, quia intrinsecè reperitur in quolibet
obiecto intus multiplicatur materialiter ad multiplicationem ma
terialem obiectorum intus.

Ultimo arg. per 2am demonstrationem logicæ
producitur novus habitus distinctus, ab habitu per lam. producto; go. in logica
dantur plures habitus, et ∂ter non est simplex. Prob. ma. lo. per secu
ndam demonstrationem aliquid producitur, demonstratio enim est discur

Productiva

ꝑductiua, sed non aliquid aliud quã habitꝰ; gº ꝑ 2am. demonstra
tione habitus ꝑducitur de nouo = 2º. ꝑbº. ma. 2a. demonstratio
est eiusdem actiuitatis, et eficatiæ actus 1us. gº si 1a. causat habitum; gº
etiam 2a. patet cõa; quia causa quæ est eiusdem virtutis cum alia
causa similem efectum ꝑducit efectui causato ab alia; sicut vnus
ignis ꝑducit calorem, simil… si ca…
habeant; gº idem, quod …

monstratione, licet …
modus, qui est …
tional. cum … ate, et ten… =
lutioni, sed … modus realis … =
ipsi in re … habitus de… res
alius superadditus … sa
qua angelus co… ad
nouum indiui… intrinse
cus adaurer; gº … obiectum materiale exten
di, sine eo, quod … aliquid … seu modus intrinsecus, sed =
solus ꝑ nouam extentionem.

Vnde relicta solutione illa ad argu
tum resp. neg.do ma.em ad 1am. ꝑb.em dist. ma.em quia ꝑ 2am demonst=
rationem non ꝑducitur aliquid de nouo si sit aliquid dicat habi
tum s. modum gº ma.em si vº. dicat applationem eiusdem habitus ad no
uum D.em D.do ma.em D.a quod non facit quod actio sit ꝑductiua pri
mario, quia est ꝑductiua solum in actu 1º. non in actu 2º. et sic optè
potest saluari sine eo, quod ꝑducat aliquid de nouo, 2º. quia suf
ficit, quod ꝑducat eundem habitum secundum nouam applationem ad obiectum
ad quod antea non erat applatus, hoc enim est aliquid ꝑducere = Ad
2am. ma.iis ꝑb.em resp. dist. ant; 2a demonstratio est eiusdem actiuita
tis, et eficatiæ ad 1a. in actu primo C.do ant, in actu 2º. gº ant
neg in actu 2º. non habet 2a. vim causandi habitum quia iam suponi.

ex parte motivi proximi 3do. ani. quia indivisibilis est pre
cise 9o. ani. Unde non ideo fides simpliciter amititur, ab eo,=
qui non assendit unico art.o quia est simplex qualitas pre
cise; sed quia est indivisibilis, tam ex parte principii, quam ex
parte motivi proximi, quo intus inclinatur ad assensum omnis
credibilis, nempe, 1a. veritas revelans; at v.o in habitu scifico=
Xa. diversitatis 3c.um reperiuntur diversa media, et diversa moti
va, ad scifice ipsis assentiendum, licet omnes conveniant in roe
frali specificativa scie, et sic potest destrui quoad unam l. al
teram 3c.em quin quoad aliam destruatur.

Dices, fides est=
una simplex qualitas, quatam fraliter, quam maaliter est=
indivisibilis, sed loga est indivisibilis, tam fraliter, quam ma
aliter; 9o. non erit una simplex qualitas. Coa patet; quia
in fide, et si sint diversa obta maalia non diversificatur
ro fralis, neque maaliter; 9o. etsi in loga sint plura obta
maalia non debet ro fralis multiplicari maaliter ad mul
tiplicationem eorum l. si multiplicatur, non erit simplex qua
litas.

Resa. ad hanc replicam reddendo disparitatem inter=
fidem, et sciam; nam fides debet per roe frali attingendi obta ma
alia, aliquid extrinsecum ipsis obtis, nempe, divinam veritatem;=
et sic non multiplicatur adeorum multiplicationem; at v.o in
obtis modalib.s sciae invenitur intrinsice ro fralis ipsius;=
et sic multiplicatur ad multiplicationem eorum: sicut ro veri
quae est ro fralis intus, quia intrinsice reperitur in qualibet
obto intus multiplicatur maaliter ad multiplicationem ma
alem obtorum intus.

Ultimo arg.a per 2am. demonstrationem loge
producitur novus habitus distinctus, ab habitu per 1am. producto; 9o. in loga
dantur plures habitus, et 3ter non est simplex. Prob. ma.r 1o. per secu
ndam demonstrationem aliquid producitur, demonstratio enim est dis

Productiva

productiva, sed non aliquid aliud quam habitus; ergo per 2.am demonstra tionem habitus producitur de novo = 2.o prob. ma. 2.a demonstratio est eiusdem activitatis, et eficatiae ac 1.a ergo si 1.a causat habitum ergo etiam 2.a patet cons.; quia causa quae est eiusdem virtutis cum alia causa similem efectum producit efectui causato ab allia; sicut unus ignis producit calorem similem calori producto ab alio, si eandem vim habeant; ergo idem, quod prius. Respondent aliqui, dicendo, quod per 2.am de monstrationem, licet non producatur novus habitus, producitur tamen novus modus, qui est terminus novae actionis = Sed contra. nam habitus pro portionatur cum potentia in simplicitate, ut tenentur admittere Autores solutionis, sed potentia nullum modum realem admittit denuo super aditum ipsi in ratione potentiae; ergo neque habitus debet admittere novum modum rem alem superaditum ipsi in ratione habitus = 2.o nam species impressa qua angelus cognoscit naturam humanam V.g.a extenditur de novo ad novum individuum representandum sine eo, quod ei aliquid intrinse cum adatur; ergo similiter habitus poterit ad novum obiectum materiale exten di, sine eo, quod producat aliquem terminum, seu modum intrinsecum, sed solum per novam extentionem.

Vnde relicta solutione illa ad argu tum resp.o neg.do ma.em ad 1.am prob.em dist.o ma.em quia per 2.am demons trationem non producitur aliquid denovo si per aliquid dicat habi tum vel modum ergo ma.em si v.o dicat applationem eiusdem habitus ad no vum conc.em cont.do ma.em contra quod non facit quod actio sit productiva pri mario, quia est productiva solum in actu 1.o non in actu 2.o et sic optè potest salvari sine eo, quod producat aliquid de novo, 2.o quia suf ficit, quod producat eundem habitum secundum novam applationem ad obiectum ad quod antea non erat applatus, hoc enim est aliquid producere = Ad 2.am ma.ae prob.em resp.o dist.o ant.; 2.a demonstratio est eiusdem activita tis, et eficatiae ad 1.a in actu primo conc.do ant., in actu 2.o ergo ant. nam in actu 2.o non habet 2.a vim causandi habitum quia iam supponi.

p 1.am causaly.

Sed 3.a replatur 1.o noua demonstratio debet pducere nouy modu realy; non sufficit applatio ad nouy obty; Prb.r añi, noua demonstratio est noua actio, sed noua actio petit nouy trey; g.o noua demonstratio &. tunc sic, sed hic trey non est habitu nouy; g.o saltim est nouy mody = 2.o qualitas seu habitu sci ficuy p hoc, quod terminetur ad nouy obty intenditur, sed non potest esse intentio quin nouy mody pducatr. g.o idy quod prius. Prob.r mi.r ng diuy Th.as ait: quod de necessitate intentiony est, vt qualitas educatur de imperfecto ad perfectu, sed vbi est eductio debet dari aliquid de nouo positu extra causa; g.o si intenditur habitu intendi.r p pductiony noui modi.

3.o ex vi intentiony habitu habet nouy virtuty; g.o nouy mody; Prob.r añi. ex vi intentiony habitu redditur potens ad acty, ad quos antea non poterat, sed hoc debet fieri p nouy virtuty; g.o añi veru = Deni que loga vt extenditur ad nouy 3c.em fundat de nouo aliquy relationy realy, ad taly 3.em de nouo silant; g.o p hanc extensi.r seu pducitur nouy mody. Prob.r coa, noua relatio realy exigit in fundamento mutationy realy intrinsecy, sed hanc non habet scia, nisi recipiat aliquid de nouo; g.o p extentiony ad nouy 3c.em pducitur nouy habitu.

Rr. ad 1.am replicy g.o añi. ad pb.em con sesa ma. dig.o mi.rem noua actio petit nouy trey de nouo applatu 3.do mi.rem de nouo pductu g.o mi.rem ng ad nouy actiony sufficit pductio eiusdy habitu sub noua applatione ad nouy obty; quia antea vt sic non erat applatu, nec pductu; patet hoc in humana generatione in qua nec pducitur maa, nec fra, nec aliquis mody intententia cõi.ter Thary, sed tanty pducitur illamet fra in maa quomodo antea non erat pducta, et hoc sufficit, vt actio pductiua hoy habeat suy trey.

Ad 2.am resp.r 3.do ma.em et g.o mi.em ad pb.em conssa ma

dicg.o mi.em debet dari aliquid de novo positum extra causas, aliquid realiter distinctum g.o mi.em aliquid sub nova formalitate productum 3.do mi.em sufficit enim ad eductionem, quod ille met habitus educatur sub nova formalitate, scilicet, secundum maiorem actuationem in subiecto.

Ad 3.am resp.o quod habitus est potens de novo ex parte sui quia habitus ex se est potens attingere obiectum 3.u et habet existentiam ad illas, sed solum non est potens ex parte subiecti, quod non erat perfecte actuatum per habitum: unde posita nova actuatione in subiecto, remanet subiectum potens ad attingendum 3.u novum, sine eo, quod producatur novus modus.

Ad ultimum resp.o 3.do ant. et g.o cons. ad prob.em conversa ma. distingo mi.em hanc scientiam non habet, nisi aliquid de novo recipiat, aliquid noviter productum g.o mi.em per ipsummet habitum de novo receptum in diversa potentialitate intra 3.do mi.em verum enim est, quod habitus per extensionem ad novum 3.em fundat novam relationem realem, et quod intrinsece mutatur; ceterum, ad hanc mutationem non est necessarium, quod de novo producatur aliquis modus, sed sufficit quod ipse met habitus recipiatur, et actuet diversam potentialitatem subiecti, quam antea non actuabat, sicut anima intrinsece mutatur per hoc, quod actuet novas partes ma., quas antea non actuabat sine adicione alicuius modi s. entitatis. Et de hoc satis.

Art.us 7.us

Vtrum loga sit habitus speculativus simp.x et practicus

§.us 1.us

Premittuntur quedam notabilia, et sententiae referuntur.

Pro intelligentia huius dubij notandum est 1.o denominationem speculativi sumi ab speculatione, seu contemplatione, denominationem v.o practici à Praxi, seu opere; Praxis enim grece inde sonat, quod latine opus, seu operatio: unde speculativus sic potest definiri; Est operatio intus contemplativa veritatis ad opus non ordinata; practicus v.o sic; Est, quod respicit opus, et ad illud in exercitio ordinatur intra practicum autem, et speculativum 3.es differentie assignantur.

1ª. est ex parte obli, quia practicus est de re operabili, speculativus v.º de re speculabili, seu contemplabili; 2ª. ex parte finis, quia finis speculativi est obti sui contemplatio, finis v.º practici est operatio; 3ª. ex modo procedendi, nã speculativus procedit modo resolutivo atendendo solũ ad ipsam veritatẽ cognoscendã, practicus v.º procedit modo compositivo non veritatẽ in sua principia, sed ordinando, et dirigendo pog= ad opus exercendũ: ex quo possunt formari definitiones p[ro]p[ri]e hitus speculativi, et practici vg.ª scia speculativa est, quæ est de obto speculabili modo speculativo, et propter speculationẽ tantũ, ut propter finẽ principalẽ; scia v.º practica est, quæ est de obto operabili modo operativo, et propter opus, ut propter finẽ principalẽ. 2º notandũ est; quod opus, à quo dicitur scia practica non est opus quodcunq. sed opus externũ (ut habet D.ᵘˢ Thõ.ᵃˢ 1.ª 2.ᵉ quæst.ᵉ 57. ar.º 1º. ad primũ.) p[er] hæc verba ad primũ dicendũ, quod 2x est op.ᵉ scilicet, interius et exterius; practicus g.º i. operativus, quod dividit.ᵘʳ â speculativo sumitur ab opere exteriori ad quod non habet ordinẽ hitus speculativus; hoc autẽ opus potest dici exterius 2ᵗᵉʳ 1º. quia p[er] corpus exercetur; ut domũ fabricare, catedrã facere alio modo dici.ᵗ exterius quia est extra intus ut actus cadentes sub electione, concilio, et directione prudentiæ; ad rõẽ g.º practici sufficit, quod opus sit exterius uno l. altero, ex his modis. His suppositis circa dubiũ (relicta sententia aliquorũ tenentiũ, logã, nec hitũ practicũ, nec speculativũ esse) 3.ᵉˢ communiter versantur sententiæ 1.ª tenet esse simul practicã, et speculativã; ita Pater Suarez, et alij relati à patre Linzêo lib. 2º. progmi. trac.ᵘ 3.ᵘ = cap. 4º. = 2ª. sententia afirmat, logã esse pure practicã sic antiqui Nominales, quos sequuntur Fonseca, Murcia, et pater Arriaga, 3ª. sententia afirmat, logã esse simpliciter speculativã et tantũ posse dici practicã secundũ quid, seu similitudinarie sic universi Tomistæ tam antiqui, quã moderniũ Capreus,

Frandia

Frandia, Zoto, Complutenses, M.ª S.ª Bª. et alij plurimi.

§.us 2.us

1.ª Dc.º proponitur et argutis contrarium satisfacit.

Loga non est simul practica, et speculatiua simpliciter, hec Dc.º est Dª. 1.am opinionis, et q.º coīs inter Bomistos, et sic pb.º Nulla scia naalis, et ordinis inferioris potest in se adunare Ros practici, et speculatiui, sed loga est omnium sciarum, naarum infima; g.º in se non poterit hanc duplicem Rōem adunare. Prob.º ma.º practicum, et speculatiuum sunt due diferentie essentialiter oppositę respectu hitus naalis, et inferioris ordinis; g.º in nullo hitu naali, et inferioris ordinis possunt adunari. Dseq.º constat, quia rōale, et irraale sunt diferentię essenciales in nulla specie animalis, possunt adunari.

Añs. pb.ª neq. vt diximus, practicum, et speculatiuum diferunt ex obto, ex fine, et ex modo pcedendi, sed ex his desumitur distinctio specifica, et essentialis; g.º practicum, et speculatiuum sunt due diferentię essentialis respectu hitus naalis, et inferioris ordinis, Dter q.º in loga non possunt adunari.

Dª. hanc Dc.em arg.º 1.º quia etsi practicum et speculatiuum sint diferentię essentiales possunt adunari in loga; g.º loga potest &c.ª Prob.º añs. neq. Teologia est hitus naalis nostris actib.º acquisitus, secundum sententię satis pbabilis, et tamen in illa rō practici et speculatiui adunantur simpliciter = g.º etsi practicum et speculatiuum &c =. Ad hoc argutum potest cum alij quib.º responderi rōem practici et speculatiui non adunari in teologia, sed esse simpliciter speculatiuum, et secundum quod practicum Xª. que solutio neq. nullam vim argutum habet, sed quia sententia contraria asserens = Teologiam esse simul practicam, et speculatiuam simpliciter est comunior inter Tomistas et D.i Bª. conformior, ideo relicta illa.

Res.º neg.do añs. ad pb.em dist.º ma.em Teologia est hitus naalis quatenus nostris ac=tib.º adquiritur D.do ma.em ex parte obti, quod respicit g.º ma.em et =

contra mi.ⁱ g.º cog.; Theologia namq. et si sit scia adquisita habet p obto immediato ipsum Deum, qui simul et obum contemplobile, et ulti= mum finis, regula q. humanarum actionum, quia hoc ipso, quod Deum atingit fides p obscuram rebelationem, atingit Teologia p discursum naaliter innixum tamen principijs fidei. Sed 3.º g.º iam practicum, et speculativum non erunt diferentie essentiales inter se oposite; Prob.ª cõa nam que exentialiter diferunt respectu nullius possunt esse adequata g.º si practicum, et speculativum adunantur, in hitu Theologie non erunt diferentie essentiales. Prob.ª an.ᵉ quia esse principium proximum essendi, et esse principium proximum operandi sunt diferentie essentiales, non possunt adunari respectu alicuius habitus l. pote etiam superioris ordinis; g.º si practicum et speculativum sunt diferentie essentiales nec in Theologia possunt adunari l. si adunantur, non erunt diferentie essentiales.

Resp.ª neg.ᵈᵒ cog. ad prob.ᵉᵐ dig.º an.ᵉ; ea, que essentialiter diferunt respectu nullius, possunt esse adunata respectu cuius essentialiter diferunt 3.ᵈᵒ an.ᵉ respectu alicuius, ~~...~~ ~~...~~ respectu cuius non essentialiter diferunt g.º an.ᵉ, et cõq., itaq. scia in cõi dividitur in finitam et in infinitam, finita dividitur in naale, et super naale, naalis in practicam, et speculativam; Theologia v.º non continetur sub scia naali, et super naali, et ideo respectu eius practicum, et speculativum non sunt diferentie essentiales sed tantum respectu hitus naalis, qui in has diferentias dividitur.

Nec facit 3.ª hoc paritas dicta; non esse principium essendi, et operandi non solum sunt diferentie essentiales respectu sue create naalis, sed respectu sue create in communi, prout comprehendit omnem sua create; et sic in nulla sua create possunt adunari; at v.º practicum, et speculativum tantum sunt diferentie essentiales respectu hitus naalis, et inferioris ordinis, et sic in superiori qualis est Theologia possunt adunari x.ª illud, que in inferioribus sunt divisa,

et dispersa

et dispersa in superioribus adunantur. 2° arg. etiã si habitus logę respectu, practicus, et speculativus sint essentialis difsę possunt nihilominus adunari in hitu logę, g° potest esse simul practica et speculativa simpliciter; Prob. anṫ in intu P.ᶦ Vg.ᵃ adunantur practicus et speculativus simpliciter; g° in logã. Prob. coa. perfectio, et perfectibile debent pporcionari; sed loga est perfectio poę intellectivę; g° debet pporcionari cum illo, hoc sic, sed intus est simul practicus et speculativus; g° etiã habitus logę erit simul practicus et speculativus simpliciter.

Ↄfratur 1° quia etiã sit vegetativus, et sensitivus sint inter se difsę essentialis constituentes species diversas essentialiter animalia, scilicet, et plantas, tamen in animali ñali adunantur; g° etsi practicus et speculativus sint &c. = Ↄfratur 2°. etsi visus et tactus sint, scilicet, constituant poas distinctas tamen adunantur in sensu cõi; g° idẽ, quod prius.

Rẹ. ad argũ g.ᵈᵒ anṫ. ad pb.ᵉᵐ = concesso anṫ. neg.ᵃ coa, ad pb.ᵉᵐ dig.° ma.ᵉᵐ loga est perfectio poę intellectivę p modũ determinationis Ↄ.ᵈᵒ mi.ᵉᵐ p modũ adequationis g.° mi.ᵉᵐ et coã; verũ enim est, quod loga, et quicunq alius hitus est perfectio poę, sed ex hoc non licet inferre, quod si poa est practica et speculativa, hitus debeat esse tamen speculativus et practicus, quia cum hitus sit perfectio p modũ determinationis, non debet habere tantã universalitatẽ, sicut poa aliãs sicut non datur, nisi una poa intellectiva, non daretur nisi unicus hitus, quod est falsũ: unde licet poa sit simul practica et speculativa propter suã universalitatẽ, non tamen hitus pter suã determinationẽ.

Ad 1.ᵃᵐ Ↄfrationẽ resp.ᵒ quod etsi vegetativus, et sensitivus p ut inveniuntur in planta, et in bruto sint difsę essentialis=

et in hoc ordine simul esse nequeant, ceteris in animali rationali adunari possunt propter superioritatem animae rationalis eminenter continentis gradus vegetativum et sensitivum = Ergo similiter logica poterit eminenter continere rationem practici, et speculativi; Probatur consequentia nam logica dirigit intellectum, ne errat in attingentia veritatis; sed haec attingentia reperitur in practico et speculativo; ergo dirigit intellectum, tam attingentia veritatis practicae, quam speculativae, et ita eminenter continet perfectionem practici, et speculativi.

Respondeo negando consequentiam, ad probationem distinguo majorem logica dirigit intellectum in attingentia veritatis sistendo in contemplatione, et attingentia ipsius veritatis concedo majorem ulterius transcendendo ad aliquid externum nego majorem, est enim in veritate practica, et reperitur aliquid speculabile, et aliqua operatio; ad primum solum dirigit logica sistendo ibi; ad 2um vero dirigit prudentia, et sic logica non est eminenter practica.

Ad 2am confirmationem respondeo quod sensus in communi non dividitur in visivum, et auditivum, sed prius dividitur in sensum communem et particularem, et postea particularis in visum et auditum; et ita visivum et auditivum non sunt differentiae respectu sensus communis, et ita in illo possunt adunari; et hoc nota, quia potius est instantia pro nostra doctrina ut vidimus in probatione.

3o arguitur quia majorem incompatibilitatem dicunt actus scitus, et non scitus in eodem habitu quam speculativum et practicum, sed in habitu logicae adunantur actus scitus, et non scitus; ergo possunt in illa practicum et speculativum compati; Minor constat, quia in habitu logicae sunt actus logicae docentis, qui sunt sciti: et logicae utentis, qui sunt non sciti; ergo minor est vera; Major vero probatur quia scientia et nonscientia opponuntur contradictorie, practicum autem et speculativum sunt tantum differentiae essentiales incompossibiles respectu actus eiusdem, et objecti; sed major oppositio est inter illa, quae opponuntur contradictorie;

ergo major.

g.° ma.ª et vera. Re.ª disting.do mi.em adunantur actus scifici et non scifici in loga ab intrinceco g.° anti ratione alicuius con dicionis, que deficit in actu secundario, vt sit perfecte scia. D.do mi.em itaglicet in loga adunentur actus non scifici cum scificis non dicunt incompabilitatem, quia sunt secundarii deficientes à roe scie ppter defectus alicuius condicionis extrinecae, quia secundum se et ab intrincico omnes actus loge sunt scifici, quia omnes sunt interni, et sunt ppter scire, et omnes respiciunt eandem obtum formale, eodem modo procedendi: vnde ex omni parte sunt abin trinceco, et sic non est, vnde adunentur actus practici l. specula tivi.

Ei respondetur disting.do mi.em scia et non scia opo nuntur secundum se maiori opositione, et privative D.do mi.em nõ privative sed vt actus 1.us et 2.us sicut in loga g.° mi.em quia con patibilitas, que est in loga in scia et non scia non est opositio pri vativa, quia habent idem obtum, et eundem modum pcedendi; sed quia in vtrumque deficit aliquid vt sit scia, quod non currit in habitu practico et speculativo.

§us. 3.us

2.ª Dc.° proponitur et probatur.

Loga est simpliciter speculativa, et secundum quid, seu similitudinarie practica. Hec Dc.° est D.i Th.e pluribus in locis, et quoad 1.am partem pb.r autoritate ipsius (1.ª 2.e ques 57. art.° 3.° ad 3.um) ubi sic ait: ad 3.um dicendum, quod etiam in ip sis speculabilibus est aliquid per modum operis, puta, constructio silogismi, aut orationis congrue, aut opus numerandi l. men surandi &c. in quibus verbis docet S.us Th.as logg, cuius mu nus est construere silogismum esse habitum speculativum, ad minus quodammodo aliquem practicum.

2.° pb.r Dc.° Roe; nam illa scia est simpliciter speculativa, cuius principia, per que pcedit, sunt

speculabilia & mag, circa qua versatur speculabilis est, sed talis est loga; g.º loga est scia speculativa simpliciter. Prob.ͬ mi.ͬ quoad 1.am partem, nam principia, per quæ loga procedit, sunt: quæ sunt eadem 1.º 3.º sunt eadem inter se, & quæcunq. dicuntur de aliquo universali dicuntur de omni contento sub illo, sed hæc principia sunt omnino speculativa; g.º

Prob.ͥ mi.ͬ quoad 2.am partem, quia ordinatio logæ versatur circa ipsa obiecta cognita, ut ordinata, ex qua ordinatione ipsi conceptus formales ordinantur; g.º non habet pro materia aliquod practicabile. Patet conseq.; quia si aliqua esset materia practicabilis, & operabilis essent ipsi conceptus ut efficiendi, obiecta autem cognita, ut cognita, non est operabile ad intra; g.º si directio logæ versatur circa obiecta cognita, ut cognita, non versatur circa operabile, ut operabile; Antecedens est ut manifestum, quia principia, per quæ loga discurrit directe, & per se respiciunt obiecta cognita; g.º non respiciunt aliquid operabile, ut operabile.

Dfratur hæc 2.ª

nam scia speculativa est illa, quæ ordinatur ad scire, et adignorantiam fugandam tanquam ad finem, in quo a scia practica distinguitur, quæ solum respicit operabile, & ad ipsam operationem ad finem ordinatur. sed finis logæ est scire propter scire, & verum a falso discernere; g.º loga est scia speculativa simpliciter; Ma.ª patet ex 1.º notabili, & ex D.º Th.ª 1.º methæ lec. 3.ª Ma.ª prob.ͬ ex difinitione logæ assignata, & tradita a D.º Isidoro lib. 2.º ethimologiarum cap.º 22.º ubi ait: Loga est scia definiendi, inquirendi, & discernendi, quæ docet disputando, quemadmodum vera, & falsa diiudicantur: & ex M.º Soto, qui ait: Loga dirigit operationes intus, ne ipse in cognitione veritatis; g.º finis logæ est scire propter scire, & ita est scia speculativa,

2.ª

pars 3c.ⁱⁱ scilicet, quod loga sit secundum quid, seu similitudinaria

naria practica constat ex verbis alatis D.ⁱ Th.ᵉ 1.ª parte ait enim; scia speculativa habens modum operis, sed loga est scia speculativa; g.º habet quendam modum, seu similitudi.ᵉᵐ cum practicis — 2.º pb.ᵗ hoc deducta ex verbis ipsius D.ⁱ S.ⁱ illa scia habet similitudinem cum practicis, quae habet aliquem modum operis, Ut constructio silogismi &c. sed loga conficit aliquod opus, scilicet, definiendi, et dividendi, et argumentandi; definitiones construendo, divisiones faciendo, et argutationes disponendo; g.º habet aliquam similitudinem cum practicis, sed hoc non sufficit, ut sit simpliciter practica, quia hoc opus constructum aloga ordinatur ultimo ad contemplationem, et speculationem veritatis, et non ad ipsum opus.

§.ᵘˢ 4.ᵘˢ

Solvuntur argumenta D.ª ista D.ᶜᵉᵐ

Arg.ᵗ 1.º autoritatibus D.ⁱ Th.ᵉ et filosofi, D.ᵘˢ Th.ᵃˢ (opusculº 70. quest. 5. art. 1.º ad 5.ᵘᵐ) ait: Res autem, de quibus est loga, non quaeruntur ad cognoscendum per se ipsas; sed ut ad minuculum quoddam ad alias scias, et ideo loga non continetur sub phia speculativa quasi principalis pars, seu quodam reductum. Ergº ex mente D.ⁱ Th.ᵉ loga non est simpliciter speculativa — Praeterea Filus 6.º meth.ᵉ numerat scias speculativas, et illas dividit in ficicam, methcam, et mathematicam, nullô modô numerando logam; g.º loga non est scia speculativa.

Res.ᵉ ad locum D.ⁱ Th.ᵉ Santum Doctorem non dixisse absolute non contineri sub fia speculativa, sed cum à Dito tanquam principalis pars, quod et nos fatemur, cum asseramus, logam omnium sciarum speculativarum infimam esse; ex quo non sequi.ᵗ non esse simpliciter speculativam, sed quod non sit inter speculativas principalis — Ad locum phili resp.ᵉ ibi annumerasse scias speculativas, quarum obtum est ens reale et sic non numerasse inter eas logam, cum eius obtum sit ens Rõis

l. si dicatur contineri sub phiā, et cum ista numeretur, quas simpliciter numerantur eius partes, sicut in mathematica accidit.

Arg. 2°. loga procedit modo compositivo; g° est simpliciter practica; Prob. an̄. loga introducit fa[illegible] silogismi, et aliorum instrumentorum logalium in propria mā; sed hoc est procedere modo compositivo; g° loga procedit modo compositivo =. Cfratur, loga respicit operationes intus, vt dirigibiles ab ipsa media 2ª. intentione; g°. respicit suum obtum, vt operabile, ac per 9ª simpliciter practica.

Res. ad hoc argutum neg.do an̄. ad pb.em concessa mai. distinguo mi.em sed hoc est procedere modo = compositivo, compositione pertinente ad genus speculationis = et contemplationis 9.do mi.em compositione extra genus speculationis transeunte g°. mi.em et eodem modo distingui potest 9.m et si verum sit, quod loga construat silogismos, et cetera instrumenta logalia, hec tamen constructio non extrahit = post alinea speculativus [illegible], quia ipsas constructiones reducit vltimo ad speculationes, et contemplationes veritatis, qui est vltimus finis loge.

Sed 9ª. est; nam compositio loga non sistit intra intus, sed ad aliquid extra ipsum transit; g° ruit solutio. Prob. an̄. à loga non solum conceptus interni, et obta cognita sed etiam voces externae, quae vocantur semivocales, disponuntur et construuntur; g° compositio loga ad aliquid aliud transit extra intus.

Res. neg.do an̄. ad pb.em dist.° an̄. voces externas disponuntur à loga, prout ordinantur ad internas speculationes intus 9.do an̄. prout externae sunt; g° an̄. cum g° voces externae non attingantur à loga, nisi quatenus deserviunt internis speculationi, id est, quatenus sunt signa ordinata ad exprimendum conceptus mentales; si directio internas speculationis

lationis

lationis est speculatio, etiam directio vocum est speculativa si una regulatur habitu speculativo, etiam altera: imò potest instari argutum in actib. externis omnium scientiarum speculativarum, ut sunt silogismi vocales pertinentes ad scientiam, methaphysicam, qui sunt externi, et procedunt ab habitib. speculativis.

Ad confirmationem resp. g.o ant. ad pb.em distinguo ant. logica respicit operationes intellectus, ut dirigibiles, media 2.a intentione sistendo in ipsa directione, et fabricatione 2.e intentionis g.o ant. transeundo ad cognitionem, et contemplationem veritatis = C.do ant. unde logica totam directionem intellectus, et omnes secundas intentiones, quas facit, ordinat ultimo ad hoc, ut cognitio intellectus recta evadat, et sic ad contemplationem veritatis omnis logicae constructio ordinatur.

Arg.o 3.o logica dirigit actus intellectus; g.o est simpliciter practica; Prob. ant. ideo filosofia moralis est practica, quia dirigit operationes voluntatis; g.o si logica dirigit omnes operationes intellectus erit practica = Confirmatur 1.o nam denominatio scientiae speculativae sumitur à fine; sed finis logicae non est speculatio; g.o non est speculativa. Prob. mi. finis logicae est directio, logica enim speculatur, ut dirigat; g.o finis logicae non est speculatio, et consequenter practica.

Confirmatur 2.o si logica esset simpliciter speculativa, esset perfectior scientiis practicis, sed hoc est falsum; g.o et quod logica sit simpliciter speculativa; Patet sequela nam scientiae speculativae ex genere suo perfectiores sunt scientiis practicis; Mi. g.o pb. nam scientiae practicae excedunt in perfectione logicam, quia habent objectum nobilius; g.o logica non excedit in perfectione scientias practicas.

Ad hoc argutum resp. concesso ant. neg.do conseq., ad pb.em concesso ant. g.o conseq. 520 dis

criminis est, nã actus voluntatis cum p se sit liberi, cadunt fraliter sub regulis prudentiæ, ac pinde p se loquendo sunt capaces practicæ directionis: imo exigunt necessario, ppter suã libertatẽ, et resistentiã, practicè dirigi, et ordinari; unde hi lius p se ordinatus ad huius directionẽ, qualis est phia moralis, erit absolutè, et simpliciter practicus, at vº intus, cum nãaliter tendat in sua obtã p se, et fraliter non requirunt aliquã practicã, et realẽ directionẽ in illis intrinsecè receptã; sed præcisè ordinationẽ suorũ obtorũ, quæ ordinatio ponitur in illis modo speculativo, et ex principiis p se speculativis, ac p Dᵃ. logã, ad quã pertinet p se huiusmodi ordinatio absolutè speculativa dicitur.

Sed Dᵃ. 1º. ideo actus voluntatis practicè diriguntur, quia sunt liberi, et cadunt sub electione, sed etiã actus intus speculativi sunt liberi, et cadunt sub electione; gº. sicut phiã mãalis est practica; ita = 2º. etiã si actus intus versentur circa aliquid speculativũ logã dirigens eos potest esse practica; gº. idẽ &cª. Prob. anũ= actus, quo prudentia dictat, hic, et nunc esse speculandũ= versatur circa aliquid speculabile, et tamen talis actus est simpliciter practicus; gº. etiã si actus intus versentur &c.

Resˣ.

ad 1ᵃᵐ. concessa mᵃ. distingo miᶜᵉᵐ. actus speculativi sunt liberi, et cadunt sub electione quoad exercitiũ concedo miᶜᵉᵐ. quantũ ad speciẽ nego gº. miᶜᵉᵐ. unde licet verũ sit, quod actus intus, quoad exercitiũ, idest, quoad aplicationẽ hic, et nunc ad operandũ sub consilio, et electione cadant, et pot sic = practicè dirigantur à prudentia; attamen quoad speciẽ, hoc est, quatenus comparantur ad obtã, quæ sunt vera, et necessaria non cadunt sub electione, nec pot sic practicè diriguntur, et cum sub hac consideratione à logã inspiciantur, hinc lo gẽ non est practicus, sed speculativus.

Ad 2ᵃᵐ.

Ad 2.am resp.a neg.do ant. ad prob.em dist.o ma. actus, quo prudentia dictat, hic, et nunc esse speculandum, versatur circa speculationem ut speculabile est g.o ma.em ut induit rationem practicae directionis C.do ma.em et conversa mi. neg.o coa; nam prudentia q.do versatur circa aliquid speculabile non versa.r circa illud, ut speculabile, et contemplabile veritatis est; sed ut hic, et nunc exercendum, quod pertinet ad circumstancias rationi consonas; loga v.o solum rectam cognitionem et contemplationem intendit.

Ad 1.am confirmationem resp.o conversa ma. nego mi.rem ad prob.em dist.o ant. finis logae est directio ordinata ad speculationem C.do ant. directio practica g.o ant: unde licet loga speculetur, ut dirigat; tamen quia ipsa directio est pure speculativa, ut pote ad speculationem ordinata inde est, quod loga absolute dica.r speculativa.

Ad 2.am C.do sequelam et neg.o mi.rem ad prob.em resp.o quod perfectio scientiae desumitur ex obto non nude sumpto, sed ut induto modo attingendi perfectioni, unde licet ens reale sit nobilius ente rationis attamen loga est perfectior scientiis practicis, quia attingit suum obiectum modo speculativo, qui est modus attingendi perfectior sicut actus demonstrativus, qui versatur circa ens rationis perfectior est actu opinativo versato circa ens reale, licet ens reale sit perfectius ente rationis.

Ultimo arg.o nam loga saltem ut utens est practica; g.o non erit simpliciter, et absolute speculativa; Prob.r ant. loga ut utens ordinatur ad opus; g.o erit practica. Prob.r ant. loga ut utens ordinatur ad constructionem silli.i et aliorum instrumentorum logalium, sed hoc est distinctum ab speculatione; g.o loga ut utens ordinatur ad opus, et non ad ipsam speculationem = Confirmatur haec ratio; loga non solum est scientia, sed verae, et proprie est ars; g.o erit simpliciter practica, prob.r coa

ex philo 6.° ethicorum, ubi dicit, artes pertinere ad genus practicum, et eas cum prudentia numerat; g.° si loga est vere, et proprie est ars, erit vere, et simpliciter practica.

Resp. neg.do ant. ad prob.em dist.° ant. loga utens ordinatur ad opus extra genus speculationis g.° ant. intra genus speculationis C.do ant. unde licet loga ordinetur ad opus, quia tamen tale opus spectat ad ipsam speculationem, et ad illam est ordinata, constructio talis operis non extragit logicam à roe scientiae speculativae, quia talis constructio ad contemplationem veritatis per se ordinatur.

Sed C.a est, et si loga utens respiciat constructionem sili propter speculationem veritatis, et ad ipsam speculationem ordinatam, non est habitus speculativus; g.° ruit solutio. Prob.r ant. et si loga ut utens ordinet suos actus non scificos ad scificam cognitionem veritatis; tamen loga ut utens non est scia; g.° et si loga ut utens respiciat constructionem sili ordinatam ad speculationem, non erit speculativa.

Resp.

neg.do ant., ad prob.em conceso ant. neg.° coam; et r.o disparitatis est, nam ut ait D.us Th.a (1.a par.e quaest. 77. art.° 1.° in corpore) denominatio practici l. speculativi sumitur à fine, et cum loga utens pro fine ultimo respiciat contemplationem veritatis dicitur absolute habitus speculativus; r.o v.° scientiae sumitur à demonstratione passionis de suo obto, et cum loga hoc non habeat ut utens, inde est quod non sit scia = Ad confirmationem resp.° quod artes, quas philus numerat cum prudentia, et dicit ad genus practicum pertinere sunt artes mecanicae, non vero liberales, quae alias sunt sciae, nam istae ponuntur à D.° Th.a cum scijs speculativis; in 2.° metheae, lect.° 2.a

D.a 2.am partem C.ii sic potest argui: practicum et speculativum sunt differentiae essentialiter oppositae; g.° ro practici neque secundum quid potest convenire

logicae=

logę; Atū suponit et cōa pb. quia r̄aale, et irr̄aale sunt differentię essentiales, hō neque secundū quid potest dici irr̄aalis, quia r̄aalis est simpliciter; gō si loḡa est simpliciter speculatiua, neq. secundū quid erit practica.

Rū. ad hoc argu[men]tū quod esse practicū secundū quid potest stare dupliciter 1. p participationē a practico simpliciter, hoc est, quod esse practicū simpliciter secundū quid habitui conueniat, et hoc negamus logę. quia hôc modô practicū et speculatiuū in nullo hitu inferioris ordinis possunt adunari. 1. potest dici aliquis hitus secundū quid practicus, quia habet aliquā similitudinē cum hitib. practicis, quod ppie, et rigurose est esse practicus similitudinarie; et hoc non est dª r̄ōē hitus speculatiui, imo est ipse hitus speculatiuus habens aliquā similitudinē cum Praxi; et hoc non renuerem concedere sicg in homine respectu irrationalitatis. Et hęc de hoc =

Artus. 8us.

Vtrū obtū frale logæ sit ens r̄ōis. 1. aliquid reale?

§us. 1us.

Proponuntur notabilia, et sententię referuntur.

In hoc dubio inter difficiliora difficillimo, prius aduertendū est, quod nomine obti intelligendū est; id, quod scię 1. habitui obicitur ad contemplandū, et in quod tota curā scia impendit; quod quia varijs et diuersis muneribus sufferitur, aliquā variis, et diuersis nominib. signatur, apellatur enim subtū, m̄aa et obtū, subtū non quidē ingestionis, quia subtū, cui hitus inheret, est intus, sed atributionis, quia ei atribuuntur omnia quę in scia tractantur, et de quo scia pationes demonstrat = nominatur m̄aa, non ex qua, nec in qua; sed circa quā hitus scificus versatur, et vocatur obtū, quatenus scię contem

plandus obicitur

2°. notandus est, quod obiectus est duplex aliud formale, et aliud materiale; obiectum materiale est, quod non per se, sed ratione obiecti formalis attingitur à scientia. Obiectum vero formale est, illud medio quô attingitur obiectum materiale; = Rursus obiectum formale est duplex, = aliud formale quod, et aliud formale quo; obiectum formale quod est, = quod primo, et per se attinguitur à scientia passiones eius considerando: et hoc etiam vocatur subiectum, et materia, circa quam, ut iam dixi, Obiectum formale quo, seu ratio sub qua; est forma, sub qua attingitur obiectum formale quod, haec omnia hoc exemplo manifestatur.

Verbi gratia in visione rosae, seu alterius rei visibilis tria reperiuntur; 1um est ipsa substantia rosae cum odore, 2um est color, 3um est lux; 1um = igitur, id est, rosae substantia est obiectum materiale visus; 2um scilicet color est obiectum formale quod, quia eius ratione rosa videtur, et pertinet magis ad visus, quam ad quemvis alium sensum; 3um scilicet lux est obiectum formale quo, seu ratio sub qua, ultimo constituitur rosa in ratione visibilis; in praesenti ergo non inquirimus de obiecto materiali, sed de formali, et non de formale quo, quia huius loci non est examinare, quaenam sit ratio formalis, sub qua logica attingit suum obiectum; sed de obiecto formali quod, seu de ratione formali, quae à logica attingitur, et contemplatur.

Obiectum formale quod etiam est duplex, aliud adequatum, et inadequatum aliud; obiectum adequatum est, quod comprehendit omnia, quae in scientia tractantur; et hoc est, quod vocatur obiectum attributionis; cuius 3es condiciones assignat Divus Thomas: 1a est quod omnia, quae tractantur in tali scientia contineantur sub tali obiecto; 2a quod illius cognitio intendatur principaliter in scientia 3a quod sit illius ratio distintivus, et constitutivus, quae omnia in colore, qui est obiectum adequatus visus reperiuntur: obiectum inadequatum est, pars aliqua obiecti adequati; sicut color albus vel alius respectu potentiae visivae; tandem obiectum inadequatum est duplex.

aliud

aliud principale, et aliud minus principale; objectum principale est principalis pars obiecti adequati, Objectum minus principale est; pars non ita principalis. 3.° notandum est, quod ens rationis, de quo latet (quæstione sequenti) est quædam forma ficta ab intellectu confingente seu considerante id, quod non est, ac si esset Vg.ª pariesti detur ab oculo, et hanc dicitur extrinseca visus, intellectus vero considerat hanc extrinsecam visionem in pariete, ac si esset aliqua forma intrinseca in ipso existens, et hæc forma, quæ re vera non datur à parte rei, sed tantum per operationem intellectus dicitur ens= rationis; et similes sunt denominationes generis, speciei, subiecti, prædicati, et cætera, quæ intellectum considerat; sed advertite; quod= ens rationis, de quo in presenti est sermo, est id, quod conducit ad finem logicæ, sicut definitio, propositio &c. non vero loquimur de alijs entibus rationis ad talem finem non conducentibus qualia sunt chimera, mons aureus &c.

4.° notandum est; quod finis logicæ est dirigere operationes intellectus, ne erret in illis; quæ operationes sumuntur dupliciter, 1.° pro actione intellectus, qua denominatur intelligens, etiam quæ pro termino producto per hanc actionem, qui tamen dicitur conceptus formalis, in quo tanquam in imagine representatur obiectum; 2.° sumuntur pro ipsis rebus cognitis per conceptus formales= quæ res vocantur conceptus obiectivi; et adhuc istæ operationes possunt sumi dupliciter .l. secundum se .l. ut dirigibiles, id est, quatenus sunt capaces ut dirigantur ab ipsa, quæ capacitas dicitur dirigibilitas, cum vero intellectus atingendo res directe, et ordinate dirigat suas operationes hinc est, quod.

Directio est duplex alia activa, quæ in conceptibus formalibus seu actionibus intellectus reperitur; alia directio passiva, quæ reperitur in conceptibus obiectivis, et hæc directio passiva etiam est duplex, alia passiva intrinseca, qua conceptus obiectivi vocantur extrinsece directi

à directione activa conceptus formalis; alia passiva intrinseca proveniens à quadam formâ intrinseca resultans in conceptib. objectiuis ex consideratione intellectus, quae est quaedam forma rationis, ut diximus in tertio notabili.

His suppositis in hac difficultate duplex principalis opposita versatur sententia. 1.ª asserit, objectum formale logicae esse aliquid reale; quam defendunt plures moderni, Suarez, Fonseca, Murcia, Hurtado, et alii, quos signant P.P. complutenses disp.e 1.ª quaesti. 2.ª et licet omnes conveniant in hoc, quod objectum logicae sit aliquid reale, differunt tamen in assignando, quod ens reale sit eius objectum, quia alii dicunt, operationes intellectus, ut dirigibiles proximè in modus definitionis &c. ei objectum logicae competere; alii asserunt, objectum logicae esse ipsas operationes, non ut proximè dirigibiles, sed ut stant sub directione passiva illas extrinsecè denominante, alii denique conceptus objectivos esse objectum formale logicae quatenus extrinsecè directi à reali intellectus directione denominantur.

2.ª sententia huic opposita unanimiter assignat pro objecto logicae ens rationis, seu 2.am intentionem rationis, per quam intellectus dirigitur in adquisitione veritatis, ita omnes Discipuli D. Thomae nemine dempto, et ex externis tenent Toletus, Rubio, Salas, et alii, sed inter hos etiam est duplex modus defendendi hanc sententiam; quibus dicentibus 2.am intentionem ut dirigentem, tamen formalis, quia objectivos conceptus esse objectum formale logicae; aliis verò afirmantibus 2.am intentionem prout dirigentem conceptus objectivos esse objectum formale logicae. § us. 2. us.

§ 2.

PRIMA CONCLUSIO PROPONITUR, ET PROBATUR.

Operationes intellectus, ut dirigibiles, seu ipsa dirigibilitas, et capacitas, ut dirigantur, non est objectum formale logicae. =.

Haec Dicitur

Hæc Dico admittitur ab omnibus Thomistis, et probatur sic: operationes intellectus ut dirigibiles solum adiunt ad ipsas operationes secundum se consideratas dirigibilitatem, seu capacitatem passivam ut a logica possint dirigi; sed capacitas passiva directionis solum est conditio requisita ex parte materiae, ut forma finalis, quae logica respicit, in ipsis introducatur; ergo ut dirigibiles non possunt esse obiectum formale logicae. Maior est certa, et minor probatur in arte domificatoria, in qua capacitas passiva, seu dispositio lignorum v.g. non est obiectum formale talis artis, sed tantum se habet ut conditio ex parte materiae, ad hoc ut in ipsa materia introducatur forma domus; ergo similiter ipsa capacitas operationum intellectus tantum est conditio requisita ex parte materiae ut possit introduci forma artificialis logica, non vero est obiectum formale illius.

Dico 3.

quia dirigibilitas operationum intellectus non pertinet ad logicam; ergo non est obiectum formale logicae. Probatur antecedens: nam talis dirigibilitas est passio, seu proprietas secuta ad illarum essentiam; ergo talis dirigibilitas non pertinet ad logicam; patet consequentia, quia ad eam scientiam, ad quam pertinet essentia, pertinent passiones, seu proprietates talis scientiae; sed operationes secundum se non pertinent ad logicam; ergo nec dirigibilitas, quae est passio illarum ad logicam pertinebit; antecedens vero probatur: operationes intellectus aliquando procedunt cum errore, aliquando sine illo; ergo sunt dirigibiles ex natura sua; alias error in illis reperiretur essentialiter necessarius, et inevitabilis, quod est falsum, cum libris logicalis ad directionem errorum ordinetur; et ideo dirigibilitas est passio, seu proprietas operationum intellectus.

Obicies contra hanc rationem, etiam si dirigibilitas sit passio secuta ad essentiam operationum intellectus potest esse obiectum formale logicae; ergo haec ratio non urget. Probatur antecedens: non obstat, quod essentia ad scientiam unam pertineat, et quod proprietas talis essentiae possit esse obiectum formale alterius; ergo neque obstabit in logica. Probatur antecedens: sicut dirigibilitas est passio operationum

ita sanabilitas est passio corporis humani, sed licet corpus ut sic pertineat ad phisicam, tamen ut sanabile pertinet ad medicinam tanquam objectum formale illius; ergo licet operationes pertineant ad scientiam de anima, earum dirigibilitas potest ad logicam pertinere, et potest sic esse objectum illius. Resp. redendo disparitatem inter unam et aliam scientiam; nam medicina subalternatur phisicae, et sic habet pro objecto aliquam proprietatem secutam ad essentiam illius objecti, de quo agitur in scientia subalternante; at vero logica non subalternatur phisicae, cum non dependeat ab illa, nec ab illa participet aliquod principium, et sic non potest habere pro objecto aliquam passionem, seu proprietatem operationum intellectus, alias sicut ad medicinam perfecte cognoscendam requiritur phisicae cognitio, etiam ad adquirendam logicam requireretur adquisitio phisicae, quod patet esse falsum; siquidem è contra accidit.

§us. 3us.

2a. Dc. statuitur & probatur.

Directio activa, prout extrinsece terminata ad objecta cognita, ipsa que extrinsece directa denominans non est objectum formale logicae. Prob. 1o. haec Do. nam logica agit de objectis, seu conceptibus objectivis, non secundum se consideratis, sed artificiose dispositis; sed directio activa, ut extrinsece terminata ad objecta cognita nequit illis praestare hanc artificiosam dispositionem; ergo talis directio activa, etiam ut extrinsece terminata ad objecta cognita non est objectum logicae. Ma. est certa, et mi. prob. extrinseca denominatio directi naturali consequutione, et absque artificio aliquo sequitur ad cognitionem intellectus terminatam ad ipsa objecta ergo nequit reddere objecta cognita artificiose disposita.

Ans. constat; nam ad visionem terminatam ad parietem naturali consequutione et absque aliquo artificio sequitur denominatio extrinseca visi in pariete; ergo pariter ad cognitionem intellectus, terminatam ad

objecta

obta sequi. &c. ex quo ctiã pb. cõa, nã extrinseca denominatio visi in pariete, non redit parietẽ fraliter, et artificiosè visũ g.° similiter extrinseca denominatio resultans in conceptibus ex directione activa ad ipsos terminata, non constituit illos fraliter, et artificiosè dispositos: Ð̄ta q. talis directio activa quæ extrinsecè ad obta terminata non potest esse obtũ frale logẽ.

Ð̄ fratur hæc 2.°; directio activa intus est actio media, qua causatur, quasi efficienter fra artificialis logã; g.° non potest esse obtũ frale logẽ. Atñ est certũ, et cõa pb. quia nulla ars vtitur pro obto actione illa, media qua introducitur fra in maã, (quod patet in arte domificatoria, actio enim, qua disponuntur ligna, lapides, &c non est obtũ frale artis domificatoriæ) sed fra, quæ mediante tali actione in illis resultat; g.° pariter actio directiva intus non erit obtũ frale logẽ, sed fra ex tali actione terminata extrinsecè ad obta in ipsis obtis resultans.

2.° pb. Ð̄c.° eò asserunt adversarij, directionẽ activã, vt extrinsecè ad conceptus obtivos terminatã esse obtũ logẽ, quia posita tali extrinseca denominatione, seu terminatione superfluit fra rõs ad hoc vt intus sine errore procedat, sed hoc est falsũ; g.° directio activa &c maª admittitur ab illis, miª vº pb. 1.° prius intelligitur ordinatio conceptuũ directè, et sine errore cognoscentiũ, quæ intelligatur extrinseca terminatio ad obta cognita; et tamen 1.um non sufficit ad hoc, vt talis ordinatio, et directio activa sit obtũ logẽ; g.° neq. in secundo salvabitur.

2.° pb. eadẽ mens intus debet dirigi, et ordinari media aliqua fra artificiosa, sed talis fra non ponitur per solã extrinsecã terminationẽ ad obtã; sicut in pariete non poni.ª aliqua fra intrinseca per solã extrinsecã terminationẽ visionis ad ipsũ

g.o p solq extrinsecq terminationq directionis ad obta non tollitur fraliter, & artificiose error intus donec resultet fra intrinseca rois, in ipsis obtis.

§.us 4.us

Solvuntur argta 3.a istam 3.cem

Arg.t 1.o illud est obtu fralle logq, quod est constitutus in roe artificij logi, at eo ipso, quod conceptus obtiui extrincice sint directi, constituuntur in roe artifici logi; g.o directio actiua, p= ut extrincice terminata ad obta cognita erit obtu fralle lo= gq. Ma.r est certa, & mi.r pb.r illud est constitutus in roe ar= tifici logi, quod est potens causare rectq cognitionq, sed eo ipso quod conceptus sint extrincice directi, rectq cognitionq possunt causare; g.o eo ipso, quod extrincice sint directi, sunt constituti in roe artifici logi. Ma.r est certa, & mi.r pb.r eo ipso, quod conceptus isti animal, & rale extrincice dirigantur, possunt causare rectq hois cognitionq; Prob.r ant. ho essentialiter consti= tuitur panimal rale; g.o eo ipso, quod conceptus isti extri= cice dirigantur, rectq cognitionq hois causabunt.

Res.r com= solutione trdam, neg.o mi.rem ad pb.rem neg.o mi.r & ad eius pb.rem dist.o ant. eo ipso, quod conceptus isti animal, & rale extrincice sint directi, rectq cognitionq possunt causare, in fieri, & fundamentaliter 3.do ant. fraliter g.o ant. neq obta illa ex vi extrincice directionis tantq in fieri possunt rectq cognitionq causare, non autq fraliter, quoad huc in ipsis re= sultet fra rois illos intrincice denominans, & constituens in roe artificij, & instrumenti logi.

Sed 3.o 1.o eo precise, quod illa obta extrincice sint directa, rectq cognitionq possunt cau= sare fraliter; g.o nulla est solutio. Prob.r ant. 1.o eo, precise quod signum ad placitus sit impositus extrincice, rectq cognitionq signa ti fraliter causat, in opinione pbili, g.o eo ipso, quod conceptus sint

extrinciee

extrinsice directi, possunt rectam cognitionem causare formaliter, et non solum fundamentaliter == 2°. Prob. ant., per hoc precise, quod revelatio divina extrinsece terminetur ad objecta credibilia ingreditur formaliter in objectum fidei; ergo per hoc precise, quod directio intellectus terminetur extrinsece ad objecta cognita formaliter causabunt rectam cognitionem; et tamen ergo ingredientur formaliter objectum logicae.

2°. replicatur, etiamsi forma rationis non resultaret, illi conceptus rectam cognitionem causarent; ergo ante suam rationis formaliter rectam cognitionem causant; Prob. ant. si per possibile vel impossibile illa forma rationis non resultaret, cognosceretur essentia hominis; ergo per extrinsecam terminationem ad illos conceptus; ergo tunc illi conceptus ut extrinsece directi rectam cognitionem causarent == 3°. forma rationis non potest illos conceptus formaliter disponere in esse artificii logici; ergo ante suam rationis sunt constituti in esse artificii logici, ac per consequens rectam cognitionem causant formaliter; Prob. ant. illa forma rationis sequitur ad ipsos conceptus jam directos; ergo non potest illos formaliter constituere; consequentia patet, et ant. constat, nam illa forma rationis habet esse post terminationem directionis ad ipsos conceptus, et resultat ex eo, quod conceptus sint extrinsece directi.

Resp. ad 1am. replicam reddendo disparitatem inter signum ad placitum et conceptum; nam signum ad placitum ordinatur ad hoc, ut intellectus cognoscat signatum, et ad hoc sufficit extrinseca impositio ad signum terminata; quia eo ipso quod intellectus impositionem cognoscat, sive actualiter, sive moraliter per perseverantiam status in signati cognitionem manuducitur: quod in casu nostro non contingit, nam intellectus ut recte cognoscat, non solum objecta debet cognoscere, sed objecta ordinata, et artificiose disposita, et cum non possint esse ordinata, et disposita nisi in illis sit forma illa intrinsece disponens, et ordinans; hinc est, quod per solam extrinsecam directionem non possint rectam cognitionem causare.

Ad 2am. ob.em anti resp.a conceso anti g.do cog. et disparitas stat in hoc, quod eset rebelatus debet a fra extrinceca provenire; nam cum fides sit habitus obscurus, motivus ipsius debet esse extrinsecus ipsius obti; aliàs si eset intrinsecus ipsius, intrinsecam = conexionem haberet cum illis; et sic non obscurus, sed evidentis = habitus causare; esse v.o directus est denominatio artificialis que, nascens à fra intrinseca; et sic per solam extrinsecam directionem non salvatur talis denominatio; Ita nec obtis logae.

Ad 2am. replicam resp.a neg.do ant. ad ob.em resp.a 1.o neg.do casum, nam impossibile est, quod directio activa terminetur ad obta, et illa extrinsice denominet, et quod non resultet fra loicis; sicut impossibile est, quod actio artificis terminetur ad lapides, et ligna disponenda, et = quod fra domus non resultet = Vel 2.o resp.a quod in casu, = quo fra lois non resultaret, numquam illi conceptus recti hos cog= nitionem causarent fraliter; qua denominatio fralis a fra debet = provenire, Ita neque deficiente fra non causarent rectas cognitiones = fraliter.

Ad 3am. resp.a omisis alijs solutionibus, neg.do ant. ad eius ob.em dist.o ant.; illa fra lois sequitur ad conceptus ipsos in genere causae eficientis C.do ant.; in genere cae fralis n.o ant. = itaque illa fra lois cum non terminet primario actiones intus, sequitur ad actiones terminatas ad ipsos conceptus, illosque extrinsice denominantes, exterius, hoc est, in genere causae eficientis, postea, v.o intus ipsas fas lois respiciens, dirigit, et ordinat fraliter suas operationes.

Vnde constat, quod cum causae ad invicem sint causae; et id, quod in uno genere precedit, et est caa, in alio sequatur, et sit efectus; illa fra lois, quae in genere causae efi cientis sequitur ad extrinsecam directionem conceptuum, et resultat ad = ipsas, tamen in genere cae fralis antecedit, et est caa totius di= rectionis et ordinationis operationum, et obtorum; unde quod ipsa

fra

fra suponit, se habet vt mãa, et fundamentũ, et sic fundamẽ raliter conceptũ extrinseca denominatione manent directi; = fraliter ꝑ ipsã frã; quæ in genere causæ fralis est causa formalis directionis.

Sed dices cur non sufficit ipsa directio, et ordinatio, quæ in conceptib. reperitur, ad hoc vt sint directi, et ad quid requiritur frã loyca resultans? = Resp. quod denominatio fralis prouenit à frã; et cum ante frã loycã non detur frã, non datur fraliter directio nec fraliter denominantur conceptus directi; sicut in fabricatione domus, licet ligna, et lapides extrinsece disponantur, non dicitur fraliter domus donec resultat frã intrinseca domus; sic similiter conceptus licet extrinsece disponantur, et ordinentur tamen donec in ipsis resultet frã intrinseca eos denominans, non dicuntur fraliter directi. Hæc doctrina in promtu habeatur, quia valde vtilis est ad huius questionis intelligentiã.

2.° arg.

non est ro, cur denominatio extrinseca directi reperta in conceptib. obtiuis non reddat fraliter directos, et constitutos in loca artificiis logi; g.° talis extrinseca denominatio, seu directio erit obiũ frale logæ; Prob. an̄s extrinseca denominatio directi prouenit à directione passiua reperta in conceptib. obtiuis denominat directos fraliter conceptus frales, et facit illos ad obiũ logæ pertinere; g.° pariter denominatio extrinseca directi proueniens a directione actiua intrĩ diriget fraliter conceptus obtiuos, et facit illos ad obiũ logæ pertinere; an̄s est certũ, cum = conceptus frales inquantũ denominentur directi, inquantũ recipiunt directa, et ordinata; Vnde ab ipsa passiua ordinatione et conceptus obtiui intrinsece, et fralis extrinsece denominantur; et dicuntur fraliter directi, ꝑ quã directionẽ pertinent ad obiũ logæ; g.° non est cur &c.

Resp. neg.do an̄s. ad cuius ꝑbem. neg.° coã, et disparitas stat in hoc; quod conceptus fralis

non pertinent ad logam tanquam obiectum formale illius, sed solum ut attingentia obiecti formalis, quod est conceptus obiectivi ut ordinati, et dispositi, et sic sufficit extrinseca directio in illis proveniens à directione passiva, quae est in conceptibus obiectivis, ut ad logam pertineant, at vero conceptus obiectivi ut ordinati, et dispositi sunt obiectum formale logae, et ideo necessaria est forma aliqua, per quam intrinsice ordinentur, et constituantur in ratione instrumenti logici formaliter et non sufficit directio, et ordinatio extrinseca proveniens ab intra, et cum haec forma intrinseca sit 2a. intentio rationis, haec erit obiectum logae formale. §us. 5us.

3a. Dico statuitur, et probatur.

Conceptus formales ut ordinati et dispositi non pertinent ad obiectum formale logae. Haec Dictio est Doctrina aliquorum Thomistarum, qui asserunt directionem, et ordinationem passivam receptam tam in formalibus quam obiectivis conceptibus esse aliquid rationis, et sic utranque ad obiectum logae formale pertinere; nostra tamen Dictio defenditur a Magistro S. Th. Ortiz Parra, et aliis; quam ab illis probatur 1o. autoritate D. Thomae 4o. metaph. lec. 4. ubi sic ait: Subiectum logae est illud ens rationis, quod intellectus invenit in rebus cognitis, nempe, intentio generis, et speciei; ergo secundum mentem D. Th. obiectum formale logae erunt obiectivi conceptus, ut directi, et ordinati, non vero conceptus formales.

2o. probatur Dictio ratione; nam obiectum formale logae debet esse aliquid artificiosum; sed conceptus formales, etiam ut ordinati, et dispositi nonsunt aliquid artificiosum, seu non repraesentant cum artificio; ergo tales conceptus non pertinent ad logam, ut obiectum formale, etiam ut dispositi, et ordinati; Maior est certa, quia ut constat docetur à Thomistis, loga est ars, et omnis artis obiectum debet esse aliquid artificiosum; minor vero probatur conceptus esse dispositos, et directos nil aliud est, quam obiecta directa, et disposita repraesentare sed hoc in conceptibus formalibus non est aliquid artificiosum; ergo conceptus non repraesentant obiecta cum aliquo artificio.

Maior probatur quia

quia directio, et ordinatio conceptuum formalium ad directionem obiectorum resultat, min.a v.o prob.r repraesentare obiecta ordinata, et directa est aliquid naturale in ipsis conceptibus, quia conceptus naturaliter sunt repraesentationes, et attingentiae obiectorum; ergo repraesentare obiecta ordinata non est aliquid artificiosum in conceptib.s sed reale, et conveniens eis secundum suam naturam: Dices ergo tales conceptus ut ordinati, et directi nequeunt ad logicam obiective pertinere. D

formatur hic 2o; conceptus formales se habent tanquam id, quo causatur forma logica in conceptib.s obiectivis; ergo non possunt esse obiectum formale logicae: ant. constat, et cons. prob.r quia nulla ars respicit pro suo obiecto actionem mediam, qua formam causat, quod patet in arte domificatoria, quae licet dirigat actus manuum, non tamen respicit pro obiecto tales directiones manuum: sed formam, quae resultat ex directione, et ordinatione lapidis, et ligni; ergo pariter licet logica dirigat conceptus formales hanc tamen directionem pro obiecto non respicit, sed formam, quae ad directionem, et ordinationem resultat. Respondent

1o contrarii ad hanc logicam, quod quamvis repraesentare sit aliquid reale in conceptib.s et eis ex natura sua conveniens, tamen ordinate repraesentare, prius scilicet maiorem extremitatem, et = unum repraesentare, ut de quo aliud dicitur, aliud, ut quod = dicitur de alio, quod non habere ex sua natura, sed eis provenire ex aliquo artificio, nam si hoc esset naturaliter in conceptib.s quilibet homo naturaliter omnia sciret, et cum artificiosa dispositio operationum intellectus sit obiectum logicae, etiam conceptus formales secundum hanc dispositionem artificiosam ad logicam obiective formale pertinere.

Sed 3a replica.r conceptus ordinati repraesentare sua obiecta non est aliquid artificiosum in conceptib.s ergo neque ut ordinati pertinent ad logicam obiective, ac proinde solutio est nulla. Prob.r ant. conceptus repraesentare sua obiecta non est aliquid

artificiosum, sed naturale, ergo neque ordinate illa representare; =
antecedens ad minus à contrariis, et consequentia probatur: ideo conceptus =
representare sua obiecta non est aliquid artificiosum, sed naturale
quia naturaliter habent esse attingentia obiectorum; sed etiam naturaliter
habent esse representationem ordinatam obiectorum; ergo &c minor probatur:
talis ordo, et ordinatio formaliter reperitur in ipsis obiectis; ergo con
sequenter formales representant naturaliter quidquid est in obiectis; ergo
naturaliter habent non solum representare obiecta, sed ordinate re
presentare, cum talis ordinatio eis conveniat ab obiectis ordinatis.

2°.

replicatur, nam ordinatio, et dispositio reperta in conceptibus nomine
potest à logica tanquam obiectum formale attingi; ergo ruit solutio. Probatur antecedens
etsi actus manus ordinentur, et disponantur ab arte, tamen hanc =
ordinationem non respicit pro obiecto formali ars domificatoria, quia ta
lis ordinatio non reperitur formaliter in actibus manus, sed effec=
tive, quatenus ex illa ordinatione effective procedit dispositio domus
sed etiam conceptus formales non habent dispositionem in se formaliter =
residentem, sed effective; ergo non possunt ad obiectum logicae pertinere.

2°.

sic respondebat quidam ad nostram rationem, quod conceptus formales, licet
naturaliter representent obiecta, tamen non naturaliter recte represen
tant obiecta, sed quod talis rectitudo convenit eis ab aliqua forma rationis
non intrinsece eos denominante, sed extrinsece; ipsa namque rec=
titudo in obiectis intrinsece reperta, extrinsece denominat rec
tos conceptus formales; et haec forma rationis eos extrinsece denominans
pertinet ad obiectum logicae.

Sed contra hoc facit, quod contra praecedentem
solutionem opposuimus; deinde impugnatur 1° quia ex eo dicunt
conceptus formales pertinere ad obiectum logicae, quia distinguuntur extrin
sece à directione reperta in conceptibus obiectivis, sed hoc modo non
possunt ad obiectum logicae formale pertinere; ergo. Probatur minor: obiectum =
formale logicae est 2 intentio rationis; sed illa extrinseca denominatio

non est

non est aliqua 2 intentio log.; g.o non potest ad obtum logicae finale pertinere. Ma. est certa, mi. inventur ad mitum omnes Thomistae communiter asserentes ens log. in denominationib. extrinsecis non consistere; et coa bene infertur.

2.o impugna. nam ut haec solutio fateatur, conceptus finales recte repraesentare ex vi recte repraesentationis in obtis repertae, sed hoc est aliquod reale in conceptib. finalib. g.o ut sic non pertinent ad logicae obtum. Prob. mi. nil aliud est hoc, quam attingere, quod in obiecto reperitur, sed attingere quod in obiecto reperitur, est naturale in conceptib. sunt enim attingentes naturales obtorum; g.o contradicitur haec solutio, dum ait, quod repraesentant rectam ordinationem repertam in conceptib. et quod recte repraesentare in eis est aliquid log.

3.o pb. dc.o ut conceptus finales pertinerent ad obtum finale logicae, debebat in illis poni aliqua secunda intentio log., illos dirigens, sed haec non potest poni; g.o Prob. mi. talis 2.a intentio debebat haberi esse ex cognitione terminata ad conceptus; g.o l. ex directa l. ex reflexa, quia alia non da.r hinc sic, sed ex neutra potest 2.a intentio resultare; g.o Prob. mi. quoad 1.am partem per cognitionem directam, intentio tantum tendit in obtum, quod cognoscitur, non v.o in conceptum, quo cognoscit; sed 2.a intentio resultat ex cognitione terminata ad obtum quod, et non ex medio, quo; g.o ex cognitione directa non resultat 2.a intentio dirigens conceptus finales.

Quoad 2.am v.o partem pb. mi. conceptus finales in cognitione reflexa non gerunt vices conceptus, sed obti quod cognoscitur; g.o si ex cognitione reflexa resultat 2.a intentio non diriget conceptus finales, ut conceptus finales sunt sed ut conceptus obtivi sunt, et sic semper verum, quod nulla 2.a intentio datur dirigens conceptus finales, ut finales

sunt in modus artificij logi; et tanq. ipsi ut directi, et dispositi nequeunt ad obtm logę pertinere.

§us. 6us.

SOLVUNTUR ARGUA. Da. ISTAM CONclusionem

Arg. 1o. ex Do. Th. a 1o. post.um lec. 1a. ubi sic ait: loga vocatur raalis, eo, quod versatur circa actus rois, tanquam circa ppriam maam sed maa, et obtus sunt idem, ut ex notabilibus constat; go. obtus fiale logę sunt actus rois, seu conceptus finales, ut directi, et ordinati. = Confirmatur 1o. loga versatur circa operationes intus, ut dirigendas; go. eius obtus fiale sunt ipsi, ut ordinati, et dispositi. Prob. coa, ex eo, quod prudentia habet pro obto operationes voluntatis, quia eas dirigit go. si loga dirigit operationes intus, illas pro obto habebit = Confirmatur 2o. nam Dus. Ths. docet, quod sicut phia moralis versatur circa operationes voluntatis, ita loga circa operationes intus secundum Dum. Tham. opera voluntatis sunt obtus phię moralis; go. operationes intus erunt obtus fiale logę.

Resp. ad argutum, quod sensus verborum S. Th. est; quod loga versatur circa actus rois, tanquam circa maam expeculabilem; et hęc maa speculabilis est, quę est obtus logę, non autem maa dirigibilis; sicut operatio manus in arte domificatoria est maa dirigibilis ab arte, non autem est obtus fiale artis; quia obtus fiale est maa speculabilis, scilicet, fa, quę in maa domus introducitur; = sic in presenti, et S. Th. in loco citato.

Ad Confirmationem 1am respi. quod prudentia versatur, seu dirigit operationes intus quoad exercitium, quia prudentia secundum Dum. Tham. 1a. 2æ. quęst. 47. art. 4o. dictat hęc, et nunc esse operandum attentis omnibus circunstantiis, et sic versatur circa illas, tanquam circa obtum; at vo. loga respicit = operationes, seu illas dirigit quoad specificationem; seu respicit modum, quo ipsę ~~respicit operationes~~, dirigantur, et hunc modum habet pro obto, non autem ipsas operationes.

ad 2am.

Ad 2am. oppositionem resp. D.um Th.am comparificare logam cum phia morali in hoc precisè, quod sicut dirigit operationes voluntatis, ita alia operationes intellectus, non autem posuisse paritatem in modo, quo utraque dirigit tales operationes, hoc est, quod si una respicit pro obiecto tales operationes, ita et alia, cum oppositum asserat S.us D.or pluribus in locis, ut dicendis sequenti constabit.

2°. argo. illud est obiectum formale logae, quod est per se artefactum logum, seu conceptus formales ut ordinati, et directi sunt arte facta logalia; ergo pertinent ad obiectum formale logae. Maior est certa, et minor probatur 1°. quia artefacta logalia, utpote terminus, propositio modus sciendi &c. per se dividuntur in vocalia, scripta, et mentalia; ergo modus sciendi mentalis per se est artefactum logum. 2°. probatur minor: repraesentare subiectum, et praedicatum non est naturale conceptui, sed artificiosum; ergo conceptus ita dispositi, et ordinati sunt arte facta logalia. Probatur antecedens: conceptibus solum est naturale repraesentare hominem, et animal non tamen hominem ut subiectum, et animal, ut praedicatum; ergo repraesentare subiectum, et praedicatum non est naturale conceptui, sed artificiosum.

Respondetur concessa maiore negando minorem ad 1am. cuius probationem respondetur quod divisio illa non est essentialis, sed accidentalis, scilicet, accidentis in sua ratione, et hoc non utcumque sed repraesentativè, quatenus repraesentant obiecta artificiosè cognita; Unde sequitur quod non pertinent ad logam ratione sui, sed ratione obiecti repraesentati, qui non sunt artificiosa ratione sui sed ratione talis obiecti.

Sed dices: conceptus formales ratione sui pertinent ad obiectum formale logae; ergo ruit solutio. Probatur antecedens: artefactum nihil aliud est, quam aliquid factum iuxta regulas artis, sed conceptus formalis est huiusmodi; ergo est artefactum logum, et consequenter pertinet ad obiectum formale logae. Probatur minor: loga dictat, quod silogismus de Barbara constat tribus propositionibus universalibus affirmativis; et quod in Selarent maior debet esse negativa universalis, sed affirmatio, et negatio, universalitas, et particularitas non est

fialis in obtis, sed in intu; g.° conceptus sunt ex regula artis.

R.^i neg.^do ant. ad prob.^em d.^o dist.^o mi.^em conceptus fialis est artefactu logu, p modu obti artefacti g.° mi.^{st} p modu attingentis obti, et executionis artis dist.^do mi.^em que solutio instatur exemplo sepius dicto; na actio manus, quâ fit domus, et si artificiose procedat, et dirigatur ab arte, tamen non est fabrica artificiosa sed factio fabrice artificiose; sic similiter conceptus licet dirigant.^r à loga, tamen ipsi non sunt artefacta logalia, sed efficientie artificiose ipsius artefacti, et cum artefactu sit obtu loge, et non attingentia artefacti, inde est, quod conceptus non sint obtu fiale loge, vt dispositi, et ordinati.

Ad 2.^am prob.^em mi.^{ii} g.° ant. ad prob.^em ~~dist.~~ dico, quod si ex parte obti vnu representetur vt subtu, et aliud vt pdtu, ipse conceptus naaliter representat illa obta vnu, vt subtum et aliud vt pdtu, quia conceptus ex se representat, quod est in obto est enim naalis representatio obti, vt dictu est in prob.^e dist.^{ii}

Ex dictis sequi.^r quod voces non pertinent ad obtu fiale loge, sed ad sumu erunt obtu secundariu, quia significant conceptu obtiuos, qui sunt obtu fiale loge; unde voces scripte, et conceptus solu 2.^{itum} attingunt.^r à loga, quatenus voces, et scriptura significationis sunt obtoru, et conceptus sunt attingentie, et representationes ipsoru vide Parra in lib. 1.° loge.

Sequi.^r etiã, quod tantu modus sciendi obtiuus sit obtu attributionis loge, quia obtu loge debet esse modus sciendi artificiosus, sed non vocalis, scriptus, aut mentalis, vt dictu est; g.° obtib.^s esti amq. constat, quia omnia, que in loga tractantur, attribuuntur modo sciendi obtiuo, et de ipso passiones demonstrantur, et ipsu est diuisu, et definitu; dist.^{ter}q. est obtu attributionis loge, et subtu. Vide latius Parra.

§.^{us} 7.us

Vltima dist.° proponitur, et probatur.

Vidim.^s

Vidimus iã obtũ logẽ fꝛale non esse dirigibilitatẽ operationũ intũs, neq. extrinsecã directionẽ, nec ordinationẽ conceptuũ, ex quib.ᵃ iã nos ñra Dc.ᵒ est; Dc.ᵒ obtũ fꝛale logẽ est 2.ᵃ intentio Rõis, quẽ resultat in obtũs, ex directione extrinseca ipsorũ, eaq. intrinsecè afficit, & denominat. Hęc Dc.ᵒ est cõis Thaũ, & omniũ eorũ, qui nobiscũ asserunt obtũ logẽ non est aliquid reale, sed Rõis.

Prob.ᵃ Dc.ᵒ 1.ᵒ autoritate D.ⁱ Th.ᵉ 4.ᵒ methẽ, lec.ᵉ 4.ᵃ vbi sic ait: ens est duplex, scilicet, ens Rõis, & ens ñaẽ; ens autẽ Rõis ꝑpriè dicitur de illis intentionib.ᵘˢ quas Rõ adinuenit reb.ᵘˢ consideratis, sicut intentio generis, & speciei, & similium quẽ quidẽ non inueniuntur in rerũ ñaã, sed considerationẽ Rõis consequuntur, & huiusmodi, scilicet, ens Rõis est proprie subtũ logẽ. Ecce D.ᵘˢ Th.ᵃˢ claré asserit subtũ logẽ est ens Rõis, aliãs autoritatẽs tradunt nostri autorẽs, quib.ᵘˢ aliquẽ solutionẽs dantur à modernis, eas tamen non infringunt, Videatur S. Th.ᵃˢ & alii, dum nos ad nostrã conclusionẽ accedimus.

Prob.ᵃ nostra Dc.ᵒ Rõe; obtũ fꝛale logẽ est illa fꝛã, quã constituitur fꝛaliter instrumentũ logũ, sed talis fꝛã est 2.ᵃ intentio Rõis; g.ᵒ 2.ᵃ intentio Rõis est obtũ fꝛale logẽ. Ma.ʳ est certa, & mi.ʳ pb.ᵘʳ Instrumenta logalia sunt definitio &c.ᵃ quẽ considerantur à logã, sed fꝛã constitutiua subtĩ, & pꝛaẽ, & aliorũ similiũ est 2.ᵃ intentio Rõis g.ᵒ fꝛã constitutiua instrumentorũ logaliũ est 2.ᵃ intentio Rõis. Prob.ᵃ mi.ʳ fꝛalitas subtĩ, & pꝛaẽ non conueniunt reb.ᵘˢ ꝑut sunt à parte rei, sed ꝑut tali, l. tali modo ab intũ cognoscuntur; g.ᵒ fꝛã constitutiua definitionẽs diuisionẽs &c.ᵃ est 2.ᵃ intentio Rõis: solũ q. talia instrumenta ꝑ mãali dicunt aliquid realẽ, sicut albũ V.g.ᵃ ꝑ fꝛali dicit fꝛã albedinis, & ꝑ mãali corpus, l. subtũ; vnde aliud ẽ quod illud, quod denominatur subtũ, l. pꝛatũ, sit aliquid realẽ = aliud v.ᵒ quod ipsa fꝛalitas subtĩ, & pꝛaẽ sit aliquid realẽ; 1.ᵘᵐ est verũ, 2.ᵘᵐ falsũ, sicut est verũ dicere, quod illud, quod denominatur albũ, sit sũtã; falsũ v.ᵒ quod fꝛã denominans sit = substantia.

Dispatur hec 3o. 1o illud est objectum formale logicae, quod intrinsece constituit artefactum logicum, sed hoc est aliquid rationis; ergo Maior est certa et minor probatur illud, quod intrinsece constituit artefactum logicum est aliqua forma conficta ab intellectu considerante id, quod non est, acsi esset; ergo est aliqua forma rationis. Probatur antecedens illud, quod intrinsece constituit instrumentum logicum est directio passiva resultans ex conceptibus objectivis per directionem activam intellectus, sed talis directio passiva in re non datur, sed per intellectum; ergo quod constituit instrumentum logicum est forma rationis. Minor est certa; quia denominatio intrinseca visi in pariete v.g. non est aliquid in re in pariete repertum, sed per intellectum confictum; ergo similiter. Maior etiam patet, quia totum, quod antecedit ipsam directionem passivam, solum extrinsece dirigit, et ordinat conceptum, non autem intrinsece, ut videri est; ergo extrinsece solum constituuntur, et ordinantur per directionem passivam, quae est aliquid rationis.

Dispatur 2o. nam 2ae intentioni rationis conveniunt 3es condiciones assignatae pro objecto formali alicuius scientiae; ergo talis 2a. intentio est objectum logicae. Consequentia patet, et antecedens probatur quia omnia, de quibus logica agit; attingit sub ratione 2ae intentionis et omnia ad 2am intentionem reducit: deinde specialis logicae cura est investigare naturam entis rationis, eius definitionem, ac divisiones tradere, eiusque passiones demonstrare; similiter per ens rationis distinguitur logica ab aliis scientiis, quae agunt de ente reali; sed hec tres sunt conditiones pro objecto formali scientiae assignatae; ergo enti rationis conveniunt condiciones pro objecto formali assignatae; ergo est objectum formale logicae. 3o. probatur Deinceps objectum formale logicae non potest esse aliquid reale; ergo necessario debet esse aliquid rationis; consequentia constat, et antecedens probatur nullum est ens reale, circa quod logica possit versari tanquam circa propriam materiam, seu objectum logicae distinctum ab aliis scientiis; ergo objectum formale logicae non potest esse aliquid reale. Probatur antecedens nullum est ens reale, quod non pertineat ad physicam, metaphysicam, vel mathematicam; ergo nullum ens reale datur, circa quod logica versatur

Probatur

Prob.^a ant. omne ens reale l. abstrahit solum à mãa singulari, et sic pertinet ad phica. l. à mãa sensibili, et sic pertinet ad mathecã. l. à mãa intelligibili, et sic pertinet ad metha; g.° omne ens reale pertinet l. ad phia; Ctraque nullum est ens reale, quod possit ad logã pertinere.

Cfirmatur hec Cõ; quia nullius entis realis nãa et proprietates explicat logã; g.° nullum ens reale est obtm frale logẽ; Cõa constat, quia omnis scia nãa, et proprietates demonstrat sui fralis specificativi; ant autem prob.° nã sunt aliqua entia realia, de quib.^s logã tractat, quatenus in illis fundat secundas intentiones lõis; vt patet in tractatu de predicamentis, in quo agit de substa, et alijs non vt eorum nãa explicet, vt proprietates cognoscantur; hoc enim expectat ad metha, et alias scias, sed vt magis explicet 2.^e intentiones, que in illis fundantur; g.° per se nullum ens reale est, quod logã explicet; Ctraq. nullum ens reale erit obtm illius frale.

§^us 8.us

Proponuntur et soluuntur arguta C.^a istam Cc.^em

Arg.° 1.° obtm logẽ est illud artificiatum, quod fit ab intellectu media directione logẽ; sed hoc artificiatum est aliquid reale; g.° obtm frale logẽ est aliquid reale. Prob.° mi.^a illud est artificiatum reale, quod resultat ex partib.^s realib.^s sed artefactum logũ resultat ex partib.^s realib.^s; g.° tale artificiatum est aliquid reale. Prob.° mi.^a artificiatum logũ resultat ex directione actiua intus, et ipsis conceptus directis, sed hoc totum est aliquid reale, g.° artificiatum logũ resultat ex partib.^s realib.^s

Res.° neg.^do mi.^em ad prob.^em disg.° mi.^a artificiatum logũ resultat ex partib.^s realib.^s mãalib.^r C.^do mi.^em ex parte frali reali g.° mi.^em vnde licet actio directiua, et conceptus directi sint aliquid reale, tamen artificiatum logẽ est aliquid lõis, quia frã illum constituens, scilicet, 2.ª intentio resultans ex directione actiua

est aliquid Ro^is.

Sed d.^a est 1.º implicat, quod f.ma constitutiua arti ficij log.i sit f.ma Ro^is: g.^o ruit solutio. Prob.^r ant. eo ipso, quod actio quâ disponitur tale artificium, sit realis, et ipsa m.a, quæ dispon.^r realis sit, f.ma resultans debet esse realis: g.^o si actio, et conceptus sunt aliquid reale, non potest f.ma resultans non esse aliquid reale. Prob.^r ant. non alia ro.e f.ma artificialis constitutiua domus est aliquid re ale; nisi quia actio productiua talis f.æ est aliquid reale, et m.a quæ disponitur similiter: g.^o eo ipso, quod actio, et m.a sint aliquid reale, f.ma resultans aliquid reale debet esse.

2.º replicatur. m.a artificij log.i est aliquid reale, scilicet, ipsi conceptus, qui disponuntur et diriguntur: g.^o objectum log.æ erit aliquid reale. i. saltem adequatè quod adest ex aliquo reali, et ro^is. Prob.^r cõa: nam artificium logum componitur ex m.a, et f.ma, tanquam ex partib.^s g.^o sicut à f.ma denominatur artificium Ro^is: ita à m.a denominabitur reale. Itaq. erit simul reale, et Ro^is.

Resp.^r ad 1.^am replica g.^do ant. ad prob.^em etiam neg.^r ant. ad cuius prob.^em dist.^o ant. ideo f.ma domus est aliquid reale quia actio productiua est realis, præcisè g.^o ant. quia actio est realis realiter, et physicè influens in talem f.mam d.^do ant. et g.^o cõa: itaq. f.ma domus producitur à vera, et reali actione in ipsam f.mam realiter influente; et sic f.ma resultans est realis; at v.^o f.ma constitutiua artificis log.i, licet terminet veram, et realem actionem, non tamen vt realiter influentem, sed tantum methaphoricè, et ficticiè scilicet, quatenus fit ab intu cognoscente, et considerante, quod non est, ac si esset, quod est ficticiè cognoscere, vnde f.ma talis in fluxus terminans necessario erit f.ma ficta, et sic est aliquid Ro^is.

Ad 2.^am resp.^r quod denominatio totius artificialis non sumitur à m.a, sed à f.ma, quæ dat esse, et denominationem rei: inde à f.ma Ro^is dicitur artificiatum Ro^is, licet alias m.a sit realis, de qua par.^tem

curandum e.

curandus est ad denominationem totius artificialis. Arg.^2 2.º obtus sic specificat illam, sed ens rois non potest specificari logam; g.º ens rois non potest esse obtus logae. Prob. mi.^2 loga est habitus realis; g.º = non potest specificari ab ente rois. Ans est certus, et coa prob.^2 id, quod reale est, non potest specificari ab ente rois, sed loga est habitus realis intus; g.º non potest specificari ab ente rois. D[e]n[i]que specificativum habitus realis debet esse reale; g.º specificativum logae non potest esse ens rois. Prob.^2 ans. specificativum habitus realis debet in se continere esse reale, et alter aliquid realle debet esse; ans constat; nam specificativum debet esse specificato; g.º debet in se continere esse, quod dat specificato; nullus enim dat, quod in se non habet.

R.^2 concessa ma. neg. mi. ad prob. concesso ans disg. D. g.º non potest specificari ab ente rois in esse qualitatis realis D.^do coa: in esse facultatis intellectivae subdisg.º D. non potest specificari ab ente rois in esse entis D.^do coam in esse obti intelligibilis g.º coa; itaq. loga potest considerari, ut qualitas est, quâ qualis esse dicimus; et secundum hanc rationem non respicit obtus, sed subtus, quod qualificat; potest etiam considerari in esse facultatis = intellectivae, in qua roe dicit ordinem, et tendentiam ad obtus, scilicet, ens rois, non quidem in esse entis, quia sic habet esse diminutum, sed in esse veri, et intelligibilis, non absolute, quia sic habet intelligibilitatem diminutam, sicut et entitatem, sed complexe sub qua consideratione habet necessariam veritatem simpliciter, non minus quam ens reale; et sic in hac linea perfectius est, quam loga quae est entitas incomplexa, et in hac consideratione illam specificat.

Sed D.^a repla. ens rois nullo modo potest esse specificativum logae; g.º ruit solutio. Prob.^2 ans. ens naale non potest esse specificativum habitus supernaalis; g.º neq. ens rois habitus ra.

Anti. patet, et coa pb. tanta proportio est inter ens naale, et super naale; sicut inter ens Roy, et habitum reale; g.o si ens naale non potest esse specificativum hitus super naalis, neq. ens roy &c.a

Res.a neg.do anti ad pb.em concedo anti neg.a coa, ad eius pb.em dist.o anti. tanta improportio est inter ens naale, et super naale, sicut inter ens Roy, et ens reale in esse entis 3do anti. in esse obti g.o anti. vnde hitus super naalis est improportionatus cum ente naali, non solum in esse entis, sed etiam in esse obti, at v.o ens reale, et ens Roy, licet improportionentur in esse entis, non tamen in esse obti; imo ens Roy in esse obti exigit hitum realem, per quem attingatur, quia non datur hitus fictiuus, qui eum attingere posit.

Sed adhuc instabis; inter ens Roy, et reale non solum est improportio in esse entis, sed in lignea obti; g.o ruit solutio; P.a anti. inter ens naale, et super naale non solum est improportio in esse entis, sed etiam in lignea obti; g.o similiter inter ens reale, et Roy est improportio &c.a

Res.a dando disparitatem, quæ est talis, quia ens super naale est supra omnem exigentiam entis naalis; et sic non habet conexionem cum ente naali; vnde aliquid naale non potest esse medium ad cognoscendum aliquid super naale, neq. exigit hoc super naale, ex quo sequitur, quod hitus naalis non posit specificari ab ente naali, quia alias ens naale haberet conexionem cum ente super naali, quia specificatiuum habet conexionem causæ cum specificato = exigit specificatiuum, tanquam proprium efectum vnde sequitur, quod inter ens naale, et super naale sit improportio tam in lignea entis, quam in lignea obti.

E. 3.a v.o contingit in ente Roy, quod causatur ab ente reali, scilicet, ab intu nostro, quæ vt causam postulat, et cum quo tanquam cum sua causa conexionem habet in esse obti, et cognosci per actum realem intus, quem specificat; vnde habet proportionem cum ente reali in esse obti; et sic potest specificare hitum realem, qua. lis est loga.

est loga; ad ɔfiationem breviter dico, quod specificativum non habet esse intrinseco ab specificativo, sed tantum extrinsecum; intrinsecum esse habet ab ordine reali, quem dicit ad specificativum, qui ordo realis est, et sic dat esse reale ipsi habitui.

3°. arg. ens Ro(ationi)s non potest esse obiectum 1ium logicae; ergo habet esse aliquid reale eius obiectum. Prob. ant. ens Ro(ationi)s est obiectum secundarium intus; ergo non potest esse obiectum frale logicae. Prob. cons. eo ipso, quod ens ro(ationi)s sit obiectum 2ium intus, non potest 1° specificare habitum logicae; ergo non potest esse obiectum 1ium logicae. Prob. ant. actus 1ius scientiae non est actus 2ius intus, sed actus specificans loga est actus 1ius logicae; ergo talis actus non est actus 2ius intus; ergo si ens ro(ationi)s attingitur 2° ab intu, non potest 1° attingi à loga; ɔtraq. nec illam specificare, neque esse obiectum frale illius.

ɔfiatur hoc: eo ipso, quod ens Ro(ationi)s sit obiectum 2ium intus non potest aliquem habitum scientiae specificare. ergo nec habitum logicae. Prob. ant. eo ipso, quod ens Ro(ationi)s sit obiectum 2ium intus attingitur ab ~~ob~~ eodem habitu, à quo attingitur obiectum 1ium quod est scibile reale. ergo eo ipso, quod ens Ro(ationi)s sit obiectum 2ium intus, non potest aliquem habitum specificare. Prob. ant. obiectum 1ium et 2ium ab eodem habitu attinguntur sub eadem Ro(ation)e frali; ergo eo ipso, quod ens Ro(ationi)s sit obiectum 2ium intus, attingitur ab illo habitu, à quo attingitur obiectum 1ium quod est ens Reale.

Ad hoc argumentum resp. neg. ant. ad probationem resp. 1° disting. ant. ens Ro(ationi)s est obiectum 2ium intus in esse entis ɔdo ant. in esse intelligibilis, seu scibilis neg. ant. unde ens Ro(ationi)s in esse scibilis est obiectum 1ium intus, licet in esse entis sit obiectum 2ium et per hoc patet ad ɔfiationem.

2°. resp. 2do ɔ. ant. neg. cons. ad probationem disting. ant. eo ipso, quod sit obiectum 2ium intus non potest 1° specificare logam, secundum eam Ro(ation)em, secundum quam est obiectum 2ium omitto ant. secundum aliam ro(ation)em neg. ant. itaq. ens ro(ationi)s secundum ro(ation)em com(m)unem entis est obiectum 2ium intus, et pertinet 2° ad metham, et secundum hanc ro(ation)em non est obiectum 1ium logicae; sed secundum Ro(ation)em particularem talis entis

scilicet, directiuũ operacionũ intus.

Ad 3. ſtationẽ reſp.ª eodẽ modo, quod ens logy secundũ rõẽ cõẽ entis attingitur 2.º abſtitu methe, ad quã 1.º pertinet ſcibile reale: at v.º secundũ rõẽ particularẽ entis logy directiuũ operationũ intus ſpecificat 1.º ſciã logẽ.

Sed 3.ª replicatur: ens logy etiam secundũ rõẽ particularẽ non potest esse obtũ 1.m logẽ: g.º ſolucio ruit. Prob.ª ant. ens logy, ut conceptũ sum est in cõi, est obtũ secundariũ intus, & methe; g.º ens logy secundũ rõẽ particularẽ non potest esse obtũ 1.us logẽ. = Prob.ª cõa; ens logy secundũ rõẽ particularẽ continetur sub ente logy in cõi g.º si secundũ conceptũ cõẽ est obtũ 2.m intus, & methe; etiã 1.um erit obtũ 2.m secundũ conceptũ partlẽ; 3terq.º 1.º non ſpecificat logẽ.

Resp.ª g.do ant. ad cuius prob.em conceſſo antẽ neg.ª cõa, ad prob.em dist.º ant. ens logy secundũ rõẽ particularẽ continetur sub ente logy in cõi; si consideretur, ut contrahit rõẽ cõẽ entis 3.do ant. si consideretur, ut determinatũ p rõẽ ſpalẽ ſcibilis logi; g.º ant. hoc enim modo consideratũ ens logy in particulari tantũ materialiter continetur sub ente logy in cõi, non v.º ſpaliter; & bene stat, quod aliquid pertineat, licet 2.º ad vnã sciã secundũ aliquã rõẽ cõẽ, tamen secundũ rõẽ particularẽ aliquã sciã 1.º ſpecificet; quod patet in priuationẽ, quẽ secundũ rõẽ cõẽ est obtũ 2.us intus, quia cognoscitur ad modũ entis positiui, & tamen 1.º ſpecificat, licet inadequatẽ phiã; quia est vnũ ex principijs entis naalis, ut in phia patebit.

Sic similiter, licet ens logy, ut contentũ sub ente in cõi sit obtũ 2.m intus & methe, tamen secundũ rõẽ particularẽ talis entis potest 1.º ſpecificare logã; et rõ hũẽ est, quia secundũ istã rõẽ habet aliquas passiones demonstrabiles de seipso, quẽ non pertinent ad methã, quia ad illã solũ pertinent omnes passiones entis, scilicet, bonũ, verũ, & ad logã v.º pertinent passiones particulares, scilicet, esse ostensiuũ veritatis, & facilitare intus aduersus errores oppositos, quẽ passiones conueniunt enti logy secundũ rõẽ particularẽ directiuũ operationũ intus, quẽ est eius essentia.

Ut ad=

ut ad logam spectat. **4°.** arg.° demonstratio formaliter ad logę obtum pertinet, sed demonstratio est aliquid reale; g.° obtum formale logę est aliquid = reale. **Ma.ᵃ** est certa, & mi.ⁿ prob.ᵘ demonstratio est productiua sciæ realis; g.° demonstratio est aliquid reale. **Ant.** constat, & coa prob.ᵘ efectus realis nequit prouenire, nisi à caa reali, sed scia est efectus realis; g.° caa quæ est demonstratio, est aliquid reale.

Res.ᵘ D.ᵃ ma. neg.ᵈᵒ mi. ad 1ᵉᵐ prob. D.° ant. dist.° D.° demonstratio est aliquid reale pro maali D.ᵈᵒ = coa, pro formali g.° coa; in demonstratione enim, & reperitur maale illius scilicet, actus realis intus l. sciæ; et reperitur etiam dispositio horum actuum; unde licet maale demonstrationis sit aliquid reale, tamen dispositio est aliquid Rōis.

Sed D.ᵃ est: demonstratio pro formali est caa sciæ realis; g.° est aliquid reale. **Prob.** ant. præmisę, aut dispositę caant = sciam, sed præmisę ut dispositę constituunt demonstrationem pro formali; g.° demonstratio pro formali est caatiua sciæ realis. **Res.ᵘ** g.° ant. ad prob. 1ᵉᵐ dist.° ma.ᵉᵐ præmisę ut dispositę caant sciam, si ly ut dicat Rōem formalem causandi g.° ma.ᵉᵐ si dicat conditionem necessario requisitam ad causandum D.ᵈᵒ ma.ᵉᵐ & D.ᵃ mi. neg.° coam; itaq. præmisę ex se, & ex sua virtute sunt causatiuę sciæ realis, tamen ut conditionem exigunt dispositionem logam, sine qua non possunt causare sciam, sicut ignis, licet ex se sit comustibilis, tamen requirit, ut conditionem necessariam, aplicationem comustibilis, ad hoc ut comurat.

Sed D.ᵃ est: nam illa dispositio, tantum ut conditio requiritur ad caandam sciam, sequitur, quod ens Rōis non possit constituere conseptus in Rōe instrumenti logi formaliter; g.° ruit solutio. **Prob.** ant. Rō formalis instrumenti logi consistit in hoc, quod conseptus sint caę efectiuę productiuę sciæ; g.° si ad hoc tantum ut condicio requiritur ens Rōis, seu illa dispositio, etiam ad constituendum conseptus in Rōe instrumenti logi formaliter, tantum ut conditio exigitur ens Rōis.

Res.ᵘ ad hanc replicam

neg.^do^ ant. ad pb.^um^ neg. ant. quia ratio formalis instrumenti logici non consistit in eo, quod conceptus sint causae efficientes scientiae producentes; quia hoc pertinet ad ipsos conceptus, ut habent rationem instrumenti physici, ad rationem vero instrumenti logici solum pertinet debita dispositio conceptuum obiectivorum scilicet, rectus ordo terminorum, congrua dispositio praemissarum, et materia debita propositionum et ad hoc se habet tanquam ratio formalis.

Quod patet in sacramentis, quae sunt instrumenta physica gratiae, et possunt considerari in ratione instrumenti, et in ratione sacramenti, et licet significatio ad placitum sit solum condicio requisita, ut sacramenta sint instrumenta physica gratiae, est tamen forma constituens ipsa in ratione sacramenti; sic similiter licet conceptus, ut sint instrumenta physica scientiae, petant, ut condiciones, dispositiones rationis, tamen ipsa dispositio est forma constituens ipsos conceptus in ratione instrumenti logici.

Denique pro huius quaestionis complemento notandum est; quod modus sciendi obiectivus, ut comprehendit 2.^am^ intentionem definitionis &.^a^ est obiectum adaequatum, et attributionis logicae, et omnes aliae 2.^ae^ intentiones ad istas reducuntur: sed 3.^a^ q. nota; quod inter omnia ista, quod principaliter à logica respicitur, seu obiectum principalitatis ipsius est argumentatio, seu demonstratio, quia media demonstratione intentum scientiae adquirit; alia vero instrumenta non habent hoc, quod est scientiae causam, et sic principaliter à logica respicitur demonstratio, et est eius obiectum principalitatis. Et haec de hoc, art.^o^ 1.º quaest. 1.^a^ libro proemialium.

LIBER SECUNDUS, ET QUAESTIO SECUNDA DE NATURA, ET CAUSIS ENTIS RATIONIS.

Licet

Licet agere de ente rationis non sit proprium munus logicæ, quia cum sit eius obiectum, ut diximus, quælibet scientia debet aliud supponere, ut philosophus habet 1º post.rum lec.e 1a. tamen ut melius percipiatur propria ratio obiecti logicæ aliquas quæstiones de ente rationis in communi disputare necesse est, antequam ad ea, quæ sunt propria logicæ, perveniamus.

Articulus 1.us

An sit, et quid sit ens rationis?

§.us 1.us

Explicatur 1a. pars quæsiti.

Pro priori articuli parte, notandum est: quod aliquid potest dici ens rationis tripliciter, scilicet, *subiectivè*, *effectivè*, et *obiectivè*; dicitur *subiectivè* aliquid ens rationis, quatenus intellectu, seu rationi, tanquam subiecto inhæret, hoc quod reperitur in omnibus qualitatibus quæ subiectantur in intellectu, ut species intelligibiles, et omnes habitus scientiarum; *Effectivè* dicitur aliquod ens rationis, quatenus ab intellectu, ut causa procedit; hoc quod verificatur de omni actione intellectus, et de omnibus effectibus artificialibus qui possunt dici entia rationis *effectivè* quatenus in intellectum respiciunt, ut causam effectivam sui entitationis.

Obiectivè dicitur illud, quod per modum obiecti terminat cognitionem intellectus; hocque verificatur de omni obiecto terminante. Quod ab intellectu cognoscitur. Et tamen id, quod est ens rationis *obiectivè* vel potest habere aliud esse propter tale esse obiectivum, et hoc contingit quotiescumque intellectus cognoscit aliquod ens reale. Vel potest habere solum esse *obiectivè* in intellectu, ita ut præter tale esse, aliud esse à parte rei non habeat, et hoc secundum ens rationis est, de quo in præsenti loquimur.

(1) R. Hoc supposito non defuerunt aliqui negantes dari entia rationis, quos referunt P.P. Complutenses, novissimè quoque defenditur ab Illus.º Caramuel sua solita subtilitate; sed Dominum constat ex philosopho, et D.º Th.a pluribus in locis; præsertimque S. August.ni lib. 4.º de trinit.e cap. ulti.º dicit: *Sicut nummus constituitur pretium absque aliqua realitate super*

adita, ita Deus constituitur Dominus absq. aliqua entitate reali super adita per solam relationem rationis; et D. Th.[as] 1[a]. parte, questione 28 art.[o] 2.[o] in corpore: Aliquando respectus significatus p ea, que dicuntur ad aliquid, est tantum in ipsa apprehensione rationis conferentis unum alteri, et tunc est relatio rationis tantum; sicut cum comparat ratio hominem animali, ut speciem ad genus.

Prob.[r] 3c.[o] ratione: quidquid cognoscibile est ab intellectu, habet rationem entis; quia cum obiectum intellectus sit ens, quidquid ab illo attingitur, est sub ratione entis, sed aliqua sunt cognoscibilia, que nullo modo rationem entis realis obtinent; g.[o] illa habent rationem entis rationis; g.[o] dantur. Mi.[r] pb.[r] quia intellectus cognoscit privationem realem, et respectum rationem generice ad suas species, sed huiusmodi obiecta non habent rationem entis realis, cum solum habeant esse in intellectu, nec aliquid habeant preter esse obiectivum; g.[o] sunt aliqua, que non participant rationem entis realis, et sunt entia rationis; Iterque ista entia dantur.

Confirmatur; dantur plura entia, que solum habent esse obiective in intellectu, sed hec non sunt entia realia; g.[o] sunt entia rationis. Prob.[r] ma.[r] quia ubi nulla datur figura, concipit intellectus figuram, et ubi nulla datur distinctio, concipit intellectus distinctionem, et ubi nulla datur relatio, concipit intellectus relationem, sed tantum hec habent esse obiective in intellectu; g.[o] dantur plura entia, que tantum habent esse obiective in intellectu; g.[o] dantur entia rationis. Patet hec consequentia, experientia enim est, nos multoties fingere, que in re non sunt, nec possunt esse; ut cum plura impossibilia, et chimerica pensamus; g.[o] Etc.[a]

Arg.[r] 1.[o] ita 3c.[om] quia quidquid est in rerum natura creata, debet habere aliquam causam sui, sed entis rationis nulla datur causa; g.[o] non datur. Prob.[r] mi.[r] quia si ens rationis causam efficientem haberet, maxime intellectus, sed iste non est causa illius; g.[o] nullam habet causam efficientem. Ma.[r] est certa, et mi.[r] pb.[r] nam intellectus est causa realis, sed causa realis nequit esse causa efficiens entis rationis; g.[o] non est causa efficiens. Prob.[r] mi.[r] nam causa realis causat p influxum realem, sed ad influxum realem sequitur effectus realis, et non

rationis:

Rois; g.o caa realis non est efectiua entis Rois, tunc sic, sed ablata caa eficiente omnes auferuntur caae; g.o nullam sui caam habet, et Iter non datur ens Rois.

Res. ad 2.dum et g.o ut in arguto dictum est, ad ultimum siluum 2.a ma. dis. g.o mi. Rem ad influxum sequitur efectus realis p efectu 1.o 2.do mi. Rem p efectu 2.o g.o mi. et 2. eodem modo, itaque pos intellectiua efectus primarius est aliquid reale, quia ipsa pota est pota realis, et caa realis; efectus autem 2.ius qualis est ens Rois, non petit 1.o terminare actionem realem, sed tantum resultare ad cognitionem intus sed hec resultantia ad actionem intus est quedam, quasi eficientia caaque sufficit ad entitatem ita diminutam, qualis entis Rois est.

In 2.a e quia intus non potest habere p efectu 2.o aliquid Rois; g.o ruit solutio. Prob. ans. non solum efectus 1.ius caae realis, sed etiam 2.ius debet esse realis; g.o intus non potest &c.a Prob. ans. quia utrumque tam 1.ium quam 2.ium terminat influxum, et actionem realem; g.o utrumque debet esse realis.

Res. ad replicam g.do ans. ad pbem neg. et ad eius pbem neg. tamen ans. quia efectus 2.ius intus non terminat influxum realem, sed influxum fictitium et methaforicum, quia talis influxus pcedit ab intus fingente id, quod non est, ac si esset, et sic non terminatur ad aliquid reale, sed ad aliquid fictum, et Rois.

Vnde sequitur quod intus methaforice, et ficticie cognoscens, seu fingens est caa eficiens entis Rois; cuiusque caa materialis est subiectum, cui atribuitur talis denominatio, et habet caam finalem ~~[illegible]~~ quae est ipsa entitas, quae pducitur p modum fictum ~~denominantis~~ aliquam naam, quia ens Rois non habet caam finalem sibi intrinsecam, sed ipsum ens est finale habet g.o caam finalem, scilicet, ipsam directionem operationum intus quae in pductione entis Rois intenditur.

2.o arg. ens Rois non est cognoscibile, sed quod non est cognoscibile, non est ens; g.o non datur

Ens Rōis. Prob. ma. quod non est possibile, non est cognoscibile, sed ens Rōis nullā habet possibilitatẽ; g.° non est cognoscibile. Prob. mi. quia ens Rōis tantũ habetur p actualẽ cognitionẽ intꝰ; g.° antequàm cognoscatur, nullã entitatẽ habet, vt sit possibile.

Res. quod licet ens Rōis tantũ habeat esse, dùm actualiter consideratur ab intu, tamen vt in suā caā, scilicet, intu habet possibilitatẽ, quã effectꝰ habet in suā; vnde sicut iste dicitur possibilis, quia in sua caā est virtꝰ ad illũ pducendũ, quæ possibilitas dicitur extrīca; sic similiter ens Rõ ÿ erit possibile possibilitate extrīcā, quatenus intꝰ, qui est sua caā potest illud pducere, & hoc sufficit, vt sit cognoscibile; vt dicunt Theologi de creaturis possibilib.

2.° pars articuli, in qua petitur, quid sit ens Rōis? Res. eius definitione, in hunc modũ; ens Rōis est illud, quod tantũ habet esse in intu; quæ definitio sic pponitur à nostro Angelico Doctore: Ens Rōis est ens habens esse obiue in Rōe, cui nullũ esse correspondet in re; & 1.a parte, quæst. 16. art. 3.° ad 2.um ait: Ens Rōis dicitur, quod cum in re nihil ponat, & in se non sit ens, realiter tamen, seu accipitur vt ens in Rōe. Quæ omnes coincidunt cum 1.a definitione.

Quæ quidẽ explicatur sic: p illã particulã habet esse obiue in intu, conuenit cum alÿs entib. realib. quæ terminant cognitionẽ intꝰ, ac pᵈ. habẽt esse obiũ intꝰ; illa particula tantũ excludit omnia alia entia, quæ propter esse obiuũ intꝰ habent aliud esse àparte rei; quæ quidẽ sunt entia realia, sed ens de quo loquimur in psenti propter esse obiuũ, nihil aliud àparte rei habet, & sic tantũ habet esse obiuũ in intu. Argũta quæ possunt obstare D.° hoc, articulo sequenti diluentur.

Art.us 2.us

In quo consistat essentia entis Rōis.

§.us 1.us

Præmituntur notabilia, & sententiæ referuntur.

Loquimur in psenti de ente Rōis, quod proprie est tale, scilicet, de illo, quod tantũ habet esse obiue in intu, et de hoc inquirimus, in quo

consistat

consistat eius essentia? Pro quo nota, quod denominatio alicuius rei est duplex, scilicet, intrinseca, et extrinseca; denominatio intrinseca est, quae sumitur à forma existente in re denominata. Vg.ª denominatio albi in hoc sumitur à forma, quae in ipso est; denominatio extrinseca est, quae sumitur à forma non existente in re denominata, sed in alio subiecto. Vg.ª paries denominatur extrinsecè visus à visione existente in vidente, et quodlibet obiectum denominatur extrinsecè cognitum à cognitione intellectus.

Insuper denominatio intrinseca est duplex, alia realis, et alia rationis; denominatio realis intrinseca est, quae provenit à forma reali; Vg.ª denominatio albi in hoc .l. nigri in corvo; Denominatio intrinseca rationis est, quae provenit à forma ficta ab intellectu aprehendente id, quod non est, ac si esset aliquid; Vt q.ᵗᵒ intellectus aprehendit privationem visus in hoc caeco, esse aliquam formam in ipso existentem; denominatio à tali modo .l. forma proveniens est denominatio rationis.

Hoc suposito in hac difficultate, quae plures versantur sententiae, quarum 1.ª exit; = ens rationis consistere in denominatione extrinseca; quae dupliciter defenditur ab eius autoribus, nam dicunt aliqui, quamcumque denominationem extrinsecam esse ens rationis, quem tenet Rubio in tractatu de ente rationis; alij vero asserunt = in sola denominatione extrinseca cognitionis consistere essentiam entis rationis, pro qua referuntur Durandus, Soto, et alij Thomistae. = 2.ª sententia docet, ens rationis consistere in obiecto imposibili, hoc est, in unione duorum incomposibilium, ita Hurtado, Erice, et P. Lincius, et contra omnes Autores Societatis.

3.ª sententia afirmat, ens rationis consistere in quadam entitate methafisica ab intellectu nostro fabricata, quae quidem entitas consideratur ex parte obiecti, ut intrinsecè denominare illud, cum tamen in ipso obiecto talis entitas non datur; ita contra omnes Thomistas, tam modernos quam antiquos; ideo q. sic. §us. 2us.

1.ª Oc.º PROPON.ᴿ E PROBA.ᴿ

Nulla extrinca denominatio constituit ens Rois; hec Dc.º est Dª. prima sententia, et pbº. na extrinca denominatio est aliquid reale; gº non potest consistere in ea ens Rois. Probª. anª. talis denominatio procedit à pª reali, vt efectus formalis illius; gº talis denominatio est aliquid reale; Anª. constat na talis denominatio procedit à visione. l. à cognitione, que sunt pª realis, et coñ pbª. efectus formalis pª nondistinguitur abipsa pª, sed denominatio extrinca est efectus formalis pª realis; gº nondistinguitur abipsa pª, tunc sic; sed pª est realis; gº et efectus, qui est denominatio debet esse realis.

Dpª.

1º. na constitutivus entis Rois debet esse aliquid, per quod ens Rois distinguatur abomni ente reali, sed per extrinca denominatione non distinguitur ens Rois abente reali; gº extrinca denominatio non constituit ens Rois. Probª. miª. quia inhoc, quod est esse extrincè cognita conveniunt ens reale, et ens Rois; gº extrinca denominatio non est aliquid, per quod = ens Rois distinguitur abente reali.

Dpatur 2º. quia antecedenter ad omnes operationes intus dantur extrincæ denominationes; gº non possunt constituere ens Rois. Probª. anª. antecedenter ad omnes considerationes intus omnes creature sunt cognitæ extrincè à Deo, et tamen illa extrinca denominatio non est ens Rois, si quidem Deus illud nonfacit, vt dicemus postea; gº antecedenter ad omnes operationes intus dantur extrincæ denominationes; Iter gº sunt entia realia non constituentia ens Rois.

Argª.

1º. Dª. ista Dc.ᵉᵐ extrinca denominatio nonest aliquid reale; gº falsã est titur fundamentũ nostra pbº. Probª. anª. 1º. extrinca denominatio nil reale ponit in subiecto denominato; gº non est aliquid reale. Probª. anª. extrinca denominatio nullam entitatem realem ponit in subiecto denominato; gº nihil reale ponit inillo. Probª. anª. si aliquam entitatem poneret realem extrinca denominatio in subiecto, subiectum realiter mutaretur, sed subiectum realiter non mutatur; gº per extrincas denominationes non ponitur aliqua entitas insubiecto denominato.

2º. pbª. anª; si extrinca denomiº.

esset entitas

esset entitas realis, vel esset substantia, vel accidens, sed neutrum horum est: ergo non est aliqua entitas realis realis. Minor quoad 1am partem probatur: nihil substantiale ponitur in pariete v.g. per hoc, quod extrinsece videatur: ergo extrinseca denominatio non est aliqua substantia; quoad 2am partem probatur: nam extrinseca denominatio non inheret parieti, qui est subiectum extrinsece visum: ergo extrinseca denominatio non est accidens.

Objiciatur hoc: in Deo dantur extrinsecae denominationes v.g. Dominus, Creator &c. sed tales denominationes non sunt aliquid reale: ergo aliquid datur. Minor probatur quia per tales denominationes nihil reale Deo in tempore advenit; alias Deus mutaretur realiter, quod est hereticum: ergo tales denominationes non sunt aliquid reale.

Ad hoc argumentum respondeo negando antecedens ad cuius 1am probationem distinguo antecedens: extrinseca denominatio nihil reale ponit in subiecto denominato, nihil reale intrinsecum concedo antecedens nihil reale extrinsecum nego antecedens nam per extrinsecam denominationem ponitur aliquid reale extrinsecum in subiecto denominato, scilicet, forma realis extrinsece aplicata tali subiecto. = Ad 2am respondeo quod cum extrinseca denominatio sit effectus formae, à qua provenit talis denominatio, si fuerit forma denominans substantia additur aliquid = substanciale extrinsecum subiecto denominato; si vero forma denominans fuerit accidens, aliquid accidentale ponitur in subiecto denominato, et hoc = extrinsecum non inheret subiecto denominato, sed subiecto, cui talis forma inest.

Ad objectionem respondeo negando secundo minorem ad probationem distinguo antecedens: Deo non potest aliquid reale in tempore advenire aliquid reale intrinsecum concedo antecedens aliquid reale extrinsecum nego antecedens et distinguo consequens: ergo tales denominationes non sunt aliquid reale intrinsecum concedo consequens, extrinsecum nego consequens: nec ex hoc, quod aliquid extrinsecum ponatur in Deo, sequitur mutatio in ipso, sed solum in forma denominante, scilicet, in creatura, sicut nec per hoc = quod aliquid extrinsecum Deo deficiat, sequitur, quod Deus mutetur, sed solum in creatura sequitur mutatio, à qua provenit tale predicatum extrinsecum.

2°. arg.ᵗ saltẽ denominatio extrinsecã cogniti est ens Rõis; g.° essentia entis Rõ
is in tali denominatione consistit. Prob.ᵗ ant. ens Rõis est, ut diximus, quod
tantũ habet esse obiectivè in intellectu, sed esse cognitum extrinsecè tantũ habet esse ob
iectivè in intellectu; g.° talis denominatio est ens Rõis. Prob.ᵗ min. nã tale esse cog=
nitum extrinsecè non habet esse ante considerationẽ intellectus; g.° tantũ habet esse in
intellectu.

Rñ.ᵗ g.° ant. ad pb.ᵗ sem neg. min. nã extrinseca denominatio =
cogniti non habet tantũ esse obiectivũ in intellectu, sed habet esse reale realiter à
reali cognitione, licet extrinsecè denominante, et ideo non est ens Rõis; nec pb.°
antis viget, quia licet ante considerationẽ intellectus denominatio extrinseca non
habet esse, tamen per talẽ considerationẽ non habet esse Rõis, sed realis si quidẽ
actio intellectus, à qua provenit denominatio extrinsecã, est realis; imitatur g.° in spe
cie expressa, quæ non habet esse ante actualẽ considerationẽ intellectus, et tamen non
est aliquid Rõis, sed realis, quia causatur ab actione reali intellectus.

Sed D.ᵗ est;

1°. etiã si forma, à qua provenit denominatio extrinsecã, sit realis; tamen ipsa
denominatio est aliquid Rõis; g.° solutio est nulla. Prob.ᵗ ant. denominatio ex
trinseca provenit à formã non ut cumq. sed ut aplicata subiecto, sed talis aplicatio est =
aliquid Rõis; g.° et denominatio. Prob.ᵗ min. nã talis aplicatio solũ habet esse
per intellectũ; g.° est aliquid Rõis.

2°. denominatio extrinseca non est effectus 1.ᵐᵘˢ sed
2.ᵘˢ formæ realis; g.° potest stare, quod forma sit realis, et quod denominatio re
sultans sit quid Rõis. Ant. patet, et cõa pb.ᵗ etiã si actio intellectus sit realis, ta
men potest habere per effectu 2.ᵘᵐ ens Rõis; g.° etsi forma, à qua provenit denomi
natio, sit realis, dum talis denominatio sit effectus 2.ᵘˢ potest esse aliquid Rõis.

Rñ.ᵗ

ad 1.ᵃᵐ quod non solũ forma, à qua provenit denominatio extrinsecã, datur à parte
rei, sed etiã ipsa forma, ut aplicata datur à parte rei; quia cognitio intellectus
realiter respicit, et aplicatur obiecto cognito, quia talis cognitio est respec
tiva, de cuius formali conceptu est conceptus ad, seu respicientia obiecti, et cũ
hæc respicientia sit ipsa aplicatio ad obiectũ, sequitur, quod cum realiter
respiciat obiectũ cognitum, realiter illi aplicatur; et terq. non solũ forma secundũ

se, sed=

re, sed ut aplicata, ut q. est aparte rei. **Ad 2.am** respo. dando disparitatem, que consistit in hoc, quod actio distinguitur à suo efectu causato realiter eficienter; unde quamvis efectus 1.ius actionis sit realis, quia ab ipso sumit sue specificationem, non tamen hoc est necesarium in efectu 2.io at v.o efectus fzalis, sive 1.ius sive 2.ius non distinguitur realiter ab ipsa fzã, sed est ipsa entitas fze communicata, et sic non stat, quod sit realis, et quod efectus identificatus cum fzã sit aliquid Rois; sicut stat, quod actio sit accidens, et quod efectus causatus eficienter sit substa, ut patet in hois generatione; non tamen stat, quod fzã sit accidens, et quod efectus fzalis illius sit substantia, quia efectus fzalis identificatur cum fzã. §us. 3us

2.a Dc. estatuitur et probatur.

Essentia entis Rois non consistit in obto imposibili: hec Dc. est Dª. Autores 2.e sententie, qui triplicitex explicant obtum imposibile; alii dicunt absolute ens Rois esse obtum imposibile; alii v.o dicunt obtum imposibile consistere in agregatione duarum entitatum realium adinvicem incomposibilium; ut q.o inter asserit, hois esse irraale; alii autem intelligunt p obtum imposibile, aprehentio alicuius prati, quod in re non datur, aprehenditur tamen ab intra, tanquam aliquod pratum reale sed Dª. omnes modos relatos.

Prob.a 1.o nostra Dc. Dª. 1.um modum dicendi; quia hic modus est Dª. com, et celebrem distinctionem (tam in metbis quam in Theologicis) entis Rois, in illud, quod habet fundamentum in re, et in illud, quod nullum fundamentum habet in re, de quo infra: quod patet; nam ens Rois, quod habet fundamentum in re, est illud, quod in re habet aliquid, cui atribuatur, sed hoc non potest esse aliquid imposibile; siquidem imposibile non potest dari in re; g.o dicere, quod ens Rois est obtum imposibile, est negare illud ens Rois, quod habet fundamentum in re; Iterq. hec opinio est Dª. dictam distinctionem admissam ab omnibus.

2°. pb. dc. da. 2um. modum, ens rationis debet consistere in aliquo esse solum abintra fabricato, sed agregatum ex rebus incompossibilibus non habet esse abintra solum; ergo in illo non consistit essentia entis rationis. Maior est certa, ex illius definitione, minor vero pb. nam entitates reales incompossibiles vere dantur à parte rei, et cognitio illas uniens etiam est à parte rei; siquidem est cognitio realis; ergo agregatum exitus non habet esse abintra, ac per d. in illis cuius essentia non consistit.

Confirmatur: nam plura entia rationis sunt, quae fiunt non adunando res incompossibiles; ergo cuius essentia in hoc agregato, et adunatione non consistit. Patet cons. quia si cuius essentia esset, omnibus entibus competeret. Ant. vero pb. nam quando fit distinctio rationis, intentio universalis, et cum privatio cognoscitur ad modum sensus, non est adunatio; ergo non est universaliter verum, consistere in unione rerum incompossibilium; patet ant. quia in distinctione potius est segregatio, quam adunatio.

Si cum aliquibus contrarii dicas, ipsas entitates reales dari à parte rei, non vero unionem, et agregationem illarum, licet enim homo et equus sint à parte rei, tamen unio horum, et equi solum datur per apprehensionem intellectus. = Sed da. est, nam per hanc unionem vel intelligitur cognitio quasi active adunans has entitates incompossibiles vel aliqua cognitio pure obiectiva, et ficta; si dicatur 1um. est falsum, quia talis unio est aliquid reale, quia est actus realis intellectus, si 2um. dicatur, talis unio est quaedam unio methaforica, et ficta; ergo est nostrum intentum, scilicet, quod consistat in entitate methaforica, et ficta; praeterquam quod potest impugnari confirmatione dicta in pb. dc.

3°. pb. dc. da. 3um. modum; nam quando intellectus facit ens rationis, non semper aprehendit tanquam reale id, quod est pure fictum, et rationis; ergo ens rationis non consistit in impossibilitate dicta in 3° modo. Prob. ant. nam quando intellectus aprehendit Deum cum relatione ad creaturas, non aprehendit advenire Deo aliquam relationem realem; ergo in formatione entis rationis non semper dc. ant. constat, nam si intellectus aprehenderet advenire Deo aliquam relationem realem, in 2a. operatione

intellectus=

intus formaret hoc iudicium Deus est realiter ordinatus ad creaturas; sed hoc est falsum, cum de facto iudicium contrarium proferat; g.º in formatione entis Ros non semper &c.

Unde verum est, quod intus concipit relationem Ros ad modum relationis realis, quia cum obtus intus sit ens reale, omne quod attingit, debet esse cum habitudine ad ens reale; falsum v.º est, quod relationem Ros, tanquam realem intus apprehendat, quin ponus inter utramque discernit, sicut q.do Deum, et angelos concipimus, ipsos ad modum rerum materialium intelligimus; falsum v.º est, quod illos percipiamus ut res materiales.

Obstat 1.º D.a D.em ens Ros non salvatur, nisi in ente quimerico, et impossibili; g.º obtus impossibile constituit ens Ros. Prob.a ant. ens Ros non salvatur, nisi q.do intus fallitur; g.º non salvatur, nisi in ente quimerico. Prob.º ant. ens Ros non salvatur, nisi intus formet conceptum non conformem cum obto, ut est à parte rei; sed hoc est intus falli; g.º ens Ros non salvatur, nisi q.do intus fallitur.

Si respondeas dist.do ma.em ens Ros non salvatur, nisi intus formet conceptum non conformet cum obto, non conformet ex parte rei conceptum D.do ant. ex parte modi cognoscendi, seu concipiendi; g.º ant. itaque q.do intus fiat ens Ros licet res non sit, eo modo, quo ab intus concipitur, tamen iudicat intus, quod res est eo modo, quo concipitur, hoc est, quod in conceptu habet illud esse, quod ab intus fingitur, et hoc modo non fallitur intus.

Sed D.º ad ens Ros non sufficit, quod ex parte modi cognoscendi cognoscatur res aliter ac est in se; g.º ruit solutio. Prob. ant. si hoc sufficeret, etiam Deus faceret entia Ros, sed hoc est falsum; g.º illud non sufficit. Prob.a ma.r nam Deus cognoscit materialia immaterialiter, quod est cognoscere res aliter ac sunt ipse ex parte modi; g.º si hoc sufficit, etiam Deus. Res.º ad obi.r ultimi antus dist.º ant. Deus cognoscit materialia immaterialiter, taliter quod hic diversus modus refundatur ex parte obti g.º ant. taliter quod refundatur ex parte pot. D.do ant. Unde

ad ens rōis requiritur, quod illud esse, quod ex parte modi cognos cendi resultat, sit esse fictum obtivum, & se teneat ex parte obti; at vº modus immaterialitatis se tenet ex parte cognoscentis, & sic non sufficit ad constituendum ens rōis.

§us 4us

3a Dc. proponitur, & prob.

Visso iam, quod ens rōis non consistit in denominatione extrinseca, nec in aliquo obto quimerico, aut impossibili; asufficienti partium enumeratione sequitur nostra Dc. quæ talis est: Ens rōis consistit in quodam esse ficto abintellectu considerante id, quod non est, ac si esset. Prob. 1º ex autoritate D. Thæ opusc.lo 42. cap. 1º. dicentis: tunc efficit ens rōis qdo intellectus nititur apprehendere id, quod non est, & ideo fingit illud, ac si esset ens; gº ex mente S. Th. ens rōis consistit in entitate ficta ab intellectu apprehendente id, quod non est, ac si esset.

2º. prob. Dº rōe; illud est constitutivum entis rōis frale, quô fraliter redditur distinctum ab omni ente reali, sed per illud esse fictum, redditur distinctum ab omni ente reali; gº in tali esse ficto consistit ens rōis. Prob. miº omne ens reale habet esse àparte rei independenter abintellectu, vt sunt actus reales intellectus, & alia, quæ omnino independent abintellectu, vt lapis &c. sed illud esse fictum nullum habet esse aparte rei, cum sit purè esse obtivum, & methafisicum; gº per hujusmodi esse fictum sufficienter distinguitur ens rōis ab omni ente reali.

Dfratur; ens rōis est medium inter ens reale, & purum nihil; sed illa entitas ficta est talis; gº in illa consistit fraliter ens rōis. Prob. miº talis entitas ficta, eo, quod habeat aliquod esse, non est purum nihil, cùm purum nihil nullum esse habeat; sed eo ipso, quod tale esse sit purè obtivum, & methafisicum non est ens reale; gº illa entitas ficta est medium inter ens reale, & purum nihil.

Arg. 1º. Dª ista Dcem. duplici testimonio Aristotelis; 1um habetur post.rum 1º. cap. 2º. scilicet, quod non est, non scitur, id est, quod nullum esse habet in se, non est repræsentabile

bile, nec cognoscibile, sed ens Ros non habet esse; g.º intus non potest il lud fingere, et cognoscere = 2.um testimonium est ex lib.º 3.º de anima scilicet, nihil est in intu, quin prius non fuerit in sensu; sed entitas me thafisica non atingitur à sensu; g.º non potest abintu cognosci.

Resp.º ad I.um explicando illud hoc modo, quod non est l. anter. l. Iter cum ipsa cognitione non scitur, est verum; quod v.º licet non habeat esse anter ad cognitionem, habet esse concomitanter cum ipsa operatione potest sciri, et terminare actus intus. = Si dicas, illud, quod cognoscitur abintu, specificat illud; g.º debet habere esse anter ad cognitionem; g.º si ens Ros anter ad cognitionem non habet esse, non cognoscitur abintu.

Resp.º quod ens Ros comparatur ad cognitionem l. vt dictio. l. vt contemplatio; vt dictio est caa efectiua entis Ros, et cuiuscumq. actus; et hoc modo non specificatur abintu. vt contemplatio v.º respicit, vt obtum ipsum ens Ros, et specificatur abillo, et ipsa, vt contemplationem precedit ens Ros, licet ad ipsam, dictionem, seq. alus

Ad aliud testimonium resp.º quod id, quod est in intu, debet esse in sensib.º per speciem ppiam l. alienam; et sic licet ens Ros non sit in sensib.º per speciem ppiam, est tamen in sensibus per speciem entis realis.

2.º arg.º ens Ros non potest consistere in aliquo esse intrico; g.º non potest consistere in aliquo esse ficto abintu. Prob.º an.º quodlibet esse intricum assignabile est aliquid reale; g.º in illo non potest consistere ens Ros. Prob.º an.º quodlibet esse intricum non distinguitur abentitate ipsius speciei, in qua representatur, sed species est aliquid reale; g.º quodlibet esse intricum est aliquid reale. Prob.º ma.º esse inteligibile cuiuscumq. obti, nil aliud est, quam ipsa species, quæ in esse intelligibile est ipsum obtum, sed inteligibilitas speciei non distinguitur abentitate speciei; g.º neq. obtum in esse intelligibili distinguitur abipsa entitate speciei; Itaque si ens Ros non habet aliud esse intricum, nisi per modum obti non distinguitur ab entitate speciei, in qua representatur, sed =

hęc est realis; g.° &c.

R.^a g.^do ant.^a ad pb.^em g.^a ant. & ad illius pb.^m dic g.° ma.^em quodlibet esse intrins non distinguitur ab entitate speciei; esse intrins vt quo D.^do ma.^em esse intrins vt quod. g.° ma.^em itaq. species= considerata vt quo, & prout continens obti non distinguitur ab ipsa intelligibilitate, quia per tales constituitur vicaria ipsius obti; at v.° ipsum obtum vt quod consideratum distinguitur ab illa tanquam res contenta à suo continente.

Art.^us 3.us

Vtrum ens rationis existat per existentiam sui fundamenti.

§.^us 1.us

Notabilia proponunt.^r & Statuit.^r 1.^a D.°

Ad huius articuli intelligentiam notandum est 1.° quod ens rationis habet ex se suam quiditatem, quę quidem non est ficta, sed fingibilis, sicut essentia falsitatis non est falsa, vnde verè potest cognosci, cum autem possibilitas, & essentia dicant ordinem ad existentiam, eo ipso, quod ens rationis habeat suam quiditatem, & essentiam, capax est ad existendum extra causas, quod prestat existentia.

2.° notandum est, quod existentia est duplex alia virtualis, formalis alia; existentia virtualis dicitur, illud quod habet res intra suas causas primas; formalis v.° existentia dicitur, illud esse, quod res habet in se, vt est extra omnes suas causas; in presenti enim non inquiritur an ens rationis existat virtualiter per existentiam sui fundamenti, quia cum fundamentum non sit causa per se habens in se esse entis rationis, certum est ens rationis non existere virtualiter per tales existentias; solum g.° formalem existentiam entis rationis indagamus.

Hęc autem formalis existentia est duplex, alia propria, et connaturalis, alia aliena; existentia propria est, quę est identificata cum re existente, ab illaq. exacta, sicut existentia creata est propria creaturę; existentia aliena est, quę cum sit propria alterius rei, facit= aliud existere, vt existentia verbi diuini est aliena humanitati, quę=

per illam

per illam existit; modò igitur inquirimus, an ens rationis existat per existentiam sui fundamenti, tanquam per existentiam alienam? quia certum est, quod per illam, tanquam per propriam existentiam non potest existere. Vltimò est advertendum, quod est duplex genus entis rationis, aliud quod immediatè fundatur supra ens reale, ut relatio doctoris, seu magistri, privatio rationis &c. aliud sunt, quae immediatè fundantur supra aliud ens rationis, ut relatio universalitatis in natura humana, quae fundatur in unitate, quae est aliud ens rationis, et de utroque genere entis rationis procedit quaestio, an existat necne, l. possint existere per existentiam sui fundamenti; pro cujus resolutione sit 1a Dico

ens rationis primò fundatum in entitate reali non existit formaliter per existentiam sui fundamenti; haec Dico inter Thomistas est certa, quod sequitur et citat M. Linze in hac quaestione probatur q. autoritate Aristotelis, et D. Thomae qui pluribus locis asserunt ens rationis esse ens in anima, quod certè falsum esset, si existeret per existentiam sui fundamenti, quia tunc non esset ens in anima, sed ens extra animam, ut potè habens in sua existentia independens; et D. Thomas opusc. 42. cap. 1o. dicit: hinc est est ens rationis quando intellectus nititur apprehendere id, quod non est, ad modum entis, sed tunc incipit existere, quando fit; ergo tunc incipit existere, quando actualiter intellectus concipit illud, quod non est, ac si esset; et ideo ante talem considerationem intellectus non habet ens rationis aliquam existentiam. 2o probatur Dico

nam existentia fundamenti entis rationis adaequatur cum ipso fundamento; ergo per talem existentiam ens rationis non potest existere; Consequentia constat, quia ex adaequatione existentiae fundamenti cum ipso infertur nullum aliud posse existere per talem existentiam, sicut ex adaequatione formae substantialis cum una materia, sequitur aliam non posse informare eam. Antecedens vero probatur: existentia fundamenti est modus illius, quo actus ultimus constituens fundamentum in actu ultimo in linea entis; ergo essentialiter adaequatur cum ipso fundamento. Antecedens patet, et consequentia probatur: omnis modus essentialiter adaequatur cum eo, cujus est modus, sicut sessio Petri v.g. quia

est modus ipsius Petri essentialiter adequatus cum ipso, ita ut non possit Paulus sedentus constituere; ergo si existentia fundamenti est modus ipsius fundamenti, ita essentialiter adequata cum ipso, ut aliud non possit constituere existens.

Probatur; quia si ens rationis existeret formaliter per existentiam sui fundamenti, tunc produceretur ens rationis quando fundamentum illius producitur; at vero hoc est falsum; ergo et id, ex quo sequitur; patet sequela tunc alia res producitur, quando ei communicatur formalis existentia, sed si ens rationis existeret per existentiam sui fundamenti, tunc ens rationis incipit existere formaliter, quando eius fundamentum producitur; ergo sequela est vera. Falsitas consequentis probatur quia quando fundamentum producitur per eandem actionem ens rationis, vel per distinctam, si per distinctam assignetur, non enim est assignabilis, nec per eandem actionem productivam primo terminatam ad fundamentum, et 2.° ad ens rationis, quia hoc modo si ens rationis resultaret, esset per naturalem emanationem absque dependentia alterius actionis, sed hoc est impossibile; ergo patet maior quia iste modus resultandi ad positionem fundamenti est proprius relationis realis, sed non potest convenire huic enti rationis; ergo impossibile est, quod ens rationis producatur &c.

3.° probatur Dic; essentia, et existentia debent esse in eadem linea, sed existentia fundamenti entis rationis non est in eadem linea cum ente rationis; ergo ens rationis non potest formaliter existere per talem existentiam. Probatur maior essentia, et existentia sunt inter se proportionata, sunt enim actus primus et 2.us cuiuscumque rei in eadem linea, sed si sint diversae lineae non sunt proportionata, sed potius improportionata; ergo essentia, et existentia debent esse in eadem linea, hoc est, sed existentia fundamenti est entitas realis; ergo non potest convenire enti rationis, quod est diversae lineae, ac per consequens improportionatum.

Si dicas hac ratione tantum probari ens rationis non posse existere per existentiam fundamenti sui, tanquam per propriam existentiam, quod admittunt contrarii, non vero sequitur ens rationis non posse existere per existentiam alienam, sicut humanitas Christi Domini licet per propriam existentiam non existat, existit.

existit tamen p existentiã verbi, tanquã p alienã, et non connaturaliter ipsi.

Sed 2º replicatur 1º nã si ens rõis existeret p existentiã funda menti, vt p existentiã alienã, non esset ens rõis; g.º id solueret nulla. Sequela pbr nã illa existentia etsi sit aliena est realis; g.º realiter facit existere, sed realiter existere non competit enti rõis, sed reali; g.º iã ens rõis esset ens reale. 2º pbr sequella, quia humanitas Christi Domini existit p existentiã verbi diuini; et si sit aliena, talis reddit Christus non purus hõ; g.º si ens rõis existeret p existentiã fundamenti, tanquã p alienã non esset purũ ens rõis sed esset partim reale et partim rõis. Patet cõa, ideo Christus Dñs non est purus hõ, quia participat alienã existentiã, scilicet, verbi, et participando habet aliquid illius, cum quo, et humanitate resultat Christus, sed casu, quo ens rõis p alienã existentiã existeret, scilicet, entis realis, haberet aliquid reale; g.º non esset purũ ens rõis, quod resultaret. 2º replicatur existentia fundamenti entis rõis est aliena enti rõis, vt dicit relatio; g.º non potest constituere ens rõis existens. Prob.r cõa; nulla existentia creata potest alienã nãã existentẽ constituere; g.º si talis est existentia fundamenti entis rõis pillã non poterit Ec. Prob.r ant. existentia terminans, et constituens alienã nãã est infinita; g.º nulla existentia creata Ec. Prob.r ant. existentia terminans alienã nãã exigit determinatione ppiã nãã ad aliã terminandã, sed hoc est ppiũ existentiæ infinitæ; g.º

Prob.r mi. quia si Angelus identificaret differentiã suæ sp̃ei, esset infinitus, quia eo ipso, quod extat extra ppriã lineã, secum posset identificare omnes diffas rerũ (Vt dicunt Thomistæ) g.º si existentia fundamenti determinatione ipsius exiret ad terminandã entitatẽ rõis, esset infinita in rõe terminandi; instantiaq. exemplo dicto à contrarijs in solutionẽ; ideo Verbũ

Divini existentia reddit naturam humanam formaliter existentem, quia infinita in ratione terminandi, sed existentia fundamenti entis rationis talis infinitate caret; ergo non potest ens rationis constituere existens.

Solvuntur argumenta §us 2us contra istam doctrinam

Arg. 1o. Doctrina rationis nostrae doctrinae naturae inter fundamentum entis rationis, et eius existentiam non invenitur tanta improportio, et inadequatio, ut non possit ens rationis existere per existentiam fundamenti; ergo ratio doctrinae est nulla. = Prob. antecedens: species impressa entis realis, non ita adequatur cum ente reali, ut non possit per illam repraesentari ens rationis; ergo existentia fundamenti non ita adequatur etc. Antecedens est certum, et consequentia probatur: sicut existentia est ultima actualitas ultimo constituens rem extra omnes causas in linea entis, ita species impressa est forma constituens obiectum intelligibile in actu 1o. sed non obstante hoc, species impressa non ita adequatur cum ente reali, ut non possit repraesentari ens rationis per illam; ergo similiter.

Confirmatur hoc; quia si ens rationis existeret per existentiam entis realis, talis existentia non esset infinita; ergo nullum est inconveniens illatum. Prob. antecedens: et si per speciem entis realis repraesentetur ens rationis, talis species non est infinita; ergo et si per existentiam entis realis existat, talis existentia non esset infinita. Antecedens est certum, et consequentia patet a paritate rationis.

Respondetur ad argumentum negando antecedens ad probationem concesso antecedente negando consequentiam et ratio disparitatis est, quia species impressa se habet per modum principii representativi, et ideo habet amplitudinem ad alienam naturam, quia de ratione principii est illimitata amplitudo: at vero existentia se habet per modum termini, et ideo coartatur ad propriam naturam, quia de ratione actualitatis per modum termini est coartatio, et limitatio; ut videre est in Angelo in specie angelica; eadem enim species potest repraesentare Angelo homines, equum, et Deum, et tamen una existentia nequit reddere existentia omnia haec propter rationem dictam.

Et per hoc patet ad confirmationem; quia cum existentia sit actuatio per modum termini quae coartatur ad

propriam

pprig naq, et sic eo ipso quod extra limits pprig naq exiret, euaderet infinita, quod non contingit in specie, quia actuat naq per modu principii, et sic potest exire extra limits pprig naq sine eo, quod infinita euadat. 2°. arg. inter existentia realis fundamenti, et ens Rois datur sufficiens pportio, ut p illa ens Rois existat. g° potest existere pexistentia sui fundamenti. Prob. ant. quia inter illa datur pportio actus, et pot. g° est sufficiens pportio. Prob. ant. 1°. inter accidens, et subta datur pportio actus, et pot. l. receptiui, et receptibilis, et tamen in Roe entis sunt impportionata; g° licet ens reale, et Rois sint in Roe entis impportionata, poterunt pportionem habere in Roe actus, et pot. 2° pb. ant. et si non sit pportio inter ens diuisibile, et indiuisibile, diuisibile tamen p indiuisibilis existe existit; g° quamuis non sit pportio inter ens Rois et ens reale; olig. ens Rois p existe realis existere poterit. 3° pb. ant. inter naa finita, et exista infinita datur pportio; g° et si ens Reale, et Rois sint tanditantia (immo minus) habebunt pportionem. ant. constat in Christo Domino, cum pb. non minus distet exista infinita à naa finita, quam exista realis abente Rois, et tamen pportionantur exista infinita, et naa finita, g° similiter.

Resp.

neg. ant. ad pb. neg. ant. ad 1.am illius pb. resp. quod subta, cum habeat esse simpliciter, dat esse accidenti, quia se habet respectu illius veluti cau materialis, efficiens, et finalis; at v°. ens Rois, licet fiat ad similitudinem entis realis, tamen in sua lignea independet ab ente reali, cum non sit modificatio l. affectio entis realis; sicut est accidens respectu subtae; sed potius habet suum esse substantiale, quasi dicam, et sic non potest habere pportionem actus, et potentiae.

Ad 2.am resp. quod instans est virtualiter diuisibile et sic tempus p illud potest existere; at v°. ens reale, nec virtualiter

est ens fictus, & sic non potest per illud existere ens Rōis; imò divisibile, & indivisibile proportionantur in hoc, quod utrunque obtinet veram, & propriam rōis entis, quæ quidem non habent ens Rōis, & ens reale.

A.d 3.am sup.i D.o ant. neg.do cons., & ad disparitatem est; quod ex una parte existentia verbi, est infinita in rōne terminandi; unde suplendo existentiam creatam potest aliquam naturam terminare; ex alia parte humanitas Christi Domini est capax, seu habet potentiam obedientialem, ut per infinitam existentiam sit terminabilis; ac proinde inter illa est proportio in esse actus, & potentiæ, secus autem inter existentiam fundamenti, & ens Rōis, oppositum dicamus contingit. = Sed D.o est existentia infinita, quia talis potest naturam finitam terminare; ergo existentia fundamenti, si sit finita poterit ens Rōis terminare; tunc sic, sed datur ens Rōis fundatum in entitate infinita, scilicet, distinctio Rōis inter atributa Divina, ergo hoc ens Rōis rōq. poterit per existentiam fundamenti existere.

Res. disting.do ant. existentia infinita, quia talis potest naturam finitam terminare, præcise quia infinita c.o ant. & quia aliàs ex parte naturæ terminatæ est capacitas potentiæ obedientialis D.do ant. & c.o cons., quia licet ens Rōis in entitate infinita fundetur, tamen non est in illo capacitas, seu potentia obedientialis ad recipiendam existentiam infinitam, aliàs esset quid deificatum, quod est absurdum.

3.o arg.r datur aliquod ens Rōis existens per existentiam sui fundamenti; ergo ens Rōis &c. Prob. ant. 1.o relatio creatoris in Deo est relatio Rōis, at quid hæc existit per existentiam sui fundamenti; ergo datur &c. Prob.r min.r talis relatio existit ante actualem considerationem intellectus, siquidem ante omnem considerationem intellectus dicitur Deus Creator; ergo talis relatio existit per existentiam sui fundamenti.

2.o prob. ant. Christus D. dicitur Filius B.V. ante omnem considerationem intellectus, & tamen talis relatio est Rōis; ergo existit ante actualem

alem

aliq considerationq intelq; ac p. d. existit p existq sui fundamenti. Mi. patet, quia existq D. est incapax relationis realis, sicut omnis entitatis realis, aliq Deus mutaretur, siquidem acciperet aliquid ex tempore, quod ab eterno non habebat, quod est erroneum.

3° arg. signum ad placitum constituitur in loo signi p relationem 2am, et tamen talis relatio existit p existq sui fundamenti; go. Prob. mi. talis relatio posita in signo perseverat deficiente consideratione intelq, qua fuit producta; go. existit &. patet coa, quia non potest existere p existq 2ae, cum ista deficiat, consideratione deficiente intelq; et ant. pb. nq deficiente consideratione intelq perseverat signum ad placitum; go. perseverat relatio 2a ipsi qua tale signum constituitur; patet coa, quia nihil potest permanere deficiente eius fma constitutiva.

Resp. ad argum neg. 2do ant., ad 1am eius pb. 2em dta mai. neg. mi. ad illius pb. 2em dig. ant. = talis relatio existit ante omnem considerationem intelq formaliter, neg. ant.; existit fundamentaliter, cd. ant. et go. coq; talis namque relatio 2a tantum fundamentaliter existit, quia fundamentum eius existit; non v. formaliter, usq. dum intelq actualiter considerat illud. Et similiter resp. ad 2am pb. 2em

Ad 3am resp. dta mai. neg. mi. ad pb. 2em dig. ant. talis relatio perseverat deficiente consideratione intelq, perseverat formaliter nego ant. perseverat fundamentaliter cdo ant. et pb. 2em huius antecedentis, quâ urgetur, resp. quod signum perseveret formaliter, non est necessarium, quod formaliter perseveret consideratio intelq, sed sufficit, quod moraliter perseveret, sicut dicitur de impositione vocis, quae non formaliter perseverat in voce, sed tantum moraliter, quod sufficit, ut formaliter significet vox.

§us. 3us.

2a. Cc. proponitur, & probatur.

Ens rationis fundatum primè in alio ente rationis non existit per existentiam sui fundamenti; hæc dicitur est contra, et potest probari rationibus, quæ præcedunt, præter quàm quod probatur specialiter nostra dicitur, nam unum ens rationis specificè distinguitur ab alio ente rationis in illo fundato, sed hoc ipso existentia unius nequit alium existentem reddere; ergo. Probatur minor: si essentia unius entis rationis est distincta specie ab essentia alterius entis rationis, etiam existentia unius distinguitur specie ab existentia alterius, sed existentia unius rei specie distincta ab alia nequit illam facere existentem; ergo eo ipso, quod unum ens rationis differat ab alio, nequit aliud reddere existens.

Confirmatur; quia licet tam primæ quàm 2æ intentiones rationis verbi gratia sunt aliquid rationis, et ita in illis fundentur, tamen specificè, et formaliter distinguuntur; ergo existentia unius entis rationis non potest esse existentia formalis alterius; Probatur consequentia, quia existentia pertinet semper reductivè ad speciem suam, cujus est existentia; ergo quæ diversæ speciei nullatenus possunt per eandem existentiam existere; ergo si 1æ et 2æ intentiones verbi gratia specificè distinguuntur per existentiam 1æ non poterit 2a intentio existere.

Nec valet, si dicas; ens rationis est ejusdem lineæ cum alio ente rationis, cum utrumque ens rationis sit; ergo benè poterit unum per aliud existere. Non inquam, valet, quia licet sint in eadem linea, quasi generica, non tamen sunt in eadem linea quasi specifica, quia specie distinguuntur (ut diximus in probatione) sed etsi aliqua talem convenientiam in ratione entis habeant, non sequitur eandem existentiam habere; ergo falsum est dicere, quia sunt ejusdem lineæ, et in eodem genere entis rationis, unum per aliud posse existere. Probatur minor: et si entia realia habeant convenientiam in ratione entis, et sint ejusdem lineæ, et generis, non existit unum per existentiam alterius; aliàs non esset unicuique adequata, et ultima actualitas esset quasi infinita, et alia plura inconvenientia; ergo non sufficit convenientia in esse entis; ergo et si ens rationis sit ejusdem lineæ cum alio ente rationis, non potest unum per aliud existere.

Propia

PROPRIA ENTIS RATIONIS EXISTENTIA PROPONITUR.

Ex dictis sequitur nullum ens rationis existere, nisi dum actu ab intellectu cognoscitur, quidquid tribuit illi existentiam, quae est modus quidam rationis; nam ad eum modum, quo, quando producitur ens reale, producitur quidam modus realis, qui est existentia illius; ita quando producitur ens rationis, producitur quidam modus, qui est existentia illius, et haec ab intellectu producitur, qui est causa productiva entis rationis.

Hoc probatur: existentia cuiuscumque rei est ultima actualitas illius; ergo existentia entis rationis erit ultima actualitas, quam potest habere, sed ultima actualitas, quam quodlibet ens rationis potest habere, est obici actualiter intellectui, et illius cognitione terminare; ergo in eo consistit existentia entis rationis; Probatur minor: essentia entis rationis est esse in anima, esse à ratione dependens, et esse obiectum in intellectu; sed maior et ultima actualitas erit in anima à ratione dependentis, et esse obiectum in intellectu, est actualiter ab intellectu cognosci ad modum entis; ergo ultima actualitas entis rationis est obici actualiter intellectui.

Confirmatur; nam existentia entis rationis et essentia proportionantur, sicut actus primus et secundus in quolibet ente reali, sed iste modus existendi est actus secundus, et ideo proportionatus essentiae entis rationis; ergo eius existentia est actualiter ab intellectu considerari. Probatur minor: quia iste modus est esse actualiter cognitum ab intellectu; ergo est quasi actus secundus, et magis proportionatus entis rationis. Probatur consequentia; essentia namque entis rationis est esse cognoscibile, et obiicibile in intellectu; ergo modus magis proportionatus tamquam secundus actus est esse actualiter cognitum; Patet consequentia; quia iste actus est ultimus illius potentiae; sed adverte, quod verbum mentis non est ultima actualitas et existentia, per quam ens rationis existat, quia tale verbum est aliquid reale, et extrinsecum enti rationis; at vero existentia entis rationis est intrinseca illi, et est rationis.

Si dicta hanc definitionem arguas, quod ex illa sequuntur plura inconvenientia; ergo non debet sustineri. Probatur antecedens.

sequitur, quod posit existere essentia sine passionib.^s & 2o generica
sine diffã specifica, & alia huiusmodi; g.o Prob.r ant. nã intus, =
cũ sit liber, potest considerare intentionẽ generis, non considerata
intentione speciei; potest g.o considerare vniuersalitatẽ absq. prędica
bilitate, quę est quasi passio illius; g.o

R.ei: ad hęc X.a communẽ Tra-
rũ solutionẽ: in entibus rationis hęc non sunt inconuenientia; quia
cũm non habeant connexionẽ realẽ, sicut entia realia habent, inde est
quod posit vnũ ens Rõis considerari ab intu alio non considerato.

2.o

arg.r si ens Rõis existeret solũ, dũ actu consideratur ab intu, seque
retur, quod ens Rõis existeret antequã haberet existã; sed hoc est =
impossibile; g.o Sequela pb.r posset intus cognoscere ens Rõis non cog=
nita eius existã; g.o existeret antequã haberet existã. Patet ant. nã=
intus, vt diximus, est liber ad cognoscendũ vnũ ens Rõis sine alio.

R.ei

quod cognitione speculatiua potest intus cognoscere ens Rõis sine ex
istentia, non v.o cognitione practica; nã tali cognitione practica =
manet intus necessitatẽ ad pducendã existentiã entis Rõis, ex eo,
quod eius existentiã pducat; sicut dicitur de maã 1.a quę liberè
pducitur à Deo, sed ex suppositione, quod illã pducat, necessitatur ad
pductionẽ fẽ, quę informet talẽ maã, & existentiã reddat.

Art.us 4.us

Quotuplex sit ens Rõis?

§.us 1.us

Proponuntur diuisi.es Entis Rõis.

In ente Rõis possunt tria considerari, scilicet, subtũ cui attribuit.r
id, ad cuius similitudinẽ concipitur; & 2o ipsa, quę concipitur, & attri
buitur alteri, & X.a hęc tria, triplex entis Rõis assignatur contra diuis
sio; 1.o diuiditur ex parte subti, cui attribuitur, in illud, quod habet
fundamentũ in re, & in illud, quod non habet fundamentũ in re,
seu in ens Rõis ratiocinantis, & in ens Rõis ratiocinatę; illud dicitur habere

fundamentũ

fundamentum in re, seu ens rationis rationatum, quod à parte rei aliquid habet, cui attribuatur; V.g.ª intentio generis attribuitur animali, intentio speciei homini &c.ª Illud dicitur non habere fundamentum in re, seu ens rationis ratiocinantis, quod in re non habet, cui attribuatur, ut quimera, et similia.

2.ª divisio est ex parte illius ad cuius similitudinem fit; et hoc modo non habet determinata membra, sed per omnia genera divagatur; nam potest concipi ad modum substantiae; ut quando mons aureus concipitur; potest concipi ad modum quantitatis; ut quando concipitur vacuum, ac si esset aliqua quantitas; et potest concipi ad modum qualitatis; ut quando concipitur caecitas ad modum formae; et sic de caeteris.

3.º divisio entis rationis ex parte formae, quae concipitur, in negationem, privationem et relationem. Negatio est carentia formae in subiecto inepto, seu incapaci illius; V.g.ª carentia visus in lapide, dicitur negatio. Privatio est negatio formae in subiecto apto, et capaci illius; V.g.ª carentia visus in homine dicitur privatio. Relatio est quidam respectus, quem intellectus format inter duo, quae à parte rei non se respiciunt; V.g.ª respectus, quem intellectus format in natura humana in ordine ad sua individua.

Sed nota; quod negatio potest sumi dupliciter .l. latè prout dicit carentiam formae in subiecto apto .l. inepto, hoc quo modo negatione sumpta, tantum dividitur in negationem, et relationem ut illud divisit D.us Th.as quaest. 21. de veritate, art.º 1.º l. potest sumi negatio stricte, ut tantum dicit carentiam formae in subiecto inepto, et hoc modo est distinctum membrum à privatione, et sic intelligendum est D.us Th.as pluribus in locis, ubi dividit negationem, in privationem, et negationem id est, negationem late sumptam in privationem, et negationem stricte sumptam; sic concordant loca D. Th.ae verbo mentis, et nos cum communi consensu entis rationis assignamus.

Sed etiam nota; quod negatio, et privatio possunt dupliciter considerari .l. remotive, hoc est, potest considerari ipsa remotio formae in subiecto; V.g.ª remotio visus in homine, et lapide, et sic a

consideratÿ sunt aliquid reale, & de illÿs ut sic non loquimur hic, possunt etiã considerari, quatenus intus considerat ipsorũ carentiam, ac si esset aliqua fũa inhærens in re ipsa, & tunc facit fũ Rõÿ, & de illÿs sic consideratÿ loquimur in præsenti, inter has autẽ diuisiones entÿ Rõÿ, præcipua, & principalÿs est 3.ª dequa dubitaᵗ an bona, & adequata sit. Pro quo sit.

§us. 2us.

Ens Rõis adequatè diuiditur in negaᵗionem, priuationem, & relaonem.

Hæc Ɔ.º sumitur ex philõ 4.º & 5.º meth.ᶜ, caᵖ 3.º docet Angelicus D.ᵃ queᵉ 21 de veri. artᵒ 1.º dicens: id, quod est Rõÿ tantũ non potest esse nisi duplex, scilicet, negatio. l. aliqua relatio; & in 1.º distin. 28 qui. 1.º art. 1.º ad 2.um ait: omnÿ negatio, quæ est in aliquo subto determinato potest dici priuatio; ex quo sequitur, quod secundũ D. Thᵃˡ. id, quod est Rõÿ. l. est = negatio l. priuatio l. relatio.

Proc g.º sic; pb.ⁱ illa est bona, & adequata diuisio, quæ datur p membra exaciẽtia totã confusionẽ diuisi; sed = talÿ est prædicta diuisio; g.º Prob. mi.ᵃ id, quod est Rõÿ, vel. l. remouet l. ponit aliquid; si remouet. l. à subto incepto, & sic est negatio. l. à subto apto, & sic est priuatio: si ponit aliquid, l. potest esse relatiuũ, quod sit in re, & sic est relatio realÿ; g.º restat solũ, quod sit aliquid relatiuũ Rõÿ, seu aliquis respectus à roe fabricatus, & sic erit relatio Rõÿ; g.º diuisio adequata est in negationẽ, priuationẽ, & relationẽ.

Argᵘ.

1.º Ɔ.ª 1.ᵃᵐ Ɔ.ᵉᵐ omne ens Rõÿ, ut tale, est aliquid positiuũ; g.º malè diuiditur in neg.ⁿᵉᵐ &c. Prob.ᵗ ant. negatio & priuatio tantũ sunt entia Rõÿ quatenus sunt positiones fũ talÿ Rõÿ; g.º sunt aliquid positiuũ. Patet ant. quia ut remotiones sunt, sunt aliquid reale.

Ɔ.ᶠ fatur, hoc q.ᵈᵒ ens reale absolutũ, & realiter non relatũ, p Rõẽ refertur, tunc relatio = Rõÿ non dicitur aliquid positiuũ, seu aliquid non relatũ; g.º è contra q.ᵈᵒ non ens.

2do q. non ens, seu privatio, et negatio entis sunt entia Rationis non debet dici negatio, aut privatio, sed ens positivum. Resp. ad argumentum neg. do ant. ad 1em pb. dist. ant. quatenus sunt positiones fictæ Rationis necessario includentis non esse reale C. do ant. non includentis; g. ant. et cons.; quia cum esset illius entitas Rationis sit esse diminutum, fictum, et non esse simpliciter, et solum aliquid secundum quid, inde est, quod potius dicendum est esse negativum, aut privativum, quam aliquid positivum. Ad confirmationem resp. C. to ant. neg. do cons.; quia esse positivum reale destruit entitatem Rationis, et similiter non relatio excludit relationem Rationis, quia non relatio opponitur relationi, quæ includit tantum reale, quam Rationis, quia in conceptu ad non explicat realitas, et sic ubi salvatur entitas Rationis, non ex parte eius, ad cuius similitudinem fit, sed ex parte rei concepta. Arg. 2o. privatio, et negatio non sunt entia Rationis, sed realia; g. male inter membra dividentia assignantur. Prob. ant. quia (ut sepe diximus) ens Rationis est, quod solum habet esse obiective in intellectu, sed privatio, et negatio inveniuntur antecedenter ad omnem operationem intellectus; g. non sunt entia Rationis. Prob. mi. 1o de privatione; quia principia entis naturalis sunt realia, et tamen inter ea ponitur privatio; g. antecedenter ad operationem intellectus est privatio. Patet cons. nam independenter ab intellectu datur a parte rei generatio. 2o pb. mi. quia a parte rei homo habens capacitatem ad visum potest habere negationem illius, et lapis non habens capacitatem a parte rei potest habere negationem, quia antecedenter ad operationem intellectus homo denominatur cæcus, et homo non videns; g. antecedenter ad omnem operationem intellectus &c. Resp. ad argumentum neg. do ant. ad eius pb. 1em neg. mi. ad cuius 1am pb. resp. quod ut privatio sit principium entis naturalis, et ut tale ad generationem concurrat, sufficit, quod fundamentaliter existat, scilicet quod materia realiter non habeat formam, cuius primi est capax; non g. re

qui^t. ad generationem, imo nihil conducit, quod negatio sit in materia concipiatur ad modum formæ in ipsa existentis, quod est formaliter privatio.

2°

Replic.^o eodem modo, quia negatio, et privatio tantum fundamentaliter reperiuntur à parte rei, ad hoc autem ut sint formaliter, requiritur quod intellectus, id, quod nihil est in subiecto in illo consideret, ac si esset aliqua forma realis in ipso existente, et tunc tantum per actionem intellectus est formaliter negatio.

Nec obstat, ut denominentur à parte rei homo cæcus, et lapis non videns, quia ut diximus, ad hoc ut homo absolutè, et in facie quasi denominetur cæcus, et lapis non sufficit, quod non habeant visum, quod tantum est habere privationem, et negationem solum fundamentaliter, et sic distinguitur illa propositio privatio, et negatio sunt à parte rei formaliter ergo fundamentaliter Et^o.

Arg.^i 2.º omne ens rationis est relatio rationis; ergo non rectè dividitur ens rationis. Prob.^r ant. quia omne ens rationis dicit respectum ad intellectum, et ad subiectum, quod denominat = sed talis respectus non est realis relatio; ergo erit respectus, et relatio rationis = Resp.^r neg.^do ant. ad prob.^em dist.^o ma.^rem omne ens rationis dicit = relationem ad intellectum, et ad subiectum; relationem transcendentalem, ut adinvicem causa efficiens, et materialis Con.^do ma.^em relationem prædicamentalem ut ad ... ergo ma.^em quia et si hoc modo respiciat intellectum non sufficit, ut contineatur formaliter in genere relationis, sicut = licet accidens dicat respectum transcendentalem ad subiectum, non sufficit, ut omne accidens in genere relationis ponatur.

3.º arg.^i dantur plura entia rationis, quæ sub dictis membris non continentur, ergo talis divisio non est adequata. Prob.^r ant. 1.º namque multoties fingitur substantia rationis, ut quando angelus concipitur ad modum substantiæ, et quando ... fingitur, et alia quæ huiusmodi, quæ non sunt privationes, neque relationes, neque negationes; ergo Prob.^r ant. **2.**^o unitas rationis nulla est istarum; ergo non rectè dividitur ens rationis. Prob.^r ant. unus dicitur

ad se.

ad se absolute, et non respective ad aliud; ergo non est relatio, quod non sit negatio; patet, quia unitas includit aliquid positivum, sicut unitas naturae humanae in Petro dicit naturam indivisam in se, et divisam à quolibet alio; ergo non est negatio. Prob. 3°. ant. distinctio rationis non est neque relatio neque negatio; ergo Prob. ant. quoad 1.am partem, quia potius in ipsa distinctione fundatur relatio distinctorum; ergo quoad 2.am etiam quia tollit rationis unitatis. + negationem.

Resp. ad argumentum neg. ant. ad prob. 1.em dist. ant. non sunt negationes &c.a ex parte illius ad cuius similitudinem finguntur, conc. ant. ex parte illius quod fingitur neg. ant. unde quando concipimus Angelum, aut aliam substantiam rationis, hinc vere fingitur substantia, ubi non est substantia, et sic ex parte illius, quod concipitur, est negatio substantiae; licet ex parte illius, ad cuius instar fingitur, non sit negatio &.

Ad 2.am prob. 1.em resp. quod unitas est aliquid negativum, ut potè consistens in carentia distinctionis, atque hanc importat formaliter = **A**d 3.m dicitur, quod distinctio rationis est relatio distinctorum, quae hoc ipso, quod sola ratione distinguuntur, quorum distinctio est relatio, licet quantum ad modum concipiendi, concipiantur ad modum diversarum rerum subsistentium; tamen ipsum formale, quod intus concipit, est relatio, et haec non fundatur in relatione, sed in distinctione virtuali, quae non est formaliter distinctio sed quaedam unitas cum fundamento ad distinctionem.

Art.us 5.us

Quid sint 1.a et 2.a intentio logicalis, et in quo fundentur.

§.us 1.us

1.a par dubii resolvitur.

Quia ergo in art.° ante egimus de relatione, et de 2.is intentionibus, quae sunt formale obiectum logicae, et sunt relationes rationis, ideo convenienter de 2.is intentionibus agimus hic; sed nota, quod hoc nomen Intentio est equivocum, et 1.° significat actum voluntatis =

quo intenditur fine, et in hoc sensu accipitur cortex Filosofiæ, et Theologiæ: 2º. sumitur pro actu intellectus, quo tendit in objectum, qui etiam vocatur intentio, et secundum hanc acceptionem sumitur hic, et hoc modo est duplex, alia formalis, objectiva alia; intentio formalis est ipse actus intellectus cognoscentis; objectiva vº. est, objectum cognitum per talem actum; de 1ª. non agimus in præsenti, est enim aliquid reale, cum sit actus realis intellectus.

Intentio objectiva est duplex, dicitur alia 1ª. intentio, alia 2ª. 1ª. intentio objectiva est, id, quod 1º. concipitur de re. = id est, quod concipitur de re secundum quod ipsi, et rationi sui convenit. Vgª. conceptus, qui formatur de homine, secundum quod cognoscitur, ut rationalis, risibilis &c. 2ª. intentio objectiva est, quod 2º. concipitur de re; id = est, conceptus habitus de re secundum ea, quæ ipsi competunt per intellectum; ut conceptus, qui formaliter formatur de homine, ut est species prædicabilis.

His igitur præsuppositis certum est apud omnes, 2ªs intentiones objectivas esse formaliter, et per se relationes rationis; sic tenet S. Thomas pluribus in locis, et constat ex definitione ipsius, quæ est conceptus, qui habetur de re secundum id, quod convenit ipsi per intellectum; ergo per se, est aliquid rationis; sed nota, quod in his 2is. intentionibus duo sunt consideranda, et intentio ipsa, quæ est relatio et subjectum intentionis, quod denominatur ab illa intentione, formaliter igitur semper 2æ. intentiones sunt aliquid rationis; per materiale vº. seu ut subjecto remoto frequenter sunt aliquid reale, licet possint etiam fundari in alio ente rationis.

Circa 1ªm. intentionem objectivam est maius = dubium, an sit aliquid rationis vel aliquid reale, quod sit semper rationis; = tenet Sapientissimus Araujo in metaphysica, alii docent 1ªs. intentiones formaliter sumptas ~~non esse~~ aliquid rationis, sed potius quod proprie loquendo est aliquid reale, ita Magister Soto, et cortex Theologiæ ex D. Thoma in opusculo 48. ubi sic ait: Ipsa natura sic dicitur intentio; ergo intentio 1ª. in rigore loquendo non est aliquid rationis, sed aliquid reale.

Probatur quia hi modus rationis, nam 1ª. intentio, ut dictum est, est id, quod 1º. de re concipitur

cipitur, sed quod 1.° de se concipitur, est aliquid reale; g.° 1.ª intentio obiectiva est aliquid reale. Ma.r patet, et mi.r pb.r quia id, quod est reale prius est, quam illud, quod est rationis, sed 1.ª intentio est, quod 1.° de se concipitur; g.° est aliquid reale.

Confirmatur hoc; 1.ª intentio salvatur in hoc, quod cognoscatur praedicata rei, secundum quod ipsi competunt ex se, sed talia praedicata non sunt ficta, sed vera; siquidem competunt rei secundum se: nec esse cognita talia praedicata est aliquid rationis, cum sit denominatio extrinseca, quae est realis, ut diximus; g.° ex omni capite 1.ª intentio est realis.

Quod si cognoscatur ipsa extrinseca denominatio cogniti, ac si esset aliqua forma intrinsece afficiens obiectum, iam erit aliquid rationis, et non quid reale, sed tunc non 1.ª sed 2.ª intentio erit in 1.ª cognitione fundata; sed nota, quod q.do intellectus reflectitur supra suas intentiones, et aliquid rationis accipit, ut substractum alterius, et 2.am intentionem, sicut 1.am tunc 1.ª est aliquid rationis; ex hisque argumenta contrariorum possunt solvi faciliter.

§.us 2.us

Fundamentum 2.ae intentionis explicatur.

In assignando fundamentum 2.ae intentionis est maxima difficultas adhuc inter eos, qui nobiscum sentiunt, 1.as intentiones esse aliquid reale, tenent que quod 2.e intentiones proxime petunt fundari in 1.is intentionibus rationis, licet fundamentum, seu obiectum sit aliquid reale; sic M.r Liearna, et M.r S.B.a in loga quaest.e 3.a art.° 4.° ad confirmationem 2.i arguti; alij autem sentiunt, non semper fundamentum proximum 2.e intentionis esse in aliquo rationis, sed quandoque potest fundari tam in aliquo reali, quam in aliquo rationis; sic Soto, Caiet.° cum Parra in loga, quam sententiam prae elatione eligimus, et si indicemus oppositam probabilitatem.

Unde dicimus, quod licet 2.e intentiones praesupponant pro fundamento remoto, res ut cognoscibiles, proxime tamen possunt fundari in aliquo ente reali, et in aliquo rationis, sed antequam probetur utraque pars, nota, quod fundamentum

est duplex, remotum, et proximum: remotum est, principium dictans absque fu, et habens pote, ut influat in illum, sed non immediate; proximum vero est, principium quo posito, petit, et dicit poni effectum immediate; hoc notato pb. 1a. pars, nam 2a. intentio logica non est ens quimericum, sed fundamentum in cognoscibilitate obiectum habet, sed haec cognoscibilitas est quid reale, et alias est quid remotum respectu fundamenti rationis; ergo res ut cognoscibiles sunt fundamentum remotum respectu 2ae. intentionis. 2a.

autem pars pb. imprimis, quod possit in aliquo reali fundari; nam denominatio extrinseca cogniti est aliquid reale, ut diximus, sed haec proxime fundat secundas intentiones logicas; ergo 2a. intentio logica proxime potest fundari in aliquo reali. Prob. mi. nam 2a. intentio = ubi, et praedicati &c. conveniunt rebus ut cognitis, per hoc, quod cognoscantur, ut sunt in re; ergo conveniunt rebus prout extrinsece cognitis; ergo 2a. intentio potest proxime fundari in denominatione extrinseca. Quod

habeat pro fundamento proximo ens rationis pb. quia una 2a. intentio aliquando potest super aliam fundari; si quidem intentio universalitatis potest fundare intentionem praedicabilitatis, et similium; ergo una 2a. intentio rationis erit fundamentum alterius; ergo potest etiam proxime fundari in aliquo rationis.

Vbi nota, quod quamvis supra 2am. intentionem alia fundetur, illa non dicetur 3a. vel 4a. sed dicenda erit semper 2a. intentio, et ratio est, quia non variat, imo semper dicit statum secundum obiecti, secundum illas proprietates, quae illi per intellectum conveniunt; ergo semper erit 2a. intentio; unde illa 2a. intentio fundans, tunc vices gerit primae intentionis, non autem 2ae. Dicitur, quia fundat quatenus reflexe, et ut quod cognoscitur, quo modo quaelibet quidditas cognoscitur; et sic alia 2a. fundata dicetur 2a. ut potest supra 1a. fundata.

Restat unicum argumentum 3a. notae 2dem. solvere, quod ita procedit; una 2a. intentio non potest in alia 2a. intentione

fundari.

fundari; g.º falsum est fundamentum nostrum dc.ⁱⁱ Prob.ʳ ant. nam si una 2.ª intentio aliam posset fundare, una relatio aliam aliam fundabit, sed hoc est falsum, ut dicemus in antipredicamentis; g.º una 2.ª intentio non potest aliam fundare.

Confirmatur si una 2.ª intentio in aliâ fundaretur, terminus, et fundamentum relationis, quo inciderent; sed hoc non potest esse, cum terminus, et fundamentum nequeant coincidere, ut pote distincta; g.º una 2.ª intentio supra aliam nequit fundari. Prob.ª maior si una 2.ª intentio supra aliam fundaretur, respiceret illam, ut terminus, V.g.ª si 2.ª intentio generis denominaretur à 2.ª intentione speciei universalis, talis 2.ª intentio speciei respiceret genus, ut terminus; g.º fundamentum, et terminus ~~non~~ coinciderent.

Resp.ʳ ad argumentum 1.º quod una relatio considerata ut quo, et ut exerceret rationem relationis non potest alteram fundare, benè tamen ut quod considerata, et ut res quædam est; si cut relatio paternitatis non potest aliam relationem patris fundare, ut rationem exerceret respiciendi filium, potest tamen aliam relationem similitudinis fundare supra aliam relationem patris; sic dicimus in præsenti quod licet 2.ª intentio &c.ª

Vel 1.º resp.ª quod et si relatio una non posset aliam fundare, hoc est, secundum quod realis est, non verò curarit hoc in relationibus rationis, quia hæ relationes non accipiunt esse à fundamento, sed ab intellectu confingente = Ad confirmationem respondetur, quod q.ᵈᵒ 2.ª intentio speciei fundatur supra 2.ᵃᵐ intentionem generis, tunc talis relatio non respicit ~~aliud genus, scilicet universalitatem~~ + pro termino ipsum genus, sed tantum pro fundamento; vero respicit genus, scilicet universalitatem. Alia argumenta possunt videri in M.º Martinez

Art.ᵘˢ 6.ᵘˢ

QUENAM SIT CAUSA EFFEC. ENTIS RATIONIS

§.ᵘˢ 1.ᵘˢ

Proponuntur notabilia, et sententiæ referuntur.

Præsuposita iã de ente Rõis, sicut de quolibet ente, an sit, quid, et quotuplex sit? restat nunc agere de causis eius supponendum est 1º. quod ens Rõis non habet veram causam, quia cum sit quædam entitas ficta, ut dictum est, no terminat verum et realem influxum, sed resultat ad actionem = alicuius põæ, quod est habere causam quasi metaforicam, et hoc modo inquirimus, quænam põa sit cãa illius efectiva.

2º. notandum est ex libris de anima; quod in hõe est duplex genus põarum, aliud intellectivum, sensitivum aliud; sensitivum dicitur sensus; intellectivum vº. dicitur intus; insuper sensus dividitur in exteriores, et interiores, exteriores sunt quinque. illi, qui cõiter assignantur, scilicet, visus, gustus, tactus, odoratus, auditus; interiores sunt quatuor scilicet, sensus cõis, immaginativa, seu fantacia, estimativa, seu cogitativa, memoria, seu reminiscentia, sensus cõis est põa, ad quam tanquam ad locum cõem omnes species sensuum exteriorum eferuntur.

Et quia hæc põa ob nimiam eius frigiditatem et humiditatem, diu non potest tales species continuare, seu retinere, põnitur alia põa, quæ illas retineat, et hæc dicitur imaginativa, seu fantacia, in qua per revolutionem specierum somnia accidunt, et estimativa ponitur ad cognoscendas species, quæ a sensibus exterioribus non possunt cognosci; Vgª. amicitiæ l. inimicitiæ, commodi l. incommodi & memoria ponitur ad istas species retinendas, sed distinguitur ab imaginativa; hoc memorari est non absolute re, sed ut in præterito aprehensa.

Põa 3º. intellectiva est intus, quæ est põa nobilissima habens pro obto ens universalissimum, ad quam sequitur voluntas, cuius obtum est bonum sub rõe boni vocaturque a nostris Domistis põa cæca, sequitur enim ductum intus, nihilque cognoscit, sed tantum, quod ab intus proponitur, apetit; his suppositis de omnibus istis est dubitatio, an quælibet possint entia Rõis facere, et quæ sit, et an omnes.

Circa quod 4plex sententia est; 1ª. afirmat, cum

Rõis=

Rōis fieri àquacumq. pōa, siue exteriori, siue interiori; ita omnes do centes, ens Rōis consistere in denominatione extricã = 2ª. asserit, sen sus internos posse entia Rōis conficere; ita Arriaga in methã, dispu. 6ª. ex nostris Linse, & Mª. Prado. = 3ª. sententia docet, intus, & voluntatis posse entia Rōis formare; sic Scothus, & omnes eius discipu. 4ª. & communior sententia est, solus intus esse caã efectiua entis Rō is, sic sentiunt ferè omnes Thomistæ, Caietanus, P.P. Complutenses, Mª. Sª. Thª. Lerma, Ortizz, & alij multi.

§us. 2us.

Sensus extern non sunt caa efectiua entis Rationis.

Hæc Dcº. contra abomnibus admititur, & pbª. breuiter; qa nulla pōa exterior potest atingere non ens, ad modus entis; gº. nulla pōa externa po test entia Rōis eficere. Probª. anteº. qa pōa externa non potest pducere 3ªam speciem ex suo actu resultantem, & representantem quod non est, ac si esset, sed tantum atingit obtm eo modo, quo species illa representat; gº. pōa exterior non potest atingere non ens ad modus entis. Coã patet, qa si pōa non eficiat especiem, qua cognoscat non ens admodus entis, ipsum non ens non potest talem speciem caare; quia species realis non potest caa ri abente Rōis.

2º pbª. anteº. qa sensus externi atingunt res, sicuti sunt inse, ut potē sunt experimentales, sed pōs atingentes hoc modo res non posunt cognoscere nonens ad modus entis, aliàs fieri semper intus, aliàs q pōas desiperent; gº. nulla pōa exterior &cª.

Dfatur; quia quilibet sensus exterior est determinatus ad pprium sensibile, itaut non posit atingere aliud; Vgª. visus atingit colorem, & non potest atin gere non colorem ad modus coloris, & sic similiter omnes; nec habent pro obtº ens, quod erat necesarium, ut fierent entia Rōis, ut dicemus infra,

g.° nulla pot.a exterior potest &c.ª D.ª hanc D.em possunt fieri argum.ta pro phantia denominationis extrinsecæ esse entis Ros̄, sed ne eadem inutiliter repetamus.

In D.ª est, nam sensus externi operantur circa sensibile in com̄ sed tale sensibile non datur à parte rei; g.° habet esse obtiv̄ in sensu; ac per D.° sensus externi possunt facere entia Ros̄. Prob.r maior, nam sensus exterior non tendit circa hoc, l. illud sensibile in particulari, nec specificatur ab hoc, l. illo sensibili inadequato, sed ab adequato, quod est sensibile in com̄; g.° operatur circa sensibile in com̄. Prob.r ant.s quia si sensus specificaretur ab alio sensibili in particulari, taliter quod illud sensibile in particulari esset obtum adequatum illius, non posset tendere ad aliud sensibile in particulari, quod est falsum; g.° sensus non tendit circa hoc, l. illud &c.ª

Dfra.º nam multoties fingit sensus V.g.ª visus colorem, ubi non est color; g.° format entia Ros̄. Prob.r ant.s nam in iride videt colores, qui re vera ibi non sunt: et in vitro triangulari videt multimodos colores, et tamen non sunt ibi colores; g.° attingit colorem, ubi non est color.

Resp.r ad argum.tum ex quadam doctrina D. Caiet.ni 1.ª par.s quæst.s 8. art.º 2.º quod obtum sensus non est color universalis, sed color universaliter, hoc est, omne coloratum universaliter sumptum est obtum visus V.g.ª non ro universalis coloris, quia in hoc differt intus à sensibus, quod intelligit quamlibet rem separatam à rebus singularib.s secus v.º sensus non potest rem aliquam separatam à singularibus attingere: Unde licet omnia colorata attingat, non tamen Rōem universalem coloris.

Ad Dfrationem resp.º quod sensus nunquam fallitur circa proprium sensibile per se, quamvis possit per accidens falli, sicut accidit, q.do ex indispositione organi affecti amara qualitate omnia videntur gustui amara, sed non fingit, quia re vera medium est amarum; sic similiter contingit in vitro triangulari, quia ex refractione colorum species partiuntur, et refranguntur, et sic visus videt colores, ut sunt in medio, et idem est, ubi oculus videt lucem, quæ ex refractione

refractione apparet ornata coloribus rōe dispositionis in aere.

§us. 3us

Voluntas non ē cāa efect.ua entis Rōis.

Hæc Dc.o omnium Thomistarum D.i Scoti, et secuaces ipsius, et pb.r hac unica rōe; voluntas non atingit unum ad instar alterius, seu non ens ad modum entis; g.o voluntas non potest fabricare ens Rōnis. Prob.ur ant. quia solum valet atingere, quod abintra ei propronitur, et eo modo, quo propon.r g.o non pertinet ad ipsam atingere unum ad alterius similitudinem, sed hoc suponitur factum abintra. Prob.r ant. nam voluntas est pōa cæca quæ manuducitur abintra ad suum obm, ut patet ex illo axiomate nihil volitum, quid præcognitum, quare si bonum aparens tantum proponatur abintra, ut bonum verum, voluntas tendit in illud, ac si esset bonum verum; cæterum hæc aparentia ficta fit abintra, non a voluntate; g.o voluntas solum atingit, id, quod ipsi abintra proponitur, et eo modo, quo propon.r non atingendum unum ad instar alterius; g.o non potest fabricare entia Rōis

Confirmatur hoc; nulla pōa potest excedere rōem sui obti, sed si voluntas entia Rōis fabricaret, excederet rōem sui obti; g.o non potest entia Rōis fabricare. M.r suponitur, et mi.r pb.r obm voluntatis est bonum possibile, quod secum dyse est bonum verum licet ex circunstantiis reddatur malum morale; sed si fabricaret ens Rōis, non atingeret bonum, sed potius non bonum; g.o excederet rōem sui obti.

Vrgetur hoc; quia hæc est differentia inter intellectum, et voluntatem; quod intellectus pro obto habet ens, et non ens; quia cum in non ente possit veritas inveniri, inde est, quod possit abintra atingi non ens: at v.o voluntas non habet pro obto non bonum, sed præcisè bonum; quia propter et si impossibilia, et non entia possint terminare actum intellectus divini; non tamen terminant actum voluntatis Divinæ, quia deus non amat impossibilia, imò nec possibilia; g.o si voluntas non habet pro obto non bonum, non potest illud atingere, et ita non potest fabricare entia Rōis.

Arg.º 2.º iter 2.em fundamento Scoti, nã voluntas potest ordinare quæ non sunt ordinata, sed hoc sufficit, vt dicatur facere ordinẽ Rōis; g.º voluntas potest facere entia Rōis. Mi. est certa, quia ideo intus potest, et facit entia Rōis, quia apprehendit ordinẽ, vbi non est ordo; et ma. prob.r voluntas ordinat Deus ad creaturas, sed in re Deus non ordinatur ad creaturas, sed potius omnes creaturæ illi subordinantur; g.º voluntas ordinat defacto, quæ in re non sunt ordinata. Ma. patet, nã q.do voluntas peccat mortaliter, præfert creaturas Deo, sed hoc est ordinare Deus ad creaturas, cum sit quasi ipsus illis subijcere; g.º voluntas formaliter ordinat Deus ad creaturas.

Confirmatur hoc, facere entia Rōis nil aliud est, quã terminari ad id, quod non est ens, ac si esset ens, sed hoc competit voluntati; g.º voluntas est factiua entis Rōis. Prob.r mi.r nã voluntas inclinatur in bonũ aparens, et fertur in illud, ac si esset bonũ verũ in re, sicut intus ad illud, quod non est ens, ac si esset ens. g.º voluntati competit, quidquid requiritur ad formationẽ entis Rōis. Ant. constat, nã q.do voluntas peccat, terminatur ad ipsus peccatũ, quod in re non est bonũ, ac si esset bonũ; g.º voluntas multoties terminatur ad bonũ pure aparens, hoc est, non esse habens in re.

Res.

ad argutũ neg. 2.do ma.em ad cuius prob.em dist.º ma.em voluntas ordinat Deus ad creaturas formaliter, et effectiuè hunc ordinẽ faciendo g.º ma.em ordinat Deus ad creaturas affectiuè, seu inclinatiuè per modus inclinationis in ipsus Deus, vt ordinatũ ad creaturas ex vi actus anteus per intellectũ 2.do ma.em vnde, licet voluntas aliquando feratur in aliqua obiecta ordinata, quæ in re non sunt ordinata; tamen non fingit ipsũ ordinẽ, qui in re non reperitur, sed potius fictũ et formatũ à potentia intellectiua supponitur, quia voluntas, cum sit potentia ceca, nihil vult nisi quod præponitur ipsi ab intu, et sic si intus proponit ipsi fictũ, in fictũ inclinatur, cæterũ illud non fingit, quia illud fictũ supponitur.

Ad confirmationẽ resp.º eodẽ

modo.

modo, & sic distingui. ultimus enim voluntas versatur circa bonum aparens ita quod ratio bonitatis aparentis accipiat ab actu voluntatis formaliter, quam ex vi actus intellectus proponentis bonitatem fictam voluntati; & bonitatem aparentem, ubi in re non est bonitas. Dico secundo antecedens unde sicut precedens argumentum probat voluntatem terminare ad bonitatem fictam ab intellectu, non vero quod ipsam formaliter fingat, ac proinde quod nec sit factiua entis rationis, similiter nunc dicimus.

Sed Dico est; de bonitatis ficte, & aparentis à sola voluntate, seu potentia volitiua causari potest; ergo solutio est nulla. Probatur antecedens nulla potentia preter volutatem atingere potest bonum sub ratione boni; ergo nulla potentia preter voluntatem potest terminare formalitatem boni ex parte obiecti; Antecedens constat, quia specificatiuum voluntatis formale est bonum, & præter nulla potentia preter ipsam potest terminari ad rationem formalem boni; alias confusio esset inter potentias.

Probatur consequentia; bonitas ficta nequit terminari ab aliqua potentia, que non atingat suum obiectum sub formalissimo conceptu boni; ergo si nulla alia potentia potest nisi voluntas ad ipsam rationem formalem boni terminari, nulla alia poterit bonitatem fictam, & aparentem formare; Antecedens constat; ideo enim communiter negatur à Bonitate formatio entis rationis alijs potentijs ab intellectu, quia nulla alia preter intellectum atingit ens sub conceptu entis; ergo si nulla alia potentia preter voluntatem atingit bonum sub ratione boni, nulla preter ipsam rationem boni aparentis valebit formare.

Respondetur negando secundo antecedens ad eius probationem secundum negatur consequentia, ad probationem secundum distinguo antecedens bonitas ficta nequit formari ab aliqua potentia, que non atingit obiectum sub conceptu boni, bonitas ficta reduplicatiue accepta concedo antecedens bonitas ficta specificatiue acepta nego antecedens itaque intellectus, qui fingit bonitatem, ut eam ~~bonitati~~ voluntati proponat, ipsam bonitatem specificatiue acceptam fingit, licet non fingat sub conceptu formali ipsius bonitatis, id est, ipsam reduplicatiue; unde verum est, quod semper intellectus bonitatem aparentem fingit, & voluntati proponit, licet non fingat sub conceptu bonitatis, ex quo solum infertur, quod formalis ratio terminandi ipsam fictionem intellectus, non sit conceptus formalissimus ipsius bonitatis, non vero quod illud, quod

fratur, et fingitur ab intu, non sit bonum aparens.

§us. 4.

Sensus interni non posunt frare entia rationis

Agemus enim in præsenti de cogitatiua hom., quæ est perfectior inter sensus internos, quia longum esset de singulis tractare, sed quia fantacia pro cogitatiua multoties usurpatur, ideoque de vtraque promiscuè agemus. Hoc supposito prob. nostra Dc. proposita; sola illa potentia entia Rationis frare potest, quæ potest cognoscere non ens, ad modum entis, sed cogitatiua, seu fantacia non potest cognoscere non ens, ad modum entis; ergo non potest frare entia Rationis. Ma. patet, et mi. prob. illa potentia potest cognoscere non ens ad modum entis, quæ potest cognoscere esse fictum et discernere inter ens, et non ens, sed fantatia non potest cognoscere esse fictum, neque inter ens, et non ens discerneret; ergo fantatia non potest cognoscere non ens, ad modum entis. Ma. est certa, et mi. prob. illa potentia potest attingere esse fictum, quæ potest moueri ab esse ficto, et illud pro obiecto habere, sed fantatia non habet pro obiecto esse fictum, neque ab illo potest moueri; ergo fantatia non potest attingere esse fictum. Ma. patet; quia nulla potentia potest extrahi extra spheram sui obiecti adequati; et mi. prob. quia fantacia tantum habet pro obiecto adequatum ens ~~reg~~ corporeum, et tantum potest ab ente corporeo sensibiliter immutari, sed ens fictum non est corporeum, sed purè immateriale; ergo fantacia non habet pro obiecto esse fictum. Ma. prob. quia fantacia est potentia sensitiua afixa organo corporeo; ergo solum habet pro obiecto ens corporeum, et solum ab illo potest immutari. Confirmatur hæc Ro.; sola illa potentia potest entia Rationis frare, quæ potest simul fingere et tale obiectum fictum cognoscere, sed fantacia non potest hoc prestare; ergo non potest entia Rationis frare. Ma. est certa, et mi. prob. fantacia est afixa organo corporeo; ergo non potest simul fingere, et cognoscere fictionem, quod est reflectere supra suum actum. Prob. consequentia; ideo S. Th. opusc.

48. ꝑbat: intũ posse reflecti supra suũ actũ, quia est pọa non affixa organo corporeo; gº si fantacia affixa est illi non potest reflectere supra suũ actũ.

Dª ista Dem arg. 1º. nã cogitatiua, et imaginatiua boũ possunt entia Rõis fiari; gº sensus interni possunt hoc facere. Prob. añi. 1º. auto. D. Th. 1ª. par. quęs. 12. art. 9. ad 2m. vbi ait: Imaginatio ex praeconceptis expeciebus montis, et auri fiat specieũ montis aurei; sed talis species montis aurei solũ habet esse obtiuũ in imaginatiua gº ista facit entia Rõis.

2º. pb. añi. ex eodẽ 1ª. par. quęs. 85. art. 3º. ad 4um dicente: quod omnis imaginatiua format sibi idolũ rei absentis l. nunquã rei visę; ex hac autoritate sic frãtur argutũ. Pọa fiari verbũ interius potest entia Rõis fiari, sed sensus interni possunt sibi fiari verba; gº faciunt entia Rõis. Prob. maj. pọa fiari verbũ, cui in re non correspondet obtũ, fiat ens Rõis, sed verba interna non semper representant obtũ in re, vt q.do imaginatiua montẽ aureũ representat: gº pọa fiari verbũ interius possunt fiari entia Rõis. Prob. minor nã tunc verbũ tantũ habet esse in illa pọa; gº illa pọa fiari verbũ, cui &c.

Rẽ. neg.do añi. ad 1am pb. sumptã ex auto. D. Th. resp. quod q.do imaginatiua attingit montẽ aureũ, solũ attingit, quicquid sensibilitatis est in obto, scilicet, montẽ aureũ; et licet vnũ attingat coniunctũ cum alio, non facit ens Rõis, quia non cognoscit, quod mons aureus non est in re, sicut ab imaginatiua aprehendiª quod vt fiaret ens Rõis, requirebatur; quia cũ habeat esse ꝑ fictionẽ, debet fieri à pọa fingente ipsũ non esse, ac si esset, et cognoscente quod non est, sicut fingit, in quo formaliter fictio consistit.

Si dicas; imaginatiua attingit, quod non est, ac si esset; gº fingit, ac ꝑ D.e fiat ens Rõis. Añi. patet, et cõa pb. nã q.do intus fingit, ideo fingit, quia attingit quod non est, ac si esset; vt colligitur ex D. Th. loco citato; gº si imaginatiua attingit quod non est, ac si esset, fingit.

Rẽ.

quod ideo intus fingit, quia aprehendit, quod non est, ac si esset, attingendo ipsum non esse, et cognoscendo ipsum non esse, sicut ab ipso aprehenditur, quod constat ex distinctione falsitatis, et fictionis; quod falsitas consistit in hoc, quod intus attingat, quod non est, ac si esset, non tamen cognoscendo ita non esse; fictio vero requirit, quod cognoscatur ita non esse, sicut aprehenditur, quod cum non reperiatur in imaginativa, nec in alia potentia interiori, inde fit, non posse fingere.

Ad 2am authoritatem et rationem ex illa desumptam respondetur quod ad formationem entis rationis non sufficit formare verbum, sed requiritur amplius, ut in tali verbo representetur obiectum cum quadam reflexione, cognoscendo quod id, quod representatur, non est in re sicut representatur. Cum autem hoc non fiat, nec possit fieri, nisi a potentia intellectiva, quae supra actum suum est reflexiva, inde fit, quod imaginativa, quae cum reflexione non cognoscit, non possit entia rationis formare.

Sed dices: ut formaliter fiat ens rationis non requiritur advertentia, et reflexio supra suum actum; ergo. Probatur antecedens: sufficit, quod sine exercitio attingatur non ens ad modum entis; ergo ista advertentia, et reflexio non requiritur. Antecedens probatur: nam in intellectu non semper requiritur advertentia haec, sed quod non est ac si esset, cognoscatur, quia non semper reflectitur supra actum suum, quando ens rationis format; alias fieret ens rationis per actum reflexum non per comparativum, quod multi Thomistae nolunt admittere.

Respondeo non sufficere illam cognitionem exercitam, ut fiatur ens rationis nisi cognoscatur illud non ita esse; quia cum formatio entis rationis debeat esse fictio formaliter, et fictio formaliter petat advertentiam; inde est, quod cognoscatur, quod illud, quod aprehenditur, non est, sicut aprehenditur, quod intus habet faciendo tunc quandam comparationem non reflexionem, ad quam plus requiritur et sic fantasia licet attingat, quod non est, ac si esset, attingit materialiter, non formaliter, sicut intus, ~~[illegible]~~ quod est hoc est, cognoscendo fictionem.

Si ergo intus; nam imaginativa attingit=

git, quod non est, sed quod non est ens, est ens rat.; g.° imaginativa attingendo quod non est, fiat ens rat. Patet cons.; nam imaginativa attingit montem aureum, qui quidem non est in re; g.° illum attingit per d. aliquid rat.

Resp. quod imaginativa attingit semper aliquid reale, et non rat. licet attingat, quod non est, quia quod attingit, est species montis, et species aurei, quae species coniunguntur, et sic coniunctae attinguntur ab imaginativa, non in re, sed in illa; et sic aliquid reale attingit; quia species coniunctas attingit, non tamen fingit, neque aliquid rat. attingit, quia et si 3.am speciem efficiat, non tamen cognoscit ipsam non esse in re per coniunctionem specierum, hanc enim solum intellectus cognoscit.

2.°

arg. imaginativa ex coniunctione ad intellectum potest facere ens rat.; g.° licet seorsum non possit, cum intellectus potest. Prob. ant. nam imaginativa ex coniunctione ad intellectum potest discurrere circa singularia; g.° pariter ex coniunctione ad ipsum &c. Prob. cons. non minus requiritur spiritualitas ad discurrendum, quam ad faciendum ens rat., sed 1.um potest fieri ab imaginativa per participationem vel coniunctionem cum intellectu; g.° et 2.um poterit ex coniunctione &c.

2.° prob. ant. et si accidens per se solum non possit producere substantiam; tamen ex coniunctione ad illam per virtutem communicatam potest illam producere; g.° similiter licet imaginativa per se sola non possit facere ens rat., poterit ex coniunctione ad intellectum.

Resp. neg. ant. ad prob. d.° ant. neg. cons., ad illius prob. neg. ma. quia ad discurrendum circa singularia non requiritur tanta spiritualitas, et immaterialitas quanta requiritur ad fictionem entis rat.; ratio est, quia ens rat. est omnino immateriale, et spirituale et sic non potest attingi nisi a potentia, quae sit omnino spiritualis, et immaterialis, qualis est intellectus at v.° discurrere circa singularia non exigit tantam spiritualitatem; quia hoc solum est ex una in aliam cognitionem venire, quod potest sensibus, conicere, cum advertentia, quod huiusmodi discursus est circa

singularia non sunt perfecti à sensibus internis, sed quasi methaforicè & imperfectè, quia non atingunt formaliter comparationem, aut conexionem inter obta, quod erat necessarium, ut perfectè ab ipsis formarentur imperfectè tamen atinguntur, quatenus atingunt similitudinem inter obta sensibilia.

Ad 2.am pbm. resp. quod accidentia sunt virtutes ipsius subti habentia cum ipsa aliqua pportionem analogam producentem in esse entis, & pbabilem, & sic ex coniuntione ad illa possunt producere; imaginatiua vº. nullam proportionem habet cum intu in esse obti, quod requirebatur, ut quod ille atingit, & facit p coniuntionem cum ipso posit immaterialiter atingere, & facere.

§us. 5us.

Solus intus est caa efectiua entis Rois.

Ex dictis in toto artº. satis constat, solum intum esse caam efectiuam entis Rois; nam à sufficienti partium enumeratione, si neq. sensus interni, & externi, nec voluntas illud possunt facere, solum remanet, quod intus illa conficiat. Vnde manet pbata nostra Dc.º Prob.º tamen hâc unica Roe; tunc fit ens Rois, qdo aliqua poa, quod cognoscat illud, quod non est ens, ac si esset ens, taliter quod ipsum non esse ad modum entis cognoscat, & apprehendat ~~illud~~ sed hoc solum potest fieri ab intu; gº solus ille potest entia Rois fabri.

Maior patet ex dictis, & miª pbª. illa poa potest atingere, & aprehendere illud, quod non est ens, ac si esset ens, que habet pobto ipsum ens, sed solus intus habet pobto ipsum ens; gº solus intus potest aprehendere &c.ª Prob. maº. illa poa potest aprehendere id, quod non est ens, ac si esset ens, que potest atingere non ens, ad modum entis; gº. sola illa poa, que habet pobto ipsum ens, potest aprehendere, quod non est ens, ac si esset ens, tum sic: sed hec poa est solus intus; gº. solus ille potest entia Rois fabri. Arguta, que posunt fieri, iam sunt soluta in Dcbº. antecedentibus.

Artus 7us

Vtrum solus humanus intus posit entia Rois

Eõis frare.

§us 1us.

Explicatur titulus, et sententiae proponunt[ur], cu[m] p[ri]ma Dc[onclusion]e.

Supposito ex art.o ant.i, quod sola po[tenti]a intellectiva efficit ens Ro[ati]s, modo in quirimus, an conveniat soli intui humano? an etiam angelico, et Divino? et non loquimur de illis, quae non habent fundam[en]tum in re, ut quimera, et similia, quia haec manifestant, dicunt imperfectionem, ac p[ro]inde tam divino, quam Angelico intui repugnare.

Etiam supponendum est ex com[muni] teologorum sententia, intum Angelicum non posse entia Ro[ati]s efficere, quae consecuuntur ex modo concipiendi, ut compositione, et divisione, discursu, et p[er] conversionem ad fantasmata, neque etiam haec efficere potest intus Divinus, quia modus iste cognoscendi est imperfectus et si illis non competit, potest tamen intus Angeli in cognitione [sua] naturali, qua extra verbum cognoscit, conotative, et ex effectibus aliqua entia Ro[ati]s facere dividendo p[er] rationem atributa, quae in Deo distincta non sunt; dixi in cognitione extra verbum; nam in cognitione verbi, quae est clara Dei visio, nullum ens Ro[ati]s potest facere, quia haec cognitio nullo modo est fictitia. Sed de hoc M.r Parra.

Restat g.o difficultas circa intum Divinum, circa quam est multiplex senten[ti]a quarum 1.a est, intum Divinum nulla entia Ro[ati]s facere, imo nec cognoscere, sic Vazquez, et alii = 2.a sententia dicit Deum omnia posse cognoscere, et omnia posse facere, ita Scotus, cum q[uibus] discipuli, et alii = sibi a Parra = 3.a sententia afirmat, aliqua entia Ro[ati]s fieri ab intu Divino, et alia non; sic aliqui Tomistae, quos sequitur et sita M. Prado = 4.a et ultima sententia docet, Deum omnia cognoscere, sed nullum ens Ro[ati]s efficere; sic nostri temporis Acutissimus Godoi in 1.a part. tomo 2.o disp.e 41 et caetera omnes Tomistae

Hoc supposito nostra 1.a D.o est, Deus omnia entia Ro[ati]s cognoscit, quae

3º. pb.ª 1º. ex illo sapientiæ octavo, scilicet, scit versutias sermonum, et dissolutiones argumentorum, signa et monstra scit antequam fiant, et ex D. Th.ª 1ª. parte quæst. 14. art.º 9. ubi sic loquitur: quæcumque sunt in potentia creaturæ, sive activa, sive passiva, sive in potentia opinandi, vel imaginandi, vel quocumque modo signandi Deus cognoscit, sed entia rationis sunt in potentia creaturæ; ergo cognoscuntur à Deo.

2º. pb.ª ratione

Deus perfectissimè comprehendit intellectum creatum, et omnes actus eius; sed intellectus creatus multoties facit entia rationis; ergo hæc cognoscuntur à Deo. Maior patet, cum comprehensio Divina sit infinita attingentia. Minor ut certa, et constat consequentia, nam qui perfectissimè aliquam potentiam comprehendit, vel aliquam cognitionem, necessario attingit obiectum illius; ergo si Deus comprehendit cognitionem, quâ nos entia rationis formamus, etiam cognoscit entia rationis formata à nobis.

Si dicas cum Vasquez, quod ut intellectus Divinus comprehendat omnes actus intellectus creati sufficit cognoscere id, quod primario attingit ille actus, non vero id, quod 2º. attingit, et cum ens rationis 2º. per speciem entis realis attingatur, non cognoscitur a Deo = Sed contra est 1º. nam falsum est, quod debeat cognosci ens rationis semper per speciem entis realis; quia ut dicemus art.º sequenti, potest cognosci per species proprias expressas; ergo falsum continet solutio.

2º. quia adhuc dato impugnatum hoc, nam cognitio Divina est comprehensiva; ergo non solum attingit hunc 1um. actum intellectus creati sed etiam 2um. Prob.ª consequentia, quia cognitioni comprehensivæ nihil latet cognoscenti ex parte rei cognitæ, ideo enim vocatur comprehensiva; ergo non solum Etc.ª 3º. quia intellectus Divinus cognoscit illud ens reale, quod 1º. attingitur ab intellectu, ut id, ad cuius similitudinem aliquid fit; ergo debet cognoscere illud, quod fit ad instar entis realis. Patet antecedens, quia illud ens reale debet cognosci perfecte, et 2um. omnia, quæ ei competunt; ergo debet cognosci, ut id, ad cuius similitudinem aliquid fit; tunc sic, sed quod fit ad similitudinem entis realis, est ens rationis;

ergo cognoscuntur

g.º cognoscere ens reale, cognoscet ens rat.is. Arguta, quae sunt D.a istam Dc.em in sequenti soluuntur. §us. 2us

Deus, l. intus Diuinus nullum ens ratis potest facere.

Haec Dc.o pb.r rat.e efficaci, nam quicquid dicit imperfectionem respectu causae, repugnat fieri à Deo, sed ens rat.is dicit imperfectionem ex parte causae; g.º nullum ens rat.is potest fieri à Deo. Ma.r est de fide, quia omnis imperfectio releganda est à Deo. Mi.r pb.r ens rat.is consistit in esse ficto (vt diximus) sed entitas ficta dicit imperfectionem ex parte causae; g.º ens rat.is dicit imperfectionem ex parte causae. Ma.r patet, et mi.r pb.r nam entitas ficta consistit in hoc, quod cognoscatur non ens, ad modum entis, siue quod non est, ac si esset aliquid, sed hoc dicit imperfectionem ex parte causae cognoscentis; g.º entitas ficta. Ea.

Mi.r pb.r cognoscere rem aliter ac est in se, dicit imperfectionem ex parte causae cognoscentis, sed hoc est cognoscere non ens, ad modum entis; g.º cognoscere non ens, ad modum entis dicit imperfectionem ex parte causae cognoscentis. Ma.r pb.r quia intus cognoscens obiectum aliter ac est in se, non conformatur cum illo, vt est à parte rei, nec apprehendit illud, secundum se, quod habet in se, sed hoc est maxima imperfectio ex parte causae cognoscentis; g.º cognoscere rem aliter ac est in se, dicit imperfectionem ex parte causae cognoscentis; g.º Deus hoc modo cognoscere non potest; et consequenter nec entia rat.is facere.

Dfa.r

nam omnis falsitas repugnat intui Diuino, sed si ens rat.is faceret in eo esset falsitas; g.º Prob.r mi.r nam intelligere rem aliter ac est in se, et non sicuti est in se, est falso modo intelligere; sed vt ens rat.is faceret, deberet cognoscere rem aliter ac est in se; g.º si ens rat.is faceret, esset falsitas in intu Diuino.

Haec Dc.o etsi breuis sit, tantum aduersarios vrget, vt in uarias solutiones illos abire coegit; et sic respondent 1.º quod cognoscere rem aliter ac est in se dicit imperfectionem respectu intus non potentis alio modo cognoscere, qualis est humanus, non v.º respectu intus

Divini sic cognoscentis non ex indigentia, aut necessitate, sed ex fecunditate; siquidem simul potest cognoscere res ut est in se, et aliter ac est in se et hic non est imperfectio in cognoscente, sed potius maxima perfectio. Sed

Dª. replicatur; nam licet Deus posit cognoscere res simplicissimo intuitu et absq. discursu non est tamen liber, ut cognoscat per discursum; gº. licet Dus posit facere, seu cognoscere res, ut sunt in se, non tamen est liber ut cognoscat illa aliter ac est in se. Probª. cōa; sicut cognitio discursiva dicit imperfectionem, et respectu Dei potentis alio modo cognoscere ita similiter cognitio rei aliter ac est in se; gº. sicut Deus non est liber ad 1am. cognitionem, ita neq. ad 2am. Probª. añs. ideo cognitio discursiva dicit imperfectionem ex parte Dei, quia in conceptu suo indicat limitationem ex parte cognoscentis, sed cognitio rei aliter ac est in se indicat limitationem ex parte cognoscentis; gº. sicut una dicit imperfectionem ita et alia.

Probª. mir. cognitio, quæ non conformatur cum obiecto, ut est in se formaliter considerata, aliquo modo ignorat obiectum; gº. dicit limitationem in cognoscente. Probª. añs; ex vi illius cognitionis formalissime non potest affirmari, quod obiectum est, ita ut apprehenditur et cognoscitur sed potius contrarium verificatur; gº. cognitio, quæ non conformatur cum obiecto ut est in se formaliter considerata, aliquo modo ignorat obiectum et per quod illud cum limitatione attingit.

2º. alii dicunt dicendo, quod quando Deus cognoscit non ens, ad instar entis, tunc conformatur cognitio cum obiecto, ut petit cognosci, quia non est capax, ut cognoscatur, ut est in se Vgª. privatio visus non potest, nisi ad modum formæ positivæ cognosci ideoq. talis imperfectio se tenet ex parte rei cognitæ, non ex parte cognoscentis.

In Dª. est, nam privatio visus est capax, ut cognoscatur aliter ac est in se, scilicet, ad modum formæ positivæ; et ut est in se apparentiæ, scilicet per modum formæ absolutæ, et non entis; et sic est aliquid negativum; gº. falsum est dicere, quod non est capax, ut attingatur, ut est in se. Probª. añs quoad 2am.

quoad 2am partem; per hoc praecise, quod Deus cognoscat, visum non esse in hoc scco, cognoscit privationem visus, et tamen non cognoscit illam ad modum entis, et sic positivam, sed ut est in se aparte rei; ergo privatio visus capax est, ut cognoscatur, ut est in se. Prob. mi. quia intelligere praecise visum non esse in hoc scco, non est apprehendere aliquid esse in illo, sed potius aliquid in eo non esse; ergo tunc cognoscitur privatio non ad modum entis, et sic positivum, sed potius ut est non ens, sic que cognoscitur, ut est in se.

2o. pb. Dico. neg. Deus non potest facere relationem rationis; ergo non potest facere entia rationis. Prob. ant. si Deus aliquas relationes rationis potest efficere, maxime respectus ideales, quibus distinguuntur ideae, sed nec istas potest facere; ergo nullam relationem &c. Prob. mi. est doctrina contrarii. mi. pb. 1o. neg ut Deus respectus ideales faceret, debebat cognoscere ad divinam essentiam, ut relatam ad creaturas sed Deus nequit suam essentiam, ut ad creaturas relatam cognosceret; ergo tales respectus nequit facere. Prob. mi. neg. Deus cognoscit suam essentiam ut est in se, at essentia Divina nullum respectum dicit ad creaturas; ergo Deus nequit &c. Prob. mi. cognitio, qua Deus cognoscit essentiam Divinam, ut est in se, est cognitio absoluta, sed talis cognitio nequit illam cum respectu cognoscere; ergo essentia Divina ut est in se cognita nullum dicit ordinem ad creaturas.

2o. pb. illa mi. neg in communi sententia Thomae, Deus nequit facere distinctionem rationis distinguendo illa, quae in se distincta non sunt, ut patet in atributis; ergo nec relationem rationis potest facere. Ant. ex doctrina D. Th. in 1o. dist. 2. quaest. 1a. art. 3 in fine corporis, recipitur que ab omnibus discipulis eius. Cons. pb. neg ideo loco citato negavit divino intui distinctionem inter atributa, illam que intui creato concessit, quia rationis est, et non realis, sed si respectus ideales efficeret, suam essentiam in ideas diversas distingueret, sola dic. rationis ergo Deus non facit respectus ideales, quibus distinguuntur ideae. Patet mi. quia ex vi talium respectuum distinguuntur ideae; ergo distingueret suam essentiam in diversas ideas distinctione rationis. Itaque doctrina S. Th.

non subsistit, et si permanet, redatur disparitas, quam inter Divinus non posit distinctionem Rois inter eius essentiam, et atributa facere, et potest distinctionem idearum in sua essentia causam per solam Roem. **3°** prob. mi.ª

si namque Deus tales respectus faceret, sequeretur, necessario illos conficere Deus omnem Harum ditat; ergo et ant. Prob. seq.ᵃ si Deus eficeret tales respectus, hoc esset, quatenus ex vi cognitionis suae essentiae ut imitabilis a creaturis cognoscit, at praedicta cognitio est necessaria in Deo; ergo conficeret tales respectus necessario. Prob. mi.ª nam cognitio, qua cognoscit creaturas, ut potentes imitari essentiam suam; quae est cognitio necessaria; ergo et illa, qua cognoscit suam essentiam ut imitabilem erit necessaria, et si non redatur disparitas.

Si dicas, quod licet Divina essentia absolute, et secundum se considerata respectus ad creaturas non dicat, caeterum ut imitabilis ab hac, vel illa creatura in particulari, dicenter importat respectus ad illas, et cum Deus non solum absolute, sed etiam ut imitabilem a qualibet creatura in particulari, cognoscat; Deus fit, ut illum concipiat, ut dicentem respectum Rois, et illud eficiat.

Sed contra est; nam imitabilitas ab hac, vel illa creatura non convenit ex vi cognitionis, sed ante ad illam; ergo etiam si essentiam suam ut imitabilem cognoscat, nullus ad creaturas dicit respectum; Ant. est certus, nam imitabilitas non habet esse per cognitionem, sed ante. Consequentia vero prob. nam si esse Rois tunc daretur, esset ex vi cognitionis, sed essentia Divina est imitabilis ante cognitionem; ergo neque ut imitabilis cognita est per respectum. Prob. conseq. illa cognitio adequatur cum illa ut imitabilis est, sed ut imitabilis respectus non dicit. ergo quando ut talis cognoscitur, non cognoscitur ut relata.

2° replatur nam Divina cognitio nequit terminari ad suam essentiam, ut relatam; ergo ruit solutio. Prob. ant. quando ex aliqua actione terminata ad aliquam terminum resultat relatio, talis actio non respicit terminum ut relatum, sed ex cognitione divina terminata ad suam essentiam, ut imitabilem resultat relatio; ergo

talis.

taliſ cognitio divina non respicit sup(er) es(se) sig(nan)ter relatum n(on) explicat q(uod) ex actione intellectiua filij verbo sequitur relatio filiatio nisi talis actio non respicit terminu(m) scilicet filiu(m) ut relatum nec relatio sequitur ad actiones, sed talis relatio rationis sequitur ad ipsas actiones intra scilicet essa divina, quo talis actio n(on) sequitur respicere esse divinu(m) ut relatu(m) alias si ante actiones supponeret relata eet relata sine relatione quia tunc n(on) eet relatio rationis tunc re fort(e), hic n(on) sequitur intre cognitivam.

§ 2us

Proponunt(ur) et solvunt(ur) argumenta

Arg(umentum) 1(um) n(on) ens rationis e cognoscibile a Deo, quo erit factibile, ... si n(on) ens rationis consistit in cognosci, sed Deus cognoscit entia rationis ergo poterit illa facere.

Resp(ondetur) solutione i(n) eo antecedens aliquod ad quod distinguo maiorem n(on) ens rationis consistit in cognosci practice concedo intus secundo maiorem speculatiue et intus nego maiorem, et distinguo minorem Deus cognoscit ens rationis practice concedo maiorem speculative nat(ura) n(on) dupliciter ens rationis potest cognosci, scilicet speculative, hoc est contemplando nat(uram) et qualitates entis rationis ab alio causati, l(icet) potest cognosci practice hoc e(st) cognoscendo n(on) ens ad modum entis et hoc modo fit ens rationis

Sed dicet 1o n(on) Deus cognoscit entia rationis practice, quo solutio nulla, p(ro)bans Deus cognoscit ens rationis ut n(on) ens ad modum entis, quo cognoscit entia rationis practice — ant(ecedens) p(ro)b(atur) 1o obiectu(m) divini intus e ens, quo quicquid cognoscit debet e(sse) ad modum entis = 2o quia Deus cognoscit ens rationis ut illud e(sse) quod habet ab intu creato, sed ab intu creato habet e(sse) ad modum entis, quo ab intu divino ut n(on) ens ad modum entis.

Resp(ondetur) quo illa cognitio e practica et factiua entis rationis, quia illud exhibit dictatum possibilitatis ad

existi statu, sed cognitio divina hoc facit; ergo practice cogno
scit entia rationis, minor probatur quia cognitio divina tract actiones fac
tibile ab intuitu creato talis cognitio reducit illud de sta
tu possibilitatis ad statum existentis, ergo tantum non talis cognitio re
ducit entia rationis obiecti [illegible] intuitu ad esse obiectivum intuitus, ergo quod tantum
talis cognitio attingit entia rationis ut entia rationis actualiter, at
sunt facta ab intuitu humano, alias non erunt factibilia respectu illius
ut facta ab intuitu divino.

Secundo probatur Deus cognoscens rationis
scientia visionis ergo practice illud cognoscit, probatur quia scientia visionis
Dei cum sit theologorum est scientia practica; sed Deus cognoscens rationis
per scientiam visionis cognoscit practice etc.

Ad primum negando antecedens ad cuius
probationem dico quod non cognoscit nec ens ad modum entis ex primo cognoscendo ergo
maxime ex prius signatis secundo, et non scientia, unde Deus cognoscens rationis quod
fiant ab intuitu humano, et hic est ad modum entis, attamen non cognoscit illud fin
gendo neque ad modum entis, quia conferat non aliquid ut formaretur rationis concretum ad
[illegible] dico quod Deus cognoscens rationis per suum obiectum, hoc est cogno
scendo suum obiectum, feliciter attingit entia rationis, quia etiam non ens, non tamen illi attri
buit aliquid ex entis, quod est non aliud ut haberet illud.

Ad secundum dico quod Deus
non cognoscens rationis [illegible] illud esse, quod habet ab intuitu creato cognoscit
scientia secundo modo intrinsece rationis veritatis, quatenus quod intuitus humanus attingit
cognoscit a intuitu divino, non tamen intrinsece tribuendo illi aliquid
esse, sed tantum scientia intrinsece cognoscendo quod ab intuitu humano sit fictum.

Ad quod
vero dicitur negando minorem ad probationem ad quod dico quod licet dum quando est sta
tus cognitio reducit entia rationis de esse possibili ad esse obiectivum actualiter, tamen
scientia est speculativa secundo modo practice intrinsece rationem, unde intuitus divi
nus cognoscendo cognoscit entia rationis factibile ab intuitu humano tantum possibilitatis ipsius
sub ordine ad ipsum intuitum.

mamus, et sic tantum speculative illud attingit, non vero ex vi illius cog
nitionis tribuit illi aliquod esse, et sic illud non facit; similiter dicendum
est ad 2.um quod per tales cognitiones attinguntur entia rationis, ut actualiter
possibilia, seu potentia respectu intus creati 2.do modo, ut actualiter ex
istentia g.o modo.

Ad 3.am replicam respondetur distinguendo antecedens: cognoscit ens rationis
per scientiam visionis secundum conceptum adequatum ipsius scientiae, negatur antecedens; secun
dum conceptum inadequatum solum, ut speculativa est, concedo antecedens. Unde in scientia
visionis est duplex conceptus; alius scientiae practicae, alius speculativae; unde
debet ens rationis cognosci ad scientiam visionis, non secundum omnem conceptum
ipsius, sed tantum secundum quod est speculativa. = Si dicas, non potest
cognosci ens rationis ad scientiam visionis, ut speculativa est, quin attingatur, ut
practica est, absque ratione; ergo solutio nulla. Probatur antecedens: conceptus scientiae visionis
ut speculativa est, supponit conceptum ipsius, ut practica est; ergo non potest cog
nosci per 1.um conceptum, quin cognoscatur per 2.um.

Respondetur distinguendo antecedens ad probationem distinguo
antecedens: supponit conceptum ipsius, ut practica est, id est aliquid per modum causae
necessarie, concedo antecedens; praevie secundum ipsum conceptum inadequatum scientiae, ut practica
est, negatur antecedens. Unde ex vi conceptus speculativi solum sequitur quod supponatur
aliqua causa necessario requisita, ut suum esse participet aliquid, non vero quod
absque ratione causetur, quod est clarum in peccato, quod attingitur a scientia visionis
ut speculativa, qui causatur absque, sed tantum habet causam defectibilem ex
.

Arguitur 2.o: intus Deus cognoscit creaturas eo modo, quo cog
nibilia sunt, sed ens rationis est cognoscibile ad modum entis realis; ergo Deus cog
nit ad modum entis realis, et ita q. facit ens rationis = Confirmatur 1.o: nam Deus producit
entia imperfectissima absque illa imperfectione ex parte ipsius Dei;
ergo et si ens rationis sit imperfectum, poterit a Deo absque imperfectione in
suo intus; antecedens patet, nam Deus creat materiam 1.am quae est ens imperfectissimum
absque aliqua imperfectione ex parte sui; ergo etc. = Confirmatur 2.o: Deus cog
noscit essentias possibiles abstractive et intuitive, et tamen hoc sine imper
fectione ex parte ipsius; ergo poterit cognoscere ens rationis, aliter acie inse dicit

imperfectionem, et ex q. illud habit. Obja. 3°. nam Deus cognoscit distinctionem, ubi n. e distio; g°. cognoscit quod n. e, ac si eet. et ex q. habet ens Rat. ant. pb. nam Deus cognoscit distionem inter intum suum, et voluntem, sed intus, et voluntas Dei n. ii dista; g°. cognoscit distionem ubi n. e distio; ma. pb. nam Deus cognoscit processionem Verbi ee distam a processione SS. g°. cognoscit pria harum processionum ee distam; sed pria sunt intus, et voluntas; g°. cognit distionem inter unum, et aliud. Resp.

disg°. mam. cognoscit oia alia eo modo, quo cognibilia st ex pte sui cognitum c°do. mam. ex pte modi cognoscendi: g°. mam. unde oia alia, quaecunq. illa sint, Deus cogit, n. tamen oibus modis, quibus cognibilia sunt; imitatur q. in veritate, quae cognibilis e p discursum; et tamen Deus hoc modo illam n. cognoscit, et rao oimo, q. sunt aliqua entia quae ponunt modo imperfecto cognosci, qui quidem modus repugnat Deo, et cum ens Rat. petat hoc modo cogni, inde e, quod n. cognatur a Deo eo modo, quo cognibile e ab intellectu creato. Ad 1°. objonem

resp. quod ens Rat. n. negatur Deo, q. ens imperfectum e, sed q. imperfecto modo cficitur, et petit imperfectionem in modo illud cficiendi; sicut actus vitalis nega. Deo, q. petit a prio vitali procedere, quod repugnat Deo; quod n. cingit in maa 1a. quae licet sit ens imperfectum, n. dicit imperfectum modum procedendi; imo pfectum, q. habet ee p creationem = Ad 2m. resp. quod et si Deus creaturas pobiles cognoscat abstractive, cognoscit illas ut sunt in se, et sic in hoc nulla involuitur imperfectio, at cognoscendo ens Rat. n. cognit illud ut e in se, sed aliter ac e in se. Ad 3am resp. neg. ado ant. ad eius

pbm. disg°. c°. g°. cognit pria harum processionum ee dista distione actuali g°. coa, distione eminentali c°do. coa, ita q. Deus n. cognit intum suum actualiter distinctum ab voluntate, sed cognoscit entitatem D^am. pptea suam eminentiam ee prius distarum processionum, et ita n. cognoscit distinctionem

ubi n. e

ubi n̄ ē dictio, q.ª n̄ cognoscit dictionem actualem. 3.º arg.ⁱ nego Deus cognoscit privationes, et negationes, sed n̄ possunt cognosci à Deo, nisi tanquam aliquid in subbo: g.º Deus efficit entia rationis; ma.ª ē certa, et mi.ⁿ pb.ª: ens ē obum adequatum intellectus Divini: g.º quidquid cognoscitur ab intellectu D.º attingitur sub ratione entis, et conseq.º tanquam ens in subbo = Confirmatur 1.º nego Deus cognoscit rem aliter ac ē in se, sed hoc sufficit, ut fiat ens rationis; g.º 8.ª pb.ª ma.ª nego Deus cognoscit lapidem materialem immaterialiter, et per hoc habet esse in intellectu D.º aliter ac ē in re, g.º Deus 8.ª mi.ⁿ pat, nego in intellectu D.º habet esse immaterialiter, at à parte rei habet esse materialem: g.º in intellectu D.º habet esse, aliter ac ē in re. Confirmatur 2.º nego Deus efficit relationem rationis: g.º 8.ª pb.ª ant. signum ad placitum constituitur formaliter esse signi per relationem rationis, sed Deus pot facere signum ad placitum; g.º et relationem rationis; ma.ª ē certa, et mi.ⁿ ē manifesta ex illo Genesis 9. ponam arcum meum in nubibus Cœli, ut sit signum inter me, et hominem 8.ª praeter quam ratione pb.ª mi.ⁿ Deus pot imponere nomina ad significandum, ut posuit Jacob; at ex vi D.ª impositionis constituuntur signa: g.º Deus pot 8.ª pat mi.ⁿ nego ex vi impositionis humanae constituuntur voces in ratione signi; g.º ex vi impositionis D.ª

Res.ª ad argumentum 3.ᵐ ma.ª neg.º mi.ⁿ ad cuius pb.ᵐ D.º ant. dicendo: quidquid cognoscitur ab intellectu D.º debet attingi sub ratione entis, idē, praecedens ad ens 3.ᵈᵒ conseq.ª tanquam ens in se ipso, g.º conseq.ª nego q.ª 2.ᵈᵒ Deus privationem, et negationem cognoscit illas per formam, quam privat, cognoscit, quod ē illas cognoscere per ens, n̄ vero D.º concipit ipsam privationem, et negationem, ac si esset quaedam forma positiva, quod ē attingere ipsam privationem aliter ac in re; unde illas cognoscit n̄ ad modum entis.

Sed D.ª ē; carentia formae debet attingi à Deo tanquam si esset aliqua forma; g.º solutio nulla: pb.ª ant. si n̄ cognosceretur, ac si esset aliqua forma n̄ terminaretur sub obiecto specificativo intellectus D.ⁿⁱ g.º ut terminatur, debet cognosci, ac si esset aliqua forma positiva; pb.ª ant. ipsa carentia formae 2.ª se considerata n̄ ē ens, sed potius n̄ ens; g.º non terminatur sub obiecto specificativo intellectus D.ⁿⁱ quod ē ens.

Resp. neg. ^{do} ant. ad prob.^{m} dist.^{o} ant. non attingitur sub obto specicativo int.^{o} Dei formaliter, et quasi predicativum conc.^{do} ant. indirecte, et quasi ordinativum conc.^{o} ant. itaque licet negatio alicuius formæ non attingatur directivum sub obto specicativo, et adequato intus Dei cum non predicetur tanto entis de tali negatione, attingitur tamen indirecte, et in obliquo, quia negatio, et privatio alicuius formæ vel entitatis ordinantur ad ipsam entitatem, quam privant, et hoc sufficit, ut possint attingi saltem indirecte ab intuitu Dei.

Ad 3.^{am} confirmationem resp. dist. mai. neg. ^{do} min. ad cuius prob.^{m} dist.^{o} mai.^{m} habitus pro ei, quod non habebat ex parte rei cognitæ conc.^{o} mai.^{m} ex parte modi cognoscendi subdist. mai.^{m} conc.^{do} autem dicimus, quod debet cognosci res aliter, ac est in se; aliter ac est in se, id est, ex parte rei cognitæ, id est, quod res cognoscatur aliter ac est in se, et hoc ita cognita arguit imperfectionem in ipso modo cognoscendi, quod si Deus ex eo, quod immaterialiter materiale cognoscit, requireretur facere entia rationis, requireretur etiam, non possit aliquod materiale cognoscere sine fabricatione entis rationis, quod est falsum.

Ad 2.^{am} resp. neg. ^{do} ant. ad prob.^{m} dist.^{a} mai. dist. min. fuit signum ad placitum formaliter constitutum in tali signo per ipsum conc.^{o} min.^{m} ex acceptatione hominis causantis respectum, per quem in tali signo constituitur conc.^{do} min.^{m} et conc.^{o} cons. nam illud signum formaliter fuit institutum ad representandum ex vi acceptationis nostræ; unde sequitur disparitas inter impositionem Dei et humanam, quod hæc respectum causant, secus vero impositio Divina.

Sed dices: est, nam ex vi impositionis Dei illud nomen fuit signum ad placitum; ergo ruit solutio prob.^{a} ant. non alio modo fit signum ad placitum apud nos, nisi quia datur impositio ordinans rem ad signandum illud, quod ex natura sua non signabat, sed hoc ipsum reperitur ex parte Dei; ergo formaliter fuit signum ad placitum. Dist.^{o} ant. prob.^{o} ex eo impositio humana causat respectum, tale cuius vox ordinatur ad signandum, nisi quia est impositio practica ordinans vocem ad signandum; conc.^{o} datur ex parte Dei quidquid requiritur, ut fiat signum ad placitum.

Resp.

Resp. quod etiam si sit impositio humana adhuc non sufficit, ut nomen sit signum formaliter, sed requiritur actus intus, seu relatio rationis, cuius formaliter vox ordinatur ad signandum, ad quod non est ordinata a parte rei: at vero etsi Deus imponat vocem ad signandum, cum divina impositio nequeat vocem rem aliter ac est cognoscere, non potest ipsam ut relatam disponere, itemque nec respectum causare, sed solum habet se ipsa connectere vocem cum signato, unde illa impositione cognita et nulla mentione facta respectus rationis poterit quis in cognitionem rei venire, ex quo tamen non sequitur, quod vox vel nomen sit signum, nam propter hoc, quod est ducere in cognitionem signati, requiritur ut hoc fiat ex subordinatione ad signatum, quam tamen ex vi impositionis vox vel nomen non habet, sed ex vi respectus.

4° arguitur

nam Deus concurrit cum intellectu creato ad formationem entis rationis, sed simultanee concurrendo, efficit ens rationis; ergo Deus format etc. maior patet hinc quia Deus est causa prima universalis, sine cuius concursu nulla causa 2a operatur, hinc etiam quia Deus causat cum intellectu nostro actionem intelligendi, etiam ut confingentem, quae non sit malum culpae, nec illi repugnat ad Deum ordinari, ut patet in Christo Domino. minor probatur Deus concurrendo concursu simultaneo est ad effectum, sed talis concursus est realis, effectum enim repugnat illum nam quia id facit per cognitionem, quam simul cum creatura illud, quod non est, ac si esset, cognoscit.

Dispatur 1° Deo

denegat formatio entis rationis, quia fictio necessaria est, sed haec non est ita necessaria ergo. probatur minor 1° ad ens rationis formandum non est necessarium cognoscere rem aliter ac est in se; quo non est necessaria fictio; probatur antecedens, quia aliquis cognoscit etiam Deum ut ordinatum ad creaturam, non cognoscit illum ut relatum ad creaturam realiter, sed ut relatum per rationem, sed hoc non est cognoscere rem aliter ac est in se; ergo ad ens rationis formandum etc.

2° probatur

eadem minor nam ~~Christo~~ suppositio Christi Domini in natura supposita repugnat fictio, et tamen multa entia rationis formabit; ergo etc. maior probatur repugnat illi aliter ac est in se cognoscere in 2a operatione, in quo errorem speculativum dicit, quem uniformiter omnes theologi negant in Christo; ergo etiam repugnavit aliter ac est in se cognoscere rem in 1a operatione, in qua fictio ad entis rationis formationem requisita dicit.

2°. Arguitur, intus creatus Christi D[omi]ni facit entia rationis: ergo et Deus potest facere illa: ant[ecedens] patet, nam eius intus intelligit componendo, et dividendo, sed hæc per se talia sunt quid rationis; ergo cons[equentia] autem prob[atur] nam 2° D. Thomam hæc est optima cons[equentia] contra Scotus: Voluntas creata Christi D[omi]ni peccat; ergo Deus peccat: ergo similiter tenebit ita: Intus creatus Christi D[omi]ni entia rationis facit: ergo et Deus entia rationis facit.

Ad hoc argumentum resp[ondeo] neg[an]do ma[jore]m ad eius 1am prob[ationem] neg[o] Deus esse 1am causam respectu intus creati in ordine ad fictionem: sed iste est causa 1a nulli subiectus, ut entia rationis fingendo fiet, sicut est voluntas 2do homo peccat, similiter neg[o] etiam Deus posse attingere sua causalitate actionem intelligendi, ut fictio est, cum Deus nec posit entia rationis facere, et ratio est, quia adæquata Dei causalitas est vera causalitas, et cum ens rationis negabat terminare veram causalitatem non continetur intra limites causalitatis Divinæ, et quia anima non avertat a Deo, nec illi repugnet in Deum ordinari ab extrinseco, sicut attingit in Christo D[omi]no cæterum ab extrinseco, sicuti Deus non inspicit ut 1am primum, ita neque ad illum ut ad finem ordinatur.

Ad 1am confirmationem resp[ondeo] D[istingu]o ma[jorem] neg[an]do min[orem] ad prob[ationem] neg[o] ant[ecedens] ad prob[ationem] istius antis dist[inguo] ma[jorem] D[ivi]na natura ut relata realiter signate C[oncedo] ma[jorem] exercite [nego] 2do m[inorem]; ergo ma[jor] neg[atur] licet signate intus humanus cognoscat naturam D[ivi]nam ut relatam realiter tamen in exercitio illam ac si realiter referretur attingit: et licet illud quod exercetur, sit relatio rationis tamen realis in exercitio apparent, atque in hoc præsentia illius consistit, quod id, quod non est, attingatur ac si esset ens, sicuti 2do voluntas appetit bonum apparens, quod terminat actum eius, et bonum re vera non est, cæterum attingit illud ac si esset bonum et ut apparens re vera bonum, sed signate nullatenus in quo stat fictio, requisita ad ens rationis.

Ad 2am prob[ationem] min[oris] neg[o] ma[jorem] ad prob[ationem] D[istingu]o ant[ecedens] neg[o] cons[equentia] et ratio disparitatis est, quia error speculativus 2æ operationis tendit immediate in dictionem veritatis D[ivi]næ cum immediate destinat illius obiectum asserendo ita non esse, quod ut verum attingitur a Deo, et sic suppositum D[ivin]um in natura assumpta non potuit illud elicere; fictio, quæ per-

tinet

tinet ad 1.am operationem non ita, et sic convenit supposito Divino sicut aliæ imperfectiones naturæ.

Ad 2.am confirmationem resp. redendo disparitatem, quia peccatum est malum morale extrinsece non ordinabile ad Deum, et ita repugnans illi, cum suppositum est Divinum; non si voluntas creata Christi Domini peccaret, hoc proveniret ex deficientia regulationis, quam suppositum Divinum præstabat, utique sequeretur voluntas creata Christi peccat; quia suppositum deficit à regularitate, et ideo peccat, at vero error est defectus physicus naturæ, ad quem suppositum non influit, licet determinet, et sicut hæc consequentia non valet, Christus mortuus est; quia Deus mortuus est; quia mors est physicus defectus naturæ, qui non transit ad denominandum suppositum; ita hæc non valet, Christus Dominus errat, quia Deus eadem ratione.

Sed dices 1.o etsi sit defectus physicus arguit imperfectionem in supposito Divino quia solicitavit, ante probatur etiamsi non sit defectus physicus naturæ non potest Deus ad illum concurrere, neque ut causa universalis; quia et si sit defectus &c. 2.o replicatur error speculativus est defectus physicus, et tamen Christo Domino repugnat; quia et si error sit defectus physicus supposito Divino repugnabit.

R. ad 1.am neg. ante ad probationem dico ante neg. consequentia, et disparitas est quod concursus simultaneus est ad effectum causalitatis influens, et cum error sit effectus metaphysicus non potest causalitatem Dei, quæ realis est, trahi; at vero suppositum Christi Domini non dicit influxum in effectum, sed tantum determinat actionem; ideo cum dicitur, actiones sunt suppositorum; influxus vero se tenet totaliter ex parte naturæ creati, ac proinde nulla sequitur imperfectio.

Ad 2.am resp. dist. ma.em error speculativus est defectus physicus naturæ, defectus positivus conc. ma.em defectus negativus; quia ma.em neg. error speculativus est defectus naturæ 2.æ se, 2.o quod comprehendit tam humanam, quam Divinam et cum naturæ creatura Christi Domini sit expers omnis imperfectionis positivè; unde in eo non potest esse error speculativus, at vero facere contra rationem, licet sit imperfectio respectu Dei, et Angelorum, non tamen respectu naturæ humanæ, quia

tantum ē defectus negativus, n̄ positivus, & cū Christus D.ᵘˢ in n̄aa assumpta omnes defectus negativos assumpserit, inde provenit, ut entia r̄ōis potiūt efficere.

§us. 4us.

Fundamentum 2.ᵐ sup.ᵗ opponi.ᵗ & pb.ᵗ

Vltimò arg.ᵘʳ 2.ᵒ D. Th.ᵃⁿ 1. par.ᵉ quæs.ᵉ 15. art.ᵒ 2.ᵒ ad 3.ᵘᵐ respectus, qq.ᵘᵐ multiplicantur Ideæ n̄ creantur à rebus, sed ab intra D.ᵒ comparante essentiam suam rebus; ex qq.ᵘᵐ sic potest formari argumentum; respectus, qq.ᵘᵐ ideæ multiplicantur, sunt respectus r̄ōis, & tamen hic creantur à D.ᵒ: g.ᵒ sunt iam aliqua entia r̄ōis, scilicet relationes, quæ Deus facit, & format.

Cōrs autem solu.ᵒ Thomistarum ē dicere illa pp.ⁿ respectus, qq.ᵘᵐ multiplicantur ideæ creantur à D.ᵒ causalitate efficienti, & formali: g.ᵒ m.ⁱᵐ causalitate fundamentali r̄ōis m.ⁱ unde D. Th.ᵃˢ ē intelligendus, sicut in eadem 1.ᵃ q.ᵉ ubi dicit: quod intentio universalitatis sequitur ad abstractionem, quâ n̄aa concipitur sine conditionibus individuantibus; sed hoc n̄ obstante contra explicatur à Thomistis, quod sequitur fundamentaliter, n̄ formaliter ad ipsam abstractionem, nam ad comparationem sequitur intentio universalis formaliter: g.ᵒ similiter.

Sed contra hoc multipliciter instant Thomistas 1.ᵒ nam D. Th.ᵃˢ concedit intra D.ᵒ quod negat intra creato, sed creato negat causalitatem formalem talis respectus alias pp.ⁿ negativa, scilicet, n̄ creantur à rebus, n̄ esset vera: g.ᵒ hoc quod ē formari entia r̄ōis concedit intra D.ᵘᵐ

2.ᵒ nam ex rā cognitionis resultat aliquid r̄ōe cujus absolute verificatur multiplicatio idealis intra essentiam D.ⁿᵃ sed ad hanc verificationem requiritur, quod essentia dicat formaliter multiplicem respectum: g.ᵒ n̄ fundamentaliter, sed formaliter; pp.ⁿ m.ⁱ cognoscere essentiam D.ⁿᵃᵐ praecisè, ut imitabilem à creaturis n̄ sufficit, ut verificetur multiplicitas idealis: g.ᵒ necessarius ē respectus, ut multiplicetur. pb.ᵗ ant. sicut cognitio à D.ᵒ essentia D.ⁿᵃ ut imitabilis à creaturis, ita cognitio omnipotentia, ut productiva creaturarum, sed r̄ōe hujus cognitionis n̄ verificatur multiplicitas idealis in D.ⁿᵃ omnipotentia: g.ᵒ nec r̄ōe cognitionis.

onis verificatur multiplicitas idealis; g.° eaunt necessarij respectus rationis.

3.° nego 2.us D.^us B.^a respus ideales ii abeterno in intu Divino: g.° ri fundaliter, sed formaliter; pb.^a ant. nego exeo praecise, quod fundalis horum respuum sit abeterno, ri pot verificari, quod tales respus existant abeterno; g.° ii existunt, existunt formaliter; pb.^a ant. nego fundalis distionis attributorum datur abeterno, et tamen ri pot verificari, quod distinguantur attributa abeterno; g.° exeo praecise, quod sit fundalis &c.^a

R.esp.^z ad 1.^a D. H.^am tantum negasse caalitatem fundamentalem intu creato, quam Divino dixit. = Ad 2.^am = D.^ia ma.^a neg.^z mi.^i ad pb.^m neg.^z ant. ad illius pb.^m D.^ia ma.^a et mi.^i = neg.^z coa, et disparitas e, quod idea sumit multiplatem ab ideatis, = g.° obiiua multiplicitas eorum, quae ideantur, dat multiplicitatem ideae ipsi; at v.° omnipotentia, et perfectio ipsius nae Divinae et sic ri sumit multiplatem à creaturis, quae illi sunt extrinsece, sed abipsa naa, quae efficit, et distinguit in ea prius productiua creaturum: praeterquam de paritatem nego Divina omnipotentia cognita vt productiua creaturum e virtualiter et fundaliter, seu eminentialiter multiplex, ita similiter in Divina essa cognita, vt imitabilis e virtualis, fundalis, seu eminencialis distio idearum.

Ad Vltima resp.^z dist.^o do m vltimi illatione, datur fundalis distionis attributorum negando m. fundalis, ximus, g.° ma.^m et D.^ia mi.^i neg.^z coa, disparitas e, inter ideas et attributa Divina seu eorum distionem, quod ideae ri saluantur ante cognitiones, sed distinguunt in essa Divina vt cognita a Deo, vt imitabili a creaturis, et ex isti respus sint respus ideae, petunt tamen fundato cog. vt cognita; caetera autem attributa supponuntur distincta, et ideo ante illas cognitiones inuenit intus creatus fundalis distionis attributorum, ri ipsa essa Divina 2.as se considerata, neq. vt perfecte cognita à Divino intu, sed quatenus ab intu creato e limitatio cognitionibus. 2.° resp.^z

ex Illustriss.º Godoi, respus, qq.ᵘ multiplantur ideæ, ñ eent rōis, sed respec tus reales creaturæ ad essa D.ᵃ qq.ᵘ extrice Ꝺplentur ideæ, ñ quidē ꝑ illos ut realiter existentes, sed ut obtivè Ꝺgnitos à D.ⁿᵒ intu, et q.ᵃ ab æterno ideas intus Ꝺgnit, ab æterno dicuntur ideæ, ñ realiter intrice, nec ꝑ relaonem rōis, sed ꝑ ditionē realē extrica, ñ ut realiter existentē, sed ut obtivè Ꝺgnitæ ꝑ intu D.ⁱ quæ solū.º ē doctrina D. Th.ᵉ quæs.ª 3.ᵃ de veritate art.º 2.º in Corpore ubi asserit: quod essa D.ⁿᵃ ñ habet rōnē ideæ, ut Ꝺgnita absoluti, sed ut Ꝺgnita à Deo cū ꝑportione creaturæ ad ipsē, et clarius ad 8.ᵘ dicit: quod respus, qq.ᵘ dicuntur ideæ, ñ eent realiter in Deo, sed in creā, eent tamen obtivè in intul D.ⁿᵒ quatenus Ꝺgnit diversos respus creaturæ ad essā D.ⁱ

Unde in sñā resp.ᵉ fiunt respus illi, quoad ee ab intu D.ⁿᵒ ab æterno, q.º ma.ᵐ fiunt in ee Ꝺgnito Ꝺ.ᵈᵒ ma.ᵐ et mi, tali, tales respus ee rōis, neg.ᵒ q.ᵃ ū reales; nec hoc videtur dificile, si dicamus, tales respus fieri quoad ee Ꝺgnitū, cū creaturæ dicantur bis à Deo factæ, et in tempore quoad ee reale, et ab æterno quoad ee quo gnitū ab intu D.ⁿᵒ; nec obstat S. Th.ᵃ asserendo, ideas dici ꝑ respus, qq.ᵘ essa D.ⁿᵃ ad creaturas referentur, q.ᵃ faciliter respondemus, quod cū fundatis respu rōis, qq.ᵘ D.ᵃ essa ad creas referentur, sint respus creaturæ ad ipsē ut Ꝺgniti à Deo, S. Th.ᵃ ē intelligendus, quod ideæ dicuntur ꝑ respus, qq.ᵘ essa D.ⁿᵃ ad creas referuntur ñ formaliter, sed fundaliter, hoc ē, ꝑ fundatis dictorum respuū.

Art.ᵘ 8.ᵘ

Per quē actū intus frat ens rōis, et ꝑ quē Ꝺgnoscar.

1.ᵃ pars §. 1.ᵘ dubij resolui.

Actus igitur intus ū in multiplici dif.ᵃ 2.ᵘ diversarū modū Ꝺgnoscendi ipsius, nā q.ᵈᵒ directē fertur in obiū, vocatur actus directus, q.ᵈᵒ v.º reflectitur supra se, reflexivus; q.ᵈᵒ atingit obiū absolutē, et sine respu ad aliud, dicitur Ꝺgnio absoluta; q.ᵈᵒ v.º cū Ꝺparaone, dicitur Ꝺparativa; q.ᵈᵒ ñ solū Ꝺgnit obiū, sed tribuit illi aliquod pratū, dicitur Ꝺgnio Ꝺposita; et q.ᵈᵒ ex uno in aliud fertur, discursiva dicitur; de oibus istis inquirimus, quā fiat ens rōis.

Aliqui

Aliqui aut, quos citat, et sequi.r P. Jurtado, tenent, õe ens Roy nasio sem̄ p sequm, operaonz intus, ducti ex eo quod indicant ad cuiuscunq. entij Roy fraonz ẽe nessarium indicium falsum intus, sed certe indicium eorum falsum ẽ, neq. ens Roy ∂ficiunt, falluntur g.o nã ad ens Roy frandum solum requir.r fictio, sed hęc pot stare sine falsitate. g.o n̄ requi.r Iudicium falsum; pb.r mi.r q.do aliquis atingit atributa D.na ut dista distione Roy, n̄ indicat ẽe in re dista, sed potius indicat in re dista n̄ ẽe; g.o ad fictionem n̄ requi.r falsitas.

Si dicas, q.do intus ∂gnit rem aliter, ac ẽ in se, n̄ ∂fra.r cum re intellecta, sed q.do intus n̄ ∂fra.r cum illa, indicat falsum; g.o q.do ∂ripit rem aliter ac ẽ in se, falso indicat: Res.o disg.do ma.m n̄ ∂fratur cum re intellecta ex pãe modi ∂gnoscendi ∂.do ma.m ex pãe rei ∂gnitę, g.o ma.m et simili.r disgui.r mi.r et neg.r cõa, nã q.do intus frat ens Roy n̄ atribuit obto aliquod prẽdum, quod in se n̄ habet, et sic ex pãe rei ∂gnitę n̄ atingit rem aliter ac ẽ in se, sed q.a imperfectè ∂gnit illud aliter, ac ẽ in se ex pãe modi ∂gnendi, simul afirando, quod obtum n̄ ẽ ita, sed ∂gnit.

Hoc supp.o ẽ 1.a D.o ens Roy fit p actum ∂parativum intus: p quo nota, quod ∂parao ẽ 2x, alia pfecta, quatenus ∂parat.r ad aliud, ut ad purum ∂um. alia imperfecta, quã ∂ripitur aliquid cum conotaone ad aliud; quo supp.o pb.r D.o õe ens Roy ẽ negao. l. pribao. l. relao, sed oĩa ista fiunt p actus ∂parativus; g.o ens Roy fit p actum ∂parativum; ma.r ẽ certa et mi.r pb.r de relaone pat, q.a relao dicit ordinem ad aliud, ut ad ∂um, quę petit ∂paraonem.

De alijs obg pat, q.a q.do ∂ripimus negaonem, et pribaonem, ∂ripimus illas ad modum entis, sed hęc ẽ conotatio, et ∂parao quędã, licet n̄ pfecta, imperfecta tamen g.o pb.r mi.a pb.r mi.r nã ideo q.do ∂ripimus Deum admodum rei maalis, illa ∂gnio ẽ ∂parativa et conotativa, q.a ẽe speculabile ad instar ∂poris atribuitur illis, sed q.do ∂ripimus negaonem, aut pribaonem n̄ ẽe fãm, ∂ripimus ad instar fãe; g.o illa ∂gnio ẽ ∂notativa, et ∂parativa.

Si arguas 1.o ens Roys p simplicem aprehensionem, quę ẽ 1.a operao=

intus, sed haec non comparat unum alteri, sed simpliciter aprehendit obiectum: ergo ad ens rationis non requiritur cognitio comparativa. Resp. distinguo maiorem: dico minorem: non comparat unum alteri per modum affirmationis et negationis concedo minorem: non comparat attingendo ordinem unius ad aliud, nego minorem unde et in 1ª operatione intellectus invenitur comparatio, sed non eodem modo ac in 2ª. = Nam in ista invenitur per modum affirmationis et negationis, in 1ª vero per modum simplicis aprehensionis illius ordinis, quem unum dicit ad aliud.

Si 2º arguas: nam relationes rationis quae sunt entia rationis logica, consequuntur praecise, ex eo quod aliquod obiectum cognoscatur, sed per quemcumque actum intellectus obiectum cognoscitur: ergo non requiritur comparatio solum; probatur maior: nam quando cognosco homo est animal, necesse est, quod homo sit subiectum et animal praedicatum et non intellectus non aprehendat relationem subiecti et praedicati; ergo relationes istae consequuntur, ex eo praecise quod aliquod obiectum cognoscatur.

Resp. nego maiorem ad probationem distinguo antecedens: necesse est quod homo sit subiectum et animal praedicatum formaliter nego antecedens: fundaliter concedo antecedens, itaque quando intellectus non aprehendit hominem dicentem relationem ad animal, non resultat relationes subiecti et praedicati, et sic non habet subiectum et praedicatum, sed fundaliter tantum. Et si interroges si adest fundatum, cum et cognitio intellectus, quae sunt necessaria, ut ens rationis ponatur, quod deficit, ut ponatur relatio subiecti relatio subiecti et praedicati? Dico non adest cognitio comparativa intellectus attingens subiectum et praedicatum, sed tantum absolute illa attingens, et sicut adest cognitio non sufficiens, ut ponatur relatio rationis.

2ª Dico

Ens rationis non petit ad sui formationem reflexionem formalem, sed virtualem sufficit; pro quo nota, quod est duplex reflexio: alia, quae ascendit omnem actum intellectus, et qua in exercitio intellectus cognoscit se cognoscere, alia formalis et in actu signato, quae supponit actum directae cognitionis; quo supposito probatur dico.

Quando intellectus cognoscit reflexe, talis actus habet pro obiecto aliquid reale, scilicet ipsum conceptum, qui est aliquid reale; ergo non habet pro obiecto ens rationis; hocque verificatur, etiamsi per actum directum intellectus attingatur ens rationis, ergo etiam in tali casu obiectum talis actus reflexi non est ens rationis, sed est conceptus entis rationis,

qui est

qui e aliquid reale; ex quo pat. etiq 2a pars Dti q. o ens rois sit p actu intus, sed intus in quocunque actu e reflexivus virtualiter, g.o ens rois fit p actu virtualiter reflexu.

§us. 2us.

Resp. 2æ. parti articuli.

Supp.o ex submulis, quid sit species impresa, quid vero expressa modo inquirimus, p qua specie cognoscatur ens rois, an p specie propria, an v.o p specie entis realis, p quo sit. 1a. Dico. Ens rois cognitur p specie impresa, et expressa entis realis: pb.r quoad 1am. pars ens rois cognitur p specie, quæ e similitudo illius, sed talis e species entis realis. g.o cognitur p illa ens rois. ma.r et mi.r constant, et cod pb.r p specie unius rei cognitum similis illi; g.o si ens rois e similitudo entis realis p specie illius poterit cognosci: ans pb.r ex D. Th.a intantum aliqua res cognitur, inquantum eius similitudo e in intu, sed p specie entis e in intu ens reale; g.o p illa cognitur ens rois, quod e similitudo entis realis. 2a pars pb.r eadem rae; nam eadem species expresa quæ reprat unum immediate, directe pot reprare aliud mediate, et directe, si tamen ad illud sequatur repratiue, sed sic se habet ens rois respu entis realis ad cuius similitudinis fit, sequitur enim ad nam entis realis cognita, cum ad cogni onem illius: g.o eadem species expresa, quæ repntat ens reale, repntat ens rois, seu id, quod e simile enti reali. Argta a paritate de exita entis rois iam sunt soluta; aliter g.o

Arg.r

1.a Dm. species intelligibilis representans aliquod obiectum debet esse idem cum tali obiecto, sed species entis realis n pot esse idem cum ente rois; g.o ens rois n pot reprari p specie entis realis: pb.r mi.r si species entis realis esset idem cum ente rois, sequeretur, quod talis species sit realis et n esset realis, esset realis, q.a e species entis realis; n esset realis, q.a e species

repraesentans ens rationis, sed hoc implicat; ergo species entis realis non potest repraesentare ens rationis.

Resp. dist. ma. species intelligibilis debet esse idem cum objecto, quod repraesentatur, cum objecto primario, conc. ma. cum objecto secundario, neg. ma. unde non est necesse, quod species repraesentans unum objectum primario et aliud secundario sit idem cum objecto secundario, sed sufficit, quod sit idem cum objecto primario, sed Deus per suam essentiam, tanquam per speciem cognoscit creaturas, quae non sunt idem cum essentia divina, et hoc ideo, quia sunt objecta secundario repraesentata per illam speciem.

2°. arg. ens reale non habet similitudinem cum ente rationis, ergo per speciem entis realis nequit ens rationis cognosci; prob. ant. ideo per speciem hominis equus non potest cognosci quia homo, et equus sunt diversae speciei, sed ens reale et ens rationis non solum specie, sed plus quam genere distant, ergo ens reale non habet similitudinem cum ente rationis, ac proinde ens rationis non cognoscitur per eius speciem.

Resp. neg. ant. ad eius prob. dist. ma. dist. mi. ens reale, et ens rationis distant plus quam genere in esse entis, conc. mi. in esse repraesentativo cognoscibili, neg. mi. vera namque quamvis sit, quod ens reale, et ens rationis distant in genere entis; cum tamen ens rationis fiat ad similitudinem entis realis, et dependeat ab illo in ratione cognoscibili minus distat ab ente reali, quam equo ab homine, quia equus neque est similis homini, neque fit dependenter ab illo.

2a. Dico intellectus potest per quandam reflexionem formare speciem propriam entis rationis; haec Dico est contra aliquos Thomistas est que expressa D. Thomae 1. par. quaest. 12 art. 9 ad 2um ubi expresse ait; intellectus ex propriis conceptibus speciebus generis et differentiae format rationem speciei; ergo ex mente D. Thomae intellectus format speciem entis rationis.

2° prob. ratione, namque intellectus potest memorari entis rationis cogniti per speciem entis realis; ergo potest formare speciem repraesentativam illius: ant. patet, et conseq. prob. intellectus eo quod habeat virtutem memorativam, habet virtutem ad producendas species, quas in memoria servat, ut

mediis

illy posit recordari se obty cognouisse; g°. vt recordetur se cognouit sic ens loys pot reducere specis ppriq reprativq illius. Quod posit habere specis ppriq expresq ens loy in intu. ellig pat ex D. Th.ª quæs. 1ª. de poa, art.° 1°. ad decimu vbi ait: quod q.do intus intelligit naq aliq, vt genus, n respondet aliqua res extra animaz immediate, sed mediate; g°. 2a. D. Th.am licet aliqua species expresa mediate reprentet ens reale, immediate reprabit ens loys ac yinde habebit specis. 2°. pb.r lac; Cceptus entis loys desrali signat ens loys, & de maali ens reale; g°. datur species expresa 1°. & fraliter reprentans ens loys; pb.r ans. hi 2.æ intentiony signant 1.° & fraliter 2.æ intentiones loys; g°. Cceptus illi Cerespondentes 1.° & fraliter reprentant ens loys; coa pat, q.a voces reprentant obta eo modo, quo in Cceptu si reprata; ans pb.r g°. hi 2.æ intentiony in Cereto si. hi Cnotatiui, sed isti 1.° reprentant frq loys; g°. hi 2.æ intentiony 1.° & fraliter reprentant frq loys; itaq. si voces si signa Cceptus, si) ceptu 1.° & frali reprabitur ens loys.

Argues sic Ad 1. pas; species illa 3.ª n pot reprare ens loys; g°. pb.r ans. illa 3.ª species caatur ex speciebus entis realis; g°. quod 1.° reprentat, e ens reale; g°. n erit spa entis loys. = Resp. quod illa 3.ª species n reprentat ens reale; q.a n e similitudo entis realis, sed e similitudo entis loys Cceptus, q.a illa 3.ª species resultat ex Cgnione entis loys, cuius postea recordatur intus, sicut q.do recordatur rei singularis, fiat specis repranty rei singularis, & si illa species resultet ex Cgnione vniversalis, que fuit 1.ª Cgnio intus. S: 2°.

arguas, q.do intus Cgnit alr vt genus n fiat specis entis loys exprezzam; g°. pb.r ans. q.do intus sic Cgnit, res Cgnita e alitas realis; g°. n e ens loys quod Cgnitur p illa speciz; pb.r ans. p illa specis Cgnit illud, quod praetur & ad inferiora refertur vt genus, sed quod praetur, e refertur n e aliqd loys, sed vera alitas; g°. quod Cgnitur p illa specis e vera alitas.

Resp.ª neg.do ant. ad pb.m disg.º ant. q.do intr̃ sic cognit. res cognita e alitas in concreto cõdet. ant. in abstracto g.º ant. & disg.º cõ. g.º n̄ e ens raẽ, quod repratur in concreto g.º cog. in abstracto cõdo cog. q.ª ibi n̄ re pratur ens roẽ in concreto, & cu in concreto 2.ª intentio sit fra, naa sit substractu, seu maa, inde e, quod t.io repratur, et 2.ª intentio, = naa v.º tantu p modu substracti maalis; & hęc de hac questione.

Ques.º 3.ª de vnialib.º

Quamuis oes sciẽ agant de vnialibus, & habeant ea p oblo, cu de singulibus n̄ sit scia, neq. defio, nulla tamen agit de naa ipsius vnialitatis fraliter, docendo prata superiora de infrribus prari, & in illis raẽ generis inuenire, & dispu ad cognoscendas quidditates rerum, earu q. paones inuestigandas, nisi loga, quapropter tractatus de vnialibus tractatui de ente raẽ inserimus; vnde n̄ alienu à loga reputamus.

Art.us 1.us

Quid, & quotuplex sit vniuersale?

§us. Vcus.

Proponunt.r acceptiones vniales, & defio eius.

Hoc nomen vniale ex vocis significaone signat id, quod cum aliqua vniate plura respicit, & singulari contraponitur, & x.ª diuersum modu respiciendi plura, multipliciter accipitur vniale, q.ª aliud e vnia le caando, & e illud, quod respicit plura, vt caa illoru; Vg.ª Deus, qui e caa vniuersalisa habens eminentia, & virtute ad producendos effectus. Dr. speciẽ Sol, Celu, & alia similes si caa vniuersales in caando: alid vniale dicitur in reprando, & e illud, quod plura reprentat, sicut spe cies impress, & hęc vox al, seu eius conceptus reprentant oia viuentia cemiuilia.

Aliud e vniale in essendo & e illud, quod e in multis, vt al, & alia naa coes, quę si in suis infrrib.º aliud v.º e vniale in prando, e q. illud, quod pratur de multis, sicut ea dẽ naa alis, quę pratur.

praedicatur de hoc, leone, et equo, et aliis: in praesenti qo n agimus de vniale in causando, qa de hoc pertinet ad Physicam agere; nec de vnialibus in significando, seu repraesentando, quod pertinet ad dialecticam, sed de vniali in essendo, et praedicando, quae ponitur pro vno reputari, qa praedicari de multis, e pars secunda ad essendum in multis, sicq. de vtroq. in praesenti agendum e.

Hoc vniale in essendo, et praedicando logicum vocatur, qa ad logicam pertinet, et sic definitur: est vnum in multis, et de multis: quae definitio desumitur ex Aristotele, et D. Tha. sic q. alijs verbis solet poni definitio: vniale e vnum aptum ad essendum in multis, et praedicari de illis; in qua definitione duplex definitio includitur, alia vnialis in essendo, quae e haec: e vnum aptum ad essendum in multis; et alia vnialis in praedicando, quae talis e, est vnum aptum ad praedicandum de multis; et quae propria passio vnialis explicatur, quae e praedicabilitas.

Haec autem definitio sic explicatur, illa particula vnum positum loco generis, in qua conuenit vniale logicum cum caeteris vniuersalibus. et dicit tria: 1um e, quod vniale sit incomplexum tam ex parte vocis significantis, quam ex parte rei significatae: vnde excluduntur a ratione vnialis omnia complexa vt pp. Ex. gr. 2um e, quod sit completum, et sic n e vniale ens incompletum; vt anima rationalis, et partes componentes aliquod totum. 3um est, quod sit vniuocum ratione cuius excluduntur aequiuoca, et analoga a ratione vnialis, et sic licet canis sit in multis, et praedicatur de multis, n tamen e vniale, qa n e vniuocum vniale; vt aliquid sit vniale debet esse incomplexum, completum, et vniuocum, et ratio huius e, qa hic agimus de vniali, vt deseruit ad coordinationem praedicamentorum, sicque ad haec n pertineant complexa, incompleta, et analoga seu aequiuoca: inde e, quod vniale debet esse incomplexum, completum, et vniuocum.

Alia autem particula, scilicet, aptum designat propriam facultatem vnialis n esse actu esse in multis qa vt. caetera dicitur, verba in definitione, n dicunt actum, sed aptitudinem; et sic n requiritur, quod natura praedicetur, sit actu in multis, sed cum aptitudine ad multa, et idem dicitur de aptitudine ad praedicandum

Ideo

de multis; illa particula in multis denotat quod universale multiplicatur in illis, qua lac, Dii nam D.d sit in tribus Divinis personis, et de illis praedicatur, non tamen est universalis, quia in illis non multiplicatur, unde patet solutio argumentorum, quae contra hoc solent fieri.

Articulus 2.us

Utrum universale reperiatur à parte rei?

§ 1.us

Notabilia ll.e 1.a quae D.D.o referuntur

Universale est duplex connotativum et ut dicit, unum de facto, et aliud de mali, de facto importat 2.a intentionem universalitatis, seu relationem logicam qua natura dicit ad inferiora, respectu quorum comparatur, ut unum praedicabile commune de mali vero dicit naturam cui intellectus attribuit hanc universalitatem, quae comparatur ad ipsam relationem, ut subiectum, seu fundamentum illius; in praesenti non loquimur de universali formali, seu relatione logica, quia certum est non dari nisi per intellectum, sed ipso fundamentaliter sumpto loquimur, seu de natura, quae denominatur universalis, et inquirimus an detur à parte rei natura universalis.

Circa quod 1.a ll.a fuit Heracliti, et philosophorum antiquorum, qui negabant dari à parte rei naturas universales, sed omnia esse singularia, à quibus nil distant Nominales, qui asserunt non dari à parte rei naturas universales, sed tantum dari voces communes, seu universalia in significando; Plato per oppositum docebat, non solum dari naturas universales à parte rei, sed à singularibus separatas, ponebat quia in Decabolumine, quas ideas communes separatas à singularibus vocabat; unde individuum naturae humanae, et equinae &c sic naturam desumebant; Communis tamen ll.a asserit D. 1.o dari naturam à parte rei, et non solum voces universales contra Platonem asserit naturas à parte rei esse identificatas cum suis singularibus.

1.a D.D.o datur à parte rei natura communis pluribus, hanc D.o est 2.a 1.a ll.a et prob.a quia à parte rei dantur scientiae, sed scientiae non agunt de singularibus, sed de universalibus, quia à parte rei dantur naturae universales, min. patet, quia scientiae agunt de perpetuis et necessariis, non de corruptibilibus et contingentibus, qualia sunt singularia; ma.r

patet =

pat experia, et pb.ª ex Doctrina Platonicor, q.ª ipsi negabant dari sciam, q.ª oia st Incorruptibilia, et Contingentia, sed ex hoc sequit.r dari scie: g.º &ª pb.ª mi.r hec pp.º apud eos e vnialis, perpetua, et incorruptibilis, oia st singularia, corruptibilia, et Contingentia; g.º saltem, et de ista pp.º da.r scia. Itaq. ex ipsorum prijs infertur dari sciam, et naas vnialess, de qq.ª scie agant.

Probatur: eiusdem e defio, ac scia, sed defio n e singularis, sed vnialis: g.º scia e vnialis; g.º dantur nae vniales. pb.ª mi.r nam q.do dico: al raale n defio P.i l. Pauly, seu aliquod indiuiduum in partulari, sed hoim in coi; g.º defio e vnialis.

2.º pb.r M.º I.ª Nominales; q.ª hec pp.º ho e al, e vera, et naaria, et similiter de alijs: g.º quod in illis enuntiatur, et praedicatur, e res aliqua, et n voces, aut Conceptus, et Iter aliqua naa Icomunis datur à pae rei; an.s pat, et coa pb.ª si voces, et Conceptus praedicantur de hoe, falsa esset talis pp.º g.º id, quod praedicatur de hoe, n e vox, sed res aliqua. pb. an.s hec pp.º ho e vox, et ista P.s e Conceptus st falsis; g.º si voces, et Conceptus praedicantur de hoe, est pp.º falsa.

Si dicas cum Marijs, quod illi ho al, seu ho, aut aliquo ho coi n correspondet in re aliqua naa coi pluribus sed tantum collectio plurium indiuiduorum, quas immatesi gnat. Sed I.ª e, nam ista vox ho n pot. immate signare collectionem plurium induorum: g.º &ª pb.ª an.s si signaret immate plura indiuidua, hec pp.º P.s e ho, esset falsa, sed e vera apud eos: g.º n signat immate &c. pb.ª ma.r illa pp.º faceret hunc sensum Petrus e plura indiuua, seu collectio plurium induorum, sed hec e falsa; g.º et ista est falsa P.s e ho.

Arg.º infaborum vtriusq. 1.º oia, que st apae rei st in continuo motu, et fluxu: g.º apae rei n datur nae vniales à singularibus separate, et Iter nec scie, cum ista debeat tractare de vnialib. pb.ª an.s apae rei nihil e, quod n sit singulare, sed singularia st in continuo motu, et fluxu: g.º oia, que st &c.

Opponitur hoc p̄ alia pa͞e, naz Diceptus obtinuit reperatus p̄ hanc vo-
ce hō ñ ē vniālibus; g.° ñ dantur naz vniales àpa͞e rei, sed solum
voces, ǭ Diceptus p̄ralitus ... g.° vniale debet eē vnu, ǭ abstrac
tu ab oī indiuiduo; g.° ñ ē vniālis; p͞at cōa, nā vniale debet
eē vnu, ǭ abstractu à multis indiuiduis.

Resp.ⁱ disq. 2ᵈᵒ a͞nr. oīa que st a pa͞e rei, st in ǭtinuo motu ǭ fluxu p̄ accidens ra͞e sin-
gularitatis, in qq.ᵘ sunt ǭ.ᵈᵒ a͞nr. p̄ se ǭ ra͞e p̄dicatorum p̄ralium g.° a͞nr. vnde
singularia oīa corrumpantur, ǭ sint in ǭtinuo motu, ǭ fluxu. ta-
men ra͞e ipsorum ǭ p̄rata specifica, in qq.ᵘ oēs ǭueniunt, ñ ǭrumpun
tur, sed semper remanent, ita vt si oīa indiuidua vnius naz cor
rumperentur, adhuc tamen p̄rata specifica illius naz manerent, ǭ eius
connexiones horum p̄ratorum ra͞e rupicarent; inde ē, quod dentur ra͞e ǭ
naz vniales, de qq.ᵘ agunt.

Ad ǭpaone͞m resp.ⁱ neg. 2ᵈᵒ a͞nr. ad eius
p̄b.ᵐ disq.° a͞nr. ille Diceptus ñ ē vnus abstractus à plurib. p̄ralitera
ǭ.ᵈᵒ a͞nr. fundaliter g.° a͞nr. na͞z licet verum sit, quod vnitas p̄ralis
que datur p̄ intus, ñ sit in naa àpa͞e rei, ǭ tamen indiuidua licet di
stant in p̄rijs maalibus ǭ indiuiduantibus, ǭueniat in p̄ratis spe
cificis, ǭ p̄ralib. datur fundatum, vt intellectus ipsa naz ǭspiat p̄ralitus
vt vnum ǭ abstracta à singularib. ǭ hoc ē, quod nos dicimus sit,
dari apa͞e rei fundatum in naa ad vnitatem p̄ralis.

Si ǭ.ᵃ dicas
naa apa͞e rei nullo modo ē vna, g.° st ǭspitur vt vnar, g.° illi
voci correspondet collectio plurium indiuiduorum. p͞at a͞nr. g.° naa à
pa͞e rei ē diuisa; g.° ñ ē vna = Resp.ⁱ quod naa àpa͞e rei ē di
uisa p̄ p̄ria indiuidualia, ñ v.° p̄ p̄ria p̄ralia ǭspecifica, naz si esset
diuisa p̄ hec p̄ria ñ esset tota naa in qualibet indiuiduo, quan-
ad p̄rata essentialia, nec posset p̄rari integre, ǭ absolute de quolibet,
nec humanitas vnius esset specie eadem cum humanitate alterius, que
cum ē ǭtraria euenit dicendum ē, qd nulla diuisio ē p̄ p̄ria p̄ralia speci-
fica sit diuisio p̄ p̄ria maalia ǭ indualia, quas solu.° oī alia, que st parui momenti; Solutiones

§.ᵘ 2ᵘ.

§us 2us.

Tales naæ n̄ s̄s reali.r à singularibus separatæ.

Hæc 2a. statuitur c.a Platonẽ, ∂ pb.r na vt ipse fatetur, tales nas eẽnt de essa singularium; vt essaliter de illis parentur sed impobile ẽ, quod sint de essa singularium, et quod ab illis realiter separentur. g.o n̄ possunt tales nas eẽ à singularib.s separatæ. Prob.r mi. q. 2a D. Th.am opus.o 55 ∂ 56. impobile ẽ, q.d aliqd sit essa alicu.s ∂ quod n̄ sit in illo, cuius ẽ essa; g.o impobile ẽ, q.d aliq.d de essa alterius sit, ∂ quod ab illo sit realiter separatu, ∂ Itea si nas ss de essa singularium n̄ possunt eẽ ab illis separatæ. Ostatur; nas coes, quas Plato ponebat à singularib.s separatas, n̄ possunt eẽ vniales; g.o n̄ dantur nas coes à singularibus separatæ. pb.r ant., eo ipso, qd à pac rei existerent, debebant actiones reales tiare sed actio realis n̄ tiatur nisi à singulari; g.o ex eo, qd à pac rei existerent, debebant eẽ. pb.r mi. illius ẽ fieri, cuius ẽ eẽ, sed eẽ, [illegible] nas coes [illegible] suppositi singularis; g.o fieri ẽ rei singularis, ∂ Itea naa tiens actiones reales debebat eẽ singularis. Arg.r in 2a arguto Platonis, q.a scia debet eẽ de vnalib.s ∂ incorruptibilibus, sed qd ẽ identificatu cu singularibus ẽ corruptibile. g.o ponenda ẽ naa cois à singularibus separata, de qq.a scia agant. mi. pat. q.a singularia ss corruptibilia; g.o ∂ id, qd ẽ cu illis identificatu, ẽ corruptibile. Ostatur, na ois effectus caatur à suo simili, sed plures effus n̄ ss similes Deo, ∂ soli, aqq.a caantur; g.o propter istas causas debet dari alia à singularibus separata, quæ sit proxima ∂ cui assimilentur effectus. Resp. 2.o ad 1a ma. dist.o mi.m quod ẽ identificatu cu singularibus ẽ corruptibile, quantu ad existentiã 2do.

mi.ᵐ quantū ad conexionē prātorū essaliū, g.º mi.ᵐ q.ª licet nāa quantū ad existā singulariū corrumpatur, tamen conexio prātorū essaliū nunquā corrumpitur; nā etiā si oīa indiuidua huiꝰ nāe corrumperentur, nec desinerent, adhuc tamen conexio prātorū essaliū ɔstituentiū ipsā nāā n̄ desisteret, et cū hēc conexio sit obtū sciarū, inde ē, qd sciē habeant suū obtū, et n̄ sit identificatū cū singularibꝰ.

Ad ɔfirmaōnē resp.ª disg.ᵈᵒ ma.ᵐ Oīs effectꝰ pducitur à suo simili formaliter, et omnino simili g.º ma.ᵐ virtualiter seu eminenter simili ɔ.ᵈᵒ ma.ᵐ q.ª n̄ oīs effectꝰ potest pduci à caā sibi formaliter simili, sed l. formaliter l. eminenter l. virtualiter q.ª pduci à caā omnino sibi simili solū ɔuenit effectibꝰ caē vniuocē, qualis ē vnꝰ hō respu alteriꝰ, n̄ v.º effectibꝰ caē equiuocē, q.ª hēc pter suā superioritatē habet eminentiā ad effectꝰ diuersē speciei, qd sufformist, vt n̄ ponantur nāē à singulīb.ꝰ separatē.

Art.ᵘˢ 3.ᵘˢ

Vtrū à pāe rei detur in nāa vnitas, qē ē pximū fundatū vniatis?

§ᵘˢ 1ᵘˢ Notabilia, et ɔᵗ. referuntur.

Diximus g.º quod vniale ē vnū aptū &c. vnde in questionib.ꝰ sequentibꝰ de vniale, et aptitudine eiꝰ agemꝰ; nunc ergo interrogamꝰ, an vnitas, quē requi.ʳ ad vniale, ɔueniat nāē à pāē rei. l. p operaōnē intūs, p quo notandū ē 1.º quod nāa quālibet pōt 3.º ɔsiderari 1.º re qtenꝰ dicit solū prāta essalia, sicut nāa humana 2.º re solū dicit raale, secluso quocunq. alio prāto, et in statu ɔtractionis, qtenꝰ ē ɔiuncta cū singularibꝰ, et tunc n̄ solū prāta essalia ei ɔueniunt, sed etiā prāta accidalia, et actuales operaōnes. 3.º Et in statu abstraōnis, qtenꝰ nāa abstracta p intūs ē à ɔdīonibus indiuiduantibꝰ, et tunc ei ɔueniunt aliquā prāta, quē n̄ ɔueniunt,

neq. in statu

neq. in statu solitudinis, neq. in statu Unionis, scilt, ratio speciei et ratio generis &ca. qui 3.x status aliis his explicat, scilt, methe, 2.s prata metha, et est alia, Phice, 2.s quod dicit de id, quod ei conuenit p actionem agentis, Logi vt dicit statis aucitalis, quis nãa habet in intel.

2.o notandus e, quod vnitas e entitas carens diuisione quae defensio e D. Th.i diuisio q.o e Duplex alia fralis, alia maalis, maalis e, quae à diuersis pijs maalibus caaha, Vg.a diuisio, quae datur inter duo indua eiusdem nãe, quae tantum differat p pria maalia; diuio fralis e, quae à diuersis pijs fralibus caatur Vg.a diuio, quae datur inter hoe, et equm; haec a latitudine admitit, nã .l. datur p pria fralia ppria, vt inter hoe, et equm .l. p ppria cõia, vt inter bõe, et plantã .l. etiã p pria dinumiona, vt inter hoe, et lapide.

Ex quo fit quod vnitas e 2.x alia maalis, et alia fralis, maalis e carentia diuisionis p pria maalia, et indiuidua alia, sicut Pe.us ... quae indiuidus e vnus numerice, q.a caret diuersitate p pria maalia vnitas fralis e carentia diuisionis p pria fralia Vg.a Pe.us et Paulus sunt vnis fralitea q.a conueniunt in pijs fralibus, haec q. vnitas latitudine admittit, sicut et diuisio, nã aliqua e vnitas fralis specifica vt in exemplo posito.

Alia e vnitas fralis generica, sicut hoe, et equus sunt vnus generice, et aliis haec admittit latitudine 2.m quod conuenit à pijs dnuminibus, nã hoe, et lapis sunt vnus in corporeitate, hoe, et angelus sunt vnus in intuitilitate, et ex his oibus ma.e e vnitas numerica, quia caetera omnes, q.a n admitit diuisione: caeteri aut illa admitunt, vt pat consideranti.

3.o notandus e, quod vnitas fralis e 2.x alia positiua, et alia negatiua; negatiua dicit pprim carentiã diuisionis p pria fralia, quapropter Pe.us et Paulus a pãe rei dicuntur vnis

fraliter negatiuę q.a carent diuiõne p pria fralia; positiua ē, quę pręp
ter carentiã diuiõnis p pria fralia exigit, qd ex alio cap.o n sit diuio
p pria mãalia, vnde Petrus et Paulus apãe rei n ē vnũ vniate frali
positiua; q.a p pria mãalia diuidũtur, et illa vnitas positiua ē, quę
requi.r ad vniate, q.a hęc Dstituit nãã vnã, et aptã ad ecendũ in pluriib.
cũ n habeant carentiã diuionis fralis, et de hac vniate inquirit quęo
in quo existis tribus statibus assignatis Dueniat nãã.

Scotus dixit, qd
in nãã 2.a se apãe rei datur vera, et p pria vnitas, et hanc habet in
oĩ statu, alij v.o cũ Fonseca dicunt dari in nãã 2.a se vnitatẽ, quã Sco
tus astruit, n v.o decendere ad inferiora; cētant q. pse falsõ D.r Th.s
et alios Thas. 3.a s.a negat pdictã vniatẽ dari apãe rei, et pp.ter
vniatẽ numericã solũ adit vniatẽ fralẽ, quę imo quoq. in diuiduo
multipliter sic oẽs Th.i cũ D. Th.o et ferẽ oẽs pp.ter Scotistas, p quo sit.

§us. 2us.

1.a D.o nãã 2.a se n habet aliquã vniatem cõẽ pluribus?

Hęc D.o stabilitur D.a Scoti, ē q. D. Th.e Dp.r aut.e ipsius in cap.e
4.o de ente, et essa, vbi sic ait: si quęras, vtrũ nãã possit dici vna, l. =
plures; neutrũ Dcedendũ ē. extra Dceptũ humaniatis, et vtrũq. pot.
sibi accidere; si enĩ pluralitas eet de rõe illius, nunquã posset
eẽ vna, similiter si vnitas eet de rõe illius, nec posset in pluribus
plurificari, g.o colligendo D. Th.e nãã 2.a se n pot habere vniatẽ cõẽ
pluribus.

Vnde reducitur rõe pbatiua D.o nãã nãã 2.a se ē indi
ferens, vt sit vna, l. plures, g.o 2.a se n habet aliquã vniatẽ cõẽ plurib.
pb.r ant. nãã 2.a se solũ dicit pdicata quidditatiua, et essalia, sed hęc
pdicata possunt inueniri in vno, l. in pluribus, l. indifferẽ ad haben
dũ vniatẽ, l. pluriatẽ; g.o nãã 2.a se indiferens, vt sit vna, l. plures.
ma.r Dstat, et mi.r pb.r pdicata essalia nãã sũ indiferẽa, vt abinahaha

ab intus

ab intra, et sic accipiuntur cum unitate, l. ut multiplicentur in inferiorib. et sic habet pluralitatem; ergo est indifferens ad habendam unitatem, l. pluralitatem, et Ideo natura 2a. se non habet aliquam unitatem cum pluribus. Opponitur:

hec ratio, nam ea, que conveniunt rationi sui naturae, possunt de quolibet individuo praedicari, sed unitas cum pluribus non potest praedicari de quolibet individuo in particulari; ergo unitas cum pluribus non potest convenire naturae 2a. se; minor patet, quia haec propositio est falsa Petrus est cum pluribus, maior pb. nam naturae 2a. se solum conveniunt praedicata essentialia, sed haec possunt de quolibet individuo praedicari, sicut quod homo est rationalis 2a. se risibilis etc. possunt de Paulo praedicari, naturae 2a. se de omni individuo in particulari possunt praedicari, et Ideo si unitas cum pluribus praedicatur de quolibet individuo in particulari, non convenit naturae 2a. se, et intelligitur haec ratio de unitate positiva, quae naturae 2a. se debet negari, quia talis natura habet carentiam in illo statu divisionis, propter quam praedicata dicenda erit habere unitatem negativam.

Arguitur 2o. contra Idem quia natura 2a. se habet veram unitatem; ergo habebit unitatem positivam cum pluribus; pb. antecedens quia natura 2a. se est vera entitas; ergo habet veram unitatem; pb. consequentia, ad quamlibet entitatem = sequitur sua unitas, ut passio; ergo si natura 2a. se habet veram entitatem, = habebit etiam propriam unitatem; consequentia patet ex antecedenti, et antecedens constat, nam unitas est passio entis.

Opponitur, nam natura 2a. se non est communicabilis, et multiplex ergo 2a. se est incommunicabilis, et Ideo una; pb. consequentia, a paritate negativa ad = affirmativam variato praedicato per finitum, et infinitum est bona consequentia. Vg. ista valet. homo non est alius; ergo est non alius; ergo similiter haec erit bona, natura 2a. se non est multiplex; ergo 2a. se est non multiplex, et Ideo una.

Nec valet dicere, quod natura in tali statu tantum habet unitatem negativam, non positivam quia unitas negativa est, quae sequitur ad entitatem naturae tanquam passio in illo statu = Sed contra est, quia natura 2a. se considerata est entitas positiva; ergo et habet unitatem positivam; pb. consequentia, nam unitas, quae est passio, proportionata cum en-

titate; g.º si entitas é positiua, vnitas erit positiua. Resp.ª neg.do cõa, ad pb.m dicendũ é, qd licet vnitas positiua sequatur ad entitatẽ positiuã, ñ tamen sequitur ad illã in quocunq.ᵉ statu, sed tantũ in aliquo statu determinato, sicut de bonitate dicitur, quæ licet sit pão entis, ñ tamen sequitur ad ens in quocunq.ᵉ statu, sed ad ens existens; vnde (vt contra tenent Thõistæ) creaturæ possibiles ñ sũ bonæ, licet sint entia, sic dicim.º in præsenti, qd vnitas positiua sequitur ad entitatẽ, ñ tamen in quocunque statu, sed in statu abstraõnis sequitur vnitas positiua vniuersalitatis, & in statu singularitatis sequitur entitas positiua singularitatis.

Ad õjraõnẽ resp.ª qd àparitate negatiua ad affirmatiuam valet cõa sine reduplicaõne, ñ vº. si adatur illa particula 2ᵘ. se redu plicatiua, g.º sicut ñ valet ista hõ 2ᵘ. se ñ é aliqs; g.º 2ᵘ. se é ñ aliqs; q.ª si esset ñ aliqs, reperiret hõi 2ᵘ. se nullus hõ aliqs reperiatur, ita similiter ñ valet ista pp.º naã 2ᵘ. se ñ é cõicabilis; g.º 2ᵘ. se é ñ cõicabilis ppter eandẽ rãẽ.

§us. 3us.

De vnitate, quæ habet naã à pãe rei.

2.ª D.º Natura vt àpãe rei propter vnitatẽ numericã habet vnitatẽ fr̃alẽ, quæ multiplicatur ad multiplicaõnẽ vnitatis nummericæ. Hæc D.º pb.ª quoad 1.ª pãẽ, q.ª naã in P.º v.g.ª habet pdia fr̃alia, idé, prædicata essẽtialia, p quæ constituitur in sua specie, & etiã habet pdia mãalia & numerica, p quæ constituitur in rãe indiuidui; g.º habet duas vnitates, sclt, mãalẽ, & fr̃alẽ; aña pat, & cõa pb.ª ad quodlibet eẽ sequitur sua vnitas, q.ª vnitas é pasio entis; g.º si datur duplex eẽ, sclt, fr̃alẽ, & mãalẽ, dabitur duplex vnitas, fr̃alis, sclt, & numerica.

Explatur hoc àpãe rei, P.ᵘ & Paulus sunt vnũ fr̃aliter, q.ª habent eadẽ prædicata essẽtialia naẽ, & àpãe rei P.ᵘ & Paulus numericè distinguntur; g.º datur àpãe rei 2x vnitas, vna fr̃alis rãe naẽ, & alia numerica rãe indiuidui.

2.ª pars

2ª. pars D.ⁱⁱ pbᵗ. q.ª à pãe rei nãa, quæ ẽ in P.º disting.ᵗ realiter à nãa, quæ ẽ in Paulo, ⁊ sic de singulis individuis; g.º vnitas fralis quæ ẽ in vno individuo distinguitur ab vnitate, quæ ẽ in alio; g.º in quolibet multiplatur; añi ẽ certus; q.ª solũ in divinis eadẽ numero nãa ẽ in tribus Divinis personis, ⁊ cõa pbᵗ. vnitas fralis sequitur ad nãã, sed in quolibet individuo datur dista nãa realiter; g.º eliã datur dista vnitas. Explatur hoc; vnitas fralis nihil aliud ẽ quã carentia divisionis ꝑ pria fralia, sed à pãe rei in quolibet indivĩo datur dista carentia divisionis ꝑ pria fralia; g.º in quolibet indivĩo datur dista realiter vnitas fralis; pbᵗ. mi.ʳ nã P.ᵘˢ à pãe rei habet distã nãã realiter, ⁊ dista pria fralia; g.º à pãe rei habet distã carentiã ꝑ pria fralia. 3.ª D.º vnitas nãæ, vt à pãe rei ñ ẽ nãa cõis pluribus positiva; pbᵗ. hæc D.º nã vnitas positiva cõis ñ pot salvari in divisione ⁊ indifra positiva talis nãæ, sed nulla nãa vt à pãe rei existens habet hanc indivisionẽ ⁊ indifrã; g.º nãa vt à pãe rei ñ habet vnitatẽ cõẽ pluribus; ma.ʳ dstat, q.ª vnitas ꝑ frali dicit carentiã divisionis, ⁊ multiplicitatis, ⁊ cõitas indifrãẽ, ⁊ exclusionẽ singularitatis ⁊ detraonis; g.º ad hoc vt aliqua nãa dicatur cõis pluribus, ⁊ vna requiritur, vt ipsa in se sit indivisa, ⁊ indiferens respu plurĩu; mi.ʳ v.º pbᵗ. quoad 1.ª pãẽ, q.ª nãa vt à pãe rei manet positivẽ divisa, ⁊ multiplata in individuis, in qq.ᵘ recipitur; g.º ñ habet carentiã divisionis, quæ essaliter req.ʳ ad vnitatẽ positivã. Quo ad 2.ª v.º pãẽ pbᵗ. eadẽ mi.ʳ indifra ad plura oponitur detraoni, ⁊ singularitati, sed nãa vt à pãe rei existens ẽ dtracta, ⁊ defrata ad ipsa singularia; g.º nãa vt à pãe rei ñ ẽ indiferens ad plura, sed cuilibet individuo sua nãa ẽ appriata; sed adverte, qd in nãa à pãe rei ñ solũ ñ datur vnitas positiva cõis, sed nec vnitas negativa; qd pãt, q.ª vnitas negativa petit in nãa, qd ñ sit appriata alicui individuo, sed nãa à pãe rei ẽ appriata, ⁊ singularisata; g.º nec habet

vnitatẽ negatiuã. Argr. 2a. istq 3m. nq duo indua nas humẽ Vg. seclusa operaone intrẽ sĩ vnẽ realiter in nãa specica hõis; g. in nãa vt à pãe rei datur vnitas realẽ positiua. pb. ant. qa. nãa vniuẽ indui Vg. P. ñ disgui. realiter specicè à nãa Pauli. g. sĩ vnẽ realiter, et specicè ant pãt, nq indua ñ disguntur ditione reali specica, aliàs eodẽ modo disgu erentur P.us et Paulus, ac P.us et leo; et coã pb. qa. ad vnitatẽ realẽ, et specicã nihil aliud exigr. quã carentia ditionẽ, seu ditionẽ realẽ, et specificẽ; g. si nãa vt in P.o et Paulo Vg. caret ditione reali, et specica, gaudet reali, et specica vniate.

Respr. neg. ado ant. ad pb.m 2. ant, et disguo 2. g. sunt vnẽ realiter, et specicè vniate 2formitatẽ, et similitudinẽ 2do coq vniate identitatẽ; g. coq, qa. licet prata essalia vniuẽ indui sunt 2formia, et similia pratẽ essalibus alteriuẽ indui, tamen 2ae diuersia bẽ indiuidualẽ, àqua talia prata pṽt à pãe rei nequeunt segregari nullatenuẽ possunt adquirere omnimodã, et positiuã vniatẽ, quẽ nessa rio requitur ad fundandã vniuersaliatẽ, sed tantũ vt sic 2siderata habent vniatẽ similitudinẽ, et 2formitatẽ, quẽ ipsẽ remote 2ducunt ad fundandã vniuersaliatẽ.

Sed 2a. è, qa. intra duo indua datur relão specifica in nãa specica, sed talẽ relão ñ fundatur in vniate numerica; g. nessariò debet fundari in vniate positiua realẽ; g. talẽ vnitas datur in nãa àpãe rei.

Respr. illã relaonẽ similitudinẽ intra duo indua eiuẽ dẽ nãẽ fundari in illa 2formitate, et 2ueniẽtia reali duarũ naarũ ñ vo. in aliqua nãa, quẽ sit vna realiter in vtroq. indiuiduo, imò ad relaonẽ similitudinẽ nessariò exigitur, qd lão fundanti sit dicta realiter in vtroq. extremo, sicut duo alua dicuntur similia, ñ qa. in vtroq. extremo sit eadẽ fãa aluedinẽ, sed qa. vniuẽ extremi aluedo = habet realẽ conueniã, et 2formiatẽ cũ aluedine alteriuẽ; vnde fundamentũ pximũ relaonẽ similitudinẽ ñ è identitas absoluta extremorũ, sed 2uenia, et 2formitas inter illa.

Vlma 2o.

Vltma D°. vnitas com̃ positiua solu̧ conuenit naæ in statu abstraonis. = Hæc D°. satis constat à sufficienti partiu̧ enumeraone; q.ª si talis vnitas positiua conuenit naæ, et n. in statu solitudinis, et 2ᵃ. se, nec in statu contractionis solu̧ remanet, qd in statu abstraonis ei conueniat; insuper pb°. vnitas positiua com̃s ad vniuersalitatȩ requisita ē illa, qua naa redditur indiuisibilis p pria formalia, diuisibilis q. p materialia actu tamen n. diuisa; sed naa in statu abstraonis ē indiuisibilis formalita, actuq. n. diuisa, habens tamen aptitudinȩ ad diuisibilitatȩ; g°. naa in statu abstraonis habet vnitatȩ positiua̧ com̃ pluribus.

Maª. constat ex defione vniuersalis, scil. ē vnu̧ aptu̧ ad essendu̧ in multis; miª. etiā pat. q.ª naa in statu ē indiuisibilis p pria formalia, actuque n. diuiditur, nec diuiditur materialiter cu̧ sit abstracta ab indiuiduis, pot tamen diuidi, cu̧ posit contrahi ad inferiora; g°. naa in tali statu habet id, quod requiritur ad vnitatȩ = com̃, positiua̧, formalȩ. Argumta Dª. istius D.ⁿⁱˢ iq ii soluta.

Artᵘˢ. 4ᵘˢ.

Vtru̧ aptitudo ad vnialitatȩ requisita conueniat naæ à pte rei. l. p operaonȩ intellecᵘˢ?

§ᵘˢ. 1ᵘˢ.

Proponunᵗᵘʳ. notabilia, et D°. pbᵗᵘʳ.

Propter illa̧ particula̧ defionis vnialis, scil. aptu̧ ad essendu̧ in multis &ª. quæ speciale dubiu̧ habet, mouetur difficultas presens, et in ea quærimus, in quo statu ex tribus dictis conueniat naæ illa aptitudo? sed ista aptitudo ē 2ˣ. alia negatiua, positiua alia, aptitudo negatiua ē indiffa, seu n. repugnantia ad aliquu̧ actu̧.

Aptitudo positiua ē, positiuus respus, seu tendentia ad actu̧ Vg.ª in naa huma ē 2ˣ. aptitudo ad essendu̧ in multis, alia positiua, quæ ē respus positiuus, seu tendentia ad essendu̧ in pluribus indiuis, et hæc ē relao Loᵢ, de qua n. inquirimus in presenti; q.ª certu̧ ē, talȩ aptitudinȩ conuenire naæ soli p intellectu̧, alia̧ aptitudinȩ habet naa, quæ ē, quædā indiffa ad essendum in pluribus, et de hac inquirimus, an conueniat naæ p intellectu̧, an vero

anter ad eius operaonz. Circa qd ē 2ª. ll. 1ª. ē Scoti, qui cōtra discurrit de aptitudine, ac de vnitate, et sic tam vna, quā alia àpate rei dnditur ab illo in nāa. =. 2ª. llª. affirmat, aptitudinē negatiuā n. dpetere ipsi nāe nisi p operaonē intus, seu in statu abstraonis, quæ ē D. Th. eiusq. discipulorū. Dº. aptitudo ad essendū in multis n. dpetit nāe 2ª. 1e, nec nāe àpate rei, sed tantū dueniit illi, vt abstracta p intū; hæc Mº. pbª. quoad oēs suas partes, quoad 1ª. vº. pbª. nā 2ª. 1e (vt sepius diximus) idē dicit sua prata essalia et quiditatiua sed inter prata quiditatiua, et essalia n. numeratur aptitudo ad= essendū in multis; gº. talis aptitudo n. dpetit nāe 2ª. 1e. Probª. miª. = ~~quia~~ qª. omnia prata quiditatiua, et essalia nāe repeiuntur in quolibet induo, sed in quolibet induo n. reperitur aptitudo ad essendū in multis gº. n. numeratur Eª. miª. pat, qª. nāa put determinata p singularitatē Pi. Vgª. n. habet aptitudinē, et capacitatē vt sit in Paulo, l. in alio. 2ª. pars Dii. pbª. qª. aptitudo vnialitatis ē quædā capacitas vt nāa vna, et eadē existens posit àpluribus participari, tanquā aliquid de ipsis prabile, sed hanc capacitatē n. habet nāa vt àpate rei. gº. illi vt sic n. dueniit aptitudo ad essendū in multis, pbª. miª. qª. nāa put à pate rei reperitur multiplicata in pluribus indiuiduis, sed vt in pluribus indiuiduis multiplicata dicit repugnantiā ad essendū in multis. gº. nāa vt àpate rei n. habet capacitatē ad= essendū in pluribus; miª. pbª. nā nāa in Pº. identificatur realiter cū ipso; gº. repugnat, qd sit in alio: pat coa, qª. ~~nāa realiter~~ sicut repugnat qd petrus sit realiter Paulus, ita debet repugnare, qd nāa realiter identificata sit cū Paulo. 3ª. pars Dii. pbª. à sufficienti partiū enumeraone, et insuper ex hac raōe pbª. 2do. qª. nāa dcipitur, vt abstracta aboibus induis, dcipitur vt n. determinata seu n. ap=

seu n appriata alicui singulari; g.° Ddesideratur ut identificabilis, et prabilis indifferentia de oibus indivis, sed hoc sufficit cu aptitudine universalitatis; g.° in naa ut abstracta q intus reperitur aptitudo, et n repugnantia ad essendum in multis; pb.tur hic e mi.s subsumpta; q.a ideo naa put contracta ad indiua n e apta, et indifferens ad essendum in multis, q.a hac Ddicione individuantibus manet detracta, et appriata individuis, sed naa in statu abstraonis n habet illam detraonem, et appriaonem, siquidem denudata manet, et abstracta ab oibus Ddionibus individuantibus; g.° naa in hoc statu habet aptitudinem, et repugnantiam requisitam ab universalitate.

§ us. 2.us

Solvuntur arguta Dª. ista Dm.

Arg.r 1.° nam bene pot aliquod praty Dvenire naz 2.u se, qd n Dveniat in oi statu ipsi, et sic nec in individuis, g.° ex hac Dd.e n sequitur quod naz 2.u se n Dveniat aptitudo ad essendum in multis; an.s pb.r 1.° q.a quantitas 2.u se e divisibilis, et nihilominus quantitas Coeli n e divisibilis; nec minimum naale; g.° aliquid Dvenit quanti 2.u se, qd illi n Dvenit in oi statu, g.° idem dicendum erit de qualibet naa.

2.° pb.r an.s q.a habitus 2.u se e difficile mobilis à subto, et tamen hoc n Dvenit illi in oi statu, q.a in aliquibus subtis e facile mobilis, et similiter est 1.° ad quiritur; g.° aliquod Dvenit alicui 2.u se, qd ei in oi statu n Dvenit.

Rsp.r neg.do an.s ad 1.m pb.m dist.° ma.m quantitas e divisibilis 2.u se divisione phica solum, g.° ma.m divisione phica et metha D.do ma.m nam quantitas 2.u se n e divisibilis divisibilitate phica solum, hoc e, p separaonem unius partis ab alia; sed de divisibilitate metha etiam p designaonem .l. Dsideraonem unius partis extra aliam. et haec 2.a divisibilitas Dvenit quanti in oi statu, et 2.u se, et sic tam Coelum quam minimum naale hac divisibilitate divisibilia sunt.

Ad 2.m di g.° ma.m habitus 2.u se e difficile mobilis ab intrinseco D.do ma.m ab extrinseco;

g.° ma.m na hitus 2.a se petit praecisiva, et hoc in omni statu illis petit, licet ab strico posit actu non praecisive [illegible] indispositionis subi.

2.° arg.a aptitudo ad essendum in pluribus est non repugna in natura ad essendum in illis, sed hanc non repugna habet natura 2.a se. g.° in omni statu habet aptitudinem ad essendum in multis; pb.a mi.r q.a natura 2.a se habet indifferentia ad essendum in pluribus, sed haec indifferentia sufficit, ut habeat non repugnam ad essendum in pluribus; g.° habet non repugnam requisitam ad essendum in illis.

Resp.a neg.do mi.m ad pb.m dist.a ma.a natura 2.a se est indifferens ad essendum in pluribus, ut una g.° ma.m ut sit in pluribus divisa [illegible] ma.m aptitudo et non repugna, quae requi.a ad fundatum primum unialitatis, consistit in hoc, quod natura existens ut una, id est, absque divisione aliqua posit esse in pluribus, et contra natura 2.a se indifferenter se habeat ad unitatem vel pluritatem, inde est, quod non habeat illam non repugnam, ut una existens posit in pluribus esse, et iterum non datur in natura 2.a se illa aptitudo, et non repugna, quae ad unialitatem requiritur.

3.° arg.a [illegible] 2.a pars [illegible] licet natura ut a parte rei sit determinata per singularitatem, potest nihilominus suam indifferentiam conservare, et aptitudinem ad essendum in multis; g.° in illo statu habet aptitudinem ad essendum in illis; pb.a ans. q.a licet materia 1.a sit determinata realiter per unam formam substantialem non amittit aptitudinem, et indifferentiam ad alias formas; g.° natura specifica licet sit determinata per unam singularitatem non amittit indifferentiam, et aptitudinem ad multa.

Confirmatur hoc; aptitudo unialitatis est proprietas realis naturae; g.° reperitur in natura a parte rei; pb.a ans. actus respondens tali aptitudini est realis; g.° et ipsa erit realis aptitudo. pat ans. actus correspondens illi aptitudini est existentia in pluribus individuis; sed hoc est aliquid reale; g.° actus correspondens Ea.

Resp.a neg.do ans. ad pba.m [illegible] anti, g.° conseq.

et disparitas

& disparitas e, qd naa t^a. exis & ex sua ppria naa capacitatẽ habet, & aptitudinẽ ad plures fras, & eius aptitudo, & capacitas e entitas eius, vnde cũ 2^a. se illi 9ueniat, in quocunq. statu debet 9uenire. at v°. capacitas, seu n̄ repugnã naẽ n̄ e prãtẽ 9ueniens naẽ 2^a. se, sed vt abstractẽ & sic hanc capaciatẽ n̄ pōt retinere, pur e 9tracta.

Ad 9fraõnẽ resp.^x qd actus correspondens aptitudini vnialẽ n̄ e exista phica, & realẽ ipsius naẽ in indiuiduis, sed 9tractio vnius naẽ ad diuersa indiuidua, quæ 9tractio e aliquid logis, cũ in re n̄ reperiatur vna, & eadẽ naa 9tracta ad plura, sed quodlibet indiuiduũ habet suã naa detrata, & realiter distã à naa alterius, vnde naẽ ee realiter multiplatẽ in pluribus indiuiduis solũ e fundatũ remotũ vnialitatis, q^a. intuĩ prebet fundatũ ad hoc vt posit abstrahere vnã naã ab oibus singularibus, & 9siderret eã, vt indiferenter 9trabibilẽ, & identificabilẽ cũ quolibet indiuiduo.

Arg.^x Vmõ 9.ª 3.ª paẽ 9.^{ui} Vniale fundaliter pximè, seu ipsa aptitudo naẽ ad essendũ in pluribus n̄ pōt fieri p operaonẽ intus, nec naẽ 9uenire; q°. apae rei, & antea ad operaonẽ intus. pb. ant. nã vniale e obtũ intus, sed ex hoc debet pcedere oẽ actionẽ intus. q°. nequit 9uenire p operaonẽ intus. ma.^x supponitur, & pb. mi.^x q^a. obtũ poẽ operatiuẽ, cũ illã ad operandũ mouet, pcedit oẽ operaonẽ poẽ; q°. si vniale e obtũ intus mouens illũ ad operandũ, pcedit oẽ actũ intus; q°. antea, & n̄ p intũ exit naa vna.

Resp.^x relictis varijs solutionibus, qd etiasi vniale logũ habitũ sit obtũ intus, n̄ tamen prsuponitur existens ante illius operaonẽ, sufficit autẽ, vt suponatur vt pobile ante intũ operaonẽ; q^a. poã sicut & aas factiua sui obti n̄ prsupponit illud ad oẽ sui actionẽ existens; sicut pat in arte domificatoria, quæ e factiua domus & tamen ad oẽ sui actionẽ n̄ suponit illã existentẽ, sed solũ vt pobilẽ, vt p ipsã actionẽ artifitiu fiat n̄ dissimiliter

Art.ius 5us

Per quē actū intus fiat vnialē logū formaliter?

§us 1us

Proponuntur notabilia, et sententie.

Præmissis igitur unitate, et aptitudine, quē sunt fundamentū proximū vnialitatis, et quē non conveniunt nāē, vt à parte rei, sed per operationē intus; nunc ergo restat examinandū, quâ operatione intus fiat hoc? cū eius operationes tot sint: pro quo notandū est 1.º dicta P. Arriaga, vniale logū non consistere in denominatione extrinseca proveniente a cognitione directa intus quo nāā redditur intrinsecè apta ad essendū in multis, sed hoc non habet per tale denominationem, per illā enim nil intrinsecum ponitur in nāā, quod non habebat; ergo &. sed de hoc latet M. Parra.

2.º notandū ē, quod uniale ē 2.x aliud mepthū, et aliud logū; vniale vero mepthū ē nāā à conditionibus individuantibus abstracta cū unitate absque ordine ad inferiora: vniale vero logū ē. nāā relata ad ipsa inferiora, de quibus potest prædicari et in quibus potest ēē, et hoc ē 2.x vniale logū in repraesentando, et uniale in essendo, quod in idē incidit, et de utroque in presenti inquirimus quo, per quē actū intus fiat.

3.º nota ex lib. de anima, quod intus ē 2.ex seu potius loquar ē 2.x munus intus gerit, alius dicitur intus agens, alius possibilis, seu passibilis, intus agens n ē cognoscitivus, sed eius officium ē denudare obiectū à conditionibus individuantibus et materialibus cū quibus repraesentabatur in fantasia, et facere, seu producere species intelligibiles, quas intus possibilis actuetur et intelligat, quia cū intus possibilis sit pure spiritualis

in modo ... attingere obiectum cum ... imaginantibus,
... in fantasia ... patitur ... indiget intellectus
qui ... demonstrante ut cognoscat, et sic officium intellectus possi-
bilis est cognoscere obiectum media illa specie, qui passibilis vo-
catur, eo quod in se ipso recipiendo species patitur. His no-
tatis venimus ad modum, quo intellectus cognoscit quodlibet obiectum
quia cum nihil sit in intellectu, quod prius non fuerit in sensu, cognitio
enim nostra à sensibus incipit, qui cognoscunt obiecta media specie
ab obiecto immissa prius, et intellectus alias species sensibus internis impri-
muntur ipsorum obiectorum, quorum numero et officium diximus iam, cum
de potentiis tractavimus, cum de anima loqueremur, et haec species, quae sunt
in sensibus internis appellantur fantasmata, quod idem est, ac ima-
gines, seu simulacra similitudinis, quia in eis repraesentantur similitudinaria
cum colore, aliisque conditionibus individuantibus, et quia intellectus cum sit
spiritualis non potest percipere obiectum cum hac materialitate, requiritur
quod ab illis denudetur taliter, quod species, quae directe prius re-
praesentabat, iam non prius, sed naturam humanam directe repraesentet. Haec
denudatio fit ab intellectu agente, vocaturque abstractio intellectus agentis
illaque species iam denudata, et abstracta deservitur ab intellectu po-
ssibili, seu media illa, et forte melius producitur verbum, in quo re-
praesentatur obiectum, eo modo, quo ab intellectu agente fuit abstractum,
et haec vocatur abstractio intellectus possibilis nonquidem negativa,
de illa enim hic non loquimur, sed praecisiva pertinens ad primam
intellectus operationem, qua scilicet, cognoscit intellectus naturam praecisam ab in-
dividuis, rursusque intellectus speculativa comparat ad inferiora
ipsa, à quibus fuit abstracta, illa quae cognoscit cum ordine ad
illa, et haec vocatur comparatio simplex intellectus possibilis, de-
inde intellectus ipsam naturam attribuit, et praedicat de suis inferioribus.
vocaturque ... posita. Inter istos actus diversos intellectus

est diversitas.

ex diversitas opinionum ex qq. bus sententias capitales refe-ramus multis q. cum illis, quo incidentib. et parum ab illis dis-tantib. relictis. 1.a sa. asserit, vniale logu fieri fraliter p abstractionem intus agentis; sic M.a Soto, Masio, et alij. = 2.a sa. afirmat, vniale logu fraliter ficari p abstractionem intus possibilis; ita Duran. et M.S.B. 3.a sa. docet, fieri vniale logu fraliter p actionem Oparativam simplicem intus possibilis; sic omes Ts; P.P. Complutenses; M.S. B.a et alij; = 4.a sa. asserit, vniale fraliter fieri p Oparationem compositam; ita aliqui antiqui quos sine nomine citant P. Oplutenses his praeactis de vniali logo, demepto nunc e agere prius.

§. 2.us

1.a OO.o vniale methu fit fraliter p abstractionem intus agentis.

Hec OO.o e O.a Suarez, et alios, qui dicunt, vniale methum non fieri fraliter p tam abstractionem intus agentis, et sic pb.a q.a tunc redi.r naa vnialis methi reprahua, q.do habet vnitatem, et non repugnantiam ad essendum in multis, sed p abstractionem intus agentis redi.a naa, vna cum non repugnantia ad essendum in plurib.s q. p talem actionem redi.a naa vnialis methi.

Prob.a mi.a p talem actionem separatur naa a Odicionib. indiuiduantib. (cum species impressa tali actione pducta tantum naa repret) sed naa a Odicionib. indiuiduantib. abstracta e vna, et habet non repugnam ad essendum in plurib. q.p abstractionem intus agentis &.

Prob.r mi. q.a pluralitas, et distio numerica naa puenit a Odicionib. individuantib. et sintarib. et repugna ad essendum in plurib. puenit illi Rone Otradictionis ad vnum sinlare. q. abstracta naa a Odicionibus indiuiduantibus caret multiplicaone et de hoc adunam. q.o habet vnitatem, et non repugnam quem

ad univeli methu requi.

Arg. Da ita D.em nq ex vi abstractionis intus agentis nil habet natura nisi ea quae 2us se illi competit, sed natura 2us se nec universalis e, nec particularis, g.o natura per actionem intus agentis non e universalis methce. Prob. ma. q.a ~~natura per actionem intus agentis non e universalis~~ ex vi talis actionis producitur species repraesentans praecise essentialia naturae, sed natura cum praecisis essentialibus e una 2us se; g.o ex vi abstractionis nil habet, nisi ea, quae 2us se illi competunt.

Res. neg. ma. ad 2dum prob. = disting. ma. ex vi talis abstractionis producitur species repraesentans praecise quidditativa naturae 2us se unde sumpta, g.o ma. cum unitate, et non repugnantia ad essendum in multis, c.do ma. o.ia enim ibi repraesentantur, ut abstracta a conditionibus individuantibus, et ex vi huius abstractionis natura repraesentatur cum modo unitatis, quem non habet 2us se natura, q.a 2um se neq. abstracta, nec contracta e, sed indifferens, ut si una, l. plures, et sic amplius hanc unitatem ex vi talis actionis habet.

Sed contra, unitas et aptitudo constituunt universale methce, sunt aliquid realis, sed per abstractionem intus agentis nequit fieri aliquid realis; g.o ex vi talis actionis n fit universale methce, quod 2us se habet. Prob. mi. q.a oe ens realis necessario debet resultare ex aliqua conditione sed abstractio intus agentis n e cognitio; g.o per illam non fit aliquid ens realis = 2us ubi impossibilitas e eius, e impossibilis potentia, sive aptitudo ad illud, sed nos per intus agentem non potest ee, nec dispositio prava; ad hoc enim requiritur cognitio actualis naturae; g.o per abstractionem redditur natura apta ad essendum in multis.

Res. ad 1am repta contraria ma. disting. mi. sed per abstractionem nequit fieri ens realis formaliter, et in actu c.do mi. virtualiter, et repraesentative n.o mi. tt enim

per abstractionem

abstractione intus agentis ponatur formaliter, et in actu entis Logici, tamen vitalia illa, et repraesentativa nimirum, id est, ponitur species repraesentans non solum quidditatem obiecti, sed etiam unitatem, quam habet, eo quod sit abstracta a conditionibus individuantibus; cum sic sit, species primario repraesentans aliquid reale = 2.º posse repraesentare aliquid Logicum.

Ad 2.am dist.º maiorem: ubi impossibilis est actus, est impossibilis potentia, seu aptitudo ad illum, si sit impossibilis ad illum absolute, et ab intrinseco, concedo maiorem; si solum sit impossibilis defectu alicuius extrinseci, nego maiorem; quia enim impossibilis est actus defectu alicuius conditionis, seu applicationis extrinsecae, non arguit impossibilitatem ex parte potentiae, seu aptitudinis; sicut ignis potest hic comburere lignum, et non Romae, quia hic est applicatio, et non illic, unde defectu applicationis extrinsecae, actus est impossibilis, sine qua per abstractionem intus agentis habet capacitatem et aptitudinem, quantum est de se, et multis praedicatur, licet, defectu cognitionis intus possibilis quae applicat, non sit illic talis actus possibilis.

§. 3.

2.a Dico: per talem abstractionem intus agentis nec formaliter, nec fundamentaliter sit universale logicum.

Suppono quod per actum intus agentis abstractivum fit universale metaphysicum, modo dicto agendi; unde de illo dico impositum sic probo et quoad 1.am partem, quia universale logicum formaliter est relatio Logica, sed nulla relatio Logica potest formaliter poni per abstractionem intus agentis; quia universale logicum non fit formaliter per talem abstractionem. maiorem suppono et minorem probo: relatio Logica ad sui formationem requirit, et exigit cognitionem, cum sit ens Logicum formaliter; sed intus agens non est cognitivum, nec eius abstractio est cognitio; quia nulla relatio Logica potest per abstractionem intus agentis poni, et consequenter nec universale logicum.

Confirmatur:

quia universale logicum formaliter dicit 2.am intentionem, licet universalitatis

Sed intentio logica non habet esse realiter nisi per cognitionem intellectus: quia si abstractio intellectus non est cognitio, per illam non potest poni realiter universale logicum.

2. pars Dictae probatur: id est, fundatum proximum universalitatis (supponimus omnes fundatum remotum poni per talem abstractionem) ad quod immediate resultat 2.ª intentio universalitatis, sed ad intellectus agentis abstractionem non potest sequi talis 2.ª intentio; ergo non ponitur fundatum proximum per illam. Maior est certa, minor vero probatur: 2.ª intentio universalitatis, sicut quaevis alia 2.ª intentio logica, fundatur in aliqua ratione esse cogniti; sed ante ad talem abstractionem non potest habere aliquid esse cognitum, imo neque per illam, cum talis actio non sit cognitiva; ergo ad abstractionem intellectus agentis non potest sequi 2.ª intentio logica. Itemque talis abstractio nequit esse fundatum proximum universalitatis, seu per illam poni.

Sed dices argumento 1.º ex D. Thoma 1.ª parte quaestione 79. articulo 5.º dicentis, quod intellectus agens facit universale, quod est unum in multis; sed universale logicum est unum in multis, sicut illud definitum; ergo 2.º D. Thomas universale logicum realiter fit per abstractionem intellectus agentis. 2.º testimonium habetur 1.ª parte quaestione 85. articulo 2.º ita procedit, quod universalitas apprehendatur sine individualibus conditionibus (quod est ipsum abstrahit ad quod sequitur intentio universalitatis) accidit universali; 2.º quod consideratur ab intellectu, in quo est similitudo naturae speciei, et non individualium principiorum. Ex quibus sic formatur: per illam actionem ponitur universale realiter, ad quod sequitur intentio universalitatis; sed ad ipsum abstrahit a conditionibus individuantibus sequitur intentio universalitatis, ut asserit D. Thomas; ergo per ipsam abstractionem intellectus agentis fit universale realiter.

Respondeo ad testimonia D. Thomae cum solutione duplex esse universale, alterum metaphysicum et obiectum et aliud logicum, quorumcumque videtur D. Thomas asserere

per abstractionem

p abstraonẽ fieri vniale, loqui. de met. ro, n de vniali logo, cũ in locis a nobis infra citandis manifestet ineiime fieri p ꝯparaoẽ naẽ ad inferiora, quæ testimonia de logo, & oposita de metho vniali intelligenda sunt, ut in D. Th.ª ꝯ.ª videtur inueniam. & hoc modo intelligendũ ẽ in 1.º testimonio, cũ dicit: quod intẽ agens facit vniale, quod est vnũ in multis, debet intelligi, quod p intẽ agentẽ vniale fit, vnũ in multis negatiuè, quatenus nãa p intẽ agentẽ abstracta, & vt nulli appriata, reperatur indiferens negatiuè, quod ẽ vniale metbq: non quod positiue sit = vna in multis, nec positiue indiferens ad plura, id enĩ solũ habet p actionẽ intel. ꝯparantis illã ad sua inferiora, quod req.ª ad uniale logũ.

Ad 2.ᵐ resp. quod q.ᵈᵒ D. Th.ᵒˢ dicit, ad ipsã abstraonẽ sequi 2.ª intentio vnialitatis n intendit, quod sequatur talis 2.ª intentio ad abstractionẽ, ita vt ad eã statim resultet talis 2.ª intentio, cũ sepius dicat, intentionẽ vnialitatis ẽe quid logi, & quod ens logi n resultat, nisi ab intẽ cognoscẽ, vnde cũ abstraõ intẽ agentis n sit cognio, ad illã nequit resultare intentio vnialitatis, imo neq. sequi. intentio ad talẽ abstractionẽ tanquã ad fundatũ pxiũ, quia vt dicemus, p talẽ actionẽ n habet nãa fundatũ detratũ detatẽ vnialitatis, & intentionis, sed tantũ intendit D. Th.ª quod ad ipsã abstraoni sequi.ʳ intentio vnialitatis, quatenus ad talẽ abstraonẽ sequi.ᵗ ꝯgnio nãæ et postea sequitur actio ꝯparatiua intẽ, p quã et fundatũ pxiũ vnialitatis, & ipsa intentio statim poni.ʳ vt dicemus Vltima D.ᵉ

2.º arg.ʳ fundato oposite sententie: nã p abstractionẽ intẽ agentis, p quã nãa à singularib.ˢ l. aliis sibi inferiorib.ˢ abstracta, fit nãa vna in multis, & de multis, ad hoc = sufficit ad vniale logũ: g.º p talẽ abstraonẽ fit vniale logũ formaliter, mi.ʳ patet, & coa a definitione ad definitũ ma.ʳ pb.ʳ nã p talẽ actionẽ nãa, quæ in singularib.ˢ erat multiplex

diuisa, et multiplicata sit indifferens ad plura, et vna; ergo sit vna in multis, et de multis; prima pars antecedentis patet, quia per intellectum agentem natura abstrahitur a conditionibus per quas multiplicatur, et diuiditur; ergo sit vna, siquidem separatur sine principio diuersificante, quoad 2am. partem probatur nam eo, quod natura sit abstracta per intellectum agentem manet indifferens ad illa, a quibus est abstracta, quam quidem indifferentiam non dicit ad ea, a quibus abstracta non est, ad quae aliquam habitudinem dicit: ergo vt sic abstracta non solum manet vna, sed etiam indifferens ad ea, a quibus est abstracta.

Respondetur per talem actionem natura sit vna, et indifferens negatiue concedo antecedens, vna, et indifferens positiue nego antecedens, nam vi talis actionis solum est indifferens ad illa negatiue, quatenus vt separatur nulli appropriata, equaliter negatiue se habet ad omnia hec autem negatiua indifferentia, licet sufficit ad metaphysicam vnitatem, et vt natura sic abstracta sit vniuersalis metaphysice, non tamen sufficit ad logicam, ad hoc enim requiritur positiua indifferentia natura ad plura, quam quidem non habet ex vi abstractionis intellectus agentis, siquidem ita separatur per speciem, vt nec in actu signato, nec in exercito conditiones indiuiduantes separantur, nec aliqua habitudine ad inferiora.

Sed contra est, eo quod sit natura abstracta ab indiuiduis debet separari cum aliqua habitudine ad illa, a quibus fuit abstracta saltem ut terminus a quo; sed eo, quod sic separatur intellectus possibilis mediante specie cognoscit illam, saltem in exercitio, vt ad terminum ad quem ad illa, a quibus fuit abstracta; ergo per talem abstractionem fit vniuersale logicum saltem inquoatiue, et perfecte per cognitionem intellectus possibilis. Minor probatur quia eo, quod intellectus cognoscat naturam sic abstractam ab inferioribus, cognoscit illam in exercitio dicere habitudinem ad ea, vt de quibus potest praedicari.

Major, in qua est difficultas probatur primo quia si natura sic abstracta non representaretur cum aliqua habitudine ad ea, a quibus fuit abstracta, non habebit intellectus principium ad cognoscendum, et comparandum

naturam

nē ad ea magis, aqq.ua fuit abstracta, quã ad alia aqq.ua abstracta n̄ ē, sed potest intus ꝯparat naã ad ea, aqq.ua est abstracta, vt cog.ᵉ conseruq. g.º in specie abstracta p intus agente reprabur naã saltē in ego ordiō cũ aliqua hitudine vt ad intũ a quo. — **R**es.ª

Omissis alijs dicendo nullatenus p specie tale abstractã reprari naã, seu cognosci p ꝯgnitionẽ pr̃ssimã in ꝯ pōbilis, cũ aliq. hitudine ad ea, aqq.ua abstracta ē, nec tandẽ g. teneri quẽ neq à quo sed precisē reprari naã et cognosci, non ꝯgnitis, nec reprãtis singularib.ª nec aliqua hitudine ad illa, sicut visus percipit in pomo colorẽ, nihil de sapore atingendo, imo taliter colorẽ atingit, et ꝑcipit, vt nec cũ aliqua hitudine ad saporẽ reprētur color, sic similiter, et sic p speciẽ reprētur naã abstracta, ita liter p illã reprãtur, vt singularia non reprentur, nec cũ aliq.ª hitudine ad illa.

Sed vnde intus pobilis mouetur ad ꝯparandũ et ꝯgruendũ? resp.ª quod p conuersionẽ ad fantasmata aqq.ua intus agens naã abstraxit, et p reflexionẽ contemplando eadẽ fantasmata ꝯparat naã ad singlia, inqq.ua realiter ē, ẽẽ potest, et deqq.ua potest prari et sic fiat vniale logũ. — **3.º**

arg.ª naã apud reĩ fit singularis realiter p ꝯtractionẽ ad singlia, g.º p abstractionẽ naã ab illis fit naã vnialis realiter vel tamen sic; sed p intus agentis abstractionẽ separatur ab illis, g.º p illã fit vnialis. t.º ꝯ. pb.ª non minus efficax abstrao à singularibus vt fiat vnialis, quã contractio ad illa, vt fiat singularis naã sed ad hoc hæc sufficit, g.º et illa vt vnialis fiat. — **R**es. quod

eodẽ modo fit vniale p abstraonẽ, ac p ꝯtractionẽ singulare, sed p ꝯtractionẽ tantũ fit singulare methũ, non v.º logũ, g.º similiter p abstraonẽ non fit vniale logũ sed methũ; vnde, sicut singulare logũ fit p intus ꝯparationẽ ꝯparantis illud vt

inferius ad naa specifica, et respu illius tribuentis ei intenti
onis individui subijbilis; ita similiter vniale logu n p abs
tracone, sed p 9paraone inter 9parantis naa, vt superiore
ad inferiora, et sic fit p actus 9parativus vt dicamus DD. vla
Argumta 9a. 2s pag DD. in sequenti diluentur.

§us 4us

3. DD. neque p 9gnione presiuam intus possibilis fit vniale fraliter neq. fundaliter

Hec DD. quoad utramq. partem pb. 1a. 9a. M Oxtiz qui
dicit fraliter fieri vniale p actione inter pobilis: nam vniale
logu fraliter fit p respectu ad inferiora, et consistit in hitud.e
ad illa; sed p talem 9gnione non 9gnositur naa, vt in ordine ad
inferiora; go. p illam non fit fraliter vniale logu; pb. mi. nam
tantum cognoscitur naa secundum sua prata essalia, sed eo, quod
tali modo cognoscatur, non e per ordinem ad individua. go. =
ma. pb. q. naa tantummodo cognoscitur p illam acione, sicut re
pratur p specie impressa abstracta p intus agente, sed p hanc
specie tantummodo repratur naa 2m. sua prata essalia n
reprata singularib. nec cum habitudine ad illa; go. p illam 9gni
one tantum cognoscitur naa &a.

Hinor pb. tt naa sit abstra
ta a singulib. que se habent tanquam terminus a quo; in specie tam
en p qua repratur intus pobili, precise illa, singula, re
pratur nec vt ordine discens ad illa, neq. tanquam term a quo
neq. ad que; sed inter pobilis p hanc 9gnione solum cognoscit
naa, vt in specie repratur; go. tantum cognoscitur p illam abs
olute, et sine aliquo respu; go. cum vniale logu p respectum fi
at, p hanc 9gnione nullatenus fiet; ma. pb. exemplo intus agentis
precisive abstrahentis in pomo colore a sapore, fiat specie ta
liter reprantem colorem, vt n represent sapore, imo nec colore
cum aliquo respu ad sapore, sed media specie 9gni. color ab
solute et sine aliquo respu; go. similiter licet intus agens =

abstrahat

abstrahat rem à singularib.⁹ et illa ꝑ speciem repraesentet, q.ᵈ tamen in illa specie sine ordine repraesentatur nullum dicit respectum, sed tantum cum 2.ᵃ parte specifica repraesentatur. **V**rgetur, non licet natura intelli specie repraesentata, et dicat aliquem ordinem tantum erit ut ad terminum à quo non ad quem, sed etsi hoc modo cognoscatur natura ꝑ cognitionem intellectus possibilis, ꝑ illam universale non fiet, cum ad hoc requiratur respectus, ut ad terminum ad quem, quem non dicit tunc; ergo nullo modo ꝑ talem actionem fit universale formaliter.

2.° Confirmatur, non talis cognitio non est relativa unius ad aliud, sed tantum praecisiva; ergo ꝑ illam non fit universale; pro causa, quia ut fieret, debebat esse comparativa.

2.ᵃ pars D.ⁱ probatur: ꝑ illam actionem fit universale fundaliter primo, ꝑ quam habet natura, quod immediate intellectus attribuat determinatam intentionem universalitatis, sed ꝑ talem cognitionem hoc non habet natura; ergo non universale fundamentaliter primo fit. Minor patet, quia licet intellectus cognoscat ꝑ talem actionem praecisivam rationem generi cam, non cognoscendo rationem specificam; tamen in productione 2.ᵉ intenti onis universalitatis, quam actionem natura determinatam petit, debet in specie de terminata considerari, et ad hoc fundatum primum determinatum habeat, ut patet in relatione reali, quae si sit determinata, nunquam resultat, nisi in specie determinata ad fundatum primum determinatum; ergo ꝑ illam actionem fit universale fundaliter primo, ꝑ quam habet natura abintra determinatam intentionem universalitatis.

Maior, in qua est difficultas, probatur: quia sic cognita natura, ad hanc est indifferens, ut tribuat ei intellectus hanc vel illam intentionem universalitatis; ꝑ illam actionem non habet magis unam, quam aliam speciem universalitatis; ante probatur: quia natura à ludendo vg. abstracta, a Petro et Paulo, et sic cognita abintrinseco est indifferens, ut ab hoc vel illud aliam, vel ut ad P.ᵘᵐ et Paulum referatur, sed non comparative ad hoc vel illud aliud est denominabilis a secunda intentione speciei probabilis; non autem ad P.ᵘᵐ et Paulum est denominabilis ab intentione

accidentis & sic in alijs; g.º não abstracta, & sic cognita p intz pobilz ē indiferens, vt vnz . l. aliz intentionz tribuat ū intz.

Dpa.

non minus requi.ª ɔgnitio ad 2.ª intentionz, quz detatio ad intentionz detata, sed ad abstraonz intz agentis nullo modo nec fundaliter requi.ª 2.ª intentio, q.ª talis abstrao ñ ē cognitiua; g.º sim.¹ ad ɔgnitionz intz pobilz nullo modo nec fundaliter requi.ª determinata intentio vniallitatis; q.ª ad illz requiritur cognitio detata, ac p ɔ.ª fundatz detatz.

Si autz dicas cū M.º Marti.ª quod p illz ɔgnitionz nãa ɔgnoscitur cū indiffa ñ subti, seu fundati, quasi aliud intuitz detatz ... restet, sed tantz cū indiffa tri, quatenus in actu non respicit tuz, quz postea respicit pacionz comparatiuz = In ɔ.º ē; ex hoc, quod sit indiferens indiffa tri, ē indiferens indiffa subti; g.º solutio nulla. Proba.ª, indiffa, quz subtz & fundatz habet, ē ... detationz, seu indiferentia; g.º ñ ē indiferens indiffa tri, vt indiferens indiffa subti; ph.ª ... detatio fundati, seu subti ... detatione ... limitatio ... ab actu detato, ... indiffa, quz habet ... exit, q.ª ... ñ ē detatz; si aut indiffa ... non habet actz detatz.

2.º

... replatur, eandz indiffz habet nãa ex parte subti p ɔgnicionz intz pobilz, quz p abstraonz intz agentis ... sed in hac ñ habet fundatz proximz, sed indiffa tan ex pte subti, quz ex pte tri; g.º similiter in illa ñ habebit fundatz proximz, sed indiffz ex pte vtriusque. = Nec valet dicere quod p ɔgnioonz intz pobilz nãa ē ɔgnita, quod non habet p intz agentis, ... p inde manet detata ex pte fundati = Naz ... ɔgnita, ... ɔgnita, ... detata; g.º ... actionz manet indiferens ex pte ... = Tunc etiaz, q.ª ... habebit detationz ex pte fundati hanc determinaoz habebit ... actione ɔgnitiua; sed hæc actio =

determinat

determinat per modum cau[s]e efficientis, et non materialis, et subiecti; ergo remanet indeterminata ex parte subiecti sicut per abstractionem intellectus agentis remansit.

§^{us} 5.us

Proponuntur et soluuntur argumenta.

Dicitur 1.º contra primum argumentum 1.º M.^{i} Oppositum fundamentum non sufficit cognitio intellectus possibilis, ut natura innotescat relatio: sed hoc sufficit ad esse, ergo ...; ergo per hanc actionem fit formaliter. Probatur maior: posito fundamento, et termino statim resultat relatio, sed per talem actionem ponitur totum hoc, quod per illa habet intellectus, ut natura ad inferiora refertur: minor probatur quia fundamentum relationis est natura una, et abstracta, aderendum in pluribus et termini indiuidua, sed totum attingitur per cognitionem intellectus possibilis, ergo. Respondetur negando hanc ultimam minorem, unde tota difficultas pendet; et non probatur. Praedictum M.^{i} 1. 2.º supponit quod illa propositio posito fundamento et termino verificatur in relationibus realibus, quae habent esse per simplicem emanationem, et realem resultantiam non vero in relationibus rationis quarum esse consistit in cognitione, unde in illis praeter fundamentum, et terminum requiritur cognitio, ut huiusmodi relatio habeat esse. Sed dicitur 1.º quia relatio rationis fit ad similitudinem realis relationis, sed realis relatio non terminat, neque requirit per se nouam actionem specialem, et realem, sed per resultantiam a suo fundamento existit; ergo similiter in relationibus rationis non requiritur actio intellectus, sed resultabit a suo fundamento = 2.º ad hoc ut fiat universale formaliter, non requiritur ut cognoscatur relatio ipsa signate, et reflexe sed sufficit, ut cognoscatur exercite, sed ad hoc sufficit talis actio intellectus possibilis, ergo non requiritur comparatio simplex; Probatur minor ad hoc ut attingatur relatio exercite, sufficit cognoscere naturam et indiuidua, sed hoc attingitur per intellectus possibilis actionem; ergo illa sufficit. Respondetur ad 1.º quod non datur paritas inter realem relationem, et rationis in modo producendi, nec in hoc, quod fiat ad similitudinem relationis realis, quia cum existentia entis rationis sit et tribuatur a cognitione intellectus, non potest existere formaliter, absque sit aliqua cognitio, a qua relatio habeat existentiam.

neq. hoc potest habere p actionẽ intẽ pobilis, & si cognitiua sit, q.a re lao debet habere ẽẽ p actionẽ atingentẽ naã cũ ordine ad indiui dua, quod ñ habet talis acio, quamuis cognitiua, q.a ẽ abstractiua, et pcisiua, & tantũ cognosit eã sine ordine ad indiuidua. Ad 2.m

resp. D.a ma. neg. mi. ad 2.do om. dist. an.t ad hoc vt fiat, & atingatur relao, sufficit atingere naã, vt abstraã, & pcisã ab indiuiduis, q.o an.t vt ad indiuidua relatã D.do an. vnde etsi p istã acionẽ atingat naã ñ ẽ primario cũ ordine ad inferiora, & relaone, sed tantũ sufficit naã, vt autẽ relao fiet, requirebatur, vt 1.o cognosceret naã cũ ordine ad indiuidua, & 2.o atingat relaoẽ naẽ ad inferio ra; & hic actus, quo isto modo naa atingitur, ẽ cõparatiuus, ñ abstra ctiuus, & pcisiuus, & sic p istũ ñ fit, sed p illũ relao vnialis. 2.o arg.

& potest ẽẽ replica ad verũ dictũ; q.a propter actionẽ intẽ pobilis ñ requi.r alius actus ad vniale fnaliter; g.o P.r an.t; idẽ met actus in tẽ, qui ẽ abstractiuus, potest ipsã naã comparare; g.o ñ requisitus alius actus, pb.r an.t, idẽ actus voluntatis potest ẽẽ auersiuus, & cõ= uersiuus; g.o idẽ actus intẽ potest ẽẽ abstractiuus, & cõparatiuus, an.t patet, naã qu.do voluntas peccat, actus eius simul ẽ auersiuus, & cõ uersiuus; Cõa etiã patet, naã eadẽ opositio inter abstractiuũ, & cõ paratiuũ, ac inter auersiuũ, & cõuersiuũ, reperitur. Cõfirmatur

1.o naã abstrao intẽ pobilis ẽ virtualiter cõparatiua, sed hoc suf ficit ad vniale logicũ fnaliter; g.o Prob.r mi.r sufficit cãa virtu aliter calida, vt aliquid infacto ẽẽ, & fnaliter sit calidũ; sicut sol, qui ẽ virtualiter calidus, & cale fit fnaliter hęc in feriora; g.o similiter sufficiet actus, qui virtualiter sit cõparatiuus vt fiat vniale fnaliter. Cõfirmatur 2.o naã vt resultet relao fna liter ñ requi.r actus fnaliter comparatiuus, sed sufficit directus, et absolutus atingens obiẽ, & indirecte eius terminos, sed p cognitionem

pcisiuã.

præcisiuus, adest Oppositio directa tendens in obiectum, et indirecta ad eius contrarium; ergo præcisive per talem actionem ponitur relatio constitutiva universalis. **Resp.**

1.º ad argumentum, quod licet concedamus, quod idem actus intus sit abstractivus, nil contra nos, sed potius nostra conclusio sequitur; siquidem non fit tunc relatio universalitatis formaliter per illum actum præcisivum, ut abstractivum, sed formaliter ut comparativum, et sic iam salvatur, quod per comparationem, et non abstractionem fiat = **Vel** 2.º neg. antecedens; ad probationem distinguo antecedens, idem actus voluntatis potest esse aversivus, et conversivus respectu eiusdem termini, nego antecedens; respectu diversorum terminorum, concedo antecedens. unde quando voluntas peccat, ille actus est aversivus respectu Dei, et conversivus respectu Creaturarum, ac per consequens respectu diversorum dicitur aversio, et conversio: at in nostro casu similiter, nam diceretur abstracta ab individuis per abstractionem, et esset comparata per comparationem ad illa inferiora, seu individua, quod est impossibile, sicut impossibile est, quod idem actus relinquat aliquem terminum, et ad eundem tendat.

Si dicas, quod potest idem actus esse aversivus, et conversivus respectu eiusdem termini; ergo ruit solutio; probatur antecedens nam actus, quo odit, qui Deum, est aversivus, et conversivus respectu Dei; ergo antecedens verum; ergo similiter actus intus poterit esse abstractivus, et comparativus respectu eiusdem termini = **Resp.** neg. antecedens; ad probationem distinguo antecedens potest idem actus esse aversivus, et conversivus respectu eiusdem termini sub eadem formalitate, nego antecedens; sub diversa ratione considerati, concedo antecedens; nam actus, quo quis odit Deum, avertit ad illum ut summum bonum est, et in illum convertitur ut influxivum alicuius mali seu pœnæ, et sic sub diversa ratione terminat Deus aversionem et conversionem.

Ad 1.am confirmationem respondeo 2.º neg. paritatem: ergo aliud est, quod ad calefaciendum non requiratur comparatio formaliter calida, atque ad comparandum actio non formaliter comparativa tenere, vel terminus de actione ad actionem, et tunc sicut non calefaceret nisi per actionem formaliter calidam seu calefacientem, sic non compararet formaliter

nisi p actionem realem comparativam, et sicut non requiritur causa realiter calida, sic nec natura realiter comparata.

A 2.am dico: ma. em talem comparationem directam resultare relationem logicam, quodcumque aliud ens logicum 3.do mo. em et rodem modo disting. mi. tem et neg. consequentiam; enim in illa comparatione ad inferiores affirmativas, quae non est comparatio realis, ut diximus in summulis, ut non valet, est al, ergo est hoc; quia potest esse. l. leo. l. equus; ita similiter intellectus, per illam 1.am comparationem potest attingere aliquod ens logicum, sed ex hoc non infertur quod sit relatio, quae requiritur ad universale logicum.

D. 2.am v.o em p. arg. fundamentum proximum universalitatis logicae est natura cognita ut una et apta ad essendum in multis, sed hoc ponitur per abstractionem intellectus possibilis; ergo per illam ponitur fundamentum proximum universalitatis; prob. mi. nam per talem abstractionem abstrahit positive a conditionibus individuantibus, atque per hoc provenit actualis diversitas, et etiam non est appetita natura determinato individuo; ergo habet per istam actionem intellectus ponere fundamentum proximum universalitatis.

Confirmatur 1.o illud dicitur fundamentum proximum relationis, inter quod et ipsam nihil mediat, sed inter actionem abstractivam intellectus nihil mediat; ergo talis actio est per quam ponitur fundamentum proximum. Prob. mi. si aliquid esset medium, maxime actio comparativa, sed non potest esse (est enim tantum causa effectiva, seu effectio, et denuo iam supponit fundamentum) ergo nihil mediat =

Confirmatur 2.o fundamentum proximum 2.ae intentionis est 1.a intentio logica; sed per istam operationem ponitur 1.a intentio logica; ergo per illam ponitur fundamentum proximum universalitatis.

Res. ad argumentum omissa ma. neg.o = mi. em ad pb. em dicimus, quod licet per talem actionem intellectus abstrahat naturam a conditionibus individuantibus, et sine appetitione determinato individuo consideretur, ut ponatur proximum fundamentum non sufficit; sed requiritur ad hoc, dicit S.tus Th. opusc.o 48. cap.o 1.o, quod intellectus

iterum

iterum consideret hoc, scilicet intellectus sine conditionibus materiae, et videt quod talis natura cum tali universalitati, seu abstractus intellectibus potest attribui, et cuilibet individuo, et sic secundum 2.am intentionem; verba sunt D. Th.i quasi diceret, utique dum natura consideratur abstracta et denudata, supposita universalitate abstrahentis possibilis, non potest tribui denudato individuo, quod ideo habebat denudationem, et sic intellectus cognitionem, qua natura hoc modo cognita ponitur fundamentum proximum universalitatis. Ad

1.am contrarium respondetur quod mediante illa actio denudativa, et ipsa natura ut denudata, seu potentia denudata denominare, quod per autem tantum cognitione quam cognitio, et si sufficiat ad 1.am intentionem logicam vel eumque immediate non tamen ad 1.am intentionem universalitatis; unde ad 2.um dicitur, distinguo. ...rem ... ponitur 1.a intentio logica ad qualibet 2.am intentionem logicam concedo, minorem ad denudatam relationem logicam, scilicet universalitatis, quod aequivalet enim comparationi ad inferius abstracte, ut superius diximus.

§ 6.

4.a Conclusio. universale logicum tantum fundaliter, quam formaliter fit per simplicem comparationem.

Haec conclusio quoad 1.am partem est D. Th.i, quoad 2.am probatur quia 2.a intentio logica denudata petit fundamentum denudatum, sed 2.a intentio universalitatis est denudata; ergo petit fundamentum denudatum: sed hoc habet natura per simplicem comparationem, quae dicit cognitionem naturae denudatae ad individua denudata, ergo per illam ponitur fundamentum proximum universalitatis. Minor subsumpta patet; non enim est alia actio, quae possit rationem denudatam cognoscere, et si est, assignetur: et potest confirmari sic: natura per eandem met actionem, qua ponitur fundamentum proximum, ponitur forma multotiens, sed per comparationem, ut dicemus, ponitur formaliter, ergo et fundamentum proximum. 1.a

...v.o probatur primo auctoritate D. Th.i 1.a p.e quaest. 28 art. 1.o ubi dicit: aliquando respectus signatus per ea quae dicuntur ad aliquid, est tantum in ipsa apprehensione rationis conferentis unum alteri; et tunc est relatio

Loīs tantū sicut eū Componat Lo hoē ali, ut species ad hom̄ȳ. in qq.ᵘˢ verbis inuenit aperte S. Th.ᵃˢ et in aliis, quę citantur a Tis, vniale logū fieri p̄ ɔparatū = Praeterea quia quod reō= bum pbt. nā 2ᵃ. intentio ɔstitutiua vnialis logici est relao Loīs; sed relao ad hoc ut fiat, petit actū ɔparatiuū; g.ᵒ vniale logū fit p̄ talē actū. Ma.ᵃ supp.ᵃ et mi.ᵃ pbt. relao Loīs nil aliud ē, nisi ordo, et ɔparatio vnius ad aliud (sicut cum intus ɔparat hoē ali explicuit S. Th.ᵃˢ) siue naę ad inferi ora, sed ordo, seu ɔparatio naę ad inferiora petit ad sui effici entiā actū ɔparatiuū; g.ᵒ relao Loīs petit ad sui efficientiā ac tū ɔparatiuū.

Ɔfirmatur; ñ potest fieri vniale logū, nisi sit naa ordinata positiue ad inferiora; sed ñ potest intelligi sic or dinata, nisi detur ex pte intus actiua ɔparatio, et ordinaō; g.ᵒ ut fiat vniale logū formaliter, debet dari actus ɔparatiuus. P.ᵃ mi.ᵃ ñ potest aliquod obiē ēē passiue ɔgnitū, et absolute tale denominari, nisi sit ex pte intus actiua ɔgnitio; g.ᵒ ñ po test obiū dici passiue ɔparatū, et ordinatū, quin ex pte intus detur actiua ɔparatio, et ordinatio; ac p̄ ɔ.ˢ si datur naa ɔ parata ad inferiora, et sic ē vnialis, debet ēē p̄ actū ɔpa ratiuū, quo fiat.

Dᵃ. pꝛimā ptē arg.ⁱ fundamentum relationis rei debet aliquo modo rē fundatam antecedere, sed res fundata, scilicet, naa vnialis redditur formaliter talis p̄ ɔparaōē; g.ᵒ p̄ aliquā ac tionē antē debet poni fundamentum vnialitatis. l. ñ ponitur ñ p̄ ipsā sed p̄ actionē subsequentē formaliter ponitur.

Resp.ᵈᵒ disting. maᵉᵐ debet antecedere prioritate intelligentiæ, et secundum distinctam formalitatem ɔ.ᵈᵒ maᵉᵐ prioritate reali, et 2ᵃ. candē formalitatē g.ᵒ nec nouum ex hoc, ut patet quandoᵗᵒ eadē actione ɔ ponitur fia, et vl tima dispositio, in diuerso genere cāę, cum gradu prioritatis sic dicimus, quod in illa ɔparaōe ponimus duplicē formalitatē distinguere

vnam

vnaz quodammodo priorz altera, scilicet, 9paraoz naz ad inferiora, & 9gnionz in genitilio reflexaz taliz 9paraoiz, & Qum iam 1. poni. fundatz prioz vnialitatz, & 2um pcaliter re lao vnialitatz.

2° arg. 9° 2um paz; adhoc vt fiat vni aliz natura fraliter n sufficit simplex 9parao, sed 9posita re qui. q° n pollz fit vniale fralita; P. añs. q° nequit existere vnialitatz relao naz ad inferiora, nisi existat relao conzad naz, sed hoc 2a. n ponitur nisi p 9paraoz 9positz; g° vni ale logz fraliter fit p 9paraoz 9posita. Ma. patet, naz rela tiua debent ee simul nãa, & 9nioz, 9mi. pb. q° relao in feriorz ad naz nequit fieri nisi p 9paraoz inferiorz ad superioz, sed actio 9paratiua naz ad inferiora, non potest ee 9parativa inferiorz ad naz, sunt enz distinctz relaoz; g° relao inferiorz ad naz ponit. p 9paraz 9positz.

9fratur ante 9paraoz 9positz n datur tuz relaoiz vnialz; g° neque ipsa relao; patet cõa, q° n datur relao, si tuz n ë; n enim est relao patiz, nisi filiz sit, qui ë tuz tuz; et añ. pb. ante 9paraoz 9positam n datur individua, sed hoc sunt tuz rela oiz tuz vnialitz; g° ante 9paraoz 9positz n datur tuz relaoiz. P. añs. nã inferiora 9stituuntur p inclusionz sui su periorz; sed ante 9paraoz 9positz n manet nãa inclusa in infe rioribz, seu in individuiz; g° n dantur individua ante talez 9paraoz.

Rn. 1°. illz duplz relaoz ex vi vnicz actionz 9 paratiuz posse resultare, sicut ex vi actionis eiusdz generatiuz patiz, & relao illiz, & relao filij resultatz et 2o ë, q° relao vnialitz, quz naz in coi 9petit, respicit tanqz pprioz, & fralr 9relatiuz relaoz alterz ex pãe naz inferiorz; & sic eadz 9gni one potest atingi vtraq. relao, cum relatiua sint simul 8a.

2°

resp.ᵗ 3ᵃ. mo.ⁱ neg.ᵗ mi.ᵉ ad pb.ᵒⁿ dist.ᵒ ma.ᵐ relao inferioris ad natu nquit fieri nisi per actionem comparatiuam inferioris ad superius, relao vero concepta repraesentatiue 2.ᵈᵒ mo.ᵐ sub conceptu tractatus q.ᵒ ma.ᵐ ita q. inqualibet relaoe est duplex conceptus inadequatus, scilicet, conceptus per repraesentatiuus, et conceptus tractatiuus fᵉᵐ fundati ad term. et aliud term. ad fundatum, seu subiectum, q.ᵈᵒ g. cognitur natura cum comparaoe ad inferiora, cognr.ᵉ relao inferioris ad ipsam, secundum quod explicat conceptus tractatiuus, et implicat conceptus repraesentatiuus; per actionem v.ᵒ compa ratiuam sit expresse sub conceptu repraesentatiuo, sed hoc n. e. necessarium ut vniale logice formaliter.

Ad formalitatem resp.ᵗ neg.ᵈᵒ ant.ᵗ ad pb.ᵒⁿ neg.ᵗ ma.ᵗ et ad illius pb.ᵒⁿ dist.ᵒ ma.ᵐ inferiora constituuntur per in clusionem sui superioris materialiter et fisice 2.ᵈᵒ ma.ᵐ logice, et formaliter q.ᵒ q.ᵃ licet hoc materialiter et fisice praedicatum petat ex entialiter ad sui definitionem actualem inclusionem a litis, tamen formaliter 2.ᵘˢ ratio inferioris solum constituit.ᵘ per respectum subicibili tatis, qui n. exigit actualem inclusionem logicam superioris, sed tantum subiectionem ad ipsam.

Quest.ᵒ 4.ᵃ

De praedicamentis.

Postquam egimus de essentia vnialis sequitur de eius passione, quae e. praedicabilitas, agere. Praedicabile autem sic definitur.ᵗ est vnum aptum praedicari de multis, sed antequam de quolibet in parti culari tractemus, oportet de illo aliquas dificultates solvere, quae ad ratio conceptus praedicabilis videntur pertinere, et sic e.

Art.ᵘˢ 1.ᵘˢ

Vtrum vniale diuidatur inquinque praedicabilia?

§.ᵘˢ 1.ᵘˢ

Referuntur sententiae, et conclusio statuitur et pb.ᵗ

Porphirius autem qui fuit tractatus huius Autor, vniale diuisit inquinque praedicabilia, scilicet, genus, speciem, differentiam propriam, et accidens; dequa diuisione modo inquirimus, an sit bona, et adequata? Pro quo aduerte hic, quod quaestione prae

sedenti.

sedenti ant.^o 1.º diximus, nempe, ad vniale requiri, quod sit incomplexum, completum, et vniuocum; hæc enim ad prædicabilia etiam requiruntur, cum sint quoque vnialia, et processimus circa quod sunt 3.^a Sententia alii... cum Fonseca, qui asserit dari plusquam quinque prædicabilia, alii dicunt tantum esse quatuor, tertia vero et communis sententia asserat, prædicabilia tantum esse quinque et non esse nec plus, nec minus, unde diuisionem Porfirii dicunt esse adæquatam, quam sententiam et nos amplectimur et conclusione extrahimus unde sit.

Dico: vniale adequate diuiditur in quinque prædicabilia numerata, et sic nec sunt plura, nec pauciora, hæc Dico probatur: tot sunt prædicabilia, quot sunt modi prædicandi, sed modi prædicandi sunt tantum quinque, ergo prædicabilia sunt tantum quinque. Probatur minor: modus prædicandi vel est essentialis vel accidentalis, si essentialis vel prædicatur in quid vel in quale; si in quid vel prædicatur ut pars essentiæ, et sic est genus, vel ut tota essentia, et sic est species; si in quale prædicatur est differentia, et sic sunt tres modi prædicandi essentialiter, si autem prædicatur accidentaliter vel prædicatur ut accidens proprium vel accidens commune, si vero proprium constituit quartum prædicabile, scilicet, proprium, si ut commune quintum constituit, nempe, accidens; ergo non sunt nisi quinque modi prædicandi, ideoque quinque prædicabilia.

Confirmatur hoc, et magis explicatur nam quidquid prædicatur, vel prædicatur ut dicens totam essentiam et sic est species, vel ut dicens partem essentiæ, et tunc velut dicens partem materialem, et sic est genus, vel partem formalem, et sic est differentia; vel prædicatur ut accidens, et tunc si proprium est quartum prædicabile, vel ut commune, et tunc est quintum, scilicet, accidens; sed non potest alio modo aliquid prædicari; ergo tantum dantur quinque prædicabilia, scilicet, genus, species, differentia, proprium, et accidens.

Ex dictis in probatione nostræ Dictionis colligitur dictam diuisionem non esse immediatam, quia vniale imme

datæ dividitur in prabile essentialiter, et accidentaliter; essenti aliter, in genus, species, et disfra; et prabile accidentaliter in ppi um et accidens; sed quamvis immediatæ hæ sint, est adequata divisio, ut e manifeste dictum.

§.us 2.us

Proponuntur et solvuntur argumenta

Arg.a 1.o quia tot sunt prabilia, quot sunt modi prandi; sed sunt modi prandi plures, quam quinque; g.o prabilia sunt plura, quam quinque. Mi.r prob.r nam diversus modus prandi summitur ex diverso modo essendi; sed sunt plures modi essendi, quam quinque; g.o et modi prandi. Mo.r patet; q.a species habet diversos modos essendi, in individuis ac propriis; habet diversos modi prandi: Mi.r prob.r nam modi essendi sunt prædicamenta; sed hæc sunt decem; g.o toti dem erunt modi prandi.

Dsratur; nam individuum vagum de pluribus prabile l. aliquis ho. l. aliquod al; prationes enim istæ sunt; Petrus e aliquis ho, leo est aliquod al; et tamen ad nullum ex assignatis pertinet; g.o dantur plura = Dsratur 2.o anima, et puncti. Vg.a sunt vere prabilia, siquidem de hac l. illa anima de hoc l. illo puncto prantur; et tamen ad aliquod ex supradictis non pertinent; g.o &.a

Resp.i D.la ma.i neg.do mi.m Ad ejus prob.em disting.o ma.a diversus modus prandi summitur a modo diverso essendi materialiter, et in rebus entis D.do ma.m formaliter, et in ro.e prabilitatis l. universalitatis g.o tra.m et D.la mi.a disting.o D.i eodem modo, g.a modi essendi continentes decem prædicamenta, omnes illi materiali ter habent ad rationem universalis et prabilis; quæ solum modum essendi in inferioribus l. essentialis l. accidentalis petiunt, et cum novem prædicamenta accidentis conveniant in hoc quod e dicere aliquid extra essentiam subiecti; omnia alia differentia in illis reperta materialiter omnino, et per accidens se habent ad rationem prabilis.

Ad 1.am D.ratione resp.o quod individuum vagum non pertinet directe ad aliquod

ad aliquod praedicabile (et idem de supposito, et persona dicimus) quia non dicit naturam in recto id est per se naturam id est aliquod conveniens illius, sed tantum modum in complexu naturae, et sic pertinet ad illud praedicabile ad quod pertinet eius modus. Verbi gratia aliquando est ad genus, aliquando vero ad speciem. Dices = **Ad 2um.** Difficultas negative ostendit partium esse entia incompleta, ac per hoc dici non posse ratione praedicabilis habent.

Sed dices est magis differentia est quid incompletum; verbi gratia rationale ponitur enim indirecte, et ad latus praedicamenti, et tamen habet veram rationem praedicabilis; ergo similiter et si anima, et partes sint incompleta possunt habere rationem praedicabilis. Respondeo negando disparitatem diversam esse rationem differentiae, ac animae id est partium; quia cum differentia sit pars essentiae, bene potest esse quid incompletum; dicitur autem praedicari in praedicamentum ut aliquid, quod pars essentiae dicat quia si de aliquo praedicatur, est dicendo totum essentiae, et hanc, quia aliquid incompletum sunt, proprie non important, non pertinent ad rationem praedicabilis proprietate.

2o. arguitur magis quia Porphyrius 1o. topicorum cap. 4. tantum sunt quatuor praedicata; sed in hoc debent cum eis proportionari praedicabilia; ergo ista sunt tantum quatuor; minor patet ex Philosopho; tantum enim assignat genus, definitionem, proprium, et accidens, minor vero probatur quia actus dicit proprium cum potentia, cuius est actus; sed praedicatio est actus praedicabilis; ergo cum illo debet proportionari; sed praedicatio non est nisi quatuor modis ergo et praedicabile = Dices patere hoc; omnia praedicamenta possunt reduci tantum ad duo, scilicet, ad praedicabile in quid, et praedicabile in quale, ergo sine motivo multiplicantur praedicabilia in quinque.

Respondeo assignanda disparitate, nam praedicatum sumitur respectu speciei, et in ordine ad illam eius ratio denominatur. Unde cum ipsa species non possit praedicari de se ipsa, tantum sunt quatuor praedicata (differentia enim in definitione includitur) ratio autem praedicabilis non in ordine ad speciem, sed in ordine ad inferiora denominandi, et cum hic ordo sit quintuplex, ut diximus in

pb. nostri DD. inde est quod sint quinq.

Resp. quod licet immediate dividatur in quid et in quale, tamen quia hæc sunt diffæ quasi subalternæ continentes alios modos prædi, inde est quod divisio adequata licet non immediata sit in quinq. prædicabilia.

Sed D.a est, quia ex hoc sequi: dari plura prædicabilia, quam quinq. quod solutio huius; Prob. seq.a nam species infimæ sunt plures quam quinq. quia datur duplex prædicabile differentia, quod seq. vera pb. ant. nam differentia subalterna Vg.a sensibile, et differentia atoma vt rationale pertinet ad diversa prædicabilia; quod datur duplex differentia prædicabilis. Ans pb. nam differentia subalterna prædicatur de pluribus differentibus specie, et differentia atoma de pluribus differentibus numero; sed hoc sufficit, vt distinctum prædicabile constituant; vt vidimus in genere, et specie; quod si eadem hæc diversitas reperitur in differentia subalterna, et infima, sicut genus, et species constituunt distincta prædicabilia; ita Dª.

Resp. neg.do dari duplex prædicabile differentia, sicut nec generis tam supremi, medii quam infimi, quia habent eundem modum prædicandi cum maiori l. minori denominatione, quæ non variat modum prædicandi; vnde non dirigitur in ratione prædicabilis, nisi accidentaliter; Dtex q. non constituunt distincta prædicabilia; et sic prædicari de pluribus differentibus numero l. specie non diversificat prædicabilia, nec per hoc genus, et species sunt diversa, sed quia genus prædicatur, vt dicens solam partem essentiæ eorum, de quibus prædicatur, licet in potentia totam essentiam dicat: species prædicatur de individuis, vt dicens in actu totam essentiam illorum, et in potentia rationes individuales eorum; et sic quando in definitione diversa numero l. specie ponitur, debet intelligi, quatenus modum diversum prædicandi in ipsis infert; refundit.r differentia autem tam subalterna quam infima non sic prædicatur, sed vt pars formalis actualis; et in hoc non est inter illas diversitas, sed convenientia, vt diximus de genere.

Vtrum

Art.us 2us

Vtrùm vniale sit genus ad quinq. prabilia

§us Vnicus

Explatur dificultas, et statuitur DD°.

Cum g° id, quod est genus sit vniuocu respu suorum, idem ē inquirere, an sit genus, ad quinq. prabilia vniale, ac inquirere, an huiusmodi diuisio sit vniuoca ingenere et speciej; quo notandus ē, quod hic non loquimur de vniali prubiracto, seu p vt dicit nam, q.a sic certus ē, n ēē genus quia nil posit dari vniocu obmibus rubiratis; loquimur autz de 2a intentione vnialis, circa quod pars negatiua aliqui tenuerunt, et alij, quos citant Autores existimantes vniales ee analogus ad quinq. prabilia, alij deniq. afirmant, illud includi in diferentijs, nec posse prescindi ab illis, oposita tenent Ditur doctores, quos sequimur. DD. vniale ē genus ad quinq prabilia; P.a hec D.o nam genus ē, quod vniuocē praedicatur in quid de pluribus diferentib. specie; sed sic se habet vniale respu quinq. prabilium; g.o ē genus respu illorum. Ma. ē definio generis; mi. quoad illud, quod sit vniuocu ad quinq prabilia pb. rao vnialis vnialis ē, ēē vnus in multis, sed hoc omnib. prabilibus competit sine dependentia vniusab alio in illa raoe participanda; g.o vniale ē vniuocu ad quinq. prabilia. Quod autz predicetur inquid pb. q.a hec pp.es genus ē vniale, species ē vniale &a sunt pp.es quidditatiue, similiter interrogandi quid sit genus? Res. quidditatiue, et formaliter dicendo, quod ē vniale; g.o praedicatur inquid = Quod specie diferant prabilia etiam patet, q.a diferunt in modo essendi in multis, et in modo dicibilis prandi; g.o vniale praedicatur de quinq. prabilib. inquid vniuocē, et de pluirib. a ferentib. specie; ac p D. ē genus respu illorum. Sed D.a hoc itat 1°.

vniale i analogu ad quinq. prabilia; g.º n. e genus ad illa. pb.ª ant. nulla ratio vnivoca potest dari ad praedi accidentaliter & essentialiter, sed aliqua prabilia praedicantur essentialiter, aliqua accidentaliter, g.º vniale e analogum ad quinq. prabilia. Prima: nulla ratio vnivoca potest dari ad substantiam, & accidens; g.º neque ad praedi essentialiter, & accidentaliter = Ɔprobatur hoc; q.ª vniale transcendit vltas differentias prabilium, g.º n. e genus respectu illorum patet Cons.ª, & ant. pb. q.ª quaelibet differentia cuiusq. prabilis i vniale; q.ª differentia e vnum ex quinq. prabilib. g.º vniale transcendit &c.

R.:

neg.º ant. ad pb.ᵉᵐ dist.º ant. nulla ratio vnivoca potest dari ad substantiam & accidens, in esse entis Ɔ.ᵈᵒ ant. in esse prabilis; nam cum prabilitas sit quaedam relatio potest circa communem praedia essentialia & accidentalia, sicut dici contra, quod substantia & accidens in aequalitate, similitudine, & aliis relationib.ᵘˢ vnivoce conveniunt, licet in esse entis analogentur = Ad Ɔprobationem neg. ant. ad pb.ᵉᵐ dist.º ant. quaelibet differentia e vniale denominative Ɔ.ᵈᵒ ant. essentialiter, g.º q.ª quaelibet differentia n. e relatio vniale in se, quod e ee vniale essentialiter; sed Ɔtrahit relationem vniale & ab illa denominatur vnialis, vnde seq.ᵘ vniale non transcendere vltas differentias, q.ª ad hoc req.ᵘ quod illa vltima differentia essentialiter contraherent vnialis.

Arg. 2.º si vniale esset genus ad quinq. prabilia Ɔtineretur sub genere; sed hoc n. e admittendum; g.º mi.ᵒʳ patet, q.ª superius n. debet contineri sub suo inferiori ma.ʳ autem pb.ᵗ si vniale esset genus, praedicaretur in quid de pluribus differentib. specie, sed hoc e definitio generis; g.º Ɔtinetur sub genere = Resp.ᵉ dist.º ma.ᵃ si vniale esset genus, contineretur sub genere, denominative, & accidentaliter Ɔ.ᵈᵒ ma.ᵐ essentialiter, g.º ma.ᵃ hoc enim n. e inconveniens, q.ª bene potest aliquid esse superius essentialiter, & denominative Ɔtineri sub suo inferiori; sicut in 1.ᵃ quod terminus dividitur vnivoce, in vnivocum, & equivocum, terminus

divisus

diuiisy Distinctum denominatiuum sub vniuoco.

Sed D.a e, si vniuersale ect denominatiuum genus, ut denominatiuum vniuersale, sed hoc implicat; g.o nuit solutio; ma.r pb.r vniuersale e essentialiter superius ad genus, g.o de quocunq genus praedicatur denominatiue, illud denominatiue erit vniuersale; g.o si vniuersale ipso genus praedicatur denominatiue, de eodem praedicatur vniuersale ipsius denominatiuum, et accidentaliter. Patet l.a D.a iuxta regulam ante predicamentalem; cum quippiam de quopiam praedicatur, quidquid praedicatur de praedicato, praedicatur etiam de subiecto.

Res.i dig.o D.o g.o de quocunq accidentaliter et denominatiue praedicatur genus, praedicatur accidentaliter vniuersale; si predicetur 2.a eandem rationem D.do ceteram 2.a diuersam praedicetur g.o ceteram; q.a vniuersale accipitur dupliciter, et vt quo, et vt quod, vniuersale vt quo e 2.a intentio media qua omnia vniuersalia denominatiue praedicantur; vniuersale v.o vt quod e Deter vniuersalis 2.a quod de quinq praedicabilibus praedicatur, vniuersale g.o vt quo e superius ad quinq praedicabilia, imo vtque praedicatur de ipso vt quod, et sic 2.a diuersam rationem Deter illi ex genus et vniuersale.

3.o arg.r si vniuersale ect genus ad quinq praedicabilia omnia ecnt species, sed hoc e impossibile; g.o et quod sit genus D.a ma.r patet, nam ea quae sunt sub genere nomen sortiuntur speciei, et mi.r pb.r q.a si ecnt species, omnes Distinguerentur inter eadem 2.o praedicabili, scilicet, specie, sed hoc e impossibile, cum membra vniuersis diuisionis petant vnum sub alteo non contineri, et alias q.a n daretur nisi vnum praedicabile, nempe, species, quod e D.a dicta in arti.o anti. g.o e impossibile.

Res.i dig.o se q.a si ect vniuersale genus, omnia praedicabilia ecnt species essentialiter g.o seq.a accidentaliter et denominatiue D.do quod n e inconueniens; nam vna species bene potest sub altera accidentaliter, et denominatiue Distingui, vt patet, in

tro equivoco, qui accidentaliter sub univoco continetur = Sed D^a. e, nq genus et differentia essentialiter continentur sub univiali, alias n ect genus ad illas, g.º n solum accidentaliter et denominative, sed etiam essentialiter sunt species = 2º. q.ª sequitur hanc ppm. est accidentalis, differentia e univiale, et ppt. nq univiale e superius essentialiter ad species; g.º si species praedicatur denominative de differentia, etiam univiale praedicabitur denominative de illa, Xª regula dicta cum quiapiam.ª

R.

1am. neg.do conseq. q.ª licet aliqua includantur essentialiter sub aliquo genere, tamen accidentaliter et denominative dicuntur species, sicut licet ho, et equus essentialiter sub animali continentur, accidentaliter dicuntur species, unde isti sunt accidentales ho e species, equus e species ita similiter = Ad 2am. solutione data, quia differentia considerata ut quod, et ut substratum 2ª intentionis speciei, verum e, posse accidentaliter praedicari de illa univiale, q.ª sic considerata e denominative inferior ad species; si autem consideretur ut quo, et 2ª sic n praedicatur accidentaliter de illa, sed essentialiter.

Ques.º 1ª de genere 1º praedicabile

Art.us 1us

An definitio generis trad.ª à Porphyrio sit bona.

§.us Unicus.

Explanatur definitio, et fit satis argumentis

Quia g.º huius phili definitio assignata generi aliquas difficultates inculcat, ideo de illius bonitate discernemus, ut clarius postea procedamus, genus igitur 1us. praedicabile sic ab illo definitur: ut quod praedicatur de pluribus differentibus specie in eo, quod quid; quae definitio, ab omnibus admittitur propter quendam grammaticum, et exe... Laurentius Valla, qui sua sola ber bonitate grammatica ... annus e in misterionis materiis ... Tratis contrarium, et qui hoc maculare curabit (et ideo damnatus) omnes alios scias fodare intendit; et q.ª definitiones verum n probantur. (sunt enim 1ª. [illegible]) sed explanantur, ideo bonitas huius definitionis ex hac explanatione.

Pars.

Patet, nã illa particula, quod praedr, ponitur loco generis per quã convenit genus cũ omni alio praedicabili per ly de plurib. differentib. individuo, quod de uno tantũ praedr, per ly differentib. specie, differt ab specie, quae de pluribus differentib. numero praedr; per ly in eo, quod quid, differt à differentia, proprio, et accidenti, quae non praedicantur in quid, et etiã differt ab specie, quae praedr ut dicens totã essẽ, genus vero ut dicens pãẽ essẽ; unde verificantur omnes cõnes definitionis bonae, et sic pa.

2o, illa ẽ opta definitio, quae constat ex genere et differentia, ut vidimus in summulis Cap. de definitione, sed haec cõditio, et aliae ibi asignatae verificantur hic, ut explauimus; ergo talis definitio generi data ẽ bona, licet sit descriptiva, et non essentialis, quia definitur per hoc, quod de pluribus praedicetur, quod ẽ prõ vnialis.

Obicies 1o. nã quidquid definitur debet ẽe species, sed genus species non ẽ; ergo non potest definiri. Prob. ma. nã quicquid definitur debet cõstare ex genere et differentia, sed species, quae cõstat ex genere, et differentia; ergo quidquid definitur, debet species, et non genus; patet haec cõa, quia si genus definiretur, illius generis daretur aliud genus, et sic in infinitum; at processus in infinitum vitandus ẽ; ergo non datur definitio generis.

R. dist. mã. quidquid definitur, ẽ species denominatiue, cõdo mam. essentialiter ergo; unde genus in quantum tale optime potest definiri, et denominari species, tanquã species vnialis; ad inconveniens dicatur, genus definiri 2us. quod denominative ẽ species vnialis, et hoc modo licet genus ẽ vniale ut sic, nec requiritur dari vnius generis aliud genus, et procedi processus in infinitum, quia ibi non definitur genus ut tale ẽ, sed ut denominatiue species.

2o. arg. nã aliquod genus praedr

acidenta. de suis inferiorib; g.o n recte definitur p ly inquid

P.a ant. nq coloratus e genus respu hois, et equi, et tamen de illis acidentaliter praedicatur; g.o datur aliquod genus &a. = Resp.
coloratus n ee fraliter genus respu hois et equi, sed cous acidens coe, e tamen respu albi, et nigri fraliter genus, et sic de illis praedicatur = Sed Q.a nq etis de nigro, et albo acidentaliter praedicatur; g.o ruit solutio; patet ant. q.a albus suponit p corpore, sed coloratus praedicatur de corpore acidentaliter; g.o de albo et nigro praedicatur acidentaliter.

Resp. neg. ant.
et ad pb.em dist. ma. albus suponit p corpore maaliter et de conotato Q.do ma.m fraliter, g.o ma.m et dist.o mi.m sed coloratus praedicatur de corpore acidentaliter, et conotative Q.do mi.m fraliter neg.o mi.orem q.a licet coloratus respu malis subiti, scilicet, corporis, quod conotat albus, sit acidentalis fra, respu tamen albi vt fra e essalis, et sic ista pp.o e acidentalis, Corpus e coloratus, et ista e essalis, coloratus e albus, vbi semper verificatur, quod inquid praedicetur.

3.o obicis, nq genus e pars Qtitutiva speciei sed nullus genus potest praedi de specie, quas Qtituit, g.o n praedicatur genus de pluribus diferentib. specie. Ma. e certa, et mi.
pb. q.a nulla pars praedicatur de toto, cuius e pars; sed vt diximus, genus vt pars, g.o n praedicatur de specie, quas constituit; = Resp. quod licet pars phisica de toto n posit praedi, bene tamen pars metha, quae e totus ptiale, dicens in pte oia, quae in actu dicit totus actuale, scilicet, species.

Sed Q.a e, q.a neq. vt pars metha de toto praedicatur; g.o ruit solutio; pb. ant. non praedi. de specie vt totus ptiale, sed si vt pars metha de toto pars dicaretur, let hoc modo; g.o neq. vt &a. mi. e certa, et mo.
pb. genus praedicatur de specie, quatenus Qponit illas, sed illas n
Qponit

ↄponit, vt totu potentiale i; g.o P.a mi.r genus ↄponit speciem 2.as quod disting.r à diffa, siquidem ↄpositio generis, & diffæ ē vera ↄpositio; sed vt totum poale à diffa n. disting.r g.o licet illa includat, vt totum poale nequit prædicari de specie.

R.[i] solutio datum ē optimum; q.a pars metha cum sit quodammodo = totum, scilicet, poale, imò hoc ē ↄdicio, vt sit pars metha, includit inse, licet n. in actu, & explicite quidquid ↄtinet totum in actu, includit tamen in potentia, quod n. verificatur de toto ficico, cum nullo modo pars eius sit totum, nec contineat quæ in toto reperiuntur. vnde vna pars metha potest optime prædicari de specie, illam q. ↄponunt q.a ad hoc sufficit inclusio inplicita, ut prædicatum dicat totum quod ē insubiecto, n. autem insificatum. Ad replicam dicitur, q.a vt totum poale, & prædicatum, & ↄstituit speciem ↄdisting.r à diffa generis, q.a licet si tale includat diffam vältem hoc disting.r abilla, quod sufficit ad verum ↄpositionem generis, & diffæ, quæ ē ↄpositio rationis, vt dicemus.

Arg.m Vl.o non genus n. solum prædicatur de pluribus differentib. specie, sed etiam de pluribus differentib. numero; g.o eius definitio n. ē bona P.r ani. non al ē verum genus, & tamen prædicatum etiam de plurib. differentib. numero; g.o genus non solum E.a P.r mi.r prædicatur de P.o & paulo, qui numero distinguntur vnde isti sunt verum Petrus ē al, Paulus ē al: sed prædicatur de illis in quid, & ratione generis; Prob.r mi.r 1.o non al prædicatur de P.o & Paulo in quid, et vt diciturs per vtrumque illorum, sed hæc prædicatio generis g.o 2.o pb.r mi.r non al de P.o & Paulo prædicatur eodem genere prædicationis, ac de hoc prædicatur, sed de hoc prædicatur inquid & vt genus; g.o

S.[i] dicas de P.o & paulo al dicitur mediate prædicationem generis; at omnia prædicabilia ↄstituuntur in

hordine ad inmediatum tum, inde e quod ad diversas species referatur, et de illis praedicatur, et ut tale genus constituatur.

Sed contra est, nam etiam immediate alt praedicatur de pluribus differentibus numero; ergo ruit solutio. Probatur antecedens quia alt praedicatur inmediate de hoc vel illo albo; ergo non tantum debet genus praedicari de pluribus differentibus specie, sed etiam numero. Respondetur solutionem datam esse optimam, ad replicam dico, quod alt de hoc vel illo albo praedicatur praedicatione speciei, non generis, quia praedicatur, ut dicemus loco eius illorum, neque hoc est generi peculiare, sed commune omnibus praedicabilibus quae in ordine ad propria individua habent rationem speciei v.g. album ad hoc vel illud album, et risibile ad hoc vel illud risibile etc.

Art. 2um

Quidnam sit definitum in definitione generis?

§ 1.

Proponuntur notabilia; 1a quaestio Divi statuitur.

Cum autem genus sit concretum accidentale, quicquid de illo in hoc art. dixerimus, de quolibet accidentali dicto servetur dictum, et quia in quolibet concreto accidentali, et datur subiectum, cui forma accidentalis dederit vel tribueret, et datur ipsa forma afficiens tale subiectum, dubitatur quodnam ex istis sit definitum per talem huius definitionem? Et ratio dubitandi est, quia formae accidentales non possunt per se subsistere, nec per se possunt definiri, sed semper in ordine ad subiectum definiuntur, inde est, quod subiectum intrare debeat in definitionem; unde inquiritur, quidnam ex his intret in recto, quid vero de connotato, quia certum est non sola 2a intentio, nec sola natura, quae est subiectum definiri, quia hic definitur genus in concreto, et dictum logicale, quale est genus, dicit utrumque quia logica nec de solis primis intentionibus nec de solis 2is sed de 2is adiunctis 1is. Pro resolutione veritatis distinguendum est in definitionibus concreti accidentalis duplex definitum; et

definitum

definitum quo; et definitum quod; definitum quo, seu formale, est id, de cuius aliquid definitur et ei convenit definitio; definitum quod seu materiale est illud, pro quo supponit definitio, et de quo verificatur. unde in hac difficultate non solum est controversia in assignando definitum in communi cuius definitionis, sed etiam in assignando quid sit definitum quod, quid ve definitum quo.

1.ª sententia asserit, definitum in definitione generis esse agregatum ex natura, et 2.ª intentione, sic sentit Cannizo, Rubio Cap. de genere quaestione 2.ª = 2.ª sententia affirmat, 2.am intentionem denotantem naturam esse definitum tam ut quo quam ut quod huius definitionis, sic multi Thomistae sequentes in hoc Caietanum in Cap. de genere P.P. Compl. et alij, quos sequitur et citat M.r Parra; 3.ª sententia defendit, definitum huius definitionis esse naturam ut quod, non absolute, et 2.m se, sed ut stat sub 2.ª intentione definitum vero quo esse 2.am intentionem, sic M.r Zoço, et alij, quos sequitur M.r Terma sua solita Claritate.

1.ª Conclusio. agregatum ex natura, et 2.ª intentione non est definitum in definitione generis; haec conclusio contra a Thomistis admittitur, et sic probatur: nam tale agregatum non est definibile unica definitione; ergo non est definitum in definitione generis; Probatur antecedens, quia tale agregatum est unum per accidens, sed ens per accidens non est definibile unica definitione; ergo tale agregatum et cetera. maior constat, nam tale agregatum constat ex rebus pertinentibus ad genera diversa, scilicet, ex natura, quae realis est, et ex 2.ª intentione, quae est aliquid rationis, et minor probatur quia ens per accidens non dicit unam quiditatem, sed plures, et distinctas, sed definitio respicit unam quiditatem, cum sit explicatio ipsius quiditatis, seu ipsa quiditas magis explicata; ergo ens per accidens non est definibile unica definitione et consequenter definitum definitionis generis non potest esse illud agregatum.

Confirmatur

et explicatur hoc definitum totius cuiuscunque definitionis debet esse aliqua quiditas distincta ex natura, et 2.ª intentione non potest.

talis quiditas resultans, g.º tale aggregatum n'e definitus. Mi. pb. omis quiditas determinata necessario debet ee aliquid reale. l. aliquid Rois, sed ex naa, et 2ª. intentione n potest componi aliqua quiditas quae sit determinata realis. l. Rois; g.º ex naa et 2ª. intentione n potest resultare aliqua quiditas determinata = ET hec ratio opte potest cuilibet concreto accidentali aplari, nã sicut ex naa, et 2ª. intentione, n potest aliqua determinata quiditas, quae definiatur, resultare; ita nec et ex subiecto, quod e substantia, et ex forma accidentali, talis quiditas resultare poterit, cum nec sit substantia. l. accidens determinate.

Sed contra ista Dm. arg. ens per accidens habet suam quiditatem, et essentiam, sed omnis quiditas e definibilis; g.º quamvis agregatum ex diversis constet, et si ens per accidens potest utique unica definitione definiri et contra erit definitus in definitione generis. Prob. ma. g.ª quidquid e in rerum natura, suam quiditatem, et essentiam habet; mi. etiam constat cum definitio sit explicatio ipsius quiditatis, unde eo, quod agregatum suam essentiam habeat, erit definibile.

Contra, nã ex maa, et fma resultat compositus substantiale, quod e definibile, g.ª e una determinata quiditas, g.º similiter ex naa, et fma accidentali compositus accidentale resultans erit definibile. P. conseq., nã maa, et fma sunt duae quiditates realiter diversae, et tamen ex eis resultat determinata quiditas definibilis; g.º licet sint distinctae realiter naa, et 2ª. intentio, n obstat, ut ex illis determinata quiditas resultet.

Rs. ad argumentum, quod ens per accidens n habet determinatam quiditatem, sed plures, g.ª ex rebus ad diversa genera pertinentib. componitur unde n potest unica definitione definiri, sed ut recte definiatur, debet ee per plures = Ad confirmationem g.º potest ee instantia contra hoc dicimus, quod ex maa et fma resultat determinata quiditas ad genus substantiae pertinens, g.ª illae sunt partes incomplete eiusdem generis; naa vº. et 2ª. intentio sunt diversae ligneae, et pote quelibet completa, et una realis, alia

q. Rois.

q. lo(ica); et sic n(on) potest 3a. quiditas deterata resultare, sed quoddam agregatum per accidens ex duabus qualitatibus diversis, quod n(on) e(st) definibile.

Instabis, et si Doctor dicat 2em quiditatem optime potest unica definitione definiri, et eius essentia explanari; ergo ruit solutio; Probatur ant(ecedens). unica species expressa potest duplex obiectum repraesentare; ergo unica definitio poterit 2em. quiditatem explanare; Patet consequentia, quia sicut definitio adequatur eam redefinitione, ita species ex obiecto repraesentabile; ergo si hac non obstante, una species potest duplex obiectum repraesentare, ita unica definitio duplicem quiditatem explanare.

Rur quod una species et si 2a. obiecta repraesentet, hoc facit unum primo et alterum 2o. sicut de specie entis lo(gici) diximus, quod repraesentat 2o. et secundario ad ens reale; unde arguens posius est pro nobis; nam sicut unica species non potest eque primo 2a. obiecta repraesentare, sed unum primo et alterum 2o. ita, et unica definitio non potest duplex quiditatem explanare, sed unum in recto, et aliud in obliquo explicabit.

§us. 2us.

2a. D(iffinitio)=2a. intentio e(st) definitum quo, n(on) autem quod; sed hoc e(st) na(tur)a, ut stat sub 2a intentione

Hec D. ita proponimus dicendo ut in principio distinximus inter principium quo, et inter principium quod, quod multi confundunt, non ponendo tales distinctiones; at vero mag(iste)r Soto noster D(icti)onem sic tenet, quoad triplex pars Cap. de genere quaest. 2a. et ita primo pars probatur nam illud e(st) definitum sub ratione quo cuius ratio pro aliter intenditur, explanari in definitione, sed quod in hac definitione intenditur explanari est natura 2e. intentionis generis, et la(ti)o illius subtractae defini(tio)nis ergo illa 2a. intentio e(st) definitum, sub ratione quo; ma(ior) = patet, est enim definitio definiti quo, mi(nor) autem probatur quia per hanc definitionem n(on) intenditur explanari natura subiecti 2ae, sed solum quid = à 2a. intentione illi competat; ergo quod in subtractis explanari intenditur, e(st) 2a. intentio, sed per hanc definitionem definitur in actu

generis ratio 2ª. intentionis, et hac illius subtracto ipsi petit definitio: g.º illa 2ª. intentio generis erit definitum quo: patet hoc comma in definitione ia dicta.

2ª pars, nempe quod 2ª. intentio non e definitum quod. P.º nam illud e definitum quod, pro quo supponit definitio, et de quo definitio verificatur: sed de 2ª. intentione non verificatur definitio generis nec pro illa supponit definitio, g.º non e definitum quod in definitione generis. Ma.ª e certa, e enim definitio definiti quod. mi.ª pb.ª quoad 1am. part, postea pbitur quoad 2am. pb.º sic pro illo supponit definitio, quod redit suppositum definito, sed quod redit suppositum definito est subtum, et non 2ª. intentio: g.º non supponit pro illa definitio. Ma.ª est nota, et mi.ª pb.ª nam licet concretum significet fram, quam est abstractum dicit, tamen prout ab illo distin.º in supponendo supponit pro subto, abstractum vero pro fra; prout abstrato disting.º fra significet, supponit pro subto, g.º illud e, quod in hoc concreto generis, pro quo supponit definitio, ~~mi quoad alig part pb~~

M.i quoad alig part pb.ª de eo definitio verificatur, de quo verificatur de plurib. differentib. specie, sed de 2ª intentione non verificatur quod pradicatur g.º de illo non verificatur definitio; mi.ª pb.ª nam licet 2ª intentio sit id quo, seu medium quo substractum de plurib. differentib. specie praedicatur, non tamen e id, quod praedicatur de eis, in eo quod quid. g.º de illa non verificatur, quod praedicetur, ant pb.ª nam 2ª. intentio non praedicatur, esset praedicatione generis, et de plurib. differentib. specie sed huiusmodi praedicatione non praedicatur de substractis generis, nec de 2.is intentionib; g.º cum de nullo alio possit praedicari, non praedicatur ut quod

M.i quoad 1am. part pb.ª nam dato quod seq.ª intentio in concreto praedicatur de substractis de albi, colore, sapore &ª. quae specie differunt non tamen de illis praedicatur in quid, sed accidentaliter, et denominative g.º non verificatur quod in quid praedicetur; ant pb.ª nam ista praedicatione sunt accidentales albi e genus; quod color e genus, g.º istis praedicetur

predicetur, tamen sit accidentaliter, et denominative, et si in quid, ac proinde non competit ei definitio; = Quoad 2.am partem probatur minor quia etiamsi 2.a intentio generis in recto de hac, vel illa 2.a intentione praedicetur, non tamen de illa verificatur definitio generis: quia antecedens. nam talis definitio est, quod praedicetur de pluribus diferentibus specie, sed praedictae 2.ae intentiones non specie, sed solo numero diferunt; ergo et si in quid praedicetur, non verificatur 2.a

Major probatur nam sequeretur 1.o sed tales 2.ae intentiones specie diferent quod genus non esset iam species atoma, sed subalterna dicens saltem plures intentiones essentialiter, et specie diferentes = Sequeretur 2.o quod diversa ratione essentialiter, praedicetur de suis inferioribus animal, ac color de suis, quia esset distincta intentio generis essentialiter, mediante qua una praedicetur, et alia, sed utrumque est inconveniens; ergo de 2.is intentionibus et si in quid praedicetur non tamen de pluribus diferentibus specie, ac proinde de illa definitio generis verificatur praedicta, patet consequentia, nam nulla dantur diferentia specie, de quibus possit praedicari.

Si dicas, praedicari de pluribus in dicta definitione, intelligi referri ad plura, non tamen praedicari de pluribus. et de illis dici, quia cum genus hic definiatur, ut relativum, et hoc est per egerititiam intrinsecam referendi ad aliud, inde est quod 2.a intentio, non solum est definitum quo, sed quod, praedicari vero de pluribus est quid extrinsecum egeritiae praedicabilitatis, unde et si 2.a intentio non praedicetur de pluribus referatur tamen ad plura, quod sufficit ut de illa definitio verificetur.

Sed contra hanc solutionem obstat 1.o licet praedicari de pluribus sumpto pro referri sit egeritia intrinseca, et sumpto pro praedicari sit extrinseca praedicabilitati tamen dici de pluribus in definitione, sumitur pro praedicari, et non pro referri, et intentus solutionis ruit, probatur antecedens. nam concreta accidentalia logice recta definiuntur nam quamvis relativa sint non per eorum egeritiam intrinsecam referendi ad aliud, sed per primus

intrinc; g.º similiter ~~defin.~~ huius Denti accidentalis rationis defi
nitio non debet dari per egestitius intrinc. referendi, sed per minus
intrinc., scilicet, praedi; ant. constat à paritate, nam signum et
ppº. sunt Denta accidentalia Rois, et tamen non per relationem assig
natus, nec per relatio ad signatus totale, quae sunt magis in
trinsica, definiuntur; sed per hoc, quod est ducere potentiam in cognitionem
signati, et per potentiam l. facultatem signare; g.º similiter Eª.

2º replicatur, nam illa particula inquid, est determinativa alterius,
scilicet, praedi de pluribus, sed ex eo, quod determinativa sit de praedica
ri de pluribus, non per referri ad plura, sed per affirmari de
illis intelligenda est; g.º ruit tua explicatio; mi.ª pb.ª nam di
ci inquid, et inquale sunt differentiae tantum praedicabilitatis, non
relationis; g.º dicta particula intelligenda est per affirmari; ant.
patet, non enim dicitur aliquid ad aliud referri inquid l. in
quale, quia improprissimum est, dicitur cum maxima proprietate
enuntiare inquid, et inquale, sed in tali definitione non de
bet accipi cum proprietate; g.º debet intelligi Eª.

3º replicatur
nam 2ª. intentio generis non refertur ad plura differentia specie
sed ut praedi de pluribus per referri sumatur requisitiva, ut
ea, ad quae refertur, specie differant; g.º ruit solutio. mi.ª pb.ª
nam 2ª. intentio generis solum potest referri ad 2ª. intentiones
speciei, quae denominantur correlativus generis, sed tales =
2ª. intentiones speciei non differunt inter se specie, sed solo nu
mero; g.º non referuntur ad plura Eª. Prob.ª mi.ª quia non est dis
tincta specifice 2ª intentio, qua homo denominatur species,
ab illa, qua leo denominatur, aliàs 2ª. praedicabile, non esset spe
cies athoma, sed subalterna continens sub se plures intentio
nes speciei, non solum numero sed etiam specie distinctas; hoc
est inconveniens; g.º

3ª. vº. pars Dni. pb.ª scilicet, nam

esse definitum

ee definitum quod, sic; aliud e definitum quod. cui defo convenit, sed naa ut stat sub 2a. intentione competit definio; go illa e definitum quod; P. mi. = illi competit definio, cui competit depterrib. differentib. specie praa, ut pat. in defione; sed hoc convenit naa, ut stat sub 2a. intentione; go illi competit 2o. pb. mi. illi competit praedicabilitas, in quo praio exercetur, sed naa prae. depterrib. differentib. specie; ut ien pp. ho e al, equus e al; go naa competit praedicabilitas; pat. coa; qa. intus e poa, cuius e actus. Respnt aliqui dicendo, quod definio competit illi, cui essali. praedicabilitas competit n autem competit denominative, et accidaliter; cum autem praedicabilitas sit 2a. intentio, convenit naa accidaliter, inde e, ut n essaliter, sed accidaliter illi competat defio, ac pr. D. de naa n verificatur defio. Sed Da. naa praedicabilitas competit naa essaliter; go et defio; go doctrina soluti. ruit; Ans. aut. pb. illi competit praedicabilitas essaliter, cui essaliter competit prao, sed hec naa essaliter competit; istae n. sunt essales Homo e al, Leo e al, et sunt praoes generis; go naa essaliter competit praedicabilitas; go et defio. 2o. repla. ut autem aliquid sit definitum quod n requi. ut essaliter illi competat defio; go et si defio naa competat accidaliter, utiq. erit definitum quod. P. ans. naa fa, seu 2a. intentio, ut dicitur in defioe, accidaliter competit substracto, seu naa; go. similiter, lt defio competat illi accidentaliter, poterit illi convenire go n requi. quod essaliter illi competat, ut sit definitum quod. Arg. 1o. quadam autoritae. D. Th. 5o. meth. Lec. 2. ubi ait: album qut in praementis dicitur, signat solam qualitatem; hoc autem nomen album signat ex D. subtum, in quantum signat albedinem per modum accidentis. Quib. suppi. sic fiatur argutum; modus desfiendi sequi. modum signandi, sed 2um. Ang. Docto. quod principaliter signa. e fa; go. ut quod principali. definitum; go illa erit definitum quod, et n subtum, seu naa.

R. Ang. Doc.em signatè dixisse in praementis aliud signare
finaliter, praecisè, quia cum in illis attendatur ad rem signatam, magis
quam ad modum, et forma sit res signata, inde est, quod 1.o significet
formam, et subiectum ex consequenti in praedicabilibus quia attenditur ad suppositionem terminorum, et
ad modum signandi, et concretum quod ab abstracto distinguitur supponit
pro subiecto, inde est, quod sit suppositum subiectum, seu natura, et ipsum quod sit
definitum: unde infra ad locum respondetur distinguo maiorem modum signandi se-
quitur modus definiendi praecisè in praementis concedo antecedens; sequitur modum
signandi in praedicabilibus nego antecedens, nam in non solum attenditur ad
rem signatam, sed ad modum signandi, et supponendi, unde cum in sub-
stracto suppositum pro subiecto accipiatur sic de illo verificatur. Z. arguitur illud est defi-
nitum formale, et materiale, in definitione generis, cui essentialiter competit definitio;
sed definitio convenit essentialiter 2.ae intentioni, et non naturae; ergo illa et non
ista erit definitum in tali definitione; maior supponitur et probatur minor: illi competit
essentialiter definitio generis, cui essentialiter competit esse genus, sed 2.ae
intentioni, et non naturae convenit essentialiter esse genus; ergo illi competit es-
sentialiter definitio; probatur minor illi competit esse genus essentialiter, cui essentialiter
competit praedicatum, sed hoc de 2.a intentione tantum verificatur, et non de
subiecto, ista enim propositio 2.a intentio generis in concreto est genus
est essentialis, et materia naturalis et ista: substractum 2.ae intenti-
onis generis est genus; est accidentalis; ergo tantum 2.ae inten-
tioni et non naturae convenit essentialiter, et ex quo 2.a intentio et
non natura erit definitum.

R. 1. negando et concedo, ut in argumento
dictum est; et ultimum illi concedo maiorem negando minorem quia 1.a propositio est
accidentalis; sicut ista al est genus, ubi est 2.a intentio in
concreto, sicut ista est accidentalis, 2.a intentio speciei est
species, quia est idem accidens in concreto homo est species, quae est
accidentalis; 2.a vero propositio est essentialis, quia facit hunc sensum, subs-
tractum generis ut stat sub 2.a intentione generis praedicatur de
pluribus quia alias talis subiecto, seu natura 2.ae sed specificatum sumpto
accidentaliter competat definitio, tamen reduplicative, ut stat sub

2.a intentione

2ª. intentione generis vocatur illi opposit.

Ques.º 6.ª de specie 1.º prabili.

Art. 1.us

Vtrù definiões speciei sunt bone?

§. 1.us

Explanantur, et traduntur defiões speciei

Relictis varijs acceptionib. huius nominis species, in qq. usurpatur à Grammaticis, Phicis. &ª à Porfirio hic dupliciter aci pi. 1.º 2.us quod signat multitudinem alicuius rei, à qua dicitur speciosa, et pulcra Xª. illud Psal. 44. speciosus fõa pre filijs hominu, et specie tuâ, et pulcritudine tuâ. Vnde dicitur prestantissima fõa digna eë imperio, sicut species, seu Priami fõa. 2.º accipitur 2.º quod signat, id, quod sub genere collocatur, in quo sensu species homo, et Leonis collocantur sub. animali, et in hoc 2.º sensu de illa agimus, q.ª ad nostrum intentum attinet.

Species sic sumpta pot dupliciter considerari 2.us duplex respectus, quo dicit aliud genus, sub quo continetur, et 2.us hanc considerat dicitur subicibilis, et sic defini.ª à Porfirio, ē que subicitur generi, et de qua genus praedicatur in quid, Xª. 2.dus considerationis dicit aliud respectu ad inferiora, de qq.us praedicatur, et 2.us illa dici praedicabilis, et ab eodem Porfirio definitur sic, ē quae praedicatur de pluribus differentibus in eo, quod quid; praeterea species ē 2.x alia subalterna, et alia infima; species subalterna dicitur, quae comparata ad genus supremum, ē species, si v.º comparetur ad inferiora, quae sub se continet, ē genus, sicut corpus, si comparetur ad genus supremum .l. scilicet, ad substantiam, ē species; siquidem substantia dividitur in corporea, et incorporea, si v.º comparetur ad animatum, et inanimatum ē genus; species infima, seu specialissima ē, que comparata ad genus ē species, comparata et non ē genus.

His suppositis

Communis doctorum placitum ē; quod species in quantum subiectum

optime definitur p 1am. desione, et in quantum prabilis p 2am quoad 4am. partem prob. nam species in quantum subibilis est correlativa generis et dicitur respectu ad illud, ut asperius; g.o illa erit bona desio, que ut correlativum definiatur, sed p hanc desionem explatur subiectio ad genus, ut de ipsa prabili inquid, p que dicit actaoq ad illud. g.o desfinio tradita speciei subibili è bona; ubi nota, quod in tali desione 2a. desio includitur essalis, et discriptiua; essalis è hec, species, que subicitur generi; discriptiua; è species, de qua genus pratur, que accidentalis è; q.a pratis generis eē subis, tantum è accidens respu speciei, sicut è accidens respu generis ~~primi~~ prari de specie. **S**ed Ɔ.a hoc arg.o nam predicta desio Ɔpetit individuis nae speciei Vg.a P.o et Paulo, qui n̄ habent 2ae speciei; g.o talis desio Ɔuenit alijs à definito; g.o n̄ è bona; ant̄ v.o pb.r nam P.us Vg.a subicitur ali, et al dillo inquid pratur, ut ita pp.o P.us è al. g.o talis desio quoad oēs suas partes, et cuilibet, et p individuo nae speciei Ɔuenit. **D**icas; P.s et quodlibet aliud individuum tantum mediatè subici generi, n̄ immediatè, et genus pratur de illis mediatè, scilicet, media specie in tali; g.o desione intelligi.r de subiccione immediata et immediata pratione, unde de illis n̄ verificatur. **S**ed Ɔ.a è; nam individua generica Vg.a hoc al, hoc corpus; immediatè subiciuntur generi, et immediatè genus de illis pratur, g.o illis Ɔpetit desio data; pb.r ant̄ q.a talia individua subiciuntur generi, et genus de illis in quid pra.r sed n̄ mediatè subiciuntur generi, nec mediatè de illis genus pra.r g.o subicitur immediatè &c. pb.r mi.r si subicerentur mediatè generi, et genus de illis mediatè praedicetur, debebat eē mediante aliqua specie determinata; sed hoc è impossibile; g.o &c.a **P**rob.r mi.r q.a si eēt 1. eēt mediis oibus spebus 1. media aliqua specie, sed n̄ 1.s q.a unum individuum

n̄. pot. eē

n. pot. ée. indiuu oiu speciu; ʒterq. nec medijs illis subici generi, ai 2us. qa n i maior rão vnius, quã alterius; qa hoc al, n é magis indiuu rãe humã, quã equinã; go nullo medio subicitur; go immediatè.

Respo. quod qdo in defone dicitur, speciesé, quæ subicitur generi; intelligitur, qd subicitur generi, vt genus é fralitr; indiuidua autẽ generica n ʒtinentur subillo, vt genus é fraliter, sed vt species quædã é; qa respu illorũ se habet, vt dicens in actu totam essẽ, n vt dicens parẽ esse, vt ʒstat in rãa generica alijs; si ad species ʒparetur, vt ʒtibilis p indiuidua specifica é, vt dicens inactu, tunc é genus; sì autẽ ad ppria indiuidua, é species, qa respu illorũ é tota essa, nec hoc é peculiare generi, sed oibus prabilib. ʒpetit qa etiã 2us. aliquæ respẽ ʒstituuntur in 2ae prabilis inordine ad ppra indiuidua in 2ae specie, vt de ppria, scilicet, risibile ad hoc ordinatũ é pprium ad hoc.l. illud risibile é species, et simil.r in alijs. 2a

pars notræ Dni. pbo. defone 2am speciei, qa p illa particula diferentib. numero difert àgenere, et p illã dictã: inquid à tribus sutt, adistra, ppria et accidenti; alij adunt aliã parẽ, scilt, inquibus multiplantur, vt à 2ae specia excludant rãa Dca quæ lt de trib. Personis Dni præter, n tamen, vt rãa inillis multiplatur diferentib numero pprìè. Sed obiciés; defio ista ʒuenit generi prabilis go n é bona; pbo. ano. nã genus immatè prater inquid de speciebus quæ n solis specie, sed etiã numero diferunt; tunc etiã, qa inquid pratur de indiuidujs specificis, vt de Po et paulo al, qui numero diferunt; go defintio ʒpetit generi.

Dices; quod di spebus, et indiuis spefice n pratur genus inquid, et vt dicens in actu totã illorũ essẽ, qualiter intelligitur indefone speciei.l. 2o. dices, quod species, deqq.us genus pratur, n diferunt solo numero, sed etiã spefice, et defionê speciei debet intelligi de solo numero diferentib; de indiuis autẽ spefices=

pratur inquid mediatè, et in hac desione intelligitur prari de plurib. immediatè diferentib. numero.

Sed 3ᵒ. e; nam disra pratur immediatè de plurib. diferentib. numero inquid, ut raale de Pᵒ. et Palᵒ. gᵒ. 1ᵃᵐ. n. solus speciei, sed alijs 9petit; gᵒ. n. e bona — Resp. disra prari ut quid incompletus de indiuis, et solus ut dicens q̃ã eius distantes, n. detrabilis, ut genus, et hoc sufficit, ut ab specie distinguant. que e quid 9pletus, et ut in actu dicens totã eius pratur, et sic intellig. prari in eius desione; gᵒ. nulli alteri 9petit.

§ᵘˢ. 2ᵘˢ.

2ᵃ. 99ᵒ. species, ut prabilis e, e uniuersale logũ, n. ut subjicibilis

Quia dicimus speciẽ duplẽ respũ habere, aliũ ad genus sub quo 9tinetur, aliũ ad inferiora, deqq. pratur. e dificultas, quo respu in rae uniuẽlis 9stituatur? Ttat. et omissa ll.ᵃʳᵘᵐ varietates dicimus modò, speciẽ n. 9stitui in rae prabilis rae l. sed rae 2ⁱ. respus; sed ante 99ⁱⁱ. pbᵐ. notandũ e, prædictas relaones e̅i distas, gᵃ. habent diuersos tẽos, siquidẽ una tratur ad genus, alia ad infiora, et etiã sciendũ e, qd licet mãaliter istæ relaones in eadẽ specie inueniantur, una tamen n. oritur ex altera, gᵃ. habent dista fundamenta sicut et tẽi; fundatur una in 9paraone ad genus, et alia in 9paraone naq. ad inferiora.

His suppᵒ. abstinentes à longa disputaone breuiter nostra 99ᵒ. pbᵗ. Uniale logũ formaliter 9stituitur p ordinẽ ad inferiora inqq: sed tale respũ n. habet naa specica, ut subicitur generi sed ut ad inferiora 9paratur; gᵒ. sub hoc respu debet 9stitui in rae speciei prabilis; maᵗ. e certa, et miᵃ. pbᵗ. species formaliter ut subiicibilis tantũ respicit genus, cui subijcitur et n. inferiora, sed illud n. respicit, ut inferius, sed potius ut superius, qd in spe e; nã inferiora n. sunt in superioribus, sed e 9ᵃ. in hijs sunt superiora. gᵒ. naa specica n. respicit genus ut inferius, in quo sit, qua uniale.

uniale.

vnialis sit, requiritur. Solum autem remanet, quod species in quantum subjicibilis vnialis sit methaphysice, et ratio est, quia natura (saltem multiplicata in individua) non competit ratio subjicibilitatis ad genus, nisi 2º quod est abstracta per intellectum ab individuis; sed hoc sufficit, vt sit vnialis metaphysice, et in repraesentando; (vt de vniali diximus) ergo vt natura competat subjicibilitas ad genus, requiritur vt sit vnialis methaphysice; maior probatur.

Non potest ratio speciei subjicibilis competere naturae, vt in singularibus limitata est; ergo solo convenit prout abstracta: antecedens probatur. Ratio speciei subjicibilis consistit in immediata subiectione ad genus, sed vt limitata in singularibus non potest immediate ad genus comparari, et immediate illi subiici; ergo non convenit naturae vt limitatae.

Argumenta vero sunt parvi momenti, si vero dicas 1º species subjicibilis praedicatur de hac vel illa specie, sed in quantum praedicatur est vnialis; ergo vt vnialis vel praedicabilis, quatenus subiicibilis est. = Respondeo quod praedicatur de hac vel illa specie subjicibilis non in quantum subjicibilis, sed vt praedicabilis est formaliter; et materialiter subjicibilis, quia praedicatur de illis respiciens illa inferiora, et iter vt praedicabilis.

Si 2º dicas, species est vnialis, in quantum participat rationem vnialis, sed vt subjicibilis magis participat rationem vnialis siquidem hunc magis participat, quia magis ei subjicitur; ergo vt subiicibilis est vnialis. = Respondeo quod species magis participat rationem vnialis in quantum dilatat ipsum genus ad plura individua, seu inferiora, quod est propria ratio vnialis non in quantum ipsum respicit superius vt superius sine inferiorum respicientia.

Art.^us 2.us

Vtrum genus in vnica specie, et species in vnico individuo posit conservari?

§us. 1us

1º Expla.r dificultas, et 1.a pars pb.

1. supponendu è, qd hic n loquimur de genere, et specie, ut dicunt 2a. intencione vnialitaty, et probiliaty, q.a cu taly relao sit ad plura l. existentia l. poibilia, inde è, qd nec genus in vnica specie seu species in vnico induo posit saluari; sed loquimur de subsltac ty 2e. intentiony, ta genery, qua speciei, sed hec posunt accipi duplicter, et vt toty actuale, sclt, 2a illud, qd acctualiter dicunt essentiali. Vga. al 2a qd dicit viuens sensibile, et hoe 2a qd dicit al raale l. posunt sumi, vt toty poale 2a ea, que in poa includit, vt ho 2a = qd aliqualiter indiuidua includit, vt al 2a oes species, quas geny sub se claudit.

Non loquimur hic de genere, et specie, vt tota actualia si, q.a sic bene pot genus in vnica specie, imo in vnico indiuiduo Dseruari. sicut al quis dubitat, vt 2a toty, qd actualiter dicit, n sit in hoe, imo et in Po. sicut toty qd actualiter ho explat, et dicit, sit in vnico induo; loquimur enim de illy vt tota poalia si, et de illy pcedit ques.o

His supp.ii ad 1a pa.e ques.e sit resp.o hac Dc. genus vt toty poale n pot saluari in vnica specie; pb. sic, geny vt toty poale, et 2a sibi intrica dicit poalitaty ad oes species, quas pot habere, sed poalitas n perficitur nisi p suy actuy adequaty; g.o nisi genus plures species respiciat, n erit intrice p fecty; ma.r è certa et mi. pb. g. maa 1.a dicit pbabiliaty intrica ad oes fras, quas pot habere, si illas nondu habet, n è in vlma pfectione intrica sui; g. poalitas intrica genery n saluatur, nisi habeat oes pas, quas pot habere. Si dicas 1o. ex hac laone sequir quod genus posit Dseruari in vnica specie; na maa et si sit toty poale, saluatur in vnica fra, et in illa Dseruatur; g.o similiter. = Resp. eode modo, q.a sicut tota ea, et naa mag inuenitur in vnica fra, ita tota essa ge

neris

neris in vnica specie saluatur, immò in vnico induo, ut dictu e, et sicut tota poalitas n saluatur in maa t.a vnica fra, sed respicit oes, quas pot habere, ita poalitas generis n in vnica specie, sed in oibus, quas pot habere sociatur. Si 2o. dicas, si per impossibile l. impobile oes pes deficerent, destruerentur, sola q. species hois maneret, adhuc hec eet vera pdatio, et superioris de inferiori; Vg.a ho e al, et tamen genus saluatur 2.u sua poalitatem; g.o pot in vnica specie Dseruari. Resp.a defacto talis casus videtur dari in resurrectione, vbi naa alij remanet in hoc solo, sed tunc e vt totu actuale genus, et vt tale pdatur, sicut et in vnico induo fuit naa huma in Ada ante frationem lu , sed totu hoc erat, vt species totu actuale

§us. 2us

2a. pars quesiti resolui.

2a. Do. species pot saluari in vnico induo 2.u oia sibi intrica patet; nā species 2.u sibi intrica e totu actuale et pfectu; g.o 2.u oia sibi intrica Dseruari pot in vnico induo; ans pat, q.a species e quid pfectu, et Dpletu in suo ee; coa pb.o eo qd species nulla poalitatem dicat, actualitas, et species eius saluatur in vnico induo, sine eo qd dicat poalitatem ad alia; ho enim n dicit in P.o aliquid essale, qd in Pau.o l. alio induo n dicat; g.o nil intricum deficit in vnico induo, Dseq. in illo saluatur species 2.u oia sibi intrica. Cum quo tamen recte Dpatitur, qd multiplatio speciei n expletur, nisi per indua oia, que ab extrico pot multiplari, hoc e dari diuersas mas, sicut quamuis huma naa in P.o et Paulo multipletur, si alie sint mas, in qq.u multipletur, poterit amplius, et amplius multiplari; vnde notat SS.mus Soto ex Auicena, qd species n tam ppriè dicitur diuidi, qua multiplari, et sic pprie n dicit poalitatem, sed multiplicabilitatem, qua ab intrinsico n Dueniit ei, sed ab extrico. Arg.a nā genus n pot saluari 2.u

o'a sibi intrīca in unica specie; g.º similiter species in unico induo; ans pat, & coa pb.ª sicut species respicit indua, sic genus respicit species; g.º si genus ut totū poale n̄ pot̄ conservari in unica specie, nec species ut totū poale in unico induo. l. ē D.ª si species pot̄ salvari in unico induo, similiter genus salvabitur in unica specie; sed con̄ari cum diximus in D.ᵉ anti; g.º &c.

Dfratur, nā genus ut totū poale n̄ distinguitur realiter ab specie; g.º si in unico induo salvatur species, ita & genus. l. ē D.ª ans pb.ª nā poalitas generis n̄ distinguitur ab ipso genere realiter, sed genus 2.ᵉ totū actuale, qd dicit, n̄ distinguitur ab specie; g.º neque 2.ⁱˢ totū poale.

Resp.ª qd si species & genus comparentur 2.º intensionaliter, sicut genus respicit species, ita species indua, si tamen 1.º intensionaliter genus ut totū poale respicit species sub se intrinsece contentas, ac proinde nisi in o'ibus exhauriatur eius poalitas, n̄ stat perfectio intrinseca in illo; species g.º si respicit individua aut totū poale aut totū actuale nullius poalitatis intrinsecius sed solū totaliter individua respicit, quatenus diversitate materiae species multiplicatur, distrahitur & mutatur, unde species in unico individuo n̄ vero genus in unica specie salvatur.

Ad fraes R distinguendo ans: genus ut totū poale n̄ distinguitur realiter ab specie fundamentaliter, concedo ans; formaliter, nego ans; nā poalitas generis formaliter sumpta n̄ dicit illi nisi genus abstractum ab o'ibus speciebus & se indifferenter habens, taliter qd si nā generica sit abstracta ab eius differentiis, & sic ista distinctio est realiter totius huius poalitatis fundamentaliter, quatenus ē fundamentum in speciebus eius distinctis, ut intus abstrahens naturam genericam ab inferioribus suis communicabilem poalitatis formaliter seu formaliter indifferenter qd o'ibus applicatur unde totū fundamentaliter genus includit eius species & in illis separatur aequaliter non formaliter.

definiantur ut decepty et separaty si sequi.[r] quod distincta defio n cau set distiong actualy zeary; pb.[r] ant. q.[a] distio actus, seu deceptus sumi[r] ex distintione eni decepty; g.[o] nequit intelligi distio actualy in decepta quin sit in re depta, ac p d.[t] si ea, qug divinus defionib. explan.[r] actualiter terminant diversus deceptus, signuq, quod actualiter ad invicem distinguun.[r]

Rei dig.[do] f.[te] v.[a] ant. n pot dari distio fealis s. deceptus fealiun, quin decipondeat actualis distio inter re depta, si ey depta distideretur in se obi actualiter separati d.[to] ant. si d sideri nter antea ad rationes actus fealiu, seu deceptuus g.[o] ant. et simili: cog, q.[a] licet sit verus, quod distinti deceptus fealis actualiter deb cant necessario termi ad distincta obta actualiter, si tamen sequi.[r] quod huiusmodi distio obtiva precedat ipsos actus intus; sed sufficit quod virtualiter, seu fundaliter antecedat, hoc e, quod entitas obti talis nae sit, quod pptea sui virtualem multiplaes tribuat fun daliq, ut intus nostra, ut pote pruisiup distinguat, et diversis ina adequatis deceptib. ipsum decipiat, ng sicut potest divisa unire, ita et unita dividere intus nostra.

2.[o] arg.[o] ng apaste rei realiter bos dig.[r] abanalitate ipsius; g.[o] n p operaos intus; ant pb.[r] q.[a] apace ei, et seclusa operan. oi intus e hoc similis eque in aliterate, et dis similis in realitate, sed simplicidio, et dissimilitudo nequeunt ide 2.[a] idos duemit; g.[o] apace ... distinguuntur = d fealiter; ng genus et differentia ..., ... quae ... actualiter ad ... ope rations intus actualiter distinguun.[r] g.[o] genus et differentia disguen.[r] fea liter actualiter; ma.[r] pb.[r] ng ea, quae seipsis diferunt, sunt l.[o] diversa, sed difra difert a genere p[r]ecipua, si cum ab illo p alig di fsg difert. aliaq de hoc erit eadq difficultas; g.[o] dicendum e seipsis differe, et esse f.[o] diversa.

2.[o] d fealiter ng prata, quare unus e extra ..g alterius fealiter disguen.[r] sed difsq sunt extra ..g generis g.[o] disguen.[r] fealiter; mi.[r] pat. ex pho 3.[o] methq dicente difsq ee ex

-na ?ag generis, q.a diffe dividentes genus sunt inter se opositae; g.o ambae non possunt esse de essa illius, nec vna illarum, q.a n e mo.s rao vni, ut quq alterius, et si una eet de essa, ninguq per aliq genus poterit trahi; g.o sunt ?.a essa generis.

Res.d e similis, et dissimilis ?.n idem realiter, et virtualiter, seu ?ac g.o mi.s e dissimilis virtualiter seu per ?ag ?.da mi.m nq apae rei tantu fundaliter distinguuntur quatenus praecitur intrinsi fundatus ut distinguat, et hyc distio fundalis sufficit, ut fundet distinctas relaciones. — Ad f.am ?fra.em neg.x ma.a ad eius pb.m simul.r neg.x differentiae differre per se ipsas, l. aliq diffa; q.a si apae rei accipiantur, n differunt ypric, et actualiter, sed fundaliter, et sic n e indagandum per quod differant; per ?ag v.o accipiunt distinc actualiter realiter solum.

Ad 2.a ?fraq resp.e quod dupliciter possumus loqui de genere, et diffa; nq si accipiantur, prout sunt apae rei, sic tot sunt genera, quot diffe. et indua, et quelibet alitas cum sua diffa actualiter identificatur et tunc genus vnius indui realiter dist.r a diffa alterius; nq genus, et diffa eiusdem indui sunt tunc vnq; si v.o accipiantur prout sunt p intus abstracta, hoc modo ?cedimus argutus, nq ibi hoc voluit probibus dicere, etiam cum hyc exclusio differentiarum sit tantu per intus ?siderat, tantu arguit distingui per rat realiter, et apae rei fundaliter, ut diximus.

§us. 2us

2.a ?.o responsiua quesito pba.x

His supp.s quesito resp.e hac ?.e gradus methos distingui per rat; Prob.r hyc ?.o ex coi Thomistarum doctrina dicentium: dari inter gradus methos quandam virtualem distionem, q.a gradus pueniunt a fra multipliciter, hoc e, praestante gradus, qui a multis frs divisiue praestantur; et quod noster intus ?ceptibiliter diuersis attingit, et ?parat ad diuersa ?notata fundatas in ?veniencia obli, et tunc dicitur gradus methos distingui; infra autem sic pb.r ?.o nq gradus isti inter se, et a singularitate aliquo modo distinguuntur, sed n realiter

nq sunt

nq sunt idẽ realiter, et eadẽ entitas realis; ergo distinguuntur rãe, sed non sine fundato in re cum talis distio fundetur in eminentia suæ multiplicis virtualiter; ergo distinctione raõis ratiocinatæ. 141

2° pb:

Dico nq genus, et diffa eiusdẽ indiui conveniunt ab eadẽ fã univoca realiter, et formaliter; ergo non potunt distingui realiter: ans patet; quia altitas Pi. et rationalitas ipsius conveniunt ab anima Pi. coa pb. nq tales gradus habent eandẽ entitatẽ, imò non distinguuntur ab ipsa fã, sed fã è indiuisa realiter formalitas; ergo et gradus = Confirmo nq si tales gradus actualiter realiter distinguerentur, non posset genus vgã de diffa prædicari, nec de speciê, sed hoc è falsus; ergo seqla. pat, nq si genus distingueretur à diffa actualiter formaliter, non includeret formaliter, quidquid includit diffa, sed in prædicatione formali praedicatũ debet includere quidquid è in subiecto; ergo si distinguerentur actualiter non poset genus de diffa prædicari, imò neq de specie; hoc è absurdũ, et Dœ. sententiæ; ergo

Arg. 1° Dœ. istius Dm. nq genus eiusdẽ indiui sumitur à distincto principio reali, à quo sumitur diffa ergo ũpae rei distinguitur genus à diffa, et non plaz; pb. ans. nq Xa. coe plaquitur genus sumitur à mãa, et diffa à fã; sed mãa, et fã realiter distinguuntur; ergo genus, et diffa sumuntur à distincto principio reali; ergo et distinguuntur realiter inter se = Confirmo nq Compositio methafa, qualis è inter genus, et diffã fundatur in Compone reali tanquã in radice; ergo fundatur in partibus distis realiter, siquidẽ desumuntur à partibus Compositionis realis, quæ sunt realiter distæ uno pat, nq ex eo, Deo negatur Compositio ex genere, et diffa, quia non è Compositio realis, in qua fundetur.

Resp. negando ãns. ad pbem distinguo ans. genus sumitur à mãa, et diffa à fã, tanquã à principiis Continentib. gradus illos ergo ans, explicite, et exemplariter Concedo ans. quod è dicere, quod sicut mãa è potentialis respectu fæ, et determinabilis ab illa, ita genus è potentiale respectu diffæ, et determinabile ab illa; et sicut fã actuat

& determinat mea, ita dispa detrat, & actuat genus, si enz sunt pria in se intrinsici distinentie tales gradus, q.ª tam genus, quàm dispa dispa desumi.

Ad dsfrag dig.ª ani. funda.ª in reali dpo sione tanquam in radice ppria g.º ani. tanquam quid desequitur anguintive d.do ani. ng in eo, quod sit dposio realis, ex essa, & exista sequi. p cog. disgui dposione metha, unde q.ª in Deo in e f.ª neg. 2.ª g.º d, in quo funda.ª l. n. e dposio ex essa, & exista, sed e seus esse & actus purus, n pot desceptus unius prati abalio prescindi, quali. ad dposiones methas seq.ª & n sufficit distio.

2.º ang.ª g.ª n mi rus oponun.ª existere, & n existere, quis dgnosci, & n dgnosci sed in plat ad alitet. hoy existere, & n existere eius alitatis; g.º etiam implabit dgnosci alitatis hoye n dgnosci eius realitatis; g.º implat, q.d ex pac obi correspondeat dgniones alitatas quin despondeat realitas; g.º alitas & realitas in hoc neg. rac difraunt.

Res.ª de doc.ª anticulis sequentis, quod exista n e precisiva unius realitatis ab alia, sed supra totam entitatem apolat, & n pot aliqua res existere quin tota existat, at v.º dgnio e precisiva actio, qua intus atingit unam realitatem, alia n atacta, & sic ubi fuerit duo virtuali.ª di versa, pot. unus atingere sine alio, ut in presenti dtingi; unde rac disgun.ª

Coligun.ª ex hoc dubio dposiones methas ee rai, q.d pat ex D. T.ª de ente, & essa Cap.ª 3.º dicente: quod hac dposio n e sicut ex duabus rebus tertia res, sed sicut ex duobus intellectis tertius intus; ubi in hoc, quod n sit 3.ª res negat ee reales, & in hoc, quod sicut ex duobis intellectis 3.us intus insignat ee rai, & rao suffraga.ª implat ee dposiones reales nisi intra ex trema realia, sed genus, & dispa n disgun.ª realiter (ut diximus) g.º talis n e realis; g.º rai; d.ª hoc sunt aliqua arguta videas M.ª Lerma cap.ª de genenere, quest.ª 3.ª

Art.us 3.us

Art.us 3us.

Vtrù dentur præsiones obliquæ inter gradus methos, et inter superiores et inferiores increaty?

§us 1us.

Referuntur SS.e et notabilia proponun.r

Supp.o igitur, quod dicti gradus ñ disquan.r aliqua distione reali sed tantu virtuali, seu eminali, quæ dsistit, vt diximus, in indivisibilitati reali ppter pfectionu, dicitur virtus, seu eminentia, vi intus dis quat, et fiet diversos dseptus fiales, inquirimus in pn̄senti, an noster intus posit obliquè, hoc é, in obto disquere, et præscindere gradus genericos à dfiali, aut specifico, et gradus specificos ab individuali? sicut dicitis diversos dseptibus fialib. apprehendit, et an dsideratione nostra dsipatur aliter vg.a expar obti, quin realiter dsipatur, cui sit cu illa identificata? et idem dicimus de alio quibus gradib. p. cuius ma.i explanatione.

A.d vertimus 1.o quod præsisio é, separatio vnius ab alio, seu exclusio; quæ quidem dividitur in obtivam, et fialem; fialis é, q.do vnus intelligi.r p dictum dseptus fialis, ac aliud, et aud hanc respicit, quod idem obtus diversimode intelliga.r et sic dseptus fialis, et explicitus vnius rei præscindit fialiter à dseptu dsivo, et implicito eiusdem rei, at v.o præsisio obtiva propter exigentiam [illegible] dseptus, dicit ergo, quod vnus fialis ñ includat aliud, quod intelligitur, sive talia fialia identificentur, sive ñ.

2.o advertendum é, quod præsisio pot fieri dupliciter l. p modum dpositionis l. divisionis, sicut intelligimus aliquid eé l. ñ eé in alio l. separatum ab illo; 1.o modo dsiderata ñ é pura præsisio, sed simul é enuntiatio affirmativa l. negativa, unde hoc modo præscindere l. abstrahere quæ 2.æ rae ñ sunt præsisa, ñ stat absq.e falsitate; at v.o præsisio 2.a quæ dici.r simplicitatis, q.a é simplex apprehensio neq. affirmans neq. negans quod vnus sit coniunctus cu alio, pot stare sine

falsitatis, de illa q. verificatur abstrahentis n. e. mendatiis, congloquiis ut ait D. Th.as 1a. p.e quest.e 85 art.o 1o. & de hac 2a nostra quaestio procedit.

Deniq. notandus e; aliq ee praecisionis in ee rei, aliq in ee obti. praecisio in ee rei e, q.do dispi. diversitatis fralitis .l. fralis; ut q.do hos, et equs dispio; praecisio in ee obti e; q.do in eods fralitis obto dispimus diversas fralitates. Vg.a in hoc ee al, et ee raale, qq.a imposita tota distinctione e depraecisione in ee obti, sicialit q.do in hoc dispio alitatis, n. dispiendo raalitatis, tota praecisio se habet ex pae actus intus, qus vocatur fralis, an v.o ex pae ipius obti aliquid dcorrespondeat dcepti uni, quod alteri n. correspondeat, ita ut ditio se teneat ex pae intelligentis, n. ex pae inti, seu obti.

In qua dificultate duplex versatur sententia 1a. asserit intus noiuss n. posse dispere gradus cos ut superioris in dcepte gradui inferioni ipi realiter identificato, dtaq. alitas nullatenus praescindere pot a raalitate; unde huius S.e autores solus dgnorunt praecisiones fralis, & n. obtivas, illa defendunt antiqui Nominales, & his temporib. P.s Hurtado, & Arriaga et alii P.es Societatis =

2a. S.a affirmat, quod etsi gradus superior et inferior eiusds indui realiter identificentur, & sint praecisione .l. separaoe realis inpraescindibilis, obtive tamen pot unus ab alio praescindi, hanc unanimi dcensu tenent Th.tas antiqui, ques moderni, & ex illis plures Jesuitas Suarez, Molina Vasq. & alii.

§us 2us

Proponitur S.o & raoib. robora.r

Cognio nostra obtive praescindit gradus superiores ab inferioni, & dta dantur praecisiones obtivas inter fralitates realiter in distas. S.o e expresa nostri Ang.ci D.is in 1.o dis.t 2.a art. 2.o in corpo.e

in corpore dicentis: quod etsi in Deo sapientia, et bonitas et ipsius perfectiones sint unus, et idem in re, differunt tamen n. solu. rãe ratiocinata, verum etiã ex pãe obti; idem docet S. Dr. in aliis locis precipuè 1a. p. que. 13. art. 3o. ubi asserit: quod pluralitas istarum rãonum, quas nostr. intellectus distinguit in Deo, n. tantum e. ex pãe intus, verum etiã ex pãe ipsius Dei, g. 2a. A. D. ƺpatitur precisio obtiua inter formalitates re aliter distinctas.

2o. pbr. rãe nostra Dio. ut una formalitas alicuius entitatis precindat obtiuè ab alia, sufficit, quod una ƺgnoscatur altera n. ƺcepta; sed noster intus ƺgnoscit gradus genericus vg. alitatis, quin differentialis vg. ralitatis, ƺcipiat; g. gradus genericus obtiuè precindit a gradu differentiali; g. dantur precisiones obtiuæ; ma. etiã apud ƺrios concessa, mi. pbr. ut alitas ƺgnoscatur n. ƺcepta ralitate, sufficit, quod ex pãe obti ƺcipiatur rão prius sensitiui, quin ƺcipiatur formaliter prius ratiocinandi; sed intus noster ƺcipit prius sensationis, quin ƺcipiat prius ratiocinis, seu discursus; g. intus Noster ƺgnoscit alitatem, quin ralitatem ƺgnoscat.

Ma. patet; nam sicut si in re daretur principius sensationis realiter distinctus, et separatus a prio ratiocinis, tale prius esset in re realiter distinctus ab alio, et ƺtra al. à rãale, ita obtus intelligibile ƺceptus sub reduplicatione prii sensitiui, absq. ƺceptione principii rationis, seu discursus ƺcipitur ut al., quin ut rãale ƺcipiatur, et mi. pbr. g. intus noster pot ƺcipere, et de facto ƺcipit aliquid obtiuæ, in quo hõ ƺuenit cum equo; g. ƺgnoscit prius sensationis, in quo cum illo ƺuenit, quin ƺgnoscat prius rationis.

Ʒfra. eadem litas reduplicatiuè ut al. pot trahere ƺgnitionem, quin ipsa terminet ut rãale, sed hoc sufficit ut alitas obtiuè precindat

à realitate; g.º dan.r præcisiones obtiuæ inter formalitates indistinctas re aliter; mi. prob. q.a in alia ratione color obtiuè præscindit a sapore, et aliis qualitatib. cum qq. in pomo coniungi.r nisi q.a entitas pomi trahat visionem externam sub ratione coloris, et non sub ratione saporis, et odoratus; ma.r v.o prob.r eadem entitas hominis operatur in quantum ãl, quin operetur in quantum rationalis; g.o eadem entitas pot cognoscit reduplicatiuè, ut ãl, quin ut rationale cognoscatur; antec. pat in hoc q.do operatur, et non per iudicium, et c.a prob. à paritate magis repugnat operari, et non operari eidem entitati, quam cognosci, et non cognosci, sed propter virtualem distinctionem ãlitatis a rationalitate pot homo operari, et non operari, operari in quantum ãl, et non operari in quantum rationalis; g.o propter eandem rationem pot reduplicatiuè ut ãl, quin concipiatur ut rationalis; g.o intellectus pot præscindere, et separare unum ab alio optiuè.

Resp.dt contraris quod intellectus noster cognoscendo rationem con ãlis, quamuis non respiciat rationalitatem explicitè, et directè, confusè tamen eam cognoscit propter identitatem, quam habet cum ãlitate, et ideo ex parte obti, ãlitas non præscindit a rationalitate. sed concipitur tota entitas obti cum distinctione, et ordine ad connotata, et ideo q.do entitas hominis cognoscitur, et concipi.r ut ãl, etiam cognoscitur ut rationale, quamuis non distinctè, cum non attingatur per prius ipsius, scilicet, discursus l. ratiocinationis.

Sed hæc solutio facilitur inpugna.r q.a r.a d.a cum entitas ãlis concipitur, quin distinctè cognoscatur habitudo illius ad discursum; g.o ãlitas cognoscitur obtiuè quin cognoscatur rationalitas, et contra ab illa obtiuè præscindit; prob. c.a nequit rationalitas obtiuè cognosci, quin concipiatur in obliquo discursus l. ratiocinatio; sed cognitio, qua aliquod obtum ut ãl cognoscitur, non concipitur saltem in obliquo discursus ratiocinatio; g.o ãlitas cogni.r quin obtiuè cognosca.r rationalitas.

Prob. ma.r rationalitas est c.a, et radix discursus, sed non pot cognosci formaliter aliqua radix

l. causa

l. căa fralitr vt talis, quin ɔcipiatur habitudo ipsius ad suum effectum, et radicatum; g. nequit realiter obtiuè ɔgnosci, quin discursus ɔcipiatur saltem in obliquo; mi. pat. qa. absurdum ē dicere calefactiuum Vgr. ēē ɔcipibile, sine habitudine ad calefactionem et intellectiuum sine intellectione.

Ɔfirmatur, et explanatur hæc rão; sicut in eadem entitate hois realiter identificatur aliter. cum realitate, identificantur in ipso radix sensationis, et radix discursus; sed entitas hois pot ɔcipi quin ɔcipiatur, vt radix discursus; g. ɔcipi pot entitas hois quin ɔcipiatur vt realis; ma. pat; qa. dri sensatio, et discursus sint operationes realiter distinctæ, vtraq. quærit ab eadem radice, scilt, ab eadem entitate hois, et mi. pb. qa. hi nequit ɔcipi vt radix discursus, quin ɔcipiatur ipse discursus in obliquo (cognitio enim radicis ñ præscindit à radicati ɔgnione) sed 2m. aduersarios pot ɔcipi entitas hois, quin aliquo modo discursus ɔcipiatur; g. pot ɔcipi entitas hois, quin vt realis ɔgnoscatur. 2°

impugnar. ideo ɔgnitur entitas alis sub præcisa habitudine ad sensationem, quin dicta ɔcipiatur habitudo ad discursum, qa. ex pãe obti ɔgnitur adequatè 2m totam ɔgnibilitatem; g. tali ɔgnioni ɔrespondet ex pãe obti præcisio obtiua vnius fralitr ab alia distæ; pat cña, qa. eo quod intus ñ ɔcipiat adequatè, totam intelligibilitatem obti præcisè, et partialiter illud attingit; ant. vo. pb. nulla entitas aut obtum pot adequatè ɔgnosci 2m totam ɔgnibilitatem ipsius, quin ɔcipiatur versus identificatus sibi realiter, aliàs ñ ɔgnosceretur 2m oia sibi intrinseca, sed entitas vt identificata realiter cum realitate includit habitudinem ad discursum, aliàs p suam entitatem ñ ēēt radix discursus; g. tantum ɔcipitur entitas alis pse sine habitudine ad discursum in quantum adequatè, et præcisè ɔcipitur, et ñ totalitr. 3°. pb. ɔo

distinguendo fundatum aduersariorum qa. ideo dicunt, ñ dari præcisionem obtiuam inter gradus superiores, et inferiores, qa. intus nequit præ

cindere formalitates realiter indistinctas, sed cognitio nostra potest ea, quæ sunt realiter indistincta præscindere; ergo realis identitas non obstat ad præcisionem obiectivam. Probatur minor: ut intellectus obiective præscindat unum ab alio, sufficit ut cognoscendo concipiat unum alio non concepto, sed noster intellectus potest cognoscere aliquod obiectum, quin actualiter cognoscat omnes formalitates sibi realiter identificatas; ergo nostra cognitio potest obiective præscindere ea, quæ sunt realiter identificata.

Probatur minor: magis perfectus est intellectus noster in cognoscendo, quam causa efficiens in causando, sed causa efficiens potest causare aliquem effectum, quin omnes formalitates ipsi realiter identificatas producat; ergo intellectus potest cognoscere aliquod obiectum, quin actualiter cognoscat omnes formalitates ipsi realiter identificatas. Minor patet in sententia dicentium, quod lumen gloriæ non est tota ratio agendi visionem Beatificam, quæ quantum ad vitalitatem, ab intellectu Beati producitur, et quantum ad supernaturalitatem a lumine gloriæ, et etiam in Deo patet, qui effective concurrit, ut prima causa ad productionem actus voluntarii, quin causet maliciam moralem identificatam cum entitate talis actus.

Confirmatur 1º: sicut aliter, et realitates realiter identificantur in hoc, ita in quolibet ente creato identificantur realiter bonitas, et veritas accidentalis, sed potentia cognoscitiva potest percipere aliquod ens, quin actualiter percipiat eius veritatem aut bonitatem; ergo intellectus potest cognoscere aliter non concepta realitate. Probatur minor: potentia visiva v. g. potest, et defacto percipit colorem in pomo quin actualiter cognoscat veritatem, vel bonitatem, vel odorem; ergo potentia cognoscitiva potest percipere aliquod ens, quin percipiat eius veritatem vel bonitatem.

Antecedens patet, quia implicat, quod percipiatur bonitas coloris absque perceptione convenientiæ ipsius in ordine ad voluntatem, et similiter implicat, quod veritas coloris cognoscatur sine ordine ad intellectum, sed potentia visiva, etsi percipiat colorem, nequit tales habitudines percipere, alias et ipsum intellectum, et voluntatem perci

cipiet

cipiet; g.º poa visiua atinget ens coloratũ, quin veritatẽ, au bo
niatẽ percipiat.

Ostenditur 2.º ea, quę obtiuè distinguntur, obtiuè
possunt pręscindi, sed inter formalitatẽs realiter indistinctas datur dis
tio obtiua; g.º etiã datur inter illas pręcisio obtiua; ma.ª est certa.
& mi.ª pb.ª ea, quę specificant poas specie distinctas obtiuè distinguunt.
cũ distinctio poarũ ex distinctione obtorũ proveniat, sed formalitates indistinctę
realiter specificant poas specie distinctas; g.º inter formalitatẽs specie dis
tas datur distio obtiua; pb.ª mi.ª nã bonitas, & veritas sunt for
malitates realiter indistinctę, sed 1.ª ad intũ 2.ª ad voluntatẽ ex pec
tat, quę sunt poę distinctę; g.º formalitates realiter indistinctę specificant
poas 8.ª & Dra distingui.ª obtiuè.

Ostenditur 3.º extrema rea
liter Juncta, & inseparabilia possunt obtiuè separari; g.º formalitates
realiter indistinctę possunt obtiuè distingui; coã pat, q.ª ñ magis oppo
nitur distio obtiua reali indistinctioni, quę separao obtiua cum re
ali Junctione, & inseparaõe; g.º si ea, quę sunt realiter Jun
cta, & inseparabilia, possunt obtiuè separari, etiã formalitates
realiter indistinctę obtiuẽ possunt distingui; añs v.º pb.ª nã sapor
& color realiter distinguuntur in pomo, ita ut unũ ñ possit ab=
alio separari realiter, sed poa visiua separat colorẽ à sapo
re, g.º extrema realiter Juncta, & inseparabilia possunt obtiuè
separari; mi.ª pb.ª q.ª de facto poa visiua percipit colorẽ in po
mo, quin atingat saporẽ, & ita q. separat unũ ab alio.

§.us 3.us

Proponun.r & soluun.r arguta ss.e D.e

Arg.º 1.º nequit dari pręcisio obtiua unius formalitatis ab alia, quin
detur distio obtiua, quã una formalitas ñ sit alia, sed inter formalita
tes creatas realiter identificatas Vg.ª inter rationalitatẽ, & animalitatẽ
ñ datur distio obtiua; g.º neq. pręcisio; ma.ª constat, & mi.ª pb.ª:
si a[n]litas obtiuè distingueretur à ralitate, haberet distinctã Jnorsibilitatẽ
obtiuã ab illa à parte rei, & ante, ad divisionẽ intus, sed hoc ẽ

falsus, et inuidere in Scoti d[oc]t[rin]am, g.o inter alitatem, et realitatem n[on] datur distio obiectiua. pb. ma. nam intus actualiter cognoscendo obiectum n[on] mutat cognoscibilitatem illius obiectiuam, sed illam supponit; g.o ut verum fiat, quod alitas distinguatur obiectiue à realitate, debet habere distinctam cognoscibilitatem obiectiuam ab illa ante actum, et antea ad operationem intus.

Resp.

C.a ma. neg.do mi.m ad pb.m dist.o ma.m si alitas distingueretur obiectiue à realitate, haberet distinctam cognoscibilitatem ab illa, ante actum distinctione virtuali, aut formali c.do ma.m distinctione actuali, et formali g.o ma.m et mi.m ut intus noster obiectiue distinguat unum ab alio, n[on] sequitur quod praesupponatur in rebus cognitis actualis distinctio, et formalis, sed sufficit, ut praesupponatur virtualis, aut fundalis, quae consistit in hoc, quod obiectum quatenus terminat cognitionem sit multiplex virtualiter, et equiualenter, q.a talis virtualis multiplicitas facit, ut n[on] unica cognitione cognoscatur adequate, et totaliter, sed inadequate, et partialiter.

In C.a est; sed inter formalitates creatas realiter identificatas, scilicet inter realitatem, et alitatem n[on] datur distinctio virtualis ante intus considerationem; g.o neque distinctio obiectiua. pb. mi. quodlibet ens creatum est finitum, et limitatum, sed ens finitum et limitatum n[on] potest esse virtualiter multiplex; g.o inter formalitates creatas n[on] datur distinctio formalis virtualis; pb. mi. ideo Deus est virtualiter multiplex, et pluribus rebus equiualet, q.a entitatiue et realiter est infinitus, g.o si ex infinitate Dei nascitur virtualis distinctio inter formalitates diuinas, ex limitatione entis finiti nasci debet negatio distinctionis virtualis inter illas formalitates, Item quia ens finitum, et limitatum n[on] potest esse virtualiter multiplex.

2.o

replatur, intus nequit distinguere obiectiue actualiter, ea quae sunt realiter identificata actualiter, nisi mutet cognoscibilitatem obiectiuam illud falso cognoscat, sed intus cognoscendo formalitates realiter actualiter identificatas v.g.a alitatem, et realitatem n[on] mutat illarum cognoscibilitatem, neque illas falso

illas falsò concipis; ergo inter se non potest præscindere unum ab alio; major patet quoad utramque partem, sed quoad 2.am probatur nulla cognitio potest actualiter objectivè disjungere ea, quæ realiter actualiter sunt indistincta, quin concipiat sub actuali distinctione, quam objectum in re carent tali distinctione, sed cognitio concipiens sub distinctione objectiva, ea, quæ realiter actualiter sunt indistincta procedit falsò, quia non conformatur cum modo et distinctione ipsius rei ut est in se; ergo intellectus nequit disjungere obiectivè actualiter, ea, quæ sunt indistincta realiter actualiter, nisi falsò illa concipiat.

3.° replicatur, nequit idem indivisibile objectum cognosci ab intellectu, quin tota cognoscibilitas objectiva illius actualiter objectivè cognoscatur; sed cognitio terminata ad alitatem identificatam cum rationalitate realiter non disjungit objectum divisibile, et distinctum, sed indivisibile; ergo cognitio, qua attingit alitatem, attingit et rationalitatem, et consequenter non præscindit ab alia; major patet authoritate D. Augustini lib. quæstionum quæst. 32. ubi ait: unam rem indivisibilem non posse aliam ab alio plus intelligere.

Ex quibus verbis infertur, quod qui concipit objectum indivisibile, illud concipere debet secundum totam cognoscibilitatem objectivam alias ex parte objecti, plus intelligeretur unica cognitione, quam altera, et sic hac probatur si aliquod objectum conciperetur, non concepta tota cognoscibilitate objectiva illius non esset idem simpliciter et indivisibile, sed divisibile in partes, cum non cognosceretur totum, sed pars illius, ergo nequit idem indivisibile objectum cognosci, quin tota cognoscibilitas objectiva illius cognoscatur.

Sed ad hæc facilitèr respondetur ad 1.um dicimus, quod ad distinctionem virtualem, quæ in re præsupponitur tanquam fundamentum ad objectivam præcisionem, sufficit quædam eminentia qua una, et eadem entitas potest, et de facto æquivalet pluribus objectis, et cum hoc non repugnet conceptui essentiali entitatis creatæ, ut patet in ultima ratione, quæ est entitas creata, et limitata, et nihilominus pluribus formis æquivalet, scilicet, vegetativæ, et sensitivæ,

q.ª effectus correspondet utriusq. absq. mali sui ditione.

Hinc, quia male inferunt contrariis negationem ditionis virtualis ex negatione infinitatis, q.ª et si ex infinitate Dei colligatur, eius perfectionem includere ut omnes perfectiones possibiles, Deus q. entitatis divinis in modum super eminenti excedere omnes entitates creatas l. creabiles, non inde infertur, solus Deus esse capacem ditionis virtualis eminentialis aliqua nulla res creata esset alia eminentior, aut eminenter continet perfectiones alterius, quod est contra experientiam, q.ª nullus dubitat, sensus eos continere eminenter sensus inferiores eius perfectiones, et solem continere virtutes calefactivam, illuminativam, et exsiccativam eminenter.

Ad 2.am resp. neg. ma.m et ad eius prob.m dist.a mo. dist. mi.m sed cognitio concipiens subditione obiectiva actuali, quae in re non sunt dicta, falso concipit, non concipiat afirmando ditiones ex parte obiecti cont.do mi.m non concipiat illa ut dicta pura praecisione g.o mi.m et cons., q.ª licet quod verus sit, quod cognitio, quae intus assertive, et iudicialiter afirmat alitates, q.ª actualiter esse dicta, et separata à realitate, sit cognitio falsa propter deformitatem, quam habet cum esse reali ipsius obiecti.

Tamen cognitio, quae pure praecisive dist.x alitas à realitate, seu una concipiatur, alia non concepta nullatenus est falsa, sed vera, quamvis sit inadequata rationem totius cognoscibilitatis obiecti; unde sicut visus non fallitur cognoscendo in pomo colorem praecisive à sapore, ita intus non decipitur praecisione dist.do et separando alitate, à realitate; et si hoc argumentum convinceret, probaret tantum comprehensivam cognitionem non falli, q.ª sola illa adequatur totaliter cum obiecto, et eius obiectiva cognoscibilitate.

Ad 3.am resp. dist.do ma.m nequit idem, et indivisibile obiectum cognosci, nisi tota cognoscibilitas obiectiva illius actualiter cognoscatur, si sit idem, et indivisibile, indivisibilitate tam formali, quam virtuali cont.do ma.m si solum sit indivisibile formaliter, et multiplex virtualiter g.o ma.m et sub eadem distinctione mi.m neg.a cons.; q.ª quamvis entitas alias inter existens formaliter, aut

entitative

entitative divisibilis, neq. actualiter composita ex partib. realiter distinctis, ut sit, virtualiter tamen ē multiplex, ad divisibilis; unde potest cognosci 2ⁿ. unā virtualitatē, quin 2ⁿ. aliā cognoscatur.

Quod pat. in anima rationali, quæ ē una, et eadem entitas, formaliter excludens actualem compositionem partium, et nihilominus propter virtualem divisibilitatem pot, et defacto producat diversos effectus, et communicari quoad unum, et ñ quoad alium, et defacto communicatum, in criminibus ut vegetativa quin illis ut sensitiva communicetur, unde stat, eandem met entitatem propter virtualem distinctionem, et divisibilitatem cognosci 2ⁿ. unam, et ñ 2ⁿ. aliam l. alteram = Neq. obest S. augustinus loquitur enim de cognitione comprehensiva obiecti l. de obiecto indivisibili tam formaliter, quam virtualiter, et sic nil contra nos.

2°. arg. ad præcisionem obiectivam, et qui. quod ex parte obiecti unum cognoscatur a Deo ñ complexo, sed gradus genericus ñ pot cognosci abintus, quia simul cognoscatur gradus specificus; g°. genericus ñ præscindit obiectivum abspecifico; mi. pb. si gradus generici Vg. aliter cognoscerentur, ñ cognita rationalitate, sequeretur, quod aliter simul cognoscerentur, et ñ cognoscerentur realiter, sed hoc implicat tanquam contradictoria; g°. et quod cognoscantur gradus genericus. Mi. pat, ma. quoad 2ᵃᵐ. partem pb. g. ñ cognoscitur; g°. neq. aliter; pat cons, realiter ē eadem entitative cum rationalitate, sed tunc ñ cognoscitur; g°. neq. aliter.

Rn. contra ma. neg. mi. ad pb. distinguo ma. sequeretur, quod aliter cognoscerentur realiter inadequate, et ñ cognoscerentur realiter adequate contra do ma. cognoscuntur adequate, et ñ cognoscerentur adequate g°. ma. quia in tali casu cognoscerentur aliter inadequate, hoc ē 2ⁿ. unam complexam l. unam virtualitatem; et 2ⁿ. aliam ñ cognoscerentur, et hoc ñ implicat, sicuti ñ implicat verificari duo prædicata contradictoria de eadem 2ⁿ. diversas virtualitates, ut pat in his, pater eternus generat, essentia Dª. ñ generat; quæ et si contradictoria sunt simul vera; g°. licet Pater

v

& essa sint idę realiter, fraliter sunt tamen dicti 2^n^. diversę virtualitates. Unde q.^do^ i opositio 2^n^. eandę virtutatę, ñ possunt duo 𝔇^a^. dictoria tunc verificari de eodę.

Sed 𝔇^a^. replatur, implicat quod al ɔgnoscatur realiter, quin ɔgnoscatur adequate; g.^o^ ñ aliter pręcindent obtinē à realitate, ɔgnoscatur à liter adequate, & ñ ɔgnoscatur adequate, quod implicat; pb.^r^ anl. implat, quod aliter ɔgnoscatur realiter, quin ɔgnoscatur oēs fralitates cū ipso identificatę; g.^o^ implicat &^a^. Prob.^r^ anī. implat, quod aliter pducatur realiter, quin pducatur realitas, & omnes eius fralitas cū ipsa realiter identificatę; g.^o^ implat &^a^. anī pat, & cōn pb.^r^ ideo aliter ñ pot pduci, quin realitates pducatur q.^a^ ambę ɔstituunt eandem entitatę tantę pductionę, sed etiā habent eandę entitatę, quatenus stat ɔgnionę; g.^o^ sicut ñ pot pduci aliter &^o^. ñ poterit ɔgnosci &^a^.

Cofra.^r^ & urgetur hoc; implat aliquę entitatę creatę ēē realiter ɔgnitā, & ñ ēē adequate ɔgnitā; g.^o^ eo, quod aliquod obtę creatę realiter ɔgnoscatur debet adequate ɔgnosci implicat, aliquę entitatę ēē realiter pductā, & ñ adequate pductā; g.^o^ simili.^r^ &^a^. anī pat, q.^a^ soli entitati 𝔇.^e^ ppter suę perfectionę ɔpetit pduci realiter 2^n^. unę ɔceptę, & ñ 2^n^. aliam, & cū in hoc ɔsistat misterium SS.^e^ Trinitatis, si in rebus creatis hoc inveniretur, in illis tale misterium reperiretur, quod implat; cōa v.^o^ pb.^r^ nā sicut inter se oponuntur pduci, & ñ pduci, ita ɔgnosci, & ñ ɔgnosci, sed limitatio entis creati ñ ~~[illegible]~~ permittit aliquę entitatę pduci, 2^n^. unę, & ñ 2^n^ aliā fralitatę; g.^o^ talis limitatio similiter obstabit &^a^.

Res.^r^ neg.^do^ anī. ad pb.^m^ neg.^r^ anī. ad pb.^m^ 𝔇.^io^ anī neg.^r^ cōa, ad g.^m^ dist.^o^ ma.^r^ ideo pręcisè g.^o^ ma.^m^ & alias q.^a^ cāa phisica, seu efectiva ñ ē pręcisiva in pducendo, sicut intus in ɔgnoscendo 𝔇.^io^ ma.^m^ nā intus ē magis pręcisivus in ɔgnoscendo, quā cāa efectiva in pducendo, unde & si re

pugnet

pugnet, quod realis productio tendat ad gradum genericum, et non ad specificum, non tamen repugnat, quod intrinsece ordinetur ad unum sine alio. **E**st ratio huius est, quia productio non tendit ad communicandam existentiam exercitam, et formalem rei producibili; et cum gradus genericus non existat exercite sine singularitate, et singularitas sine differentia specifica, inde est, quod nec gradus genericus possit produci sine specifico, et individuali, quod non contingit in actione praecisiua intellectus, quae non tendit ad rem, vt existentem existentia exercita (alias non daretur notitia abstractiua, quod est falsum) sed abstrahit ab existentia rei cognoscibilis, et a conditionibus individuantibus. vnde potest attingere unum sine alio; contra quam aliquam entitatem sine omni formalitate identificata sibi realiter. **V**el 2º. dicatur, quod etsi propter dependentiam ab existendo nequeat vna formalitas sine alia sibi identificata produci, tamen, vt ostendimus in 3º. probatione non repugnat ea, quae realiter sibi identificantur, vt possit vna entitas praecisiue produci, et non alia; vt patet in actione peccaminosa, vbi identificantur entitas et malitia, quarum 1.am Deus producat, non vero 2.am imo nec potest, et species impressa Beati concurrit effectiue ad cognitionem cum intellectu, et non active ad vitalitatem, quatenus intra se identificentur. **E**st in 4.a contrarium; intellectus Beati influit effectiue in vitalitatem, et non in supernaturalitatem, quatenus tamen identificentur, et alia quamplurima exempla, quae si vera sunt, vt aduersarii tenent, non est in conveniens, quod aliqua causa effectiua producat vnam formalitatem, seu partem entitatis, et non aliam; quare similiter intellectus, qui ex se praecisiuus est, poterit vnam formalitatem obiecti attingere, quin aliam eiusdem obiecti attingat. **A**d confirmationem respondeo negando antecedens ad eius probationem 3º. antecedentis, nego consequentiam. quia etsi limitatio, et finitas causae alicuius obstet ad hoc, vt non possit vna entitas produci 2.as vnam formalitatem, et non 2.as aliam; haec tamen limitatio non obstat ad hoc vt possit cognoscere 2.us vnam formalitatem, et non 2.us aliam; neque vt aliqua entitas in re sit simul

pducta 2ᵘˢ. vnq rāq, et improducta 2ᵘˢ. aliq, requiʳ. quod identificet duo extrema realia relatiuè opposita, qualia sunt princ. producens, et term. realiter productus, ad quod requiʳ. summa, et infinita fecunditas, vt possit identificare duo praeta realia relatiuè opposita, quod n. pot creaturq competere.

At vᵒ. vt aliqua entitas inadequatè cognoscatur 2ᵘˢ. vnq formalitatq, et n. 2ᵘˢ. aliq, sufficit virtualis distio, vnde quatenus repugnet eandq entitatq creatq produci 2ᵘˢ. vnq formalitatq; et n. 2ᵘˢ. aliq, n. tamen repugnat cognosci, sicut in creatis repugnat vna nāa indiuisibilis, quq coicabilis sit tribus personis realiter distis per realq identitatq, et n. repugnat, quod vna, et eadq nāa concipiatur abintra cum obiectiua coicabilitate, et aptitudine ad essendum in pluribus realiter distis.

Pro totius Docᵉ. hucusq. dictq maiᵉ explanationê notandum est, quod sunt aliqua praeta contradictoria, quq solum exigunt virtualem distionq ex parte subti, vt attribuantur 2ᵘˢ. diuersas formalitates absq. contradictionê, qualia sunt cognosci, et n. cognosci, assimilari, et n. assimilari; alia vᵒ. sunt, quq n. solum exigunt distionq virtualq, sed etiam realq l. entitatq simpliciter infinitam, quq propter sui eminentiam identificatur extremis realiter distis; qualia sunt produci, et n. produci; coicari, et n. coicari, et alia huiusmodi, et hac Docᵉ. pot ad replicam respondere.

3ᵒ. argᵘ. vt vna formalitas obiectiuè praecindatur ab altera, requiʳ. quod intellectus concipiat vnam, alia n. concepta, nec distè, neq. confusè, sed intellectus nulla tenus pot cognoscere entitatq aliquam, quin concipiat confusè saltim realitates cum ipsa realiter identificatas; ergᵒ. gradus genericus nequit obiectiuè praecindi à gradu specifico; maiʳ. patet, nam ideo visus n. praecindit rationq coem coloris à propriis differentiis, quia licet per naturam ad colorem distantem n. cognoscat proprias differentias illius distas, hoc est, an sit nigerm l. cerulleus, tamen confusè percipit omnes eius differentias.

Probᵃ. miʳ.

omnes intus

nã intus nequit cognoscere raz entis in coi, quin dispiat saltẽ implicite, et indistinctè modos, et disfas; g°. nequit cognoscere entitatẽ alis, quin cognoscat rationalitatẽ saltẽ confusè; pb². coa; ideo cognio, qua cognitur ens in coi, atingit confusè modos, et disfas, g°. ens identificatur realiter cũ illis, sed etiã rationalitas realiter identificatur cũ alitate; g°. nequit intus cognoscere entitatẽ alis, quin cognoscat rationalitatẽ saltẽ confusè.

Confirmatur; n pot intus cognoscere unũ relatiuũ vg². pater, quin obliquè cognoscat aliũ vg². filiũ; g°. n pot intus cognoscere gradũ superiorẽ, scilt, alitatẽ, quin obliquè cognoscat inferiorẽ, scilt, rationalitatẽ; pb². coa ma². connexionẽ vni vntur gradus vg². alitas, et rationalitas, quã relatiua pater, et filius, sed intus n pot cognoscere patrẽ, quin filiũ cognoscat; g°. nequit cognoscere alitatẽ, et n rationalitatẽ.

Prob². ma². q². ma². connectionẽ cognoscuntur illa, quæ realiter identificantur, quã illa, quæ se mutuò respiciunt, et realiter distinguntur, sed alitas, et rationalitas identificantur realiter, et pater, et filius realiter distinguntur, et se mutuo respiciunt; g°. ma². connectionẽ connectuntur gradus genericus, et specificus vg². al, et rationale, quã relatiua, scil. pater, et filius.

Res². d². ma². neg². mi². ad cuius pb². admiso ante, neg². coa, et ad pbm. d². ma². neg². mi². et rao ẽ, q². rao entis, q². tran[s]cendit modos, et disfas n posit ab illis pr[æ]cindi obliquè pr[æ]cisione adequata, et perfecta; pot tamen inadequatè et imperfectè perns implicite, et explicitè, aliqs abstrr methe n ẽet adequatẽ; unde sicut rao alis pr[æ]cindit perfectè, et adequatè à rationalitate, ita rao entis imperfectè pr[æ]cindit à modis, et disfis, pr[æ]cisione obliqua, et inadequata.

Ad confirmatõ resp². quod licet relao paternitatis, et idẽ ẽ de alijs nequeat concipi adequatè, et perfectè sine suo termo, scilt, filiatione; inadequatè tamen et pr[æ]cisiuè pot entitas relaois sine suo termo concipi; nã sicut

in eadem entitate bonj virtualiter disqui. ālitas à realitate, ita similiter eadz entitas relaonj virtualiter fundaliter disqui. et Deitatibus conj accidentis à Deitate specico, et parlari, quo in ordine ad illas Deitatae itaq; vnde sicut intus cum fundato in uno distinguit, et Dicipit vnam fralitatz sine alia, ita in relaone cum fundato poterit, et Dicipit, et disqui vna fralitas sine alia.

4.° arg.° q.ª precisio āliy à reali n' ē in obto put disto a Ognione; g.° quāmy datur precisio fralis n' datur ob sica, pb.° ant. distio āliy à reali n' ē inobto put disto à Ognione; g.° neq.° precisio; pb.° ant. antequz al Oqnoscatur, quod ē in boi, n' habet aliquid ex pae sui, quod sit aliud à reali; g.° distio āliy à reali n' ē inobto vt disto à Ognione, sed tota eius distio erit ex pae Oqnonis.

Rn.

neg.do ant. ad pb.m disg.° ant. distintio āliy à reali n' ē in obto put disto a Ognione actualiter, et fraliter D.do ant. virtualiter fundali.° seu eminentialiter g.° ant. et ad pb.m disg.t ant. eadz modo; q.ª sufficit virtualiy distio, vt intus obtinē Dicipiat vnz fralitatz alia n' Dcepta et hoc modo à Fratis precisiones obtinz ponuntur, quod aduersarij intelligere nolunt.

Ideo in D.ª ē, n̄ inobto Creato nequit dari virtualis distio; g.° ruit dicta solutio; pb.° ant. distio virtualis ponitur in Deo propter misterium SS.æ Trinitatis, sed increatis nec aliquid huic misterio simile inuenitur; g.° nequit dari inobto creato distio virtualis.

Hoc argumentum tantz probat in creatis, n' dari distionz virtualz cum tanta perfectione, sicut indiuinis, quod nos fatemur, n' tamen Duincit absolute n' dari in creaturis, q.ª n' oīa, quæ in Deo sola rōne diferunt, in creatis debent ma.m distionz diferri, q.ª ens, et bonum sola rōne disqun.° et tamen in nobis hac ~~relaone~~ distione, et n' reali disquntur, nec ex eo, quod talis datur distio virtualis in creatis datur aliquid simile misterio Trinitatis, q.ª misterium Trinitatis n' ē, quod quælibet Dtradictio adueniat in vna entitate, sed quod Dtradictio relatiua in eadz substantia

absoluta

absoluta conveniat, et huius nullum pot dari exemplum creatum, scilicet, quod una substa, idest, essa sit tres substa sumendo substam pro persona.

Ultimo arg.º etsi intus concipiat entitatem alius 2.ª ratione prius sensationis, quia concipiat prius rationationis; ex hoc non sequi.r quod intus obtivi praecindat althitatem a rationalitate; g.º gradus genericus non praecindit obtive a differentialis; pb. ans. intus concipiens eandem entitatem esse, et non 2.ª rationem, non praecindit obtive rationem esse a rationem; g.º similiter intus concipiens eandem entitatem 2.ª rationem prius sensationis, g.º

Prob.

coa ideo intus concipiens aliquam entitatem 2.ª rationem esse, et non 2.ª rationem, non praecindit obtive unam ab alia, q.ª in recto tratur ad eandem entitatem, et non connotat in obliquo talis entitatis connotata diversa, sed intus concipiens rationem alius 2.ª rationem prius sensitivi tratur ad eandem entitatem in recto, ad quam tratur, q.do concipit ipsam 2.ª rationem prius rationationis; g.º intus concipiens entitatem 2.ª rationem prius sensationis; et non 2.ª prius rationem rationationis non praecindit obtive.

Resp.º neg.do ans. ad pb.m dist.º ma.m q.ª in recto tratur ad eandem entitatem realiter, quae virtualiter con.do ma.m ad eandem realiter, et virtualiter multiplicem n.º ma.m et eodem modo dist.ª mi.r et neg.º coa, q.ª pb. haec nomina essa, et naa designantur eandem entitatem non 2.ª realiter formaliter, sed virtualiter; quod in althitate, et rationalitate non contingit, eius licet eandem entitatem designet realiter formaliter non tamen virtualiter; et rao.e, q.ª althitas signat formalitatem obtive distinctam unius essa, at v.º essa, et naa non signat formalitatem componentem unam esse, sed se habet sicut denominationes extrinsecae eius dem quidditatis, et non praecise q.ª dicit ordinem ad diversa connotata datur a nobis praecisio obtiva althitatis a rationalitate, sed q.ª virtualiter distinguitur ab illa, quae virtualis distinctio e fundatur, ut intus obtive concipiens unam aliam non concepta; Et haec de hoc dubio.

Questio 8.ª de pprio 4.º prabile

Ar.t 1.us

An diuisio, & definio ppry rectè assignentur & quomodo in ratione prabilis situantur?

Res.x quæsiti paib.s §us. 1.us per suas DD.es

Quatuor acceptiones pprij assignantur à Porphyrio, 1.ª acceptio, seu pprium 1.º modo est quod ȝuenit soli speciei, & n. induo, Vg.ª celogus ȝuenit soli hoi, & n. oi hoi; pprium 2.º modo est, quod ȝuenit oi induo, sed n. soli speciei; Vg.ª esse bipedus ȝuenit oi hoi, sed n. soli; pprium 3.º modo est quod ȝuenit oi induo, & soli speciei, sed n. semper; Vg.ª in hoc canescere, ȝuenit illi soli, & oi hoi, sed n. semper, sed in senectute; pprium 4.º modo est quod ȝuenit illi soli, & semper; Vg.ª esse risibile respu hois ȝuenit soli hoi, & oi, & psemper; quo supp.º sit.

1.ª DD.º est adequata licet sit analoga, quoad 1.am partem pat. pp.ter autoritatem Phili, & pp.ª nam pprium disting.r ab accidente in cõi, sed præter accidens in cõi tantum quatuor modis ȝpetit aliquod accidens subiecto; g.º talis diuisio est adequata; ma.r pat. nam ȝstituit diuersum prabile, & mi.ª etiam pat ex diuisione Porfirij; quod autem sit analoga pp.ª nam illa diuisio est analoga cuius mēbra participat rationem cõm simpliciter, aliud vero. pacidens; sed ratio proprij simpli.ª ȝpetit pprio in 4.º modo alijs tribus pacidens; g.º talis diuisio est analoga, & sic pprio in triplici acceptione præter ui to, dicto in 4.º modo agimus.

Unde abstrahit.ª 1.º top.ª sic definitur; quod n. indicat quid est esse rei, soli autem inest, & ȝconuertitur prædicatur. l. sic pot definiri; quod ȝuenit oi, & soli, & semper, quæ ȝsonat huic; quod prædicatur de plib. accidentali.r inseparabili.r quæ oes pprio adaptantur, licet 1.ª quatenus est quartum prædicabile, n. vero ut 4.m prabile, q.ª debebat dicere relaonem ad inferiora, & n. ad speciem q.ª requiri.r ut prabilis sit, & optè defini.r p 2.am defonem, p illa enim disting.r ab alijs; Unde sit.

2.ª DD.º

2ª. D°. proprium 4°. modo constituit 4ᵘˢ praedicabile; hoc D°. prob. illud quod constituit, et pertinet ad hoc praedicabile, quod dicitur per se, et omnibus modis proprium ab accidente in communi; sed tantum proprium 4°. modo per se et omnibus modis dicitur ab accidente in communi; ergo solum proprium in 4°. modo constituit hoc praedicabile per se, min. prob. quia solum proprium 4°. modo est proprium simpliciter ut diximus; ergo solum proprium in 4°. modo per se, et omnibus modis dicitur ab accidente in communi.

2°. prob. min. nam proprium 1°. 2°. et 3°. modo sunt accidentia communia, quia proprium 1°. modo non convenit omni, in quo cum accidente communi convenit; 2°. modo non convenit soli, et sic est aliquid commune; et 3°. modo non competit semper, in quo etiam cum accidente communi convenit; ergo solum proprium 4°. modo, scilicet, quod convenit omni soli et semper, dicitur &c.

3ª. D°. proprium non constituitur in ratione universalis et praedicabilis, (et idem est de differentia) per ordinem ad species, a qua proprium dimanat, et differentia constituit illam, sed in ordine ad individua speciei; sic sentiunt communiter Thomistae, licet contra Caiet. nostra autem D°. sic prob. nam universale in ratione talis formaliter constituitur per ordinem ad plura, quae ut inferiora sibi respicit, sed proprium, (et idem est de differentia) non respicit speciem ut sibi inferiorem, sed ut omnino equalem, et ut unam, individua vero ut inferiora, et ut plura, ergo proprium non constituitur in ratione universalis in ordine ad speciem, sed in ordine ad individua; maior patet ex definitione universalis, scilicet, est unum in multis et de multis, et clare prob. nam universale dicitur respectu particularis; ergo respectu sibi inferiorum, ad quae ut superius comparatur.

M.ᵒʳ autem prob. nam species, quam constituit differentia, et a qua proprium dimanat, est eis equalis, et una, unde dicitur ad convertentiam cum illis, et sic bene valet, est homo; ergo rationalis, et risibilis, et e contra est rationale et risibile, ergo homo; ergo proprium non respicit speciem ut inferiorem, sed ut equalem; min. quoad 2ᵃᵐ partem prob. nam individua sunt inferiora proprio, et differentiae, nec dicuntur ad convertentiam, et proprium, et differentia ab illis abstrahit; ergo illa tantum respicit proprium, ut in ratione universalis constituatur, quod non dicantur ad convertentiam patet,

ng licet opte valeat, e P.us g.o e raalis & risibilis, n: D.a i raalis & risibilis; g.o P.us g.o mi.r e vera D.a vtrang. pas.

§us 2us

Proponuntur, & soluun.r argu̅ta.

Arg.t 1.o ng visus & auditus habent las proprij respu hois, siquidem exillius essa dimanant, & tamen ad nullus ex quatuor pertinent; g.o talis divisio n e adequata; mi.r pb.r tunc q.o sub nulla pralitate sunt acidentia coia, tunc q.a acidentaliter separabili n prantur; g.o nec possunt habere las pprij in 4.o modo, ng hoc Duenit oi hoi soli, & semper, sed hoc n Dpetetit visui, & auditui, cu clig equo Dueniat; g.o 1. talis divisio n e adequata. l. si e, desinio pprij in 4.o modo n i bona.

Res.: quod visus & auditus habent ras pprij in 4.o modo, q.a tale pprius n soles dicit emanationes a naa specifica athoma, sed subalternas vnde & si n dimanent a naa hois specifica, dimanant tamen a genenica alis, quatenus solis omibus, & semper alibus Dpetit, & sic disig.r illa ma.r habent las pprij in 4.o modo 2.n las genenicas D.do ma.m 2.o specicas, & athomas g.o ma.m vnde divisio e bona, & des.o.

2.o arg.t ng des.o 4.i prabilis assignata pprio in 4.o modo Duenit alijs a desinito; g.o n i bona; pb.r ans. ng Dpetit disig Vg.o raali, siquidem illa Dpetit oi, semper, soli, hoi; g.o talis des.o Duenit alijs, ac p D.r n e bona.

Res.r neg.do ans. & ad eius pb.m dico, quod in tali desione debet intelligi, q.d dimanet a prijs essalib. specie, cu g.o disra ab his prijs n dimanet, sed potius speciz Dstituat, fit, vt illi des.o pprij n Dueniat.

Sed D.a e; q.a i D.a 2.am desiones de pprio datus, scilt, quod praten de pluribs acidentalis.a g.o Ruit solutio; pb.r ans. q.o si sic intelligeretur, vt dimananet a prijs essalib. predicarches essaliter, sed hoc n Dgruit cu desione dicta; g.o = **R**es.r neg.do ans, & ad eius

pb.m

pb.m neg.a etiã ant. nã eo ipso, quod ab essa dimanet, ñ praetur de illa essalit.r nec desiñ induit, q.a solũ praetur de aliquo essaliter, quod illud essaliter destituit, ñ quod ab ipso sit destituto, dimanet, q.a tantũ facit illud inseparabiliter praeri. **3.o** arg.r pb.do ñ solũ pprium 4.o modo, sed ẽ aliis pertinere, hoc praedicabile destinuere, nã illud pprium, quod dimanat ab essa, pertinet ad hoc praedicabile, sed etiã pprium 3.o modo, imo et 2.o. Vg.a albedo niuis, dimanat ab essa; g.o ñ solũ pprium in 4.o modo, sed etiã aliis pertinet hoc praedicabile destinuere; mi.r pat. in canitie, et aliis, quae licet ñ semper dimanent ab essa, tamen hoc, quod ẽ dimanare ab essa spectit illũ, et sic habent rãẽ pprii.

R. quod ad rãẽ pprii req.a q.t diximus quod habeat õia illa, quae requiruntur ad pprium in 4.o modo, aliã dl. ppria, q.a si ab essa dimanent, tamen solũ sequi.r quod 2.a quid, et reductiue ad hoc praedicabile pertineãt, ñ autẽ quod simplic.r ad illud pertineant. **4.o** arg.r arguto = Caiet.o d.a 3.am dd.m vniale pali.r destitui.r in hac praedicabilis pprii ad ĩgg, quae immediate respicit, et de quo immediate praetur, sed pprium, et disfa immediate respiciũ, et mediate indua respiciunt, de illis q.o medi ate praetur; g.o pprium, et disfa.n destituuntur in hac vnialis pordinẽ ad indua, sed pordinẽ ad speciẽ; ma.r pat, nã ea rãẽ diximus, genus destituit in hac praedicabilis in ordine ad speciẽ, q.a eã immediate respicit et de illa immediate praetur, de induis v.o mediate; g.o vt aliquid in hac vnialis destituatur debet esse in ordine ad ĩgg immediatũ; mi.r autẽ pb.r nã rãle, et risibile praetur de specie immediate, et mediate de induis; g.o immediate praetur de spe, scilt, de hõe; pat ant. q.a ideo P.us ẽ risibilis, et rãalis, q.a hõ ẽ risibilis, et rãalis, q.o immediate praetur de specie.

R. d.a ma.r dist.do mi.m pprium, et disfa immediate respiciunt speciẽ in hac praedi d.o mi.m in hac praedicabilis

q.º mi.m & cog, & roio é, nec ut ppriis, & disra distinguuntur in hac prabilis neq.ª quod se habeat ut superius respectu inferioris, quod n habet disra, & ppriis respu specieis, sed ut inferior, l. equalis, quod respicit ad hanc prati, quod q.ª obtinet in ordine ad indua.

Ex hac doc.ª pot ma.ª d.ª dirqui; vniale destituitur in ordine ad tres, quas imme diate respicit, dico, quas immate respicit ut inferiores; d.ª ma.m ut equales l. superiores, g.º ma.ª & q.ª tres immediatas, quas respicit ppriis ut superiores, sit indua, ide é, quod in ordine ad illa in hac prabilis destituatur, ff quod pat ad instantiis de genere, q.ª hoc in mediate respicit species ut superius, & si respiciat indua hoc é, mediat, & sic in ordine ad illas, & n ad ista in hac prabilis desti tuitur.

Ques.º 9.ª de accid.e in coi s.º prabili.
Art.us vnicus.
An desio sit bona, & quotuplex sit?
§us 1us
Desiones, & diuisiones notantur.

Suponimus ex D.º Th.ª 1.ª p.º quod hoc nomen acidens pot su mi dupli.r prædimentali.r & prabiliter; acidens pramentale é, q.d à substa disg.r & dicit in alio éé, & ita quidquid é ens reale, & non substa é acidens pramentale, acidens prabile é, quod é extra essa rei, & ab essa n dimanat. unde hoc acidens n dicitur cum accidens pramentale, neq. ens reale aut hac deinde. hanc diuisiones alij vocant, accidentis distiones in logica, quale é prabile & methica, seu sica, quale é pramentale.

Notra igitur quio. loqui.r de acidente prabili, quod dupli.a desione desini.r coiter; 1.ª é, quod pot adesse l. abesse absq. subti corruptione, ut albedo l. nigredo quæ pot adesse insubto, & ab illo abesse absq. eius destructione; ad distinctiones fræ substantialis, quæ à subto n tollitur; v.g.ª fra erialis à P.º sine ipsius P.i destructione, & nota, quod idem intelligi.r in tali desione adesse l. abesse, ac Duenire, & n Duenire; & afrari, & n

afrari

apani, et quod illa particula *et* non sumitur copulative, sed dis iunctive, vt in summulis capite de propositionibus diximus de vero et falso propositionis.

2ª definitio est, accidens est, quod praedicatur de pluribus in quale accidentaliter separabiliter; quae optime explicat quintum praedicabile dictum ab aliis praedicabilibus et probatur nam per hanc definitionem declaratur specialis modus respiciendi inferiora dictus a modis aliorum, sed per hunc modum specialem respiciendi inferiora distinguitur in rationem particularem, et dicti praedicabilis; ergo haec definitio explicat optime quintum praedicabile vt dictum ab aliis praedicabilibus.

Maior explicatur et simul explicatur nam per ly praedicatur in quale differt a genere et specie, per ly accidentaliter a differentia, per ly separabiliter distinguitur a proprio; ergo per hanc definitionem explicatur modus dictus ab aliis praedicabilibus respiciendi inferiora; vnde definitio sic explanata rationem accidentis est bona.

Dividitur accidens communiter in accidens separabile, et inseparabile; exemplum primi est albedo respectu hominis; exemplum 2i nigredo respectu corui; haec autem separabilitas seu inseparabilitas debet intelligi physice, non logice, vt in argumentis videbimus.

§us 2us

Soluuntur arguta.

Arguitur 1º quia datur aliquod accidens pertinens ad quintum praedicabile quod non potest separari a subiecto sine illius corruptione; ergo mala est definitio accidentis; probatur antecedens nam nigredo respectu corui est accidens quinti praedicabile, et tamen non potest a subiecto separari sine illius corruptione quia esse corui habet necessariam connexionem cum eius nigredine; ergo etc.

Confirmatur **N**am mors respectu hominis et iustitia respectu domini sunt accidentia, et tamen non possunt abesse a subiecto absque illius corruptione; ergo maior patet quia sunt accidentia, quae adveniunt, non ex principiis essentialibus domini seu hominis; minor probatur nam homo sine corruptione non mo

ritm, et domus sine sui corruptione n̄ destruitur; g.° n̄ posunt ab ēē l. abesse absq. subti corruptione.

Rz. neg. de anī. ad pb.m dicij. mi.m n̄ pot separari fisicè sine subti corruptione; dico anī.m ei pot separari logē; g.° mi.m q.a logē pot aparti l. negari, nigredo de corno salua eius exra, cũ n̄ sit pratug essale illius, n̄ tamen potest deilbo negari nigredo salua eius exitta, sed hoc ē ficuz = **A**d ḡpationz, quod mortis, et destz acipi posunt dupl.r et in pieni, et in facto ēē, si 1.° modo acipiantur, sunt accidentia pcabilia respu hoz, et domus; g.a adhuc q.do hō moritur, et domus destruitur, est verz dicere, hō ē, et domus ē; si v.° 2.° modo acipiantur, sic sunt prata repugnantia hoi, et domo, quia inflat ēē hoz et ēē ~~huz domus~~, et moriz in facto ēē, et esse domuz, et esse destuitz in facto ēē.

2.° arg.r ne abēē l. adēē subto absq. illius corruptione ḡuenit alijs ab accidentib. g.° male p hoc definitur accidens; pb.r anī. ng hoc pratz hō n̄ ē accidentale verbo diuino, sed illi ē ēēale, et tamen pot adēē, et abēē absq. subti corruptione, vt n̄ verbz D.ns Vg.a humanitatz relinqueret: g.° adēē et abēē ḡpetit alijs ab accidente = ḡfia.r q.a anima, et quzlibet fra pot matz l.r adēē l. abēē absq. illius corruptione, et tamen n̄ ē acciden, g.° idez quod prius.

Re.r quod in tali defione la qui.r Porphyrius desubto, quod sit veri subtz respu fez accidentalis selt, de ḡposito substantiali habente ēē simpliciter, respu cuius = aberratio ḡuenit fra accidentalis, at v.° Verbz D.i n̄ itasse habet respu humanitz, q.a verbz cũ humanitate ḡstituunt vnũ ēns p se, selt, Christuz; et sic licet posit adēē l. abēē absq. ipsius verbi D.i corruptione, n̄ tamen ē accidens pcabile, nec dicta de finio ḡpetit illi.

Ad ḡpaonz resp.r quod nomine subti in dicta defione intelligitur ḡposibz ex mã et fiã, cuius pot adēē

accidens.

acidens l. absê, vnde licet fra substantialis posit adeê, et ab ee maz l. ñ tamen sequi.r illi desiones (?) conuenire, q.a acidens probile ñ dat ee subto simpli.r sed in suo ee distinctus supponit, et cortes ex maa, et fra componitur.

Ques.° 10. de actuali predicatione.

Art.us Vnicus.

Quid sit prãtio, et quomodò tã in substalibus, quã accitalibus concretis, et abstractis verificetur?

§us. 1us.

Definitur predicatio, et diuiditur, aliquaq notantur.

Posqua de predicabilitate, que vni ittyê puuio, egimus, sequi.r de actuali prãtione agere, vt de eius actu 2°, que sic definir.r prãtio ê, vnius ad aliud p inns attributio. l. afirmatiuê l. negatiuê: hoê al, ho ñ ê lapis, relicta negatiua, de afirmatiua modo agimus; ad cuius verificaonem requi.r quod ex pãe rei signata vtrunq extremus sit vnus l. idez in aliquo. l. identitatê essli, vt cũ dico, hoê al; l. identitate acidentali, vt hoê albus, et insuper requi.r quod importetur aliqua diuersitas inter subtus et prãtus saltz ex modo signandi, vt cũ dico ho ê al, idz, quod ê ho ê al, sed diuerso modo illa identitas signatur.

Prãtio alia ê identica, q.do idz de se ipso prãtur, codz medio. l. diuerso nomine, dũ sit sinonimus ho ê ho, gladius ê ensis, alia v.° ê disparata in qua sunt repugnantes, que in concreto, quã in abstracto prãn.t Vg.a ho ê lapis, rãale ê irrãale, alia autz dici.r media, sue frãlis, que nec disparata, nec identica ê, qua prãntur, sz habentes aliquã conuenientiã Vg.a ho ê al; que vltima diui.r in prãtionem directã, et indirectã; directã ê, q.do prãtus compara.r ad subtus p modus frã, vt in hac ho ê rãalis; indirecta ê, q.do prãtus se habet vt maa respu sui subti; vt in ista rãale ê hõ.

Hæc autem non est in rigore prædicatio, quia in generalib. prædicationibus prædicatum debet se habere, ut forma subiecti, et quia prædicatum debet esse superius ut de suo inferiori dicatur, in illo quia quasi detrahitur, et reciprocè respicientius se habent ut forma, et sic est prædicatio, ut in ista rationale est animal, sed quando est inferius est directa ut in hac animal est rationale, quæ est indirecta, cum qua doctrina optimè concordat illa Porphyrij Cap. de specie, ubi ait: quod paria de paribus aut maiora de minoribus prædicari oportet, minora vero de maioribus non oportet; directa igitur dividitur in essentialem quando prædicatum est de essentia subiecti, ut in ista homo est rationalis, et in accidentalem, quando prædicatum est accidens respectu subiecti, v.g. homo est albus.

R[e]cipiendum est, quod concreta sunt in duplici differentia; alia substantialia, et alia accidentalia, et idem est de abstractis; concreta substantialia sunt, quæ significant formam substantialem in concreto vel in abstracto si abstracta sint, v.g. homo et humanitas; concreta accidentalia sunt, quæ significant formam accidentalem in concreto vel in abstracto; v.g. album et albedo; concreta vero accidentalia alia sunt prima intentionaliter accepta quando significant formam realem ut exempla posita; alia vero sunt, 2ª intentionaliter accepta, ut genus, et genericitas.

Ethiam advertendum est ex Caiet.º quod concreta, et abstracta licet significent eandem formam v.g. homo, et humanitas album, et albedo &ª differunt tamen in modo significandi; nam concretum significat, ut quod; abstractum vero ut quo, et etiam, quia concretum significat ut totum, licet insec. non sit totum, et abstractum significat ut pars. 3º differunt, quia concretum significat id, quod, scilicet, pro forma, at abstractum significat id, quod est per se tale.

Quibus suppositis inter concreta et abstracta possunt fieri quatuor comparationes, et sic possunt esse quatuor modi prædicandi, nam potest comparari concretum ad concretum, abstractum ad abstractum, concretum ad abstractum, et abstractum ad concretum; circa primam comparationem, scilicet, concreti ad concretum omnes fatentur, esse optimam prædicationem

tam in concretis,

tq in concretis substantialib. quoque accidentalib. ut ho e al, ho e aliquis, et similes supposito, quod adsint aliae conditiones requisitae supra notatae. circa 2am. comparationem, scilt, abstracti ad abstractum omnes supponunt, quod quando praedicatur abstractum superius accidentale de abstracto inferiori e optima praedicatio, ut albedo e color; circa abstracta substantialia e maius dubium, quo sit.

§us. 2us.

Quomodo fiant praedicationes in abstractis substantialib.

Sciendum e, quod abstractio e duplex alia totalis, qua abstractum abstrahit omnibus inferioribus Vg. humanitas ab hac. l. illa humanitate, alia abstractio formalis, qua abstractum abstrahit a subiecto l. supposito signato per concretum, et de hac 2a. loquimur in praesenti, si de 1a. quaestio certum e, quod humanitas Vg. apte praedicatur de hac. l. illa humanitate dicendo, haec humanitas e humanitas. Rursus sciendum e, quod abstracta possunt signare formas totales, ut humanitas. l. formas partiales, ut rationalitas, et hic inquiritur, an possit praedicari abstractum partiale de totali, et partiale. l. partiali. l. utrumque repugnet.

Resolutioni e dicendum 1o. quod praedicationes in quibus praedicatur abstractum partiale de totali, sive genericum sit, sive differentiale, est bona praedicatio, Vg. ista humanitas e alitas; humanitas e rationalitas; probatur breviter, quia haec e bona praedicatio, haec humanitas e humanitas; ergo haec e bona, humanitas e alitas. l. e rationalitas. probatur consequentia, sicut haec humanitas comparatur ad humanitatem, ita humanitas ad rationalitatem, l. ad animalitatem ergo si 1a. praedicatio e vera, etiam et 2a.

Prob. ante. humanitas quae comparatur ad humanitatem, ut ad id, quod abstrahit abstractione totali, et non formali ab hac. l. illa humanitate, sed etiam humanitas comparatur ad alitatem. l. rationalitatem, ut ad id, quod abstrahit ab humanitate l. equinitate abstractione totali, et non formali; ergo sicut haec humanitas comparatur ad humanitatem, ita humanitas ad alitatem, et consequenter. nulla

.1ª. praedicatio ē bona, & formalis, ita & 2ª.

Dicatur, qª. hęc ē bona praedicatio albedo ē color, scilicet ē habitus; qº. & hęc erit bona humanitas ē animalitas ē certum, & cōa pbt. qª. ideo 1ª. ē vera, qª. color ē unum ex praedicatis quiditatiuis albedinis, àqquo ñ pot albedo abstrahere; sed etiā animalitas, & rationalitas sunt praedicata quiditatiua humanitatis; qº opposita ē 2ª. praedicatio.

Nec obstant, quæ à ↄtrarijs obiciuntur, scilicet, quod animalitas & rationalitas sunt partes humanitatis, & sic ñ possunt praedicari de toto, & etiā quod animalitas signatur vt quo, & idem de rationalitate, & ñ vt quod & ideo ñ possunt praedicari de humanitate vt quod; tunc etiā quod rationalitas ñ pot praedicari de humanitate, qª. debebat praedicari vt differentia, si vt differentia in quale praedicatur, at abstractum ñ pot praedicari vt quale, qª. praedicatur per modum per se stantis, & ñ vt adiacens, quod requiritur vt in quale praedicetur.

Ad oīa hęc resp. ad 1m. quod animalitas & rationalitas ñ sunt partes physicę, sed metaphysicę, & sic habent rationem totius formalis, sunt autem partes, & signant vt quo respectu subiecti l. suppositi, àqquo abstrahunt abstractione formali, ñ autem respectu partium inferiorum, sed equalium, àqquo abstrahunt abstractione totali, & ad illud de rationali dicimus quod praedicatur vt differentia in abstracto, ñ in ↄcreto, & ad hoc sufficit quod ex parte rei signatę adiaceat, ñ vº. requiritur, quod adiaceat ex modo signandi; sed de hoc latissimè Parva.

2º. dicendum ē, qª. hęc praedicatio rationalitas ē ~~animalitas~~ animalitas, & similes quamuis identicè sint verę, formaliter sunt falsę, pbt. genus ē extra ↄceptum differentiarum illasque excludit, qº ↄceptus generis excludit ↄceptum differentiae, qº solum erit verum, quod rationale ē animal quatenus vtrumque ↄcretum supponit pro supposito, in quo sunt idem, ñ vº. erit verum, quod rationalitas ē animalitas, siquidem abstrahunt à supposito, & remanent vt unum excludens aliud.

§us. 3us.

Quomodo praedicentur abstracta de ↄcretis, & ↄcreta de abstractis

Abstracta de concretis non praedicantur formaliter; probatur quia concretum signat per modum totius, et abstractum per modum partis, sed pars non praedicatur formaliter de toto; ut S. Thomas ait, opusculo 66. lectione 2a. ergo non potest praedicari formaliter abstractum de concretis; unde haec propositiones homo est albus, Petrus est albedo, et similes sunt falsae = Nec obstat, quod abstractum signat partem, quae in re idem identificatur cum toto, quod sufficit, ut subiectum, et praedicatum pro eodem supponant. Nam respondetur quod ad unitatem formalem propositionis non sufficit, quod ex parte rei significatum correspondeat idem materialiter, sed insuper exigitur, quod ex modo significandi significetur idem cum aliqua diversitate, quod non contingit in illis propositionibus quia subiectum significatur ut quod, et praedicatum ut quo. Circa

2um. dicendum, quod concretum proprium non praedicatur de proprio abstracto sive in substantialibus sive in accidentalibus, at vero concretum accidentale potest praedicari de alieno abstracto; ante probationem utriusque partis sciendum est quod concretum proprium dicitur illud, quod sumit denominationem ab abstracto, ut homo ab humanitate, album ab albedine; concretum vero alienum est, quod non sumit talem denominationem, ut homo, et materialitas; quo supposito prima pars sic probatur quia concretum et abstractum non supponunt pro eodem, siquidem concretum proprium supponit pro supposito; abstractum autem pro forma abstrahente ab illo supposito. ergo quando praedicatur concretum de abstracto extrema non supponunt pro eodem; et sic erit mala praedicatio. 2a. pars debet intelligi; quando concretum est connotativum vel adiectivum, nam concretum, et adiectivum distinguuntur in eo, quod concretum grammaticaliter signat per modum substantivi, non vero adiectivum, et in hoc sensu praedicationes hae sunt verae, albedo est dulcis, quantitas est aequalis. et similes, probatur nam extrema supponunt pro eodem, quia praedicatum non supponit pro supposito formaliter, quia adiectivum afficit formam, quae supponit, et est appellativum, appellat quia supra formale; ergo cum subiectum sit forma et praedicatum appellet supra formale, pro eodem supponunt subiectum, et praedicatum. Si quaeras, quare propositiones similes his, quae fiunt in propriis adiectivis, et substantivis non sint verae? Ut albedo est alba, humanitas est humana: respondetur ex ipsa nominum significatione, nam adiectivum significat ut adiacens, substan

tiuus ut subsistens, nulla autem res neque sibi adiacet, neque sibi substat et ideo nugatorium est dicere, albedo est alba, humilitas est huma, quia non ita contingit in adiectivis aliorum, et sic in illis possunt fieri illae praedicationes.

Haec omnia dicta currunt in terminis 1.ae intentionis, sive in concretis, sive in abstractis 1.o intentionalibus; circa praedicationes in terminis 2.ae intentionis dicendum est 1.o quod 2.a intentio in concreto vere praedicatur de 1.a intentione, sumpta denominata ab illa 2.a intentione, haec enim est vera, homo est species, animal est genus &c. quia forma importata in praedicato vere convenit subiecto, licet accidentaliter: at 2.a intentio in abstracto non vere praedicatur de natura, ut haec est falsa, homo est species, quia extrema non supponunt pro eodem.

Praedicationes etiam in quibus praedicatur 2.a intentio superior de 1.a intentione in singulari est falsa, ut haec Petrus est species, homo est genus, quia Petrus 2.um conceptum singularitatis non est species, nec homo 2.um conceptum naturae humanae est genus: potest tamen una 2.a intentio in concreto, de alia 2.a intentione in concreto praedicari, ut hoc genus est genus, quia supponunt pro eodem extrema, sicut etiam abstracta superiora de inferioribus praedicari possunt, ut genericitas est universalitas, ut iam est dictum; potest etiam 2.a intentio in concreto de 2.a intentione, quae illi est inferior, in abstracto sumpta praedicari, ut specieitas est species, quia est species est ratio specifica respectu specieitatis, et sic optime potest de illa praedicari. Dico 2.o 2.a intentio in abstracto non potest praedicari de 2.a in concreto, ut haec est falsa, genus est genericitas, et similia, quia extrema pro eodem non supponunt.

Quaestio 11.a de ante praedicamentis

Antequam magnus philosophorum Princeps praedicatorum notitiam tradat, à quaestione logica incipit aliqua praeludia praemittere, quae ante praedicamenta vocantur, cuius ordinem sequentes ante praedicamenta, et quaestiones, quae circa ea tractari solent, nos modo proponemus.

Articulus 1.us

Quot sint ante praedicamenta?

Nomine

Nominē ante p̃dab' coīter intelligitur p̃ambula sternens viã ad p̃amentorũ noticiã, quæ ante p̃amenta sunt septẽ, sclt, tres defiōnes, duæ divisiones, et duæ regulæ; 1.ª defiō ē æquivocorũ, definiuntur enĩ sic, æquivoca sunt, quorũ nomen ē coē, ratio v.º substæ nomine acomodata, ē omnino diversa; vt q.do dicitur canis de cælesti, maritimo, et terrestri; 2.ª defiō ē vniuocorũ, sclt, vniuoca sunt, quorũ nomen ē coē, ratio v.º subitæ nomini acomodata ē omnino eadẽ; V.g.ª hō vniuocè dicitur de P.º et Paul.º et alijs hoīb.º 3.ª defiō ē denomatiuorũ, sclt, denomatiua sunt, quæ aliquo nomi.e apellaonẽ habet, solo differa casu; Vt gramaticus à gramatica, fortis à fortitudine &.ª

Circa has defiones nota, quod res, quæ dicuntur æquivocæ, vocantur æquivoca æquivocata, et idẽ de vniuocis; nomina v.º quæ illas res signant, dicuntur æquivoca æquivocantia .l. vniuoca vniuocantia; in prædictis v.º defiōibus definiuntur æquivoca æquivocata, sed q.ª res in se ipsis n̄ sunt vniuocæ .l. æquivocæ, nisi quatenus p nomina signantur; ideo dicitur vniuoca dicuntur, æquivoca dicuntur, n̄ v.º vniuoca .l. æquivoca sunt.

Divisio 1.ª ē, eorũ, quæ dicuntur alia cũ cōplexione, et alia quæ sine cōplexione dicuntur; Exemplũ 1.ª hō albus, 2.ª hō; 2.ª divisio ē quadrimembris, sclt, eorũ, quæ n̄ alia dicuntur de subto, in subto tamen n̄ sunt; vt hō, qui dicitur de hoē .l. illo hoē, n̄ tamen ē in subto; alia sunt in subto, de illo v.º n̄ dicun.r vt hoc albus; alia in subto sunt, et ē subto dicuntur; vt scia, quæ ē in anima, et dicitur de logica, alia neq. in subto sunt, neq. de subto dicun.r vt quidã hō:

1.ª regula ē; cũm quipiã de quapiã p̃datur, vt de subto, quidquid p̃datur de p̃dato, p̃datur etiã de subto. V.g.ª de hoē p̃da.r al, et de ali p̃datur, quod sit vivens sensibile; et de hoē p̃datur, quod sit vivens sensibile; quæ regula intelligenda ē in p̃datis vsalibus, in qq.us semper verificatur, nisi fiat aliqua reduplatio .l. aplatio particul; 2.ª regula ē; diversa genera n̄ subalternatim posita habet diversas differas

specifè; genera autē subalternatē posita possunt habere eadē differas, sicut al, quod n̄ subalternatur cū scia, nec pertinet ad idē praementū, habet v°. distas differas constitutivas, & divisivas, at v°. viuens, & al quē subalternatē ponuntur, possunt habere eadē differas, scilt, rationale & irrationale. Necessitas autē ponendi antepraementa hæc ē; q.a in eodē praemento debent collocari univoca, & ab eo excludi equivoca, & denominativa, & ita necessaria ē cognitio univocorū, equivocorū, & denominativorū; similiter complexa excluduntur à praemento, incomplexa v°. collocantur in illo, & sic ē necessaria cognitio complexorū, & incomplexorū, quē per 1am. divisionē declaratur. Similiter 2a. divisio deservit ad cognoscenda quē in praemento collocantur subiecta, quē n̄ ē in subiecto, accidens, quod ē in subiecta, universale, quod dicitur de subiecto, & particulare, quod n̄ dicitur, nec ē in subiecto; regulæ etiā deserviunt ad cognoscendū quē directe collocantur in praemento, quē v°. n̄, & ita necessaria ē antepraementorū noticia ad cognitionē praementorū.

Artus. 5us

Quid, & quotuplex sit analoga, & quas proprietates habet?

§us. 1.

Definitur, & dividitur analogia

Quamvis tractare de analogia directè ad metha spectet, q.a in antepraementis agitur de equivocis, sub qq.ua comprehenduntur analoga, ideo hîc coiter agitur de illis, unde analoga sunt, quod nomen ē coe, ratio v°. subiecta signata per nomen partim ē eadē, & partim diversa; unde analoga sunt media inter univoca, & equivoca, q.a habent convenientiam, in quorū univocis conveniunt, & habent diversitatē, in quo cū equivocis conveniunt, sed q.a diversitatē habent, similiter convenientiā v°. 2is. quid id eò magis ad equivoca, quā ad univoca reducuntur. Analogia proprie dicta, idē, n̄ eadē, quē solet physica appellari, quē improprie analogia dicitur, sed logica; dividitur q. in analogiam attributionis, & proportionalitatis

portionalitatis; Analogia attributionis, l. proportionis sunt, quorum nomen ē cōe, rāo vº. signata p nomen ē eadem 2ᵘᵐ. hunc, diversa vº. 2ᵘᵐ. habitudinem ad illam; Vgª. sanum dicitur de ālī, de medicina, et vrina, qª. hæc oīa respiciunt sanitatem diversimode tamen, qª. āl respicit sanitatem vt subtum ipsius, medicina, vt caā, vrina vt signum.

Analoga proportionalitatis dicuntur ea, quorum nomen ē cōe, rāo vº. signata p illud ē eadem 2ᵘᵐ. proportionem tantum; Vgª. princ dicitur et de fundato domus qª. sicut cor ad aīa. 3paratur, vt eius princ, ita fundatum respu edificij; circa hæc ē advertendum, quod proportio ē habitudo inter duas res, seu unius rei ad aliā; sicut proportio, quæ ē inter āl, medicinā, et vrinā, proportionalitas autem dicitur proportio proportionum; sicut ea, quæ reperitur inter cor, et fundatum domus.

Analogia dividitur in ppriā, et methaforicā; ppria ē, qᵈᵒ. rāo analoga pprie ē in vtroqª. analogato; Vgª. proprium dictum de corde, et de fundato domus; Analogia methaphorica dicitur, qᵈᵒ. rāo analoga ē in vno analogato pprie, et in alio 2ᵘᵐ. methaphoram Vgª. qᵈᵒ. risus dicitur de hōe, et de prato.

§ᵘˢ. 2ᵘˢ

3ditiones vtriusq. analogiæ asignantᵘʳ.

Pro analogijs attributionis assignantur certæ tres 3ditiones, 1ª. ē, qᵈᵒ. rāo analoga ē intrīcē in analogato magis principali, in alijs autem ē extrīcē; hæc 3ditio ē magis proprietas explans vltimam differentiam huius analogiæ. 2ª. 3ditio ē, quod rāo analoga sit vna numero in oībus analogatis; et hæc sequitur ex 1ª. qª. si n. multiplatur intrīcē in alijs, vna 3tra debet eē.

3ª. 3ditio ē, quod in desione analogatorum minus principalium debet intrare analogatum principalis; Vgª. qᵈᵒ. definitur medicina, vt sana, dicitur, quod ē caā sanitatis alis, et rāo ē, qª. analogata minus pralia subsipiunt deno

minaone per ordinem ad analogatum magis principale, et ex his deducitur alia conditio, quae certa solet assignari, scilicet quod ab analogatis attributionis non potest abstrahi una ratio communis, quae in omnibus reperiatur, quia in quolibet analogato est distincta ratio objectiva. Pro analogia proportionalitatis aliae etiam assignantur conditiones; 1.a est, quod ratio analoga reperiatur intrinsece in omnibus analogatis, sicut prius intrinsece reperitur in corde, et in fundamento domus. 2.a est, quod ratio communis multiplicetur ad multiplicationem analogatorum, quia cum sit intrinsece in analogatis, multiplicatur ad illorum multiplicationem. 3.a est, quod in definitione unius analogati non ponatur aliud; unde sequitur 4.a conditio, quod ab istis analogatis non posit abstrahi unus conceptus perfecte praecisivus, licet abstrahatur imperfectus, alia etiam additur, scilicet, quod analogia proportionalitatis reperietur inter duas proportiones et quatuor terminos. Arguitur contra 1.am conditionem analogiae attributionis; nam sanus dicitur analogus attributionis respectu animalis, urinae, et medicinae, et tamen ratio sanitatis in illis intrinsece reperitur; ergo. Probatur minor: urinam esse sanam est esse signum sanitatis animalis, et medicinam esse sanam est esse causam sanitatis animalis; sed hoc illis convenit ex sua entitate intrinseca; ergo ratio sanitatis intrinsece reperitur in illis; ac proinde 1.a conditio est falsa. Respondetur ad hoc argumentum negando minorem; ad probationem distinguo majorem: urinam esse sanam est esse signum sanitatis, concedo esse sanam fundaliter, secundo majorem esse sanam formaliter, ergo nego minorem; nam licet in urina, et medicina reperiatur virtus intrinseca, ratione cujus una signat sanitatem animalis, et alia illam causat, tamen totum hoc se habet ut fundamentum, ut formaliter denominetur sana a sanitate animalis; quia sanus non est analogus attributionis ut significat sanitatem abstrahentem a sanitate causaliter, et a sanitate separative, sed solum ut importat talem sanitatem formaliter, quae solum in animali reperitur intrinsece; sed de his amplius in physica.

Articulus 3.us

Quaenam

Quenã sint cãe analogię? 169

§us. 1us.

Aliqua notantur, & 1a. Dio. pponitur

Quia analogia in suo fali cepto dicit Duenientiã cũ diuersitate, hic Dta inquirimus, quę sit caa. l. princ. huius diuersitatis et Duenientię, ex qua puenit analogia, p quo notandũ ē, quod dependentia in aliquã Rãe cõi, (de quo hic loquimur) nihil aliud ē, quã quod unũ in illa Rãe participanda ab alio dependeat, sicut creatura dicit dependentiã a Deo in Rãe cõi entis, qa participat Rãe entis a Deo, et simil. accidens respu subsi; hęc autẽ dependentia dat. qdo unus defini. p ordinẽ ad aliud, quod intrat in eius defione, sicut accidens ut ens definitur p hoc, quod sit ens in alio, idẽ, in subsa. et sic accidens in Rãe cõi entis dependet a subsa. 2o. ē aduertendũ transcendentiã nihil aliud ē, quã intima [illegible] in duobus aliquibus Rãe cõis in cõi sibi inferiori, taliter quod nõ detur aliqua differentia in qua nõ imbibatur [illegible] Rão cõis, ut pat in ente, quod quidẽ ē transcendens respu suorũ inferiorũ, qa nõ datur aliquid, quod Rãe entis nõ habeat; unde cum his duob. inquiritur, quodnã ex illis analogiã causet l. an utrumq.? In quo sunt plures Aũ qq. p breuitate relictis sequentib. Dbus nostrã Aum explabimus. 1a. Do. dependentia unius ab alio in participanda aliqua Rãe cõi, ē sufficiens cãa analogię, dixi in participanda Rãe cõi, qa dependentia in Rãe particulari nõ sufficit, qa hęc etiã in cãa uniuoca reperitur. pb. qo. Dio. qa ubi adest dependentia in participanda Rãe cõi, datur Duenientia et diuersitas; sed ubi datur Duenia, et diuersitas, datur analogia; qo. ubi datur dependentia in participanda aliqua Rãe cõi, datur analogia; mi. ē cõa Dtat.

Ma. pb. quoad 1am. pãe; qa illud, quod participat Rãe illã dependenter ab alio, Dparatur ad illud ut effectus, sed oĩs effectus dicit Duenia aliquã cũ sua caa; qo. ibi reperitur

Tantia, quoad 2am pag. pb. q. corpus quod unus abalio dependeat in parsipanda tac coi, talis tas parsipatur, et e inequali. in illis; g. parsipatur ex dinearitate; pb. ans, q.a quae parsipatur in uno simpl. et in alio 2a quid inequalit. et dependenter parsipatur, g. inequali. partipatur abillis.

A. rg. 2a. itq. Dem a. q. stat dependentia unius abalio, quin detur analogia, g. ex dependentia illa n causatur; pb. ans q.a Ps. et simil. quilibet effectus causa univoca dependet à causa univoca, tali, à Paulo, illum producente, et tamen inter P. et Paulum n datur analogia, g. ex dependentia n sequi. analogia.

Resp.a neg.do ans. ad pb.m dic. ma. Ps dependet à Paulo illum producente dependentia phica, et in tac pertani 2do ma.m dependentia loga, et in tac coi g. ma.m unde cum illa dependentia sit tantum 2a aas parlans, inde e, quod ex illa n causatur analogia.

Sed 2a. e 1o. q. seq. ex hoc nunquam datur analogia ex dependentia causata; g. n sit solo pb. seq.a nullus effectus dependet à sua causa in tac coi; g. nunquam habitur analogia causata ex dependentia; pb. ans; nam creatura v.g. (et idem de quolibet alio) n pot. à Deo in tac coi entis dependere; g. nullus effectus d.e pb. ant. si creatura dependeret à Deo in tac roi entis n eet aliquod ens, quod à Deo n dependeret in illa tac, et sic Deus inquantum ens ab ipso dependeret, at hoc n pot dici; g. creatura n dependet à Deo in tac coi; pb. ma. n P. inquantum ho dependeret à Paulo, oi ho ut ho abillo dependeret. g. si creatura inquantum ens dependet à Deo, oe ens dependet à Deo.

2o. explo. seq.a etiam admissa dari dependentia in tac coi, tamen talis dependentia n causat analogiam; g. nulla e solo. pb. ans. tao coi corporis dicitur univoce de corpore celesti, et sublunari, et tamen corpus sublunare dependet à celesti; g. dependentia n causat analogiam

Resp.a ad 1.a

explaz

resp. q.do ant. ad pb.m etiā ant. neg. ad probationē disq. maior creatura si dependeret à Deo in rōe entis, ōe ens dependeret; si dependeret 2.a rōe entis adequatè supposito; d.do ma.m si dependeret 2.a rōe entis in partiali, l. in adequatè suppo q.o ma.am q. rōo entis adequatè supra claudit Deū, et creaturas, sed Deus claudit in independens, et creatures ut dependens; q.da q.o dicit quod creatura in rōe cōi entis dependet à Deo intelligi debet, quod dependet in rōe cōi entis, ut coarctatis ē creaturis, n. v.o in tota latitudine supra acepti, unde n. sequi. quod Deus in quantus ens dependeat à seipso.

Nec obstat pb.o ma.i q.o si P.r inquantus ho dependeret à Paulo, dependeret 2.a rōe adequatā hominis, et sic ōs hō ab illo dependerent. = Ad 2.am resp. quod corpus sublunare dependet à corpore celesti n. dependentiā in rōe cōi, sed in rōe partiali talis corporis, que quidē dependentia ē phisica, et n. logica, et sic n. creat analogiā.

§us. 2us.

2.a cāa, et cōs. pponi. et pb.

Transcendentiā rōis cōis in ōi sibi inferiori ē sufficiens cāa analogiæ; hec D.o pb. ex eodē prio, et si illā n. ōs admittant; pb. q.a quidquid ē cāa quenientiæ, et diversitatis ē cāa analogiæ, sed ex transcendentia cāatur quenientia, et diversitas; q.o ex tota transcendentia pvenit analogiā. pb. mi. quoad 1.am paē, n. eo ipso quod aliqua rōo sit transcendens ē de ōibus inferioribus, quæ inter se quenient (aliās n. ēet transcendens) sed eo ipso quod insinuatur in rōe, qua inferiora quenient, ē prius quenit; q.o ex transcendentia sequi. quenientia.

Mi.r quoad 2.am paē pb.r q.a rōo transcendens eo quod talis pati.r includitur in vltā diffā cuiuscumq. inferioris, sed inferiora diferunt prijs diffis; q.o etiā diferunt in rōe transcendentis entis; ma.r ē certa mi.r etiā pat, et cōa; ex eo ditat, q.a quicquid ab alio difert rōe alicuius ptati, etiā debet diferre rōe illius, quod ē inbibitus in illo=

prato, g.ª si ralitas .l. rao ālis pertineret ad rāē alitatis, deq. di
vitrare, hō ñ solū differret ab equo rāē ralitatis, sed etiā rāē alitatis in
bibite in ralitate; g.º si quodlib. inferius rāē transcendentis entis dis.ª ab alio
inferiori p ppriā disq, in qua includi.ª et inbibitur rao transcendens entis
etiā debet differre rao transcendens entis inclusa in tali disa, deteq. rao=
transcendens entis ē prīs dunis, et diversitatis.

Ex quo rāē constat, ñ solū de
pensiā, sed etiā transcentiā caure analogiā; d.ª illos, qui iudicant,
analogiā cantū ēē ñ ā sola transcentia, sed etiā ā depentia, quod
patet ēē falsū, g.ª accidens, 2.ª os, ē analogū ad oīa accidentia
nobis pratorū, et tamen in illis ñ datur ā alio dependentia, nisi
ā subiecto, ñ tamen ab alio accidenti, g.º et si ñ sit depentia, ē ana
logia; g.º sufficit sola transcentia ā illā caandā.

Arg.ª in d.ª
ex eo, quod aliqua rao coīs transcendat vltā disā, ñ sequitur ipsa
inferiora dunire, et differre; g.º ex transcentia ñ sequi.ª alogia.
pb.ª ant. rao entis transcendit vltā disā, bois et equi, et tamen
hō ñ differt ab equo p rāē entis, sed potius in ipsa dueniunt
g.º ex eo, quod rāō entis transcendat vltas disas, et in illis inbi
batur ñ sequi.ª &.ª

Res.ª ad hoc neg.º ant. ad pb.ª disq. mi.ª
ñ differt ab equo hō p rāē entis, quoad explitū d.º mi.ª quoad
implicitē g.º mi.ª q.ª hoc ipso, quod in eius vltimis disis inbiba
tur rāō entis, hō qui differt ab equo rāē disis ppriis, debet diffe
rre rāē implicita entis, et cū alias dueniāt in rāē entis, sequi.ª
quod illa rao sit prīs duenientis, et diversitatis.

D.ª repli.ª et si
rao transcendens implicitē inbibatur in vltis disis, ñ pot ab illa
pueniri aliqua diversitas g.º ruit soluo. P.ª ant, contra D.ª quā
tonicas simplis diceptis facit cū relaonib. eas transcendit, et tamē
pfeaonē D.ª oponuntur inter se 2.ª diceptis relaonis abiq. eo quod
oponantur rāē eiusq. D.ª inclusis in illis; g.º et si rao transcendens inbi

batur.

batur in plibꝰ &ª.

Resp. neg.^{do} ant. et ad prob.^{m} disting. ma.^{m} essa Dª. fa cit vnicu, et simple. Deeply cu relaonibus manendo vna, et ea dē necessario in ipsis D^{do} ma.^{m} manet multiplata in illis q.º ma.^{m} qª licet essa Dª. transcendat oes relaones Dªs cu illis q. faciat vnicu simple Deeply; n tamen multiplatur essa ad relaonu multiplaons, et sic n e prius diversitatis, sicut relaones; Rao, vº. transcendens, n solu facit vnicu Deeplu cu diffis, sed etiā multiplatur in illis realiter ad illaru multiplaonē, ac pdt. n pot diversitatē n causare, sicut ipsa diffe.

2º arg. stat optē quod aliqua Rao sit transcendens, et sit vna simpli.ª q.º extranscentia n causatur analogia, prob. ant. Rao veri, et boni sunt transcentes, sicut Rao entis, ad quā sequuntur, vt paones, et tamen sunt simpli.ª vnē q.º datur Rao transcendens, quē sit simpli.ª vna, ma. dicat, et mi. etiā pat, qª quelibet illaru Raonu specicat vnā pog, vt veru in tes, et bonu bolunlatis, et coā inferius.

Dicitur, qª Rao transcendens dicit ma.^{m} duenia, quē n transcendens vnivoca, q.º extrascentia n causatur analogia, sed vnivocao. prob. ant, qª ex eo, quod Rao sit transcendens in illa duenient sua infra, n solu 2ª Rao cōis, sed etiā quo ad parlares; q.º Rao transcendens dicit ma.^{m} duenia, quē n transcendens.

Dico 2º et vrgetur hoc; Rao transcendens dicit ma.^{m} vniatē quē n transcendens; q.º ma.^{m} duenia; prob. ant. qª vnivoca duenia ad minui dvnionē exigunt, et diffa, quē n admittit Rao transcendens q.º illaru simplicissimas Deeplus; q.º ma.^{m} habet vniatē, quē Rao n transcendens.

Resp. neg.^{do} ant. ad prob.^{m} disting. ma. Rao veri, et boni, n transcentis, in Raō specicantis q.º ma.^{m} 2ª, quod infinia respiciunt D^{do} ma.^{m} qª licet veru sit, quod Rao veri, et boni absolute loquen.^{do} sint prater transcentia, n tamen specicant intus, et bolunlatis, sali.

ut talia sunt, sed 2º expressa, et explicita ratione veri, et boni, quae sunt sic non dicit diversitatem; ac proinde in rationibus speculantibus nulla differentia important, licet ut inferiora separatur, diversitatem includat.

Ad 1am confirmationem dicendum ad maiorem convenientia causat rationem transcendentem, quae non transcendentem univoca extensive concedo, intensive nego, quia licet verum sit, quod convenientia illa propositionis, quae dicit rationem transcendentem, sit maior extensive, hoc est, ad plura se extendat, quam convenientia, quae dicit rationem non transcendentem, quia illa extenditur ad omnia inferiora 2º omnes partes rationes, ista vero solum in rationibus communibus tamen non potest dici maior intensive, sicut dicitur ratio non transcendens univoca, quia ad hoc requiritur exclusio totius diversitatis, quae non excludit ratio transcendens.

Ad 2am respondetur quod ratio transcendens est una, et simplex, si intelligatur de unitate, excludente compositionem generis, et differentiae non vero si intelligatur de unitate excludente omnem diversitatem, et hanc habet ratio univoca, et sic habet maiorem unitatem quam ratio transcendens.

Alias causas analogiae assignant DD.es scilicet inaequalem participationem rationis communis sicut prius dictum de corde, et de fundamento domus dicitur analogum, sine eo quod causa huius analogiae sit dependentia, vel transcendentia, ut dictat, sed tantum inaequalis participatio rationis communis prius; et quod haec sit causa analogiae, patet quia est prius convenientiae et diversitatis, quia illa duo conveniunt in ratione prius, et differunt in participando illam rationem, cum inaequaliter participetur; unde dictat eandem causam analogiae adesse posse, scilicet inaequalem participationem.

Articulus 4us

Utrum ens sit analogum, respectu suorum inferiorum et qua analogia dicatur analogum?

§us 1us

Notantur aliqua, et 1a pars dubii resolvitur

Loquimur de ente in hac quaestione 2º ratione communis entis, id est, 2º quod dicit id, cui non repugnat esse, et opponitur 2º nihil, dicitur quia enim nominaliter,

non vero

n. v°. participaliter, prut dicit existens. l. eē. qª. hoc solum de Deo essentialiter praedicatur, de creaturis v°. accidaliter, ens g°. sumptum nominaliter dividitur in ens reale, et rationis, et ens reale increatum, et in increatum; ens creatum in substantiam, et accidens, et in ens completum, et incompletum.

Quo supp°. in praesenti inquirimus an ens sic acceptum sit analogum. l. univocum ad omnia sua inferiora, scilicet, ad ens reale, et rationis Deum, et creaturas, substantiam et accidens; ens completum, et incompletum; in qua difficultate 1ª. sententia fuit antiquorum dicentium eē equivocum, sed haec his temporibus à nullo defenditur, sed v°. falsa relinquitur; Scotus cum sua scola asserit eē univocum, D. Th. v°. et plures alij affirmant eē analogum ad omnia sua inferiora; pro qua sententia sit.

1ª. Concl°. ens ad omnia sua inferiora n. univocum, sed analogum ē; haec concl°. quoad omnes suas partes ē divi Th. quorum rationibus probabimus, sed ante advertendum ē, ens n. eē genus ex com̄i consensu, excepto Scoto, qª. ē transcendens, quod sic prob. qª. transcendentia ē intima inclusio in omnibus praedicatis à 1°. usque ad ultimam differentiam, sed ens imbibitur usque in differentiam ultimam; g°. ē transcendens; maior ē definitio transcendentium, et si n. assignent alij Scotistae.

Minor v°. prob. qª. ultima differentia ē ens, et habet eē; g°. ens transcendit usque ultimam differentiam omnia inferiora, antecedens tam manifestum prob. qª. illud habet eē, et ē, quod cognoscitur habere eē, sed ultima differentia cognoscitur; g°. ultima differentia habet eē; minor patet, qª. ultima differentia ē cognoscibilis ab intra, maior prob. q. in tantum aliquid cognoscitur, inquantum ē ens, qª. ens ē objectum intellectus, circa quod 1°. tendit; g°. quod cognoscitur habere eē, ē ens, seu habet eē.

Quod autem n. sit genus etiam prob. ratione D. Th. ratio transcendens in quantum talis nequit eē genus, sed ens ē transcendens, ut dixi, g°. n. ē genus, prob. maior omne genus debet habere differentias extra suum conceptum, sed ratio entis transcendens n. habet differentias extra quarum conceptus sit; g°. ratio transcendens nequit eē genus; maior constat ex philo dicente: quod differentiae sunt

extra distinctis generis, et quia in genere non in actu distinentur, sed in potentia quia genus dicit unam rationem simpliciter; et non esset in illo in actu non esset unica ratio, sed plures simpliciter, minor vero probatur quia nulla differentia invenitur, quae sit extra ens, quia quod non est ens, non potest esse differentia: ergo minor est vera.

His probabi notitia relatis (ad longum videantur DD.^a in logica) 1.^a pars, quae est contra D.ª Scotus probatur effectus non adequans virtutem causae habet participationem a causa 2.^a deficientis similitudinem at creatura est effectus Dei non adequans virtutem, et perfectionem illius; ergo habet participationem a Deo 2.^a similitudinis deficientis; ergo non convenit univoce cum Deo; patet haec consequentia, quia ubi non est perfecta, sed deficiens similitudo, non est omnimoda convenientia, sed ubi non est haec, non est univocatio, quae requirit; ergo consequentia vera: major probatur quia effectus non adequans virtutem causae perfectio, quae est in causa est unita, et indivisa, est multiplicata, et dispersa in effectibus ergo qui habet participationem a causa 2.^a similitudinis deficientis non est omnino eiusdem rationis; minor est patens, quia nulla creatura Dei perfectionem adequat, et quae in illo sunt infinita, in creatura sunt limitata.

Si dicatur, ratio ista non est universaliter vera, quia effectus causae equivocae participat 2.^a similitudinis deficientis, ut lux aeris a luce solis, et corpus corruptibile a caelesti, et tamen univocantur lux, et corpus; ergo non est universaliter vera.

Nullatenus hoc valet, quia nomen significans causam, et effectum non adequantem eius virtutem formaliter ut talis effectus illius est, non significat illa univoce, licet sub alia ratione possit univoce significari, et sic in ratione communi lucis, et corporis univocantur corpus, et lux, sed non inquantum talis lux scilicet talis corpus, 2.^a quod dicunt participatione corpus corruptibile a caelesti, et lux aeris a sole, at vero creatura est effectus Dei, non solum inquantum tale ens, sed inquantum ens est 2.^a rationes communes, unde cum in ratione communi entis non adequentur Deus, et creatura, inde est analogia, et ratio omnino est, quia causa universalissima, et 1.^a causat rationes communes, et particulares, 2.^a vero tantum particulares, et analogia est in ratione communi, sicut univocatio, non autem in rationibus particularibus unde lux, et corpus univocantur in ratione communi, sed non in ratione causae, et effectus, quod, ut dixi, in Deo, et creatura non distinguitur.

2.^a pars

2ª. pars, scilicet ens esse analogum respectu inferiorum pat. ex dictis, q. in illo respectu inferiorum sunt oes conditiones analogi; g°. respectu illorum erit analogum; pb. ant., q.ª condes, ut dixi, sunt dependentia, et transcendentia, sed utraq. invenitur in ente respectu inferiorum; g°. ant. verum; mi. quoad 1.am partem pb. q. ens rationis V.g.ª dependet in ratione entis ab ente reali, q. unum est simpliciter ens et aliud 2.º quid, et non proprie; similiter creatura dependet à Deo in ratione entis tanquam à causa formali, efficienti, et finali, et accidens similiter à substa. g°. in ratione communi entis invenitur dependentia, et Deo ratio entis erit analoga; quoad 2.am partem pb. q.ª ratio communis entis intimè invenitur in conceptu cuiuslibet inferioris; g°. transcendit omnia inferiora; ant. ipse probatur, sed aliter nunc pb. ratio entis praedicatur de quocunq. sibi inferiori formaliter ita ut non sit modus l. differentia, de quo non praedicetur, sed quicquid formaliter praedicatur de aliquo intimè in illo imbibitur, et includitur g°. ratio entis intimè includitur in omni sibi inferiori; g°. est transcendens.

Arg. 1.º contra illa Dr. q.ª ratio entis est eiusdem rationis in Deo, et creaturis; g°. est univoca respectu illorum; pb. ant., ng. Deus est mensura creaturarum in ratione entis, sed mensura adequatur cum mensurato, qua ratione quantitas ut quatuor, non demensuratur cum quantitate ut duo, q.ª inter se non adequantur; g°. si Deus est mensura creaturarum, adequatur cum illis, et Deo ratio entis est univocè in omnibus.

Confirmatur. illa dicuntur simpliciter convenire in aliqua ratione communi, q.ª in illa ratione nullo modo differunt, sed Deus, et creatura in ratione communi entis nullo modo differunt, solum enim differunt in ratione talis entis, scilicet in creatis; g°. in illa ratione simpliciter conveniunt.

R. neg. ant. ad pb. dist. ma. mensura proportionata, et propria creaturae est Deus; conc. ma. mensura superexcedens, et impropria, neg. ma. et eadem distinctione in mi. neg. cons. Deo ratio est, q.ª mensura accipitur dupliciter l. quatenus dicit rationem mensurae, quae dicitur adequationis, et quae solum in quantitate reperitur, et petit adequationem cum mensurato; l. potest esse mensura superexcedens, et non propria quatenus respectu ad ipsam potest aliquid cognosci;

& hoc modo dicit. Deus mensura creaturarum, q.a cum sit fons, & origo totius perfectionis p ma.m l. mi.m accessum ad ipsum, mensuratur ma. l. mi. pfectio creaturæ. Unde absolute dicitur mensura n adequata, sed super excedens.

Ad 3am rat. resp. quod eo ipso, quod Deus, & creata differant in ratione entis creati, & increati; differunt in ratione eius entis; q.a ut creatum & increatum n dicit taliter aliquid, quod n sit ens, quamquam ea, quæ differunt p esse creatum l. increatum; differunt in ratione entis, sicut si ratio alius esset de concepto rationis æqualitatis & inæqualitatis, ea differens ab æquo p inæqualitatem, differret etiam ipso in ratione alius; q.a in illo casu æqualitas esset taliter alius, sic in præsenti.

2o arg.t ens eo ratio entis est analoga ad substantiam & accidens. Pg.a q.a cum maiori pfectione participatur ratio entis à substantia, quam ab accidente, sed hæc ratio n probat, nec sufficit ad analogiam; q.a pb.o mi. ratio substantiæ dicitur de substantia ang.a & humana univoce, & tamen pfectio est. ratio substantiæ in Ang.o quam in hoie; q.a & si accidens n ita pfecte rationem entis participet, ac substantia, n obstat ut de illis n dicatur univoce = 2o pb. mi. ratio alius cum ma. perfectione requiritur in hoie, quam in equo, & tamen dicitur univoce de utroque q.a idem quod prius.

Resp. d.o ma. neg.do mi.m ad 1am pb. dist. mi.m ratio substantiæ perfectius participatur ab Ang.o quam ab hoie, pfectio. proveniente ex ipsa ratione eius q.a mi.m proveniente ex aliqua differentia super addita d.do mi.m ratio namque substantiæ perfectius requiritur in Ang.o quam in hoie ratione spiritualitatis, quæ est differentia superaddita ad rationem substantiæ n v.o ma. pfectio provenit à ratione eius substantiæ; at v.o ma. perfectio reperta in substantia provenit à ratione eius entis, cum ipsa ratio entis n sit cum tanta perfectione in accidente, ac in substantia.

Ad 2am similiter resp. quod ma. perfectio in hoie reperta provenit à differentia scilicet rationalitatis quæ est extranea rationi eius alius; at v.o perfectio substantiæ n provenit ab aliquo, quod n sit ens, cum n sit modus l. differentia, quæ rationem entis n includat.

3o arg.t

3º arg.ª Ens complet., quatenus comparatum ad nobe genera acciden tium, n. pot ee analogum; g.º erit univocum; pb.ª ant. in ente ut sic considerato n. reperitur transcentia, dependentia. l. inequalis participatio; g.º n. reperitur aliqua causa analogiae, unde n. erit analogum. Ant. quoad 2.am et 3.am part. pat., q.ª unum accidens ab alio n. dependet in ratione entis, nec inequaliter illam participat; quoad 1.am v.º pb.ª ant. complet. n. pot transcendere entia incompleta, nec pot distinctis praedicari, sed quilibet modus particularis accidens e ens incomplet.; g.º ens complet. n. transcendit illos modos.

Res.ª dicendo, quod si per ens complet. intelligatur ens in communi, quatenus completum per modos, et differentias, isto modo transcendit omnes modos, et differentias, et imbibitur in quolibet ente incompleto, si quidem e de essentia illorum, et hinc e analogum rationes transcendentiae, si v.º sumatur ens complet. put respicit solum entia completa. l. incompleta dicitur analogum ratione dependentiae, quia unum ens complet. dicit respectu alterius entis complet., v.g.ª accidens respectu subiecti, et etiam q.ª inequaliter participatur ratio entis à modis complet.

Et si interrogas, an accidens sit analogum ad quantitatem. l. qualitatem. Dic.º resp.ª affirmative, q.ª licet accidens importans in ratione accidentis n. dependeat ab alio accidente, tamen inequaliter participat, quantitas v.g.ª rationem accidentis, ac participat qualitas, et etiam q.ª accidens dicit rationem inadequatam entis, seu ens put dicit esse in alio, sed ratio entis e transcendens respectu accidentis; g.º etiam accidens. &c.

§ us. 2 us.

2.ª pars dubij brebiter explanatur

Supp.º quod sit ens analogum, ut iam probavi, nunc restat explanare quâ analogia tale denominetur ex duob. assignatis an attributionis? an proportionis? an utraque? Pater Suarez tenuit 1.am alij 2.am defendunt, sed nostri Thomistae communiter 3.am affirmant dicentes: Ens e analogum utraque analogia. Pro quo sit.

2.ª D.º ens e analogum analogia attributionis,

& pportionalitatis. 1ª. pars pbᵗ. analogia atribuonis e in illis, in qq. ratio analoga e eadz 2ᵘ. hus, & diversa 2ᵘ. habitudinis. sed ratio entis 1º. & principaliter soluz dicitur de substa, & de accidente 2ᵘ. quid, & p habitudinz ad substaz: gº. ens dictz de substa, & accidente e analogz atribuonis; maiº. eᵗᵗ defio, & miⁿ. pat, qª. substa e ens p se, & accidens p aliud, sed quslib. ratio prius dicitur de eo, quod e p se, quz de eo, quod e p aliud; gº.

Coª vº. infertur, sed pbᵗ. & simull Ꝯfratur: qª. S. Thᵒʳ. & philus 4º. metha, lecᵗ. 1ª. explat analogiaz entis respu inferiorz exemplō sani, quod dicitur de medicina, & urina, sed hoc Ꝯstat e analogz atribuonis: gº. idz quod prius; pbᵗ. miⁿ. qª. oīa dicuntur sana p habitudinz ad sanitatz alis, quz urina signat, & medicina caat; gº. miⁿ. e vera. Quod

autz sit analogz pportionalitatis pbᵗ. qª. in his analogis ratio analoga e pportionabiliter eadz, & ratio signata p nomen e intrince in oibus analogatis, sed ratio entis intrice reperitur in crea, & in Deo &ª. gº. e analogz hac analogia; pbᵗ. miⁿ. qª. ens creatz intrice e ens, intrice enz ānihilo distinguiᵗ. similiter accidens intrice e ens, & si 2ᵘ. quid; vt patet in Eucharistia, vbi sublata substa panis remanet aliquid reale, quod oculis videtur, & manib. tractatur, quz oīa sunt accidentia, & similiᵗ. ens ratis in entitate extrica Ꝯsistit; gº. verificatur de oibus, quod in illis sit intrice ratio entis, Ꝯseqᵗ vt sit analogz eius analogia pportionalitatis.

Arg. gº. in Ꝯª. qª. implicatoriz eidz rei vtraq. analogiaz simul Ꝯvenire, sed ens e analogz analogia atribuonis, vt ex philo pat; gº. nō pot ee analogz analogia pportionalitatis. pbᵗ. miⁿ. qª. in analogis atribuonis ratio analoga e in vno intrice, & in alis extrice; in analogis vº. pportionalitatis ratio signata e in oibus intrice, sed hęc inter se implicant; gº. implat enti duplex analogia. Resp. hoc nō ee implatoriū neq. in Ꝯvenire, vt diximus, qª. tales denominationes stiq. possunt, & de facto Ꝯveniunt enti 2ᵘ. diversas Ꝯsiderationes; vnde in eodz manali possunt adunari 2ᵘ. diversas rations, scilicᵗ. ee intrice in oibus, quatenus

analogzē

analogiæ è cum proportionalitatis et intrinsecè in uno, et in aliis extrinsecè quatenus analogus attributionis è ut pat. in lingua Canis, quæ intrinsecè dicitur sana ãqueratione humorum ætrica, et extrinsecè à sanitate brevis, quatenus lingendo ulcera eius sanitatem causat in æqualitate, et simili modo amara pot habere intrinsecam bonitatem, et illius extrinsecam quatenus sumit. extrinsecè sanitatem.

Sed 3ª c j q ª ce sta numero una, et numero plures, è realiter intrinsecè, et realiter extrinsecè si parata sit, et realiter disconvenientia et inter se pugnantia; q.º aliqui 2ª diversas denominationes intelligantur, si sequitur intentio ut enti competat utraque species analogiæ; prob. ant. q.º plurificatio sta. l. eius inæqualitas, quid sit è, et reale; sed ci realiter indivisum numero, et realiter numero divisum convenit contradictionem, sicut denominatio intrinseca, et extrinseca; q.º implicat in eadem entitate reperiri.

R. quod analoga ut sunt æquivoca à dictio 2ª hoc habet duas signationes, et duas res signatas, unam 1º et principalem et aliam 2º et ex consequenti, hac autem 1ª est una numero, et ab illa illius extrinsecè denominantur 2ª analogata, quæ intrinsecè illius in 1º analogata reperitur; hæ vero 2º significata semper sunt plures, et distincta realiter l. formaliter à hac 1º signata, et sic licet non plurium distincta possunt convenire eidem hæ denominationes, quæ denominatur à forma intrinseca in se existente, et alia extrinseca existente in alio.

Sed aliquod discrimine in utraque q.ª in analogia attributionis fundamentum denominationis extrinsecè convenientis à forma quæ è in 1º analogato, si è eiusdem rationis, et denominationis cum illo, quod è in 2º et sic extrinsecè urina et medicina dicuntur sana ã sanitate in se, sed in alio, scilicet animali existente, at vero q.ª do è utraque analogia fundatur denominationis extrinsecè conveniens ab analogato principali est eiusdem rationis, et denominationis cum 1º analogato, et è aliqua forma intrinseca, et sic enim è analogus utraque analogia.

Art.us 5.us

Vtrum dentur conceptus entis perfectè, et adequatè precisus sub inferib.[is]

§us. 1us.

Notabilia, et Sent. referuntur. et proponitur hec Conclusio.

Igitur inprimis ad mentem revocandum est id, quod quest. 1a. art. 8o. notavimus, scilicet, quod conceptus formalis est actus intellectus, per quem cognoscitur obiectum, et representatur. Conceptus vero obiectivus est res, seu obiectum cognitum per conceptum formalem: in hac quest. dubio de utroque est dubitatio; sed quia dato conceptu obiectivo entis precisso, necessario conceditur est conceptus formalis, qui nihil aliud dicit, quam representatio ipsius, ideo solum de obiectivo est agendum.

2o. est advertendum, quod hic non loquimur de ente, ut est analogum analogia attributionis, quia certum est non dari unum conceptum entis, ut sic considerati, quia huiusmodi analoga dicuntur analoga duorum, vel plurium conceptuum, quia non potest dari ratio communis analogatis, in quorum uno ratio analoga intrinsecè reperitur, in aliis vero extrinsecè: loquimur ergo de ente, ut est analogum proportionalitatis, que dicitur analogia unius conceptus, et in quibus omnibus ratio analoga intrinsecè reperitur.

Supponendum est etiam, quod certum est, et admissum ab omnibus, scilicet, posse dari conceptum entis imperfectum, et confusum, precisum a suis inferioribus, qui quidem tantum explicat conveniencia, quam modi, et differentie in ratione entis habent explicatum per hoc nomen <u>ens</u>, sine eo, quod importet diversitatem, que implicitè clauditur in modis, et differentiis, dicitur quod conceptus entis imperfectus, quia non representat totum, quod in ente clauditur, unde hic solum inquirimus, an possit dari conceptus perfectus, et adequatus entis, cum precisione perfecta a differentiis.

In qua difficultate duplex est sententia opposita, 1a. asserit, posse dari conceptum entis perfectè et adequatè precisum a suis inferioribus: ita D. subtilis, quem sequitur sua schola, Suarez, Hurtado, et ex Thomistis Soto, et Ortiz in logica tract. 4. Conferentia 4a. 1a. [illegible] dictione illius Thomistis, et 2a

cotiste

oblitis tenent, q.ª hic fundantur in univocatione entis, illi v.º adhuc cum analogia entis perfectam ipsius praecisionem deponunt; 2.ª II.ª negant dari talem descriptionem perfecte et adequate praecisivam, ita co iter Thomistae cum D.º Cait. pluribus locis, et extra excolendus pater Vasquez, et Rubio, quae II.ª sit nostra.

D.º n. pot dari descriptionem entis perfecte, et adequate praecisivam a modis et differentiis; haec D.º i Phil. et D. Th.º pluribus locis, ut citat M. Prado, et pb.º illis omnibus ratio desumpta ex transcendentia entis, q.ª ratio entis transcendit realiter modos, et differentias, sed ratio transcendens nequit praescindi perfecte ab illis, quae transcendit; g.º ratio entis nequit perfecte, et adequate praescindere a modis, et differentiis; ma.ʳ iam probavimus D.ª Scotum, mi.ʳ non pb.ª ex eo, quod transcendat, includitur in illis, quae transcendit, sed ex inclusione in illis n. sequitur praecisio perfecta ab illis, cum potius dicat oppositum, quod est exclusio; g.º ratio entis nequit perfecte praescindi ab iis, quae transcendit.

Ma.ʳ pat., q.ª transcendentia nil aliud nisi summa inclusio, et intima penetratio omnium inferiorum; mi.ʳ v.º pb.ª q.ª id, quod perfecte praescindit, et abstrahit perfecte ab aliquo, n. potest manere inclusum in termino a quo abstractionis; g.º si ratio entis manet inclusa in modis, et differentiis, n. pot ab illis praescindi, l. si praescindatur inclusa numquam manebit; ant. v.º pb.ª coa enim ex dictis pat. implat unum ab alio separari realiter et quod in illo maneat realiter inclusum; g.º similiter implabit omnino per intellectum aliquid separari ab alio, et quod divisum cum illo sit per rationem; coa pot a paritate, q.ª utrius i eadem ratio, et ant. pb.ª q.ª separatio realis est motus quidem realis, sed terminus ad quem motus separationis unius ab alio n. pot manere inclusus in termino a quo, in quo ordine, in quo ab illo separatur; igitur pariformiter motus intellectualis n. pot dicere terminus ad quem, scilicet ratio entis, dummodo maneat inclusus in termino a quo abstractionis, scilicet modi et differentiae.

Haec ratio valde urget Thomistas, et sic assignant varias

solutiones, dicunt 1º. Scotistae ad summum probare hanc rationem, ens abstrahere a completo, et incompleto non posset praescindi, quia ultimas transcendit, non vero conuenit de ente completo.

Sed contra est, quia ens completum transcendit saltem modos constitutiuos decem praedicamentorum; ergo ab illis saltem nequit praescindi, patet haec consequentia, et antecedens probatur supponendo quod dentur decem praedicamenta seu genera supremae diuersa, cuius rationem in quaestione sequenti videbimus, quia praedicamenta sunt primo diuersa, quae se totis differunt, et in nullo conueniunt; ergo non componuntur ex duobus conceptibus, quorum unus alium excludat, alius in aliquo illorum conueniat; tunc sic, quae modus per se verbi gratia constituens substantiam saltem implicite formaliter claudit totum, quod substantia formaliter habet; ergo est ens completum, ac per consequens ens completum transcendit, et similiter de aliis.

Confirmatur, et roboratur, ens constitutum in ratione completi per decem modos praedicamentorum; ergo illos claudit in suo conceptu, ac per consequens nec ab illis potest praescindi; consequentia tenet, et antecedens probatur inter ens ut sic et modos praedicamentorum nihil est quod mediet, per quod in ratione completi constituatur; ergo per illos in ratione completi constituitur.

2º.

respondit noster Thomas cum magistro Ortiz, quod ex haerentia sequitur quod ratio entis solum possit praescindi praecisione positiua, non vero negatiua, quas praecisiones explicat dicendo, quod praecisio positiua est, quae intellectus unum ab alio separat, cum quo cognoscit esse coniunctum; negatiua est; quando intellectus considerat unam rationem cum nihil considerando de inferioribus, et sic ait: quod ratio entis non potest praescindi a suis inferioribus praecisione positiua, quia cum ens sit de essentia modorum, non potest intellectus separare modos ab ente; potest vero praescindi praecisione negatiua, quia licet ens sit de essentia modorum, non tamen modi sunt de essentia entis; unde potest cognosci ratio entis negatiue se habendo ad modos, qui non sunt de eius essentia.

Sed contra est 1º. quia haec solutio in idem incidit, quod impugnat, quod probatur nam praecisio negatiua nihil aliud est, quam conceptus imperfectus

perfectus, seu imperfectus praecisus qui ab omnib. admittitur. q.o si hunc Plano
ad mittit, et alius negat, in idem coincidit, quod impugnat, q.
praecisio negativa e attingentia entis, n attactis differentiis, sed nil aliud
e Deputus entis imperfectus, quem oes assignant, nisi attingentia entis
n attactis diffis. q.o nil aliud explicat praecisio negativa, quam Deputus
entis imperfectus, quem oes admittunt. 2o. impugnatur talis
solutio. q.o illa praesentia entis e mutua totalis et perfecta; q.o si
cut ens includitur in diffis, ita illas includit; q.o ens oblique non
praescindit a modis, et diffis; pb. ant. praesentia entis e omnium maxima
sed ma. e praesentia mutua, quam n mutua; q.o praesentia entis
e mutua. ma. pat, et mi. q.a ma. e relatio mutua, quam n
mutua; coa infertur, et pb. q.o 2do praesentia e mutua totalis et
perfecta. sicut inferiora actu includunt superius, ita superius
oblique l. absolute includit inferiora. 3o. pb. si haec praesen
tia eet n mutua, ita ut ens eet de essa inferiorum, n autem
inferiora, silt, modi, et diffae, eent de essa entis, sequeretur,
quod ens n solum negative, sed etiam positive ab inferiorib. prae
scinderet; consequens ipsi n admittunt; q.o nec debent asserere in
clusionem entis eet n mutuam. pb. seqa. quaelibet res positive pot prae
scindi ab eo, quod n e sibi essale (ut pat in plurib.) sed modi
et diffae n st de essa entis, ut dicunt; q.o pot positive praescin
di ab illis; ma. pat, q.a al praescindit a diffis, q.a n sunt de essa
ipsius alitatis, mi. e doctrina Scotistarum, et coa optime infertur.

2o

pb. Do et assignatur disparitas, in exemplo, quo fidit Sapi.m
Oris, q.a modi, et diffae entis sunt quid intrinsecum ipsi enti, sed
nulla rao pot praescindi ab eo, quod sibi e intrinsecum, alias a se
ipso praescinderet, quod e impossibile; q.o rao entis n pot praescin
dere a modis, et diffis, mi. per se pat, et coa infertur, ma. vo. pb.
q.a modi, et diffae n Dicunt ens tanquam p aliquid extrinsecum

l. extra essentiam entis; ergo per aliquid intrinsecum ipsi enti. Probatur antecedens, si ratio entis esset contracta per aliquid intrinsecum, fieret additio ipsi enti, sed hoc est contra Philosophum, et Divum Thomam; ergo nihil potest addi, quod non sit ens, ergo differentiae non contrahunt illud per aliquid extrinsecum ipsi enti.

Confirmatur hoc, ideo genus, solet, aliter potest praescindi, quia contrahitur per differentias, quae sunt extra eius essentiam, et tanquam per aliquod additamentum; ergo per oppositum, si ratio entis contrahitur per aliquid extra se, vel per aliquod, quod sit additamentum non poterit praescindere a modis et differentiis, patet hoc ex Divo Thoma dicente: enti non potest fieri additio per aliquid, quod sit quasi extranea natura, per modum quo differentia additur generi vel accidens subiecto, quia quaelibet natura essentialiter est ens. Unde probat Philosophus in 3.º metaphysicae, quod ens non potest esse genus: eo quod differentiatur inter genus respectu suarum differentiarum, et ens respectu suarum.

3.º probatur ex analogia entis, quae ut Fonseca definitur Ontologice, ens est analogum ad sua inferiora; ergo non potest ab illis praescindere. Probatur consequentia eo ipso, quod ens sit analogum, includit in suo essentiali conceptu modos, et differentias, sed nihil potest praescindere ab eo, quod essentialiter includit; ergo ens non potest praescindere a modis et differentiis. Probatur maior: analogum in suo essentiali conceptu claudit convenientiam, et diversitatem, sed non potest claudere convenientiam cum diversitate, nisi dicatur[?] simpliciter dicat modos, et differentias; ergo eo ipso, quod sit analogum, ens in suo conceptu includit modos, et differentias. Probatur minor: convenientia, et diversitas conveniunt formaliter a modis, et differentiis; ergo eo ipso, quod includat essentialiter convenientiam et diversitatem, debet includere modos, et differentias, a quibus provenit diversitas, et convenientia.

Si dicas, quod ut aliqua ratio sit analoga, non requiritur quod includat actualem diversitatem, sed sufficit dicere virtualem, seu radicalem, id est, quod petat quantum est ex se descendere ad sua inferiora cum inaequalitate vel diversitate; cum igitur ratio entis licet in se non dicat actualem diversitatem, petat tamen descendere ad sua inferiora, tanquam partem in quo inventa repertum[?] et dependentia,

absoluta

abstracta erit analoga. **S**ed D.a i 1.o ad fundandā univocaonē requi.r quod rao coīs dicat actualē uniatē, et n sufficit, ut sit virtualiter una; g.o ad fundandā analogiā requi.r ut rao coīs analoga claudat in suo Dceptu actualē diversiatē, et n sufficit radicalis .l. virtualis diversitas; pb.r coa, sicut intentio univocaonis fundatur supra uniatē, ita intentio analogiæ fundatur supra uniatē, et diversiatē simul; g.o si ad univocaonē n sufficit virtualis unitas, nec ad analogiā sufficiet virtualis diversitas.

2.o sequeretur ens n ee analogū, sed univocū, hoc e D.a ipsos; g.o 3 solvo; pb.r seq.a q.a virtualis diversitas .l. radicalis n impedit univocaonē, sed 2.a solutionē, dicit diversiatē virtualiter; g.o ex illa sequeretur ens ee univocū; ma.r pb.r rao generica V.g. a.lis dicit virtualē .l. radicalē diversiatē, q.a in ipsa Dtinentur diffæ tanquā in radice, et tamen e univoca; g.o diversitas radicalis n obstat univocaoni.

Nec dicas, quod rao generica habet virtualē diversiatē, quæ e in diffis, et ideo manet inse univoca at v.o rao entis e radix diversiatis, quæ e in rae ipsa coi, et sic e analoga = **N**a in D.a e, q.a si illa diversitas e in rae coi, g.o rao coīs n pot ab illa diversiate præscindi; pb.r coa, ideo rao coīs a.lis præscindit à diversiate diffarū, q.a talis diversitas n e in rae coi, sed inter ipsas diffas; g.o si diversitas modorū e in ipsa rae coi entis, ab illa n pot præscindi.

2.o faut D.a q.a diversitas modorū entis e ipsa rae coi, ut dicunt Dtrarij, g.o e diversitas actualis et essentialis enti in coi, g.o in illa rae n e unitas simpliciter, sed tantū 2.m quid; g.o rao præcisa erit una 2.m quid quod ad mittunt oes, pb.r coa 1.a in rae generica, q.a diversitas e in diffis, e potentialis; g.o si in rae coi entis e diversitas, erit actualis in rae coi.

§us. 2us.

Solvuntur arguta contrarie sententie.

Relictis D. Th.e autoritatib. que solu pbāt dari conceptu explitu et imperfectu entis prescindente àmodis, quē nos concedimus, ut videri ē apud autores, unde cai 1°. arg. fundate sententie contrarie, quia ad perfectu conceptu alicuius rei, illi q. adequatu ri requiritur, quod in illo includantur, ea que ri sunt de conceptu essali talis ri, sed de conceptu essali entis ri ri modi et diffe. q. pot dari conceptu pfectu, et adequatu entis prescindens amodis, et diffis; ma.ª ē certa, et pb.º mi.r qa ens fuit impositu ad significandu ēē in coi, ri v.º substia, aut acciden, ut expenta detatg g.º de conceptu essali entis ri ri modi, et diffe hinc etiā, q.ª id, quod ē prius ri pot continere id quod ē posterius, sed ens ē prius modis, et diffis en nāa sua ri si de essali conceptu entis P.ª m.ri id ē prius altero, àquo ri valet subsistendi cōa, sed ri valet abente ad modos, ut ri valet ens, g.º substia, bene autē ē D.º ē subsa, g.º ē ens; g.º ens ē prius modis ē diffis.

Rei. ad hoc argutu d.ª ma.ª ceq.do mi.m ad p.m pb.m disg.º aēs. ens fuit impositu ad significandu ēē in coi, et ri substiam l. accidens, immediate, et explicitè, c.do aēs. mediate, et implitē g.º aēs. q.º verū ē, quod id, quod explitē significatur p nomen ens, ē ēē, sed mediate et implitē, significatur ōē id quod habet ēē, seu lag entis partipat, et cū ri detur modus, et diffa ri partipans lag entis, inde ē, quod in conceptu implito entis assumuntur modi, et diffe.

Ad 2am. disg.º ma.m id, quod ē prius ri pot continere id, quod posterius ē, si sit prius tam quoad explitu quam quod ad implitu c.do ma.m si sit prius solū quoad explitu g.º ma.m et disg.º mi.r eodē modo, et ad pb.m dico, quod ut ri valeat cōa abente ad modos, sufficit, quod ens sit prius quoad explitu modos, quos in confuso continet, q.ª ut dicitur in summulis, ri ē bona cōa à confusa addeterata, et sicut ri valet abente, quod continet modos in confuso ad ipsos modos determata, ut autē ens contineat modos in

confuso

Divisio, sufficit praecisio imperfecta entis, imo nec ista est necessaria, non enim valet est canis, ergo latrabilis, licet canis non praescindat, nec imperfecte ab illis, quae signat. 2° arg. Deitas ratione nominis Dei ng ex eo, quod ens sit transcendens, non sequitur, ut non possit praescindi à modis, et differentiis: ergo illa ratio non probat; prob. ant. ex eo, quod ens sit transcendens sequitur, quod sit de essentia modorum illorum quae distinguat, et de illis praedicetur, non vero sequitur, quod modi, et differentiae sint de essentiali constitutione entis, ergo ex transcendentia non sequitur, ens non posse praescindi à modis, et differentiis: conseq. patet, quia quaelibet res potest dividi, sine eo quod non est de essentiali constitutivo illius, ant. prob. 1° quia ex eo, quod essentia Dei sit de conceptu relationis, in illis quae actualiter includatur non sequitur, quod ipsae relationes actu includantur in essentia Dei ut ait D. Thomas 1. p. quaest. 33. art. 3. ad 1.

Ad 1. quod dicendum, quod essentia absolute dicta 2° ordinis intelligitur natura personae, quam prima, quae includuntur + intelligitur enim persona patris prius intelligi Deus, sed non e converso, sed non est maior ratio transcendentia entis, et inclusio ipsius in inferioribus quam essentia Dei in relationibus ergo ex eo quod ens includatur in modis, et differentiis, non sequitur quod modi, et differentiae includantur in ente.

2° prob. ant. quia etiam si homo, verbi gratia, alius includatur in specie, verbi gratia, in homine, tamen potest dividi alius non concepto homine, quia homo non est de essentiali conceptu alius, ergo similiter licet ens includatur in modis, et differentiis, non tamen modi, et differentiae includuntur in ente.

Resp. neg. 2do ant. ad prob. neg. ant. et ad 1. prob. dicendum est, quod licet inadequate, et quoad explicitum essentia Dei sit de conceptu relationis, et relationes non sint de conceptu essentiae, tamen quoad implicitum essentia est de conceptu relationis, et relationes de conceptu essentiae, quod docet Caiet., Vasquez, S. Thomas et quoque communis Thomistarum unde dicimus idem de essentia Dei ac de ente qua simpliciter talis paritas est probabilis, potius quam solidis. Ad 2. prob. D.

tat id°. ex dictis inter probandum Nostram D^nem. q. a^a. al. n. praescindit ab hoc, 2us quod dicit alitatem, sed 2us quod dicit differentiam, quae e extra conceptum generis, cum v°. n. sit aliqua differentia l. modus, qui sit extra conceptum entis, q.^a n. e modus, qui essaliter n. sit ens; inde e cum n. possit praescindi à modis et differentiis.

Si dicas, modi, et differentiae n. possunt ee de Distributivo essali entis; g°. pot abillis praescindere, ergo si sit transcendens. prob^r. ant. si essent de Distributivo essali illius, l. essent ut Distituentes. l. ut dividentes illud, sed neutro modo sunt; g°. prob^r. min^r. quoad 1^m. pag, q^a ens n. dicit aliquem gradum cum g°. n. habet aliquam partem Distributivam, et aliam, g°. nihil Distributivum oppositum, sed modi, et differentiae opponuntur; g°. n. possunt Distituere ens. Quoad 2^m. pag pat ma^r. q^a quod dividit e extra conceptum rei divisae; g°. si modi dividunt ens, supponunt conceptum essalem entis. Ad hoc

ria sup^r. quod ens cum sit analogum potest Distitui per modos oppositos 2us. quod habent unitatem proportionalem, et 2us quid, sic g°. n. dicit unum gradum praecisum abillis, et licet modi quatenus implicite Distituuntur in eo te Distituant ens, et n. dividant illud, possunt tamen dividere ens, 2us. quod per ipsos Distrahitur explicite ens; unde 2us diversas consideraones modi, et differentiae ii differentiae Distituentes, et dividentes ens. 3°. arg^r. D^a. rag

ultimam, nam licet ens sit analogum, adhuc pot praescindi à modis et differentiis; g°. ex analogia n. sequi^r. dari conceptum praecisum entis, Prob^r. ant. ergo si ens praescindatur à modis, et differentiis, adhuc petit descendere cum inaequalitate ad inferiora; g°. ergo si praescindatur pot analogum manere; prob^r. ant. ergo si praescindatur, manet transcendens formaliter per modos, et differentias, et similiter petit participari ab uno cum dependentia ab alio; g°. petit descendere cum inaequalitate.

Dfratur hoc, cum in illo conceptu praeciso, si dari^r. exigeret modos, sed hoc sufficit, ut habeat actualem divisiatem; g°. ergo sufficit, ut sit analogum; prob^r. mi^r. anima rationalis P^i. separata ànima, dis qui^r. ab anima Pauli, per hoc praecise, quod exigat materiam; g°. similiter

actuali.^2

actualiter ens habebit diversitatem per hoc, quod exigat modos. **R**esp.^a^

quod in illa hypothesi esset transcendens, et si esset transcendens, esset transcendens, ut supponunt contrarij, non esset quantitas transcendentia sine contractione per passione, ut diximus in quaest. D.^ti^ et sic si supponunt ens physicum si potest manere ens transcendens, unde argumentum nil probat. **A**d confirmationem dicitur, quod anima P.^i^ respicit suas mag. ut terminos adequatos, et sic opposite dicitur ab anima Pauli, per hoc quod illas respiciat, at v.^o^ ens non respicit substantiam, et accidens ut terminos adequatos, sed ut adequatos, et sic ex illorum respectu non potest habere diversitatem. **S**i contra dicas, sufficit, quod ens exigat modos, ut terminos inadequatos, ut in suo conceptu diversitatem actualem habeat; ergo solutio est nulla, probatur ant. sufficit, quod substantia dicat ordinem ad partes quantitatis, tanquam ad terminos inadequatos, ut habeat in se diversitatem partium, ut probabiliter tenent Th.^ae^ ergo similiter.

Resp.^a^ quod in ista sententia substantia convenit formaliter habere partes distinctas, et ordo ad partes quantitatis solum est conditio necessaria at v.^o^ diversitas in conceptu entis formaliter provenit a modis, unde ut actualiter in illo reperiatur, actualiter in illo modi debent includi, et habet instantiam in illa quantitate respectu extentionis substantiae quae extentio substantiae formaliter provenit a quantitate, et non tanquam a conditione, non potest substantia formaliter extensa denominari, nisi actualiter sit sub quantitate, sic in nostro casu. **4.º** arg.^i^ si modi, et differentiae essent de conceptu essentiali entis, ubicumque inveniretur ens, invenirentur modi, et differentiae, sed hoc est falsum, ergo modi, et differentiae non sunt de conceptu essentiali entis; min.^or^ prob.^r^ ens descendit ad substantiam, et non descendit ad accidens; ergo ubi cumque reperitur ens, non reperiuntur modi. **D**istinguo.^r^ hoc; quia ens vere praedicatur de substantia, sed sine modus essendi in alio esset

de Dceptu essali entis, ñ vere prædicatur de substa. g.º idq quod prius pb.º mi.ª si modus essendi in alio esset de Dceptu essali entis, dicendo ens prædicari de substa, prædica de illa modus essendi in alio; sed hoc ñ pot dici, alias prædicatus clauderet essaliter aliquid repugnans subiecto; g.º modus essendi in alio ñ ẽ de Dceptu essali entis. pb.º ma.ª q.ª tunc bene infertur substa ẽ ens, ens ẽ accidens, g.º substa ẽ accidens, 2.ª regula prædicamentalis, quum quippiam de quopiam &.ª g.º si ens prædicatur de substa, de illa prædicatur modus essendi in alio.

Resp.ª

dist.º ma.m si modi, et diffæ essent de Dceptu essali entis, de Dceptu adequato, quia inadequato D.do ma.m si essent de Dceptu adequato = codus g.º ad pb.m dist.º ans. ens descendit ad substam, et ñ descendit modus essendi in alio, descendit ad substam adequate, et totaliter g.º = ans. inadequate D.do ans. q.do nanq.º ens descendit ad substam, ñ descendit 2.m totum Dceptum, sed tantum 2.m quod dicit modum essendi per se et sic ñ descendit modus essendi in alio, q.ª hic tantum pertinet ad adequatum Dceptum entis.

Et hoc pat in essa D.ª quæ simpl.r ẽ una, tamen multiplex ẽ virtual.r ob relationes, quas actu includit, descendit solum inadequate ad quamlib. personam D.ª unde et si de essa illius paternitas sit, et ipsa essa de essa filij, paternitas tamen de essa filij ñ ẽ, q.ª quod in illis facit virtualis, et eminentialis distio, facit in analogo diversitas fialis, et p hoc ad Dceptum.

Sed

D.ª ẽ 1.º q.ª ratio cois entis ñ pot ñ descendere ad substam 2.m adequatum Dceptum; g.º si pro sic ñ dicit modum essendi in alio, talis modus ñ ẽ de essali Dceptutivo entis, pb.º ans. ratio entis ẽ simplicissima nulla admittens Dpositiones partium; g.º q.do descendit ad substam adequate descendit.

2.º replabis, ens ñ descendit ad substam, ut equale ad equale; sed ut superius ad inferius, sed ñ pot ẽẽ superius nisi quatenus dicat aliquid præter substam; g.º q.do descendit ad illam aliquid

quid afirat propter modum essendi per se, quo adequate, et non inadequate descendit.

R[esponde]o ad 1.um neg. ant. ad prob. dist. ant. quo cong[ruentia] quia simplicitas non tollit, quod ens aliqua descendat sub conceptu suo inadequatus, et non adequate descendat, ut pat[et] in exemplo ens prius posito.

Ad 2.m dicendum quod ad hoc ut ens descendat ut superius respectu substantiae sufficit, quod quantum ad implicitum dicat convenientiam proportionalem, quam in hoc entis habent substantia, et accidens, licet quoad explicitum tantum dicat modum essendi per se, hoc enim illa explicita se extendit ad substantiam, et accidens prout in illa conveniunt, et sic aliquid dicit superius ad substantiam.

Sed dices sufficit, quod quantum ad implicitum ens dicat modum essendi in alio ut non possit praedicari de substantia, quia si praedicaretur, neque implicite, neque explicite dicit modum essendi in alio, prob. ant. haec propositio est falsa, homo est universale, quia praedicatum dicit aliquid repugnans subiecto, sed si ens quando praedicatur de substantia, diceret implicite modum essendi in alio, praedicaretur de substantia aliquid repugnans illi; quo in tali casu non pot[est] praedicari de substantia, et alias quia talis praedicatio est formalis, et non identica; quo aliquid dicit praeter substantiam; quo dicit modum essendi in alio quia non est aliud quod dicatur.

R[esponde]o neg. ant. ad prob. dist. maj. haec propositio est falsa, quia praedicatum dicit aliquid repugnans subiecto, quod dicit explicite, et per modum collectionis conc[edo] maj. si diceret implicite, et in confuso neg. maj. unde illud praedicatum universale dicit quoad explicitum collectionem omnium rerum, quae homini repugnat, at vero ens non dicit modum essendi in alio explicite, et per modum collectionis, sed implicite et in confuso et sic potest praedicari ens explicite de substantia dicendo, substantia est ens sine eo quod praedicetur modus essendi in alio.

Ad 2.m dico quod illa propositio substantia est ens, non est identica, sed formalis, quia alicui quoad =

explitu enim illud dicat conceptus inadequatus entis, scilicet esse per se, quia substantia et praedicatus debent prioris supponere, tamen quoad implicitum dicit l[illegible] dendi, in qua perfectionantur, et 2.us quod conveniunt substantia et accidens et ita una primo facit hunc sensum substantia habet esse per se, et similiter dicitur accidens habet esse in alio, et cum quantum ad explicitum dicat illud esse, est praedicatio formalis, et non identica, et hoc modo quantitas analoga descendit inferioribus, scilicet quantum ad explicitum dicendo conceptus inadequatus illius, de quo praedicatur, et quantum ad implicitum dicendo perfectiones, quae habent extrema, sed inferiora talis logi.

9.o argi. ens est objectum intellectus et metaphysicae, quia perfecte ab inferioribus obiectum potest praescindi, probatur consequentia, eo ipso quod sit objectum intellectus et metaphysicae debent esse simpliciter unum, quia perfecte praescindunt ab suis inferioribus, probatur antecedens unitas scientiae sumitur ab unitate obiecti, sed intellectus est una potentia simpliciter et metaphysica est simpliciter una scientia, quia talis unitas est ab obiecto simpliciter uno, ita quod ens, quod est objectum tam intellectus, quam metaphysicae, erit unum ens simpliciter.

Ro. distinguo antecedens, negando consequentiam ad probationem distinguo antecedens, debet esse simpliciter unum 2.us se, et ut quod, concedo antecedens, ut quo distinguo antecedens ad cuius probationem distinguo maiorem unitas scientiae desumitur ab unitate obiecti, ut quo considerati concedo maiorem considerati ut quod nego maiorem quia ens potest considerari ut quod, id est 2.us se, et prout respicit sua inferiora; et sic nunquam est unum simpliciter potest etiam considerari ut quo, et ut est ratio superior, seu ratio formalis scientiae, et hoc modo habet unitatem simpliciter ad eum modum quo anima rationalis ut quod est spiritualis, et tamen potest dare esse corporeum, et corporea ut quo, ita ens quod dat esse, seu specificat unum scientiae potest esse unum simpliciter et 2.us se, licet non sit unum, nisi [illegible] quid,

Sed dices est 1.o non potest ens 1.o dare unitatem scientiae sine se, et ut quod illud non habet, quia dicitur unitatem in se, et ut quod est unum, probatur antecedens nulla causa potest dare id, quod in se non habet quia non potest ens dare unitatem, si in se illud non habet = 2.o quia ut

ex solutione

ex ratione distat, ens prout respicit intra se unum simpliciter non obstan te quod 2º se non sit unum; quia sicut potuit ens procindi ab infra non obstante quod non sit unum 2º se, probatur consequentia, tunc respicit entitatem in tali ratione procisam quia prout sit habebit unitatem simpliciter, li cet absolute illam non habeat.

Ad 1um. respondetur negando consequentiam, ad probationem dico quia antecedens nulla causa potest dare id, quod in se non habet, si non habeat ut causa formaliter est secundo antecedens si causa ut causa est, et non habeat 2º illud quod materialiter se habet ad talem causam quia antecedens, itaque ut aliqua causa praebeat id, quod praestat effectum, sufficit quod illud contine at, ut causa formaliter est, licet non contineat illud 2º id, quod materialiter se habet ad talem causam.

Ex quo non speciat potentia, nec est eius causa formalis extrinseca 2º totum, quod dicit de implicito, et explicito, sed tantum 2º illam considerationem explicitam scilicet convenientiam quae dicit ratio entis, et hoc modo habet unitatem simpliciter, licet 2º se non habeat talem unitatem quia hoc de materiali se habet, ad specificandam potentiam scilicet hanc, et ideo non obstat, ut ens 2º illam explicitam rationem, quae formalis est respectu huius, et potentia habeat unitatem simpliciter, illam quae praestat potentiam scilicet hanc.

Si dicas, illa convenientia et unitas entis tantum est unitas 2º quid, et proportionalis; quia prout respi cit potentiam non potest esse unitas simpliciter = **R**espondetur quod illa unitas est talis 2º quid respectu entis absolute considerati, quia ut sic respicit di versitatem, et illam includit; at vero respectu potentiae illa convenientia est talis sim pliciter, quia potentia solum respicit convenientiam entis, non respiciendo diver sitatem, et sic cum respectu potentiae sit pura convenientia sine diversitate est unitas simpliciter.

Si 2º. dicas, haec unitas est passio entis; quia debet sequi ad rationem implicitam entis; quia si ens simpliciter non habet unitatem, neque explicite illam habebit scilicet est consequentia absurdum = **R**espondetur quod unitas, quae est passio entis est unitas transcendentalis, et haec est unitas 2º quid in entis at vero unitas, quae tribuit ens huic scilicet potentiae est unitas formalis, quae de

sumit abilla ratione explicita divinitatis, sub qua attingitur ens ab habitu l. potentia. Ad 2am. replicam argumenti, distinguo antecedens, nego consequentiam, ad probationem dico quod ens in ratione objecti praecisi respicit ea, quae sit praecisio, illa inferiora et cum non posit non includi inferioribus hinc sit, ut non posit hoc modo habere unitatem, at vero scientia non videret ens 2ae. ordinis, quae dicit ad inferiora, sed 2us. divinitatis explicitae, quae dicit specificative, et sic hoc modo est unum, non vero ut obiectum praecisum. Arguitur Ultimo, ille conceptus objectivus entis non includit actu, neque sibi identificat omne ens, ergo praescindit talis ab aliquo ente inferiori; probatur antecedens. conceptus objectivus non includit conceptum formalem, seu actionem intellectus, qua dispicitur ergo non includit omne ens. probatur antecedens. nulla actio identificat sibi suam rationem formalem specificativam; ergo ratio entis specificans illam actionem, non sibi identificat suum conceptum formalem; ergo similiter illud objectum non identificabit modos, et differentias.

Dispatur, quia potest aliqua actio causare aliquam rationem 2us. unam formalitatem, et non 2us. aliam realiter identificatam cum tali re, ut patet in entitate peccati, et ipso peccato, Deus enim causat entitatem peccati, et non deformitatem, etiamsi entitas, et defectus identificentur; ergo similiter intellectus attingere poterit ens sine modis, et non ens transcendat modos.

Respondeo negando 2do antecedens. ad probationem etiam nego antecedens, ad cuius probationem distinguo antecedens nulla actio identificat suam rationem formalem specificativam, quatenus specificativa est, et explicite concedo antecedens. 2us. implicite rationem entis, nego antecedens. identificat enim hoc modo illam, ut patet in Deo, cuius objectum specificativum est Divina essentia, quae quidem ab illo solum penitus implicitum, et explicitum distinguitur sic similiter in ente, quia ratio formalis specificativa, ut talis distinguitur ab actione, non tamen in esse entis, quod est implicitum; dicit enim duo rationem formalem specificandi, et in hoc est una, et distincta, et dicit rationem entis per ... ad sua inferiora natura, et in hoc habet omnia, rationem conceptus formalis, quae obtinuit, divinitatis quia ... in esse entis, quod patet in vero, specificat

enim

viz p̄og intis, d. ē patio entis in quo oīa includuntur, imò et ipsū intis.

Ad 3ᵃᵐ praz respᵒ. quod Deus creando malu, et entitatē peccati, n̄ tamen creat maliciā, qᵃ malicia ē extra exferā Dⁱ. causalitatis, at vᵒ. sub exfera rationis intis continentur ta ens, quā modi

Queᵒ. 12ᵃ. de prædicamentis in coī.

Artᵘˢ. Vnicᵘˢ.

Quid sit prædicamentū, et quot, et quid requiratur, ut sit in prædicamento?

§ 1ᵘˢ.

1ᵃ. pars explatur.

Iā ad prædicamenta accedimus, quæ in multorū sᵃ. ad logā de illis tractare n̄ pertinet, qᵃ n̄ entia realia, sed nos cū aliis ad illas dicimus pertinere, ut sunt subiectū, seu mā 2ᵉ. intentionis, et qᵃ logā tractat de 2ⁱˢ. intentionib. adiunctis primis, ideo ut plenā notā demus doctrinæ logæ, de illis nunc sequiᵗ. agere, ē qᵒ. prædicamentū, idē ac in Græco Categoria, seu ordinatio, latine dicitur, id quod de aliquo prædicatur, et sic definiᵗ. Prædicamentū ē prædicatorū coordinatio, in qua superiora de inferiorib. quidditative prædicantur; vᵍ. qᵃ coordinatio prædicamenti substᵉ ē corpus, vivens, al, hō, Pᵘˢ. et sic de alis prædicamentis.

Hoc supp. circa numerū prædicatorum varie fuerunt antiquorū ss. alii etiā, alii duo, alii tres, put sibi videatur numerū eorū assignabant; hi vᵒ. temporib. contra accepitur apud oēs christ. sᵃ. distinientes tantū decē prædicamenta, scilt, substā, quantitatē, qualitatē, relatioē, actionē, passioē, situ, ubi, qñ, et habere, quæ oīa continentur in hoc disticho.

Arbor sis magnus, philosophiæ pater prædicatione fatigatur.
Extitit in templo ordine infidatus.

Sufficientia huius divisionis pbᵗ. ratioē D. Th. quæ ē talis; prædicamenta n̄ coordinationes essentiales prædicatorum à supremo usq. ad infimū per

dicuntur de 1ª. subsita, sed tantum sunt decem modi coordinandi praedicata
gº sunt tantum decem praedicamenta, pbº. mi. quidquid dicitur de 1ª subsita
l. praedicatur subsitalite l. accidentaliter, si subsitaliter expectat ad prae
dicamentum subsitae, si accidentaliter l. est praedicatum intrinsecum l. extrinsecum, si in
trinsecum l. absolutum l. relativum, si absolutum l. conveniat rei mag extendendo partes, et sic pertinet ad praedicamentum quantitatis l. convenit rei
sic coalificando dispositiones et sic est qualitas, si vº. sit praedicatum intrinsecum relativum constituit relationem.

S. Si est praedicatum absolutum conveniens denominat causam agentem, ut aliquid ab illa diminans, et sic est actio l.
denominat id, quod immediatur ab efficiente per talem actionem et
sic est passio, l. est denominatio ab aliquo tanquam a mensura loci et sic
est ubi, l. est denominatio 2ª. diversa ponens partes in loco, et sic
situs, si est mensura durationis et temporis constituit gdo. et tandem
si denominatio proveniat ab aliquo exterius sibi adiacente, et sic est
habitus, sed non possunt dari plures l. pauciores modi praedicandi;
gº tantum sunt decem coordinationes, seu praedicamenta.

S; Dª. i 1º.
dantur plura praedicamenta quam decem; gº. pbª. ant. dispe tam subs
tantes, quam accidentales sunt entia realia et similiter puncta, et
entia supernatia gratia, charitas &. et tamen haec non ponun
tur in praedicamento aliquo; gº. alia dantur propter dicta.

Rex.
quod disp. ut quid incompletum, ponuntur indirecte et ad latus, non directe
sicut ponuntur species, quare sic dispe, et eadem ratione puncta, ut aliquid in
completum trahitur quantitatis l. ut puncta ad eius praedicamentum reducitur et simil.
qualitates supernaturales ponuntur directe in praedicamento si sint completae, si vº.
incompletae sint, reductive; sicut denaalib. dicimus, et ratione tradit Prado in
loga. F.S. Dº. qª. si qualitates compositae ex genere et dispa, unde non est ratio
cur a praedicamento excludatur, neque excessus in nobilitate l. modo essendi
tantum est dispa materialis, quoad intentum constituentium praedicamenta.

S; 2º. di.

praedicamenta

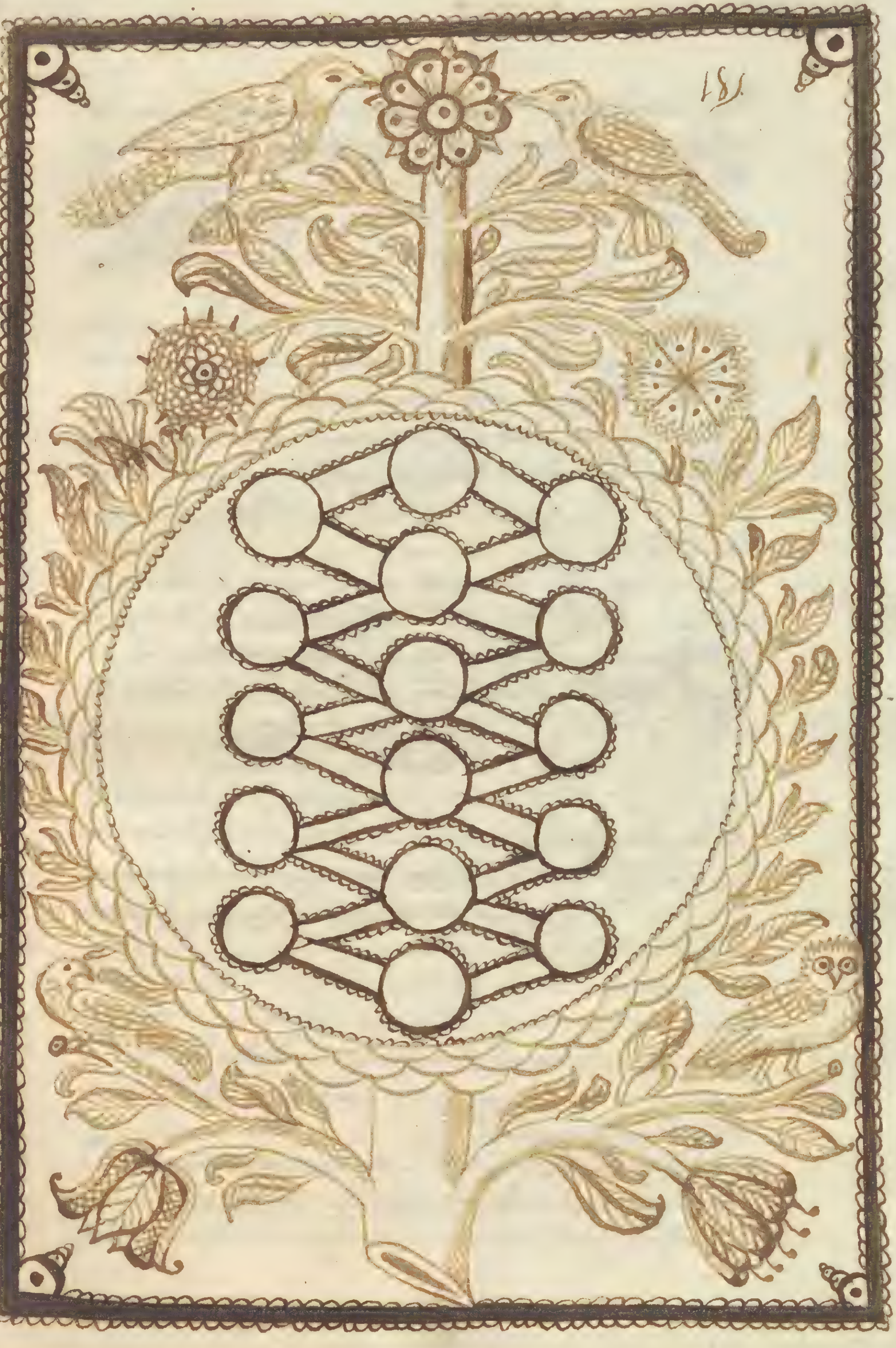
pramenta ii pauciora, quę decę; g.° pb.° ant. tantu ii duo modi essendi, scilt, substaliter, et acidaliter; g.° ii tantu duo modi prandi, scilt, acidentaliter, et substaliter; g.° erunt tantu duo pramenta, scilt, substa, et acidens Resp. neg.° ant. ad pb.m dicimus, quod tantu generice, licet sint duo modi prandi, tamen specice sunt decę asignati; vnde disg.° C. g.° ii duo modi prandi generici C.° cog, specice g.° l. disg.° sunt duo quatenus Conveniunt in rae analoga entis C.° quatenus hęc rao diversimode participatur ab inferiobus g.° cog.

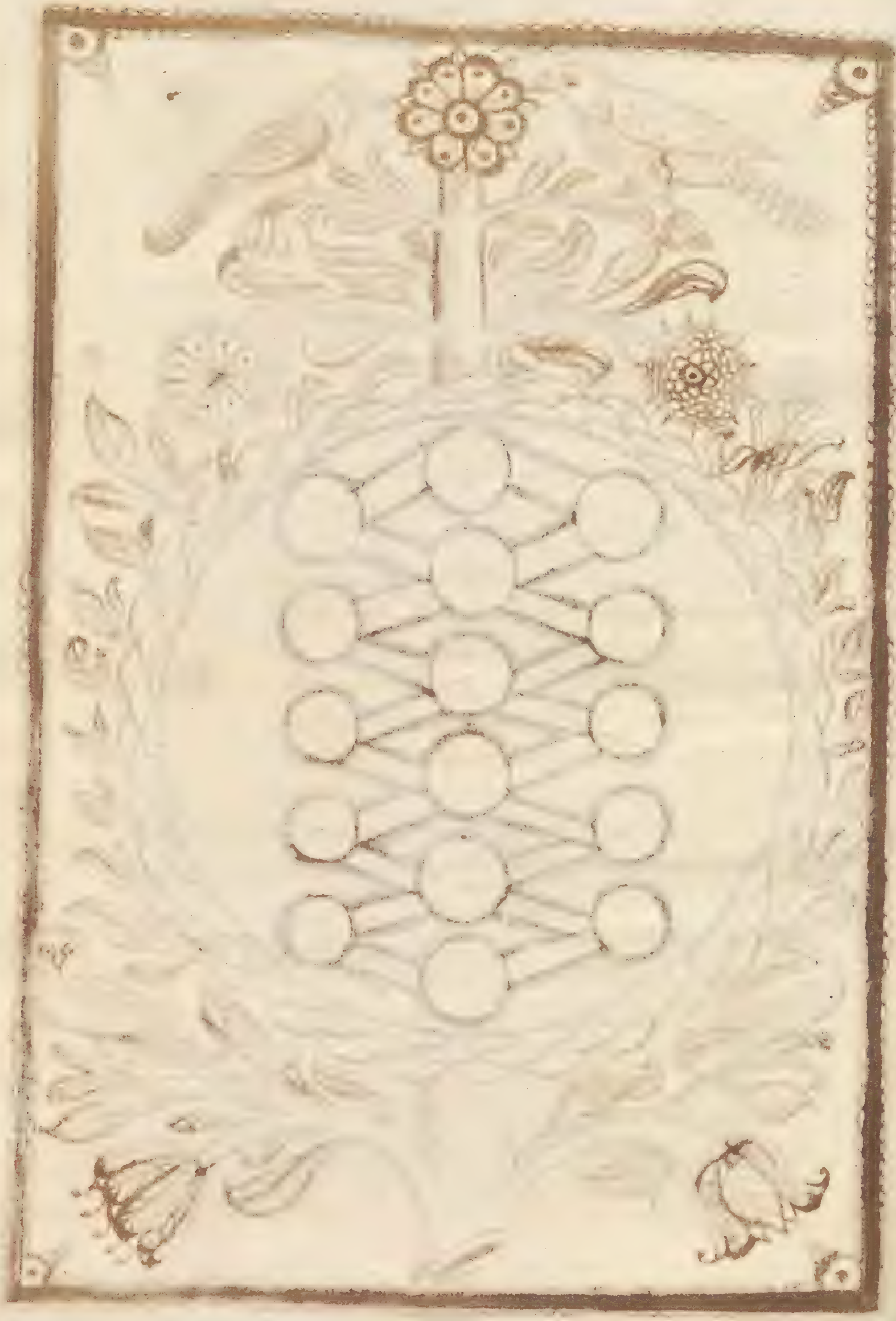
§us 2us

Vltima pars declara.x

Supponendum e, quod aliquid tripliter pot pertinere ad pramentum l. directe, et p se, vt species. l. indirecte, seu ad latus, vt dispa. l. reductive, vt post pramenta; directe, et p se ad pramentum substę pertinent Concreta. substalia; ad pramenta v.° acidalia p se pertinent Concreta acidalia, et abstracta substalia; indirecte, seu ad latus pertinent differę, et oia, quę Cstituunt. l. dividunt ea, quę p se ponunt.r in pramento. Reductive v.° ponuntur ea, quę aliquomodo pertinent ad ea, quę p se ponunt.r in pramento, et sic pars integrales in Cpleta phisica puncta &c. ponunt.r in pramento, in quo ponitur totum, simil.r pribaones, et negaones reducuntur ad pramenta, ad quę pertinent formę, qq.u pribant; vt autem hoc percipiatur, ponitur in arbore pramentali, quę e infra

Vt autz aliqui directè in pramento ponantur, requiruntur seqlentes Ↄditiones, sclt, quod sit ens p se, simplex, vniuocu, finitu, Ↄpletu; 1º. requir. quod si ens p se, q. entia p accidens n dicunt vnu esse, sed plures; q. sunt plura genera, et plures difz; g. n ponunt in eodz pramento collocari, neq ad vnu pertinere.

2º. quod sit simplex, seu inↃplexu, q. Ↄplexa n dicunt vnu naq, sed plures. = 3º. quod sit vniuocu, q. equiuoca n dicunt vnu lāz, seu naq, sed plures, et simul analoga, q. implitè dicunt plura; g. idz quod prius. 4º. quod sit finitu, q. quod ponitur in pramento, debet habere genus, et difz; g. qd ponitur directè e species, quæ ex his Ↄstat, sed solu ens finitu habet genus, et difz; g. ens finitu ponitur in pramento.

5º. debet ēē ens Ↄpletu, seu totu, q. id, quod ponitur in pramento, praluit vt superius de inferioribus quidditatiuè, partes v. n respiciunt inferiora, deqq. prærentur, sed pgrime totu, quod Ↄponunt, respiciunt. vnde tantu reductiuè pertinent ad illud pramentu, ad quod totu, quod Ↄponunt, pertinet.

3terq. dicimus, pramenta n distingui entitatiuè. l. distinctione rea, sed tantu distinctione reali fali; pbat hoc seq. quoad 1am. pāz 1º q. 2u. philu cap. de quantitate, pōt vnu, et idz ens indiuersu pramentis collocari, sed hoc intelligitur de vno, et eodz entitatiuè diuersas raes fales subeunte; g. pramenta n distinguuntur entitatiuè.

2º. q. actio, et pāo n sunt distinctæ entitates, et tamen sunt, et Ↄstituunt diuersa pramenta; g. n oia pramenta entitatiuè distinguntur; mi. cu cōo tenent, et ma. pbat, q. 2u. D. Thom. actio, et pāo identificantur cu motu in eadz entitate, vt tenet 3º. ficiorum; g. ma. e vera.

2a. pars etiā pbat, q. 2u. D. Thom. ~~actio, et pāo~~ pramenta sunt 1º. diuersa, hoc e, seipsis differunt et ex hoc sic arg. quæ se ipsis differunt seclusa operaone intus, sunt ~~distin~~ dista realiter, sed pramenta seipsis differunt; g. differunt =

realiter seclusa operaone intus, pb. ma. quę se ipsis diferunt, n indigent actione int(ellectus), vt disguantur; g.º diferunt realiter. pb. ans. quę seipsis diferunt, diferunt p se, & n. disra aliqua dista sed sunt in se entia realia. g.º diferunt realiter & n. lae; ma. pat q.ª quę seipsis diferunt, ii ipsi laes diferendi actu, seu pua ipsa actualy distionis; g.º n. diferunt disra dista. 3.ª pars sig pat, nq dictio pratorz desumitur penes gradus diversos entita tis, vt diximus, sed quę disguntur penes diversos gradus entita tis debent disgui realiter fraliter. g.º pramenta disguntur realiter fraliter; pb. mi. q.ª quę disguntur p diversos modos essendi, diversos gradus perfectionis debent habere, sed ex hoc, quod dicant perfectionz dista, debent fraliter disgui; g.º mi. ē vera

Ques.º 13.ª de substa.

Art.us 1.us

Quęnam sit rāo, ostitutiua substę, & quas ppriates habeat?

§.us 1.us

Prima pars resolui.r

Non loquimur de substa, quatenus idē ē, ac esā rei, sicut acipi.r in disone vniocy, & equivocorz nec de substa put oprehendit tam finita, quę infinita, q.ª infinita n. ptinet ad pramentu, vt videbimus, sed de substa finita, & opleta, quę habet esse in se absq. depentia ab alio vt asubto, & hęc pramentum hoc ter ostituit, sic q. definitur, ē quę ompetit subsistere & existere oplete, substare oibus aliis, seu ē ens, cui debetur esse p se ita D. Th.s

Cui osonat alia asignata à Damasceno scilt, substa ē ens res p se existens, nec indigens altero ad ostitam, quę defiones n. ii quiditatiuę, sed discriptiuę, q.ª dantur p subsistere, & substare, quę sunt

actus

actus accidentales subiecti; nulla enim essentialis definitio potest subiecti assignari, quia cum sit genus supremum, non potest illi assignari definitio, quae constet ex genere et differentia, alias illud non esset supremum respectu subiecti.

His suppositis in substantia sunt tria, scilicet, esse per se, non esse in alio, et substare accidentibus; illud autem quod est per se, dupliciter accipitur. 1. prout contraponitur ad esse per accidens, et sic non sumitur in praesenti, quia etiam accidens habet hoc modo esse per se. 2. ut contraponitur ad esse per aliud, sed nec modo isto accipitur hic, quia solus Deus non habet esse per aliud, omne autem ens creatum habet esse per aliud. 3. potest sumi, ut contraponitur ad esse in alio, et hoc modo sumitur in praesenti, et inquiritur, quodnam ex illis tribus, quae in substantia reperiuntur, sit esse per se, non esse in alio, et substare accidentibus sit ratio constitutiva substantiae?

Dico:

Est ratio constitutiva substantiae, ut pertinet ad praedicamentum hoc, est esse ens, cui debetur esse per se; hanc docet S. Thomas loco superius citato, ubi ait: substantia est ens, cui debetur esse per se, dicitur autem cui debetur, ut intelligatur, quod de ratione constitutiva substantiae non est actualis existentia, sed aptitudinalis; eo modo, quo de ratione accidentis est aptitudinalis inhaerentia, non actualis. Dictum nostrum probatur 1° quia substantia non potest constitui per non esse in alio, substantia enim est ens positivum; ergo non potest constitui per negationem; probatur consequentia, quia constitutivum alicuius rei tale est, qualis est res constituta, sed res constituta est quid positivum; ergo et constitutivum erit quid positivum; ergo non quid negativum.

Quod autem nec sit ratio constitutiva substantiae substare accidentibus patet, quia prius constituitur unaquaeque res in ordine ad se et intra se, quam in ordine ad aliud, sed prius supponitur substantia habere esse, quam aliud substare; ergo hoc quod est substare non est constitutivum substantiae; minor probatur, quia prius est, quod aliqua res sit in se, quam quod alia substineat; ergo 1a consequentia probatur. Id

quod f.º in aliqua re inuenitur, & intelligi.r e eius esse, & n illud, quod supponit, sed substare accidentia qæ supponit in substa esse; q.º substa p hoc n Distituitur.

Ex hoc pb.r D.º nostra ꝙalitua q.a p ee p se disquit. substa ab alijs prædicamentijs; q.º e la Distinctiua ipsius pat esse, q.a distinctiua alicuius rei e eius Distitutiua, ans autẽ pb.r q.a nullo modo pot accidentibus Dpetere ee talis esse, cui debeatur ee p se; q.º in hoc disquit. substa ab alijs accidentib.

Neque insistes in accidentib. altaris, quæ existunt p se, quidẽ n existunt in subiecto = q.º in D.ᵃ e, q.a licet accidentia in sacramento Eucaristiæ sine subiecto existant, n tamen existunt, vt id, cui debetur ee p se, quod e Distitutiuum substæ, sed potius ipsi manent cum sua esse, quia habent ordinem ad essendum in alio, illum q. dicunt ad substam, licet actualiter ei n inhæreant, vnde licet habeant modum substæ n tamen lam constitutiuum illius, selt, ee talis naturæ, cui debetur ee p se.

Arg.r 1.º q.a substa, vt dicit S. Isidor.us dicitur a substando; q.º p hoc quod e substare, dicitur substa e vrgetur, q.a 2.m Aristol. 1.a substa e magis substa, quæ 2.º q.a plurib. substat; q.º lao substæ e substare.

Resp.r quod & si substa a substando dicatur, vt vult santus Isidorus nil D.ª nos, q.a aliud e aquo nomen imponitur, & aliud ad quod signandum imponitur, sicut lapis dicitur a lesione pedis 2.m eundẽ Santum, n tamen signat ipsã lesionem, ita substa dicitur a substando, sed n signat substarem, sed ipsum ee p se, in quo eius esse Distit.

2.º arg.r q.a substa Distitui.r p id, quod Dtrahit ens, sed illud e, quid negatiuum; q.º consist Distitutiuum quid negatiuum esse, pb.r mi.r id p quod substa Dtrahit ens. l. e quid reale. l. rõis, n 1.m q.a quod Dtrahit, debet ee distinctum, & ens reale nihil addit ad

ens

ens, n̄ 2ᵘᵐ. quia ens reale n̄ distribuitur φ quid pos. g°. restat, ut sit quid negativum.

Resp.ᵉ quod ens φ substa, ẽ accidens n̄ distrahitur rigoroso modo, sed lato, ẽ sic licet dicant quid reale, n̄ ẽ dicim, sed tantū addit explaonẽ illius, quod implitẽ includebat in ente, unde dicimus, quod illud, quod ~~illud~~ substa explat supra ens ẽ quid reale, ẽ φ hoc distribuitur ut dicimus in nostra D.ᵉ

3.° directe D.ᵃ nostra D.ᵐ arg.ᵗᵘʳ φbatur transcendens inquantum tale n̄ pot ẽẽ genus, sed quiditas exigens existẽre φ se transcendit ultimas difas substalis; g°. n̄ pot ẽẽ distributiva aliarum generis maioris; g.ᵃ genus ẽ extra ẽẽa difarum, nec illas actu dlinet, sicut lao = transcendens, sed in pōa. mi.ᵗ pb.ᵗ 1°. a paritate, sicut substa ẽ quiditas cui debetur ẽẽ φ se, ita accidens ẽ quiditas, cui debetur ẽẽ in alio sed hęc lao ẽ transcendens in accidente usq. ad ultimas difas; g°. similiter in substa; lao existendi φ se ẽ transcendens.

2.° pb.ᵗ illa mi.ᵗ g.ᵃ quęlibet entitas ẽ ens, cui debetur aliquod ẽẽ; sed illa ulma difa ẽ entitas; g°. debetur ei aliquod ẽẽ sed hoc ẽẽ n̄ ẽ accidens, sed substa; g°. illa ulma difa substalis transcenditur ab ẽẽ φ se; g°. lao essendi φ se n̄ distribuit speciale φdicamentum.

Resp.ᵉ dicendo, quod si loquamur de substa, ut distinguitur ab accidente, tunc n̄ ẽ genus, sed quid analogum, ẽ transcendens ẽẽ substa, ut dista ab accidenti, sicut accidens in cōi ẽ quid transcendens, ẽ analogum, ut distus a substa; at v°. si loquamur de substa dpleta n̄ transcendit ulmas difas, g.ᵃ ista ẽẽ quid indpletum, ẽ reductive ad φdicamentum pertinent quod idem dicimus de accidenti dpleto, g.ᵃ hoc modo n̄ transcendit ulmas difas, neq. illa ẽẽ quid indpletum, ẽ solum reductivẽ ẽẽ in φdicamento, neq. accidens ẽ analogum, g.ᵃ transcendens, sed φpter diversitatem modorum participantium lam accidentis, ut dicunt nostri Th.ᵃ at v°. accidens, ut distinguitur d.ᵃ substa ẽ analogum, ẽ transcendens, sicut dicimus

de subsita quat. distingui. ab accidenti.

Et ꝑ hoc pat. ad 2ᵐ. ꝑᵐ. minⁱˢ. q. illa solū ꝑbᵗ. quod substa vt distingui. ꝯᵃ. accidens, ñ sit genus, neq quid vniuocū, sed analogū, ꝯ trascendens vltimo di[illegible], quod libenter fatemur, sed vnde pbat Arriaga, quod loquendo de substa, vt nunc loquimur, vt quiditas ꝯpleta e habens oia requisita, vt sit vniale ꝯ genus, ꝯ quod de suis inferiorib. ꝑ modum quiditatiuū, sit trascendens? certe ex nullo cap.

§us. 2us.,

Propriates substæ ꝯuenientes assignantᵘʳ ꝯ explanᵘʳ.

Coiter Docᵉˢ. nostri in capᵉ. de substa cū philo sex assignant ꝑprietates substæ, quas ꝯ nos assignamus, 1ᵃ. e, quod substa ñ e in subiecto quæ ꝑprietas debet intelligi de subiecto inhæsionis, ñ vᵒ. de subiecto prædicationis. l. informationis, qᵃ. 2ᵃ. substa prædicatur de 1ᵃ. ꝯ mᵃ. 1ᵃ. quæ e substa e subiectū informatū à fᵃ, vnde subiectū intelligitur de subiecto inhæsionis, ꝯ sic intellecta talis ꝑprietas e, ꝯ ꝯuenit substæ in quarto modo.

2ᵃ. ꝑprietas, quod 2ᵃ. substa prædicatur vniuoce de 1ᵃ. ꝑ quo nota, quod vniuocatio e duplex alia substantialis, in qua rō significata ꝑ nomen e substa, alia accidentalis, in qua rō significata ꝑ nomen e accidens, qᵈᵒ. qᵒ. dicit philus, quod 2ᵃ. substa prædicatur vniuoce de 1ᵃ. intelligitur de 1ᵃ. vniuocatione, ñ vᵒ. de 2ᵃ. qᵃ. sic pluribus. alijs accidentib. ꝯpetit.

3ᵃ. ꝑprietas, 1ᵉ. substæ significant hoc aliquid 2ᵉ. vᵒ. quale quid. significare hoc aliquid e significare hoc singulare, ꝯ g. 1ᵘᵐ qui occultis obicitur, ꝯ hoc e ꝑprium 1ᵉ. substæ, quod cū 1ᵃ. substa sit vnū indiuiduū, significare vᵒ. quale quid, e significare qualitatē substantialē, quod e proprium 2ᵉ. substæ, qᵃ. se habet vt fᵃ respa substæ, sīu 1ᵉ. substæ.

4ᵃ. ꝯdictio e, substæ nihil e ꝯtrarium, quæ intelligenda e de ꝯtrarijs stricto ꝯ rigoroso modo, scilicet, illis, quæ sub eodē genere maxime distant, ꝯ ab eodē subiecto

mutuo-

mutuo se expelunt, q.a cu substa n̄ sit in subto nequit habere 9 trariu hoc modo, n̄ v.o intelligitur de 9trarijs lato modo, q.a duæ fre intelitates possunt dici 9trariæ radicaliter, quatenus 9trarias qualitates radiant, et privative propter incompatibilitatem cum mutua privatione, et similiter elementa possunt dici 9traria ratione qualitatum, quas incendunt.

5.a proprietas e, substa n̄ suscipit magis et minus, id e, quod substa n̄ pot intendi, et remitti in ratione essendi sic: quapropter unus homo n̄ e magis homo, quam alius q.a cu substa n̄ sit in subto n̄ pot suscipere magis et minus, cum hoc sit magis, l. minus, esse in subto, unde hæc proprietas intelligenda e hoc modo, n̄ v.o de receptione magis, l. minus in perfectione, q.a sic certus e unus animus, et una substa esse perfectionis alia.

6.a proprietas e, substa una numero existens e susceptiva 9trariorum, nam idem ho pot esse calidus nunc, et postea frigidus, quod intelligendus e, taliter quod susceptiva 9trariorum sit realis, et intrinseca mutatione, n̄ sola mutatione extrinseca obti. l. alterius rei, qualiter oratio e susceptiva veritatis, l. falsitatis propter extrinseca obti mutationem.

Rursus 9traria suscipere pot stare dupliciter, ut quo, quatenus e ratio recipiendi, et ut quod quatenus e subtum principale recipiens, l.o modo etiam quantitati 9petit esse susceptivum 9trariorum, q.a e medium, quo substa 9traria suscipit, unde talis proprietas intelligenda e 2.o modo, id e, quod substa sit proprium, et principale subtum susceptivum 9trariorum, et sic intellecta e proprietas in 4.o modo 9veniens substæ, soli, et semper, sic explatæ proprietates istæ conuunt argumenta quæ hic auctores multiplicant.

Art.us 2.us

An substa rectè diuidatur in 1.a

substã, et 2ª. et qualis sit ista diuisio?

§us. Unicus.

Dificultas resoluitur quoad omnes suas partes

Diuisit Arist. in hoc capº. substã, quã et nos diuidimus in 1ª. et 2ª. substã; 1ª. substã e quæ neque in subiecto e, neq. de subiecto dicitur, ut Petrus et aliud quodlibet indiuiduum; 2ª. substã e genera et species, sub quibus 1ª. substã continentur; ex quibus 1ª. substã est prætes substã, et maxime substã, quia e prima rã, ut cætera prætertam essentialia quã accidentalia prædicantur de Pº. et aliis Petreitas.

Nota

Nec quia e in aliquo subiecto, neq de aliquo subiecto dicitur, l. prædicatur directe, quia e 1ª. rã, et distinguitur a 2ª. substã, quia 2ª. prædicatur de 1ª. ut de subiecto; in his autem definitionibus definitur e substã 1º. intentionaliter sumpta, ut nostri Thq tenent, quia e id, quod significatur per hoc nomen substã, et aliis diuiditur in modos 1º. intentionaliter tum formali, quã materiali.

Quibus suppositis dicimus, quod hæc diuisio e bona, et prob. quia substã completa, quæ diuiditur l. dicit rãs genericas l. specificas l. indiuiduales, si genericas, et specificas e 2ª. substã, si indiuiduales e 1ª. quia recte diuiditur in 1ª. et 2ª. substã. Dicimus 2º. quod hæc diuisio e accidentalis, quod prob. quia substã accidit substari accidentibus sed hæc diuiditur substã in 1ª. et 2ª. per 1º. et per se substare l. per substare rãe alterius; quia traditur hæc diuisio per accidentia substã, ideo quæ e accidentalis; unde dicta diuisio æquiualebat huic; substã 2ª. rãs essentialis substã, alia e 1ª. substans accidentibus alia e 2ª. substans, et sic intellecta e diuisio substã in accidentia.

Arg. 1º. diuisio huius diuisionis continetur sub uno membro ex diuidentibus. quia dicta diuisio non e bona, patet cõa, et ant. prob. diuisio huius diuisionis e 2ª. substã quæ continetur sub uno ex membris diuidentibus. prob. ant., quia diuisio est aliquid cõe ad 1ª. et 2ª. substã, continetur quia sub rãe 1ª.

substã

substa; g.º divisio é 2.ª substa sub qua 1.ª continetur, vt pat. ex eius defone.

Resp.ª neg.do ant. ad prob.m dist.ª ant. divisio é 2.ª substa materialiter, et denominative conc.do ant. formaliter neg.o ant. q.ª et si vnus substracta 2.ª substa sit prabile de oi substa tq. q.ª 1.ª quia 2.ª ñ tamen vt quo, et vt abstrahit à 1.ª et 2.ª nec in incoveniens reputo divisio alicuius divisionis sub vno ex membris continetur denominative et accidentaliter, sicut dicimus de vniuali contineri sub genere 1.º prabili, et tamen dividi in quinq. prabilia.

2.º arguis, q.ª in bona divisione vnus membrum de alio praedicatur, q.ª illi debet opponi, sed in hac divisione 2.ª substa de 1.ª praedicatur, g.º dicta divisio ñ é bona; mi.ª prob.ª q.ª al, et ho, quae sunt 2.ª substa, praedicantur de P.º qui é 1.ª substa, g.º 2.ª substa praedicatur de 1.ª

Resp.ª dist.a ma.ª et mi.ª, negata ad prob.m dist.ª ant. al, et ho praedicantur de P.º qui é 1.ª substa formali g.º ant. pro fundato, et materialiter conc.do ant. id e, fundamentis 2.ª substa praedicatur de fundato 1.ª ñ v.º 2.ª substa formaliter praedicatur de 2.ª dicendo 1.ª substa é substa, aut dicendo singulare é vniale, quomodo si membra dividentia, tag substa, si autem hoc 2.º modo praedicatur, é induceri enim in 1.º

Art.us 3.us

Vtrum substa corporea habeat partes distas substantialiter, et extensas anter ad quantum actualem? =.

§us 1.us

Proponuntur notabilia, et sstes referuntur.

In hac difficultate tot sententiarum varietas é, totq. dicendi modi vt pene sit cum hoc ho, sed 1.º supponendum é, quod substa realiter dist. g.º a quantitate, separari enim ñ pot ab illa, sicut ipsa quantitas à substa, vt cotter ostendunt Theol. hoc igitur supp.º inquirit quaes.º

an dictio partium, quae est substantia, ita a quantitate proveniat, ut ante ad ventum quantitatis sit substantia indivisibilis, nec ullam partium distinctionem admittat, an vero ipsa substantia in se habeat distinctionem partium, ita ut si Deus denudaret substantiam ab omni quantitate, in illa reperiretur dictio, et substantia capitis esset dicta, a substantia pedis, et haec a substantia brachii?

Suppono etiam pro maiori quaestionis claritate, dictionem posse sumi dupliciter, et prout opponitur confusioni, et prout opponitur unitati, prout opponitur confusioni facit unam partem non esse confusam cum alia, ut quasi dicamus, admixtam, sed dictam ab illa, et hoc in substantia praemittit a quantitate, quae ordinat, distinguat, et dividit partes, ita ut confusae non maneant; dictio vero prout unitati opponitur, solum facit, quod unum non sit aliud, sicut ille diversus et divisus est ab illo, et tamen in praesenti inquirimus, an substantia ante quantitatem habeat partes dictas, taliter quod substantia manus non sit substantia pedis.

Circa quod sunt quatuor sententiae. Prima distinguit in quantitate duplicem extensionem, seu dictionem, aliam entitativam, seu in ordine ad se, et aliam situalem et in ordine ad locum, de ista dicunt a quantitate provenire, de prima iudicant id esse impossibile, sic Pater Suarez disputatione quadragesima metaphysicae, sectione 4ª a numero 7. usque ad 11, Hurtado, et Rubio, et alii ex Societate.

2ª Sententia affirmat, quod substantia corporea habet partes substantiales substantialiter dictas ante quantitatem actualem, non autem ante ordinem ad quantitatem, ita ex Caiet. 1ª parte quaestione 29. articulo 1º tenent Vasquez, Conradus, et Zabella, qui distinguentes affirmant, quantitatem non sufficere intrinsece ad distinguendum unum ab alio individuum, itaque nec intrinsece requiri, ut partes integrales eiusdem individui distinguantur substantialiter, quae est ratio eadem utriusque quod etiam tenent Ma. Ortiz, et Lerma lib. 7. logicae quaestione 9ª et alii.

3ª Sententia docet, substantiales partes esse substantialiter dictas, sed non extra se entitatem actualiter, sed solum radicaliter, et sic tantum

& sic tantum ee partes radicaliter, non formaliter, donec quantitas, quod erat in Dsso, & in potentia, in actu reducatur ita Capreolus, in 4º. dist. 13. quest. unica 3º. ad 1um. Soto, Arango, M. Ioannes à S. Thoma Faiisstitan à M. Prado. 4ª. Sententia tenet, substantiam corpoream exc antecedenter ad quantitatem non habere partes integrantes, nec divisibilitatem, aut extentionem ejus entitatis, ita M. Alvarez lib. 1º. physicorum tractatu 2º. cap. 4º. Ferrara 1º. physicorum, quest. 4ª. & alii quam plurimi, quos manu plena cita M. Prado inter quos omnes autores, & sicut ejusdem Sententiae sunt varii modi explandi sunt Doctrinae nostrae v°. Sententiae duabus Doctrinibus explabo, quarum 1ª;

§us. 2us

Proponitur 1ª. Doctrina et probatur.

Substantia corporea antea ad quantitatem habet partes distas substaliter in hac Doctrina. Conveniunt 2ª. & 3ª. Sententiae 1º. 1ª. probatur autoritate D. Thomae 1º. 2ª. quest. 11 art. 4º. in corpore ubi ait: totum in genere substantiae componitur ex suis partibus, scilicet integralibus, scilicet essentialibus est unum simpliciter; hoc D. Thomae ... ad quantitatem antea Dedit in substantia, ut est unum simpliciter, compositionem ex partibus integralibus eo modo, quo ex partibus essentialibus eam admittit, sed compositio ex partibus essentialibus est in ligna substantiae formaliter; ergo similiter compositio ex partibus integralibus, quod optime Dgruit cum dictione, quam ponit D. Sti in 2º. dist. 30. quest. 2ª. art. 1º. ad 1um. disguens totum integrale substantiale à toto quantitativo.

2º. probatur ex D. Thomae in 3ª. parte, quest. 76 art. 4º. ubi docet, quod ex vi sacramenti non est quantitas dimensiva corporis Christi, sed ex consecrati est corpus Christi, cum suis partibus substantialiter integrantibus. ut ibi dicit art. 1º. ergo de mente D. S. est in substantia dari partes substantiales integrantes essentialiter, & formaliter dictae antea ad quantitatem.

2º. probatur hac quia substantia totaliter quantitate abstracta habet partes distinctas realiter à partibus quantitatis, sed ab illis partibus substantiae principias

& n p pars quantis disguntur, g.º simil.r pse ipsa, et p quantitat pot disgui vna eius partibus ab alia; g.º talis distio n exit a quantitate. ma.r p. Contrarijs Deducunt, f.a coa par aparitas, q.a si subita, & eius partes disguntur a quante, & eius partibus, quam hoc n habebunt pars.

Mi.s in qua e dificultas, pb.r q.a pars subita n posunt disgui realiter p quantitates affecta pars ab ipsis paibus quantitatis; g.º p se ipsa ab illis disguntur, pb.r ant. q.a nihil disguitur ab alio realiter p id, a quo disguitur realiter, sed pars quantitatis ij, a quo pars subita disguntur; g.º ab illis n disguntur p quantitatis; ma.r e clara, q.a extremum distiouis e aliud ab illo, p quod tale extremum disguntur ab alio extremo, q.a aliud e distis, & aliud rao disguendi.

Et licet rao disguendi ab vno extremo n disguatur, vt pat in reali, p qd ho disg.a ab equo, & e idem cum hoc, & tamen ab equo realiter disguitur; g.º similiter licet rao disguendi ipsas pars quantitatis a subita paribus sic eadem quantitas, tamen n exit rao disguendi subitas a quantitatis paibus; g.º rao disguendi exit subita.

Prob.r hec coa; q.a q.do duae res diversae ligneae, & pramenti disguntur e Ex rao disguendi, sed rao disguendi pars quantitatis a paibus subitis e sua quantitas; g.º rao disguendi pars subita a paibus quantitatis exit subita: ma.r pat q.a quodlibet extremum sicut disguitur, debet habere rao disguendi ab alio extremo.

Ad nostra rao posunt resp.re Contrarijs, quod licet n disguan.r pars subita p pars quantitatis, vt pbat, & Cocludit rao nostra, tamen p alia quantitate posunt disgui, & sic semper habent distiouem sive inde, sive ab alio p quantitate = Sed Cf.a e, q.a si pars subita a paibus quantitatis p alia quantitate disguerentur, daretur processus in infinitum, sed hoc e Cf.a tota methodus; g.º & sol.º seq.a pat, q.a esset dificultas de illa quante, quomodo subita ab illa disguitur, & sic daretur alia, & ad illam alia, & sic in infinitum;

g.º daretur

q.º dantur partes in infinitum.

2.º q.ª ratio distinguendi est in eodem genere et linea cum re distincta, sed res distincta est substantia; q.º ratio distinguendi non est quantitas, sed substantia: maior probatur in omni genere distinctionis, q.ª si distinguuntur quantitative ratio distinguendi est quantitas, et si qualificative est qualitas, et entitative entitas, et formaliter forma, formalitas et si relative relatio, et sic de omnibus; q.º si distinguuntur partes substantiae substantialiter, ratio distinguendi erit substantia.

3.º probatur alia ratione, q.ª substantia cum quantitate v.g.ª homo habet partes substantialiter distinctas formaliter et actualiter, sed hoc non accipit 1.º et per se a quantitate, q.º id habet a substantia, minor probatur, q.ª nullus effectus substantialis, sicut distinctio substantialis potest ab accidente convenire 1.º et per se formaliter, sed quantitas est accidens; q.º ab illa nequit distinctio substantialis convenire; maior v.º probatur 1.º q.ª eiusdem generis est distinctio ac entitas, quae realiter distinguuntur, sed entitas est in linea substantiae, q.º et distinctio.

2.º probatur maior q.ª modo in homine v.g.ª substantia capitis non est substantia pedis v.g.ª q.ª una sine alia est destruibilis, et separabilis; q.º licet substantia capitis modo non sit separata a substantia pedis; erit actualiter distincta, et substantialiter; probatur ita consequentia, tunc datur distinctio actualis, q.do illud et hoc est, et hoc non est illud, sed nunc actualiter in homine substantia pedis est, et est substantia manus, et una non est alia; q.º datur distinctio formaliter, et actualiter modo inter partes substantiae.

3.º ab experientia probatur q.ª si aliquae substantiae sint, quae media quantitate quantitative distinguuntur, et separentur, etiam substantialiter distinguuntur; q.º partes substantiae non distinguuntur substantialiter media quantitate, antecedens constat pluribus exemplis, quae hic multiplicant Authores, sufficit nobis unicum tradere, in nutricione v.g.ª in qua non solum nova pars quantitatis, sed etiam substantiae adquiritur, et similiter in secatione dimidiae partis orbis, alia media non decurtata, ubi deficit pars substantiae, et

p̃dur subita remanet in his, et alijs similibus in subita ponuntur pars substaliter dictæ; g.º dantur partes integrales dictæ in lignea subita. Ꝯfratur; q.ª corpus ē, vt diximus, in hoc subita pedis distingui à subita capitis; g.º p miraculum, si subita pedis tolleretur n̄ maneret subita illius identificata, et indistincta à subita capitis; g.º distinctio quæ remanet inter illa, ē substalis realiter, q.ª accidalis deserit ablata quantit.; t.ª cōa pb.ª quæ actualiter distinguuntur n̄ desinunt distingui, nisi vnum eorum destruatur. l. vtrumq. l. vnum in aliud Ꝯuertatur sed pp̃e pid, quod à subita pedis tollatur quantitas, subita pedis nec destruitur, nec in subita capitis Ꝯuertitur, neq. vtraq destruitur; g.º si cum quant.e actualiter realiter subita pedis n̄ ē subita manus, ideo distinguitur, etiã ablatâ ab illis quant.e.

§ 3.

Soluuntur arguta ꝯ.ª istam ꝯ.m

Arg.r 1.º mãa 1.ª nequit habere partes realiter distinctas ante quantit., g.º ante illam in subita corporea n̄ sūt partes, ãns pb.r q.ª oēs distinctio actu aliis puenit ex aliquo actu, neq. actus ē, qui distingui Ꝯ.ª Philos, sed in mãa 1.ª 2.us se pura pōa n̄ ē aliquis actus, quia 1.us eius actus ē forma quæ hanc n̄ habet; g.º n̄ habet partes distinctas ante quantit. 2.º pb.r 1.ª

ãns. q.ª si esset in mãa aliqua distinctio ante quant.m illæ partes, et diuisæ facerent Ꝯpositiones inter se, sed quæuis Ꝯpositio in mãa 1.ª repugnat, g.º ante quant.m n̄ habet partes, mi.r pb.r q.ª oīs Ꝯpositio aut ē ex actu et pōa l. ex subito, et reali accidali, sed 1.ª Ꝯpositio mãæ repugnat, nullus actus dicit, cum sit pura pōa; 2.ª v.º q.ª ante actus substalis repugnat accidalis actus, Ꝯ aliās mãa 1.ª n̄ ē Ꝯposita ex aliquo accidenti, aliās aliqua eius pars esset accidens, et n̄ esset ipsa tota subita qd ē falsum. 3.º pb.r idem ãns, q.ª si mãa 1.ª haberet partes integrales àre ipsis individuarentur; sed mãa 1.ª à se n̄ individuatur;

g.º signum

g.º signum ē n̄ habere partes, cōa dictat, q.ª ex eo Th.ᶻ docent, quantū à se induari, q.º habet partes integrales; g.º si eas haberet māa f.º p se individuaretur.

Resp.ᵉ neg.ᵈᵒ ant. & ad ejus prob.ᵐ l.º disting.º ma.ᵐ ōis distio prout abstrahit distio formalis c.ᵈᵒ A.ᵐ ma.ᵐ distio absoluta, & entitativa; c.º ma.ᵐ & lao ē, q.ª maa f.ª p se ipsa sine aliquo actu distinguitur entitative à fa, & à quantite sine eo, quo actu entitativo indigeat. Ut vult Scotus, simil.ᵉ dicimus, quod in māa sine aliquo ~~actu~~ actu superaddito p suam entitatem l. quatenus ē substantialiter partibilis l. quatenus ē radix diversarum partium quantitatis partes diversas distinguntur substantialiter.

Ad 2.ᵘᵐ dicimus = opte stare distiones partium in substa sine eo, quod sit c.posio, & = quamvis sit n̄ requiritur, vt una sit actus & alia pōa, sed sufficit vt ambae se habeant in pōa in ordine ad totum, seu ad eē totius, & hoc dictat in partib. ipsius quantitatis c.tinuae, quae n̄ ss realiter divisae, & separatae, & tamen n̄ faciunt c.posiones, & licet illa faciat una n̄ se habet vt pōa & alia vt actus, sed ambae se habent in pōa in ordine ad fam totius.

Ad 3.ᵘᵐ c.cedimus ma.ᵐ & negamus mi.ᵐ quia c.trarii n̄ quant, & sicut ipsi dicunt quantū à se induari, q.ª habet partes, ita, & nos de substa afirmamus, nam substa individuatur p se ipsam, vt dicit S. Th.ᵃˢ l.ª pāe, neq. ad hoc indiget quantite vt tali formali, vt volunt multi Th.ᵉ sed ad multos vt c.dione vt ibi explant. l. quatenus māa ē radix quantitatis l. quatenus dicit ordinem ad quantū, quod totum cedit in favore nostro, q.ª vt opte docent Prado, & Lexma c.trarii dicunt sine actuali quante duas substas totales distinguntur substantialiter formaliter. g.º simi liter duas partes substantiales.

Arg.ᵉ 2.º fundatum Carmelitarum g.ª si substa quatenus dividitur in mas & fas habeiret partes integrales substantialiter distas ex eis n̄ c.ponerentur unum em p se, sed hoc ē falsum, & c.ª

phia; g.o id exquo sequitur; seq.a pb.t q.a ex duobus realiter dist. n. pot fieri unum ens p se, sed partes integrales subst. ss tota realiter dista; g.o seq.a vera; mi.r pb.r illa tota realiter distinguuntur quorum singulæ partes ss realiter distinctæ (partes enim sic realiter et totaliter differunt æquam parte ~~reali~~ totius integralis) sed substa n habere partes realiter diversas a partibus alterius subst.; g.o essent tota realiter dista; et ita nequeunt componere unum ens p se. Si dicamus, quod ss entia incompleta, et hoc sufficere, ut unum ens p se componant = In contra instant, g.a ss entia completa in lignea subst. et totalia, sed plura entia totalia nequeunt una existentia existere. l. subsistere; g.o datis in substa partibus, existis n sit unum ens p se. Resp.o disting. ma.m ss completa et totalia in lignea subst. integraliter c.o ma.m realiter n.o ma.m similiter q. mi.r et cons.a distinguitur, q.a stare pot aliquid esse completum in una lignea, et incompletum in alia, sicut compositum ex corpore et anima, et quid incompletum respectu existentiae, et tamen e quid completum in suo esse quidditativo, simil. dicimus in substa et in mãa, et forma ss tota completa in lignea subst. integralis, sed n in lignea esse, quia hoc habent ab existentia l. subsistentia, quæ e eius actus ultimus, et cui quâ componunt Ulmo, et ex quâ resultat unum ens p se, quatenus in trunco est substali collocant, et ita illata la habet inter se ordinem, et se habet tanquam includens, et inclusum. 3.o arg.t si substa ante quantum haberet partes substantialiter distas, sequeretur, ad substam dari p se motus, sicut datur ad quantum, sed hoc e falsum, et c.a philos.; g.o et id exquo sequitur. Seq.a pb.r nam in ea latitudine e.t maius, et minus, datur progressus de mai ad maius ut patet in quantitate, et qualitate, sed in substa ante ad quantum datur latitudo partium penes magis et minus; g.o debet dari progressus in illa a minori ad ma.m substantialis.

Tunc.

Tunc sic, sed progressus a minori ad maiorem successivus habet in mo-
tus; ergo ad substantiam datur per se motus. Ma. ibi distat, quia nihil
amplius ad hunc motum requiritur nisi quod sit progressus successivus
inter hos terminos, et quasi distantia; sed hic est in substantia, scilicet
maius, et minus; ergo etc. Mi. autem probatur quia in nutritione ma.
pars substantiae est adquisibilis ante adquantitatem; ergo talis generatio
et augmentatio substantialis est vere et proprie motus; ergo ad substantiam
datur per se motus, quod inconveniens est.

Resp. neg. cons. ad probationem
dico ma. quia datur latitudo substantialis, et divisio substantialis partium, in tantum
in illis datur successio a minori ad maius ante adquantitatem, quod requiritur
ut sit motus verus, et proprie (nisi dicamus quod datur successio, et progres-
sio substantialis a minori ad maius substantiae radicaliter, et in continuo) ad mi.
illam, et ad probationem eius dimittimus, dicimus, quod ibi est vera, et rigorosa
successio motus, sed hinc talis motus non datur ad substantiam, sed adquantitatem,
quae tunc existit, et est terminus ipsius motus. Substantia autem etsi per nutritionem
producatur, non est terminus, sed subiectum partium quantitatis, ad quas motus per se
datur.

Unde dicitur in nutritione pars substantiae adquiritur, ergo
ad illam datur motus, dicitur subiective. Dico ad substantiam datum, ergo quod
requiritur ad hoc, ut per se ad substantiam sit motus, quod autem ad alia
accidentia sit motus, hoc est, quia sunt motus augmentationis in quan-
titate, alterationis in qualitate, quia docet distinctio ex doctrina data, quod
substantia non habet distantias formaliter sicut multa accidentia, et tamen
substantia distantiarum, quatenus in ea subiectantur, sic similiter dicimus
de nutritionis motu.

§us. 4us.

Statuitur 2a. Co. et probatur.

Substantia ante adquantitatem nullam dicit extensionem, et divisibilitatem, sed
hanc formaliter habet a quantitate. Haec Co. quoad utramque partem est D. Th.
et probatur ex eius auctoritate 1a. parte, quaest. 50. art. 2o. ubi ait: magis autem
dividi in partes non convenit, nisi 2o. quod intelligitur sub quantitate,

qua remota remanet substantia divisibilis ut dixi. 1º. siem, idq dilit q d lincto nostro art. 6º. divexistes pais si pot intelligi in mat. n intellecta divisione, nec divisio si intellecta dimensione, q. substan tia quanta substantia remanet indivisibilis, ut dicitur 1º. physicorum; idq q. docet alii locis, in qq. oib. clare videtur nostra DD.

2º

Pb. Rae nullus effectus formalis alicuius f. communicatur alicui subiecto = antea ad ipsa f., sed extensio, et divisibilitas si effectus formalis quantitatis, ut dicimus cap. de quante, g. divisibilitas, et extensio si competit substantiae antea ad quantitatem, mi. constat, ma. pb. tunc q. seque retur ipsa f. superfluè poni, ipsa enim ponitur ut suum effectum praestet, q. si ante ipsa e effectus in subiecto, ipsa superflueret, at quid po nitur, et multiplicatur causa si effectus ejus e p. effectus, tunc etiam q. effe ctus quicumque causae sequitur ad ipsa, ut pat in oi genere causae. q. nullus effectus formalis e ante formas, tum denique q. effectus formalis sic e ipsa forma coniecta, q. antea ad coniectionem nequit praestare effectum suum.

Si 1º. dicas cum aliquibus qd divisio, et extensio qu antitativa differt à quante petentias cetera hoc in substantia supo nit, extensionem, et divisibilitatem entitativam.

Rndr. q. nulla divisibilitas, vel extensio competit substantiae ex se, sed media forma acci dentali, q. donec illa sit, si erit extensio, unde ruit solutio. Pbr. ante q. cum extensio et divisibilitas si praedicata accidentalia intell. q. nulla extensio competit ex se; ante pat tunc q. si esset praedicatum esse le, ad quaestionem quid e, opus cum illo respondere tum sed numquam resp. substantiam ee extensam vig. de magnitudine interrogamus; q. e praedicatum accidentale, tunc etiam q. praedicata essentialia sunt, sine qq. substan tia numquam cognitione, sed possumus concipere substantiam cum oibus praedicatis essen tialibus, quin intelligamus divisibilitatem, aut extensionem, q. e praedicata accidentalia.

Si 2º. cum aliis dicas, substantiam ee divisibilem antea ad qu

antitatem.

antz ſdy ꝑ ordinz ad ipsa quantz; ē hoc explant in multy ſnij = 1. th. 2°. ij. qª. nulls ſubſty denomatur tale ꝑ ſdy ordinz ad ipsa ſna; g°. similiter ſubſta nequit denomare extensa actu aliter anter ad quantz; ant 2dat dum inmaat°, quę ṅ diſquitur expecici nec dicitur vna expecifice, vsqz dum inficitur ſnā ſubſtali; g°. ordo nihil valet, tunc etiā in qualitate, relaone &c. quę nequeunt ſubſty denomari anter ad ipsa; g°. simil.ª in quant; vnde ſicut precedit tanty poā ruſiptiua, ē capacitas ad illa recipienda, similiter ſubſtaly ſtª &c.

3°. pbᵗ. vbi nullus datur prius diuiony, l. extentiony nulla ē diuiſio, ſed in ſubſtā anter ad quantz ṅ ē prius diuiony; g°. anter ad illā ṅ ē diuiſio. mi.ª pbᵗ. q°. quantitas ē prius diuiony in paſ eiusdz laij, ſed anter ad quantz ṅ ē quantitas; g°. anter ad illā ṅ ē diuiſio, ma.ª pbᵗ. nā id, cui 1°. ē ꝑ ſe aliqd debunt, ē lao parti pandi in alijs, ſed quantz ha habet, vt ei 1°. ē ꝑ ſe 2putat ex eius defione; g°. quantitas ē prius diuiony.

§us. 5us.

A Proponunᵗ. & ſoluunᵗ. argūta.

Argª. 1°. ante actualz quantz ſubſtz habet diſtas paſ ſubſtaliter, vt l.ª 2ᶜ. diximus; g°. ſic in 2ᶜ. habebit paſ extensas ante quantz; pbᵗ. coā, idqz ē habere ſubſtz diſtiony ſubſtaliz, ac habere diuiſibiliz; ſed 1ᵘˢ. pōt. haberi ante quantz; g°. ē 2ᵘˢ. pbᵗ. ma.ª q°. paſ ṅ ponuntur diſty, niſi verificetur, qd vna pars ṅ ſit alia, ſed eo ipso, quod vna ṅ ſit alia, vna ē extra aliā; g°. vna ē diuiſa ab alia, ē ſubſta totz extenſa; pat mi.ª à pariate, in quant extentio actualz 2ſiſtit in eo quod vna pars ṅ ſit alia, ē extra aliā; g°. simil.ª in ſubſtā anter ad quantz.

Et argūtur, vna pars extra aliā quantitatiue 2ſiſtit extentiony quantitatiuę; g°. vna pars extra aliā ſubſtaliter 2ſiſtuit extentiony ſubſtaly, ſed anter ad quantz ſubſta pedis vgª. vgª. ē extra ſubſtā manus ſubſtaliter, q.ᵈ ab illa ita diſtᵃ. g°. ex hijs paribus ſubſtaliter diſ

sit actualis extensio, et divisibilitas. Resp. 1o. ant. neg. 2do. cog. ad 2b.m neg. ma. et 2ae e, (et simul disparitas inter 1a. et 2a. an. Dm.) q. extensio actualis addit supra distinct, qd in paibus substa diximus, distion positiva l. extensiva distantia, q. tali extensione una pars n. e alia portiu, q. positive ab illa distat, et hec positiva distantia dis-tuit extensionem. Unde cum ante quant n. distet una pars ab alia positiue, neq. e extra aliam positiue, inde e, ut in substa, licet sit distio, n. tamen e extensio. l. divisibilitas, quod sufficit, ut nostra Dd. sint vere.

Si dicas, q. ex tali distione sequitur, qd una pars n. sit extra aliam, neq. penetratiue se habet cum illa, q. erit extra illam, et dter ante quant erit extensa = Resp. neg. 2do. cog. ad modum, qd dicimus, Angelus n. operans Hispali, n. esse extra, neq. intra, nec nullibi, sed esse tanquam queda pars universi in universo, ita una pars substa ante quant, neque intra, neq. extra aliam dpartis substa e positiue, sed medio modo, negatiue qualenus una n. e alia. Ad

Dsraone resp. qd licet quantitas in suas pas sit extensibilis, et divisibilis quantitatiue, hoc n. habet substa, ut in suas pas extendatur, et dividatur, q. quantitas habet ex se divisibilitatem, et illi 1o. et pse dpetit; at v. substa dpetit 2ae quantitatis, et usq. dum illas adveniat n. erit divisibilis licet sit ex se distincta; q. distio sequit ad entitatem, et cum hec sit substa, illa e substalis, n. indigens alio, ut distinguatur.

Arg. 2o. quid quid substa habet p quant, habet ante ad illam; q. etiam habebit distionem, et divisibiliatem, pb. ant. q. solus addit quantitas extensionem, et ordinem, ut pas 2u. extremiatis = uniantur, et 2ae huius unionis tollatur dfusio in paibus, sed totus hoc habet substa ante quant; q. quidqd. &o. ma. pat, q. nil aliud e assignabile, quid faciat, ut dstat ex efectibus quantis. mi. autem pb. illae pas substa dicta substaliter. l. si unita substaliter. l. sine unione

sed hoc

sed hoc 2ᵘᵐ n̄, q. 1ᵐ. g. habebunt ante quantitatem unionem; mi. pat, q.ᵃ si unionem n̄ habent, n̄ facient unum ens per se, et erunt sicut acervus lapidum.

1ᵃ DD.ᵒ pb. q.ᵃ tales partes uniuntur vel seipsis vel aliquo indiuisibili substantiali, sed 1ᵘᵐ n̄ pōt esse; g.ᵒ 2ᵘᵐ. mi. pb.ᵃ q.ᵃ ut seipsis = uniantur, requiritur una pars esse actus, et alia pōtentia, sed hoc nequit esse in materia, ubi ambae partes sunt potentia, nec in forma ubi partes sunt actus; g.ᵒ mi. est vera; contra 2ᵃ pb. q.ᵃ si n̄ uniuntur medio indiuisibili, compositio essentialis n̄ distingueretur à compositione integrali quantitatis, sed hoc est falsum; g.ᵒ partes substantiae uniuntur aliquo indiuisibili, sed admissis indiuisibilibus substantiae correspondentibus indiuisib. quantitatis datur extensio substantialis; g.ᵒ pb. mi. indiuisibilia uniunt extrema 2ᵘᵐ extremitates, et ī se 1ᵐ; g.ᵒ dabitur extensio indiuisibilibus substantialibus datis.

Resp.ᵒ amissis variis Thomistarum solutionibus, n̄ admittendo indiuisibilia substantiae, ut docet M. S. Th.ᵃ in physica, et nos dicemus, q.ᵃ illis admissis tota necessitas ponendi quantitatem ruit, q.ᵃ iam esset extensio, et impenetrabilitas sine quantitate; quo supp.ᵒ dicimus quod partes dictae substantiae uniuntur se ipsis, q.ᵃ si unirentur quantitate formaliter, sequeretur, quod nec de potentia Dei absoluta possent sine illa uniri, q.ᵃ si Deus posit supplere concursum causae efficientis, et u.ᵒ = formalis, et etiam q.ᵃ totum substantiale ut tale formaliter n̄ componitur medio aliquo accidenti, neq.ᵉ ad hoc ut unum ens per se componant, exigitur quod una pars sit potentia et alia actus, q.ᵃ sufficit, quod ambae partes substantiales se habeant in potentia, ad formam, et utraq.ᵉ per existentiam actuetur; quae est ultima actualitas, q.ᵃ omnia, quae trahuntur, ut in eadem existentia communicent, faciunt unum per se.

Ad modum, quo dicit D. Th.ᵃˢ 3. par. quaest. 2ᵃ art. 6.ᵒ ad 2ᵘᵐ; quod in resurrectione corpus adueniet animae praexistenti, n̄ tamen accidentaliter, q.ᵃ ad idem esse assumetur: sic g.ᵒ partes substantiae, adhuc retinendo indiuisionem sunt unum simpliciter q.ᵃ n̄ unum in toto, et ideo neg.ᵒ ante, ad pb.ᵐ D.ᵃ ma. neg.ᵒ mi.ᵃ

ad tuij. pb.m disiunctiua dedimus unius se ipsis doctrina, et haec tradi ta, q.a uniuntur distinenda una natura et plura, et habent una exis tentia, et sic faciunt unum per se, quod in accidentibus non contingit, q.a quodlibet eorum afert distinctam existentiam ab existentia substantiae; unde non sequitur partes substantiae esse extensas, nisi radicaliter non actualiter, in hoc enim dependet à quantitate, ut à ratione formali. l. conditione requisita efectus substantialis. 3º

arg.r q.a pot Deus separare substantiam à quantitate, sicut de facto in Eucaristia separat quantitatem à substantia panis, sed illa substantia sic separata haberet formalem extensionem, et divisibilitatem; g.o antea ad quantitatem pot. conuenire substantiae extensio; ma.r pat. mi. pb.r supponendo illam substantiam separatam esse hominis; q.a haberet cor, manus &c. sine quibus non stat corpus hominis, sed ista sunt partes extensae et divisibiles; g.o habet formalem extensionem sine quantitate. 2.o etiam illam substantiam sic separatam posset Deus dividere in partes; g.o substantia sine quantitate erit entitatiue divisibilis.

Resp.o 1.do casum in argumento positum, quem multi negant, nos autem cum D. Caiet. et Scoto, ut possibile admittimus, et respondemus ad 1.m pb.m mi. quod data remotione quantitatis à P.o tunc non haberent partes integrantes integritate divisibilitatis, et extensionis, licet quasi partes sint etherogeneas et homogeneas, scilicet quod caput, pes &c. q.a remanet substantia formaliter remotionem ordinis visibilis, et sic nostra imaginatione remanet P.r sed illi non credendum, ut dixit D. Caiet. unde dicimus manere illam substantiam, ut partem universi in universo, sicut de Angelo dixiimus, sed non ut in loco extensa, divisibilis, impenetrabilis, capax figurae, et alia, quae habet per quantitatem.

Ad 2.m resp.a quod si Deus divideret substantiam medio alio accidente. l. modo. l. respectu ad corpus quod substantia substantialiter divide retur indiuidualiter individuatione materiali, non erit repugnantia quod vice quantitatis per illum fieret, quod modo fit per quantitatem, q.a haec tantum petit ut dispositionem, non ut formale principium individuationis, at v.o si dicatur, quod Deus separaret illam substantiam ab omni ordine, tamquam essent

abstracta

abstracti, et remanerent individuati, tunc non essent individuationes eiusdem rationis cum illa, quae modo est in corporalibus, et solum differrent talibus partibus, sicut sic spiritualibus differunt. Vltimo arg. si substantia ante ad quantitatem non haberet extensionem, et divisibilitatem entitativam, non posset illam habere quantitative, sed hoc est manifeste falsum; ergo substantia ante quantitatem habet divisibilitatem; maior probatur quia quod est indivisibile nullatenus potest dividi, sicut quod est inextensum extendi, ergo si substantia &c. antecedens dilatur in anima rationali, et in puncto, quae quia indivisibilia sunt nullo modo sunt capaces divisibilitatis, et extensionis. Si dicas quod substantia est divisibilis in potentia, et radicaliter, licet actualiter sit indivisibilis, cum ante quantitatem habuerit, sed cum adveniat quantitas erit extensa formaliter = Sed contra est supponendo, quod loquimur de substantia in rerum natura existente, illa vero est ante quantitatem eius in actu substantiali; ergo erit divisibilis vel indivisibilis; si primum est intentum arguenti, si 2um sequitur quod per quantitatem advenientem non posset dividi, quia ut 2um quod indivisibile est non potest dividi, ergo ante ad quantitatem substantia est divisibilis. Respondeo negando maiorem ad probationem distinguo antecedens quod est indivisibile non potest dividi; si sit indivisibile negative; concedo antecedens si sit positive vel privative nego antecedens. unde dico, quod materia 1o est indivisibilis negative, hoc est, non habet quantitatem, ratione cuius dividitur, est tamen in potentia, ut quando illam suscipiat divisionem habeat, sicut quod per colorem coloratum, et per ubi sit in loco, et similiter in aliis.

Art. 4um

Vtrum Deus et Christus Dominus collocentur in praedicamento substantiae?

§us 1us

1a pars dubii resolvitur, et probatur

In hoc articulo 1o notandum est, quod ens non dicitur proprie per esse infinitum ad esse Dei, quia tunc est dicatur proprie ad aliquod ens participatum, 2o tale est non continet perfectiones omnes ipsius entis; ut quando dicitur ad est substantia, et

acidentis, at v.º Deus, q.ª continet omnes perfectiones ipsius entis, hinc est, quod non detrahitur ad esse Dei, ex quo venit ut in quocumque praedicamento, et aliquid generis vice generis, et aliquid generis vices differentiae, quod in Deo nequit reperiri propter eius summam perfectionem, et simplicitatem. 2º notandum est, genera suprema v.g.ª substantia, quantitas &c. licet non contineant ex genere, et differentia, quia tamen haec genera suprema habent hoc quod oportet ponantur in praedicamento, unde quidquid ponitur in praedicamento debent constare ex genere, et differentia vel esse aliquod genus supremum.

Quibus suppositis nominatus in praesenti articulo quaerunt Deus poni in recta linea praedicamentali, quam P. Barg. supponit tabit 1.ª p. disp. 24. cap. 3.º sed tamen alia omnis docet Deus non posse poni in praedicamento substantiae, prout ita sit. Dico: Deus neque directe, neque indirecte ponitur neque in praedicamento substantiae, haec dicta est expressa D. Th. 1 p. quaest. 3. art. 5.º tenent communiter omnes eius discipuli, quoad 1.ª partem probatur quia quidquid directe in praedicamento constituitur, est genus vel species vel individuum, sed Deus non est genus neque species, quia non ponitur directe in praedicamento; minor quoad 1.ª partem patet, quia si Deus esset genus, esset contrahibilis, et detrahibilis, et constaret potentialis, sed omnia haec Deo repugnant, quia non est genus; etiam probatur quoad 2.ª quia si Deus esset species, esset compositus ex genere, et differentia, sed omnis compositio Deo repugnat; quia non est species, et similiter individuum. 2.ª probatur 2.ª pars, quia infinitati Dei repugnat, ut limitetur, sed quidquid ponitur in recta linea praedicamenti limitatur, quia Deus non ponitur in praedicamento, probatur minor, quia quodlibet praedicamentum continet determinatis rationem entis distinctam ab aliis praedicamentis, quia continet perfectiones limitatas, et finitas; consequentia patet, et ante probatur, quia praedicamenta determinant rationem entis per modos vel diversos; quia praedicamentum continet determinatas, et limitatas rationes entis; et constat quod ponitur in

praedicamento

prædicamento limitatur, q. n. debet excedere prædicamentum. **A**lias

Daret in terminis, et arcano videantur; 2a. pars pbr. q. quidquid reductive ponitur in prædicamento, l. e sicut motus ad prædicamentum sui termini ad quem, l. sicut privatio ad habitum, l. sicut imperfectum ad perfectum, l. ut potentia ad actum; sed Deus aliquo modo ex dictis n. pot pertinere ad subiectum prædicamentum; g. nec indirecte in illo ponitur; mi. pbr. q. quidquid reductive ad aliquod genus nequit illud excedere, ut pat in puncto, qd e princ quantitatis continuæ ultra illud n. extenditur, similiter et unitas ultra discretam, sed Deus ad nullum genus coartatur, g. ad nullum genus pertinet reductive, et consequenter nec ad prædicamentum substantiæ. mi. pat, q. Deus cum sit princ totius entis excedit oia genera. g. illa.

Arg.

Contra illud D.mi 1o. aut. D. Augustini 5o. de trinit. cap. 8. et decimo ubi ait: quod prædicamenta substantia, videlicet, et relatio, et actio dicuntur proprie de Deo, reliqua vo. methaphorice; g. in sensu illius Deus in prædicamento ponitur = **R**esp. qd qdo sancti PP. dicunt, illa tria tantum esse in Deo intelligitur ad hunc sensum, quod nomina aliorum prædicatorum improprie de Deo dicuntur, substantia tamen relatio, et actio proprie, sed n. univoce cum creaturis convenient, qd necessarium erat, ut Deus in illis prædicamentis esset, sed solum analogice.

2o. arg. n. [illegible] aliqua datur n. est Deus in subiecto prædicamento maxime q. Deus n. e compositus ex genere, et differentia, sed talis compositio Deo n. repugnat; g. Deus in prædicamento collocatur; mi. pbr. tum q. ad compositionem ex genere, et differentia sufficit distinctio rationis cum fundamento in re, sed hæc pot esse in Deo, imo e inter Da. attributa, et essentiam, g. et compositio datur; tum etiam q. essentia Divina e communicabilis, et relatio e incommunicabilis, ex quibus quasi componitur, l. resultat Da. persona; g. in divinis pot reperiri ratio determinans, et determinabilis, et consequenter compositio.

Resp.

qd n. quælibet distinctio rationis rationum sufficit ad compositionem methaphysicam; sed

nequit distio fundata in natura rerum, quam una in altera ipse non includatur, quod quidem in divinis non reperitur: ex quo ad ultimam partem minoris dicitur; neque Deitas Patris nam est transcendens, et Ulter in actu includens Deitatem divinarum relationum, et dato, quod illas non includeret, tamen Deitas relationum Patris necessario includunt Deitatem essentiae Patris, et Ulter in Filio non reperitur oppositio, quia licet Patris persona habeat essentiam, et relationem, ex eis tamen non opponitur.

Sed contra est, etiam si in attributis Divinis, sit summa inclusio, tamen in illis datur sufficiens distio rationis ratiocinatae; ergo etiam si sit inclusio, erit oppositio; probatur consequentia, non minus opponitur distio Patris unitati, quam oppositio Patris simplicitati, sed non obstante Divina unitate stat distio rationis ratiocinatae; ergo similiter non obstante Divina simplicitate erit oppositio; ergo sicut unitas non obstat inclusio additione, ita non obstabit ad oppositionem.

Respondetur quod licet oppositio metaphysica sit ratione nostra habet fundamentum in re, cum vero hoc fundamentum non sit in Deo, inde est in illo non esse oppositionem, est tamen in illo distio, quia distinguuntur tanquam praedicata per implicitum, et explicitum, non vero quia unum praedicatum sit in potentia ad aliud sicut genus ad differentiam, per quam se habitent, quod necessarium erit ad oppositionem.

Sed contra hoc est 1° quia communiter docent Thomistae distinctionem inter attributa, essentiam, et relationes, esse distinctionem rationis ratiocinatae, et cum fundamento in re; ergo Similiter erit oppositio cum fundamento in re. patet consequentia quia sicut distinguuntur, possunt adunari, et opponi.

2° ad oppositionem metaphysicam sufficit fundamentum, fundamentum distinctionis, seu praecisionis objectivae, sed in Deo, 2° secundum plurimos Thomistarum inter aliqua praedicata Divina datur praecisio objectiva; ergo in Deo est fundamentum oppositionis metaphysicae.

Respondetur solutione data, quia ut diximus oppositio metaphysica fit ratione nostra praecise, sed fundamentum petit distinctionem realem radicis, a qua sumitur, ut docet Divus Thomas quia genus sumitur a materia, et differentia a forma in corporalibus.

et in Angelis

& in Angelis ab eo, qd se habet, vt detrahibile, sicut genus, & dif-
ferens vt dispar qd in Deo vt in puro actu ni ē l. repugnat, vnde
dico distiones Dei rationat. ē duplex, vna orta ex poalitate l.
distione consolata, & hec ad oppositiones metaphysicas sufficit, sed Deo, qui
ē purus actus, repugnat; alia oritur ex eminentia Deitatis, quae ad
oppositiones metaphysicas non sufficit, sed potius maximam simplicitatem dicit, vt
docet D. Thomas.

Ad 2m. simil. dicimus, passiones obtinere duplex
ee una perfecta, & respectu illius, qui in omni coniungit poalitatem
& qd vnius gradus ē in potentia ad alium, sicut ē in potentia generica respectu
differentiarum, alia ē rei, quae obliquè transcendit gradus & sic obliqua passio
quae ē in Deo, quae obliquè ē vnius formalitatis, & ideo oppositiones illas
admittit.

3°. arg. etiam si Deus sit infinitus, pōt poni in prae-
dicamento; ergo eius infinitas non obstat; ant. pb. etiam si daretur ali-
qua linea infinita in praedicamento quantitatis collocaretur, vt omnes
admittunt; ergo etiam si Deus sit infinitus &c.

Resp. qd talis li-
nea si daretur, esset infinita 2m quid in aliquo genere de-
terminato, scilicet 2m longitudinem, esset tamen finita simpliciter, siquidem
perfectiones aliarum specierum non haberet, & iter in praedicamento po-
neretur, at vero Deus ē simpliciter infinitus in omni genere, quae infi-
nitas obstat collocationi in praedicamento.

Sed contra ē, quia vt dicemus
postea, Christus Dominus ponitur in praedicamento, & tamen ē infinitus
simpliciter, & intrinsecè, ergo talis infinitas non obstat; pb. mi. Christus
Dominus intrinsecè includit divinam suppositum, sed hoc ē infinitum sim-
pliciter, ergo includit infinitatem simpliciter.

Resp. distinguendo minorem in-
cludit infinitatem in supposito concedo minorem infinitatem, quae sit ratio forma-
lis illius statuendi in praedicamento nego minorem vnde infinitas, quae
se habet ex parte naturae, ē quae repugnat vt in praedicamento collo-

ictur, & simul latis, ri vº. illa, quæ tantis se habet ex parte suppositi; unde Christus Dominus, ut signatur per illud Christus dicit infinitatis in supposito, & ri in natura humana, quæ finita est, & hac cursus ponitur in prædicamento.

§us. 2us.

2a. Diff. propon. & prob.

Christus Dominus directe ponitur in prædicamento substantiæ: prob.[a] hæc Dº. quia ratio collocandi in prædicamento est sola limitata, & finita, sed Christus D. habet suam substantiam finitam, & nobiscum eiusdem speciei: ergo ratio talis fuit poni in prædicamento substantiæ; mi.[r] est certa quia Christus D. habet eandem humanitatem, & est univoce homo nobiscum; prob. ma.[a] quia prædicamentum est coordinatio prædicatorum essentialium, in quo superiora de inferioribus prædicantur quidditative; ergo ratio sola constituendi in prædicamento est natura finita.

Arg. est certum, & contra prob. ratio formalis quare prædicata essentialia prædicto modo coordinantur, solus provenit à natura, & ri à subsistentia; licet subsistentia sit requisita, tanquam conditio ut in prædicamento ipsa natura ponatur directe at quod per accidens se habet, quod subsistentia sit infinita; ergo licet substantia Christi D. talis sit, eius natura potuit in prædicamento poni, ri tamen eius substantia, quæ quasi connaturalis ri formaliter in prædicamento collocatur.

Arg. 2a. illud Dm. genus supremum in prædicamento substantiæ est substantia creata. l. creabilis, sed hæc ri pot prædicari de Christo Dº. ergo Christus D. ri ponitur in prædicamento; contra videtur certe, quia id quod ponitur in prædicamento, dicit prædicationem generis supremi talis prædicamenti, & mi.[r] prob. creatum & creabile est illud, quod fit ex totali negatione sui esse, sed productio D. Christi ri pot præsupponere totalem negationem sui esse; unde ista est erronica Christus est creatus, ut docet S. Thomas quia genus supremum huius prædicamenti ri pot prædicari de Christo Dº. ergo ri pot poni in prædicamento.

Resp. sufficeret, ut aliquid ponatur in prædicamento, quod sit quid creatum ratione illius quo in prædicamento ponitur, quod in Christo Dº. invenimus, in quo est natura humana, quæ est aliquid creatum

licet

licet suppositum sit increatum, unde istud praedicatum substantia creata, accipitur dupliciter, et transcendentaliter, et quando hoc modo accipitur, compotest rei de qua praedicatur ratione suppositi, et naturae, et tunc facit hunc sensum, solum quod signatur, est aliquid creatum, accipitur etiam tali praedicatum praedicamentali: et hoc modo compatit rei, de qua praedicatur ratione naturae, et hunc propositio posita facit hunc sensum: Christus est aliquid subsistens in natura creata; 2º. quod ratione dicimus esse generalissimum huius praedicamenti, aliquid subsistens in natura creata, quod verum, et proprie de Christo praedicatur.

Quaestio 14. de quante.
Quaenam sit essentia formalis, et una quantitatis?
§um 1.
Definitio quantitatis, et aliqua notanda.

Postquam egimus de substantia, sequitur de quante agere, quae est accidens, quod 1º. ingenit substantiam, et ratione illius caetera accidentia, unde dicitur consequens substantiae, quantitas quae sic definitur, quantum est divisibile in ea, quae insunt, quorum utrumque vel unum quodque unum quid aptum est esse: particula illa divisibile ponitur ad discrimen Dei, et intelligentiarum, quae non sunt proprie quanta, quia non sunt divisibilia; sed in ea, quae insunt, ponitur ad discrimen divisionis mixti, quod in elementa dividitur, quae non sunt formaliter in mixto; sed tantum virtualiter (ut Deo dante libri de generatione videbimus) partes vero quanti formaliter insunt, reliqua vero pars ponuntur ad excludenda divisionem partium physicarum, scilicet materiae et formae quae si dividantur non tamen manent tota, neque individua completa. Partes vero quanti facta divisione manent individua completa, et in specie quanti, haec vero definitio sic explicata, tantum est descriptiva, non essentialis, nam ut diximus quaestione de substantia, nullum genus supremum potest essentialiter definiri.

Ulterius sciendum est, primam intelligentiam substantiam a quante diversos accipere effectus; habet enim ab illa extensionem partium in ordine ad se, id est, unam partem extra aliam habere, item extensionem partium in loco, seu

in ordine ad locu, simil.r accipit diuisibilitatẽ partiu' realẽ, insuper impenetrabilitatẽ cu' altera substa. l. quante, et tandem lau mensurã, q.a magnitudo subitẽ propter quantitatẽ nobis innotescit.

In hoc q.o quaer.o inquirimus, quinã ex dictis efectibus quantit. sit 1.us et realis; et quis ab alijs praementis diferat, in qua re autores diuisi sunt, et multiplicate efectus, in varias sentas. quas hic M. Parra numerat aptè, cũ tamen ẽ inter Thas, quis asserat, 1.us efectus quantit. ẽe extentionẽ partium in ordine ad se, et quantit.

D.o nostra efectus 1.us et realis quantit., sive lao realis destructiua ipsius ẽ extentio partium in ordine ad se, seu situs, et ordo partium in toto; hic D.o e D. Th.ae opus 4.o tractus de quante, et alijs locis scitatis à Thomist. ingg.ii ait: quod ordo partium in toto ẽ disa propria quantit. g.o 2.a mente S. Th.ae extentio. l. ordo partium in toto ẽ lao realis destructiua quantit.

Prob.r D.o lae, illud ẽ lao realis destructiua quantit., qd. praestatur realiter ab ipsa quante et alias ẽ radix omnium, quae à quante per modum propriatatis dimanant sed extentio partium in ordine ad se. l. habere pas extra pas, praestatur realiter à quante, et alias ẽ radix omnium eorum, quae quanti conueniunt, g.o lao realis quantit. ẽ extentio partium in ordine ad se. l. habere pas extra pas; prob.r mi.r quoad 1.a pas, q.a n ẽ aliud accidens assignabile quod dat huiusmodi extentionẽ, hoc n conuenit à subita, ut diximus q.a licet habeat pas n habet illas cu' ordine, et claritate; g.o debet realiter conuenire à quante.

Quoad 2.a pas prob.r mi.r q.a caeteri efectus competentes subitẽ ii diuisibilitas, extentio localis, lao mensurae, impenetrabilitas Eta sed hi oes supponunt extentionẽ partium in ordine ad se, et ab illa tanquam à 1.a radice dimanant; g.o extentio partium in ordine ad se ẽ radix oium eorum, quae à quante conueniunt.

Mi.r ultima quoad oes pas prob.r quoad 1.a sic, prius competit quanti habere pas

extrinsecas

externas, quæ divisibilis est; ergo divisibilitas non est 1ª in quantitate; antecedens probatur ideo aliquid est divisibile, quia habet extensionem partium, ergo prius præsupponit. probatur antecedens ideo punctus, et Angeli, et omnia spiritualia sunt omnino indivisibilia, quia carent extensione partium; ergo est 2ª ideo aliquid est divisibile, quia habet partes externas, patet consequentia, sicut negatio divisibilitatis sequitur ad extensionis negationem, ita positio sequitur ad positionem 2ª

pars probatur ideo aliquid localiter extenditur, quia habet extensionem partium in ordine ad se ipsum; ergo extensio localis supponit extensionem partium in ordine ad se; antecedens probatur extensio localis est in ordine ad aliud sed prius requiritur, ut in ordine ad se ordinetur, recta enim ordinatio à se inquolibet incipit; ergo prius est ordo ad se quam ad aliud, quia illud extenditur localiter &c. patet ista consequentia, effectus 1ius alicuius partis non est à sua separabilis, sed extensio localis separatur ad quantitate, ut patet in misterio altaris, ubi est quantitas, et non extensio localis; ergo non est effectus 1ius.

Quoad 3ª partem probatur quia impenetrabilitas sequitur ad extensionem in ordine ad locum, sed hæc sequitur ad extensionem in ordine ad se, ut iam est probatum; ergo a fortiori impenetrabilitas sequitur ad extensionem in ordine ad se; probatur maior quia esse impenetrabile nihil aliud est, quam habere vim expulsivam alterius corporis ab eodem loco, sed hoc præsupponit quantitatem localem extensionem localem; ergo impenetrabilitas sequitur ad extensionem localem.
Quoad

ad ultimam partem probatur neque mensura vel accipitur active, vel passive, quocumque modo sequitur ad extensionem in ordine ad se; probatur minor quoad 1ª partem, neque esse mensuram active nihil aliud est, quam capacitas ad alia mensurandum, sed hoc præsupponit quantitatem iam habentem partes externas, ergo 1ª pars est vera; probatur minor ideo quantitas unius palmi vel ulnæ v.g. accipitur, ut mensura alterius quantitatis, quia habet in se partes externas, et ordinatas ergo esse mensuram active supponit extensionem. Quoad 2ª partem probatur minor quia mensura passive accepta est esse mensurabile, seu capacitas, ut mensuræ

sed ēē immensurabile ɔpetit quanti, qa. habet ptes ordinatas, et extensas in ordine ad locum; go. ēē immensum positive ɔpetit quanti rōne extensionis partium in ordine ad se; Et illi effectus quantitatis supponunt tanquam prius, et radices extensionis in ordine ad se, ac proinde hic erit effectus 1us quantitatis.

§us 2us
Solvuntur argumenta contra istam Doctrinam.

Argr. 1o. qa. divisibilitas ē effectus 1us quantitatis; go. n ē extensio in ordine ad se; anr pbr. ex Philo 5o. Metha. textu 8. et ex eo oēs, qui coiter definiunt quantitatem p divisibilitatem, scilt, ē divisibile; go. divisibilitas ē essa vel effectus 1us pbr. coa, quælibet res p suam pprā quidditativa definitur; go. si definitur p divisibilitatem illa erit essa quantitatis, et n extensio. Confirmatur, nā species quantitatis diversificantur formaliter penes diversitatem divisibilitatis; go. divisibilitas ē rōo formalis illius; pbr. anū. linea superficies, et corpus sunt species quantitatis, et tamen distinguuntur p divisibilitatem; go. pat mr. qa. linea distinguitur in hoc, quod sit solum divisibilis 2m longitudinem, superficies 2m latitudinem, et corpus 2m profunditatem; go. mir. ē vera.

Respr. definitionem datam quanti ēē tantum descriptivam explanantem naturam, et essam quantitatis p divisibilitatem, tanquam p proprietatem propriam, et connaturalem ipsius; multoties enim accidit hoc explanari essam rerum p suam proprietatem tanquam p aliquid notius, ut pat in ptē quæ definitur p verum vel falsum, quod ē eius passio. Ad Confirmationem respr. species quantitatis n diversificari 1o. et formaliter penes diversam divisibilitatem, sed penes diversum modum extensionis partium; Unde licet coiter explicetur talis diversitas, penes diversum modum divisibilitatis, tanquam p signum notius quoad nos, tamen formalis, et 1a. rōo distinctionis earum n consistit in divisibilitate, sed in modo extensionis speciali. 2o. argr. ex D. Thō. opusc. 42 Xa. sinis ait: ppria rōo quantitatis quæ ɔpetit quanti quatenus quantitas ē rōo mensurae, go. 2m D. Thō. illa erit

effectus

efectus fnalis, et f[ma] quantis = Ospatum ex aris[te] cap de quantite vbi ait: locus, et superficies sunt species quantis, sed locus, et superficies solus important dimensionem mensurae, non vero dimensionem partis in ordine ad se, ergo idem quod prius. Resp[ondeo] D. Th[oma]s non loqui de quante 2[us] se, et meth[aphysi]ce, sed vt attinet ad logicum, qui de illa vt est mensura subiecti, tractat, vnde ratio fnalis meth[aphysi]ce, et 2[us] se considerata est extensio in ordine ad se, et de hoc est quaestio quae logice est ratio mensurae.

Ad Ospraonem resp[ondeo] aris[totelem] loqui de quante, vt à logico consideratur, scilicet in ratione mensurae, et cum locus sit mensura extrinseca corporis locati; superficies vero mensura intrinseca, à philosophis assignantur vt species quantitatis distinctae, et si in extensione quae est ratio fnalis quantis locus, et superficies omnino conveniant, et Philosophus 5[o] meth[aphysi]cae, vbi agit de quante 2[us] se considerata non assignabit locum, et superficiem species distinctas quantitatis.

Tradita ista quantitatis proprietates quae sunt tres, quae solent assignari, quantitati nihil est contrarium quae convenit 1[o] modo quanto, quia competit illi, et non soli, non qualitatibus competit substantiis, nec obest, quod magnum, et parvum sint contraria, et tamen pertineant ad lignea quantitas, quia rigorose, et proprie contraria non sunt, et si essent deberent esse respectiva, non dimensiones; neque quod homo sit magnus vel minimus adolescens vel parvulus, non habent oppositionem ratio dicta.

2[a] quantitas non suscipit magis, et minus, quae etiam competit quanti sicut 1[a] omni, sed non soli, siquidem substantiis competit = 3[a] est 2[us] quantitas dicitur aliquid equale vel inequale quae competit omni, et soli quanti; vnde et si qualitati, et substantiis videatur competere, hoc non est proprie, sed 2[us] similitudinem cum ipsa quantitate, et ratio est, quia est aliquid equale vel inequale est, quia equali vel inequali mensura gaudet, sed hec solus quanti competit; ergo id.

Ex quo sequitur breuis resolutio quaestionis hic a multis

ex agitata plongy, sclt, an quantitas disguntur à re quanta, seu substa tal ad qus breviter respondeo affirmative, & hoc° realiter entitative lunc q^a. quantitas ē aliquid reale accidentale, ac ʃinde realiter entitative debet à substa disgui, aliās idē ē & substa, & accidens, qd ē D^a. divisionē, & ditionē praementorū. Tunc etiā q^a. separatio ē signū realis distionis, ē enī separatio duorū, sed in Eucaristia substa panis separatur realiter à quanto, remanet enī post consacratioē, eadē quantitas ac ante, idē enī substa ducitur in substā corporis christi D. Unde dicitur à Tridentino Consilio transubstantiatio; q^a. signū ē disgui realiter.

Art.^us 2us

Quena sit species quantitatis?

§^us. 1us.

Dividitur quantitas, & species quantitatis assignantur.

Priusquā species quantis assignemus, divisionē eius debemus notare, unde quantitas dividitur in quantitē continuā, & discretā; continua ē, Cuius pars copulantur aliquo termo coi. v.g^a. pars unius ligneæ continuantur punctis; quantitas v°. discreta ē, Cuius pars n̄ copulantur aliquo termo coi, vt numerus denarius. l. quinarius; cuius pars n̄ copulantur aliquo termo utriq. parti coi; quantitas continua 2^a. se considerata dividi^a. in tres species, sclt, lignea, superficies, & corpus, quæ quidē species conveniunt in hoc, qd ē habere pars copulatas aliquo termo coi utriq. parti tamen in hoc differunt, qd tres coīs ligneæ ē punctus, superficiei ē lignea, & corporis superficies. D°. iis ppositis pb°. q^a. tāo, & essa quantis constit in extentione partis in ordine ad se; sed hæc extentio tantū ē divisa 2^a. trinā divisionē, sclt, longitudinis latitudinis, & profunditatis; q°. tantū dan^r. tres species quantis. Hīs dimensionibus distinctis, sed lignea constituit longitudo, superficies, latitudo, & corpus profunditas;

q°. dantur

g.º dantur tantum tres species quanti, scilicet linea, superficies, et corpus. 203

Ubi nota quod licet superficies lineae petat, ut eius terminativum tamen ipsa linea pot. dupliciter accipi respectu superficiei, l. quatenus divisibilis est longitudine, et hoc modo est species quanti, formaliter intrat q.º materialiter in superficie; alio modo pot. considerari, quatenus est indivisibilis latitudine et hoc modo non est species quanti, sed terminativa superficiei, formaliterque intrat in superficie, idemque q.º diximus de superficie respectu corporis.

At vero si quantitas consideretur 2.º rationem mensurae activae habet quinque species, lineam, superficiem, corpus, locum, et tempus; Prob. haec D.º q.ª mensura activa est illa, qua certificamur de quantitate alicuius rei, sed res mensuratae, de quibus possumus certificari, sunt quinque g.º species quanti sunt quinque. Pb.º mi.º nam ea, quae mensurantur aut sunt permanentia l. successiva, si permanentia l. intrinsece mensurantur l. extrinsece; si intrinsece aut 2.º unam dimensionem, et sic mensurantur linea l. 2.º duas dimensiones, et sic superficies mensuratur l. 2.º tres dimensiones, et sic corpus mensuratur.

Si sunt res permanentes, et extrinsece mensurantur, mensura est locus, si v.º sint successivae, mensura est tempus; g.º ea quae mensurantur, tantum possunt mensurari illis quinque modis. et ita quinque sunt species quanti in ratione mensurae. Argumenta contraria facilitur ex dictis solvuntur.

§us. 2us.

Species quantitatis directe numerantur.

Pro quo supponendum est 1.º numerum esse duplicem, et transcendentalem, et praedicamentalem; 1.º modo nil addit supra entitatem, sed est ipsa entitas indivisa et una. 2.º modo dicit supra entitatem quantitatis multiplicatam, et divisam q.ª surgit ex ipsa divisione quantitatis cum ordine quodam plurium ad unum; numerantur enim substantiae corporeae, et quantitas per unitatem à divisione corporis quantitatis resultantem.

2° sciendus est, quod numerus potest accipi triplicitur. l. pro numero numerato l. pro numero numerante l. pro ipsa habilitate numeri, numerus numeratus, sunt res ipsae, quae mensurantur, numerus numerans, est ipse intellectus actus, quo numeramus, numerus vero habiliter dicitur accidens, quo res dicuntur mensuratae, sive res ipse, et dicunt dicibili numerabilitate, unde numerus habiliter sumptus aliquid reale est, quia a parte rei datur multitudo quantitatis, quae defacto per unitates numerantur, at vero activa numeratio illarum quantitatum habet complementum à ratione l. numero numerante. 3° supponendus est, quod numerus est ens per se in linea quantitatis, quamvis absolute sit unus 2us quid, ratio est, quia licet de materiali includat multa diversa, tamen ea includit ut ordinata, et forma per ultimam unitatem, quae ultima unitas habet rationem formae, Xa. illud, ultima unitas est forma numeri: aliae vero unitates habent rationem materiae, quia priores unitates determinantur per ultimam ad certum numerum, et sic habet rationem determinantis, ultima respectu aliarum, quae determinabiles sunt per illam, ex quo sequitur dictum axioma ultima &

Quaeritur? Responsio asserimus in primis, numerus esse veram speciem quantitatis discretae, quod probatur quia numerus est ens per se, reale, proprie aliquod praedicamentum pertinet per se, et directe, et per modum speciei; consequentia patet, quia non est in complexus, tunc sic, sed non ad aliud nisi ad quantitatem, et non ad continuam, ut patet, ergo est vera species quantitatis discretae, quae contra possunt objici facile solvuntur, videantur Lerma et parra hic.

2° est asserendus, orationem esse veram speciem quantitatis discretae considerata ratione mensurae, antequam notandus non loqui de oratione grammaticali, quae verbo, et nomine constat, nec de oratione rectorica, nec dialectica; sed de oratione 2us quod est prolatio, successiva vocum l. silabarum l. sonorum vitalium, quatenus sunt mensurabiles per aliquam unitatem unde cantus avium, sonitus tubarum, voces quo cordarum sunt orationes pertinentes ad quantitatem discretam.

Quo supposito probatur 2° eadem ratione, qua praecedenti, nam oratio est ens per se, et reale, quod pertinet ad aliquod praedicamentum

non ad aliud

n̄ ad aliud nisi ad quant, ꝫ hanc dicentes; g.° = 2.° q.ª oratio habet speciales raz mensurandi distz à numero; g.° distinir specie quan titz distz à numero; pb.ᵗ ant. q.ª numerus mensurat permanenter orao v.° successive; g.° habet raz specialz mensurandi, distz g.° distz à tempore, quod licet sit mensura successiva, ē distincta, n̄ dicenta g.° oratio ē species quantz dicentz distz ab ōi alia. Cum quo ꝺ= patitur oraone n̄ ēē species quantz, ñ methē desiderdun quantitas ꝫ 2.ª raz extensionis, ꝫ rao ē, q.ª pars oraonis n̄ habet distz exten sione à motu, nec tota orao habet distz extentiaꝫ à numero ꝑ latione; g.° n̄ ē dista species quantz, desideratz methē, ꝫ 2.ª ex tentione, qd pat distz in loco, qui qualitus mensura ē, ē species qu antz, at v.° 2.ª extentione, ꝫ methē, n̄ ē species quantz distincte dicta a superficie; ꝑ hoc manent istula angula, qui voluerit, Iner ma videat, ubi multas quest.ᵉˢ movet, in cap.° de quant.

Ques.° 15.ª de relatione.

Art.ᵘˢ 1.ᵘˢ

Quid sit relatio, quotuplex, quæ eius proprie tates, ꝫ quæ relao hoc pramentu constituat?

§.ᵘˢ 1.ᵘˢ

Defini.ᵗᵘʳ ꝫ dividi.ᵗᵘʳ relao, eius q. proprietates assignan.ᵗᵘʳ

Ad quant. sequitur qualitas, sicut ad mag.ᵐ pa., sed q.ª Philus in pra mentis, prius de pramento ad aliquid, l. de relaone, quæ de qualitate egit, hunc ordine ꝫ nos sequemur; relao g.° ab aristotele sic defini.ᵗᵘʳ ē cuius totum suum ēē ē ad aliud se habere; v.g.ª relao patris ad filium, totum suum ēē habet in ordine ad filium, ꝫ q.ª relao ex proprio conceptu habet, sub tum referre ad tum; ideo duplici inadequato conceptu gaudet, scilt, con= ceptu in, quo respicit subtum, ꝫ conceptu ad, quo tum respicit, unde distat ad relaone denuare subtum, ꝫ tum, subtum ut substentans relaone q.ª cum relao sit accidens petit necessario subtum, ꝫ q.ª n̄ respicit subtum ut quodq. sed p ordine ad alium, petit ꝑ̄pter subtum, tum, quæ respiciat.

Quia tamen illud subtis non respicit, vt omnino absolutis, requiritur ex parte subti, quod vt ad aliud referratur, sit aliquo modo proportionabile ad illud quod refertur, et sic habet rationem fundati relationis, sicut aliquid fundat rationem similitudinis ad aliud ratione albedinis, quae potest esse in alio, et hic causatur similitudo, unde albedo est fundatus similis vel ratio fundandi relationis similitudinis; ex quo fit, quod esse relationis specificativum sumatur a fundato, vt a causa specificante, quia fundatus est ratio, quare relatio respiciat hunc terminum prae alio, et etiam sumatur a termino tanquam a complemento, quia non pot relatio ab illo praescindere.

Relatio 1º dividitur in praedicamentalem, et transcendentalem, sive in relationem secundum esse, et secundum dici, relatio praedicamentalis, seu secundum esse, est illa, cuius totum suum esse est ad aliud vt ad purum terminum; v.g. relatio patris ad filium; relatio transcendentalis, seu secundum dici est entitas absoluta, quae explicari nequit sine respectu ad aliud; vt scientia et potentia, quae sunt aliquid absolutum, non tamen possunt explicari sine ordine ad objectum, vocatur que transcendentalis, quia in omni ente invenitur, nec consimiliter dictum generis absolute.

Dividitur etiam relatio in relationem realem, et rationis; relatio realis est, respectus a parte rei inter extrema realiter existentia, sicut relatio patris ad filium; relatio rationis est, respectus inter aliqua extrema mediante operatione intellectus; v.g. relatio universalitatis ad inferiora.

Rursus relatio secundum esse dividitur in relationem mutuam et non mutuam; mutua est, cui ex parte termini correspondet alia relatio eiusdem ordinis, ita quod vtraque sit realis, vel rationis, vel creata, vel increata, sicut relatio inter patrem et filium; non mutua est, cui ex parte termini non correspondet alia relatio eiusdem ordinis, vel rationis; sicut relatio scientiae ad scibile, nam ex parte scientiae est realis, et ex parte scibilis est rationis.

Etiam dividitur relatio in relationem aequiparantiae, et disquiparantiae, relatio aequiparantiae est, cui ex parte termini correspondet alia relatio non solum eiusdem ordinis, sed etiam eiusdem denominationis, vt relatio quae est inter duo alba, relatio disquiparantiae est, cui ex parte termini

correspondet

correspondet alia relao, sed n. eiusdem denominaonis, sicut relao paternitatis, que ex pte trmi relao alia correspondet, scilz filiao, n. paternitas.

Suponendum e etiam, q. cum relao dependeat, n. solum a subiecto sed a rone fundandi, sciendum e ee triplex relaonis, q. genera fundamenti sit nia, 1us genus fundatum dicitur vnitas, et numerus, ad quod pertinent oes relaones equalitatis, et inequalitatis, similitudinis, et dissimilitudinis, dicitur q. 1um genus, q. fundatur in quantitate. 2us fundatum e, actio, et pao, ad quod pertinent oes relaones cae, et effectus, q. in caa e caalitas actiua, et passiua in effectu; 2um fundatum e mensura, et mensurabile, ad quod pertinet oes relaones potentiis, habitus, et actus ad sua obiecta, aqq. mensurantur, etiam q. alie relaones creaonis ad Deum, et alie similes.

Relao q. pramentalis suas habet ppriatates, inter assignantur quatuor, due ex pte fundati, et due ex pte trmi, quarum 1a e, qd posit recipere 9traria, q. fundatur in illis, que habet 9trarium vt sit in sua fundentur que erorie ponuntur.

2a e qd posit subijcere magis et minus, vt si fundetur in qualitate, que subsipit magis, et minus, hec autem ppriatas solum 9petit relaoni rone fundati, q. si formaliter 9sideretur relao, nec habet 9trarium, et subsipit magis, et minus.

3a e, qd extrema relata dicantur ad 9uertentia. Vg. si e filius, alicuius patris e filius; et si e pater alicuius filij e pater; nota, qd istae tres ppriates n. sunt ppriatates inquanto modo relaonis pramentalis; due enim 1e possunt n. reperiri in relaonibus, vt pat in Diuinis relaonibus; 3a v. 9petit etiam relaoni 2o dici.

4a v. 9ueniens relaoni in 4o modo, e qd relatiua sunt simul naa, et 9gnione; id e, qd posito vno extremo ponatur, et alio, et vno destructo, alio destruatur, sicut posito patre ponitur filius, et e 9a. ex hoc q. seq. ee simul 9gnione

q.a semper 2gnosci requitur ad esse. Praeter illas, quae ii quasi cond assignantur aliae, quae competunt speciali.r relaoni reali sacramentali, 1a. e, qd subjm, seu fundatum sit reale, q.a relao e accidens reale, et ideo petit subjm proportionatum, qd e reale = 2a. e, qd realiter fundet, seu qd aliqua realitas sit in fundato, loco cuius relao respiciat term; q. si talis realitas n sit, n erit caa, qd influat in relaonem, et ad positionem illius relao n resultabit. 3a, e, qd fundatum, et term sint realiter distincta q.a relao e habitudo et opposio unius in ordine ad aliud, sed nemo ad se ipsum n e habitudo, et oppo reale; q. debet esse inter extrema realiter distincta, et n quomodocumq. distincta, sed in loco fundandi; unde noster Angcus Dr. 1a. pae, quaest. 42. art.o 1o. ad quartum, negat relaones similitudinis divinas esse reales, q.a nam Da. quae e rao fundandi e una, et eadem in oibus, et similiter in aliis exemplis hic alegatis a Doctoribus.

§us. 2us.

Relatio realis sacramentalis constituit hoc sacramentum.

Aliqui antiqui negarunt dari relaonem realem, sed communiter apud oes 2traria ita supponitur, eo, quo a parte rei datur equalitas, et inequalitas unius ad alterum, similitudo, et dissimilitudo, quae nisi aliquid absolutum, sed respectivum, similiter et 2a. 2ceptus ad relao e realis, q.a relao 2a. adequatus 2ceptus e accidens reale ad sanctanus sacramentum, et detractus pertinerum; q. n solus 2a. 2ceptus in quo e oi accidenti com, sed etiam 2a. 2ceptus ad sanctanus relaonem ist aliquid reale; patet caa, q.a relao adequatur in illo duplici 2ceptu; q. n pot 2a. unus esse realis et n 2a. alius, ex hoc tamen stat, qd licet 2a. 2ceptus ad sit realis, formaliter tamen n explat realitatem, sed solus ille implicat. Quo supp.o = 1a. nostra 2o. q.a relao realis sacramentalis afficit subjm, modo quodam accidentali, distincto ab aliis accidentibus, q.o constituit speciale sacramentum; pbr. am, proprius modus relaonis e, afficere subjm n sistendo illo, sed referendo illud

do illud ad tam, sed hoc nulli alij accidenti competit, quia relatio afficit subiectum
modo speciali dicto ab alijs praedicamentis; relatio vero rationis non distinuit hoc
praedicamentum, quia solum ens reale dividitur in decem praedicamenta. Sed contra
hoc est unicum argumentum, etiam relationes rationis sunt praedicamentales, quia non solum relatio realis hoc praedicamentum distinuit. probatur ex D. Thoma par. 1. quaest. 28. art. 1. ubi
ait: solum in his, quae dicuntur ad aliquid inveniuntur aliqua secundum rationem tantum,
et non secundum rem, quod non est in alijs generibus, quia hoc est speciale in hoc praedicamento
quod non solum relatio realis ad illud pertineat, sed etiam rationis; aliud discrimen datur a D. Thoma in alijs generibus non inveniret, cum etiam possit fingi quantitas, et qualitas.
Propter hoc argumentum dixerunt multi esse relationis ad relationem rationis, et realem esse quid univocum in ratione relationis, quamvis in ratione fundandi seu entitatis analoga sint, sed contra S. Thomas hoc non intendit;
sed vult dicere tantum esse hoc speciale huic generi praedicamentalis, quod licet ad illud relationes rationis non pertineant, ut vera, sed analogice cum realibus conveniant, tamen ratio analoga proprie dicitur de utroque analogato ad differentiam aliorum generum verbi gratia quantitatis, et qualitatis, in quibus ratio analoga est, non univoca cum qualitatibus fictis, sed nec illa ratio analoga proprie dicitur de utroque analogato, scilicet, de quale reali, et rationis. Sed contra est, quia relationis ratio ad realem et rationis est univoca, non analoga, alias ratio D. Thomae esset nulla;
quia nunc ... probatur, quia ratio D. Thomae est, quia in alijs generibus, ut qualitas verbi gratia signat secundum propriam rationem aliquid alicui inhaerens, ea vero quae
ad aliquid dicuntur, signant secundum propriam rationem respectum ad aliquid, sed haec
ratio disparitatis esset nulla, si analogice dicitur ratio relationis, sicut
ratio qualitatis, quia ergo.
Respondeo quod illa ratio, ut dixi, est analoga ad realem, et rationis, quia relatio realis, tamen praecise eos, qui secundum rationem, est quid reale
ideo quia secundum utrumque praecise analoga est, quia tamen secundum praecise particulas relationis, non explet aliquid entitatis realis, licet illud implicet, scilicet, ordo ad

subbly, à quo n pót prescindi, sed præcisè explicet ordinē ad tmy, ꝯ ita quamvy rao relaoņy sit analoga, quanty vº ad id, qd explicat, scilt, ordinē ad tmy ppriè de vtroq. dicitur qª vtraq. pprio dicitur ordinē ad tmy, vnde pat dicta, ꝯ qualiter 2ª. Dicēty ppriè vniuocè relao Laj ꝯ realy n conueniat, ꝯ sic ad prædicamenty relaoņy distuendy pertineat.

Sed ad huc obicies, qª n explicare ordinē seu inhærentia in subbo n é pprium relaoņy, qª nil speciale dicit ang.ᵐ D.ᵒʳ Thª.ᵐ qª actio re verá subbo inhæret, et tamē 2ª. pprie Dicēty id n explat, sed soly dicit egressionē l. emanationē abegistente qª qd explicet l. n explicet 2ª. ppriè Dicēty ordinē ad subbo n é speciale relaoņy, qª qᵈᵒ D. Thª. aliquid speciales dixit ei, ꝯ n alijs generibus, n fuit qd relao 2ª. Dicēty pprie relaoņy inhærentiā ꝯ realitatē n explicet, sed qd conueniat in Dicēty ppro relaoņy ratā q. in prædicamento collocetur.

Resp.ᵉ negando disparitatē, qª actio 2ª. pprie Dicēty, è vt dicit egressionē n dicat inhærentiā tamen rao actioņy, quæ é analoga ad actionē realy, ꝯ Laj, tanty n dicitur ppriè de actionibus Loj, n soly 2ª. inhærentiā, sed etiā 2ª. Dicēty egressioņy, specialiter vº. qd D.ᵒʳ Thª. dixisset in relaone é, qd relao 2ª. pprie Dicēty n dicit ordinē, seu inhærentiā in subbo, sed tanty ordinē ad tmy, ꝯ 2ª. hac rao relaoņy ppriè dicitur de vtroque analogato, qd vt diximus, in alijs prædicamentis n inuenitur.

Art.ᵘˢ 2.ᵘˢ

Vtrū relāo distinguatur realiter à suo fundamento, ꝯ qua distinctione?

§.ᵘˢ 1.ᵘˢ

Proponuntur notabilia, SS.ᵉ ꝯ V.ª DD.ᵒ

Suponimus nunc pro certo D.ª Scoty, vnā relaonē prædicamentalē n posse in alia fundari, seu ad vniatē relaoņy prædicamentaliy similare, sicut relao similitudiņy inter duo alua, ꝯ relao dissimilitudiņy inter alua, ꝯ nigra, qd pat apositioņy qª darentur in actu infinitē relaoņes prædicamentales

sed implat

sed implet saltem realiter dari infinitum in actu; g.º e qd relaones praemen-
tales possint fundari in vnitate aliarum relaonum praementalium. Se

quela pb.ª relao praementalis sequitur ad positionem fundati, et hic seu
g. si vnitas relaonum praementalium, v.g.ª duarum paternitatum eet fundatum
relaonis praementalis similitudinis inter ipsas relaones in eodem ins
tanti temporis, quo ponerentur dictae duae relaones paternitatis, in
qualibet illarum resultaret relao similitudinis praementalis; g.º ad ip
sas relaones praementales similitudinis, q.ª si eiusdem rationis resultarent
aliae duae, et sic in infinitum abeundo rationis. A priori etiam hoc pat,

q.ª fundatum relaonis praementalis, ut illa ad ipsum resultet, dicit
aliquam actiuitatem, et eficientiam in ipsam relaonem praementalem; sed haec
actiuitas, et eficientia, e ita minimae entitatis, ut in aliqua relaone habe
ri non possit; g.º vna relao praementalis non pot aliquam relaonem fundare.
pat mi.ª q.ª relao 22. D. Th.º e minimae entitatis, sed res minimae en
titatis non patitur esse fundatum alterius, g.º mi.ª e vera. Nec obstat,

q.ª in s.ª multorum relao rationis pot fundare aliquam relaonem rationis; g.º vna
relao realis aliquam realem fundabit; ans pat, relao praedicabilitatis fundatur
in relaone vniuersalitatis, cõa pb.º non mi.ª entitatis e realis relao, quam rationis,
quin potius e D.ª accidit; g.º si relao rationis sua minima entitate aliquam
pot fundare, similiter relao realis. Dicatur 1.º duae qualitates

similes possunt fundare duas relaones similitudinis; g.º similiter
duae relaones eiusdem rationis possunt fundare aliquam relaonem, ans e
certum, et cõa pb.º non mi.ª e vnitas, et conuenientia relaonum praementalium
similitudinis, quam vnitas, et conuenientia duarum qualitatum, sed haec con
uenientia, et vnitas sufficit ad fundandam relaonem similitudinis; g.º
et illa sufficit =. Dicatur 2.º duae relaones eiusdem rationis, v.g.ª duae

paternitates, realiter conueniunt sua dicunt relaones, similitudinis et

denominat similes realiter; g.° ab aliqua rae, sed hęc n̄ pōt fundare nisi in unitate duarum relaonum; g.°

Resp.° assignando disparitatem quare relao rais, et n̄ realis aliq posse fundare, et rao ē, q.ª fundatum rela onis rois n̄ habet activitatem, et efficientiam in ipsa relaone, sed solum dicit ex igentiam illius, praeterea, qd relao rois n̄ sit p resultantiam ad suum fundatum sed p actionem intus, unde una relao rois pōt fundari supra aliq, n̄ tamen relao realis pōt hoc, q.ª fundatum illius debet habere aliquam efficientiam, et activiatem in ipsa relaone, qd relaoni nequit competere, cum alias habeat ēē p resultantiam ad suum fundatum ad quod n̄ sufficit minima entitas.

Ad 1.ᵃᵐ ꝯfirmaonem resp.ˣ qd licet convenia, et unitas in relaonib. similitu dinis sit tanta, quanta unitas et ꝯvenia reperta in duabus quali talibus, tamen hęc, et n̄ illa pōt fundare relaonem similitudinis, n̄ aliud illa, q.ª n̄ sunt tam minimę entiatis duę qualiatis, sicut sunt duę relaones, ideo q.ª una fundat relaonem, et n̄ alia.

Ad 2.ᵃᵐ ꝯfirmaonem resp.° qd duę paternitates dicuntur similes ab aliqua relaone dist.° ant, ab aliqua relaone rationali ꝯ.ᵈᵒ ant, a relaone p ramentali; g.° ant, q.ª hęc ē minimę entiatis, ut diximus.

2.° supponimus, fundatum relaonis duplex ēē, scilt, remotum, et p ximum, remotum dicitur subtm recipiens relaonem, p ximum v.° dicitur rao illa, quâ subtm recipit relao nem, Vg.° in relaone similitudinis inter duo alba, albedo ē fundatum p ximum, q.ª ē rao, quare subtm, qd ē fundatum remotum, recipiat relaonem similitudinis; in pręsenti n̄ ē difficultas de fundato remoto, certum ē enim distingui realiter a relaone, sed de fundato p ximo .l. rae fundandi. et inquiritur an realiter, an rae differat à relaone, et q.ª relao realis .l. ē entitativa .l. modalis, etiā inquiritur an differat realiter entita tivè, sicut res, et res, an realiter modaliter, sicut res à modo.

Circa hoc 1.ª St.ª asserit, relaonem distingui à fundato p ximo p operaonem intus, et n̄ realiter.

& in realiter, ita plures extra scolam D. Th. quos etiam sequuntur aliqui Th., Jabillus, Sumel, & alii = 2.ª sententia inter Th. asserit relationem distingui realiter à suo fundato = Circa 2.m 1.ª sententia asserit relationem distingui à fundato, sicut res à modo; ita M. Yáñez, M. S. Th. & alii = 2.ª sententia asserit, distingui sicut res à re, ita Cait., Ferrara, Ortiz, & alii.

1.ª Conclusio relatio praedicamentalis realiter, & ante omnem operationem intellectus distinguitur à suo fundato primo; Haec Conclusio est D. Th.ª pluribus in locis, & de relatione, quae fundatur in substantia est certa, & indubitabilis, quia accidens, à substantia nequit non distingui, hac parte relicta, in qua multi laborant, de aliis probatur nostra Conclusio ex D. Th.ª 4. Metaphysicae cap. 14 lect. 9.ª dicente: relatio non solum praeexigit esse subjecti, sed etiam esse aliorum accidentium, ex quibus causatur sicut unum in quantitate causat aequalitatem, & unum in qualitate causat similitudinem; sed causa realiter distinguitur à suo effectu, quia in causa importat diversitatem, & dependentiam alicujus ab alio; ergo ex mente D. Th.ª realiter distinguitur à suo fundato.

Ratio igitur probatur 1.º omne ens vere absolutum realiter differt ab ente relativo, sed ratio fundandi est ens absolutum, & relatio fundata est aliquid relativum; ergo realiter distinguuntur; probatur major omne absolutum, scilicet est per se, scilicet in se, omne vero relativum est, cujus totum suum esse est in ordine ad aliud se habere, sed implicat ut id, quod est per se, & in se sit totum in ordine ad aliud, ut patet ex terminis; ergo ens absolutum non est 2.m se respectivum.

Explicatur vis hujus rationis, quia positis duabus quantitatibus ejusdem intentionis, scilicet resultat aliquid, quod non sit de genere quantitatis, scilicet nihil causatur, si hoc 2.m ergo non datur peculiare genus, quod sit relatio, si 1.m ergo relatio, quae erat in radice ut in causa jam est formaliter; sed non est formaliter quantitas, quia quantitas non est res pro[...], cum illa sit extensio; ergo erit relatio formaliter à quantitate realiter distincta.

2.º probatur ratio relatio praedicamentalis potest destrui, & separari à fundato illo ma

nente; g.o reali.r dig.r abillo; coa ẽ euidens, q.a vt supe diximus, signum realis distionis ẽ realis separao; ant pb.r q.a in P.o albo V.g.a datur relao similitudinis ad Paulum album, sed pot separari relao similitudinis P.i manente albedine P.i g.o pot separari relao à fundato proximo; pb.r mi.r deficiente Paulo albo, qui ẽ terminus talis relaonis, deficit relao, siquidem relao n pot manere deficiente tro, vnde eius essentialitas sit respectus ad trum; et tamen deficiente Paulo albo, n aufertur à P.o albedo; g.o relao pot separari manente fundato proximo; Ita q. relao, et fundatum disquuntur realiter.

Et nota, hac lae vbi autores, qui defendunt, substantiam ante quantum n habere partes distinctas ibi enim dicunt, qd datur realis separatio sine distione, et hic probant distionem ex separaone, vnde in Ita procedunt.

Dificultas D.r lao q.a fundatum relaonis mutatur, et transit de vno prato contradictorio in aliud; g.o aliquid reale ponitur per aduentum relaonis; ant pbat q.a album modo existens si aliud producatur, transit f.s de n relato ad relatum, et de n simili ad simile; coa v.o pb.r q.a n pot dari transitus, et mutatio de vno prato contradictorio in aliud, nisi ex parte subiecti, quo transit ponatur de nobo aliqua entitas, q.a datur noua denomatio realis, quae à fra reali debet prouenire; g.o aliquid reale ponitur in fundato per aduentum relaonis, vnde abillo disquitur relao.

S.us 2.us

Solvun.r arguta a.a ista D.m

Omissis altercaonibus S.r T.e quos ... multiplicant, illis q. faciliter autores nostrates respondent. nunc lae arg.r 1.o na q. existenti modo in re vno albo; V.g.a P.o si aliud album producatur tunc P.s incipit ẽẽ similis tali albo per relaonis similitudinis sed tunc nihil reale ponitur in P.o g.o relao n disquitur à suo fundato; pb.r mi.r q.a n datur caa productiua talis relaonis similitudinis noue in P.o g.o pat ant. q.a producens aliud album Romae V.g.a

nihil reale

nihil reale caat in P.o existente hic, nec adest aliqua caa pducti
na talis relaonis; g.o nihil reale ponitur in P.o q.do incipit eẽ

similis. Ofratur, si relao disgueretur à suo fundato ideq numero accidens eẽt indiuersis subtis realibus, sed hoc n pot eẽ; g.o Prob.a ma.a relao fundata in numero quaternario alius Vg.a ad aliud numerum e vnialiter, sed talis relao e indiuersis subtis; g.o pb.a mi.a q.a e in quatuor vnialibus realiter distis, ex qq.is ille numerus Opo nitur; g.o talis relao e indiuersis subtis.

Resp.a D.ta ma. neg.do mi.m ad pb.m neg.a an. q.a caa talis relaonis e caa, que pducit fundamen tu, ad cuius actione seq.a entitas relaonis, vt hus 2.a dimanans rea liter à fundato pximo, et quamuis accio pductiua fundati fsaliter transierit, manet tamen virtualiter in ipso fundato, cui virtute coicauit, vt abillo relão dimanaret. actio tamen pductiua alicu dinis in P.o n pducit relaonem in P.o pp.ter defectu tri, q.a relao n ponitur, nisi posito fundato, et tro.

Ad Ofraonem resp.a neg.do ma.m ad pb.m neg.a mi.a et ad eius pb.m disqui.a an.; e in quatuor vnialibus Rae vltimu vnialis, in qua reliqua adunantur D.do an. 2.a se Osideratis, g.a an. Relao enim fundata in numero quatuor de nario e in vltima vniate, vt in subto, et q.a pilla vltima alie vnia tes pcedentes ordinantur, et phicisè determinantur, e in illa vt ali às determinante, qd e virtualiter eẽ in illis, qd q. sufficit, Vt pipsos re ferantur.

2.o argi.a q.a si relão disgueretur à suo fundato, et tro vlig. Deus posset illa abillis separare, sed tunc dua qaantes eius in tentionis erunt equales, sicut sunt modo, et due qualiates erunt similes; g.o ad nihil aditur noua entitas, et Oter relão n dis guitur à fundato et tro; ma.a pat, q.a illa relão n e de eẽa illorum; g.o posset Deus illa ab eis separare, mi.a etiã pat, q.a manent quantes l. qualiates, Rae quarum dicun.r similes l. equales, g.o &.a

Resp.ª neg.do ma.m ad eius pb.m dicimus, qd etsi relão ñ sit de essa fundamenti, et tñ, ac pᵗ d.ᵒ disguatur ab illis, nullatenus Deus pot illa ab illis separari, q.ª licet quantus ad eẽ relao ab illis ñ dependeat, quantus ad existẽ hoc habet, vt pat in maa, et fa, quę licet disguantur vna ab alia Deus ñ pot separari, vt in philosophia dicemus, q.ª quantus ad existẽ vna ab alia dependet. 3.º

arg.ª ex reali separaone à fundato ñ pb.ª realis distio relaonis ab illo; g.º 2.ª lao ñ pbat, pb.ª ans. ex reali separaone vnionis à maa, et fa substali ñ sequitur realis distio vnionis à maa, et fa pillis vnitis; g.º ex separaone &c. Ans. dstat in N.º com inter Thos asserente, vniones substales mae, et fe ñ disgui realiter à maa, et fa vnitis, et tamen in morte hois vnio realiter separa.ª ab extremis, siquidẽ maa, et fa ñ manent vnits; g.º vnio realiter separatur à maa, et fa, à qq.ᵘ realiter ñ disgui.ᵗ Resp.ª

ad hoc argus neg.do ans. ad pb.m amisa ll.ª disg.º mi.m et tamen separatur vnio ad maa et fa, quoad entiats, et realiats g.º mi.m et quoad denominaones d.do et simil.ᵗ disg.ª d.' q.do g.º vnis ab alio separatur quoad realiats, et entiats ab illo disg.ᵗ reali.ᵗ et hoc modo separatur relao à fundato, at g.º q.do solus quoad denominaones separatur, ñ disguntur realiter, sic q.ᵗ dtingit in vnione respu mae et fe.

Sed d.ª ẽ, stat, separari vniones à maa, et fa, quoad denominaones, et ñ deficere quoad entiats lae cuius ñ disg.ᵗ à maa, et fa realiter: g.º stabit separari relaones à fundato quoad denominaones, et ñ quoad entiats; g.º sicut vnio ñ disg.ᵗ reali.ª ita neq. fundats à relaone.

Resp.ª ad istas replas d.do ans, et g.º 1.º cog, et lao ẽ, q.ª denominao vniti ẽ denominatio d.ª respu mae, et fe, quę seipsis vniuntur, q.ª efectus 1.us mae ẽ ẽẽ subius recep. tiuus fe, et efectus fe ẽ ẽẽ actus informatiuus mae, et sic vnitus ẽ denominao

minao 1ia at vo. in relao similitudinis denomaai P.3 Vg.a alius similis Paulo é denomao 1ia. et effectus formalis talis relaonis, unde ni vlat deficere relaonem quoad denominaonem, quin deficiat quoad entitatem, q.a 1ia. denomao é inseparabilis ab entitate formae. 210

Sed instabis, eadem entitas albedinis pot denominare alui praestare et 1iam et denominaonem similitudinis, ut 2iam g.o tunc eadem entitas relaonis similitudinis, et albedinis, in qua fundatur similitudo, deficiente 3q denominaone similis, deficiet 2ia denominao entitatis relaonis, ni vo. 1ia.

Prob. ant. eadem entitas mat. i pâa, et 1a. subtam, et 2io. é unio sui ipsius ex parte g.o similiter eadem entitas albedinis poterit denomare 1o. subtam album, et 2io. simile alteri.

Resp. neg.do ant. ad pb.m d.o ant, neg.x coa, et rao disparitatis é, q.a denomatio albi, et similis sunt denominaones pertinentes ad diversas lineas, 1a. ad lineam absolutam, 2a. ad relativam, quapropter ni possunt se habere ut 1ia et 2ia respu alicuius entitatis, sed utraque debet éé 1ia. ad diversa praedicamenta, qd pât ex doctrina citra tradita in Philosofia ibi enim dicitur, qd actus essendi, et operandi, ni possunt se habere ut actus 1ius et 2ius. alicuius potentiae q.a ii actus pertinentes ad diversas lineas sic in praesenti.

§ us. 3 us.

2a. Dd.o probar.x et resolvr.x

2a. Dd.o é, relao praedicamentalis disting. à suo fundato sicut res à re, et pb. q.a relao é una ex decem praedicamentis; g.o si disting.x à fundato, erit tanquam res à re; pb. coa, oia praedicamenta sunt res perfectivae, et completae q.a ens completum é, qd dividitur in decem praedicamenta; g.o si relao é una ex illis, erit à fundato dista, sicut res perfecta, et completa; pât hoc coa, q.a illud, qd é modus, é quid imperfectum, et incompletum, et ad praedicamentum ni per se, sed reductive pertinet; g.o ni pot relao éé modus, sed res; pb. coa q.a relao dividit ens completum, et constituit speciale praedicamentum; g.o ni pot

... ẽẽ modus, sed res, ac proinde à suo fundato sicut res à re dist. **Arg.**

Dicta hoc, quia relatio ẽ modus, quia distinguitur à suo fundato realiter modaliter, ante probatur ex D. Thoma 4° Dist. hentiss, cap. 14. vbi ait; quod relatio ẽ debilissimus inter oia genera, sed aliqua genera sunt modi; ergo et relatio; probatur minor: quia vbi, situs, et alias sunt huius modi; quia 8a. P. ita coa; quia in vbi, situ, et vnione substantiali pot aliqua relatio fundari, quia erit modus; pot coa, fundatus ẽ modus, ergo res fundata ppter pportionem.

Resp. neg. do. ante. ad probationem D. Thomae dico, nullus pramentus ẽẽ modus, sed oia ẽẽ res; = licet inter illa relatio intimus locus obtineat; pot quia in oi pramento fundari, at quando aliqua relatio fundatur in aliquo modo ptinente ad lineam absolutam, licet sit 2a quid imperfectior relatione, tamen est semper imperfectior illa; quia licet relatio sit res imperfectissima, non adequanus, nec quia excedens pfectionem alicuius modi ad lineam absolutam pertinentis, ẽ res relativa.

Art.us 3.us

Vtrum ois relatio terminetur ad absolutum, vel relativum

Referuntur sententiae, statuitur vera Doctrina

Non inquirimus in pręsenti de termino materiali, seu de termino quod relationis, quia certum ẽ, talem terminum ẽẽ aliquid absolutum, sed de termino formali relationis, rationem cuius terminus terminat relationem, verbigratia in filio, et reperitur subiecta filii, quae ẽ quid absolutum, et reperitur filiatio, quae ẽ terminus formalis relationis; inquirimus ergo an filius terminet relationem Patris ratione filiationis, an vero ratione subiecti, et sic ex consequenti relationem afferat, et ratio dubitandi ẽ, quia cum relatio non sit ppter cui refertur, sed ratio referendi: an sicut relativum pramentale non refertur ratione alicuius absoluti, sed ratione alicuius relationis? ita similiter terminet illam ratione alicuius relationis, vel absoluti?

In quo dubio sunt duae sententiae quarum 1a. asserit omnem relationem, siue mutuam, siue non mutuam terminari ad terminum absolutum; ita Scotus, Capreolus, et alii = **2a** sententia docet, omnem relationem

siue mutuam

sive mutuus, sive non mutuus terminus ad relativum; sic Cait. Vasquez, et alij = 3.a S.a e media, quae asserit, omnes relationes mutuas terminari formaliter ad relativum, at vero relationes non mutuas, ut est 3.i generis terminari ad absolutum; ita Ferrara, M. S. Th.a et alij, quorum resolutione sit.

1.a Conclusio

Omnis relatio mutua respicit terminum formaliter relativum; ita omnes pro 2.a et 3.a S.a et probatur 1.o auct. D. Th.s 1.a p.te, quest. 40. art.o 2.o ad 4.m ubi ait: cum dicitur, quod relativum est est ad aliud se habere, per ly aliud intelligitur correlativum, quod non est prius, sed simul natura, quod etiam pluribus in locis asserit.

2.o

probatur ratione, quia relatio mutua terminatur formaliter ad illud, cui relative opponitur sed non opponitur relative cum absoluto termino; ergo ratio formalis terminandi relationes nequit esse absoluta, sed relativa; maior patet, quia oppositio relativa nequit exerceri, nisi inter illa extrema, quae opponuntur, scilicet, relatio, et terminus, et minor probatur quia oppositio relativa nequit intelligi, nisi inter illa extrema quae sunt relative opposita, sicut non potest intelligi oppositio contraria, nisi inter extrema contrarie opposita, sed absolutum, ut tale non est intra lineam relativum; ergo nequit opponi cum relatione praedicamentali.

2.o probatur Conclusio

terminus relationis mutuae formaliter accipitur simul natura, cum ipsa relatione; ergo relatio formaliter terminatur ad relativum; antecedens constat, quia haec est proprietas conveniens relativis praedicamentalibus talibus mutuis, et ea probatur terminus constituitur in ratione termini per id, ratione cuius est simul natura cum relatione, quam terminat, sed ista relatio respecta in termino est simul natura cum relatione terminata, non vero absolutum termini, ergo relatio terminatur &c. minor patet, quia id, quod est absolutum in termino est prius relatione, sed relatio debet esse simul natura; ergo.

§us 2.us

Proponuntur et solvuntur argumenta contra ista Conclusionem

Arguitur 1.o terminus formalis cuiuscumque relationis praedicamentalis debet esse prior ipsa, sed terminus ut correlativum formaliter non est prior ipsa rela

neg. q.º n̄ habet relao ad relativu, sed ad absolutu; pb.º ma.ª hinc q.ª huy specicat relaonē, q.º ē prior illa; q.ª specificans ē prius speci cato, tum etiā, q.ª Xª. cōe acioma posito fundato, et ṫrō resultat relao, sed quod resultat ad alterius posionē seq.ª ad illud; q.º relao seq.ª ad posionē ṫri.

Resp.ª neg.do ma.m ad primā pb.m dist.º D.ª huy specicat relaonē caūsaliṫe, q.º ant. specicativē D.ª ant, et q.º cōq, q.ª priori tas, et dependentia solū reperitur, q.do aliquid specicat aliud caān.do n̄ v.º reperitur in illo; q.do solū specicat ṫrando, q.ª sic n̄ exercet ali quā caūalitatē supra relaonē, vnde melius loquendo n̄ pōt dici, qd relao specicetur à ṫrō, te ex ṫrō, q.ª à .l. ex caūalitatē indicant, sed ad ṫru, in quo explatur ppria specicāo ṫri, quę ē specicāo puri ṫri.

Ad 2.ª dist.º ma.m posito fundato, et ṫrō resultat relao, posito ṫrō ma aliter Dsiderato D.do ma.m posito ṫrō fraliter Dsiderato, q.º ma.m vnde Acioma sic ē intelligendū, qd posito fundato, et ṫrō maaliter resul tat relāo, seu posito fundato raonē fraliter ṫrandi, resultat relāo.

Sed dices, relao resultat posito fundato Dplete in raē fundati Dside rato; q.º simil.ª pōt resultare ex posione ṫri Dplete Dsiderati ins ēē ṫru pāt cōa, q.ª Acioma eodē modo intelligendū ē de ṫrō, ac de fundato, sed de fundato intelligitur Dplete in raē fundati; q.º si mili.ª in raē ṫri.

Resp.ª acioma intelligi n̄ posse de ṫrō fraliter sumpto, et Dplete, licet de fundato sic intelligatur, et raō ē, q.ª eē ṫru fraliter relaonē oponatur relativē cū ipsa relaone, et sit simultanea cū ipsa, q.ª hoc ē ppriū relaonē, n̄ pōt ṫru fraliter sumptu ēē prior re latione, ac pinde illa verba debent intelligi de ṫrō, put prior ē relaone hoc ē de ṫrō maaliter sumpto.

2.º arg.ª q.ª relao definitur p ṫru fraliter acceptu; q.º ṫru fraliter acceptu n̄ ē aliquid relativu, sed absolu tu; ant pāt, et cōa pb.º q.ª quidquid definitur, ē p aliquid notius ipso,

sed ṫro

sed si tuq fealiter acceptuq eet quid relatiuum, n eet quid notius alio, q.ª 412
vnuq relatiuq n e notius altero; g.º tuq fealiter acceptus e aliquid abso
lu = 2.º pb.ª cōa, q.ª si pat definiretur ad filiuq, vt feali.ª relatiuq e, in ordine
etiq filius definiretur in ordine ad patrq, et sic clarior singulus,
qd e in dueniens; g.º tuq relaoq e quid absolutuq, et n relatiuq.

R.

D.º anti. g.º cōg, ad 1.ª pb.m disg.º ma.ª quidquid definitur debet ꝑ
aliquid notius ipso definiri, si illud qd definitur sit pars intrica, et
in recto importatur D.º ma.º sed si sit pars intrica et in obliquo im
porta g.º mi.m qd pat in tuo qui definitur ꝑ ꝑꝑ.m licet n sit notior
tuo, q.ª tantq in obliquo, et vt pars extrica importatur ꝑꝑ.º in illa defi
tione.

Ad 2.ª dicimus, qd in qualibet relaone e duplex dceptuq
alter referentis, et alter tranltis, et q.do Pater definitur ꝑ filiuq, pater
refertur ad illuq, sub dceptu referentis, qui tunc tantuq dicit dceptuq
tranltis, et q.do e tranio filius in ordine ad patrq definitur, tunc pa
ter trat relaoq sub dceptu tranltis, vnde subdiuersis dceptibus defini.
vnuq relatiuq ꝑ aliud, et sic n e circulus, esset v.º si sub vna rae hoc
dtigeret.

§.us 3.us

2.a D.º breui.r resolui.r

Relaones n mutuq etiq tranlter ad relatiuq, in hac D.e multi Th.
cq Caiet.º dueniunt, et pb.r aut.e D.Th.e qui 2.º d.ª gentis cap.e 11. rae
2.ª ait: n pōt intelligi aliquid ad alterq, nisi e duerso illud rela
tiue diceretur ad ipsuq; g.º 2.s D.Th.º oq relao ad relatiuq tratur.

2.º pb.r

rae, q.ª relao n mutua veri, et ꝑꝑrie e relao ꝑramentalis, sed talis re
lao tratur ad purq tuq, hoc e, relatiuq; g.º relao n mutua tratur ad
relatiuq; ma.ª pat, q.ª talis relao pertinet ad tertiuq genus relaonis ꝑra
mentalis; mi. v.º pb.º q.ª relao ꝑramentalis disg.º d.º trascentalis in hoc,
qd ꝑramentalis tratur ad tuq, vt purq tuq, trascentalis v.º ad illuq tra.ª
sub rae cauq. l. effectus; g.º mi. e vera; sed relao n. mutua e ꝑramen

taliis; g.° natur ad terus, vt purus terus; g.° vt relativus. Ostatur, q.ª vt

terus relaonis ñ mutuæ dicatur formaliter relatus, ñ requirit ex pãe

sui relaonẽ ad subtus; g.° idẽ qd prius; pb.ª ans. sufficit vt realiter for

maliter denominetur relatus existens relao ex pãe fundati; g.° ñ requi.

simpliciter habere in se relaonẽ; ans pat, tunc q.ª Christus D. N. I.

dicitur filius realiter V. Mariæ, ex reali relaone existente in B. V. =

tunc etiã q.ª Deus dicitur Dñus ex reali relaone subiectionis exis=

tente in creatura, absq. eo qd sint realiter in Christo D. l. in Deo;

g.° ad hoc vt terus relaonis &c.

Arg.ª q.ª relaones B. V.ᶦᶦ ad Chris

tus, et creaturarũ ad Deus sunt relaones ñ mutuæ realis, et tamen

ñ habent terus relativus; g.° tales relaones ñ tendunt formaliter ad relati

uus, sed ad absolutus; pb.ª mi.ᵗ ex pãe terĩ in illis ñ ẽ relao realis, q.ª D.°

et Christus sunt incapaces talis relaonis; g.° ex pãe tẽi correspondet

aliqua relao; g.° tales relaones tendunt ad absolutus, et ñ relativus. Resp.ª

qd terus relaonis ñ mutuæ tẽat relaonẽ ñ absolute tãe relaonis exis

tentis in alio extremo, qd sufficit vt ad absolutus ñ tendat, et rao ẽ, q.ª talis

terus dicitur extrinsecè relatus formaliter, et cũ talis denomatio ñ prærequi

rat fũ in se, sed in alio, inde ẽ, vt ex relaone alterius dicatur reali.ᵗ

formaliter Dñus, Vg.ª Deus, et Christus filius, vnde ẽ distio à relaonibus

mutuis, quæ in se intrinsecè dicunt, et formaliter relaones. Sed D.ª ẽ,

q.ª etsi Deus Vg.ª realiter dicatur Dñus ex relaone creaturæ, hoc ñ

obstat, qd tẽat relaonẽ tãe alicuius relativi; g.° solu.° ẽ nulla; pb.ª

ans, q.ª prius intelligi.ᵗ Deus tẽare relaonẽ, quæ à tali relaone de

nominetur, sed ante ad talẽ denomaonẽ Deus neq. intrinsecè, neque

extrinsecè constituitur relatus, g.° requirit tẽare tãe relativi, siquidẽ prius

nõ ẽ ratio, quæ denomatio sit; pb.ª ma.ᵗ ideo Deus denomatur Dñus

licet extrinsecè, à relaone existente in creatura, q.ª illã tẽat; g.° &.ª

ans. ideo paries denomatur intrinsecè visus, q.ª visionẽ tẽat, g.° sicut

prius ẽ

prius ē inparicte ratio, quā denomatio, ita in Deo. 413

Resp.[x] neg. ant. do. ad pb.[m] similiter neg.[a] ma.[a] et ant. pbaonis, et rao ē, q.[a] denominao, qua Deus à relaone creaturaꝝ habet, n̄ ē posterior raone relaonis, sed simul, q.[a] ē denomao rei, et sic simul ē cū raone, nec simile ē de pariete v̄sio q.[a] dato, qd vlt arguꝫ de prioritate n̄ ē denomao trantis, seu raonis, sicut denomao Dominis.

Art.[us] 4.[us]

Vtrū relatio specifice.[x] à tro, et fun.[to]

§.[us] 1.[us]

Resoluitur quest.[o] p suas DD.[s]

Pro Iplemento huius quest.[ii] de vnitate, et distione specica relaonis in hoc arti.[o] agimus, qd breviter duabus DD.[bus] resoluemus; quarū 1.[a] ē, vni tas specica relaonis sumitur à fundato, et tro, distio v.[o] sumitur à quolib. illorū; hęc D.[o] quoad 1.[a] paꝝ sic pb.[r] vnitas specica cuiuslibet naꝫ su mitur ab vnitate sui specicativi fraliter, sed specicativus frale relaonis ē fundus simul et trus; g.[o] vnitas relaonis ab illis sumitur. pb.[r] mi.[r] ab illo specicatur totaliter relao, à quo essaliter dependet, at quid depen det à fundato, et tro, ē enī ordo vnius ad alterū, sclt, fundati ad triū; g.[o] specicatur ab vtroq.[3] et ab illis sumit vnitatꝫ, à fundato sicut à caa efficiente, et à tro, vt à caa frali extrica.

Ex quo sequitur, oēs relaones paternitatis ēē eiusdꝫ speciei, q.[a] habent idꝫ fundatꝫ, et triū; sclt, poāꝫ generatiuꝫ in actū reductꝫ, et filiū, et similiter oēs relaones similitudinis inter parietes albos, et sic de alijs.

2.[a] pars extro pat, nā variato fundato. l. tro variatur relao specicè; g.[o] ad distionꝫ specicꝫ quodlibet illorū sufficit; ant. pb.[r] simul et explatur, q.[o] dantur relaones specie distę ppter distꝫ fundatꝫ. l. ppter distꝫ triū, V.g.[a] in albedine ē relao similitudinis, vt nobis ad signū, differtq.[o] specicè à relaone eiusdꝫ ni

iüs ad corbum, quæ ē dissimilitudinis, sed hæc diversitas ē ex parte termini, siquidem fundatum ē idem ex parte nivis; ergo ex variatione &c.

E Converso accidit, etiam relatio mutua similitudinis signi ad nivem, et relatio dicta similitudinis corvi ad nivem sunt specifice diversæ, et tamen habent eundem terminum, et diversum fundatum; ergo ex variatione fundati &c.

3

Sed quæres ad unitatem requiratur utriusque, ad distinctionem vero sufficiat quodlibet illorum, respondetur quod unitas relationis ē de genere boni, quod ex integra causa resultat, et quia causæ concurrentes ad relationem sunt fundatum, et terminus, ideo ad illam utrumque requiritur; distinctio vero ē de genere mali, unde ad illam sufficit quodlibet illorum.

Sed contra istam doctrinam arguitur si ad unitatem relationis requireretur unitas fundati, et termini, et ad distinctionem quodlibet illorum sequeretur filium referri ad patrem, et matrem distinctis relationibus specie; consequens non ē admittendum ergo sequela probatur quia filiatio datur ad patrem, et ad matrem; at quid paternitas, et maternitas sunt relationes specie distinctæ; ergo si ad distinctionem relationis sufficit diversitas termini vel fundati, erit in filio duplex relatio.

Respondetur negando sequelam, ad probationem distinguo majorem dictam minorem paternitas, et maternitas sunt relationes specie distinctæ, specie completa, et adequata; ergo minorem inadequata et incompleta concedo minorem ad distinctionem vero requiritur distinctio terminorum vel fundati specie adequata, et completa; et hoc modo nostram doctrinam defendimus; in relationibus positis verbi gratia Paternitatis, et maternitatis ex concursu partiali utriusque parentis resultat una relatio completa, scilicet, filiatio, unde ambæ sunt incompletæ, et inadequatæ respectu illius, et ideo non distinguuntur specie.

2.ª Conclusio. unitas et distinctio numerica relationis sumitur ex unitate vel distinctione subjecti; unde idem pater ad plures filios tantum dicit unam relationem paternitatis numero ob numericam unitatem, sicut ē contra in pluralitate filiorum non ē unitas relatio ad patrem, sed relatio filiationis unius

ē ab alia

e ab alia dista ob eand. rong, sic expla. D. pb. Vnitas maalis, et distio accidentium, vt sunt relaones, sumitur ab vniate, l. distione mae ipsorum, sed hec e subtus, g. ab vniate illius sumitur; ma. pb. ab eo sumitur vnitas numerica, sicut specica, à quo sumuntur differ individuatis, et fralis, acquid individualis à maa, et specica à fra; g.º D.

illa D. arg. q. in Patre habente duos filios sunt duæ paternitates numero distz; g.º falsa e D. pb. ant, in Patre sunt duæ paternitates numero distz, si n referantur p eand. ad vnu, ac ad aliu, sed n referunt p eand.; g.º Prob. mi. illa relao n e vna cu alia, qua p eunte alia remanet, at pereunte relaone vnius filii (casu quo vnus moriatur) remanet relao ad aliu; g.º p distz relaons referun.

Resp. neg. ant. ad pb. neg. mi. et ad eius pb. neg. mi. et eius supposit, scilt, quo vno filio mortuo, alio manente pereat relao paternitatis ad illu filiu, quoad entia, g.º quoad raons maalis D. hoc etiam modo pot distingui D. et lao e, q. manet tres eius fralis in alio filio, scilt, filiatio, vnde tantum perijt tres maalis quantum ad extentions, quas antea habebat; Si dicatur; qd p eunte filio pater n refertur sicut ante ad illu, g.º perit relao, qua ipsu respiciebat = Resp. eade distione distinguitur perit quoad suam realitat, g.º quoad raons maalis D.

Ques.º 16.ª de qualitate.

Art.us 1.us

Quid, et quotuplex sit quali.as

§.us 1.us

Expla. qualitas pramentalis, et divisio eius pb.

Qualitas loquendo generaliter pro illo, qd dicat, et ac

tiat, ꝯprehendit qualitatẽ substantialẽ, et accidentalẽ, dixi substantialẽ, vt ē fa̅ substantialis, quæ vt actuat, et determinat materiã, pót dici etiã qualitas; accidentalis vº. dicitur oẽ id, quod modificat, et determinat subiectũ ad aliquod esse accidentale, vgª. albedo ad esse album, et doctrina esse à scientia, dicitur qualitas simpliciter, et hoc prædicamentũ deseruit ad distinctionẽ aliorum accidentium, quæ nõ modificant subiectũ, vt dicemus. Vnde coĩs defĩo qualitatis prædicamentalis ē, accidens modificans, seu determinans subiectũ in se ipsa; quæ defĩo explicat naturã huius prædicamenti, vt distĩ ab alijs accidentib. in eo autẽ, qd sit accidens ꝯplectens subiectũ ꝯuenit cũ oĩbus illis, in eo, qd sit in se ipsa ab oĩbus illis distĩgª. q.ª sola qualitas modificat, et determinat subiectũ in se ipsa, alia vº. in ordine ad aliud, scilt, relatio in ordine ad terminũ, situs in ordine ad locũ &c. quæ defĩo ꝯgruit cum illa aristotelis dicentis: qualitas ē, qua quales esse dicimus, hoc ē accidens, quo qualificatur subiectũ, et determinatur modo ex plato. Diuiditur gº qualitas adæquate, scilt, in quatuor species, quarũ 1ª. ē habitus, et dispositio, 2ª. ē naturalis pōa et īpōa, hoc ē debilior pōa; 3ª. pāo, et passibilis qualitas; 4ª. fa, et figura, sufficia huius diuisionis pbrª gº qualitas prædicamentalis ē accidens modificans subiectũ in se ipsa; gº 2us diuersas modificationes subiecti erũt species qualitatis, sed hoc ē in qua duplici difa; gº sunt quatuor. Probª. mirª. qº subiectã quatuor modis ē modificabilis. l. determinabilis, 1º. 2us. suã naturã, et esse, et sic modificatur habitu, et dispositione ad bene. l. male esse. 2º. quantũ ad operationẽ cuius ē radicale principiũ, et sic determinatur p pōã. l. īpōã ad hoc genus, scilt, operationis magis quã ad aliud; 3º. quantũ ad pasionẽ. l. receptionẽ alicuius, quorũ ē capax, et sic modificatur p passionẽ. l. passibilẽ qualitatẽ quæ illã capacitatẽ explet, et actuat, 4º. quantũ ad suã extensionẽ. l. quantitatẽ, et sic determinatur p fam, et figura, quæ partes, quas quantitas habet 2us. se quasi ꝯfiguras ordinat, et determinat ad talẽ. l. talẽ dispositionẽ nõ in ordine ad locũ sicut situs, sed in ordine ad se.

Argª.

Arg.° oīs qualitas ē dispoō; g.° ñ recte assignatur in de tractat specie; pb.ª añ, oīs qualitas ē modus, & dispoō subti' vt Ostat ex D. Th.° g.° añ verum = Oº falsum, q.ª pao ē expulsis pramentus; g.° ñ recte ponitur p tertia specie qualitatis = Oº falsum, q.ª hitus similiter pertinet ad alia pramenta, & pramentus hitus Ostituit, & vltimus 4= pramento; g.° ñ recte p specie qualitatis ponitur.

Resp.ª dispoōnes accipit dupliciter, 1.° modo coīter, quatenus oīs qualitas dicitur dispoō = subti .l. vt pxig .l. vt mus dicitur g.° dispoō ob penuria hominus, 2.° specialiter 2.ª quod ē dispoō subti in ordine ad ppriū nāe, & sic Ostituit 1.ª specie, vt dixi.

Ad Ostaōnē resp.ª paōnē accipit dupliciter 1.° modo ē, cū motui, & actioni Orespondet, & sic Ostituit pramentus paōnis. 2.° modo vt ē mus alicuius alteraōnis, & hoc modo Ostituit 3.ª speciē qualitatis.

Ad 2.ª Ostaōnē resp.ª hitus accipi tripliciter, 1.° modo vt ē hauitio, quâ vna res alia habet, vt habere seruus &c. & hoc modo vltimus post pramentus Ostituit; 2.° modo p habione, quâ vna res alia Otinet, vt ēē vestitus, & sic vltimus pramentus Ostituit; 3.° accipitur p qualitate bene .l. male disponente subtus 2.ª rug nāe, & hoc modo 1.ª speciē qualitatis Ostituit.

§.us 2.us

Diuisiones, & definitiones qualitatis proponuntur.

1.ª species, scilt, hitus, & dispoō definitur sic, ē hitus, ē qualitas, 2.ª quod bene .l. male difficile mobilis à subto ex sua nāa ē; dispoō ē, qualitas 2.ª qua res bene .l. male se habet facile mobilis ex nāa sua; quæ speciēs sunt subalternæ in varias speciēs habitus, & dispoōnes sunt diuisæ.

2.ª species sic definitur, scilt, pxiū pxirius agendi, simpliciter, & absolute .l. resistendi, Vg.ª calor ignis ē pxiū pxirius calefaciendi, & intus intelligendi &c. quæ etiā in varias speciēs diuiditur, tā nāalis, quā supernāalis in ordine ad actus nāales .l. supernaales.

3ª. species dicitur qualitas sensibilis, id est, sensibus exterioribus perceptibilis, v.g. calor, frigus &c.ª dividitur in passiones, et passibiles qualitates, passio vero est in proposito, qualitas sensibilis cito transiens, v.g.ª pallor ex metu, et rubor ex verecundia; passibilis qualitas dicitur, qualitas sensibilis diu permanens in subiecto; v.g.ª rubor ex naturali temperie causatus, quae etiam in varias species dividitur. 4ª. vero species est forma et figura scilicet, qualitas disponens partes quantitatis in re; dividitur quia in formam, et figuram, forma est, qualitas disponens partes quantitatis in rebus artificiatis, quo sensu dicitur forma, domus, navis &c.ª figura vero signat eandem qualitatem ut reperitur in rebus naturalibus, quo sensu dicitur figura hominis, vel leonis.

Proprietates sunt hae, 1.ª est, quod qualitas habet contrarium, quae proprietas intelligitur de vera contrarietate, convenit quia soli qualitati, sed non omni, quia non competit figurae, formae, aut luci &c. = 2.ª est quod subiici patiatur magis, et minus quae proprietas etiam figurae non convenit, nec omni qualitati, ut in Philosophia dicetur, convenit tamen soli illi, quia illi soli convenit intendi, et remitti, ut ibi dicetur. 3.ª est, quod qualitates redicuntur similes, vel dissimiles, hoc est, sic fundatae relationes similitudinis, vel dissimilitudinis, modo iam explanato in praedicamento relationis, et haec proprietas competit in quarto modo qualitatis.

Quaes.º 17.ª de reliquis praedicamentis, et postpraedicamentis.

Art.us 1.us

Quomodo alia sex praedicamenta definiantur.

Breviter Philosophus egit de his praedicamentis, quasi de entitatibus minus notis, quorum 1.us est actio, quae constituit genus supremum, et est actio transiens, quae consistit in eo, quod sit emanatio, et quasi egressus ab agente in passum, quia qualiter est actus agentis comprehendit omnes actiones, ubi nota actionem esse duplicem; alia dicitur immanens, ut intelligere, et velle, quae tales dicuntur, quia manent in agente

in agente, alia dicitur transiens, quae in materiam externam transit, et in ea aliquem effectum producit; ut calefactio, et frigefactio, et aliae, 1a. pertinet ad qualitatis praedicamentum, et collocatur sub 1a. specie, unde relinquitur ut actio transiens hoc praedicamentum constituat. 16

Passio vero ut praedicamentum praedicamentum constituit, non sumitur generaliter pro omni passione, sed magis strictè prout est, receptio scilicet, seu effectus ab agente producti in materia externa, quae convenit cum omni, scilicet, modus receptionis immanenti, seu passio, quae definitio est clara et DD. proposita probatur illa passio constituit hoc praedicamentum, quae correspondet actioni constitutivae praedicamenti praecedentis, sed passio constitutiva antecedentis praedicamenti est actio transiens in externa materia, ergo passio, quae hoc praedicamentum constituit, non est qualiscumque passio, sed prout est receptio effectus producti in materia externa, unde sicut in illo omnes actiones transeuntes collocantur solum, ita in hoc omnes passiones, quae solum ex illis actionibus consequuntur.

Proprietates quae his duobus praedicamentis assignantur, sunt quatuor, 1a. est quod suscipiunt contrarietatem, quia calefactio opponitur frigefactioni = 2a. est quod suscipiunt magis et minus, istae autem duae proprietates competunt illis non ratione sui, sed ratione sui termini producti. 3a. est, quod actio et passio simul sunt cum motu = 4a. est, quod proprium est actionis inferre passionem, et passionis inferri ab actione = Praedicamentum ubi sic definitur: est circumscriptio passiva corporis à circumscriptione activa loci proveniens, et hoc est ubi circumscriptivum, quod constituit hoc praedicamentum, non angelicum, neque divinum, qui solum per immensitatem, vel per operationes sunt in loco, neque ubi definitivum, quod habent anima, et Angelus;

Species huius praedicamenti sunt sex, sursum, deorsum &a. = Quando est accidens relictum ex adiacentia temporis, à quo duratio illius rei mensuratur, constituit quod hoc praedicamentum, nam sicut ex circumscriptione extrinseca loci, in re locata resultat ubi, ratione cuius dicitur formaliter esse in loco, ita ex adiacentia extrinseca temporis mensurantis durationem resultat in re durante quando

..tae cuius dicitur esse in tali tempore, Vg.ª heri, anno preterito &c.ª species huius predicamenti sunt presens, preteritus, et futurus, et hoc predicamentum convenit rebus, que incipiunt, et desinunt esse.

Situs, est quedam dispositio partium in loco, ut stare, sedere &c.ª non loquimur de dispositione partium in loco, que est effectus quantitatis, sed de dispositione .i. modo taliter existendi in loco, unde hoc predicamentum distinguitur ab ubi in hoc, quod ubi res quanta est in loco, ita una pars non sit alia, et sit extra locum alterius, situs vero addit ad hoc ordinem, et dispositionem partium; species huius categorie sunt stare, sedere &c. convenit autem rebus corporeis hoc predicamentum.

Habere, seu habitus est corporum, et eorum, que circa corpus sunt adiacentia Vg.ª ex eo, quod habeant vestes indutas resultat in me quoddam accidens in me quod dicitur habere .i. habitus; nam sicut ex quantitate, et loco ubi resultat, sic ex corpore, et veste induta resultat habere, quod est pratum ab aliis, species huius categorie tot sunt habitus quot sunt habitus et vestes, quibus corpus potest ornari, convenit quoque rebus corporeis, cui assignantur due proprietates, 1.ª quod non habent contrarium, 2.ª quod non suscipiunt magis, et minus, et de predicamentis satis.

Articulus 2.us
Quid, et quot sint postpredicamenta?

Postpredicamenta sunt quedam entitates .i. modi, qui non habent esse directe in aliquo predicamento, sed per omnia divagantur, ista sunt quinque: oppositio, prioritas, simultas, motus, et habere, non loquimur de oppositione propositionum de hoc iam in dialectica egimus, nec loquimur de disparata, seu incompossibilitate, ut arbor, et equus, sed magis stricte, et proprie, unde ista oppositio est quadruplex, relativa, contraria, privativa, et contradictoria; relativa oppositio est repugnantia duorum ex relatione, que inter se important, et hec est mutua et non mutua, sicuti fuerit relatio.

Contraria est, repugnantia duarum formarum absolutarum, que ab eodem subiecto mutuo se expellunt, et sub eodem genere maxime distant, ut albedo, et nigredo; contraria est duplex, mediata

ala vt inter album, et nigrum mediat viride, et alij colores, et immedi
ata, vt inter iusticiam, et inter iniusticiam, vbi non est medium.

Privatiuae,

repugnantia inter formam, et eius privationem in subiecto apto ad illam, vt inter
visum, et cecitatem, lucem, et tenebras, vbi nota, privationem esse duplicem, et
privatio actus, sicut ignorantia privat scientiam subiectum, et privatio potentiae, sicut
cecitas, de ista quae intelligitur dictum Filosophi, a privatione ad habitum non est re
gressus; Oppositio Contradictoria est, oppositio repugnantia inter esse, et non esse; vnde
est maior oppositio, quam aliae, illae enim admittunt medium, Contradictoria
nullum, quia quodlibet est, vel non est, in quo non datur medium.

Prioritas,

multipliciter accipitur, et prius tempore, vt pater filio, et prius subsis
tendi consequentia, quia posito vno aliud infertur, et non e contra. vt valet est substantia
ergo est ens, non e contra. est prioritas ordinis, sicut numerus denarius ad
duodenarium, et est prioritas dignitatis; vt est Rex, et Plebeius, et est pri
oritas naturae, vt causa, et effectus, addunt Theologi prioritatem Originis
quae reperitur in Divinis, idem est, ac ordo Originis, quo 2a vna perso
na originatur ex alia, et sic persona originans, scilicet, pater, dicitur
prior alia, origine.

Simultas distinguitur tripliciter, et simultas tempo
ris, vt rationale, et risibile, quae in eodem instanti sunt existentia, et simultas
naturae, vt correlativa, quae sunt simul natura et simultas ordinis, vt
duae species dividentes ex aequo genus, vt rationale, et irrationale dividunt animal,
alij addunt simultatem, consequentiae; quae est idem, ac convertibilitas, inter illa, quae se
mutuo inferunt, quamvis vnum causa sit alius, vt rationale, et risibile.

Mo

tus non sumitur hic stricte, de illo qui agitur in physica, vbi de illo age
mus, sed lato modo, vnde sex species numerat Aristoteles scilicet, genera
tiones, corruptiones, quae sunt mutationes instantaneae [illegible]dales, aumenta
tiones, et diminutiones in ordine ad quantitatem, alterationes ad qualitatem, et
motus locales ad vbi.

Habere, pro eodem accipitur ac aliquid possidere

& sic dicitur aliquis habere virtutem, & vitium, quae sunt qualitates, & habere magnitudinem, & parvitatem, quae sunt quantitates, & habere vestem in toto corpore .l. in aliqua parte & alia similia, et ex quo habere uxorem, quae dicitur minus proprie.

Quaes.° 18. de posteriore resolutione

Accedimus igitur ad ecopam totius logicae, eiusque principale obiectum pertractandum, scilicet, demonstrationem; de illa quae non agimus late forma, ut in dialectica; sed agimus de illa late materia, quod pertinet ad librum posteriorum, materia enim quae posterior est forma, ideo in posteriorum libris tractatur, & licet plura sunt, quae in hoc libro Filosofus inclusit, necessaria explabimus aliis minus relictis.

Articulus 1us.

Quid, & quotuplex sit demonstratio, & requisita illius?

§us 1us.

Quae, & quot sunt praecognita, & praecognitiones?

Philosofus initio huius libri posteriorum ait: quod omnis cognitio fit ex praeexistente cognitione, id est cognitum ante demonstrationem unde ad cognitionem cuiuscunque conclusionis aliquid debet esse praecognitum, id est cognitum ante demonstrationem et debet dari modus cognoscendi, qui modus dicitur praecognitio; igitur numerans Filosofus praecognita, & praecognitiones ait: tria esse praecognita, & duas praecognitiones, tria vero praecognita sunt, principium subiectum, & passio, debet autem praecognosci, quia demonstratio ex principio infertur, & sic principium debet esse praecognitum, & quia demonstratio constat ex subiecto, & passionis connexione necessaria est cognitio subiecti et passionis ante demonstrationis cognitionem, quia nihil in demonstratione cognitur, quod antea non fuerit cognitum, unde constat praecognita esse tria. Praecognitiones sunt duae, scilicet, quoad an est et quoad quid est, nec plures dantur praecognitiones, unde tribus praecognitis aliqua ex his duabus debet corrispondere; principia namque debent cognosci quoad an est, quia principium nec definiri potest, unde non potest cognosci quoad quid est, de subiecto debet esse praecognitio quoad quid est, quia

defio.

q.ª p. abstraons à m̄aa.l. intelligitur abstrao pasiua Ͻpetens ob

lo, p hoc qd actualiter tiet scia.l. intelligitur ipsa actualitas intri

ca obli, sed neutrum bonum pōt dici; g.º non sumi.ª à immaalitate;

mi.ª quoad 1.ª pās pāt, q.ª abstrao illa pasiua supponit vnialz

et specificaons scia, siquidem Ͻpetit obli mediate traone scia; g.º

1.ª pars n̄ pōt dici, qoad 2.ª etiam pāt, q.ª actualis intrica, et rea

lis obli pertinet formaliter ad genus entis; g.º nequit ēē Ͻstitutiuum

l. distinctiuum in lignea Ͻgnibili.

Resp.ª qd p abstraons à m̄aa

intelligitur ipsa actualitas, seu spiritalitas obli, quæ præsuponi.ª

ad actualem scia traons tanquam specificatum ad specificatiuum; ad pb.m

resp.ª qd actualitas intrica rei, l. obli spectat ad genus entis, et =

ad genus Ͻgnibile, sub diuersa tamen Ͻsideraone, ptinet enim ad

genus entis, quatenus dicit ordinem ad existentiam, et radicat ope

raones naales, et phicas rei, pertinet v.º ad lignea obli Ͻgnibi

lis, quatenus importat Ͻnexionem nesariam aliquorum praedicatorum, rae

cuius dicitur scibilis, et intelligibilis.

Art.us 5.us

An scia subalternata sit verè scia in eo, qui subalternantem n̄ habet?

§.us 1.us

Notan.ª aliqua, et statui.ª Ͻ.º

Scia subalternans, nil aliud ē, quā scia subtr alia Ͻtinens, et scia

subalternata, nisi scia sub alia Ͻtenta, ad hoc g.º vt aliqua scia

sit subalternata, triplex Ͻdicio assignatur: 1.ª ē, qd obiectum scia sub

alternatæ Ͻtrahat obiectum subalternantis p aliquam differentiam accidentalem, quæ

n̄ sit ppria passio obli subalternantis, q. si ita ēēt, de illa ageret

scia subalternans = 2.ª Ͻdicio ē, qd talis diffa Ͻiuncta obto sub

alternantis radicet pprias passiones.

3.ª Ͻdicio ē, qd pria scia sub

alternatæ petantur p scia subalternantem, tanquam p pprias causas

quę oēs Ədiciones verificantur in Musica, quę sub alternatur arismetice, Arismeticę enim obtum ē numerus, Musicę v°. numerus sonorus, inde adit disgr aeidatę, sclt, sonoreitatę, similitudo sonus vt Ədiuntus numero ppriaę radicat paones, scilt, Ədonantias speciales, quę à Musica atinguntur, Ə pria Musicę abarisme lica pbantur, vnde in illa oēs ppriales sciē subalternatę reperi untur; quo supp°. inquirit quęs.

An scia subalternata in eo, qui n̄ habet sciā subalternantē, sit verē scia, Ə rao diffi cultatis ē, q. quęlibet scia debet Ədēs suas demonstrare p ppria pria, Ə hęc pria nessario debent Əgnosci; g°. cū dictū sit, qd ad ppriā cāz sciē subalternatę requiratur, qd eius pria pbentur, Ə Əgnoscan. à scia subalternante merito dubitatur an in illo, qui n̄ habet sciā subalternantē, sclt, arismeticā sit verē scia subalternata, sclt, Musica, qd v°. sit scia vere Ə ppriē in eo, qui subalternantē habet, nulli ē dubiū; Va natę g°. Ə parzu dicunt n̄ eē sciā, Ətraria tamen ē coīs inter Ddes qno sit:

Dico scia subalternata ē verē scia in eo, qui n̄ habet subalternantē, Ə pbatur, q. qui n̄ habet sciā subalternantē, pōt Əgnoscere Ddēs sciē subalternatę verē Ə ppriē p demonstraonē, sed talis Əgnio ē scifica; g°. scia sub alternata ē verē scia, in eo qui n̄ habet sciā subalternantē. pii. pat, q. talis Əgnio n̄ ē erronea, eo qd sit vera, nec opinativa eo qd sit certa, nec abhitu prionū, eo qd pcedat p demonstraonē.

Ma. p°. pb. q. in absentia subalternantis pria subalternatę possunt Əgnosci .1. p fidē Divinā, qualiter Əgnoscuntur à Teologia .1. p fidē humanā moraliter euidenter, vt si plures Magistri vna niter afirment, quę sint pria, p quę Ədes sciē subalternatę possunt pbari, qualiter Əgnoscuntur pria Musicę, Ə ex priis sic Əgni tis pōt intellectus quenire ad Əgnionē verā, Ə certā Ddes. [illegible] q. excludit priis =

prijs deducunt; g°. intus in Ʒgnione certa, & vera prijs movetur p discursus ad Ʒgnionem certam Ʒʒ.ⁱˢ H[ic] cõa pat, & simul Ʒfratur 2ão, g°. sufficiunt pria Ʒgnita quoad an ē, vt verè & ppriè scia sit de aliqua Ʒ.ᵉ deducta ex illis, vt pat in Ʒ.ᵉ Theologica illata ex prijs fidei, Ʒgnitis tantum quoad an ē, & alijs cijs, & in Ʒ.ᵉ subalternantibus, vbi ē scia, tantum Ʒgnitis prijs quoad an ē, & certè videmus musicos n̄ cē arismeticos, & tamen musica subalternatur arismeticæ; g°. ē verè scia in eo, qui n̄ ē Ʒ[...]

§us. 2us

Solvuntur Argta Ʒtrariæ Ʒ.ᵉ

Ad Ʒgnionem cr̃atam sciæ requiritur Ʒgnio evidens Ʒ.ⁱˢ, sed hæc n̄ habetur à scia subalternata sine subalternante; g°. pb.ᵗ mi.ᵒ scia subalternata n̄ habet Ʒgnionem evidentem priorum sed Ʒgnio Ʒ.ⁱˢ dependet à Ʒgnione priorum; g°. scia subalternata n̄ habet evidentem Ʒgnionem Ʒʒ.ⁱˢ sine subalternante. Resp.ᵃ sufficere ad 2ãm cr̃atam sciæ evidentiæ radicalem, quæ reperitur in scia subalternata absente subalternãte, ad illa q. parsipare evidentiã actualem suorum priorum, tunc etiam, q.ᵃ actualiter par=ticipat quandam evidentiã moralem suorum priorum, q.ᵘ assen=titur pp[ter] autoritatem alterius, sed etiam q.ᵃ supponuntur pbata & evidenter Ʒgnita in scia superiori. Sed Ʒ.ᵃ ē, q.ᵃ hitus sciæ subalternatæ in absentia subalternantis n̄ ē evidens, nec radicali.ᵗ nec exactivè; g°. sol.ᵒ ē nulla; pb.ᵗ an̄s. scia subalternata ē hitus in trīcè obscurus: g°. n̄ ē evidens nec radicali.ᵗ nec exactivè. pb.ᵗ an̄s talis causatur ex prijs obscurè Ʒgnitis, scilt, p fidem, & abstrico: g°. talis hitus ē obscurus intrīcè, sicut hitus caatus ex prijs opinativus ē in trīcè formidolosus. Resp.ᵃ ad hanc replam dig.ᵈᵒ vltimum an̄s, talis-

hitus causatur ex principiis obscure cognitis, absolute considerativis dicendo ans, ut
sunt caatiua hitus scientiæ subalternatæ, quo ans, et contra quo principia scientiæ sub
alternatæ si causant hitus talis scientiæ in absentia subalternantis, utobscure cognita, sed ut certo cognita per fidem humanam l. Diuinam, quia fides
Da. l. humana moraliter euidens, per quam cognoscuntur principia scientiæ sub
alternatæ deserviunt ad productionem talis scientiæ, ut gerens vices subalter
nantis, per quam talia principia euidenter cognoscuntur, et causæ si subsis
tant per subalternante scientia, ut obscura, quia ex hoc capite illis
opponuntur: sed quatenus certa, in quo cum illa conueniunt, inde est,
ut hitus causatus ex illis principiis sit intrinsece obscurus. **2°. arg.** Cog

nio, quæ habetur de Dba. scientiæ subalternatæ absente subalternan
te si habet certitudinem sufficientem, ut sit scientifica; quo scientia subalter
nata si est scientia absente subalternante; probo ans, talis cognitio si
est certior, cognitione quæ habetur ex principiis, per quæ tales Dio. probantur
sed cognitio, quæ habetur ex principiis si est ita certa, ut si possit intrinsece
esse falsa; quo cognitio Di. si est ita certa; maior patet, et minor probo talis
cognitio principiorum solum est certa certitudine morali, quæ fundatur in
certitudine morali obiecti, quod potest esse falsa; patet contra, quia quæ euiden
tia morali obiecti compatitur, quod tale obiectum sit falsum in re. **Resp.** dis

do ultimum ans, talis cognitio solum est certa certitudine morali 2a.
sed considerata quo ans. ex parte subiecti considerato dicendo ans, quia obiectum talis
cognitionis 2a. sed consideratur est potens mediante cognitione euidenter tamen
causa quo tale obiectum sunt principia scientiæ subalternatæ, quæ euidenter mediante cognos
cuntur per scientiam subalternantis; deinde quo sunt necessario vera, et similiter cog
nio ad ipsum terminata est necessario vera 2a. sed considerata, et hæc sunt
principia, quæ debent assumi ad scientiam subalternatam acquirendam in absen
tia subalternantis, scilicet, principia, quæ in re sunt vera, et certa, ut illis sine
dubio, et propter moralem euidentiam certo assentiamur.

Artus. 6us.

An

An in eode intu posit dari scia, et opinio de eode obto?

§us. 1us.

Explicatur dificultas, et SSe. referun.

In hoc dubio suponendu e, scia n ee noticia clara, et evidenti de aliquo obto, taliter ut nulla formido in intu maneat, et cognoscat rem aliter se habere n pot, opinio vo. inclinat intu ad cognoscendu obtu n clare, et evidenter, nec cu certitudine, sed taliter, qd maneat intus dubius, et cu formidine alterius partis, et n convictus de veritate obti.

2o. sciendu e, qd opinio sicut et scia, alia e habitualis, et actualis alia; unde inter scia, et opinionem tres combinationes ee possunt, sclt, actus cu actu, habitus cu actu, vel e contra habitus cu habitu opinionis, et scia; et de hac 3a. combinatione in presenti loquimur, et sciendu e, qd dubitatio n e, an de eode veritate posit in uno intu ee scia, et in alia opinio, qa hoc nulli e dubiu, nec dubitatur an in eode intu sit scia, et opinio respu diverse veritatis, qa hoc etiam certu e, sed quesitio e, an in eode intu respu eiusde veritatis posit ee actus scie, et actus opinionis vel habitus scie, et habitus opinionis vel habitus opinionis, et actus scie, et e contra?

Circa qd 1a. Sa. affirmat nullo modo compati posse actu scie, et actu opinionis circa eadem veritate in eode intu, sic cu Thomistis, et plures extra scola D. Thomae = Circa 2m. docent alii compati in eode intu habitus scie, et opinionis, ita Duran. Rubio, et alii = Circa 3m. combinationem contra dicitur, actu opinionis posse compati cu habitu scie, licet per accidens actus scie cu habitu opinionis n posit compati; ex quo sit.

1a. Conclusio. actus scie, et actus opinionis n possunt compati in eode intu respu eiusde veritatis; Haec Conclusio e D. Thomae pluribus in locis, que in autoribus possunt videri, et precipue 2a. 2e. quest. 1a. art. 1o. ad quartu, ubi expresse docet: qd impossibile videtur

qd aliquis de eodẽ habeat simul sciã, & opionẽ, q.ª opinio ẽ
cũ formidine alterius partis, quæ formido excludit sciã; ⇒
g.º ex mente S. Thõ clari dstat actũ sciæ, & actũ opionis repug-
nare dpati in eodẽ intu respu eiusdẽ veritatis. Prob.ʳ hæc con-
trarios actus sciæ, & actus opionis important in intu effectus fales
priuatiuè oppositos respu eiusdẽ veritatis, sed implicat, priuatiuè op-
posita dpati in eodẽ intu, sicut implicant lux, & tenebræ, g.º implicat
qd in eodẽ intu circa eandẽ veritatẽ dpatiantur simul actus sciæ
& actus opionis.

Prob.ᵗ ma.ª q.ª actus scientificus reddit intũ firmũ,
& certũ, & totaliter dvictũ circa veritatẽ, actus v.º opinatiuus illud
reddit dubiũ, incertũ, & formidolosũ, sed ẽẽ certũ, & incertũ, dubiũ
& firmũ circa eandẽ veritatẽ, sunt effectus priuatiuè oppositi; g.º
assensus scificus, & opinatiuus circa eandẽ veritatẽ important effec-
tus fales oppositos priuatiuè.

Si dicas, qd licet repugnet, eundẽ
intũ attingere eandẽ veritatẽ scificè, & opinatiuè p unicũ mediũ, n
tamen repugnat, vt p vnũ mediũ attingatur veritas sificè, & p aliud
opinatiuè, hoc ẽ, pluribus medys attingere, qq.ᵘʳ pot attingi talis veri-
tas. Sed d.ª
ẽ 1.º q.ª diuersitas medioꝝ n pot facere, qd effectus fales priuatiuè
oppositi, simul dpatiantur in eodẽ subto, sed ẽẽ certũ, & incertũ, =
clarũ, & obscurũ sũ effectus fales priuatiuè oppositi; g.º nec p media
diuersa, possunt in eodẽ intu ẽẽ, & actus sciæ, & actus opionis. Prob.ᵗ
ma.ª q.ª actus erroneus, & scificus procedunt p diuersa media; & ta-
men n possunt dpati in eodẽ intu respu eiusdẽ veritatis, q.ª n pot
intus aliquid erroneè, & scificè attingere, g.º diuersitas medioꝝ n
tollit in dpossibilitatẽ effectus falis, qui priuatiuè opponuntur, sicut
frigus, & calor, & si media diuersa habeant, nequeunt dpati.

2.º re-
plicatur, mediũ actus scificì opponitur priuatiuè medio actus opionis;
g.º n potest

g.° ñ possunt in eodẽ intu reperiri circa eandẽ veritatẽ; pb.° añ, q.ª me diũ actus scifici influit certitudinẽ, et claritatẽ in intu, mediũ v.° opinionis influit incertitudinẽ, et obscuritatẽ, sed influere certitudinẽ, et incertitudinẽ, claritatẽ, et obscuritatẽ dicunt opposionẽ privativã sicut lux et tenebræ l. sicut ipsa certitudo, et incertitudo; g.° mediũ actus scifici, et opinionis privative opponuntur.

§ us. 2 us.

Solvun.ᵗ arguta C.ª istã D.em

1.° arg.ª ñ repugnat, qd intus ex vi unius medii sit certus, et evidens circa aliquã veritatẽ, et ex vi alterius medii incertus, et inevidens, g.° intus p diversa media pot Cognosc veritatẽ, et opinative, et scifice, pb.° añ q.ª ñ repugnat, qd idẽ visibile videatur uno oculo clare, et alio obscure; g.° ñ repugnat, qd eadẽ veritas Cognoscatur scifice, et opinative p media diversa.

Cfratur, si hoc ñ posset ẽẽ, maxime ppter incompossibilitatẽ rũ, et opionũ, sed inter illas ñ ẽ incompossibilitas aliqua; g.° possunt Compati; pb.° mi.ᵗ incompossibilitas pvenit ex aliqua opposione scilt, Contradictoria, privativa, et Contraria, sed hæc ultima ñ sufficit ad incompossibilitatẽ, q.ª hæ Contrarię possunt Compati in gradibus remissis, nec ẽ p. l. 2.ª oppõio, q.ª illæ sunt hæ positive, et ad opposionẽ Contradictoriæ et privativæ requiritur, qd sit interẽ, et privaõnẽ, aut negaõnẽ hæ g.° ex nullo cap.e sunt Contraria, et Contra nec incompossibilia.

R.ep.ne
d.o añt. ad pb.m dicimus, qd sicut idẽ intus ñ pot simul videre clare, et obscure eandẽ veritatẽ, ita dicimus, qd idẽ oculus ñ pot simul eam dẽ rẽ clare, et obscure videre, ellig condanda diversas cãs, seu prias pot tamen ab uno oculo attingi aliqua res clare, et ab alio obscure, q.ª diversa subta, et idẽ dicimus, qd unus intus pot veritatẽ clarẽ Cognoscere et alius eandẽ obscure.

Ad Cfraõnẽ resp.ª inter rũ, et opionẽ = ẽẽ opposionẽ privativã, ad pb.m in C.ª qd licet oppõio privativa formaliter

& explicite exercetur inter formas positivas, & privationes talis formae, tamen oppositio privativa virtualis, seu implicita pot. exerceri inter duo positiva, quando unum ex parte subiecti petit essentialiter privationem alterius, sicut motus essentialiter petit ex parte subiecti mobilis carentiam termini, & una forma substantialis ex parte materiae petit carentiam alterius formae substantialis, sic similiter cognitio scientifica ex parte subiecti petit carentiam opinionis, & consequenter quia invicem se excludunt.

S. contra: 1°. homo pot. intellectus simul habere duplicem cognitionem alicuius obiecti, quarum una certificans de tali obiecto, alia non; quod solutionem. Respondetur probatur antecedens quia licet certificari, & non certificari sint contradictoria, tamen respectu eiusdem intellectus certificari per actum scientiae, & non certificari per actum opinionis non sunt praecise contradictoria; quod licet repugnet, quod idem intellectus sit certus, & incertus simul, si tamen per diversos actus repugnat; patet antecedens, licet iudicare, & non iudicare de aliquo obiecto sint praecise contradictoria absolute, tamen iudicare de aliquo obiecto per unum actum, & non iudicare per alium non sunt contradictoria; quod similiter.

2°. explatur, quia cognitio scientifica, & opinativa non dicunt oppositiones magis oppositas, quam cognitio intuitiva, & abstractiva, sed idem intellectus per diversa lumina pot. simul attingere idem obiectum intuitive & abstractive, beati enim habent notitiam Dei intuitivam per lumen beatificum, & abstractivam per scientiam naturalem, quod idem intellectus simul pot. per diversa media attingere eandem veritatem scientifice, & opinative,

3°. explatur, cognitio opinativa comparatur ad scientiam tanquam cognitio perfecta ad perfectam, sed pot. intellectus ex vi diversorum luminum attingere eandem veritatem cognitione perfecta, & infecta; quod per diversa media poterit cognoscere scientifice, & opinative; probatur minor, idem intellectus Christi Domini simul cum cognitione beatifica habuit de facto cognitionem acquisitam, seu naturalem cuiuscunque obiecti sed cognitio acquisita comparatur ad beatificam, ut imperfecta, ad perfectam; quod non repugnat, quod idem obiectum simul attingatur perfecte, & imperfecte ab eodem intellectu.

Ad 1m.

Ad 1^m. resp.^o verum probare si intus ex vi cognitionis opinativae non certificaretur, sed hoc non sufficit ad cognitionem opinativam, sed exigitur alterius ut sit cognitio cum positiva incertitudine, et formidine obiecti, unde intus ex vi cognitionis opinativae non certificatum privative, id est, ex vi talis cognitionis non excludit firmitatem, et certitudinem ab intus, quod non contingit in simplici apprehensione, quia haec non est indicativa, negative, quia non pertingit ad privationem iudicii, non vero privative, quia non excludit iudicium, sed potius ex illa disponitur ad iudicandum.

Ad 2^m. resp.^o quod cognitio intuitiva, et abstractiva non dicuntur ex parte intus esse privative oppositae, sicut cognitio opinativa, et scientifica, cognitio enim abstractiva licet aliquando permittat obscuritatem, et incertitudinem obiecti cogniti, non tamen illam essentialiter postulat, quia Deus, cuius cognitio est expers totius obscuritatis, et incertitudinis, attingit cognitionem abstractivam ~~cognitionem~~ creaturae possibilis, quapropter licet cognitio intuitiva, et abstractiva in modo repraesentandi inter se distinguantur, non tamen privative opponuntur ex parte subiecti, sicut cognitio scientifica et opinativa.

Ad 3^m. resp.^o distinguo maiorem, cognitio opinativa comparatur ad scientificam, ut imperfecta, ad perfectam, si intelligatur de imperfectione negativa praecise concedo maiorem si intelligatur de imperfectione privativa contra. minorem negatur, alia cognitio potest dupliciter dici imperfectior altera, vel negative, id est, quia aliqua cognitio ex vi sui conceptus non est ita perfecta, ac alia vel potest dici imperfectior privative, quia secundo ex parte subiecti dicat carentiam perfectionis alterius, et consistit subiectum in carentia actuali alterius perfectionis, et hoc modo cognitio opinativa dicitur imperfectior cognitione scientifica, scilicet, privative quia consistit intus in actuali carentia perfectionis scientificae, ex quo patet disparitas ad exemplum allatum, quia cognitio naturalis non dicit in suo conceptu privationem visionis beatae, et sic potest compati cum illa in Christo D.

3°. arg.^r non minus opponuntur actus scientiae, et fidei, quam actus scientiae, et opinionis, sed actus scientiae, et fidei possunt compati in eodem subiecto, respectu eiusdem obiecti, quia etiam actus scientiae, et

opiony; ma.ª i certa, & pb.ª mi.ª Filiy Cristiany cognoscens scifice & demonstrative hanc veritatz, Deus é, simul illa attingit p fide; g.º actus scie, & fidei compatiuntur in eodz intu; ant pb.ª q.ª aliàs tali filius eēt peioris conditionis, & minoris meriti, quq rusticus, qui illa p fide attingit, hoc n' é dicendum; g.º

Nunc ellig, q.ª Filiy Cristianus habet ma.m certitudinem illius veritatis Deus é, quq Filius gentilis, sed ma.ª certitudo n' provenit à scia naturali, in qua sunt equales g.º provenit à fide reperta in Cristiano, & consequenter attingit illa veritatz p fide simul, & scie.

Confirmatur hoc, q.ª multa eorz, quq fide creduntur attinguntur demonstratione Teologica, sed assensus causatus à demonstratione teologica verè é scientificus, g.º n' repugnat, qd eadz veritas simul attingatur ab intus p assensum scificy, & assensum fidei.

Resp.ª

Concedo ma.ª neg.do mi.m ad pb.m dico qd Filiy Cristianus, qui demonstrative cognoscit illa veritatz Deus é, n' attingit illa illo assensu fidei, q.ª ea, quq p se directa scifico, praecisè naturali attinguntur, n' numerantur ex parte Dei inter credibilia p se, sed inter credibilia p accidens, q.ª proponuntur credenda rusticis, quib. tales veritates nequeunt scifice patefieri.

Nec neq. ex hoc seqr.ª qd filius Cristianus sit minoris meriti, quq rusticus, q.ª licet actualiter n' credat, ut tali veritati propter evidentiam scificq, tamen in praeparatione animi habet tantz fidz ac Rusticus, & cum meritum attribuat.ª a fide caritatis, & n' purè complatione fidei, inde sequitur, qd filiy Cristianus in tali casu n' sit minoris meriti, cum n' sit minus a fide caritatis.

Ad Ultimq pb.m resp.ª Filiy Cristianus maiori certitudine, illa veritatz cognoscere, Deus é, quq filius gentilis, q.ª licet actualiter n' habeat assensum scificy circa talz veritatz, assensus tamen scificy, quo illi assentitur, participat

certitudinz

certitudine, et firmitate aliqua ab habitu fidei, quo inter Christianis manet in habitus, sicut enim cogitativa hominis ex unione ad intellectum participat quandam perfectionem in modo cognoscendi, quae non est in bruto, ita scilicet, actus diu naturalis in Philosopho Christiano participat quandam certitudinem ab habitu fidei, quae non est in Philosopho gentili, in quo deficit fides supernaturalis.

Ad confirmationem respondetur quod assensus, quos attingunt Teologi Mysteria Theologica, sint scientifici absolute, non tamen participant evidentiam, hoc enim redditur assensus scientificus omnino incompatibilis cum assensu fidei, fides enim, et scientia in obscuritate, et evidentia opponuntur cum igitur assensus procedentes ab habitu teologico viatoris non sint formaliter evidentes, quia solum habitus theologiae in Patria haudent evidentia actuali eorum Mysteria inde, requiritur ut huiusmodi assensus procedentes a Theologia in via non sint incompatibiles, cum scientia eiusdem veritatis per fidem cognitae.

§ us. 3 us.

2a. Conclusio proponitur, et probatur.

Circa 2am. Conclusionem, scilicet, habitus cum habitu contra Conclusio est habitus scientiae et opinionis non possunt esse simul in eodem intellectu respectu eiusdem veritatis, probatur haec Conclusio habitus scientiae, et opinionis importante oppositionem privativam, ergo non potest esse simul; consequentia patet, antecedens probatur habitus scientificus est principium proximum cognitionis certae et evidentis, habitus vero opinativus est principium cognitionis incertae, et inevidentis, ergo privative opponuntur; probatur consequentia, ideo actus scientiae, et opinionis opponuntur privative, quia actus scientiae est cognitio certa, et actus opinionis incerta, ergo si habitus, a quibus tales actus procedunt, ut a principiis, sunt certi, et incerti privative opponuntur in lignea habitus.

Confirmatur, quidquid est in actibus actualiter est in habitibus potentialiter sed actus dicuntur oppositi privative, hoc certitudine, et incertitudine, ergo talis certitudo, et incertitudo in habitibus per continetur; ergo erunt privative oppositi; probatur maior quia habitus species sumunt ab actibus, quos producunt; ergo quidquid est in actu actualiter &c.

Dª. hanc Dᵐ. propter argumenta Dº. precedentes facta speciali. arg. n̄ minus oponuntur habitus luminis gloriæ, et habitus fidei, quam habitus scientiæ, et opinionis, sed habitus fidei Dpatitur cum habitu luminis gloriæ; gº. possunt Dpati habitus scientiæ, et opinionis; pbᵒ. mīʳ. gª. D. Paulus in raptu habuit habitum fidei, ut docet D. Thᵃˢ. et etiam habuit lumen gloriæ quo claram Dei visionem elicuit. gº. lumen gloriæ, et habitus fidei possunt ẽẽ simul. Dpatiur, nulla ẽ implicãtio in eo, qd idem intellectus inclinetur ad Dgnoscendam veritatem eandem per scientiæ, et opinionem, sed ista inclinatio ẽ habitus; gº. Dpatiuntur habitus scientiæ, et opinionis; pbᵒ. maª. etiam si stet Dposio inter actus, et impossibilitas, tamen in potentia ẽ indifferentia ad utrumque, sed habitus ẽẽ habet in potentia posse; gº. maª. ẽ vera. Huic argumento respᵗ. qd sanctus Paulus in illo raptu habuit habitum luminis gloriæ per modum transeuntis, et imperfecte, n̄ vº. per modum permanentis, et perfecte, qd patet, qª. talis habitus luminis gloriæ reficit simpliciter beatum D. Paulum nec fuit in Dpatibile cum habitu fidei, qui in beatis nequit reperiri unde cum n̄ fuerit habitus permanens sequitur qd potuit Dpati cum habitu fidei. Si dicas, ea, quæ privative oponuntur n̄ possunt Dpati in eodem subiecto, etiam si unum permanentis modum, et alterum per modum transeuntis sit, ut patet in luce, et tenebris, et aliis opositis privative; gº. ruit solº.

Respª. ad hanc replicam, qd oppositio privativa in formis perfectis ẽ, quæ habent statum perfectum habitus, qui status petit permanentiam quia habitus extra statum ẽ permanens, et cum in casu argumenti habitus luminis gloriæ n̄ fuerit perfectus in statu habitus qª. n̄ habuit permanentiam, inde ẽ, qd potuit Dpati cum habitu fidei. Si instes gº. similiter habitus scientiæ, et opinionis possunt Dpati, si unus per modum permanentis, alter per modum transeuntis sit in intellectu = Respᵗ. Dcedendo casum, qª. cum tunc habeat modum actus, et actus possit Dpati cum habitu, bene potest Dpati habitus =

scientiæ =

siiz, & opioniz, si vnuz sit p modū pmanentiz, & aliud p modū transeuntiz. Ad 3gonē resp. qd poa excedit indifferg ad actū, & sic necessario debet = ēē insubto poa ad vtrumq. extremū, sed q. hitū n dicat tantā extentionē sicut poa, sed ē determinao illius indifferiz, inde ē, qd n pot simul determinare ad sciē, & opioē nec primo inclinare ad vnū, & aliud, sed ad vnū vel adaliud.

§us. 4us.

Vltma 3o. statuitur.

Circa 3. 3binaonē hitū ad actū sciendū ē, qd hitū opioniz n producitur p vnicū actū, sed indiget pluribus, q. n 3vincit intū, nec pfecte inclinat in obiū, & ideo indiget à suetudine pluriū actū, vt pfecte hitū generetur at vo. cū actū sciaé intū 3vincat, & flectat illud in obiū, vnū actū suffi cit ad pducendū hitū, quo supp. sit. 3a 3o. ē, actū sciē 3patitur cū hitu opioniz, & actū opioniz cū hitu sciē, p accidens tamen id ē p aliud, n pot 3pati actū sciē cū hitu opioniz; prima pars pb. q. inter actū, & hitū n ē fōalē, & immediata opoio, sed tantū dispositiva, sed ea, quę n oponuntur inmediatè, & fōaliter posunt 3pati in eodē subto; g. actū, 3patitur cū hitu oposito, ma. pat, nā opoio immediata, & fōalē debet ēē inter res, eiusdē ordinis, & generis, vt inter actū, & actū, hitū, & hitū. Mi. pb. nā in latr pide Vg. simul cū inclinaone hituali ad contrū, pot ēē actū ascendendi sursū p motū violentū, & simil. in D. Paulo cū hitu fidei fuit actū visi onis claræ Dei, & idē pat aliis exemplis; g. ea, quę n oponuntur immediatè & fōaliter posunt &c. 2a pars 3i. pb. q. vt notabimus, quilibet actū sciaé ex se ē pductivū hitū, sed hitū cū hitu oposito n 3patiuntur in eodē subto; g. neq. actū ex se pductivū hitū, pot 3pati cū hitu oposito n quidē rae sui, sed rae hitū, quē pducit. 3a. illā 3m. ē cuius pars nil speciale dificultatē ocurrit, qd n sit solutū in antecedentibus.

Et omnes hę questiones logicales cedant in honorem et gloriam Santissimę Trinitatis, et Beatę Virginis Marię Dominę nostrę, et Beati Augustini, et Beati Thomę Aquinatis solis eclesię, et quintę columnę eius, et permanebit in eternum eius doctrina: et omnium Sanctorum Doctorum Sanctę Romanę eclesię, et Beati Dominici, francisci, Beati Petri Nolasco. Sanctarumque, Virginum Teresię, Catharinę Senensis, Catharinę Martiris, Rosę, Marię Magdalenę, Sanctę clarę, et Beatę Marię Magdalenę de paz. et Beati ildefonsi, Doctoris, defensoris, et ministri Sacrorum, Beatę Marię Virginis, Dominę nostrę Concepte, absque lexione originalis peccati in primo instanti sui esse naturalis amen

Jesus

Samaimany PS